

**TÜRKİYE'DE MİLLİYETÇİ DÜŞÜNCE VE
KURULUŞLAR (1960-1980)**

Yunus Emre AKBULUT

Doktora Tezi

Tarih Ana Bilim Dalı

Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı

Prof. Dr. Yavuz ASLAN

2025

Her Hakkı Saklıdır.

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ BİLİM DALI

Yunus Emre AKBULUT
ORCID ID: 0000-0002-8734-8899

TÜRKİYE’DE MİLLİYETÇİ DÜŞÜNCE VE KURULUŞLAR (1960-1980)

DOKTORA TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. Dr. Yavuz ASLAN

ERZURUM – 2025

TEZ BEYAN BİLDİRİMİ

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esasları'nın ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum **"Türkiye'de Milliyetçi Düşünce ve Kuruluşlar (1960-1980)"** adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıyı kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

☒ Tezimin Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan *Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*'nin lisansüstü tezlerin düzenlenmesini ve erişime açılmasını düzenleyen 5. maddesinin 1. fıkrasına göre [Ulusal Tez Merkezi, enstitü ve fakülteler tarafından Tez Otomasyon Sistemine yüklenen tezlerin bibliyografik bilgilerini kontrol eder, kataloglama kurallarına göre düzenler, konu başlıklarını belirler ve tam metin olarak internet üzerinden erişime açar.] **basılı ve elektronik kopyalarına erişim izni verdiğimi onaylarım.**

İSTİSNAİ DURUMLAR*

☐ Patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle (2 Yıl)

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan *Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*'nin lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesini düzenleyen 6. maddesinin 1. fıkrasına göre tezle ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle teze erişim, Enstitümüz Yönetim Kurulunun .../.../... tarih ve sayılı kararı ile 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Yeni Teknik, Materyal ve Metotların Varlığı (6 ay)

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan *Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*'nin lisansüstü tezlerin erişime açılmasının ertelenmesini düzenleyen 6. maddesinin 2. fıkrasına göre tezde yeni teknik, materyal ve metotlar kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkânı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içerdiği için tez danışmanının önerisi ve ana bilim dalının uygun görüşü üzerine Enstitümüz Yönetim Kurulunun .../.../... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

☐ Ulusal Çıkar ve Güvenlik Durumu (Gizlilik Dereceli Çalışmalar)

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından yayınlanan *Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*'nin gizlilik dereceli tezler bahsini düzenleyen 7. maddesinin 1. fıkrasına göre bu teze erişim, ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendirdiği için Enstitümüzün uygun görüşü üzerine Üniversitemiz Yönetim Kurulunun .../.../... tarih ve sayılı kararı ile Üniversitemiz Yönetim Kurulu aksi karar verinceye kadar engellenmiştir.

27.02.2025

Yunus Emre AKBULUT

Aslı Islak İmzalıdır

* İstisnai durumlar danışmanın yazılı başvurusu ve Enstitü / Üniversite Yönetim Kurulunun onayı ile kabul edilir.

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof. Dr. Yavuz ASLAN danışmanlığında Yunus Emre AKBULUT tarafından hazırlanan
“Türkiye’de Milliyetçi Düşünce ve Kuruluşlar (1960-1980)” başlıklı bu çalışma aşağıdaki jüri
tarafından Tarih Ana Bilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı Doktora tezi olarak kabul
edilmiştir. 27.02.2025

		Kabul / Ret – İmza
Jüri Başkanı	Yavuz ASLAN - Prof. Dr. <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır
Jüri Üyesi	İbrahim Ethem ATNUR - Prof. Dr. <i>Milli Savunma Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır
Jüri Üyesi	Firdes TEMİZGÜNEY – Prof. Dr. <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır
Jüri Üyesi	Hüseyin KALEMLİ – Doç. Dr. <i>Milli Savunma Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır
Jüri Üyesi	Ulvi Ufuk TOSUN – Doç. Dr. <i>Atatürk Üniversitesi</i>	Aslı Islak İmzalıdır

Bu tezin *Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği*’nin ilgili maddelerinde
belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof. Dr. Hüseyin BAYDEMİR
Enstitü Müdürü

Aslı Islak İmzalıdır

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
ÖNSÖZ.....	V
KISALTMALAR	VIII
GİRİŞ	1
I. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE KAPSAMI	1
II. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	3
IV. ARAŞTIRMANIN KAYNAKLARI.....	4

BİRİNCİ BÖLÜM

MİLLİYETÇİLERİN DÜŞÜNCE DÜNYASI

1.1. MİLLETİN DAYANDIĞI UNSURLAR	8
1.1.1. Milletin Temeli Olarak Kültür.....	8
1.1.2. Milletin Kökeni Olarak Tarih.....	29
1.1.3. Milletin Devamlılığı İçin Dil.....	57
1.1.4. Milletin Yaşadığı Coğrafya Olarak Vatan.....	71
1.1.5. Milleti Ayakta Tutan Müessese Olarak Devlet	79
1.1.6. Milletin Manevi Cephesi Olarak Din	93
1.2. MİLLETİ GELECEĞE TAŞIYACAK UNSURLAR	120
1.2.1. Milletin Muhafazası İçin Milli Birlik	120
1.2.2. Milletin İstikameti İçin Milli Ülkü	128
1.2.3. Milli Ülkünün Takipçisi Olarak Lider.....	136
1.2.4. Milletin Yetiştirilmesi İçin Milli ve Manevi Eğitim	140

İKİNCİ BÖLÜM

TURANCILIKTAN DIŞ TÜRKLERE

2.1. ESİR TÜRKLER DAVASI	162
2.1.1. Irak Türkleri.....	183
2.1.2. Kıbrıs Türkleri	186
2.1.3. Balkan Türkleri.....	193

2.1.4. Türkistan Türkleri.....	196
2.2. TÜRKLÜĞÜ KORUMAK VEYA KÜLTÜR BİRLİĞİ	202

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİLLİYETÇİLERİN DİĞER FİKİR AKIMLARINA BAKIŞLARI

3.1.MİLLİYETÇİLERİN YAKIN GÖRDÜĞÜ FİKİRLER.....	208
3.1.1. Atatürkçülük	209
3.1.2. İslamcılık	227
3.2. MİLLİYETÇİLİĞİN ÖTEKİLERİ.....	242
3.2.1. Sosyalizm	246
3.2.2. Komünizm	254
3.2.3. Kürtçülük.....	288

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MİLLİYETÇİ KURULUŞLAR

4.1. TÜRK OCAKLARI	303
4.2. MİLLİ TÜRK TALEBE BİRLİĞİ	311
4.3. TÜRKÇÜLER DERNEĞİ	317
4.4. ÜNİVERSİTELİLER KÜLTÜR DERNEĞİ	328
4.5. KÜLTÜR BİLİM TEKNİK MERKEZİ.....	335
4.6. TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ	337
4.7. ÜLKÜ OCAKLARI	339
SONUÇ.....	358
KAYNAKÇA	362
ÖZ GEÇMİŞ.....	398

ÖZET

DOKTORA TEZİ

TÜRKİYE’DE MİLLİYETÇİ DÜŞÜNCE VE KURULUŞLAR (1960-1980)

Yunus Emre AKBULUT

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Yavuz ASLAN

2025, Sayfa: 398+IX

Jüri: Prof. Dr. Yavuz ASLAN (Danışman)

Prof. Dr. İbrahim Ethem ATNUR

Prof. Dr. Firdes TEMİZGÜNEY

Doç. Dr. Hüseyin KALEMLİ

Doç. Dr. Ulvi Ufuk TOSUN

Türkiye’de çok partili siyasi hayat ilk kez 27 Mayıs 1960 Darbesi ile kesintiye uğramıştır. 1961 Anayasası’nın yürürlüğe girmesiyle birlikte 12 Eylül 1980 Darbesine kadar sürecek yirmi yıllık yeni bir dönem başlamıştır. 1961 Anayasası’nın Türkiye’ye getirdiği özgürlükçü ortam, siyasi ve fikri alanlara bir dinamizm getirmiş, Türk düşünce dünyasında önemli bir hareketlenme yaşanmıştır. Bu hareketlenme içerisinde yer alan düşüncelerden birisi de Türk milliyetçiliğidir. Türk milliyetçiliğindeki canlanmayı hem milliyetçi süreli yayınlardaki çeşitlilik hem de milliyetçi kuruluşlarda sayının artması göstermektedir. Ancak Türk milliyetçiliği siyasi sahada önce Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi, sonra Milliyetçi Hareket Partisi ile temsil edilmeye başlamış, süreç içerisinde milliyetçiler tek merkez etrafında toplanmıştır. Bu da hem milliyetçi düşüncedeki hem de bu düşüncelerin ifade edildiği yayın ve kuruluşlardaki çeşitliliği ortadan kaldırmıştır. Öte yandan bu dönemde sağ ve sol düşünceler arasında kutuplaşan Türkiye’de milliyetçilik, sağ kanadın kapsayıcı düşüncesi olmuştur. Bu çalışma, 1960-1980 yılları arasında Türkiye’deki muhafazakâr/mukaddesatçı milliyetçi düşünce dünyasını, milliyetçilerin Türkiye dışındaki Türklere dair fikirlerini, diğer düşünce akımlarıyla ilişkilerini ve bu fikirleri savunan sivil kuruluşları anlamaya ve açıklamaya çalışmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Milliyetçiliği, Türkçülük, Turancılık, Milliyetçi Düşünce

ABSTRACT**PH. D. DISSERTATION****NATIONALIST THOUGHT AND ORGANIZATIONS IN TURKEY (1960-1980)****Yunus Emre AKBULUT****Advisor: Prof. Dr. Yavuz ASLAN****2025, Page: 398+IX****Jury: Prof. Dr. Yavuz ASLAN (Advisor)****Prof. Dr. İbrahim Ethem ATNUR****Prof. Dr. Firdes TEMİZGÜNEY****Assoc. Prof. Dr. Hüseyin KALEMLİ****Assoc. Prof. Dr. Ulvi Ufuk TOSUN**

Multi-party political life in Turkey was first interrupted by the May 27, 1960 Coup. With the entry into force of the 1961 Constitution, a new twenty-year period began that lasted until the September 12, 1980 Coup. The liberal environment that the 1961 Constitution brought to Turkey dynamism the political and intellectual spheres and an important movement took place in the Turkish intellectual world. One of the ideologies that gained momentum during this period was Turkish nationalism. The proliferation of nationalist journals and the growing number of nationalist organizations were indicators of the revival of Turkish nationalism. However, Turkish nationalism was politically organized first within the Republican Peasants' Nation Party and later within the Nationalist Movement Party. Thus, in the process, nationalists became a single group. Therefore, the diversity of nationalist thought and the variety of publications and institutions through which it was expressed have significantly diminished. On the other hand, during the 1960–1980 period, when Turkey polarized between right- and left-wing ideologies, nationalism emerged as the overarching ideology of the right. This study attempts to understand and explain the conservative nationalist thought in Turkey between 1960 and 1980, the nationalist ideas about Turks outside Turkey, their relations with other movement of thought, and the civil organizations that defended these ideas.

Keywords: Turkish Nationalism, Turkism, Turanism, Nationalist Thought

ÖNSÖZ

Türk milliyetçiliği ortaya çıktığı 19. yüzyıldan itibaren, çok uluslu Osmanlı İmparatorluğu'ndan ulus devlet formundaki Türkiye Cumhuriyeti'ne uzanan ve devam eden süreçte Türk siyasi hayatına yön veren temel fikirlerden biri olmasının yanı sıra Türk siyasi düşüncesinin de önemli ağırlık merkezlerinden biri olmuştur. Milliyetçilik; siyasal ortam, devlet yönetimi veya aydınların beklentileri, uluslararası konjonktür gibi nedenlerle bazen daha az bazen daha çok ön plana çıkmış ancak sürekliliğini korumuştur. Tarihsel süreç içerisinde, doğal olarak milliyetçiliğin odaklandığı konular, üzerinde kafa yorulan meseleler de değişiklikler gösterdiği gibi milliyetçiliğe yaklaşımlar da farklılaşmıştır. Mesela Cumhuriyetin ilk yıllarının yaygın milliyetçi görüşüne göre milliyetçilik modernleşmenin bir aracı olarak görülebilirken, çok partili siyasi hayata geçişten sonra muhafazakârlığın eklemlendiği yaygın milliyetçilik anlayışı Batıcılığa ciddi eleştirel yaklaşımlar getirebilmiştir. Yani milliyetçi düşünce temel dayanakları bakımından belli bir çizgiyi takip etse de zaman içerisinde tonlamalarda farklılıklar oluşabilmektedir. Türkiye'de Milliyetçi Düşünce ve Kuruluşlar (1960-1980) başlıklı bu çalışma, Türkiye'de milliyetçi düşüncenin iki darbe arası, kendine has özellikler taşıyan yirmi yıllık süreçteki milliyetçi fikirleri ve bu fikirleri savunan aydın ve siyasetçiler ile gençlerin oluşturdukları kuruluşları incelemeyi amaçlamaktadır. İlk bakışta 1960'lı yılların fikri tartışmalar bakımından daha zengin, 1970'li yılların ise silahlı çatışma ortamı nedeniyle daha zayıf olabileceği düşünülse de anayasal düzen, kanunlar, kurumlar ve süreklilik bağlamında her iki on yıllık periyod birbirinin devamıdır. Zira siyasi kuruluşlar, siyasi aktörler, aydınlar, süreli yayınlar 1960'lardan 1970'lere devamlılık göstermiştir. 12 Mart 1971 muhtırası 27 Mayıs 1960 veya 12 Eylül 1980 kadar siyasi ortamı değiştirmemiş, sürekliliği koparmamıştır.

Bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır. İlk üç bölüm milliyetçilerin fikri yapılarına odaklanmaktadır. Milliyetçilerin Düşünce Dünyası başlığını taşıyan birinci bölüm iki alt kısma ayrılmaktadır. İlk kısım Milletin Dayandığı Unsurlar başlığını taşımakta ve milliyetçi düşüncenin genel olarak beslendiği kültür, tarih, dil, vatan, devlet ve din unsurlarını ayrı başlıklar altında incelemektedir. Bu inceleme sadece ilgili unsurlara bakış açılarını değil bu bakış açılarının güncel faaliyet ve politikalara yansımalarını da mercek altına almaktadır. İkinci kısım ise Milleti Geleceğe Taşıyacak

Unsurlar başlığı altında milletin bir arada tutulabilmesi için milli birlik, milleti geleceğe belli bir ideal etrafında yönlendirebilmek için milli ülkü, milli ülküyü gerçekleştirecek ve millete önder olacak lider ve milleti tüm bu idealleri içerecek şekilde yetiştirmesi için milli ve manevi eğitime yaklaşımlar irdelenmektedir.

Çalışmanın ikinci bölümü Turancılıktan Dış Türklere başlığını taşımakta ve iki kısma ayrılmaktadır. Birinci kısım Turancılık idealinin esir Türklerin kurtulmasına ve insani bir hayat yaşamalarına dönük fikirlerle ifade edilen Esir Türkler Davası başlığı altında incelenmektedir. İkinci kısım ise tüm Türklerin bir birlik kurmasının imkânlarının tartışıldığı Türklüğü Korumak veya Kültür Birliği başlığını taşımaktadır.

Üçüncü bölüm, Milliyetçilerin Diğer Fikir Akımlarına Bakışları başlığını taşımaktadır. Bu bölüm, Milliyetçilerin Yakın Gördüğü Fikirler ve Milliyetçiliğin Ötekileri başlıkları ile iki kısımda incelenmektedir. Milliyetçilerin Yakın Gördüğü Fikirler kısmı, Atatürkçülük ve İslamcılık alt başlıklarından oluşmakta, gerek Atatürkçülük gerekse İslamcılık ile kesişen noktalar ve ayrılan yollar üzerinde durulmaktadır. Milliyetçiliğin Ötekileri kısmında ise milliyetçilerin birbiriyle ilişkili gördüğü Sosyalizm, Komünizm ve Kürtçülük fikirlerine bakış açıları irdelenmektedir.

Dördüncü ve son bölüm 1960-1980 sürecinde milliyetçilerin meydana getirdiği veya bir süre milliyetçi fikirlerle yönetilen siyaset dışı, sivil cemiyetlere odaklanmakta ve Milliyetçi Kuruluşlar başlığı altında incelenmektedir. Bu bölüm; Türk Ocakları, Milli Türk Talebe Birliği, Türkçüler Derneği, Üniversiteliler Kültür Derneği, Kültür Bilim Teknik Merkezi, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü ve Ülkü Ocakları alt başlıklarından oluşmaktadır.

Türkiye’de Milliyetçi Düşünce ve Kuruluşlar (1960-1980) konusunda hazırlanan doktora tezimin araştırma sürecinde Türk Tarih Kurumu’na Ocak 2019’dan Kasım 2019’a kadar verdiği burs için teşekkür ederim. Araştırma, yazma ve metnin yeniden okunması sürecinde verdikleri destekler için kıymetli dostlarım Dr. Öğr. Üyesi Hasan DAŞDEMİR’e ve Arş. Gör. Dr. Onur SEMİZ’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Yine bu çalışmanın ortaya çıkış sürecinde, altı ayda bir toplanan tez izleme komitelerinde her zaman ortaya koyduğu yapıcı eleştiriler, çalışmanın şekil almasında yaptığı katkılar için sayın hocam Prof. Dr. Firdes TEMİZGÜNEY’e; öğrencisi olmaktan daima iftihar ettiğim ve edeceğim, ufuk açıcı tavsiyelerini hiçbir zaman esirgemeyen kıymetli hocam

Prof. Dr. İbrahim Ethem ATNUR'a; milliyetçilik gibi girift bir konuda bana çalışma fırsatı veren, ilgisini ve değerlendirmelerini eksik etmeyerek sıkışmışlık anlarında daima yolumu açan değerli danışman hocam Prof. Dr. Yavuz ASLAN'a emekleri için sonsuz teşekkür ederim. Son olarak en başından beri bütün araştırma, kaynak temini, inceleme ve yazma sürecinde yanımda olan, her bıkkınlık ve yorgunluğumda beni yeniden çalışmak için teşvik eden kıymetli eşim Dr. Melek AKBULUT'a teşekkürü borç bilirim.

Erzurum-2025

Yunus Emre AKBULUT

KISALTMALAR

AP	: Adalet Partisi
BP	: Birlik Partisi
BÜD	: Büyük Ülkü Derneği
CGP	: Cumhuriyetçi Güven Partisi
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CKMP	: Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
CSTD	: Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi
DEV GENÇ	: Devrimci Gençlik Federasyonu
DP	: Demokrat Parti
EOKA	: Ethniki Organosis Kiprion Agoniston
GP	: Güven Partisi
GÜT	: Genç Ülkücüler Teşkilatı
KÜBİTEM	: Kültür Bilim Teknik Merkezi
MBK	: Milli Birlik Komitesi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
MİT	: Milli İstihbarat Teşkilatı
MMTD	: Millet Meclisi Tutanak Dergisi
MSP	: Milli Selamet Partisi
MTTB	: Milli Türk Talebe Birliği
NATO	: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
TDK	: Türk Dil Kurumu
TİP	: Türkiye İşçi Partisi
TKAD	: Türk Kültürünü Araştırma Derneği
TMB	: Türkiye Milliyetçiler Birliği
TMTF	: Türkiye Milli Talebe Federasyonu
TÖB-DER	: Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği
TÖMFED	: Töre Müzik Folklor Eğitim Merkezi
TTK	: Türk Tarih Kurumu
TÜT	: Türk Ülkücüler Teşkilatı

ÜGD	: Ülkücü Gençlik Derneği
ÜKD	: Üniversiteliler Kültür Derneği
ÜKK	: Üniversiteliler Kültür Kulübü
ÜOB	: Ülkü Ocakları Birliği
ÜOD	: Ülkü Ocakları Derneği
ÜYD	: Ülkü Yolu Derneği
WACL	: World Anti-Comunist League
YTP	: Yeni Türkiye Partisi

GİRİŞ

I. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE KAPSAMI

Bir siyasi düşünce olarak milliyetçilik, 17. yüzyılda İngiltere’de yaşanan Püriten Devrimi’ne kadar geriye götürülse de şüphesiz asıl anlamını Amerikan Bağımsızlık Savaşı ve Fransız İhtilali dönemlerinde bulmuştur. Sanayileşme, kapitalizm, orta sınıfın genişlemesiyle birlikte siyasi ve sosyal yapılar değişerek modern ulus devletlere uzanan süreçler yaşanmaya başlamıştır. Yeni bir yapıya kavuşmaya başlayan devletlerin ideolojisi ise milliyetçilik olmuştur. 19. yüzyılın ilk çeyreğinde Napolyon Savaşları ile Avrupa’ya yayılan milliyetçilik, milletlerin kendilerini keşfetmelerini sağlamış ve geleneksel yapıların tasfiyesi sürecini hazırlanmıştır. Milliyetçilik, farklı ülkelerde farklı şekillerde tezahür ederek bazısında milli bütünleşmeyi sağlamış, bazılarının sınırlarını genişletmiş, bazılarını ya bölünmelerle daraltmış ya da ortadan kaldırmıştır.

Türk milliyetçiliği, Türkoloji araştırmalarıyla Türklüğe karşı uyanan merakın zaman içinde önce duygusal ve edebi, ardından fikri olarak gelişimi sonucunda ortaya çıkmıştır. Birinci Dünya Savaşı esnasında Osmanlı yönetim kademelerinin, Millî Mücadele sırasında Ankara Hükümetinin ve Atatürk Dönemi’nde yeni Türkiye’nin politikalarının dayandığı temel fikir milliyetçilik olmuştur. Atatürk’ten sonra devletin milliyetçi uygulamaları azalmışsa da sivil aydınlar milliyetçi fikirlerini çeşitli yayınlar üzerinden kamuoyuyla paylaşmaya devam etmiştir. İkinci Dünya Savaşı’nın özel şartlarına ve uluslararası konjonktüre bağlı olarak devletin savunduğu milliyetçiliğin dışına çıkan milliyetçiler bazen cezalandırılrsa da çok partili siyasi yaşama geçilmesiyle birlikte, Soğuk Savaş ortamının çift kutuplu dünyasında Türkiye’de milliyetçi düşünce yeniden daha güçlü bir şekilde ortaya çıkmıştır. Zira milliyetçiler tarafından tarihi düşman olarak görülen Rusya’nın komünist fikirlerine karşı en güçlü silah, dini hassasiyetlerinde içine katıldığı milliyetçilik olarak görülmüştür. Yine 1945 sonrası dönemde milliyetçiler dernekleşme faaliyetleri yürütmüş; Türk Kültür Derneği, Türk Kültür Ocağı, Türk Gençlik Teşkilatı, Milliyetçiler Federasyonu, Türk Milliyetçiler Derneği gibi cemiyetler kurmuşlardır. Ancak Demokrat Parti iktidarının milliyetçilerin bir araya gelmesini siyasi muhalefet olarak görmeye başlamasıyla birlikte milliyetçilerin birliktelikleri engellenmeye çalışılmış ve Türk Milliyetçiler Derneği 1953 yılında

kapatılmıştır. DP iktidarı boyunca milliyetçiler yeniden birlik olmayı düşünse de bu fikirlerini hayata geçirme şansı bulamamışlardır.

Türkiye, 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi'yle birlikte, birçok bakımdan 1960 yılına kadar uzanan ve 1980 sonrası gelişecek süreçten farklı bir yirmi yıllık döneme girmiştir. Anayasa Mahkemesi, Yüksek Hâkimler Kurulu gibi kurumlar kurulmuş, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu oluşturularak çift meclisli bir parlamento yapısı benimsenmiş, Sendikalar Kanunu getirilerek grev hakkı tanınmıştır. Anayasa'nın özgürlükçü bir yapıda olmasıyla birlikte siyasi hayat son derece canlı bir hale gelmiştir. Yeni Anayasa, Türkiye'nin Batılı normlara uygun bir şekilde modernleşme safhasının bir ürünü olmuştur. 1961 Anayasası Danıştay, Anayasa Mahkemesi, Üniversite ve TRT gibi kurumları özerk bir yapıya kavuşturmuş, Cumhuriyet Senatosu ve Millî Güvenlik Kurulu gibi kurumları yeni birer kurum olarak ortaya çıkararak denge ve denetimi esas almıştır. Ayrıca siyasal çoğulculuk ve örgütlenme özgürlüğü ile siyasi ortamın canlı kalması sağlanmıştır.

27 Mayıs'tan sonraki dönemde milliyetçiler yeniden dergilerle yayın hayatına başlayıp, cemiyetleşme faaliyetlerine girişmiştir. Ancak önceki dönemlerin kültür derneklerinin aksine siyasi faaliyetler yürütme potansiyeli bulunan kuruluşların ağır basmaya başladığı dikkat çekmektedir. Milliyetçiliğin 1960-1980 arasındaki yapısı ise Nihal Atsız ve yakın çevresinin getirdiği itirazlar dışında mukaddesatçı-muhafazakâr bir havaya bürünmüş, fikri altyapı da buna göre ayarlanmıştır. Zaten bu süreç, Türk-İslam Sentezinin belirginleşme süreci olacaktır. Şüphesiz bunda komünizmin tehlike olarak belirmesine karşı milliyetçiliğin İslam ile tahkim edilmesi de etkili olmuştur.

Türk milliyetçiliği, şüphesiz tek bir düşünce şekli olmayıp, birçok farklı yorumları içerisinde barındırmaktadır. Zira Türk milliyetçiliğinin; Türkçülük, Turancı milliyetçilik, Anadoluçuluk, Atatürkçülük, ulusal sol, liberal milliyetçilik, muhafazakâr/mukaddesatçı milliyetçilik gibi farklı yaklaşımları bulunmaktadır. Ayrıca Atatürk ilkelerinden biri olan milliyetçilik, anayasal bir durum olduğu için siyasi partilerin veya çeşitli derneklerin tüzüklerinde yer alan bir kavramdır. Ancak tüzüklerde veya nizamnamelerde bahsedilen milliyetçilik de farklı türlerde milliyetçi anlamlar barındırmaktadır. Bu çalışma, 1960-1980 sürecinde hem kendisini milliyetçi olarak tanımlayan hem de diğer düşünce hareketleri tarafından milliyetçi olarak tanımlanan

milliyetçi gruba yoğunlaşmaktadır. Bu grup, Türk siyasi düşüncesinin sağ kanadında yer alan, Turancı yanı da bulunan, muhafazakâr/mukaddesatçı milliyetçi gruptur. Çalışma boyunca “milliyetçiler” kavramıyla kast edilen muhafazakâr/mukaddesatçı milliyetçiler olacaktır.

II. ARAŞTIRMANIN AMACI

Türkiye’de Milliyetçi Düşünce ve Kuruluşlar (1960-1980) başlığı altında hazırlanan bu çalışmanın amacı; Türkiye’de 1960-1980 yılları arasındaki milliyetçi düşünceyi, bu düşüncenin dayanaklarını, düşünürlerin ortaya koydukları fikirleri ve bu fikirleri yaymak için kurulan cemiyetleri bilimsel araştırma yöntemleri kullanılarak anlamaya ve açıklamaya çalışmaktır. Türk milliyetçiliği düşüncesinin temel dayanaklarına yüklenen anlamlar, milli yapının korunmasına ve geliştirmesine dönük fikirler, Türklüğün mukadderatını ilgilendiren meseleler, Türkiye dışındaki Türkler üzerine yaklaşımlar, Türkiye gündemini meşgul eden fikir akımlarına milliyetçilerin bakış açısı tespit edilerek, anlamlı bir bütün şeklinde ortaya koyulması hedeflenmiştir. 1960-1980 sürecindeki milliyetçi düşünceye yönelik bütünlüklü çalışma bulunmamakta, daha çok Milliyetçi Hareket Partisi merkezinde siyasal bakımdan, belli bir dernek çevresinde veya belli bir milliyetçi dergi üzerinde çalışmalar bulunmaktadır. Yine bu çalışmanın konusuna temas eden bazı araştırmalar yirmi yıllık süreci bir bütün olarak görmemekte, 12 Mart 1971 Muhtırasını başlangıç ya da bitiş tarihi olarak benimsemektedir. Oysa 27 Mayıs’tan 12 Eylül’e uzanan süreç Anayasal bakımdan, kurumlar açısından, siyasi partiler ve liderleri ve daha birçok nedenle devamlılık göstermektedir. Bu nedenle tek bir süreç olarak değerlendirilmelidir. Bu çalışma; 27 Mayıs’tan 12 Eylül’e uzanan süreçteki milliyetçi düşünce ve kuruluşları, kısmen temas edilse de daha çok siyasi partilerin dışında kalarak süreklilik içinde bir bütün olarak anlamayı amaçlamaktadır.

III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada, 1960-1980 yıllarını kapsayan süreçte milliyetçi düşünce ve kuruluşları anlamak adına ileri sürülen sorulara sosyal bilimler araştırma yöntemlerinden tarihsel araştırma metodu kullanılarak cevaplar verilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda bu çalışma, incelenen dönemin birincil kaynakları başta olmak üzere,

mukayeseli okumalar sonucunda analizler yapılarak, araştırma eserlerin ve hatıraların da desteğiyle gerçeğe en yakın bilgilerin ortaya çıkarılmaya çalışılmasıyla üretilmiştir.

IV. ARAŞTIRMANIN KAYNAKLARI

Bir tarih çalışmasında araştırmacının ilk başvurması gereken kaynaklar arşivlerde bulunan belgelerdir. Ancak çalışma düşünce veya zihniyet tarihi olduğunda ve çalışılan dönem yakın geçmişe tarihlendiğinde arşivlerde bulunan belge grupları araştırmacı için oldukça sınırlı bir kaynak olarak kalmaktadır. Bu çalışmada da incelenen döneme dair bilgiler barındıran arşiv malzemesi kullanılamamış, şahısların üzerinden yapılan araştırmada Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi'nden faydalanılabilmektedir.

Resmi yayınlar ise bir diğer önemli kaynak türünü oluşturmaktadır. Yine düşünce veya zihniyetlere odaklanan bir araştırma, özellikle araştırılan konu siyasi temsilin bir unsuru değilse resmi yayınlarda doyurucu bilgi bulunamamaktadır. Bu çalışma, resmi yayınlar kapsamında milliyetçilerin fikir ya da eylemlerinin parlamentoda gündeme geldiği durumlarda Millet Meclisi Tutanakları ve Cumhuriyet Senatosu Tutanakları kullanılmıştır.

Bu çalışmanın en önemli kaynak türünü süreli yayınlar oluşturmaktadır. Bu kaynak türü içerisinde de en önemlisi dergilerdir. Dergiler ne günlük gazeteler kadar aktüel siyasetin detayları içinde kaybolmaktadır ne de uzun erekli fikri telifler gibi en ince ayrıntıya kadar girmektedir. Haftalık, on beş günlük, bir aylık veya üç aylık periyodlarla yayımlanan dergiler, hem yaşanan hadiselerle dair derli toplu bilgiler içermekte hem incelenen dönemin gündemini takip etme imkânı tanımakta hem de fikri yazıları bünyesinde barındırmaktadır. Bu araştırmada, milliyetçiler tarafından 1960-1980 sürecinde yayımlanmış dergilerin büyük çoğunluğuna ulaşılmış, araştırma sonucunda ortaya çıkan metin, bu kaynak türünden elde edilen verilere dayanılarak inşa edilmiştir. Yine bu çalışmanın başlığında “milliyetçi düşünce” kavramı kullanılsa da sadece önde gelen milliyetçi düşünürlerin fikirleriyle yetinilmemiş, özellikle dergilerde yayımlamaya değer görülen daha alt kademelerdeki kişilerin yazıları da dikkate alınmıştır. Böylece bu çalışma, dönemin milliyetçi zihniyetini de mercek altına almıştır.

Bu çalışmada kullanılan diğer bir kaynak türü, araştırılan dönemde yayımlanmış fikri eserlerdir. Fikri eserlerin yanı sıra bir takım riskler barındırsa da yayımlanan anılar

bu çalışmanın meydana gelmesinde önemli bir kaynak türüdür. Zira detayları diğer kaynak türlerinde bulunmayan birçok olayın veya durumun ayrıntılarına ulaşmada anılar araştırmacının en büyük yardımcılarından biridir. Ancak milliyetçi gelenekte anı yayımlama alışkanlığının son derece zayıf olduğunu belirtmek gerekir.

Türk milliyetçiliği konusuna eğilen telif eserler ise daha çok Türk milliyetçiliğinin ortaya çıkışı, Osmanlı Dönemi'ndeki durumu, Tek Parti Dönemi ve İkinci Dünya Savaşı sırasındaki Türk milliyetçiliği anlayışlarına yoğunlaşmaktadır. 1960 sonrasındaki milliyetçiliğin durumunu inceleyen çalışmalar ise MHP veya Ülkücü Hareket üzerinden meseleye bakmaktadır. Bu çalışma için 1960 sonrası Türk milliyetçiliğinin anlaşılması bakımından biyografiler önemli bir kaynak türünü oluşturmaktadır. Dönemin; Alparslan Türkeş, Nihal Atsız, Nejdett Sançar gibi önemli milliyetçi isimleri üzerine yapılan biyografik çalışmalar kullanılmıştır. Bunun yanı sıra bu çalışmanın incelediği dönemde yayımlanan süreli yayınlara dönük çalışmalar da faydalanan telif eserler arasındadır. Bu bağlamda Osman Çakır'ın Ötüken Neşriyat tarafından yayımlanan “*Adı Devlet Olsun: Türk Milliyetçiliği Tarihinde Haftalık Bir Gazetenin On yıllık Hayat Hikâyesi (1969-1979)*”¹ başlıklı eseri “Devlet” gazetesi etrafından yürütülen milliyetçi faaliyetler açısından önemli bilgiler içermektedir.

Türkiye’de Milliyetçi Düşünce ve Kuruluşlar (1960-1980) başlığını taşıyan bu araştırma dışında 1960-1980 sürecindeki milliyetçi düşünceye odaklanan tek çalışma Eyüp Toprak tarafından Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde hazırlanan “*Türkiye’de Milliyetçilik Algısı (1960-1980)*”² başlıklı yüksek lisans tezidir. Toprak’ın çalışması, dönemin siyasi partilerinin milliyetçilik anlayışlarını ve milliyetçi düşünürlerin milliyetçilik hakkındaki fikirlerini maddeler şeklinde incelemektedir. Bu yaklaşım, konunun bütünlüklü bir şekilde ortaya konmasını engellemekte, düşünürlerin görüşlerini parçalı bir şekilde yansıtmaktadır.

Bu araştırmanın odaklandığı döneme dair incelemelerde bulunan bir çalışma da Murat Duran tarafından Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde hazırlanan

¹ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun-Devletli Yıllar: Türk Milliyetçiliği Tarihinde Haftalık Bir Gazetenin On Yıllık Hayat Hikâyesi (1969-1979)*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2022.

² Eyüp Toprak, *Türkiye’de Milliyetçilik Algısı (1960-1980)*, (Yüksek Lisans), Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2016.

“*Kuramsal ve Dönemsel Bağlamda Türk Milliyetçiliğinin Analizi*”³ başlıklı doktora tezidir. Duran’ın çalışmasında 1960-1980 dönemi bir bütün olarak görülse de araştırması MHP, Ülkücü Hareket ve Türk-İslam Sentezi üzerine odaklanmaktadır. Milliyetçi düşüncenin bütünü kapsamamaktadır.

Uğur Eyidiker tarafından Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde hazırlanan “*1960-2000 Yılları Arasında Türk Milliyetçiliğinin Gelişimi*”⁴ başlıklı yüksek lisans tezi ise 1960-1980 yılları arasındaki milliyetçiliğe yine MHP ve Ülkücü Hareket üzerinden ve oldukça yetersiz bir şekilde temas etmektedir.

Bu araştırmanın incelediği dönemdeki bazı milliyetçi dergiler de çeşitli çalışmaların konusu olmuştur. Sadi Özmeral tarafından Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde hazırlanan “*Türk Milliyetçiliği Tanımlamalarında Ötüken Dergisi Örneği*”⁵, başlıklı yüksek lisans tezi, Mehmet Ballı tarafından Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde hazırlanan “*Matbuatımızda Türk Düşüncesi: Ötüken Dergisi (1964-1975)*”⁶ başlık yüksek lisans tezi ve Nimet Sekman tarafından Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde hazırlanan “*Türk Milliyetçiliği Düşüncesini Tanımlama ve Temellendirme Çalışmalarına Bir Örnek: Orkun Dergisi (1962–1965)*”⁷ başlıklı yüksek lisans tezi adı geçen dergiler penceresinden Türk milliyetçiliğine bakmaktadır.

Ferit Salim Sanlı’nın Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü’nde hazırladığı “*Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisinden Milliyetçi Hareket Partisine tarihsel süreç, ideoloji ve politika (1960-1969)*”⁸ başlıklı doktora tezi 1960’tan 1969 yılına kadar geçen süreçte MHP’nin kurulmasını incelemekle beraber özellikle ideolojik kısımlara milliyetçi düşünce üzerine önemli veriler içermektedir.

³ Murat Duran, *Kuramsal ve Dönemsel Bağlamda Türk Milliyetçiliğinin Analizi*, (Doktora), Gazi Üniversitesi /Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2020.

⁴ Uğur Eyidiker, *1960-2000 Yılları Arasında Türk Milliyetçiliğinin Gelişimi*, (Yüksek Lisans), Trakya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 2012.

⁵ Sadi Özmeral, *Türk Milliyetçiliği Tanımlamalarında Ötüken Dergisi Örneği*, (Yüksek Lisans), Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2017.

⁶ Mehmet Ballı, *Matbuatımızda Türk Düşüncesi: Ötüken Dergisi (1964-1975)*, (Yüksek Lisans), Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2020.

⁷ Nimet Sekman, *Türk Milliyetçiliği Düşüncesini Tanımlama ve Temellendirme Çalışmalarına Bir Örnek: Orkun Dergisi (1962–1965)*, (Yüksek Lisans), Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2019.

⁸ Ferit Salim Sanlı, *Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisinden Milliyetçi Hareket Partisine tarihsel süreç, ideoloji ve politika (1960-1969)*, (Doktora), Hacettepe Üniversitesi/Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara 2017.

Ancak yine de Sanlı'nın çalışması CKMP'den MHP'ye geçiş sürecine odaklanmakta, hem siyasi parti incelemesi olması bakımından bu çalışmanın dışında kalmakta hem de dönemlendirme bakımından bir bütün olan 1960-1980 arası periyodu içermemektedir.

Selim Yıldız'ın Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eēitim Enstitüsü'nde hazırladıēı “*Milliyetçi Hareket Partisi Geleneēinde Türk Milliyetiliēi Düşüncesinin Geirdiēi Evreler*”⁹ başlıklı doktora tezi de yine siyasi açıdan ve MHP zerinden Türk milliyetiliēi incelemektedir.

Sonuç olarak milliyetçilik konusunda, 1960-1980 sürecine odaklanan veya bu süreci içeren çalışmalarda sürecin tamamı bir bütün olarak deēerlendirilmemekte ve parti ya da dergiler açısından irdelenmektedir. Türkiye’de Milliyetçi Düşünce ve Kuruluşlar (1960-1980) başlıklı bu çalışma 1960-1980 sürecini bir bütün olarak görmekte, milliyetiliēi bir siyasi hareketten ziyade bir düşünce akımı olarak incelemekte ve sivil kuruluşları dikkate alarak Türk milliyetiliēi fikrinin iki darbe arası dönemdeki durumunu bütünlüklü bir şekilde anlamayı ve açıklamayı amaçlamaktadır.

⁹ Selim Yıldız, *Milliyetçi Hareket Partisi Geleneēinde Türk Milliyetiliēi Düşüncesinin Geirdiēi Evreler*, (Doktora), Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi/Lisansüstü Eēitim Enstitüsü, Tokat 2022.

BİRİNCİ BÖLÜM

MİLLİYETÇİLERİN DÜŞÜNCE DÜNYASI

1.1. MİLLETİN DAYANDIĞI UNSURLAR

1.1.1. Milletin Temeli Olarak Kültür

Türk milliyetçileri için milleti tanımlarken sıralanan unsurlar arasında en fazla vurgu yapılan ve sürekli önemine istinaden tekrarlanan kavram şüphesiz kültürdür. Kültür sadece dil, tarih, din, vatan, devlet gibi bir unsur olmanın ötesinde bu unsurları da kapsayan daha genel ve hayatın her alanına sirayet eden bir yapıdadır. Yine sayılan bu unsurları da içine almasıyla birlikte Ziya Gökalp'in kültür bağlamında ortaya koyduğu millete ait olma ve yerellik özelliği ile kültür aslında milletleri birbirinden ayıran en temel değerler manzumesidir. Bu bakımdan Emin Bilgiç'in "*Kültür, bir millete şahsiyetini veren, diğer milletlerle arasındaki farkı tâyine yarayan, târihin seyri içerisinde teşekkül etmiş, o millete mahsûs maddî ve mânevî değerlerin ahenkli bütünüdür*"¹⁰ şeklindeki tanımlaması 1960-1980 sürecinde milliyetçi düşünde aşağı yukarı üzerinde mutabık kalınan bir tanımlamadır.

Kültürün bir milleti meydana getiren en önemli unsur olduğunu, bir topluluğun siyasi birliğe ulaşamamasına, bir devlet kuramamasına rağmen millet olma vasfını koruması göstermektedir. Tarihte bağımsızlıklarını kaybetmelerine rağmen kültür sayesinde milli benliklerini koruyarak tekrar devlet kuran milletler az değildir.¹¹ Bu hayatiyet göz önünde bulundurulduğunda kültür çağdaş dünyada siyaset, askerlik, ekonomi gibi etki ve tehdit alanlarından biri olmuş durumdadır. Bu nedenle kültür bütün dünyada siyasetçiler, bilim adamları, yöneticilerin en fazla meşgul olduğu konudur.¹² Yeryüzünü milletlerin birbiriyle mücadele alanı olarak gören Türk milliyetçileri başka bir ifadeyle bu mücadeleyi kültürler arası mücadele olarak da adlandırmaktadır. Kitle iletişim araçlarının yaygın bir şekilde kullanıldığı dünyada bir milletin kültürünü yitirip tarih sahnesinden çekilmesi sadece istilalarla yaşanmamaktadır. Kültürel istilaya uğramadan milletin kültürüne sahip çıkabilmesi de

¹⁰ Emin Bilgiç, "Kültür Nedir Ne Değildir?", *Milli Eğitim ve Kültür*, 1 (3), Haziran 1979, 300.

¹¹ Faruk K. Timurtaş, "Kültür Bağı ve Türklük Davası", *Toprak*, 6 (63), Şubat 1960, 7. Galip Erdem kültürün millet için çok önemli olduğunu fakat milleti kuran asıl unsur olarak görülmesini abartılı bulduğunu ifade etmektedir; Galip Erdem, "Kültür Birliği", *Orkun*, 1 (1), Şubat 1962, 19.

¹² Bilgiç, "Kültür Nedir Ne Değildir?", 300.

yeni nesillere kültürün sağlam bir şekilde öğretilmesi ve benimsetilmesiyle mümkündür. Yani milletin hayatta kalabilmesi kültürünün canlılığı ve sağlamlığına bağlı olduğu için askerlik, ekonomi ya da siyaset kadar önemlidir.¹³

Kültür tarihi süreç içinde oluştuğu için eski ve tarihidir. Ortada bir kültür varsa mutlaka bir millete dayanmaktadır. Millet vafına erişmiş bir topluluk varsa da orada mutlaka kültür vardır. Kültür ait olduğu millet kadar eski ve onunla yaşıttır. Ancak tarihi oldukları için donuk, katılaşmış olarak düşünülmemelidir. Devamlı oldukları için sürekli değişme ve gelişme içerisindedirler. Aslında değişme ve gelişme kültürün devamlılığını sağlamaktadır. Bir kültürün ortadan kaldırılarak yerine yeni bir kültür oluşturmak mümkün değildir. Değişme ise dozunda olmalıdır.¹⁴

Eski ve devamlı olan adetler, yaygın olan örfler ve milletin bütün hayatının, düşüncelerinin, tarihinin özünü oluşturan gelenekler kültürün asıl unsurlarıdır. Kültür maddi ve manevi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Maddi kültür fiziki olarak yer kaplayan, duyu organlarıyla anlaşılan, fiziksel olarak kullanılabilen alet, cihaz, yiyecek, bina, nakil aracı ve benzeri ürünlerdir. Manevi kültür unsurları ise fiziki olarak yer tutmaz, fiziki faaliyetlerde kullanılmazlar; zihni faaliyetlerde kullanılırlar. Her türlü fikir unsurları, felsefi görüşler, bilimsel bakış açıları, inanç sistemleri ve diğer unsurlardır. Örf ve adetler ve dil de kültürün manevi unsurlarındandır. Maddi kültür unsurları kullandıkça eskiyip yıpranırken manevi kültür unsurları kullandıkça gelişir. Kullanılmadığı zaman ise kaybolma riski barındırırlar. Bu nedenle manevi kültürün ürünleri bağlayıcı ve birleştirici olması bakımından sosyal dayanışmada önemli bir yere sahiptir.¹⁵

Milli hayatın maddi ve manevi tüm alanlarını düzenleyen kültür bilimsel bir gözle incelendiğinde kültürde devrim ya da evrimden değil süreklilik ve değişme kavramlarından söz edilebilir. Devrim denen eylem kendinden önceki yok saymak, yeniden başlamak anlamı taşımaktadır. Kültür ise tarih içinde bir süreç, bir devamlılıktır. Türkiye’de de Cumhuriyet Dönemi’nin başlarında iyi niyetlerinden asla şüphe edilmeyecek bazı kimseler devrim hareketlerine girmiş ancak cemiyet hayatında çok büyük sarsıntılara neden olmuştur. Devrim üzerine kurulu bir değişme modeli

¹³ Hayrani Ilgar, “Türkçü Görüşle Türk Kültürü”, *Ötüken*, 124, Nisan 1974, 6-7.

¹⁴ Bilgiç, “Kültür Nedir Ne Değildir?”, 303-304.

¹⁵ Nahit Dinçer, “Kültür Kavramı (Bölüm II) Manevî ve Milli Kültür”, *Töre*, 4 (15), Ağustos 1972, 25-27.

insani açıdan da ciddi sorunlara neden açmakta, birkaç nesli kendi hedeflerine ulaşmak adına harcayabilmektedir.¹⁶ Ahmet Kabaklı ise Yalçın İzbul'un yaklaşımını biraz daha farklılaştırarak sürekliliği tekâmül kavramıyla vurgulamaktadır. Kabaklı, ihtilal bir milleti ileriye götüren bir hareket değildir. Zira tekâmülün yani zaman içerisinde olgunlaşmanın alacağı süreyi çok hızlı bir şekilde alarak gelişmelerin geri tepmesi olarak yorumlamaktadır. Fransa 1789 Devrimi'nden sonra bunu yaşamıştır. Keza Sovyetler de 1917 Devrimi'nden daha elli yıl geçmeden ne yapacağını şaşırır duruma gelmiştir. Oysa Amerika ve İngiltere gibi tekâmülle ilerleyen ülkeler bu tür sarsıntılar yaşamamıştır. Tekâmül, gereksiz ve zararlı yönlerin atılarak toplumun gelişmesini zaman içerisinde yayma bir nevi sindirerek ilerleme hareketi olduğu için toplumların yaşamında çok daha sağlıklı bir ilerleme yöntemidir.¹⁷

Süreklilik ve tekâmülle kültüre yapılan vurgular kültür değişmesi ve Batılılaşma bağlamında milliyetçi düşüncenin başka bir tartışmasının kapısını açmaktadır. Erol Güngör, Tanzimat'tan itibaren yaşanan Batılılaşma/modernleşme hareketlerinde Türk aydınının modernleşme açısından Avrupa'yı ne kadar iyi kopyalayıp kendi toplumuna uygularsa o kadar modernleşeceğini düşünmesi ve bu uğurda çaba sarf etmesini yanlış bir tutum olarak değerlendirmektedir. Bu düşünce yapısı Tanzimat veya Meşrutiyet aydınıyla sınırlı kalmamış, Cumhuriyeti kuran nesiller tarafından da devam ettirilmiştir. 1970'ler Türkiye'sinde dahi aynı bakış açısı ve düşünce yapısıyla Türkiye'nin modernleşeceği/Batılılaşacağını ileri sürenler vardır. Türk milliyetçileri Güngör'e göre bu kötü geleneği reddetmektedir.¹⁸

Batı kültürü Türkiye'ye Osmanlı savaşlarda yenilmeye başladıktan sonra girmiştir. Başka bir ifade ile Osmanlı medeniyeti Batı karşısında geriye düştükten sonra bu durum savaşlarda tezahür etmiş ve Osmanlı tekrar güçlenmek adına Batı kültürüne Türkiye'nin kapılarını açmıştır.¹⁹ Kültür politikası bakımından Batıcılık Osmanlı'dan

¹⁶ Yalçın İzbul, "Kültürde Devrim Kültürde Tekâmül", *Töre*, 10 (80), Ocak 1978, 5.

¹⁷ Ahmet Kabaklı, "İhtilal ve Tekâmül", *Milli Hareket*, 6, 15 Ocak 1967, 6-7.

¹⁸ Erol Güngör, "Batılılaşma ve Türk Kültürü", *Töre*, 8, Ocak 1972, 22-24.

¹⁹ Özçamlı'ya göre ise Batı kültürünün Osmanlı'ya girmesi çok daha önceden, kapitülasyonlar zamanında başlamıştır. Tanzimat'tan sonra da artarak devam etmiştir. Özellikle misyonerlerin faaliyetleri bu noktada en önemli araçtır. Çocukluktan yetiştirilen misyonerler Müslüman olarak gösterilmiş, eğitim kurumlarının en altından başlayarak yetiştirilip bürokrasinin en üst katlarına kadar çıkmayı başarmış ve asıl hedeflerine hizmet etmişlerdir. Yabancı okulların açılma süreci ise durumu daha da etkili bir hale getirmiş ve birçok Müslüman çocuğu Hristiyanlaştırılmıştır. Misyonerlerin bir diğer önemli kurumu ise hastanelerdir. Özellikle sefalet dönemlerinde Müslümanlardan faydalanılmıştır; Mirat Özçamlı, "Türkiye'de Yabancı Kültürü", *Ötüken*, 49, Ocak 1968, 12-13.

Cumhuriyet'e miras kalmıştır. Kültür politikası bağlamında bir diğer miras ise Osmanlı'nın son döneminde ortaya çıkan milliyetçilik olmuştur.²⁰ Atatürk Dönemi'nde ise kültür politikalarının Batıcı ve milliyetçi bir karakterde olması Türk Tarih Tezi ve Güneş Dil Teorisi gibi konularda kendini ifade etmiş, bu ifadeye göre de politikalar yürütülmüştür. Şöyle ki tarih tezinde medeniyetin kaynağı olarak Orta Asya gösterilmekte, dünyada ilk medeni milletin Türkler olduğu ifade edilmektedir. Bütün dünya medeniyeti Türklerden öğrenmiştir. Dil konusunda da Türkçe bütün dillerin kökeni olarak tanımlanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Türkiye Batıcı olduğunda doğrudan milliyetçi de olmaktadır. Bu dönemde asıl uzaklaşılması gereken alan din olarak görülmüştür. Çünkü Güngör'e göre çarpık bir pozitivizmi benimseyen Türk aydını, Türklerin Osmanlı döneminde geri kalmasını, cahil ve taassup içindeki Osmanlı yöneticilerine bağlamaktadır.²¹

Atatürk Dönemi'nden sonra tarih ve medeniyete dayanan milliyetçi ve Batıcı kültür politikaların yerini bu sefer Latin-Yunan kökenine dayanan Batı kültürü ve hümanizm almıştır. Yapılan klasik çevirileri bu yaklaşımın bir yansımasıdır.²² Ercüment Kuran'a göre klasiklerin yayımlanması aslında olumlu bir hareketti fakat milli kültürün ürünleri de ihmal edilmemeliydi. 1950'lerde bu dengeyi korumak için milli kültüre ait eserler de yayımlanmaya çalışılmış ancak istenen sonuç elde edilememiştir. Yine Atatürk'ten sonra orta öğretim tarih ve edebiyat gibi kültür derslerinde müfredatlar değiştirilerek milli kültürün değeri azaltılmıştır. Atatürk Dönemi'nin eğitim anlayışı değiştirildikten sonra Türk aydınının bir kısmında özgüven eksikliği belirtmeye başlamıştır. Mesela Ercüment Kuran'a göre üniversitelerde tarih derslerinde öğrencilere sadece askeri tarih hakkında kahramanlık hikayeleri anlatılmıştır. Yunus Emre, Dede Korkut gibi isimlerin eserlerinin okunması bir yana Namık Kemal, Yahya Kemal gibi isimlerin eserleri bile hakkıyla bilinmemektedir.²³ 27 Mayıs'tan sonra tekrar hümanizmin ağırlıklı olduğu bir kültür politikası oluşturulmak istense de hükümetlerin koalisyon hükümeti biçiminde olması bu emeli gerçekleştirememiş ve milliyetçilerle inkılapçılar bürokraside birlikte çalışmak durumunda kalmıştır. Güngör'e göre 1965 sonrasında AP'nin tek başına iktidar olmasıyla birlikte kültür politikalarında bir

²⁰ Erol Güngör, "Cumhuriyet Devrinde Türkiye'nin Kültür Politikası", *Töre*, 8 (94), Mart 1979, 2-3.

²¹ Güngör, "Cumhuriyet Devrinde Türkiye'nin Kültür Politikası", 4-8.

²² Güngör, "Cumhuriyet Devrinde Türkiye'nin Kültür Politikası", 9-10.

²³ Ercüment Kuran, "Milli Kültürün Değeri", *Türk Kültürü*, VI (69), Temmuz 1968, 1-2.

düzelme yaşanmıştır. Türkiye'nin ihtiyaçlarına göre hem kendi kültürünün ürünleri hem de Batılı klasik eserler 1000 Temel Eser projesi kapsamına alınmış, Türk okuyucusuna uygun fiyatlarla ulaştırılmıştır. Bu eserlerin seçiminde üniversite mensupların oluşturduğu komisyonların kararları etkili olmuştur. AP iktidarından sonra da belli bir sisteme koyduğu kültür politikası devam ettirilmeye çalışılsa da şeklen kalmış muhtevası değişmiştir.²⁴

Hayatın gelişimi, ilerlemesi gibi kültür de gelişmekte ve yeni şartlara uyum sağlamaktadır. Ancak Türkiye'de kültür tabii seyri içinde gelişmemiş devrimlerle değiştirilmeye çalışılmıştır. Milliyetçiler 1970'li yılların sert politik ortamının da etkisiyle Tanzimat'tan beri devam eden Batılılaşma hareketlerinin yakın geçmişte CHP tarafından temsil edildiğini, Türkiye'ye yabancı ve yanlış kültürün bu parti vasıtasıyla hâkim olduğunu savunmuşlardır. Milliyetçilere göre Türk milleti yıllarca mücadele ettiği fikirleri kültür çalışmaları nedeniyle kendi içlerinde bulmuşlardır. Son zamanlarda yine CHP bu sefer de kökü dışarda olan sosyalizm ve komünizmin temsilciliğine girişmiştir. Bu da Türk'e ve Türk kültürüne düşman hangi fikir varsa CHP tarafından temsil edildiğini göstermektedir.²⁵ Fahrettin Savaş Konar ise kültürel alandaki propagandalar ve milletin kültüründen kopmasında devleti sorumlu tutmaktadır. Milli eğitimin son 30-40 yıl içerisinde geçirdiği büyük sarsıntılar toplumu bu hale getirmiştir. Devletten sonra ikinci sorumlu ebeveynlerdir. Ebeveynlerin eğitimi daha zayıf olsa da yeni nesillerin yetişmesinde temel teşkil etmektedir.²⁶

Ülkeler arasında kültür münasebetleri de milliyetçilerin kültür konusunda üzerinde durduğu bir meseledir. Fakat kültür münasebeti kurulacak ülkelerin faydalı mı, yoksa zararlı mı olacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Zira bu tür münasebetler ideolojik propaganda aracı da olabilmektedir. Komünist ülkelerle kültürel ilişkilerde bulunmak Sançar'a göre gereksizdir ve komünistlerin yararına olacaktır. Açıkça ifade etmese de bu tür ilişkilere karşı olduğunu dile getirmektedir. Ülkelerin ve milletlerin birbirleriyle yürüttüğü her türlü münasebet menfaat ilkesine dayanmaktadır. Bu durum ekonomide, siyasette, sporda olduğu gibi kültür hayatında da aynıdır. Komünist ülkelerle komünist olmayan ülkeler arasındaki kültür münasebetleri aynı çerçevede

²⁴ Güngör, "Cumhuriyet Devrinde Türkiye'nin Kültür Politikası", 10-11.

²⁵ "Kültür Emperyalizmi", *Hasret*, 3, Mart 1975, 1, 10.

²⁶ Fahrettin Savaş Konar, "Bugünkü Gençlik", *Orkun*, 20, Eylül 1963, 10-11.

değerlendirilmelidir. Mesela komünist olmayan bir ülkenin bilim insanlarının komünist bir ülkede yapacağı sempozyum veya toplantıya komünist ülkeden halk değil seçilen insanlar katılacak ve bu etkinlik hiçbir anlam ifade etmeyecektir. Oysa komünist olmayan ülkelerde yapılacak bu tür bir toplantıya halk katılacak ve komünist propagandaya maruz kalacaktır. Keza resim sergileri de aynı mantıkla düzenlenecek, öğrenci değişimleri de aynı amaçlar doğrultusunda yapılacaktır. Kültür ilişkilerinin tamamı bu çerçevede gerçekleştirilecek ve her seferinde komünistlere avantaj sağlayacaktır.²⁷

Türk kültürünü baltalayan sadece Türkiye’yi de diğer sınır ülkeleri gibi peyki haline getirmek isteyen Sovyetler ve onların Türkiye’deki uzantıları değildir. Sağdan da bazı kesimler Türk kültürünü baltalamakta, Türkiye’yi bin yıldır yaşayan bir millet olarak göstermeye çalışmaktadır. Nuri Özer bu noktada diğer sağ gruplara da çağrı yaparak Ülkücülerle birlikte mücadele etmeye davet etmektedir. Ülkücüler zafere erdiğinde “*ganimetten parsa kapmaya*” çalışacak grup ve kimseler mücadele anında ülkücülerin yanında olmadığından “*ganimetten*” pay alamayacaklar ve hatta ganimete uzanan eller kırılacaktır ifadeleri kullanılmaktadır.²⁸ Bu yaklaşım Türk kültürü noktasında milli kültürün dışına çıkılmasının son derece olumsuz karşılandığını göstermektedir.

Necmettin Hacıeminoğlu ise Türk milletinin milli kıymetlerini küçümseyerek yabancı kıymetleri tercih edenleri iki gruba ayırarak incelemektedir. Buna göre birinciler savunduklarının doğruluğundan son derece emin ve cahil olduklarından alaycı ve mütecaviz bir üslupla konuşanlardır. Savundukları Batıyı lise sıralarında okudukları birkaç klasikten, gazetelerde çıkan birkaç ressam ya da heykeltıraşın hayatından, radyoda çalan birkaç parçadan bilmekte, Türk sanatına dair ise hiçbir fikirleri bulunmamaktadır. Sayıları fazla olan ve Türk milletine en fazla zarar veren bu zihniyetteki insanlardır. Kraldan fazla kralcı olmalarının nedeni cehaletleridir. İkinciler ise kökten Batıcı ailelerde yetişen kimselerdir. Bunlar birinciler kadar hoyrat ve alaycı değildir. Yabancı okullarda okumuş, birkaç dil bilen, bildiği dil sayısı kadar insana kıymet veren, Türk kültürünü tanımayan, yetiştiği okulun bağlı bulunduğu ülkenin kendiliğinden ve gönüllü temsilcisi olan kimselerdir. Onlara göre Türkiye ancak

²⁷ A. Okçuoğlu, “Komünist Ülkelerle Kültür Münasebetleri Meselesi”, *Ötüken*, 12, 15 Aralık 1964, 9.

²⁸ Nuri Özer, “Kültürün Önemi”, *Genç Arkadaş*, 1 (11), 2 Şubat 1978, 10.

Batılılaşarak kurtulabilir ve bu yolda konferanslar verip, toplantılar düzenlemektedirler. Bunlar eski alafranga veya asri olarak tabir edilen ailelerin torunlarıdır.²⁹

Yabancı kültür çevrelerinde büyüyüp o kültürün çeşitli alanlarına hâkim olan kimseler zamanla Batı kültürüne ait farklı ülkelerin en bilinen eserlerini öğrenmiş ve bu ürünleri Türk kültürüyle kıyaslayarak Türk kültürünün geriliğini ispata çalışmaktadır. Oysa bu kimseler hem Türk kültürünü bilmemekte hem de Batı ülkelerinin birkaçının en bilineni, en iyi eserleriyle bir milletin kültürünü kıyaslamaktadır. Bu karşılaştırmada tek bir milletin kültürü elbette diğerlerinin toplamı karşısında zayıf kalacaktır. Ayrıca devlet kuran ve kendine özgü bir medeniyet geliştirebilen büyük milletlerin kültürlerinin karşılaştırılması doğru değildir. Zira her millet bir şahsiyet olduğu için kültürü kendine has unsurları olan bir değerler sistemidir. Milletlerin farklı değerler sistemi ve farklı dünya görüşlerinin ürünleri olan kültürler arasında üstünlük veya gerilik ölçüleri kullanılması son derece yanlıştır. Kültürler bütün olarak karşılaştırılamayacağı gibi kısmi olarak da üstünlük-gerilik ölçülerine tabii tutulamaz. Mesela bir sanat dalı bir kültürde bulunurken diğerinde bulunmamasının bir sebebi vardır. Bunda tarihi, coğrafi, inanış faktörleri etkili olabilmektedir. Bu nedenle Batı kültürlerinin ürünü olan resim ve heykel sanatlarının Türk kültüründe bulunmaması Batıcıların sürekli dile getirdikleri gibi eksiklik değildir. Ayrıca eğer Türk kültürünün diğer kültürlerden geri olduğu düşünülüyorsa aydınlar başka kültürleri taklit etmek yerine kendi kültürünü geliştirmek için çaba sarf etmelidir.³⁰

Devletin tutumu da kültürün yerleştirilmesi, geliştirilmesi ve kültürde birlik oluşturması bakımından son derece önemlidir. Ancak Türk devleti Türk milleti arasında kültür birliğini sağlayamamaktadır. Bu nedenle Türk kültürü yabancı kültürlerin tesirinden kurtulamamaktadır. Gerek medeniyet bakımından gerekse siyasi ve ekonomik bakımdan üstün olan milletlerin kültürleri geri kalmış milletlerin kültürüne ister istemez etki etmektedir. Bu durum Türkler için de geçerlidir. Buğra Alptekin'e göre uluslararası camiada itibarı ve saygısı olmayan bir Türkiye kendi içinde de kültür birliği sağlayamadığında kaçınılmaz olarak yabancı kültürlerin tesirinde kalacaktır.³¹ Hacıeminoğlu ise Alptekin'in aksine çağdaş dünya şartlarında yabancı kültüre temas

²⁹ Necmettin Hacıeminoğlu, "Kültür Mandacıları", *Töre*, 6 (36), Mayıs 1974, 15-16.

³⁰ Necmettin Hacıeminoğlu, "Yabancı Kültür Meddahlığı", *Töre*, 6, (37), Haziran 1974, 11-12.

³¹ Buğra Alptekin, "Kültür ve Kültür Yozlaşması (1)", *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 2 (24), 1 Nisan 1977, 14.

etmemek, onların etkisi altın kalmamak mümkün değildir şeklindeki görüşleri tamamen yanlış bulmaktadır. Ancak Türk devletinin Türk kültürüne ilişkin politikası ve yetersizliği konusunda benzer fikirleri ileri sürmektedir. Bir devlet öncelikle kendi dayandığı milli kültürü vatandaşına öğretmeli, sevdirmeli; bunu da özellikle eğitim kurumlarında gerçekleştirmelidir. Komşu ülkelerin kültürü ne kadar derin, sanat eserleri ne kadar güzel olursa olsun devletin tutumu değişmez, önce kendi kültürünü aşılır. Milli kültür vatandaşa hazmettirildikten sonra vatandaşın kendisi diğer kültürlerle zaten temas eder. Ancak milli kültürü sağlam olduğu için yabancı kültürün etkisi altında kalmayacaktır. Durumun bu şekilde olması gerekirken Türkiye’de tam aksi yönde politikalar yürütülmektedir. Türk gençlerinin Türk kültürünün en güzel eserlerinden haberleri yoktur fakat Batı klasiklerini yakından tanımaktadırlar. Bu anlayış nedeniyle Türk milletin adı yaşasa da ileride içerisi boşalmış bir millet ortada kalacaktır.³²

Farklı kültür unsurlarına maruz kalmanın yanı sıra bir kültür merkezden ya da o kültürü oluşturan çevreden uzaklaştıkça anlamı değişmeye, yapısı farklılaşmaya başlamaktadır. Her ne kadar teknolojinin gelişmesi ile mesafeler kızsalsa, iletişimin gelişmesiyle bilgi akışı hızlansa da sosyal değişimler teknolojik değişimler kadar hızlı olmamaktadır. Bu yüzden belli bir çevrenin kültürü bir başka yerde anlamsızlaşmaktadır. Hele bu kültür zorlama yoluyla kabul ettirilmeye çalışıldığında daha da anlamsız bir hale gelmektedir. Türk milliyetçilerinin görevi ise bu soysuzlaşmaya karşı milli kültürü korumaktır. Zaten milliyetçilik aynı zamanda medeniyet davasıdır.³³

Türk aydını farklılaşma ve başkalaşma bir yana Batı kültürünü yanlış bir şekilde tasavvur ederek Türkiye’ye uygulamaktadır. Böylece Avrupa’yı ileri götüren süreçlerin nedeni ve oluşum çizgisine odaklanmak yerine sonucu tercih etmekte ve Türkiye’ye bu sonucu getirerek ilerleme kaydedilebileceğini düşünmektedir. Mesela bir ülkenin sanayisinde gelişim arttıkça kadınlar ve gençler çalıştırılmaya başlayacaktır. Böylece geleneksel aile yapısında değişimler zincirin halkaları gibi birbirini takip edecektir. Ekonomik bağımsızlık sayesinde aile reisinin otoritesi sarsılır, evlenme yöntemi görücü usulünden serbest bir hale gelmeye başlar, yaşlı ve genç nesiller arasında değer ölçüleri değişmeye başlar. Ancak yine de bu durumların hepsi ihtimal üzerine düşünülmelidir.

³² Hacıeminoğlu, “Yabancı Kültür Meddahlığı”, 13-14.

³³ Erol Güngör, *Türk Kültürü ve Milliyetçilik* (19. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2009, 111-112.

Türk toplumunda bu sonuçları uygulamaksa Türkiye’yi sanayide ileri gitmiş bir duruma getirmeyecektir.³⁴

Türk aydının ve eğitim sisteminin yanlış Batılılaşma anlayışının sonucu olarak Batı hayranlığı Türk gençliğine dejenere olmaktan ve kendinden utanmaktan başka bir şey vermemiştir. Türk gençliği yaratıcılık özelliğini yitirmiş, taklitle hayatını idame ettirmektedir. Taklit edilen husus ise baskın bir şekilde sosyetedir. Türk gençliğinde manevi değerler kaybolmuş, bir meta haline gelmiştir. Türk gençliği tehlikeli bir devreye girdiği için gerekli kişiler ve eğitimciler bu sorunu çözmeli, çözmeye çalışmalıdır. Türkiye geliştirmekte olan bir ülke olduğu için Batının propaganda kültürüne daha kolay bir şekilde girecektir ki bu da büyük bir tehlikedir. Batıya yönelik ifadesi etrafında şekillenen bu hayranlık Türk milletinin ve özellikle gençlerin milli benliğinin yitirilmesinde ana etkindir. Gençleri düştükleri manevi boşluktan çıkarmak için gençlere verilmesi gereken en önemli kuvvet Türklük ruhu ve Türk’e güven hissidir. Bu da sadece kendine dönüşle sağlanabilir. Türk psikolog ve sosyologları bu meselelere yönelip Türk gençliğinin sorunlarını gündeme taşımaları ve çözüm üretmelidir. Siyasetçiler ise kısır günlük tartışmalardan uzaklaşarak Türkiye’nin gerçek meselelerine yönelmeli, Türkiye için birlikte hareket etmelidir.³⁵

Bilim insanları ve siyasiler milli kültür konusuna eğilerek Türkiye’de Türk kültürü ile yabancı kültürün ölüm kalım savaşı yaptığı bu ortamda müspet sonuçlar üretmelidir. Aslında Türkiye’de yabancı kültürle mücadele yeni değildir. Özellikle Atatürk sonrası dönemde Batılılaşmanın yanlış anlaşılmasıyla Türkiye’de milli kültür üzerinde ciddi baskılar kurulmuştu. Yanlış Batılılaşma anlayışı kültürün ve sanatın her alanında kendini göstermekte, Türk milletini özellikle de genç nesilleri Türk kültüründen uzaklaştırarak Batı kültürü içerisine çekmektedir. Son zamanlarda toplumun eğilimleri bunu son derece net bir şekilde ortaya koymaktadır. Türk müziğine ilgi azalmış, Türk el sanatları birkaç kişinin uğraş alanı olarak kalmıştır. Türk adet ve gelenekleri değişmiş, Batının adetleri Türkiye’ye hızlı bir şekilde yerleşmeye başlamıştır. Batılı medeni milletler kendi kültürünü savunacak derecede başka

³⁴ Erol Güngör, “Batılılaşma ve Milli Kültür II”, *Töre*, 9, Şubat 1972, 9-10.

³⁵ Bahadıroğlu, “Batı Özentisi ve Türk Gençliği”, *Milli Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 7.

kültürlerin tesirinde kalmazken Türk kültürü kendi yurdunda ayakta tutulmaya çalışılmaktadır.³⁶

Milli gelenekler milli şuuru uyanık tuttuğundan milleti ayakta tutan en önemli özelliklerden birisidir. Ancak milli şuuru uyanık milletler ayakta kalabilir. Bu yüzden milleti yıkmak isteyenlerin ilk saldırı noktalarından biri milli geleneklerdir. Türkler, yüzyıllardan beri milli geleneklerine sahip çıktıklarından hayatta kalabilmişlerdir. Ancak son yıllarda milli gelenekler yavaş yavaş kaybolmaya, bunun yerine yabancı gelenekler hâkim olmaya başlamıştır. Bu durum yanlış Batılılaşmanın, son yirmi beş yılın “gölünç” Batılılaşma anlayışının bir sonucudur. Batıya ait her şey medeniyet sanılmıştır. Türklerden daha ileri olanlardan elbette alınacak yönler vardır fakat bunlar Batı ve Hristiyanlık gelenekleri olmamalıdır.³⁷

Batının iyi yönlerinin alıp olumsuz yönlerinin alınmaması, başka bir ifadeyle Batının teknoloji, bilim, teknik gibi ortak değerleri olan medeniyetinin alınıp milli kültürlerinin alınmaması konusu Türk aydını tarafından uzun süre tartışılmış bir meseledir. Mesela İlder Veziroğlu Batılılaşmaya bu penceren bakmaktadır. İşgalci milletler silahla elde edemediklerini başka yolları kullanarak elde etmek isterler ki bunların başında kültür gelir. Çünkü kültür bir milletin özünü taşır ve onu ayakta tutar. Yabancı kültür adı altında verilen müzik ya da danslar istilanın altyapısı demektir. Yabancıların kültür unsurlarını kendi kültür unsurlarından üstün tutan kişiler bir gün kendi kültür değerlerini kaybeder. Bu kişiler cemiyette çoğunluğu oluşturmaya başladığında yeni nesiller kültürlerin yoksun, geçmişle irtibat kuramayan ve diğer milletler karşısında hiçbir kıymeti bulunmayan bir duruma düşeceklerdir. Aynı zamanda kültürel değerlerini kaybeden milletlerin fertleri birbirine düşer ve istila için zemin hazırlanmış olur. Türkiye’de Batılılaşma bu gözle incelenmelidir. Başka milletlerin medeniyetine zevk yönden değil ilim ve teknik yönünden bakılmalı ve kullanılmalıdır.³⁸ Göngör bu durumu Türkiye’nin gelişmesi için belli şeylerin alınıp belli şeylerin alınmaması söylemlerini bir liste oluşturmaya benzetmektedir. Ancak bu tutum sadece zihni tatmini sağlar, toplum ise tatmin olmaz. “*Aslında kültür değişmesini bir program*

³⁶ Ceylan Türkes, “Türk Kültürünün Ölüm Kalım Savaşı”, *Orkun*, 2 (14), Mart 1963, 27.

³⁷ Nejdin Sançar, “Milli Geleneklerimiz”, *Fedai*, 1 (1), Ağustos 1963, 5, 19.

³⁸ İlder Veziroğlu, “Milli Kültür Meselesi”, *Orkun*, 19, Ağustos 1963, 13.

*ve öncelikler meselesi halinde ele almak bir zarurettir, fakat bu programa siyasi liderlerin hevesleri değil sosyal ilimlerin rehberliği hakim olmalıdır”.*³⁹

Emperyalist devletler Türkiye’yi işgal etmek için çeşitli yollar kullanmışlardır ve kullanmaya devam etmektedirler. Önce askeri istilayı denemiş ve başaramamışlardır. Zaten askeri istila milletin tamamı tarafından fark edilebildiğinden topyekun bir direniş gösterilmiştir. Ancak sonraki adım ekonomik ve kültürel istiladır. Türkiye düşmanları kendileri açısından bu hamlelerinde başarılı olmuşlardır. Çünkü Türkiye ekonomik ve kültürel olarak dışa bağımlı hale getirilmiştir. Bu istila askeri istila gibi açıktan yapılmadığı için de çok az kimse istilanın farkına varabilmektedir. Çoğunluk farkına varamadığı için tepki de gösterememektedir. Askeri istila dönemlerinde istilacılarla işbirliği yapanlara hain, siyasi hakimiyet kurmaya çalışan yabancı devletlere boyun eğenlere mandacı denebilirken ülke ekonomisini başkalarına terk edenlere, yabancı kültürü kendi memleketinde hakim kılanlara ve kendi milletini köleleştirenlere kimsenin sesi çıkmamaktadır. Hatta işin iç yüzü bilinmediğinden takdir de edilmekte, ilerici, reformcu, inkılapçı gibi sıfatlar da takılmaktadır. Aslında bunlar Milli Mücadele sırasında emperyalist ülkelerin himayesini isteyen siyasi mandacılardan farksızdır. Ülkenin kültür kapılarını emperyalistlere açanlar kültür mandacısı, Türkiye’yi gelişmiş ülkelerin pazarı haline getirenler ekonomik mandacıdır. Bu kimseler cephe kazanılan zaferi cephe gerisinde devam ettirmemiş, yeniden düşmanın kültürüne teslim olmuştur. Böylece Türk milleti yarım asırda manevi bakımdan Batı dünyasının sömürgesi haline gelmiştir. Türkiye’de büyük bir çoğunluk değer hükümleri, sanat, görenek, inanç ve ahlak bakımından sömürge hayatı yaşadığını göremeyecek kadar sömürge ruhunu benimsemiştir. Türk milli ahlakı, inançları, töresi ve alışkanlıklarıyla uyuşmayan yabancı değerler devlet eliyle millete kabul ettirilmiştir. Öte yandan bilim ve fikir adamları da bunu kurtuluşun yolu olarak görmeye devam etmektedir. Türk milletinin kendi ürünleri, sanatı, hayat tarzını savunduğunuzda adli kovuşturmalara kadar uzanan bir süreç de başlayabilmektedir.⁴⁰

Bu noktada Türkiye’de aydın kültürüyle halk kültürünün ayrışmasında ve hatta bazen birbirine husumet etmelerine neden olan Batı medeniyetinin her iki zümreyi farklı derecede etkilemesidir. Ancak bu farklılaşma nedeniyle aydınların modern kültüre

³⁹ Erol Güngör, “Batılılaşma ve Milli Kültür II”, 10.

⁴⁰ Hacıeminoğlu, “Kültür Mandacıları”, 13-14.

intibak ettiğini düşünmek doğru değildir. Aksine aydın zümrenin zarar gördüğü bu ortamda halkın “*batının ezici darbesinden uzak*” kalması medeniyete intibak etme şansı daha yüksektir. Aydın zümrenin yıllarca Batı medeniyetinin esaretinde kalması sömürge altında kalmış gibi düşünme ve davranmasına neden olmaktadır.⁴¹ Bu yaklaşım aynı zamanda öze veya köklere dönüş söylemlerinde Anadolu’nun ya da kırsal kesimde yaşayan Türklerin daha orijinal olarak vasıflandırılmasının ifadesi olarak da düşünülebilir. Zira Emin Bilgiç de Güngör’ün yaklaşımına benzer bir yaklaşım ortaya koymaktadır. Aydınlar zihni karışık, inançları sarsılmış durumda ve toplumdan kopmuşlardır. Ancak kendi haline bırakılmış meslek ve halk kitlesi birbiriyle organik bir bağa sahip olarak kozmopolit yabancı etkilerden uzak kalmışlardır. Milli irfanı bugünlere ulaştıran bu durumdur. Sonuç olarak Türk aydını ile Türk halkı arasında görüş, anlayış, davranış ve yaşayış farkı oluşmuştur. Yani Türk kültürünü aydınların sahiplenmesi gerekirken şuurlu Türk milleti sahiplenip korumuştur.⁴²

Milliyetçi dergilerde kültürel yozlaşmadan şikâyet eden hatırı sayılır derecede yazı bulunmaktadır. Mesela Ahmet Kabaklı 1969 yılında Efes Antik Kenti için yapılan festivalin Türk kültürü ve tarihiyle nasıl bir ilgisi olduğunu festival sürecinde ortaya konan etkinlikleri işaret ederek sormakta ve eleştirmektedir. CHP ve TİP’ten yerel siyasetçilerin organize ettiği bu etkinliklerde çıplak kızların esir pazarlarında satılması temsili, Amazonları temsilen kadınların çıplak bir şekilde boğuşturulması ve hesapsız şarap tüketimi dikkat çekmektedir. Turist çekmek için bu tür yerler ve etkinlikler önemsenir ancak bu yapılan rezaletten başka bir şey değildir. Zira komünist bir ülke olan Romanya’dan gelen kabile dahi Türkler Romalıların ve Yunanların torunu gibi davranmakta, kendi tarihleriyle ilgili bir örnek ortaya koymamaktadırlar şeklinde yorum yapmaktan kendilerini alamamışlardır. Aslında bu durum bir zihniyetin yansıması, okur-yazar, aydın olarak geçinen kimselerin ne kadar kendi tarih ve kültüründen uzak olduğunun bir göstergesidir.⁴³

Eski harfler meselesinin aydınlar tarafından tartışıldığı bir dönemde “*Ötüken*” dergisi meseleye Türk kültürü penceresinden bakmakta, kültürel devamlılığın sağlanması adına alfabe konusuna eğilmektedir. Eski harflerin Arap kökenli olsa da

⁴¹ Erol Güngör, “Halk Kültürü ve Münevver Kültürü”, *Töre*, 3 (30), Temmuz 1971, 7.

⁴² Bilgiç, “Kültür Nedir Ne Değildir?”, 307.

⁴³ Ahmet Kabaklı, “Efes’teki Rezalet”, *Devlet*, 1 (6), 12 Mayıs 1969, 2.

Türklerin kendi sanat anlayışlarıyla bu harflere yeni formlar kazandırması ve milli bir hale getirmesi söz konusudur. Hele 1928’de alfabe değiştikten sonra Latin harflerine Türk alfabesi denmesi tamamen yanlış bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Çünkü Arap kökenli harflerle Türkçe oldukça uzun bir süre yazılmış, Latin harfleri ise henüz yüz yılı bile tamamlayamamıştır. Bu noktada önemli olan eski harflerle yazılan eserlerin yeni harflere aktarılması ve yeni nesillerin bu eserlerden faydalanması sağlanmaktadır. DP Dönemi’nde bu yönde girişimler olduysa da parti politikasının önüne geçememiştir. AP ise 1000 Temel Eser projesini yürürlüğe soksa da iktidardan uzaklaştığında proje rafa kalkmıştır. Kültürün devamlılığı açısından meseleye parti politikasının üzerinde bir anlayışla yaklaşılmalıdır. “Ötüken” dergisine göre Türk aydınları ve sanatçıları bu meseleyi gündemde tutmaya davet etmelidir.⁴⁴

Yine Noel kutlamalarına dair eleştiri yazıları da dikkat çekmekte ve kültürün yozlaşması bakımından gündemde tutulmaktadır. Noel ve yılbaşı Hristiyan kültürünün bir ürünüken Türkiye’de de kutlanmakta, Hristiyanlar gibi eğlenilmektedir. Aslında bu Hristiyan Batı’nın emperyalist bir oyunudur. Özellikle Asya’daki sömürgelerinde sömürülerin kendi milli kültürlerini yozlaştırmak ve unutturmak için geri plana ittikleri ancak kendi kültürlerini alttan alta verdikleri emperyalist faaliyetin bir tezahürüdür. Türkiye’de yıllardır bir sömürü gibi bu propagandaya alet olmaktadır. Bunu hem siyasiler hem de aydınlar aracılığıyla gerçekleştirmektedirler. Türklükle ve İslam’la hiçbir ilgisi olmayan Noel ve yılbaşı Türkiye’de Batı kültürünü yerleştirerek kendi kültürünü unutturma girişimi olarak değerlendirilmeli, bu değerlendirilmeye göre hareket edilerek kendi kültür eseri olamayan Noel kutlanmamalıdır.⁴⁵

Aydınların ve yöneticilerin Türk kültürünü yozlaştırması karşısında Hacıeminoğlu:

“İnsan bazen düşünüyor. Lozan yerine Sevr anlaşması yürürlükte kalsaydı ve İngiliz mandacılarının dedikleri olsaydı, o hava içinde yetişen nesiller, kültür, ideoloji ve fikir bakımından, acaba bugünkünden pek mi farklı olurdu? Kanaatımıza göre, akıllı bir sömürgeci idare, sömürge halkının inançlarına, zevklerine, alışkanlıklarına, musıkîsine, oyununa, kılık kıyafetine ve günlük yaşayışına hiç bir zaman karışmazdı. Bu konularda halkla zıtlaşmanın bir faydası

⁴⁴ “Eski Harfler ve Türk Kültürü Meselesi”, *Ötüken*, 121, Ocak 1974, 15-16.

⁴⁵ Yaşar Cıvaoğlu, “Kültür Emperyalizmi ve Noel”, *Genç Arkadaş*, 1 (21), 15 Ocak 1976, 2.

*olmadığını düşünürdü. Bizim idareci ve aydınlarımız ise onlar kadar bile millete saygılı değillerdir”.*⁴⁶

ifadeleriyle dile getirmektedir.

Milliyetçiler açısından kültürün bir diğer özelliği manevi alanı güçlendirmesi, güçlenen manevi alanın da maddi alanı tahkim etmesidir. Yani asıl kaynak manevi alandır ve tüm hayatı şekillendirmektedir. Zira çağdaş dünyada bir milletin büyüklüğü maddi alanda olduğu kadar manevi alandaki durumuyla da ilgilidir. Hatta manevi alanda büyüyen bir millet imkânlarını sevk ederek maddi alanda da büyümeyi tetikleyebilecektir. Bu yaklaşım sadece Şehsuvaroğlu’nda değil milliyetçi düşünürlerin büyük çoğunluğunda vardır. Maddi alanda gelişmenin önüne açacak manevi alandaki büyüklük ve tatmindir. Yani manevi cephenin güçlü ve sağlam olması, maddi alanı kontrol ve sevk edici bir görevi üstlenecektir. Şehsuvaroğlu’na göre manevi büyümenin esas kaynağı kültürdür. Kültür, milletin geçmişinden aldığı ve karakterini oluşturan değerler bütünüdür. Bir milletin büyümesinde birliği sağlayan temel unsur milli kültürdür. Medeniyet karşısında milli kültür beynelmilel bir hale getirilmemelidir. Medeniyet karşısında milli kültür terkedildiğinde, geri plana atıldığında ekonomik ve maddi sahada ne kadar güçlü olursa olsun o millet içten çökecektir. Bu durum tarihte genellikle görülmektedir. Milli kültürün diri tutulabilmesi için başvuru yeri ise tarihtir. Hâlihazırdaki hoşnutsuzlukların ve sorunların giderilmesi için tarihe bakılmalı, geçmiş tecrübelerden faydalanılarak hal çaresi bulunabilir.⁴⁷

Hakkı Dursun Yıldız da Türkiye’de karışıklıkların anarşi düzeyine ulaşmasının arkasında sadece ekonomik, siyasi ve sosyal sebeplerin bulunmadığını dile getirmektedir. Asıl önemli sebep eğitim aracılığıyla milli kültür verilmeyen nesillerin kendi kültürlerine düşman hale gelmesidir. Yıldız da diğer milliyetçi düşünürler gibi Türkiye’de milli kültüre dayanan eğitimden kopuşun Atatürk Dönemi’nden sonra başlayan yanlış Batılılaşma ve yabancı ideolojilere duyulan hayranlıkla başladığını ifade etmektedir. Batının taklit edilmesi nesillerin kendi köklerinden, değerlerinden koparak boşlukta kalmasına ve yabancı kültürlerin etkisi altına girmesine neden olmuştur. Milli eğitimi yönetenler de örnek aldıkları Batıyı tam olarak anlayamamıştır. Mesela Batıdaki eğitim politikalarında eğitimde milli kültür %75’lik bir alanı kaplarken Türkiye’de bu

⁴⁶ Hacıeminoğlu, “Kültür Mandacıları”, 17.

⁴⁷ Lütfi Şehsuvaroğlu, “Kültür ve Ülkü Birliği”, *Hasret*, 23, 15 Şubat 1977, 3.

%40 civarındadır.⁴⁸ Türk toplumunun huzur bulamamasında günün değer yargıları kendine ait olmaması, yabancı toplumların ürünü olması en büyük nedendir. Mevcut müesseseler ve organları Türk milletine dayanmamaktadır. Toplum bu yabancılığı, huzursuzluğu yaşamaktadır. Bütün alanlarda bu durum söz konusudur. Kanunlar ve uygulanış biçimleri, milli eğitim sistemi, ahlak ve kadın anlayışı, yaşama tarzı, sanatları ve her şeyiyle Türk milleti kendine yabancı bir cemiyet içerisinde bulunmaktadır.⁴⁹

Türkiye’de ideolojik kamplaşmanın siyasi çatışmaya dönüştüğü ortamda kavganın nedenlerinden birisi de kültür birliğinin sağlanamaması olarak görülmektedir. Sokakta kıyasıya mücadele edenlerin kendisi değil zihniyet ve fikirleri savaşmaktadır. Kavganın sona ermesi için kültür birliğinin sağlanması gerekmektedir. Bu birliği sağlayacak kurum da devletin kendisidir. Devlet bu görevini kültür yozlaşmasına neden olan sebepleri ortadan kaldırarak hızlı bir şekilde çözebilir.⁵⁰ Mesela Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı kağıt üstünde oldukça güzel programlar sunarak milli kültürü geliştirmeyi amaçladıklarını kamuoyuna duyurmaktadır. Oysa uygulama aşamasında ciddi sorunların yaşandığı hemen dikkat çekmektedir. Milli kültürün gelişebilmesi için ön şart ana dilde yapılan eğitimle öğrencilere bilimin öğretilmesidir. Oysa Türkiye’de yabancı dilde eğitim yapan okulların sayısı günden güne artmaktadır. Yabancı dilde eğitim yapan okullar Türk milli kültürünü öğrencilere vermemekte, yeni nesiller milli kültürden mahrum kalmaktadır. Öte yandan özellikle yükseköğretimde Türk okullarında görev yapan bilim insanlarının hayat şartları yabancı okullarda görev yapanlardan çok daha kötü olduğundan Türkçe eğitim veren okullardakiler bir şekilde NATO bursu bularak Türkiye’den gitmektedir. Daha iyi yaşam şartı, daha iyi gelir Türkiye’den yetişmiş insanların gitmesine neden olmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının Türkçe eğitim veren okullara bu baskıyı uygulamaktan vaz geçmesi ve şartlarını düzeltmesi gerekmektedir. Aksi takdirde Türk kültürü gün geçtikçe zayıflamaya devam edecektir.⁵¹

“*Türk Yolu*” dergisi kültürün manevi cepheyi güçlendirmesi bağlamında Atsız’ın 1951 yılında Orkun’da yayımlanan aynı başlıklı yazısını iktibas etmiş ve aynı şartların devam ettiğini ortaya koymuştur. Atsız, Türkiye’nin şiddetli bir kültür buhranından

⁴⁸ Hakkı Dursun Yıldız, “Eğitimde Milli Kültür”, *Töre*, 4, Eylül 1971, 11-13.

⁴⁹ Orhan Aslan, “Mazimiz ve Halimiz”, *Ocak*, 1 (7), Temmuz 1968, 12.

⁵⁰ Buğra Alptekin, “Kültür ve Kültür Yozlaşması (2)”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 2 (25), 15 Mayıs 1977, 14.

⁵¹ Cengiz Uluçay, “Milli Kültür Hakkında”, *Devlet*, 19, 11 Ağustos 1969, 12.

geçtiğini, devletin işe el koymazsa işin manevi bir buhrana varacağını, böylece Türkiye’de Türk milleti diye bir milletin kalmayacağını dile getirmektedir. Türkiye tarım, sanayi, eğitim gibi maddi konularda gelişmekteyken manevi olarak hiçbir gelişme kaydedememektedir. Türk milleti on üç asırdır yazı yazabilmektedir fakat hala bir imlaya sahip değildir. Atsız’a göre bütün medeni ve yarı medeni milletler arasında imlası olmayan tek millet Türklerdir. Dil ise ikilik içerisindedir. Bilimsel terimler ortaokulda farklı, lisede farklıdır. Aydınlar ise terimler konusunda iki düşman grup gibidirler. Türkçenin okullarda ortak bir gramerinin bulunmaması da hayret vericidir. Hatta profesörler bile dile hâkim değildir. Yayımlanan her kitabın arkasında yanlış-doğru cetveli bulunmaktadır. Yeni nesillere verilen uydurma ve yanlış isimler, dilin yapısına uymayan unvanlar, tabirler kullanılmaktadır. Milli kültürün korunması için yaptırım gücüne sahip kanuna yani müeyyideli kanuna ihtiyaç vardır.⁵²

Milliyetçiler açısından halihazırdaki Türkiye, yakın geçmişiyle kıyaslandığı zaman bir kültür karmaşasının içindedir. Her şey maddi yöne döndürülmüştür ve amacından uzaklaştırılmıştır. Böylece kültürün milli bir tarafı kalmamıştır. Kültür, birkaç sosyalist tabirin ezberlenmesi anlamını taşımaktadır. Okullar ise öğrencilere kültür vermeyi bırakmış, zamanın moda akımlarıyla meşgul olmaktadır. Kültür bakımından en temel bilgileri verecek ortaokullar ve liseler geçmiş yirmi beş yılın hatta on beş yılın liseleri dahi değildir. Okullarda öğrenciler edebiyat, tarih, felsefe, sanat tarihi gibi alanlardan uzaklaştırılmak, fen bilimlerine yönlendirilmektedir. Bunda okuldan çıktığında öğrencinin iş bulamama kaygısı da önemli bir etkidir. Bu alanlardan uzaklaşılması ve kültür derslerinin verilmemesi nesillerin maddiyatçı bir dünya görüşünü benimsemesine neden olmaktadır.⁵³

Kültür Bakanlığının Temmuz 1971’de kurulması, kültür konusunda sıkıntılar yaşandığı bu dönemde milliyetçiler tarafından olumlu karşılanmış ancak Bakanlık faaliyetlerini yürütmeye başlayınca milliyetçi itirazlar da gün yüzüne çıkmıştır. Kültür, milletin fertleri arasındaki ortak değer ve inançlar olduğuna göre Türkiye’de Kültür Bakanlığının el atması gerektiği temel konular dil, ahlak, tarih, müzik, süsleme sanatları, mimarlık ve folklordur. Oysa Atsız’ın kuruluşunu olumlu karşıladığı Kültür Bakanlığı başka iş yokmuş gibi ilk önce tiyatro ve baleyi gündemine almıştır. Atsız

⁵² Atsız, “Milli Kültürü Koruma Kanunu”, *Türk Yolu*, 1, 18, 9 Haziran 1969, 5.

⁵³ H. Fethi Gözler, “Kültür Hercümerci ve Okullarımız”, *Ötüken*, 85, Ocak 1971, 9.

buna; “Türk kültürü diyince akla en son gelecek şey tiyatro, hiç gelmeyecek şey ise baledir” şeklinde yorum yapmaktadır. Yine Atsız’a göre; “Bir millet yalnız Keban Barajı, Ayşe Fırını ve Hilton Oteli ile beslenemez. Geçmişin büyüklüğünde hız alarak daha büyük gelecekler için ümidini bilemezse yozlaşır”.⁵⁴ Kültür Bakanlığı da beklentileri karşılamayınca Atsız milli kültürü koruma kanunu çıkarılıp bu kanuna çerçevesinde hareket edilmesi gerektiğini yeniden ileri sürmektedir.⁵⁵

Necmettin Hacıeminoğlu kültürün sadece teorik bilgilerden ibaret kalmamasına dikkat çekmektedir. Zira Türk milliyetçilerinin çoğu kültüre vurgu yapmakta, kültürel değerlerden bahsetmektedir ancak bu değerler yaşama yansımamaktadır. Gerek teoride gerekse pratikte bir uyum, tutarlılık olmalıdır. Tutarsız durumlarda genç nesiller büyüklerinin söylemde farklı hareketlerinde farklı davrandıklarını gördüğünde bir güvensizlik oluşmaktadır. Oysa büyükler iki şahsiyetli olmasından ziyade aldıkları eğitim ve maruz kaldıkları ortam nedeniyle teoride Türk kültürünün unsurlarını ve ürünlerini savunmakta, yaşayışta maruz kaldığı çevrenin tarzını göstermektedir. Bu aynı zamanda milliyetçi kuşaklar arasında soğumalara hatta sürtüşmelere dahi neden olabilmektedir.⁵⁶

Milliyetçiler yurt dışında çalışmak için giden Türk işçilerin de devlet eliyle kültürlerinin korunmasını talep etmektedir. Türk işçilerin ülkeye döviz kazandırması, ücret sistemi ve teknik açıdan Türkiye’den ileri olması gibi olumlu yanlarının bulunmasına rağmen sosyal bakımdan bazı ciddi sorunlar yaşamaktadırlar. İşçilerin büyük kısmı ilköğretim mezunu ya da eğitimsiz oldukları için yabancı kültürler karşısında kendi kültürünü koruyamamakta ya da propaganda karşısında etki altında kalmaktadır. Bu nedenle Türkiye’nin özellikle devlet nezdinde basın ve radyo yayını yoluyla milli kültürü yurt dışındaki işçilere ve ailelerine ulaştırması, milli kültürden kopmalarını engellemek adına faaliyetler yürütmesi gerekmektedir. TRT her ne kadar radyo yayını yapsa da bu yeterli gelmemektedir. Türk işçileri özellikle komünist ülke radyolarından türküler ve şarkılar çalınmasını istediklerinde bu radyolardan adreslerine komünist propaganda yayınları gönderilmektedir. Bazı işçilerin Türkiye’ye gönderdikleri mektuplar vasıtasıyla konudan haberdar olunabilmektedir. Bu tür propaganda

⁵⁴ Atsız, “Malazgird’in 900. Yıl Dönümü ve Milli Kültür”, *Ötüken*, 92, Ağustos 1971, 5.

⁵⁵ Atsız, “Malazgird’in 900. Yıl Dönümü ve Milli Kültür”, 5.

⁵⁶ Necmettin Hacıeminoğlu, “Milliyetçiliğin Kültür Temelleri”, *Töre*, 4 (16), Eylül 1972, 13-14.

faaliyetlerinin önüne geçebilmek adına Türkiye'nin yazılı basın ama daha çok radyo yayınına önem vermesi, Türk örf, adet, geleneklerine göre hazırlanmış programlar sunması gerekmektedir.⁵⁷

Kültürün unsurları olması bakımından sanat da milliyetçi düşünürlerin üzerinde kafa yorduğu konulardan biri olmuştur. Sanat, sanatçı ve kültür bağlantısı birbirinden ayrı düşünülmemesi gereken kavramlardır. Bir sanat eserin ortaya çıkması, bir sanatçının yani bu terkihi yapacak vasıflarda ve yetenekte bir şahsın varlığına bağlıdır. Sanatın ferde bağlı olması ilk bakışta sanatçıyı toplumun diğer unsurlarından ayırır gibi gösterir. Ancak fert cemiyetten bağımsız değildir. Çünkü ferdin yani sanatçının duygu, düşünce ve şahsiyeti içinde yaşadığı toplumun yansımaları, içinde yaşadığı kültürün ürünüdür. Bu nedenle her sanat ürünü imzasını taşıdığı sanatçının da üstünde bir kültür çevresinin damgasını taşımaktadır. Yani sanat bir cemiyetin ortak duygu, düşünce ve zevkinin ifadesidir. Bu özellik aynı kültür çevresindeki eserlerin karakter açısından benzerliğini ifade ettiği gibi sanata kültür çevresini yansıtan bir kıymet özelliği de kazandırır. Sanat eserindeki değişim, başkalaşım ya da gelişim o kültür çevresindeki değişimi, başkalaşımı ve gelişimi göstermesi bakımından da dikkat çekmektedir.⁵⁸

Milli Mücadele'ye denk gelen yıllarda Türk sanatında Neoklasik üslup doğmaya başlamıştır. Ancak gelişimini tamamlayamadığı için asri bir Türk sanatı meydana gelmemiştir. Bunda kalkınmanın yolu olarak kültür ihtilalinin benimsenmesi etkili olmuştur. Böylece din, dil, töre ve sanat gibi manevi yapının dört temel kurumu sarsılmıştır. Köklerden koparak her şeyi Batıdan beklemek gibi bir Batılılaşma anlayışı sanattaki öze dönüş hareketini ortadan kaldırmıştır. Haluk Karamağaralı'ya göre Cumhuriyet idaresini geçmişi reddetmek, geçmişle bağlantıyı sağlan bütün köprüleri ve kültürü yıkmak şeklinde anlayanların, Batılılaşma adına mezar taşlarının kitabelerini dahi kazıyan taassubu Milli Mücadele'nin hem ruhuyla hem de amacıyla zıt sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Kelimenin tam manasıyla Milli Mücadele verilip emperyalist ordular yurttan kovulurken Türkiye, Avrupa kültürünün sömürgesi haline gelmiştir. Cumhuriyet Dönemi'nin kültür siyaseti tam olarak budur. Durum böyle olunca Cumhuriyet

⁵⁷ Nuri Ergöz, "Yurt Dışına İşçi İhracının Milli Kültürümüze Tesirleri", *Töre*, 6 (33-34), Şubat-Mart 1974, 19-21.

⁵⁸ Haluk Karamağaralı, "Milli San'at Anlayışı ve Siyaseti", *Töre*, 8 (86), Temmuz 1978, 11; S. Rıdvan Erdoğan, "Sanat Toplum Bağlantısı ve Günümüzdeki Sanat Hareketleri", *Orkun*, 2 (17), 15 Haziran 1963, 7.

Dönemi'nin sanat eserleri de bu seviyeyi yansıtmaktadır. Mesela Cumhuriyet Dönemi'nin mimari sergisi durumundaki Ankara, kötü bir Avrupa kopyasından başka bir şey değildir.⁵⁹

Türkiye'nin sanat politikası, sanatın da kültürün bir unsuru olduğu düşünülerek öze dönüş şeklinde olmalıdır. Öze dönüşten kasıt, geçmişi olduğu gibi tekrarlamak değildir. Kullanılan teknik ve malzeme, konular değişebilir. Bir sanat eserine kimliğini veren espri ve üslubudur. Milliyetçilik hakim ruh olduğunda bu dönüş yaşanabilecektir. Sanatçı toplumun kültür ve değerleriyle yetiştiği için ortaya koyduğu ürünlere de bu duygu ve düşünceleri yansıyacaktır. Bu nedenle sanatçılara milli ruh aşılmalı, milli duygular benimsetilmelidir.⁶⁰ Türk millerine faydası olmayan, Türk milletinden kaynaklanmayan, milletin kalkınma ve ilerlemesine katkısı olmayan sanat anlayışı reddedilmektedir. Yabancı sanatların Türkiye'deki sömürüsüne son verilmelidir.⁶¹

Uygulanan yanlış kültür politikaları sonucunda geleneksel Türk Sanatlarının toplum tarafından rağbet görmemesi milliyetçilerin sanat bağlamında yakındığı konulardan biridir. Mesela Türklerin milli gösteri sanatı olan Karagöze son yıllarda ilgisiz kalınmasıyla bu sanat gerilemiş, geriletilmiştir. Türk eğlence hayatından izleri silinir duruma gelmiştir. Durumun bu hale gelmesinde sadece şahısların değil devletin ilgili kurumlarının tutumu dikkat çekicidir. Karagöz oyunlarının gelişmesinin teşvik edilmesi bir yana mevcut durumunu koruması dahi engellenmektedir. Batının en ucuz ürünleri dahi Türk kamuoyunu meşgul ederken Türklerin asırlık perde oyunu Karagöz yok sayılmaktadır. Türkiye dışında yapılan etkinliklere davet edildiğinde Karagöz ustalarının yurt dışına çıkmasının önü tıkanmakta, bu işlerin gereksiz ve faydasız olduğu ilgili makamlarca dile getirilmektedir. Keza basında da karagöz kendine yer bulamamaktadır. Bu görsel sanatın ortaya konma sürecini anlatan sergi de görmezlikten gelinmiş, yok sayılmıştır. Karagöz sadece milli sanatımız olmasının yanında aynı zamanda turistik ve ekonomik getiriler de sağlayabilecek bir kültür ögesiyeğin yok sayılması ya da başka milletlere mal edilmesi kabul edilemez. Kendi milli sanatımızın

⁵⁹ Karamağaralı, "Milli San'at Anlayışı ve Siyâseti", 12.

⁶⁰ Karamağaralı, "Milli San'at Anlayışı ve Siyâseti", 12.

⁶¹ Kurt Karaca, "Milliyetçi-Toplumcu Doktrinin Esasları", *Devlet*, 3, 21 Nisan 1969, 6.

uzmanı bile bulunmamakta, yabancı araştırmacılar Karagöz hakkında değerli çalışmalar yapmaktadır.⁶²

Yusuf İmamoğlu ise sahne sanatları ve tiyatro üzerinde durmakta, çağdaş dünyada kültür emperyalizminin sanat üzerinden yapıldığını dile getirmektedir. Türkiye’de kültür emperyalizmi iki koldan yayılmaktadır. Bu kollardan birincisi Milli Eğitim Bakanlığının kontrolü altında olması gereken okullardır. İkincisi ise halkın eğlence ya da sanat amacıyla takip ettiği heykel, tiyatro, sinema, edebiyat gibi kollardır. Bu kollar içinde en tehlikelisi tiyatrodur. Türkiye’de tiyatrolar kültür emperyalizmin maşası durumuna gelmiştir. Emperyalizme karşı olduğunu iddia edenler de mavi emperyalizmden şikâyet ederken kızıl emperyalizmden bahsetmezler ve aksine ona hizmet ederler. Milli şuuru uyandıran, milli kültüre dayanan sahne sanatları ortaya konmamaktadır. Oysa senaryo bakımından Bulgaristan Türkleri, Kafkasyalar, Azerbaycan, Doğu Türkistan, Kerkük oldukça zengin imkânlar sunmaktadır.⁶³ Aslında 1960’larda milliyetçi/muhafazakâr camiada sadece şiir ve hikâyenin öne çıktığı söylenebilir. Güzel sanatlarda hat ve tezhip gibi kollarda kısmi bir ilgi olmuş, diğer alanlar sola terk edilmiştir. Özellikle tiyatro ve sahne sanatları bunun en bariz görüldüğü kısımdır.⁶⁴ Bu nedenle 1970’lerden itibaren, taşrada sahneye konacak milliyetçi/ülkücü tiyatro eserinin eksikliği hissedilerek 1973 yılında Dünder Taşer Tiyatro Yarışması düzenlenmiştir. Dereceye giren Düşünme Odası, Çirkef, Büyük Köprü ve Çelikten Damlayan Sular isimli çalışmalar hem Töre-Devlet yayınları tarafından basılmış hem de Anadolu’nun çeşitli yerlerinde sahneye konmuşsa⁶⁵ da istenen ilgi uyandırılmamıştır.

Sinema da milli kültürün ve sanatın dışında görülmekte, durum tespitleri yapıp, çözüm önerileri üretilmektedir. Son zamanlarda seyirci için sadece bir eğlence aracına dönüşmeye başlayan Türk sineması üzerinde bazı planlar yapılmaktadır. Sinemada güçsüz ve fikirsiz bir kadro hakimiyet kurmuştur ve çıkarıcı bir anlayışla hareket etmeleri sinemaya zarar vermektedir. Oğuzata Altaylı’ya göre Devletin sinema konusuna kayıtsız kalması sinemayı sosyal, ekonomik ve ahlaki bir çıkmaza götürmektedir. Türk sinemasının 14 milyonluk bir seyirci kapasitesinin bulunması

⁶² Ünver Oral, “Faydalanamadığımız Bir Hazine ve İhmal Edilen Milli Gösteri San’atımız: Karagöz”, *Milli Hareket*, 1 (7), 1 Şubat 1967, 18-19.

⁶³ Yusuf İmamoğlu, “Kültür ve Tiyatro”, *Milli Hareket*, 44, Mart 1970, 22-23.

⁶⁴ Ayvazoğlu, *Tanrıdağı’ndan Hıra Dağına: Milliyetçilik ve Muhafazakârlık Üzerine Yazılar*, 242.

⁶⁵ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun-Devletli Yıllar: Türk Milliyetçiliği Tarihinde Haftalık Bir Gazetenin On Yıllık Hayat Hikâyesi (1969-1979)*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2022, 197-198.

sinemayı emperyalist güçlerin uzanmaya çalıştığı bir propaganda aracı haline getirmiştir. Emperyalistlerin yerli işbirlikçileri de sinema konusunu ele almış ve “devrimci-ulusal!” bir sinema oluşturma çabası içerisine girmişlerdir. Amaçları, Türk sinemasının alt ve üst yapısını materyalist bir felsefeyle doldurmak ve sonrasında ihtilalci bir seyirci grubu meydana getirmektir. Bu amaç uğrunda bazı dernekler, kulüpler ve yayın organları ortak hareket içerisinde. İşin organizatörü ise sinemayı sanat olmaktan çıkarıp dar bir siyasi alana çeken Türk Sinematek Derneğidir. Dernek hem Genç Sinema, Devrimci Genç Sinema dergileriyle sinema üzerinden sınıf savaşı propagandası yapmakta hem de Yeni Sinema isimli dergide anketler düzenleyerek üyelerinin sanat anlayışını anlamaktan ziyade siyasi eğilimini ölçmeye çalışmaktadır. Türk Sinematik Derneği ve yayın organları aslında komünist ihtilal öncesi zemini hazırlama çalışmaları içerisindedir.⁶⁶

Sinema sanatı da kültürün diğer unsurları gibi yanlış Batılılaşmadan nasibi almıştır. Kopyacılık ve aşımaya dayanan Türk sineması bir çöküntü içerisindedir. Bu durum ister istemez Türk sineması nasıl kurtulabilir sorusunu akla getirmektedir. Türk sinemasının milli şahsiyet kazabilmesi için öncelikle senaryolardan yola çıkmak gerekmektedir. Senaristlerin haldeki durumlarını bilmek bu nedenle önemli bir girişim olacaktır. Altaylı Türkiye’de üretilen senaryoları dört kısma ayırmaktadır. Birincisi balkon senaryolarıdır. Senarist yabancı bir filmi tercümanla izler, konu, sahne ve mizansenler not alınır. Bu çalışma tercümana ihtiyaç duyulduğundan zor ve yorucudur. İkincisi aşırma senaryodur. Bu senaryolar da Amerikan ve İtalyan western/macera filmlerinin isimleri değiştirilerek aşırılan senaryolardır. Üçüncüsü sette hazırlanan senaryolardır. Bu tür senaryoları yazan senaristler aynı zamanda rejisörlerdir. Sete gidildiğinde senaryo henüz belli değildir. Yapımcıyla yapılan görüşmeler sırasında ücretler konuşulurken belirlenir ve orada kaleme alınarak bir iki haftada film çekilir. Dördüncüsü ise ısmarlama senaryolardır. Yeşilçam’ın yakışıklı oyuncularını için çarçabuk yazılan yakışıklı senaryolar. Sinemada bu dertlere yol açanların hemen hepsi bu alanda uzman olmayan kişilerdir. Gereksinimleri ise Türk milletinin ince espriden, nükteden anlamamasıdır. Oysa kendilerinin Türk milletini tanımadıkları ortadadır. Türk devleti politik kaygılar nedeniyle sinemaya sahip çıkmamaktadır. İyi ürünler desteklenip teşvik

⁶⁶ Oğuzata Altaylı, “Türk Sinemasına Uzanan Kirli Eller”, *Devlet*, 1 (1), 7 Nisan 1969, 10-11.

edilmezken çığırtkanlar kötü ürünlerin reklamını yapmakta ve sinema sektörünü bataklığa sürüklemektedir. Bu meseleyi çözecek olan Türk hükümetleridir.⁶⁷

Üstün İnanç ise sinemanın sanat yönünden ziyade propaganda imkânının üzerinde durmaktadır. Son zamanların en iyi propaganda aracı ise sinemadır. Milliyetçilerin sinema sektörüne girerek bu alanı kullanması gerekmektedir. Zira dünyanın her yerinde az veya çok milliyetçiler sinemayı kullanmaktadırlar. Bu nedenle Türkiye’de milli sinema kurulmalı ve dev eserler verilmelidir. Bunun için milli sermaye de bulunmalıdır.⁶⁸

Yine kültür unsurlarından biri olan Türk müziğı üzerine de oyunlar oynanmakta, Türk milletinin müzik zevki değıştirilmeye çalışılmaktadır. Mehmet Akar’a göre Türkiye’de müzik belli bir kesimin yani Masonların tekeline girmiş durumdadır. Masonlar, tarihi gelişimi itibariyle gizli yapıda bir örgütlenmedir ve kendi içlerine sıradan insanları almayan, uluslararası bir örgüttür. Bu nedenle Türk müziğı gelişim gösterememiş, Batı taklitçisi bir durumda kalmıştır.⁶⁹

Milliyetçi düşünlere göre milliyetçiliğın en temel dayanağı kültürün hemen her unsurunda yanlış Batılılaşmanın ağır tahripleri bulunmaktadır. Türk milli kültürünün gelişebilmesi için öze dönülmeli, çağın gereklerine göre öz işlenerek kültürel ürünler ortaya konmalıdır. Yeni nesiller manevi yönü güçlendirilmiş kültürle donatılmalıdır.

1.1.2. Milletin Kökeni Olarak Tarih

Tarih hemen her fikir akımında, düşünce sisteminde başvuru olan temel kaynak, meşruiyetin yattığı yer olarak göze çarpmaktadır. Milliyetçi düşünceler söz konusu olduğunda tarihin işlevselliğı daha da artmakta, özellikle ulus devletlerin hazırlık ve ortaya çıkış süreçlerinde milli tarih anlatılarının genişlemesi dikkat çekmektedir. Türk milliyetçiliğı açısından da durum farklı değildir. Tarih ve belki de tarihten daha önemli bir kavram olarak tarih şuuru devreye girmektedir. Türkiye’de Tanzimat’tan itibaren aralarında kültür ve görüş farkları olsa da Türk milliyetçilerinin hepsi Türk toplumuna verilecek yeni şekilde tarih ve tarih şuurunu her zaman ön planda tutmuşlardır. Onlar için buhrandan çıkışı gösterecek ana ışık tarih şuurudur. Bu durum Ziya Gökalp’te de

⁶⁷ Oğuzata Altaylı, “Yeşilçam’ın Ayrık Otları”, *Devlet*, 1 (6), 12 Mayıs 1969, s. 11.

⁶⁸ Üstün İnanç, “Milliyetçi Sinema”, *Milli Hareket*, 14, 2 Eylül 1967, 19.

⁶⁹ Mehmet Akar, “Türk Musikisini Sömüren Masonlar”, *Milli Hareket*, 1, 1 Kasım 1966, 17.

Yahya Kemal’de de böyledir. Günlük tutan bir birey eğer mutlu ve rahatsa sadece geçirdiği günleri işlerken mutsuz ve kötü durumda olan bir birey daha çok geçmişe döner, iyi ve kötü günlerini anımsar, kayıplarını, değeri bilinmemiş mutluluklarını, pişmanlıklarını, aczini, zaafını ve kudretini işler. Eğer kötümser bir mizaca sahip değilse introspection (iç gözlem) yaparak yeni bir şuura başka bir değişle yeni bir doğuşa ulaşır. Emil, milletler için de durumun böyle olduğunu ifade etmekte ve tarih şuurunun ya da milli tarih denilen şeyin kriz devirlerinde bir yeniden doğuş anlamına geldiğini vurgulamaktadır.⁷⁰ Türk milliyetçileri için tarih; “*bir milletin karakteri ve tecrübelerinin toplamıdır*”.⁷¹ Milletler kendi tarihi tecrübelerini iyi bilmeleri gerektiği gibi diğer milletlerin tarihlerini de bilmeli ve karşılaştırma yapmalıdır. Böylece millet kendi tarihini yine kendisi kıymetlendirir ve yabancıların art niyetli bilgilerine maruz kalmazlar. Zaten tarih bir öğretim işi olduğu kadar bir eğitim işidir de. Bu nedenle tarih eğitimi ve öğretiminde amaç bir takım akademik bilgileri aktarmak değil, yeni nesillere milli tarih şuuru ve milli kültür sevgisini aşılamaktır.⁷²

Milletin kökeni olarak tarih aynı zamanda bir mücadele alanıdır. Fakat tarihin neyin mücadelesi olduğu sorusuna farklı ideolojiler kendi perspektiflerinden farklı cevaplar vermektedir. Komünistler için sınıf mücadelesi, ferdiyetçiler (liberal-kapitalistler) için ferdin mücadelesi, siyasi ümmetçiler için ümmetlerin mücadelesidir. Milliyetçiler için ise milletlerin mücadelesi cevabının verilmesi beklenir. İskender Öksüz’e göre bu soru, bilimi metot edinmiş milliyetçilik açısından tek bir cevapla açıklanamaz. Zira soru dahi bazı ön kabuller üzerine kurulmuştur ve objektif değildir. Tarihin bir mücadeleye dayandığı ve bunun tek bir şeyin mücadelesi olduğu ön kabulünü irdelemek gerekir. Bu soruya tek bir cevap vererek meseleyi açıkladığını sanmak aslında skolastiğin kendisidir. Tarihin rekabete dayandığı iddiası tek sebep değilse de temel sebep olarak görülmektedir. Ancak tek bir şeyin mücadelesi sorunsalı dikkat çekmektedir. Türk milliyetçiliği penceresinden bu şey cemiyet birimidir. Diğer ideolojiler tarihi bir tek cins cemiyetin mücadelesi olarak görür fakat bu cemiyetin cinsi üzerinde mutabakat sağlayamazlar. Aslında bu kolaycılığa kaçmak ve tabiatı basite almak anlamını taşımaktadır. Bu noktada tarihte müessir olan cemiyet her zaman ve her yerde aynı mıdır, sorusunu akla getirmektedir. Fert mücadelesi tarihin ilk devirlerinden

⁷⁰ Birol Emil, “Tarihimizin Dersleri”, *Töre*, 3 (30), Temmuz 1971, 20-22.

⁷¹ Nuri Yazıcı, “Milli Tarih Şuuru”, *Milli Eğitim ve Kültür*, 1 (3), Haziran 1979, 384-385.

⁷² Yazıcı, “Milli Tarih Şuuru”, 384-385.

beri bilinen bir gerçektir. Zaman içerisinde tek mücadele biçimi olarak da kalmamış sınıf, ümmet, aile, hanedan mücadeleleri içerisinde de kendini göstermiştir. Toplumun en küçük birimi olan aile biriminin mücadelesi de en yaygın örneklerden biridir. Sülale mücadelesi de yine böyledir. Ümmet mücadelesine de tarihte bolca rastlanmaktadır. Keza millet mücadelesini açıklamaya dahi gerek yoktur. Herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Bu da tarihi tek bir cins cemiyetin mücadelesiyle açıklamanın mümkün olmadığını göstermektedir.⁷³

Zaman kavramı aslında birim cinsinin değişiminde tarihi mücadeleyi anlamak bakımından son derece önemlidir. Zaman değiştikçe insanın yaşamı da değişmiş, seyrek olan nüfus artmış, ulaşım gelişmiş, iletişim araçları ilerledikçe daha gelişmiş dönemlere geçilmiştir. Bu noktada ittifak kavramı ortaya çıkmaktadır ve rekabetin ardından gelmektedir. Ferdi mücadele fertler arasında ittifak kurmayı, aileler arası mücadele aileler arasında, sülaleler arasında, oymaklar, boylar ittifakı ve nihayetinde millet üzerinde müttefik kalmaya uzanacaktır. Bu yol her toplum için aynı anda geçilmemiştir ve aynı sırayı da izlememiştir. Sonuç olarak zaman içinde birim cinsi ve buna bağlı olarak mücadele alanı değişmiştir. Ancak milletlerin mücadelesi dün de vardı, bugün de vardır ve yarın da olacaktır. Milliyetçi görüşte gerçek budur.⁷⁴

Tarih milletlerin mücadele sahasıdır görüşüne Nevzat Kösoğlu, Peyami Turan mahlasıyla kaleme aldığı yazısıyla itiraz etmektedir. Batılılaşma çabalarının yanlış sonuçlara neden olduğunu dile getirmekte ve zengin bir maziye sahip milletlerin Batılılar gibi geçmişten koparak değil, geçmiş medeniyetine dayanarak geleceğe yürünebileceğini ifade etmektedir. Türkler yüzünü Batıya dönmelerinden itibaren koca bir medeniyetin müesseselerini görmezden gelmeye başlamış ve unutmuşlardır. Avrupalı düşünürlerin tarihten koptukça geleceğe ilerleme ve hız kazanma fikirleri kabul edilmiş ve hatta Amerika'nın en modern toplum olması tarihsizliğine bağlanmıştır. Elbette tarihi olmayan toplumlar için geleceğe uzanmak önemli problemler oluşturmaz. Çünkü onlar siyasi, iktisadi veya hukuki müesseselerini sıfırdan kurabilmektedirler. Bu da onların yıkması gereken bazı müesseseleri veya fikirlerinin olmadığı anlamını taşımaktadır. Oysa zengin bir tarihe sahip milletler için durum bu kadar kolay değildir. Bu milletlerin ruhuna sinmiş bir takım inançları, düşünceleri ve

⁷³ Ayhan Tuğcugil, "Tarih Neyin Mücadelesidir?", *Töre*, 8 (67), Aralık 1976, 6-8.

⁷⁴ Tuğcugil, "Tarih Neyin Mücadelesidir?", 8-10.

müesseseleri vardır. Bu milletler geçmişlerinden çabucak kopup geleceğe fütursuz bir şekilde atılamazlar. Zengin bir geçmişe sahip olan milletler tarihlerini iyi bilmek ve tarihi mahiyetlerine uygun olarak geleceğe yönelmek zorundadır. Bu durum köklü milletleri geleceğe yöneldiklerinde yavaşlatmaz, aksine belli bir birikime sahip olduklarından daha da hızlandırır. Fakat geçmiş tecrübe yok sayılırsa bu sefer toplum yerinden kıpırdıyamaz hale gelir ve her yenilikte karşısında devasa sorunlarla karşılaşır. Bu nedenle tarihe bir hikâye gibi yaklaşılmamalı, iktisadi, dini ya da siyasi mücadele olarak bakılmamalıdır. Kuşatıcı bir anlayışla geçmiş çok yönlü incelenerek insan bütün olarak anlaşılmalı çalışılmalıdır. Aksi takdirde tarihin insanlık için hiçbir faydası olmayacaktır. Bu durum Türkler için de geçerlidir. Türk İslam tarihi bir bütün olarak ele alınmalı, insan münasebetlerinin uzandığı her yön aydınlatılmalıdır. Türk tarihçiliği kapsayıcı bir anlayışa ulaşamamış, dini, toplumsal, iktisadi veya hukuki yönlerden geçmişini inceleyecek erişkinliğe varamamıştır. Bunun yanı sıra Batıya dönüşle birlikte birçok müesseseye dair bilgiler tahrif edilmiş ya da hiç anlaşılamamıştır. Müesseseler karanlıkta kaldığından tarihten yeterli ders çıkarılamamıştır.⁷⁵

Kösoğlu tarihe mücadeleler anlayışı yerine kapsayıcı bir gözle bakılmasını tavsiye etse de milliyetçi görüşte yaygın görüş tarihin milletlerin mücadelesi olarak görülmesidir. Ancak tarih bağlamında asıl vurgunun yapıldığı yer ise Kösoğlu'nun da ifade ettiği gibi tarihin ders alınması gereken yer olduğu yaklaşımıdır. Bu bakımdan Tarih ve ibret birbirleriyle çok yakın anlamlarda kullanılan iki kelimedir. İnsanlar mevcut hale bakarak tarihten ibret almaktadır. Çünkü hal geçmişten gelen, geçmişteki kararların sonucudur. Durum milletler için de aynıdır. Özellikle tarihi çok geniş Türk milleti için çok daha önemlidir. Tarih devlet kademelerindeki yöneticiler için elzemdir. Zira kendi hayatıyla sınırlı kalan tecrübeyle değil mazinin büyük tecrübesinden faydalanma imkânı tanımaktadır. Muammer Yılmaz'a göre son zamanlarda Türkiye'de tarih okuyanların sayısı ciddi şekilde azalmıştır. Bu nedenle ecdadını bilemeyenler kendinde güç bulamayacak ve özgüveni zayıf kalacaktır. Ayrıca geçmişte başarılan büyük işler unutulup gidecektir. Başka milletler uydurma tarihlerle kendilerine özgüven aşılarken Türk milleti var olan tarihini görmezden gelmekte, unutmakta ve hatta kendi eliyle kötülemektedir.⁷⁶

⁷⁵ Peyami Turan, "Tarih ve Şeyhülislâmlık'a Bakış I", *Ocak*, 1 (11), Kasım 1968, 11, 16.

⁷⁶ Muammer Yılmaz, "Tarih ve İbret", *Töre*, 12 (134), Temmuz 1982, 59-60.

Tarih gelecek nesillerin milli şuurlarının oluşmasında ve gelecekteki yönlerinin tayin edilesinde en önemli etken olarak görülmektedir. Bu yüzden Türkiye’de ilköğretimin amaçları arasında Türk çocuklarına “*şerefli bir tarihe sahip büyük bir milletin evlâdı olmanın gururunu*” duyması ve Türk milletinin milli, ahlaki, insanı değerlerini kavraması, bu değerlere göre hareket etmesi bulunmaktadır. Tarih öncelikle bir tecrübe hazinesidir. Nasıl bir insan tecrübeyle olgunluk kazanıyorsa milletler de bu tecrübeyi tarihlerinden almakta ve olgunlaşmaktadır. Milletin geçmişteki hatası ve veya doğrusu iyi kavranırsa gelecek için tayin edilecek yön çok daha isabetli olacaktır. Tarih şuru aynı zamanda coğrafyayı vatan yapar ve milli birlik hissini kuvvetlendirir. Aynı acıyı çeken, aynı kederi yaşayan ve sevinci paylaşan insanlar nasıl ortak duygu geliştirirse milletler nezdinde tarih de ortak unsurları ortaya çıkarmaya yarar. Böylece milli birlik pekişmiş olur. Tarih bilinci aynı zamanda milli ülkünün stratejisini belirler. Milli kültürün kaynağı yine tarihtir. Millet bozulmamış kültürünü tarihe başvurarak öğrenir. Hasan Tülkay’a göre tarih bilinci, bir milletin milli varlığına yapılacak saldırıların nerelerden kaynaklanacağını önceden kestirme işlevine de sahiptir. Öte yandan geçmişine layık olabilmek için milletin girişeceği hamleler sosyal ve ekonomik bakımdan hayatın canlanmasını sağlayacaktır.⁷⁷

Milli tarihi aydın olsun veya olmasın bütün vatandaşların çok iyi bir şekilde öğrenmesi gerekmektedir. Çünkü bir milletin tarihi ve bir ülkenin jeopolitik durumu o milletin ve ülkenin takip etmesi gereken ana hedefleri ortaya koymaktadır. Takip edilecek her politika Türklerin tarihine ve Türkiye’nin jeopolitik durumuna göre ayarlanmalı, bu çerçeve içinde düşünülmelidir.⁷⁸ Atsız’a göre ise ülküler ve kahramanlar çağında yaşanmaktadır. Geçmişteki haklara dayanılarak davalar yürütülmektedir. Milletler geçmişlerini hatırlayarak milli ülkülerine sarılmaktadır; “*Mazisi olmayan, yahut olupda unutan, milli ülküsü bulunmıyanlar devriliyor*”.⁷⁹ Tarihin, millete nereden geldiğini ve nereye gideceğini hatırlatma işlevi sürekli gündemde tutulmaya çalışılan ana özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda insan nasıl hafızasını kaybettiğinde ne yapacağını bilemeyip yolunu kaybederse

⁷⁷ Hasan Tülkay, “Neden Tarih Okuyoruz?..”, *Bozkurt*, 55, Ağustos 1976, 7.

⁷⁸ M. Zeki Sofuoğlu, “Şanlı Tarihin Sesine Kulak Verelim”, *Düşünen Adam*, 1 (27), 5 Temmuz 1961, 23.

⁷⁹ Atsız, “Türkçülük”, *Orkun*, 2 (17), 15 Haziran 1963, 1.

toplumlar da tarihlerini unuttuklarında hafızaları silinir ve gideceği yönü tayin edemezler⁸⁰ söylemi sıklıkla dile getirilmektedir.

Milliyetçilere göre millet tarihsel süreçte oluşmuş bir topluluktur. Milleti millet haline getiren ve onu diğer milletlerden ayıran temel özellik tarihsel süreçteki tecrübelerdir. Güngör tarih ile milliyetçiliğin ilişkisini şu şekilde ortaya koymaktadır: *“Milliyetçilik esas itibariyle tarih hakkında bir yorum ve bu yoruma bağlı olarak öngörülen pratiklerden ibarettir”*.⁸¹

İnsanlar, yaşadıkları dünyanın veya insanlığın geçmişinin yanı sıra kendi geçmişlerini de merak eder ve araştırırlar. Bu arayışın içinde olanların psikolojisi incelendiğinde sadece parçası olmak istedikleri bir akraba aramadıklarını, aynı zamanda kendilerini kökleştirmek ve bir tarihe dayamak uğraşında oldukları görülecektir. İnsanlar, çok büyük ve soyut insanlığın bir parçası olmaktan tatmin olmamakta ve insanlık içindeki özel yerini bilmek istemektedir. İnsan şahsiyetini bir ailenin ferdi, bir çevrenin insanı, bir milletin mensubu olarak bulmaktadır. Yani insanın kendi tarihi ona şahsiyetini vermektedir. Milli tarihin milliyetçilikle ilişkisi de insanın kendi tarihini araması, yani şahsiyet kazanması gibidir. İnsanın kökünü bulduğunda kendi kimliğini bulması gibi milletler de milli tarihin bir eseri olarak kendine özgü milli özelliklere sahip bağımsız bir millet olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bakımdan milliyetçiliğin ortaya çıkması milli tarihin ortaya çıkması demektir. Bu tarihler bazen objektif, bazen gerçeklerden ziyade efsane ve arzulara dayansa da maksat değişmemektedir: *“İnsanları millet denen bir sosyal bütünün parçaları olduklarına inandırmak, böylece onlar arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak”*.⁸²

Büyük bir tarihe sahip olmak büyük bir milli şahsiyet taşımak anlamına gelmektedir. Türkiye’de her ne kadar aydınların büyük çoğunluğu ümitsizliğe kapılsa da milli gurur ayakta kalmakta ve gelecek için umutlar beslenebilmektedir. Geçmişte büyük olunduğu gibi gelecekte de büyük olunacağı düşünülmektedir. Bu bakımdan Türk milleti karşılaştığı sorunları sükûnetle ve ağırbaşlı bir şekilde ele alabilmektedir. Çünkü geçmişte karşılaştığı büyük sorunları yine ağırbaşlı bir şekilde ele alarak çözebildiğini bilmektedir. Güngör; *“bu tarih şuuru sayesinde arkamızda sonsuz bir*

⁸⁰ Necdet Özkaya, “Tarih Şuuru”, *Toprak*, 6, 1 Haziran 1962, 14.

⁸¹ Erol Güngör, *Kültür Değişimleri ve Milliyetçilik* (17. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2011. 79.

⁸² Güngör, *Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik*, 75-76.

geçmişin bulunduğunu ve önümüzde sonsuz bir geleceğin bulunabileceğini düşünüyor, bu düşüncenin verdiği azim ve metanet içinde hareket ediyoruz” diyerek tarih şuurunun milli şahsiyeti oluşturduğunu ve milletin takip etmesi gereken yolu işaret ederken hangi noktalardan hareket edeceğinin altını çizmektedir. Fakat milli tarih şuru, milli tarihin bir olaylar yığını olarak değil, bugünü oluşturan anlamlı bir zincirin halkaları şeklinde görülmesi anlamına gelmektedir. Milli tarih şuru, millet fertlerinin belli bir milli benliğe sahip olmalarını sağlar. Böylece ortak tarihe sahip kimselerin yine ortak çalışmalarla daha güçlü bir gelecek kurabilecekleri fikrini kuvvetlendirir.⁸³ Şuura işleyen başka bir değişle mana ve önem kazanan tarihin önemli sonuçlar doğurduğu birçok kez gözlemlenmiştir. Öncelikle tarih şuuruna sahip kişiler kendilerini manevi tatmin araçlarının en önemlisi olan bilgi hazinesinin içinde görmektedir. Bu insanlar hayatlarını bilgi hazinesinin işaret ettiği amaçlar doğrultusunda düzenlemekte ve böylece hayatın amacı belirlendiği için de karamsarlığa düşmemektedir. Bu şekilde insanlığa faydalı bireyler oluşmaktadır. Ancak kişi insanlığa faydalı olmadan önce kendi çevresine, ait olduğu sosyal yapıya daha fazla önem vermekte, daha samimi davranmaktadır. Böylece kişi insanlık tarihinden ziyade milli tarihe ve kültüre yönelmektedir. Milli tarihin sağladığı bilgilerin verdiği hazla milli bütünleşme artacak, insanlar yaptığı işte milli kültüre uygun tavırlar sergileyecektir.⁸⁴

Millet ve tarih arasındaki ilişki üzerine Güngör’ün yaklaşımları, meselenin bir zemine oturtulması bakımından oldukça anlamlıdır. Buna göre millet ve tarih ilişkisi milliyetçilik için iki bakımdan önemlidir. Bunlardan birincisi objektif tarihtir. Objektif tarih milletlerin geçmişlerinden beri getirdiği dili, gelenekleri, kültürleri gibi özellikleridir. İster yakın geçmişe isterse uzak geçmişe ait olsun her milletin geçmişten getirdiği bazı özellikleri vardır ve bu özellikler herkes tarafından kabul görmektedir. İkincisi sübjektif tarihtir ki millet için asıl önemli olan budur. Bir milletin fertleri çok eskilere dayanan bir tarihi birlikteliğe sahip olmasalar da kendilerini ortak bir tarihe sahip görebilirler. Bunun tam tersi olarak çok eskiden beri birlikte olan insanlar kendileri ayrı olarak da görebilirler. Bu anlayış tarih şuru anlamını taşımaktadır. Erol Güngör’e göre; *“Tarih şuru, millet fertlerinin kendi tarihleri hakkındaki düşünceleridir. Bu düşünce bazen gerçek tarihe uygun olabilir, bazen olmayabilir.*

⁸³ Güngör, *Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik*, 75-76.

⁸⁴ İbrahim Kafesoğlu, “Millî Tarih Şuru”, *Türk Kültürü*, XVI (189), Temmuz 1978, 514-515.

*Fakat millet fertlerinin millî şuur sahibi olmaları gerçek tarih ortaklığından daha çok bu tarih şuurunun herkeste veya büyük çoğunlukta bulunmasına bağlıdır. Bu yüzden tarih şuurunu tarih birliğinden ve eskiliğinden daha önemlidir”.*⁸⁵

Milliyetçi politikacılar, fikir adamları, sanatçılar kendi toplumlarına milli tarih şuurunu vererek o toplumu millet haline getirmektedir. Bu noktada eskiliğin önemi ise en eskinin en meşru olmasından kaynaklanmaktadır. Bir şey ne kadar eskiyse o kadar denenmiş ve sonuçları biliniyor demektir. Bu nedenle bir adet, kültür, pratik ne kadar eskiye götürülürse o kadar sağlam demektir. Böylece insanlar birbirlerine daha yakın hisseder ve akrabalık gibi bir kaynak birliği ortaya çıkar. Öte yandan ortak tarih şuurunu mevcutların yanı sıra yeniliklere de meşruluk sağlar. Mevcut yaşamda bulunmayan bir yeniliğin kaynağı geçmişte bulunup gösterildiğinde meşruluk kazanmış olur ve daha kolay benimsenir. Bu nedenle geçmişin bir sosyal hafıza olarak mevcut yaşamda bulunması gerekmektedir.⁸⁶

Tarih, milletleşme süreçlerinin en bol malzemeyi barındıran alanıdır. Bir topluluğun milletleşmesi sürecinde tarih şuurunun işlevselliği, o topluluğun gerçekten uzak bir geçmişe sahip olmasının ötesinde üretilen tarih çok daha önemlidir. Yaşanmışlıklar çarpıtılarak olduğundan farklı, değerler çok daha yüce gösterilmeye çalışılır. Tarihçiler toplumu yönlendirmek istedikleri istikamette ürünler ortaya koymaktadır. Mesela Amerika tarihi ya da Arap tarihi bu tür tarihlere örnektir. Erol Güngör’e göre Türkiye’de ise Cumhuriyetin kuruluş dönemindeki Türk Tarih Tezi ve aynı paraleldeki tezler subjektif tarihe örnek çalışmalardır. Fakat bu tezler objektif tarihle çeliştiği için kısa zamanda çürümek ve ortadan kalkmak durumunda kalmıştır. Bu da göstermektedir ki objektif tarihle subjektif tarih birbirine ne kadar yaklaşırsa o derece sağlam bir tarih şuurunu ortaya çıkmaktadır.⁸⁷

Milli tarih şuurunun en büyük aleyhtarları doğal olarak milliyetçiliğin de aleyhtarlarıdır. Çünkü milliyetçiliğin temelini milli tarih şuurunu oluşturmaktadır. Bunun tipik örneği ise Sovyetler Birliği’dir. Sovyetlerde dil, vatan, sanat, edebiyat ve milleti oluşturan diğer unsurlara dayanan bir tarih anlayışı reddedilerek proleteryanın sosyal mücadelesini anlatan bir tarih öğretilmektedir. Sovyetler, bünyesinde bulunan

⁸⁵ Erol Güngör, “Hangi Tarih?”, *Töre*, 9 (74), Temmuz 1977, 12.

⁸⁶ Güngör, “Hangi Tarih?”, 12-13.

⁸⁷ Güngör, “Hangi Tarih?”, 14, 16.

milletlerin bağımsız yaşayabilecekleri kendilerine has unsurları yok etmeye çalışmakta, herkesi proleterya içerisinde birleştirmeyi hedeflemektedir. Bu amaca uygun olarak milli tarih şuurunu yok etmektedirler.⁸⁸ Atsız ise bu konuda en belirgin örneklerden birisi olması bakımından Sovyetlerin yanı sıra İran'ın da aynı yöntemle yani Türklere kendi geçmişlerini unutturup İran'ın çıkarları doğrultusunda yeniden ürettikleri tarihle Türklüklerinin unutturulmaya çalışıldığına dikkat çekmektedir.⁸⁹

Milliyetçilere göre devletlerin veya farklı milletlerin kendi çıkarlarına göre tarihi yeniden üretmesinin ve böylece farklı coğrafyalarda yaşayan Türklere milli benliklerinin unutturulmasının yanı sıra Türkiye içinde de fikri ya da ideolojik nedenlerle milleti oluşturan en önemli unsurlardan biri olan tarihe ve tarihi değerlere zarar vermeye çalışanlar bulunmaktadır. Mesela millet ve milliyet tabirlerinden rahatsız olan kozmopolitler tarihi değerlere düşmandır. En ufak bir fırsatta tarihi değerleri tahkir etmekten geri kalmazlar. Maksatları milleti birbirine sevgi ve saygıyla bağlayan milli şuru açık veya gizlice darbelemek ve söndürmektir. Milli şuru kuvvetlendiren unsurların başında tarih ve kültür gelmektedir. Milli şurun güçlenerek devam etmesi içi tarih öğretimine ihtiyaç vardır. Milletin kaderini eline alacak gençler hakikate sadık kalınarak öğretilen tarih sayesinde ortak acı ve hatıraları bilecek, tarihi düşmanları öğrenerek anda ve gelecekte tetikte kalacaklardır. Bu noktada Milli Eğitim Bakanlığına da önemli bir görev düşmektedir. Maddi kalkınma bir millet için yeterli değildir. Maddi kalkınmayla aynı düzeyde manevi kalkınma da olmalıdır. Manevi kalkınmada kültürle yani milli tarihi iyi öğrenip onunla gurur duymakla olmaktadır. Yeni nesiller geçmişleriyle övünmelidir.⁹⁰ Geçmişin zafer ve ihtişamıyla övünmeyi yersiz bulup geçmişle bağlarını koparmaya çalışanlar, Türkiye'nin kötü durumu sürekli gündemde tutarak Türk milletine aşağılık duygusunu aşlamak isteyenler hoş görülmemelidir. Bu tür davranışlarda bulunanların temel gayesi millette güven duygusunun ortaya çıkmasını engellemektir. Aynı zihniyet Batıyı taklit etmekte, Türk'ün yaptığı her işten uzak durmaya çalışıp Avrupa'ya hayranlık duymaktadır. Oysa Türk milletinin başarıya ulaşması, güçlü bir hale gelmesi için tarihine bakması, tarihteki zaferleri unutmaması ve kendine ders çıkararak atalarına layık olmaya çalışması gerekir. Böylece büyük işler yapmak için kendine güvenecektir. Bir başarıyı sıfırdan kazanmak yerine daha önce

⁸⁸ Güngör, *Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik*, s 76.

⁸⁹ Atsız, "Malazgird'in 900. Yıl Dönümü ve Milli Kültür", 3.

⁹⁰ A. Selçuk Özçelik, "Milli Tarihimize Değer Vermek Lâzımdır", *Milli Işık*, 15, Temmuz 1968, 11.

kazanılmışı tekrar etmek hem daha kolaydır hem de daha motive edicidir. Bu nedenle tarihteki başarılar, zaferler, ihtişam bilinçli bir şekilde yeni nesillere aktarılmalıdır.⁹¹

Tarihin örnek alınması, başarı için kaynak oluşturması bağlamında Nejdî Sançar'ın geçmişteki Türk ile güncel Türk'ü kıyaslaması milliyetçilik açısından tarihin işlevselliğini daha açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Sançar'a göre tarihteki Türk ve Türklük ile çağdaş Türk ve Türklük kavramları gözden geçirildiğinde yarınki nesillerin hangi meselelerle ve görevlerle karşı karşıya kalacağı görülecektir. Tarihteki Türk dendiğinde büyük ve güçlü devlete sahip bir milleti ifade etmektedir. Yine tarihteki Türk askerlik sanatının en büyük temsilcisidir. Tarihteki Türk en üstün insanlık meziyeti olan kahramanlık ruhunun en büyük temsilcidir. Hem en büyük hem de en çok kahraman Türk milletinden çıkmıştır. Keza tarihteki Türk ahlakın timsali, fedakârlık ve feragatin en büyük örneğidir. Bu ve buna benzer üstün vasıflar yüzyıllar boyunca Türk milletinin özellikleri olarak gösterilmektedir. Tarihteki Türk ile kıyaslayınca bugünkü Türklük milli bir ıstırap halini almıştır. Tarihte Türkler kendi toprakları dışında bile büyük devletler kurarken bugün öz topraklarında esir durumdadırlar. Tek bağımsız Türk devleti olan Türkiye ise eski muhteşem Türkiye'nin hatırasının mirasçısı durumundadır. Ahlak bakımından da bugünün Türk'ü ciddi şekilde sarsılmış durumdadır. Bu sarılmanın kökeni Osmanlı'nın sıkıntılı zamanlarında devşirme torunlarının açtıkları yaralarda aranmalıdır. Yine sorunların temelinde ekonominin yattığının düşünülmesi ve buna çözüm bulmak için verilen uğraş, fedakârlık ve feragat ruhunun tarihin sayfalarında kalmasına neden olmuştur. Hangi meziyet tarihte Türk ile karşılaştırılırsa karşılaştırılsın bugünün Türk'ü zayıf duruma düşecektir. Bu da bugünün ve geleceğin nesillerine önemli vazifeler yüklemektedir; *“Bu vazife, Türk'ü, en kısa zamanda, büyük tarihindeki ihtişam tahtına oturtmaktır. Bunun tek yolu ise Türk milliyetçiliğidir”*.⁹²

Sançar yine fedakârlık, feragat, kahramanlık gibi değerlerin kaynağı olarak Türk tarihini işaret etmektedir. Sançar'a göre bazı kelimeler tür ya da mana bakımından birbiriyle bağlantısı olmamasına rağmen biri söylediğinde diğerini hatırlatmaktadır. Türk ve kahramanlık kelimeleri böyledir. Türk denince kahramanlığın, kahramanlık denince de Türkün hatırlanması tesadüf eseri değildir. Bu durum Türk tarihinden gelen kahramanlık ruhudur. Kahramanlık insanı insan yapan en önemli özelliklerden biridir.

⁹¹ Zübeyir Yetik, “Millî Tarih Şuuru”, *Toprak*, 24, Aralık 1963, 16-17.

⁹² Nejdî Sançar, “Tarihte ve Günümüzde Türk ve Türklük”, *Ötüken*, 57, Eylül 1968, 1-2.

Kahramanlık kutsal bir fikir ya da inanç için kendini feda etmektir ve bu sadece büyük milletlerde görülen bir özelliktir. Türkler kadar da kahramanlığı öne çıkan bir millet yoktur. Kahramanlığın dayanağı vatan ve millet sevgisidir. Bu kavramlar Türklerde çok eski çağlardan beri vardır. İnsanlığın en ilkel zamanlarında Türklerde toprağın vatan olduğu bilinci gelişmiştir. Vatana fayda sağlamak noktasında Türk canını vermekten kanını akıtmaktan çekinmemiştir.⁹³

Tarihin milliyetçiler tarafından sürekli gündemde tutulması ve sürekli tarihe referans verilmesi nadir de olsa yine milliyetçi camiadan bazı eleştirilerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Mesela Osman Onur Ziya Gökalp ile Yahya Kemal üzerinden geçmiş ile an ve geleceği eleştirel bir mahiyette değerlendirerek milletin enerjisini geçmişe yönlmesini sakıncalı bulmaktadır. Onur'a göre millet zaman içinde ortaya çıkan bir varlık olduğu için bir geçmişinin bulunduğu gibi anı ve geleceği de vardır. Milleti geçmişine göre ele almak, anı ve geleceği o geçmişe göre tasarlamak son derece yanlış bir hareket tarzıdır. Aksine millet, ana ve geleceğe dönük düşünülmelidir. Mesela Gökalp geçmişe değer vermekle birlikte anı ve geleceği daha çok önemsemektedir. Zaten Gökalp'in mefkure ile tasavvur ettiği geleceğe dönük fikirleriydi. Fakat Yahya Kemal'in maziye ihtişamlı bir şekilde anlatan şiirleri geçmişin bazı dönemlerinin hâlihazırdan daha üstün olması milliyetçilerin dikkatini andan ve gelecekte maziye kaydırmaktadır. Yahya Kemal'in şair olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle geçmişe bir tarihçi gibi değil şahsi penceren bakmaktadır. Bu nedenle Yahya Kemal'i şair olarak değerlendirmek yerinde olacaktır.⁹⁴

Tarihin milli şuuru oluşturması bağlamında tarih eğitiminin durumu da milliyetçi düşünürler tarafından irdelenmekte, yanlış bulunan yönlerin düzeltilmesi istenmektedir. Eğitim söz konusu olduğu için öncelikle Milli Eğitim Bakanlığının okullarda okutulmak üzere milli bir tarih kitabı hazırlaması beklenmektedir. Atsız, Talim ve Terbiye Kurulunda bulunan isimlerin yetersiz olduğunu düşünmekte, bu nedenle Kurula Türk tarihinden anlayan isimlerin alınmasını önermektedir. Türk çocuklarına Roma, Bizans ve Yunan tarihi yerine Türk tarihi öğretilmeli, kalitesiz basılan kitaplar düzeltilmeli, çeşit çeşit ders kitabı yerine Türk ülküsüne uygun tek kitap hazırlanarak gelecek nesillere milli tarih şuuru kazandırılmalıdır. Kasabalara lise, her

⁹³ Nejdet Sançar, "Türk ve Kahramanlık", *Orkun*, 1 (9), Ekim 1962, 5.

⁹⁴ Osman Onur, "Tarihte Oluş", *Milli Hareket*, 31, Şubat 1969, s. 11.

şehre yüksekokul açmakla Türkiye kalkınmayacaktır. Kalkınmanın itici gücü yürekte ortaya çıkar, bu da milli ülküye bağlılıkla sağlanır. Milli ülküye bağlılık için ise yurt ve tarih sevgisinin gönüllerde yaşaması gerekir. “*Türk milletinin kafası ve gönlü dinî (!), millî (!), sosyal (!) safsatalarla doldurulursa o artık Türk milleti olmaktan çıkar ve bu yakınlarda sık sık tekrarlandığı gibi ‘Türkiye milleti’ veya ‘Anadolu milleti’ haline gelir ki geçmişle ilgisi kesilmiş, mukaddesatsız, tekniği ileri olsa da kültürü ve ahlâkı olmayan bir Güney Amerika milletinden farkı kalmaz*”.⁹⁵

Tarih eğitimi, toplumun şekillenmesinde önemli bir görev üstlendiği için düzgün bir eğitim sistemi sayesinde Türkiye’nin birçok meselesi de halledilmiş olacaktır. Yuluğ Tekin Kurat; “*Ancak şuurlu bir tarih metoduna dayanan Türk milliyetçiliği kavramının değer ölçüleri, zararlı ideolojileri etkisiz duruma getirecek güce fazlasıyla sahiptir*”⁹⁶ ifadesiyle tarih eğitiminin önemini dile getirmektedir. Öte yandan tarih eğitimde takip edilmesi gereken yolu da işaret etmektedir. Buna göre temel tarih eğitimi öncelikle orta öğretim seviyesinde verilmelidir. Mevcut sistemde ilköğretimde verilen konular aynı yöntem takip edilerek lise seviyesinde de tekrarlanmaktadır. İlkçağdan başlayarak ortaçağ, yeni ve yakınçağ şeklinde devam eden süreçte kapsam son derece geniş tutulduğu için öğrenciler ne bir dünya görüşü kazanabilmekte ne de tarih şuuruna varabilmektedir. Yine metot olarak narrative yani nakledici bir anlayış benimsendiğinden öğrenciler birbirinden kopuk bilgileri kısa süreliğine belleklerinde tutabilmekte ve hemen ardından unutmaktadır. Nakledici metot bir tarafa bırakılmalıdır. Bunun yerine düşündürücü ve araştırmacı metot esas alınmalıdır. Özellikle orta öğretim seviyesinde milli tarih ön plana çıkarılmalı, Avrupa’nın kendi içerisinde yaşadığı gelişmelere gereğinden fazla yer ayrılmalıdır. Yabancı ülkelerin tarihi Türklerle en çok ilişki kuranlar hakkında genel bilgiler vermenin ötesine geçmemelidir. Bu da öğrencide yabancıların Türklere karşı düşüncelerini öğrenmesi bakımından kullanışlıdır. Bu çerçevede okutulacak bir tarih de sadece siyasi veya askeri tarih olarak kalmamalı insanın tüm faaliyetlerini içine alacak şekilde kültür ve medeniyet tarihi olmalıdır.⁹⁷

⁹⁵ Atsız, “16 Devlet Masalı ve Uydurma Bayraklar”, *Ötüken*, 65, Mayıs 1969, 5.

⁹⁶ Yuluğ Tekin Kurat, “Türkiye’de Milliyetçilik ve Tarih Eğitimi”, *Töre*, 6 (33-34), Şubat-Mart 1974, 17.

⁹⁷ Kurat, “Türkiye’de Milliyetçilik ve Tarih Eğitimi”, 7.

Türk milliyetçiliği bağlamında tarih özellikle 1970'li yıllar boyunca Ülkücü Hareket için de temel referanslardan birisi olmuştur. Ülkücüler çağdaş görüşlerini tarihe dayandırmaya çalışmaktadır. Bu yaklaşım her milletin kendi tarihi tecrübesinin milli karakterini oluşturduğunu ifade etmektedir. Böylece Türk milletinin tarihten beri getirdiği görüş de milliyetçi-toplumcu görüş olarak dile getirilmektedir. Bu kapsamda fertlerin ve grupların görüşü olamaz. Görüş, milletin görüşüdür anlayışı hâkimdir.⁹⁸ Böylece tarih kaynak gösterilerek milliyetçi düşüncenin Türk milletinin tamamını kuşatan temel düşünce olduğu ileri sürülmektedir. Yine Ülkücülerin başta bir avuç insanken kısa sürede yüzbinlere ulaşmasının arkasındaki temel gücün tarih şuuruna sahip olmaları ile açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu şuur, geleceğin büyük devletine hazırlanırken milliyetçilerin temel motivasyon kaynağıdır. Tarih şuuruna bağlı olarak eserler vermekte, geceler düzenlemekte, şiirler yazmaktadırlar. Okulda okutulan tarihi benimsememektedirler. Mesela okullarda ifade edilenin aksine II. Abdülhamit için Gök Sultan tabirini kullanmaktadırlar. En eski Türk devirlerine uzanarak Metelerin Müslümanlıktan önce olmasını eleştirenlere karşı ecdatlarına sahip çıkmaktadırlar.⁹⁹ Reşat Gürel'in bu yaklaşımı milliyetçilerin kapsayıcı bir tarih anlayışını benimsediklerini göstermektedir.

12 Mart'a varan süreçte Türkiye'de asayişin bozulmasında gençlik hareketlerinin etkili olması Sadi Bayram'a göre sosyo-ekonomik gelişmelerde görülmemekte, tarih şuurunun eksikliği şeklinde yorumlanmaktadır. Tarih şuurundaki eksiklik aynı zamanda rejim meselesini de ortaya çıkarmaktadır. Bu tür eksikler tarih eğitimiyle giderilebilecektir. Oysa Türk tarihini eğitimin hangi kademesinde olursa olsun doğru bir şekilde öğretecek ne müfredat ne de kitap vardır. Bakanlığın en kısa zamanda Türk tarihini Batı ve Doğu kaynaklarına, kalıntılara ve belgelere dayanarak yeniden yazdırıp tek kitapta toplaması gerekmektedir. Okutulan tarihlerde affedilmez yanlışlar bulunmaktadır. Sanat tarihinin durumu ise daha acıklıdır. Zira lise kitaplarında sürekli Batı sanatı işlenmektedir. Oysa Türk sanatının birçok eseri hala ayaktadır. Bu eserler incelenip kitaplarda yer almalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı bu işi yapamayacaksa

⁹⁸ Karaca, "Milliyetçi-Toplumcu Doktrinin Esasları", 6.

⁹⁹ Reşat Gürel, "Ülkücülük ve Tarih Şuuru", *Bozkurt*, 57, Eylül 1976, 14.

12 Mart sürecinde Atatürkçü Reform Kabinesinin Kültür Bakanlığını kurarak bu işi üstlenmesi gerekmektedir.¹⁰⁰

Tarih eğitiminin milli tarihi ön plana çıkarması milliyetçiler tarafından dile getirilirken milli tarihin içeriğinde nelerin bulunacağı, bu tarihin özelliklerinin neler olacağı konusu ortaya çıkmaktadır. Atsız, Türk tarihinin nasıl olması gerektiği üzerinde sıklıkla duran bir düşünür olduğu için 1970’li yıllarda Atsız’ın daha erken tarihlerde kaleme aldığı yazıları Türk tarihi meselesi gündeme geldiğinde yeniden haftalık “Devlet” gazetesi tarafından yayımlanmaya başlamıştır. Atsız’a göre bütün medeni milletler tarihlerinin nerede, ne zaman başladığı, hangi dönemlere ayrıldığı, kimlerin tarihe mal edildiğini ve tarihi isimlerin hangi imla ile yazıldığını yine kendileri belirlemişlerdir. Türklerde tarih konusu özellikle Meşrutiyet Dönemi’nden sonra bir karmaşaya sürüklenmiş, Cumhuriyet Dönemi’nde ise hâlihazırdaki olumsuz halini almıştır. Oysa Türk tarihi eskiden daha sistemli bir görüntüye sahiptir. Oğuz Han ile başlayan eski Türk tarihi Selçuklular ve çoğu zaman Müslüman olmadığı için dışlanan Cengiz’le bitirilmekteydi. Türkiye tarihi ise Selçuklularla başlatılıp Osmanlı tarihine geçilmekteydi. Beylikler ise meşru bir yapı olarak görülmekteydi. Fatih zamanından itibaren beylikler gayrimeşru sayılmaya başlanmıştır. Bu tarih anlayışı her ne kadar bilimsel olmayıp yetersiz bilgilerle doluyorsa da bir sisteme sahip olduğundan mevcut karmaşık tarih anlayışından daha iyidir.¹⁰¹ Türkoğlu Gökâlâp ise Türk tarihi adı altında ortaya konan eserlerin düzensiz ve sistemsiz oluşundan yakınmaktadır. Yazarların tarihi meseleleri tüm teferruatıyla isim, tarih ve diğer detayları zihnindeki gibi karmaşık bir şekilde vermesi hem öğrencinin tarihten sıkılıp uzaklaşmasına hem de okuyucunun meselenin özüne inememesine neden olmaktadır. Türk tarihi masal formundan çıkarılıp modern bilim ölçüleriyle neden-sonuç ilişkisi kurularak, üzerinde düşünülecek bir şekilde yazılmalıdır. Neden-sonuç ilişkisi sadece geçmişi açıklamaya yaramaz aynı zamanda günümüze ve gelecekte yaşanan olaylar karşısında alınacak tedbirlere de ışık tutacaktır.¹⁰²

¹⁰⁰ Sadi Bayram, “Reform Kabinesi, Kültür Bakanlığı ve Türk Tarihi”, *Önasya*, 6 (67-68), Mart-Nisan 1971, 3.

¹⁰¹ Atsız, “Türk Tarihinin Meseleleri”, *Devlet*, 41, 12 Ocak 1970, 11; ilk olarak yayımlandığı yer Nihal Atsız, “Türk Tarihinin Mes’eleleri”, *Yeni Sabah*, 4 Aralık 1948, 2.

¹⁰² Türkoğlu Gök-Alp, “Türk Tarihi Yeni Baştan Yazılmalıdır 3: Tarihimiz Sisteme Kavuşturulmalı ve Modern Tarih Anlayışına Uygun Olarak Yeni Baştan Yazılmalıdır”, *Töre*, 10 (83), Nisan 1978, 15-16.

Türk tarihinin ne zaman başladığı konusu, farklı bilim insanları tarafından farklı tarihlerin ileri sürüldüğü bir konudur. Kimine göre Göktürklerle, kimine göre Asya Hunlarına, kimine göre Hunlardan da önceye ve kimine göre de Sümerler zamanına dayanmaktadır. Atsız'a göre farklı tezlerin bir kongreyle neticeye bağlanması gerekmektedir. Aksi halde Türk tarihinin başlangıcı meselesi Türk aydını arasında farklı gruplaşmalara yol açacak ve düşmanlıklara neden olacaktır. Türk tarihinin başlangıcı konusundaki anlaşmazlık, Türk tarihinin kadrosu konusunu da etkilemekte, kimlerin Türk tarihine dahil edilip, kimlerin dışarıda bırakılacağı çekişmelerine neden olmaktadır. Mesela Karahitayların Türkistan'daki hakimiyet zamanlarına bakılarak Moğol oldukları mı ifade edilecek veya Gaznelilerin yabancı bir halkın oturduğu bölgede yerleşmiş olmaları nedeniyle dışarda mı tutulacaktır? Daha mühimi Cengiz Han ve Timur üzerindeki tartışmadır. Bazı tarihçiler her ikisini de Türk saymakta, bazıları Timur'u Türk Cengiz Han'ı Moğol saymakta, bazıları ise her ikisini de Moğol saymaktadır. Çok eski bir tarih olmayan Cengiz Han ve Timur dönemleri üzerinde bir mutabakata varamamak milli şuur eksikliğinin göstergeleridir. Türk tarihinin çağlara bölünmesi de Avrupa'nın çağ taksimatı esas alınarak yapıldığı için Türk tarihine uymamaktadır. Rıza Nur'un ve Zeki Velidi Togan'ın¹⁰³ bu konuda sınıflandırmaları olsa da kimse tarafından dikkate alınmamaktadır. Tarihi kişilerin adlarının yazılmasındaki imla meselesi de yine bir karmaşa içindedir ve milli ayıplardan birisidir. Mesela Çengiz mi Çingiz mi? Temir mi, Timur mu? Unvanlarda da aynı karmaşa söz konusudur; bumun mu yoksa bumın mı? Eski harflerde -ı ve -i farklı yazılmadığından bumın zamanla bumin olmuş ve yanlış şekilde kullanılmaya devam etmektedir. Bu karmaşadan Türk tarihini kurtaracak şahıslar veya özel teşebbüsler olmaz. Devletin bu konuda bir kurultay düzenleyip iddialar üzerinde tartışmayı sağlayarak bir sonuca varması gerekmektedir.¹⁰⁴

Yine Atsız'a göre Türklerde 15. yüzyılda belli bir tarih görüşü vardı. Türk tarihi en eski çağlarda Oğuz Han destanından başlar, Selçuklulardan kısa da olsa bahsedilerek Osmanlılara geçilirdi. Ancak 15. yüzyıldan sonra bu anlayış terk edilmiş, 19. yüzyıla

¹⁰³ Ahmet Bican Ercilasun 1970'lerin ortalarında Türk tarihi ideolojik olarak da özel ilgi alanı olan milliyetçilere göre artık yeniden bir şekle sokulduğunu dile getirmektedir. Bu çizgi Süleyman Paşa'dan başlayarak Ziya Gökalp, Necib Asım, Rıza Nur, Zeki Velidi Togan ve Atsız çizgisini izlemektedir. Bu çizginin savunduğu tarih görüşü ufak tefek farklarla üniversitelerdeki tarih bilginleri tarafından da benimsenmiştir; Ahmet B. Ercilasun, "Atsız'ın Tarih Görüşü (1)", *Devlet*, 223, 11 Şubat 1974, 6.

¹⁰⁴ Atsız, "Türk Tarihinin Meseleleri", 11

kadar Türk tarihi Osmanlı tarihinden ibaret sayılmıştır. 19. yüzyılda Müşir Süleyman Paşa'nın gayretleriyle başlayarak eski Türkler de dikkate alınmaya ve hatta okullarda okutulan tarih kitaplarında yer bulmaya başlamıştır. Ancak bu sefer de Türk tarihi belli bir sıraya koyulmamış, her hanedan bir devlet gibi düşünülmüştür. Düşünülen bu devletler her tarafta kurulmuş ve uzun ömürlü olamamışlardır. Gerçekte ise Türk devleti bir bütün şeklinde devam etmiştir. Devlet olarak düşünülen siyasi yapılar ise sadece hanedanlardan ibarettir. Türk tarihi, belli başlı diğer millerin tarihi kadar basit bir yapıda değildir. Mesela Alman, Fransız veya İngiliz milletlerinin tarihlerinin ele alınış şekli gibi Türk tarihi ele alınamaz. Çünkü Türk milletinin tarihi tarih başlamadan önce teşekkül etmiştir. Diğer bir konu da bu milletlerin tarihlerinin hemen hemen hep aynı coğrafyada geçmesidir. Oysa Türkler dünyanın her tarafına yayılmışlardır. Bu yüzden kırk devlet kurmuş olarak bilinmektedirler. Türk milliyetçileri Türk tarihini milliyetçilik ve Türk birliği açısından sistemli bir hale getirmelidir. Bu sadece geçmişi aydınlatmakla kalmayacak aynı zamanda gelecek için de yol çizecektir. Tarih farklı milletler için farklı unsurlara dayanmaktadır. Mesela Fransızlar için tarih bir vatan tarihidir. Keza İngilizler için de vatan tarihidir. Araplar için ise tarih millet tarihidir. Fransızlar için vatan-devlet, İngilizler için devlet-vatan esası vardır. Türkler için ise millet-devlet esası milli çıkarlara en uygun yöntem olsa da devlet ve vatan tarihi bir tarafa bırakılarak sülale ve rejim tarihi esas alınmaktadır ve bu yanlış bir yaklaşımdır. Atsız bu noktada Türk tarihinin Anayurt'taki Türk tarihi ve yabancı illerdeki Türk tarihi şeklinde ikiye ayrıldığını ileri sürmektedir. Anayurt'taki Türk tarihinin de iki ayağı bulunmaktadır: En eski zamanlardan itibaren Türkistan'da devam eden Türk tarihi ve 11. yüzyıldan itibaren Anadolu, Irak, Kuzey Suriye ve Azerbaycan'da devam eden Türkiye tarihidir. Türkiye de ikinci anayurttur. Yabancı illerdeki Türk tarihi ise Türk yöneticilerin devlet kurduğu ancak milletin yabancı olduğu, uzun ömürlü olmayan Türk tarihidir. Bu yaklaşımla ciddi bilim insanlarının Türk tarihini incelemesi, eksiklerini tamamlaması, yanlışlarını düzeltmesi gerekmektedir.¹⁰⁵

Atsız'a göre Türklerin 16 devlet kurduğu söylemi de son derece yanlıştır. Türk tarihi bir bütündür. Devlet ayrı hükümdar ailelerinin hanedanları tarafından yönetilmiştir. Meseleye bu gözle bakılınca tarihte Türklerin 16 büyük devlet kurdukları

¹⁰⁵ Atsız, "Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır?", *Devlet*, 33, 17 Kasım 1969, 9; ilk yayımlandığı yer Atsız, "Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır?", *Çınaraltı*, 1, Ağustos 1941, 6-8.

masalı kendiliğinden ortadan kalkacaktır. Böylece Türk tarihindeki birlik ortaya çıkacaktır. Öte yandan Türk tarihinin farklı devletler altında parçalara ayrılmasının milli psikolojide yapacağı yıkım kimse tarafından düşünülmemektedir. Çünkü geçmişteki milli devamlılığa inanmayan bir kimse bugünkü milli devamlılığı da inandırıcı bulmayacaktır. Türkiye Cumhuriyeti gökten zembille inmemiştir ve Osmanlı'nın devamıdır. Osmanlı ise İlhanlıların bir uç beyliğidir. İlhanlılar ise Anadolu'daki Selçukluların devamıdır. Anadolu'daki Selçuklu ve İran'daki Harezmşahlar Büyük Selçuklu'nun devamıdır. O da Karahanlıların, Karahanlılar Uygurların, Uygurlar Göktürklerin, Göktürkler Aparların, Aparlar Siyenbilerin, Siyenbiler Kunların devamıdır. Yani Türk tarihi bir bütün içerisinde akıp gelmektedir. Bazen farklı hanedanlar ortaya çıkıp devlet olduğunu iddia etseler de Türk tarihinin kaidesi budur. Her milletin tarihinde bu tür fetret devirleri yaşanmıştır. Türk tarihi ilkokuldan üniversiteye kadar bu şekilde okutulmalıdır. Türkler bir tarih birliğine tek millet fikrine sahip olmalıdır. Ancak bunun için öncelikle Milli Eğitim Bakanlığı ve onun Talim ve Terbiye Kurulunda bu şuur bulunmalıdır.¹⁰⁶

Atsız'ın Türk tarihine yaklaşımının temelleri Ali Suavi, Rıza Nur ve Mükrimin Halil Yinanç gibi isimlerin Selçuklu ile Osmanlı'yı farklı devletler değil, aynı devletin değişen hanedanları görüşlerine dayansa da¹⁰⁷ asıl orijinallliği bu devamlılığı bütün Türk tarihine uygulamasıdır. Yani Türk devleti en başından beri aynıdır. Sadece hanedanlar ve rejimler değişmiştir.¹⁰⁸

Nejdet Sançar'a göre ise Türk tarihi meselesinde temel sorun Türk tarihinin ne zaman başladığıdır. Bu konuda iki görüş öne sürülmektedir. Birincisi Türk tarihi Türkiye tarihidir yani Oğuzların doğudan batıya göçüp Selçukluları kurmasıyla başlayan, Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti ile devam eden tarih. Yani bir nevi Türkiye tarihidir. İkinci görüş ise bütün Türklerin tarihini içine almakta ve Türkeli'nde milattan öncelere gitmektedir. Türkiye Türkü'nün devletinin tarihi ile Türk'ün tarihi birbirine karışmaktadır. Türk milletin adı, Türkiye ise vatanın adıdır. Türkiye Türkleri doğudan Türkeli'den batıya, Anadolu'ya gelmişlerdir. Yani Selçuklularla başlayan bir Türk tarihi yoktur. Selçuklu devri Türk tarihinin bir parçasıdır. Tarih bilimi bunu açıkça

¹⁰⁶ Atsız, "16 Devlet Masalı ve Uydurma Bayraklar", 4.

¹⁰⁷ Mehmet Kaan Çalen, "Türkçü Tarih Görüşü ve Atsız'ın Türk Tarihi Tezi", Ahmet Şimşek (Ed.), *Türk Tarihçiliğinde Tezler/Teoriler*, (ss. 73-89), Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul 2020, 80-83.

¹⁰⁸ Ahmet B. Ercilasun, "Atsız'ın Tarih Görüşü (2)", *Devlet*, 224, 18 Şubat, 1974, 6.

göstermektedir. Ayrıca bunu inkâr etmenin de bir faydası yoktur.¹⁰⁹ Atsız da genel olarak tarih konusundaki fikir ayrılıkların Türkiye tarihinde de görüldüğünü ifade etmektedir. Türkiye tarihinin ne zaman başladığı önemli tartışma konularından biridir. Yine Türkiye tarihinin dönemlere ayrılması kimin Türk kimin Türk değil tartışmasından kaynaklanmaktadır. Osmanlı padişahlarının sayısı meselesi ve Osmanlı tarihindeki terimler ve özel adların imlası konusu diğer önemli tartışma alanlarıdır. Bu yanlışları düzeltecek tarih kurultayının bir an önce devlet eliyle düzenlenmesi gerekmektedir. Aksi durumda okullarda milli menfaatler için tarih öğretilemez ve Türkiye Türklerinde milli tarih şuuru yaratılamaz.¹¹⁰

Türk tarihinin bir bütünlük arz ettiği ve belli bir coğrafyayla sınırlanmayacağı tezini Nuri Yazıcı da savunmakta, çeşitli misallerle meseleyi açıklığa kavuşturmaya çalışırken Atsız'ın fikirlerine dayanmaktadır. Yazıcı Türk tarihinin özelliklerini Türk tarihi bir milli tarihtir, Türk tarihi bir coğrafya tarihi değildir, Türk tarihi bir bütündür ve devamlılık göstermektedir, Türk tarihi medeniyetçi bir fütühat tarihidir şeklinde sıralamaktadır. Türk tarihi milli bir tarihtir yani belli bir sosyal sınıfın, coğrafyanın ya da dinin tarihi değildir. Türkler iki bin yıldan beri Uzakdoğu, İslam ve Batı kültür çevresinde yaşadığı için sadece bir coğrafya ya da kültür çevresine Türk tarihini hapsedmek mümkün değildir. Bu aynı zamanda bütünlük ve devamlılık göstergesidir. Türklerin tarih boyunca yaşam biçimleri sosyal ve ekonomik yapıları sosyal sınıfların ortaya çıkmasını sağlayacak bir düzeyde değildir. Türk tarihini sınıf temelli incelemek Batı toplum yapısının ürünlerini Türk tarihine uygulama çabasından başka bir şey değildir.¹¹¹

Türkler tarihlerinde dünyanın farklı alanlarında yaşadıkları için Türk tarihini bir coğrafyaya hapsedmek mümkün değildir. Türklerin yaşadıkları yerler Uzakdoğu'dan orta Avrupa'ya kadar uzanan çok geniş bir alandır. Bu geniş alanlarda Türkler farklı kültürlerle etkileşime geçmiş ancak kendi kültürlerini kaybetmemişlerdir. Aksine bulundukları yerlere kendi kültürel özelliklerini vermişlerdir. Yani bu coğrafyada meydana getirdikleri medeniyet ana kültürden kopuk bir medeniyet değildir. Diğer alanlarda olduğu gibi Anadolu'da da bu durum söz konusudur. Anadolu'da 11. yüzyılda

¹⁰⁹ Nejdet Sançar, "Milliyetçiliğimizin Meseleleri: Türk Tarihi Meselesi", *Orkun*, 1 (2), Mart 1962, 2.

¹¹⁰ Atsız, "Türkiye Tarihinin Meseleleri", *Devlet*, 42, 19 Ocak 1970, 6-7.

¹¹¹ Yazıcı, "Milli Tarih Şuuru", 385-386.

yoğunlaşan Türk göçleri burada eski İyon, Hitit ve diğerleriyle karışarak meydana getirdikleri bir medeniyet değildir. Öte yandan yine bu coğrafyada İslam içerisinde eriyen melez bir medeniyetten de söz edilemez. Her iki durumda da Türk tarihi Anadolu coğrafyasına hapsedilmiş olmaktadır. Anadolu'daki kültür Türk kültürüne yabancılaşmış, bu coğrafyaya ait bir kültür değildir. Bu kültür Türk kültürünün kendisidir.¹¹²

Türk tarihi bir bütündür ve devamlılık göstermektedir. Attila'nın Hun İmparatorluğu, Karahanlılar, Selçuklular veya Türkiye Cumhuriyeti ayrı ayrı devletler değildir. Bu devletlerin hepsi “*Büyük Türk Devleti*” adı altında toplanabilir. Çünkü bu devleti kuranlar aynı millettir; tarih, soy, kültür birliği içindedirler. Bu devletlerin yönetim anlayışlarıyla teşkilatları da aynıdır ve aynı ülküye inanmışlardır. Bir Göktürk milleti, Selçuklu milleti ya da Osmanlı milleti yoktur. Bunların hepsi Türk milletidir. Türk devletinin tarihte inişli çıkışlı dönemler geçirmesi ve binlerce yıllık tarih içinde coğrafya ve yönetim şekillerinde değişiklikler yaşanması doğal bir durumdur. Ancak dünya tarihi içinde kültür bütünlüğü içinde bağımsız olarak devam eden tek tarih Türk tarihidir.¹¹³

Türkoğlu Gökâlp da Türk tarihinin belli bir sisteme kavuşturulması için fikirler ileri süren isimlerden birisidir. Türk tarihinin zaman, yer ve devlet şeklinde sınırlanamayacağı genel görüşü Türklerin üç kıtada çok farklı yerlerde bulunması ve bir teşkilat oluşturmalarına dayandırılmaktadır. Bu dağınıklık yine Türk tarihinin en büyük özelliği olarak gösterilmektedir. Bu nedenle başka milletleri bir tek anayurdu varken Türklerin birden çok anayurdu vardır. Ancak bu görüşle kaleme alınan ve okullarda yeni nesillere öğretilen tarih kitapları kafa karışıklığı ve tarihten uzaklaşmaktan başka bir işe yaramamaktadır. Türk tarihi sistemli bir hale getirilerek yeni nesillere öğretilmeli ve karmaşa ortadan kaldırılmalıdır. Türk tarihini Ziya Gökâlp'ten başlayarak belli bir sisteme sokma çabaları olmuştur. Gökâlp'in Selçuklu ve Osmanlı'nın aynı devlet fakat farklı hanedanlar olduğu görüşü Dr. Rıza Nur tarafından Türkiye etrafında uygulanarak geliştirilmiş, Atsız ise bunu tüm Türk dünyasına uygulamaya çalışmıştır. Ancak Atsız'ın yaklaşımının bilimsel olmaması nedeniyle bazı noktalarda tıkanıp ve karmaşaya düştüğü görülmüştür. Karmaşayı çözecek formül devletler hukukuna göre

¹¹² YAZICI, “Milli Tarih Şuuru”, 391-392.

¹¹³ YAZICI, “Milli Tarih Şuuru”, 392.

devleti oluşturan ahali, ülke, iktidar ve istiklal unsurlarını içeren formülü Türk tarihine uygulamaktır. Bu gözle bakıldığında Türklerin tarihte iki devlet kurduğu ve bu devletlerin Orta Asya’da Türkili ile Anadolu’da Türkeli devletleri olduğu görülecektir. Farklı bölgelerde kurulan devletler ise tam bir Türk devleti değildir. Çünkü bu devletlerin ahalişi Türk değil sadece yönetici küçük bir kesim Türk’tür. Bu nedenle de belli bir süre sonra bu ülkelerde Türklükten eser kalmamıştır. Türk tarihi çocuklara bu sistem üzerinde kurulan eğitim anlayışıyla öğretilmeli ve karmaşaya bir son verilmelidir.¹¹⁴

Yine Türkoğlu Gökalp’a göre Türk tarihine dair eserlerde bilimsel temeller sağlam olmadığı gibi Türk’ün bakış açısı da yoktur. Tarih çalışmalarında belli bir bakış açısına sahip değilsek maksada da ulaşamayız. Türk için Türk tarihi yazmak söz konusu olduğuna göre bu Türkçü bir bakış açısıyla yapılmadır. Eğer hadiseler Türkün bakış açısıyla irdelenmezse bu eser Türk tarihi olamaz. Arap ve Fars etkisinde kalmış ya da kendini Batı’ya göre konumlandırmış kafalardan çıkan ürünler Türk’ün ürünleri olamayacaktır. Bu nedenle mevcut Türk tarihlerinin çok büyük bir kısmı Batı hayranı, mason ve devrimci kafaların ürünleri olduğu için ortak vasıfları milli ve manevi değerlerin Türk çocuğuna ters gösterilmesi, Türk olanın bozuk ve kötü olarak lanse edilmesidir. Türk tarihi Türklerin ilgisizliği nedeniyle farklı ülkeler tarafından istismar edilmektedir. Türkoğlu Gökalp’e göre milliyetçi siyasi oluşum ve milliyetçiliğin gençler arasında artması, başka bir ifadeyle milliyetçiliğin toplumda karşılık bulması Türk tarihini milliyetçi bir görüşle yeniden yazmak için ortamı hazırlamıştır. Gmkalp’ın Türk maddi ve manevi değerlerine sahip çıkan MHP’nin kurulup geliştiği, ülkücü gençliğin ortaya çıktığı bir ortamda gençlere Türkçü bakış açısıyla yazılmış Türk tarihi öğretilmelidir yaklaşımı bu durumun ifadesidir. Bu nedenle Türkçü tarihçilerin bir an önce Türk tarihini sistemli bir şekilde yeniden yazması gerekmektedir.¹¹⁵

Türk tarihinin milliyetçi bakış açısıyla sistemli bir şekilde anlaşılabilmesi için Kırımoğlu mahlasıyla Cezmi Bayram ise Yılmaz Öztuna’nın Türkiye Tarihi eserini tavsiye etmektedir. Bayram’a göre hemen her Türk milliyetçisinin arzu ettiği milli

¹¹⁴ Türkoğlu Gök-Alp, “Türk Tarihi Yeni Baştan Yazılmalıdır: 2 Türk Tarihini Dağınıklıktan Kurtarmak İçin”, *Töre*, 10 (82), Mart 1978, 8-11; Türkoğlu Gökalp, “Türk Tarihinin Meseleleri”, *Milli Eğitim ve Kültür*, (2. Baskı), 1, Eylül 1980, 50-52.

¹¹⁵ Türkoğlu Gök-Alp, “Türk Tarihi Yeni baştan Yazılmalıdır: 4 Târimimiz, Türkçü Bir Gözle, Yeniden Yazılmalıdır”, *Töre*, 10 (84), Mayıs 1978, 30-32.

şuurun oluşması için biraz da müşterek tarih şuurunun olması gerekmektedir. Müşterek tarih şuurunu, milletin tarihini gayeli olarak ele alıp irdeleyen ve fertlere mal ederek meydana gelmektedir. Türkiye’de mevcut durum bundan oldukça uzaktır. Özellikle okullarda okutulan Osmanlı tarihi kötülük, cehalet gibi olumsuz durumlara örnek olarak gösterilmektedir. Bu da müşterek tarih yerine kendi tarihine hor bakmaya ve onu aşağılamaya neden olmaktadır. Türk milliyetçileri müşterek tarih şuurunu oluşturabilmek için yeni bir tarih sistemi geliştirmek zorundadır. Milliyetçilerin geliştireceği bu sistem büyük Türk birliği idealine uygun olmalıdır. Sadece geçmiş göstermekle kalmamalı aynı zamanda gelecek için de yol çizmelidir. Türkiye’de bilimsel anlamda bu görüşe uygun ve müşterek tarih şuurunu içeren ilk eser Yılmaz Öztuna’nın Türkiye Tarihi’dir. Öztuna’dan önce Hüseyin Namık Orkun’un Türkiye Tarihi ve Dr. Rıza Nur’un Türk Tarihi eserleri vardı. Ancak bu eserlerin bilimsel yönü zayıf, sadece Türk tarihini gayeli bir şekilde ele alan özellikleri vardır. Öztuna eserinde Türk tarihini iki ana esasa oturtmaktadır. Bunlardan birincisi başlangıcından 11. yüzyıla kadar Doğu Türkeli’nde geçen ve ardından Türkiye tarihi olarak devam eden Büyük Türk Hakanlığı’dır. İkincisi ise hâkim Türk sülalelerinin yabancılara dayanarak kurdukları ve zamanla kendilerinin de yabancılaştıkları Yabancı Ülkelerdeki Türk Tarihidir. Ayrıca bu yaklaşım Türklerin tarihte çok devlet kurdukları masalını da ortadan kaldırmaktadır. Türkler Büyük Türk Hakanlığı’yla sadece bir devlet kurmuş, zaman içerisinde değişen sadece hanedanlar olmuştur. Bu görüş en Türkçü tarih görüşüdür.¹¹⁶

Milliyetçi düşünür ve tarihçilerin Türk tarihine dair yaklaşımları milliyetçiliğin siyasi sahada temsil edildiği CKMP/MHP ve Ülkücü kuruluşlar tarafından da benimsenmiş ve kendi mensuplarına toplantı, sohbet ve çeşitli yayınlarla benimsetilmeye çalışılmıştır. Mesela “*Büyük Türkiye’ye Hasret*” dergisinde yayımlanan “*Türk Tarihi ve Ülkücü Hareket*” başlıklı imzasız yazıda milliyetçinin tarihle, milli kültürle bütünleşmenin sonucu olarak Türk tarihinin bütün dönemlerini, Türk milletinin bütün boylarını, Türk milletinin her zümresini, coğrafya ve tarih içinde bütüncül olarak görülmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Türk milliyetçisi bu bütünlüğe inanır. Tarihteki Türk devletini hanedanlar bazında birbirinden farklı görmek ve bazılarını ön plana çıkarmaya çalışmak son derece hatalı bir tutumdur. Türk milliyetçisi Türk kültürünü,

¹¹⁶ Kırımoğlu, “Türkiye Tarihi”, Ocak, 1 (4), Nisan 1968, 14-15.

tarihini, dilini, sanatını birbirinden ayırıştırıp birini diğerine tercih edemez; birine daha fazla kıymet verirken diğerlerini kenara itemez.¹¹⁷

Tarihi karakterler de Ülkücü Hareket için sıklıkla vurgulanan hususlardan birisidir. Türk milleti toparlanmak, güçlenmek ve bulunduğu vasat durumdan kurtulmak için tarihine bakmalı Bilge Kağan'dan Atatürk'e kadar olan dönemdeki milliyetçiliğin sembolü olan liderlerinden feyz almalıdır.¹¹⁸ Şevket Bülent Yahnici, Ülkücülerin atalarının fedakârlık, feragat ve kahramanlık yönlerini örnek almalarını gerektiğini söyleyerek Ülkücüler arasında motivasyonu sağlamak için yine tarihe göndermeler yapmaktadır. Ayrıca tarihteki Türk kahramanlar gibi devletin yaşaması adına, ikilik çıkmaması için gösterilen büyük fedakârlıklar değil daha küçük çapta fedakârlıklar beklendiğinin altı çizilmektedir.¹¹⁹

Türk milliyetçileri geçmişte önemli olayların yaşandığı alanları da bir hafıza mekânı haline getirmek için çaba sarf etmekte, özellikle milliyetçi matbuatta bu konuyu sürekli gündemde tutmaya çalışmaktadırlar. 1960'lı ve 1970'li yıllar boyunca iki mekânın ön plana çıktığı görülmektedir. Bunlardan birisi 1971 yılının 900. yıl dönümüne denk gelmesiyle birlikte Malazgirt Savaşı'nın geçtiği Malazgirt, diğeri Osmanlı'nın kuruluşuna gönderme yapan Ertuğrul Gazi'yi Anma toplantıları için Söğüt yaylasıdır. Milliyetçiler Söğüt'te gerçekleştirilen anma toplantılarına gruplar olarak 1966'da katılmaya başlamıştır. 1966'daki toplantıda milliyetçi gençler yerel yöneticiler tarafından olumlu karşılanmazken ve Türkeş'e de dönemin CHP'li belediyesi ve kaymakam konuşma yaptırmamış, bu nedenle bazı gerginlikler yaşanmıştır. Ancak milliyetçiler CKMP'nin de organizasyonu ile 1967 yılında yapılan toplantılarda kendini hissettirmeye başlamıştır.¹²⁰ Her geçen yıl bu toplantıya ilgi artmış, özellikle 12 Mart sürecinde yaşanan sakinleşmeyle birlikte belli bir farkındalık oluşmuştur.¹²¹

Malazgirt Savaşı'nın 900. yıl dönümü ise milliyetçi çevrenin daha fazla üzerinde durduğu bir konu olmuştur. 900. yıl gelmeden yapılan hazırlıklar endişeyle karşılanmaktadır. Zira Malazgirt Zaferinin 900. yılını kutlamak için sadece Selçuklu Tarihi ve Medeniyeti Enstitüsü faaliyet yürütmemeli Türk Tarih Kurumu (TTK), Milli

¹¹⁷ “Türk Tarihi ve Ülkücü Hareket”, *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 32, 18 Mayıs 1978, s. 12.

¹¹⁸ “Türk Tarihi ve Ülkücü Hareket”, 13.

¹¹⁹ Şevket B. Yahnici, “Tarihimizde Büyük Fedakârlıklar”, *Bozkurt*, 12, Eylül 1973, 3.

¹²⁰ “Bu Yılki Ertuğrul Gazi İhtifali”, *Milli Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 10-11.

¹²¹ Ahmet B. Karabacak, *Üç Hilâl'in Hikayesi*, Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul 2011, 63-64.

Eğitim Bakanlığı, Genel Kurmay Başkanlığı yani devlet bu işin yürütücüsü olmalıdır. Fethin 500. yılını kutlama esnasında yaşanan hayal kırıklığı tekrar etmemelidir. Çünkü tarihi zaferleri anmak hem geçmişi yâd etmek hem de gençlerin terbiyesinde önemli bir fırsattır. Türkiye’de gençlerin yıkıcı tesirler altında kalması tarih sevgisiyle önlenabilir, milli kültür tarih aracılığıyla aşılanır: *“Zafer, milletler için soluk almak gibi bir ihtiyaç, onların törenle kutlanması ise oksijenin ciğerlere gitmesi kabilinden yaşatıcı bir sebeptir”*.¹²² Murat Çeliker ise zaferlerle dolu bir tarihe sahip Türk milletinin gençliği son zamanlarda yabancı ülkelere özenmiş, Latin Amerikalı sosyalistlerin fotoğraflarını ceplerinde taşımaya başlamışlardır diyerek gençlerin kendi geçmişlerinden haberdar olmadıklarını ifade emektedir. Malazgirt Zaferinin 900. yıl dönümü bu anlamda bir fırsat olarak kullanılmalı, gençlere ne kadar şanlı bir tarihe sahip oldukları hatırlatılarak kendilerine güven duymaları sağlanmalıdır. Bu işi de devletin birçok kurumu bir araya gelerek yapmalıdır. Çeliker TTK’nın Malazgirt Zaferinin 900. yıl dönümü için ne yaptığını sorgulamaktadır. TTK, 1970 Eylül’ünde bir kongre düzenlemiştir ve kongrede Malazgirt’le ilgili hiçbir tebliğ bulunmamaktadır. Öte yandan 900. yıl dönümü için hiçbir hazırlık da yapmamaktadır. Oysa TTK Malazgirt’te Selçuklu Türklerinin mücadele ettiği Bizans ile ilgili araştırmalar yapmayı ve onları övmeyi eksik etmemektedir. Adı Tarih Kurumu ancak daha çok arkeoloji çalışmaları yapmakta ve Türk tarihine ilgi duymamaktadır yorumlarıyla eleştiriler getirmektedir.¹²³

Malazgirt Zaferinin milliyetçilerin beklentisini karşılayacak şekilde kutlanmaması ve sönük geçtiğinin düşünülmesi özellikle TTK’nın ciddi bir teşebbüsünün olmaması ileri sürülerek milliyetçiler tarafından eleştirilmektedir. Bu durumun ciddi bir tarih şuuruna varılamamış olmasının bir göstergesi şeklinde yorumlanmaktadır. Milliyetçilere göre TTK sadece birkaç elkitabı bastırmış, başka bir faaliyette bulunmamıştır. Oysa Atatürk’ün Türk tarihini araştırıp ortaya eser koymasını için kurdurduğu bu kurum zengin bir bütçeye sahiptir. Fakat TTK yöneticileri bir tür kast sistemi kurarak kimseyi kuruma almamaktadır ve bol bütçeyle üyelerine Avrupa gezileri yaptırmaktan başka iş görmemektedir. Kurum toplantılarını dahi gizli yapmakta

¹²² Atsız, “Malazgirt Zaferinin 900 üncü Yıl Dönümü”, 3.

¹²³ Murat Çeliker, “Malazgirt Zaferi ve Türk Tarih Kurumu”, *Devlet*, 89, 14 Aralık 1970, 2.

ve asli görevlerini yerine getirmemektedir. Milli tarih şuurunun oluşması adına hiçbir gayreti yoktur.¹²⁴

Malazgirt'in 900. yılı için devletten bağımsız olarak milliyetçiler MHP ve Ülkücü kuruluşlar üzerinden yıl boyunca Malazgirt'e dair şöenler ve toplantılar düzenlemiştir. Bunun yanı sıra İstanbul Ülkü Ocakları Birliği Başkanı Nihat Çetinkaya ve dokuz arkadaşı da İstanbul'dan Malazgirt'e yürümek istemişler, Ankara'ya vardıklarında sıkıyönetim tarafından tutuklanarak aşırı milliyetçilik suçundan yargılanmışlardır.¹²⁵ Yine de milliyetçilerin 1971 yılında Malazgirt Savaşı'nın 900. Yıldönümünü kutlamak için yaptığı şöen ve anıt bir geleneğin daha başlamasına neden olmuştur. Törene Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, Genelkurmay Başkanı Memduh Tamgaç ve siyasi parti genel başkanı olarak sadece Türkeş katılmıştır. Bu törenler 1971 yılından itibaren her sene devam etmiştir.¹²⁶

Türk milliyetçileri için Türk tarihi aynı zamanda Türk milliyetçiliğinin de tarihidir. Zira diğer milliyetçilikler, özellikle Avrupa milletlerindeki milliyetçilikler modern zamanların düşüncesi olarak görülse bile Türk milliyetçiliği Türk milletin tarih sahnesine çıktığı ilk zamanlardan beri varlığını sürdürmektedir. Türk milliyetçilerinin Türk milliyetçiliğini doğal bir süreç olarak görmeleri bakımından primordialist (ilkçi)¹²⁷ yaklaşım olarak nitelendirmek yerinde olacaktır. İskender Öksüz'ün Türkçülüğü Nazizm ve Faşizm ile karşılaştırdığı yazısında ifade ettikleri bu görüşü açıkça ortaya koymaktadır. Öksüz, Avrupa'da milliyetçiliğin ortaya çıkmasını 1789 Fransız ihtilaline götürmekte, 20. yüzyılın başında komünist faaliyetlerin yine Avrupa'da olanca hızıyla devam etmesi nedeniyle İtalya'da komünizme karşı Faşizm, Almanya'da Nazizm'in ortaya çıktığını ileri sürmektedir. Türkiye'de ise durum farklıdır. Türkçülüğün Faşizm veya Nazizm olarak ileri sürülmesi solcuların ya da Siyonistlerin milliyetçiliği karalamak adına ortaya attıkları propaganda içeren fikirler olduğunu dile getirmektedir. Türk milliyetçiliği Faşizm, Nazizm ya da Falanjizm gibi bir asırlık bir fikir değil, Türklerin tarih sahnesine çıktıklarından beri sahip oldukları bir düşünce sistemidir. İlk örnekleri açıkça Orhun Kitabelerinde görülmektedir. Başka bir

¹²⁴ "Malazgirt ve Türk Tarih Kurumu", *Devlet*, 127, 6 Eylül 1971, 2.

¹²⁵ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 85.

¹²⁶ Ahmet B. Karabacak, *Üç Hilâl'in Hikayesi*, 70.

¹²⁷ İlkçi/Primordialist kuram için Umut Özkırımlı, *Milliyetçilik Kuramları Eleştirel Bir Bakış* (3. Baskı), Doğu Batı Yayınları Ankara 2009, 81-94.

fikre tepki olarak doğmadığı için de Avrupa'daki fikir hareketlerinden ayrılmaktadır. Bu ayrılık sadece ortaya çıkış bakımından değil metot olarak bilimin benimsenmesi ile de ortadadır. Türkçülüğü Faşizm veya Nazizm'e benzetmeye çalışmak yersiz bir girişimdir ve yanlıştır.¹²⁸

Tarihçi İbrahim Kafesoğlu da Türk milliyetçiliğini en eski Türk tarihine kadar götürmektedir. Buna göre Türk milliyetçiliği, Batıda 18. yüzyılda görülmeye ve İtalyan, Alman milli birliklerinin tamamlanmasıyla yayılmaya başlayan milliyetçilikten yüzyıllar önce ortaya çıkmıştır. Bu yönüyle de dünyadaki en eski milliyetçiliktir. Milliyetçiliğin Batıdan Türkiye'ye geldiğini iddia edenler Avrupalı bakış açısıyla meseleye yaklaşmaktadırlar. Bu durum Avrupalıların kendilerine bakışı bakımından doğru olabilir ancak Türk bakışıyla hiçbir doğru yönü yoktur. Kafesoğlu'na göre Avrupalı bilim insanlarının yaptıkları araştırmalar Türklerin Hun İmparatorluğu zamanında M.Ö. 36'da Çi-Çi'nin halka verdiği söylev bunu ispatlamakta, Alman bilgin Hirth de en eski milliyetçilik olduğunu ifade etmektedir. Keza 8. yüzyılda yazılan Orhun Abideleri de birer milliyetçi metinlerdir. Uygur Devleti dönemindeki Kut Dağı efsanesinde Türk topraklarının kutsal kabul edilmesi yine milliyetçiliği göstermektedir. Bu durum Ortaçağ boyunca Selçuklularda ve 18. yüzyıla kadar Osmanlılarda da görülmüştür.¹²⁹

Milliyetçiliğin eskiliği konusunda Atsız da aynı fikirleri öne sürmekte, milliyetçiliği zamanı geçmeyecek bir düşünce olarak nitelemektedir. Bir röportajda muhabirin bazı yazarların milliyetçiliğin zamanı geçtiğini söylemesini ve bu konudaki fikirlerini sorması üzerine Atsız, dünyada milletler ve dinler var oldukça milliyetçilik de olacaktır. Milliyetçiliğin zamanı geçmez karşılığını vermiştir. Bütün milletlerde az veya çok milliyetçilik vardır. Mesela milliyetçiliğinin adı olmayan İngiltere'de de, Araplarda da, İsrail'de de hatta milliyeti reddeden komünist ülkelerde bile milliyetçilik vardır. Milliyetçiliğin zamanı geçti söylemi "*Moskofçuların*" bilinen taktiklerindendir. Bir de Türkiye'deki devşirmeler kendi milliyetçiliğini yapamadıkları için Türklüğe duydukları hıstan bu söylemlere sarılmaktadırlar. Atsız'a göre Türkiye milliyetçiliği en yüzeysel ülkelerden biridir. Oysa ona göre milliyetçilik Mete Han zamanında başlamıştır. Her zaman da kendini göstermiştir ve Türk milliyetçiliğinin bu tarihi yazılsa göz

¹²⁸ Ayhan Tuğcugil, "Nazizm Faşizm ve Türkçülük", *Devlet*, 1 (4), 28 Nisan 1969, 6-7.

¹²⁹ İbrahim Kafesoğlu, "Tarihin Işığında Türk Milliyetçiliği", *Önasya*, 2 (14), Ekim 1966, 4-5.

kamaştıracaktır. Ancak insanlar bilmedikleri şeyleri yok sayarlar. Hatta bazıları bu fikrin Avrupa'dan geldiğini savunmaktadır ki bu yanlıştır. Açıklamaya imkân olmayan bazı sebeplerden milliyetçiliğin yerini mahallicilik, particilik ve tarikatçılık almıştır.¹³⁰

Türk milliyetçiliğinin tarihten beri devam eden bir fikir olduğunu vurgulamak için Orhun Abideleri ve Dîvânu Lugâti't-Türk sıklıkla örnek gösterilmektedir. Türk tarihinin ilk yazılı kaynakları Orhun Abidelerinde 8. yüzyılda Türk aydınının ne kadar ateşli milliyetçi bir görüşe sahip olduğu; “*üstte mavi gök, altta yağız yer yaratıldığında ikisi arasında insanoğlu yaratılmıştır. İnsanların üzerinde benim ecdadım Bumin ve İstemi Kağanı Hakim kalmıştır*” veya Türklerin çeşitli aldatmalar sonrasında Çinliler tarafından kandırılmasıyla esir edildiğini ve bundan utanç duyulduğunu söyledikten sonra Tanrı'nın Türk milletini yok olmaktan kurtarmak için Bumin ve İstemi Kağan'ı yarattığını ve insanların üstüne hakim kıldığını söylemesine dayanılarak ortaya konabilmektedir. Keza 9. yüzyılda Kaşgarlı Mahmut'un Dîvânu Lugâti't-Türk isimli eseriyle Türkçenin Arapçadan daha üstün ve zengin bir dil olduğunu ortaya koyması milli bilincin yüksekliğini göstermesi bakımından önemlidir.¹³¹

1960-1980 sürecinde Türk milliyetçilerinin tarih bağlamında ilgilerinin Osmanlı dönemine kayması da yine milliyetçi düşüncenin yapısını anlamak açısından önemli bir göstergedir. Aslında milliyetçilerin Osmanlı'ya ilgilerinin artması 1940'lı yılların sonu, 1950'li yılların başına denk gelmektedir. 1950'lerde milliyetçiler arasında tarih bağlamında Osmanlı dönemlerinin merak uyanmasında özellikle Fethin 500. yılı kutlamaları için yapılan hazırlıklar ve bu hazırlığı yapan kuruluşlar önemli bir yere sahiptir. Her ne kadar kutlamalar DP iktidarının müttefik Yunanistan'ı gücendirmemek adına sönük geçmesine neden olsa da bir takım bireysel çalışmalar dikkatleri Osmanlı tarihine çekmiştir. A. Süheyl Ünver ve özellikle Yahya Kemal Enstitüsü müdürü ve Atsız'ın yakın arkadaşı Nihad Sami Banarlı bu noktada isimleri zikredilmesi gereken aydınlardır. Nihad Sami'nin Yahya Kemal'in eserlerini 1960'ta külliyat şeklinde yayımlaması milliyetçiliğin Osmanlı kültürü, tarih ve edebiyata bakışında önemli bir dönüşüme neden olmuştur.¹³²

¹³⁰ “Çeşitli Konular Üzerine Atsız'ın Görüşleri”, *Orkun*, 1 (2), Mart 1962, 16.

¹³¹ “Türk Tarihi ve Ülkücü Hareket”, s. 12.

¹³² Beşir Ayvazoğlu, “Tanrıdağ'dan Hira Dağı'na Uzun ince Yollar”, *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), 4 Milliyetçilik, İletişim Yayınları İstanbul 2008, 571-572.

Osmanlı Dönemi ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında milliyetçilik görüşündeki farklardan dolayı Türkçülerle çok da anlaşılamayan Yahya Kemal'in etrafında 1950'lerden sonra Orhan Şaik Gökyay, Nihad Sami Banarlı gibi milliyetçiler belirmeye başlamıştır. Bu da milliyetçi gençlere yeni bir kapı açmış, Yahya Kemal'in etrafındaki milliyetçi sayısını arttırmıştır. Daha sonraki dönemde İstanbul Fetih Cemiyeti/İstanbul Enstitüsü ve Yahya Kemal Enstitüsü gibi oluşumlar Kubbealtı Vakfına dönüşmüş, Ekram Hakkı Ayverdi, Samiha Ayverdi, Nihad Sami Banarlı gibi muhafazakar-milliyetçilerin merkezi konumuna gelmiştir. Keza Aydınlar Ocağının kurucu başkanı da yine Ekrem Hakkı Ayverdi'dir.¹³³ Osmanlı Dönemi'ne vurgunun milliyetçiler arasında artması ve Türk tarihinin ayrıcalıklı bir dönemi şeklinde algılanmasını sağlayan Erol Güngör ve Dünder Taşer olmuştur. Bu durum milliyetçi düşünürler arasında yaygınlaşırken diğer taraftan siyasi alanda milliyetçiliğiyle öne çıkan MHP'nin milliyetçilik anlayışını da derinden etkilemiştir.¹³⁴

Osmanlı tarihi milliyetçi camiada önemli bir yer tutmaya başlasa da muhafazakâr çevrenin bakış açısıyla bazı farklar barındırmaktadır. Mesela II. Abdülhamit konusu bir sembol isim olarak değerlendirilebilir. Muhafazakâr zihniyetin oluşumunda önemli bir yere sahip Necip Fazıl, II. Abdülhamid'i anlamanın her şeyi anlamak olduğunu ifade etmektedir. Çünkü Osmanlı'nın yıkılmasına Necip Fazıl'a göre soysuz, mason, Yahudi ve dönmeler neden olmuştur. Cumhuriyet Dönemi de bunlardan sonra gelen süreç olarak değerlendirilmektedir. Selanik de mason/dönme şehri olarak Necip Fazıl tarafından vurgulanmaktadır. Aslında Necip Fazıl'ın II. Abdülhamit üzerine yazdıkları bir tarih çalışmasından ziyade, kendilerini yeni dönemin içerisinde bulamayan kesimlerin güncele bir itirazı mahiyetindedir. Zaten kendisi de "II. Abdülhamit üzerine yazdıkları için, tarih okuması değil, 'dava manifestosu' diyor".¹³⁵

Milliyetçilerin yaklaşımı ise II. Abdülhamit'in milliyetçi yönlerini ön plana çıkarma üzerine kuruludur. Bu bakımdan Orkun dergisi Orkun Takvimi sayfasında II. Abdülhamit'in ölüm yıldönümünün 10 Şubat olması münasebetiyle kaleme alınan yazıda bazı kusurları yüzünden önemli meziyetleri görmezden gelinen bir padişah

¹³³ Ayvazoğlu, "Tanrıdağ'dan Hıra Dağına Uzun İnce Yollar", 573.

¹³⁴ Yüksel Taşkın, *Milliyetçi Muhafazakâr Entelijansiya: Anti-Komünizmden Küreselleşme Karşıtlığına* (4. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul 2019, 188.

¹³⁵ Nuray Mert, "Cumhuriyet Tarihini Yeniden Okumak", *Doğu Batı*, 11 (47), Kasım-Aralık-Ocak 2008-2009, 126-127.

olarak değerlendirilmektedir. Özellikle yakın tarihe kadar daha çok kusurları abartılarak ön plana çıkarılmaktadır. Bazı mutaassıp Hristiyanların ona taktığı Kızıl Sultan lakabı da Türkler tarafından benimsenip kullanılmaktadır. Oysa II. Abdülhamit'in tek kişiyi dahi öldürttüğü belli değildir. Keza az bilinen özelliklerinden biri ve en önemlisi Türklük şuurunun yüksek olmasıdır. Saltanatının ilk yıllarında Şeyh Süleyman Efendi'yi Türklerle ilişki kurması için Orta Asya'ya ve Peşte'de toplanan Turan kongresine göndermesi bunun göstergelerindendir. Yine Söğüt'ten Karakeçili aşiretinden yakın koruma bölüğü oluşturması, Kanun-i Esasi'nin oluşturulmasında Türklerin hukukunun korunup korunmayacağı kaygısı, bahçıvanın işçileri “eşek Türk” şeklinde azarlamasına ben de Türküm diyerek cevap vermesi önemli dayanaklardır.¹³⁶

Yine “*Orkun*” dergisi, ismi çok dolaşan anacak pek bilinmeyen kişi ve kavramları açıklamak için Ülkü Ansiklopedisi serisini başlatmış, alfabetik sırayla yayımlayacağı ansiklopedinin ilk maddesini II. Abdülhamit'e ayırmıştır. II. Abdülhamit en buhranlı devrinde Osmanlı'yı 33 yıl dirayetle idare eden bir padişah olarak görülmektedir. Siyasi, ekonomik, kültürel alanlarda birçok konuyu kendi gayretleri ile halletmiştir. II. Abdülhamit'e her önüne gelenin çamur atması sadece mason, dönme ve gayri Türklerin işine yaramaktadır. Osmanlı ordularını yeniden yapılandıran, borçların büyük kısmını ödeyen, her tarafta demiryolu, köprü çeşme gibi bayındırlık faaliyetleri yürüten Abdülhamit I. Meşrutiyeti ilan etmiş ancak çoğunluğu Hristiyanların oluşturduğu Meclis imparatorluğu parçalayacak şekilde Ruslarla savaş istediğinden Meclis'i kapatmıştır. Kurduğu istihbarat servisi sayesinde devlet aleyhindeki her türlü faaliyeti anında haber almaktadır. Balkanları izlediği politika ile Almanlar, Ruslar ve İngilizleri birbirine düşürerek elde tutmuştur. Ermeni, Yunan ve Filistin'de devlet kurmak isteyen Yahudilere “*hadlerini bildirmiştir*”.¹³⁷

Milli tarih ve daha önemlisi milli tarih şuru milliyetçilerin sürekli gündemde tuttuğu, Türklüğün mukadderatı için milletin vaz geçilmez bir unsurudur. Milli tarih milliyetçilerin elinde şekillendirilmeli, an ve geleceğe yol gösteren kılavuz olarak kullanılmalı, ahlak ve nizamı sağlayacak erdemi kahramanlarıyla öğretecektir. Milli

¹³⁶ “II. Abdülhamidin Ölümü”, *Orkun*, 1 (1), Şubat 1962, 28; Yücel Hacaloğlu, “II-Abdülhamid Han'ın Milliyetçiliği”, *Orkun*, 2 (22), Kasım 1963, 21.

¹³⁷ “Abdülhamid (II)”, *Orkun*, 2 (16), Mayıs 1963, 20.

gururu yükselterek Türkiye'nin kalkınması ve büyümesini sağlayacak temel kaynak olarak görülmektedir

1.1.3. Milletin Devamlılığı İçin Dil

Dil, milliyetçiler için milleti oluşturan unsurlar içinde tarihle birlikte en fazla vurgu yapılan konulardan biri olmuştur. Öte yandan kültür bahsi gündeme geldiğinde dil hemen kültürün arkasından gelmiş, kültürün en önemli taşıyıcı unsuru olarak vasıflandırılmıştır. Dil kültürün taşıyıcısı olmasının yanı sıra milletin kendini muhafaza etmesini, kimliğini korumasını sağlamaktadır.¹³⁸ Dil milleti oluşturan fertler arasındaki en önemli manevi unsurdur. Fertler dil sayesinde birbirlerine yaklaşmakta, dayanışmaktadır.¹³⁹ Ahmet Kabaklı milletlerin meydana gelmesinde soy, coğrafya, kavim, çıkar birliği, ortak devlet gibi konular etkin unsurlar olsa da asıl önemli nokta dil ve din olduğunu ifade etmektedir. Zira Türkler, en eski zamanlardan beri hem içeriden hem dışarıdan çeşitli baskı, yıkım, dağılmaya uğradıysa da birliğini dil ve din sayesinde koruyabilmiştir. Ayrıca Kabaklı'ya göre bu iki unsurun milleti inşa etme sürecinde üstlendiği görevler Amerika incelenerek ortaya bir model konulabilir. 200 yıl önce Amerikalı isminde bir insan topluluğu yoktur. Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden Amerika'ya giden hazine avcıları, maceracılar, özgürlük tutkunları, asiler, mahkûmlar ve askerler çeşitli ırklardan ve kavimlerden olmasına rağmen dil ve din ortaklığı üzerinde 150 yıllık bir süreçte milletleşmişlerdir. Günümüzün en geniş insan topluluğu millettir. Geçmişte din esasına dayalı ümmetler ya da çok dilli ve çok dinli imparatorluklar yaşadıysa da modern dönemlerde bu yapılar kendini milletlere bıraktılar. Milletler tek dilli ve tek dinli yapılardır. Ortak dilli ve dinli milletler zaman içerisinde birleşme eğilimi göstermektedirler. Oysa Türkiye'de Cumhuriyet'in ilk yıllarında benimsenen “*yurtta sulh, cihanda sulh*” sözü Türkiye'nin dışında kalan Türklere dahi yabancı gibi bakmamıza neden olmuştur. Sınırlar dışında kalan Türklerle değil siyasi münasebet geliştirmek kültürel, bilimsel ilişkiler hatta kitap alışverişleri dahi kesilmiştir. Yapılan birçok hataya rağmen Türkiye sınırları dışındaki Türkler baskılar altında da kalsa kendilerini Türkçe ve İslam'la koruyabilmişler, özlerini bu şekilde muhafaza edebilmişlerdir.¹⁴⁰

¹³⁸ Faruk K. Timurtaş, “Dil ve Milliyet”, *Millî Hareket*, 35, Haziran 1969, 12.

¹³⁹ H. Fethi Gözler, “Dil Bilmecesi”, *Orkun*, 1 (9), Ekim 1962, 47.

¹⁴⁰ Ahmet Kabaklı, “Milliyetçilikte Dil ve Din”, *Millî Hareket*, 1, 1 Kasım 1966, 6-7.

Tarihçi Osman Turan ise nasıl din ve vatan için düşmanla yapılan mücadeleye gaza, mücadele edene gazi deniyorsa dil konusunda da dili yıkmaya çalışanlarla yapılan mücadelenin gaza olduğunu, milli varlığın en önemli unsurlarından biri olan dil mücadelesinde kullanmaktadır. Dil, bir milleti işgal altında dahi kültür ve ülkü ile birlikte ayakta tutabilmektedir. Eğer bu üç unsur giderse o millet yok olacaktır. Ancak Türkiye’de bir dil karmaşası vardır. Bu nedenle dil konusunda bütün Türk aydınlarının harekete geçmesi gerekmektedir. Turan’a göre karmaşanın baş aktörü Türk Dil Kurumudur. Türk Dil Kurumu Türkçeyi kısırlaştırmak için elindeki maddi manevi tüm gücü kullanmakta, tahrip edenleri ödüllendirmektedir. Solcular ise yozlaştırma konusunda Türk Dil Kurumunun çok ötesindedir. Eğer Türkiye’de medeni ülkelerdeki gibi orta eğitimde anadil birkaç asırlık tarihiyle bulunsa ya da 30 yıl önce okullarda zorlanan ve çoğu gereksiz kelimelerden oluşan suni dil düzeltilmiş olsa bugün dili temizlemek daha kolay olacaktır. Türkiye’nin dil hastalığı karşısında bütün aydınlar, edebiyatçılar, şairler, eleştirmenler, sanatkarlar harekete geçmeli ve Türkçeyi kurtarmalıdır.¹⁴¹

Dil, insanların düşünme faaliyetinde bulunmasını sağladığı gibi milletlerin düşünme ve fikir üretme etkinliklerinde de temel unsurdur. Dili gelişmiş milletler düşünme faaliyetlerinde de ileri gitmiş milletlerdir. Başka bir deyişle düşünce geliştirebilen milletlerin dili gelişmiştir. Aynı durum kültür bakımından da geçerlidir. Çünkü dil hayatın her alanıyla iç içe olduğu gibi kültürle de içli dışlıdır. Kültürün ortaya çıkması, geliştirilmesi ve aktarılması dil aracılığıyla yapılmaktadır. Bu da dilin ne kadar zengin olduğu oranında kültürel gelişmişliği etkilemektedir.¹⁴² Aynı zamanda dil iki türlü köprüdür. Birincisi insanın düşünme ve zihni faaliyetlerini dış dünyaya aktarmasını sağlamaktadır. İkincisi ise nesiller arasında bağlantıyı kurmaktadır. Bu köprüde istikamet tek yönlüdür ve sürekli ileri gitmektedir. Eğer bu köprü yani milli dil yıkılırsa milli kültür de çökmeye başlayacaktır. Millet kökünden uzaklaşacak, ruhsuz ve kuru yeni nesillerin ortaya çıkmasına neden olacaktır. Milletin bir yığın haline gelmesi bu şekilde gerçekleşmektedir.¹⁴³

¹⁴¹ Osman Turan, “Türkçe İçin Gazâ”, *Devlet*, 1, 7 Nisan 1969, 12.

¹⁴² M. Süleyman Bolay, “Dil Eğitimi ve düşünce Hayatımıza Tesirleri”, *Millî Eğitim ve Kültür*, 2 (8), Eylül 1980, 80-81.

¹⁴³ M. Süleyman Bolay, “Dil Eğitimi ve düşünce Hayatımıza Tesirleri”, 83.

Milletin temel varlığını dile dayandırılması meselesi Kafesoğlu tarafından da savunulan bir fikirdir. Aslında Kafesoğlu milleti kültüre dayandırmaktadır. Ancak kültürün en güçlü unsuru olarak dili gördüğünden dili milletin temel unsuru olarak saymaktadır. Çünkü dil, kültürü ortaya çıkaran ve taşıyan temel yapı taşıdır. Öte yandan bir milleti oluşturan fertler arsından ortak duygu ve düşünceyi oluşturan yine aynı dilin konuşulmasıdır. Bir millet devleti yıkılsa, ortadan kalksa da milliyetini dil sayesinde koruyabilmekte yeniden ayağa kalkabilmektedir. Tarih bu durumun örnekleriyle doludur.¹⁴⁴

İskender Öksüz, milliyetçilerin dil konusundaki görüşlerini ifade ederken temel hareket noktası Türk milletini oluşturan unsurlardan birisi olduğu için milletin yaşatılmasıyla dilin yaşatılmasının aynı anlamı ifade ettiğini ileri sürmektedir. Türkçe bir beka meselesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Öksüz, Türkçenin bekasını dört esasa dayandırmaktadır. Birinci esas muhafazakarlık ve gelişmedir. Türkçe muhafaza edilmeli ancak muhafaza edilirken dondurulmayarak dilin yaşayan bir sosyal varlık olduğu noktasından hareketle geliştirilmesi gerekmektedir. İkinci esas güçlülüktür. Milletler mücadelesinin kültür üzerinden yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda kültürün en önemli taşıyıcısı dil olduğu için güçlü olmak zorundadır. Üçüncü esas Turancılıktır. Çünkü Türkçe sadece Anadolu ve Doğu Trakya’da yaşayanların değil bütün Türk milletinin dilidir. Bu nedenle Turancılıktan ayrı düşünülemez. Dördüncü esas ise Türkçenin zaman boyutu ve ülkücülüktür. Türkçe 20. yüzyılın sonunda yaşayan bir halkın dili değil binlerce yıldan beri yaşayan ve ebediyete dek yaşayacak bir milletin dilidir. Bu nedenle insanların kendi ömürleriyle sınırlı tutmayarak Türkçenin zaman boyutunu dikkate alması gerekmektedir.¹⁴⁵

Milliyetçiler için milletin en önemli unsurlarından sayılan dil Türkiye’de oldukça sıkıntılı bir durumda görülmektedir. Türkçenin bulunduğu durumdan duyulan memnuniyetsizliği hemen her milliyetçi aydın ortaya koymaya çalışmaktadır. Mesela Osman Turan Türkçenin bozuk bir durumda bulunmasını Cumhuriyet Dönemi’nde yapılan dil çalışmaları ve yeniliklerine bağlamaktadır. Turan’a göre Türkler farklı coğrafyalarda farklı milletlerle yaşadıkları için bu temaslarla dil gelişmiştir. Özellikle Tanzimat ile başlayan süreç Türk diline yeni kavramlar sokmuş, dili daha da kuvvetli

¹⁴⁴ İbrahim Kafesoğlu, Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri, 86-87.

¹⁴⁵ Ayhan Tuğcugil, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama-Dil V”, *Töre*, 106, Mart 1980, 19-20.

bir hale getirmiştir. II. Meşrutiyet'ten sonra da aynı zihniyetle yani yeni kavramların Türkçeye eklenmesiyle Türk dili medeniyet dillerinden biri haline gelmiştir. Fakat Cumhuriyet devrinde yapılan Dil Devrimi ve takip eden hareketler ancak istilacı bir kavmin istila ettiği ülkeye uygulayacağı dili yoksullaştırma hareketi olmuştur. Nasıl Ruslar Orta Asya'da uydurma alfabeler ve dillerle oradaki Türklerin birbirleriyle anlaşamamasına neden olmuşsa Türkiye'de yaşananlar da aynı özellikleri taşımaktadır. Farklı olan nokta ise Orta Asya'da Ruslar bunu yaparken Türkiye'de Türklerin yapmasıdır. Çağdaş kavramlara yerli karşılığını üretmek gibi faydalı işler yerine dildeki kelimelerin tümü ile uğraşmıştır. Bu da önceki nesillerle sonraki nesillerin kültürel bakımdan kopmasına ve yine yeni nesillerin sağlam bir kültür içerisinde anlaşmalarına engel olmuştur.¹⁴⁶

Durdane Zobi ise Türkçedeki bozulmayı kültür emperyalizminin önemli aşamalarından biri olan dil emperyalizmine bağlamaktadır. Emperyalist ülkelerin maksadı kendi kültürlerini ve dillerini Türkiye'ye dayatmak, Türk milletini kendilerine yakın bir topluluk haline getirmeye çalışmaktır. Önce sözde aydınlar vasıtasıyla Türkçenin yetersiz bir dil olduğu iddia edilmektedir. Dile sokulan yabancı kelimelerle halk kendi dilini anlayamayacaktır. Bundan sonra emperyalistler kendi dillerinin yayınlarını piyasaya sürmekte, kendi dillerinde eğitim veren kurumlar açmakta ve dil kursları vermektedirler. Bu propagandalar milleti kendi dilinden koparıp emperyalist ülkenin kültür çevresine sokmaktadır. Türk milliyetçilerinin amacı ise buna izin vermemek, Türkçeyi canlı tutup bozulmasını engellemeye çalışmaktır.¹⁴⁷

Dildeki karmaşa, kavramlara birden çok anlam yüklenmesi ve farklı kesimler tarafından farklı biçimlerde kullanılmasına neden olmakta ve bu da bir sorun olarak görülmektedir. A. Turan Alkan, Türkçede çoğu kavram kişiler ya da gruplar tarafından farklı anlamlarda kullanıldığı için bir anlam kargaşası olduğunu belirtmektedir. Hatta milliyetçiler içerisinde dahi bazı kavramların tek bir anlamı yoktur. Mesela komünizm, Atatürkçülük, devrim, reform, sosyal değişme, tutuculuk bu kavramlardandır. Milliyetçi bilim insanları ve aydınlar bir araya gelerek farklı kişiler için farklı anlamlar ifade eden

¹⁴⁶ Osman Turan, "Türk Dilinin Müdafaası", *Millî Hareket*, 38, Eylül 1969, 14.

¹⁴⁷ Durdane Zobi, "Dilde Emperyalizm", *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 6, Eylül, 1975, 9.

kavramlara tek bir anlam verilmelidir. Bu şekilde düşünceler daha sağlıklı bir şekilde ifade edilebilecektir.¹⁴⁸

Milliyetçilere göre dilde sadeleşme ile öztürkçecilik veya uydurmacılık tamamen farklı durumlardır. Sadeleşme gerekli görülüp olumlanırken uydurmacılığa ciddi şekilde cephe alınmaktadır. Dil araştırmacısı ve edebiyat tarihçisi Faruk K. Timurtaş sadeleşme konusu üzerinde en fazla duran isimlerden biridir. Timurtaş’a göre Osmanlı zamanında üç dilden oluşan bir dil kullanılmaktaydı ve bu dile Osmanlıca denmekteydi. Ancak Osmanlı’nın son zamanlarında milli hareket dilde sadeleşmeye giderek halkın kullandığı Türkçe ile yazı ve edebiyat dilini bir araya getirilmiştir. Bundan sonra Türkçenin en güzel örnekleri farklı türlerde verilmeye başlamıştır. Fakat Cumhuriyet Dönemi’nde özleştirmeciler hızını alamayarak mevcut ve son derece verimli olan Türkçeyi özleşme adı altında uyduruk bir dile çevirmişlerdir. Aslında yapılması gereken dışarıdan alınan kelime ve kavramlara Türkçe karşılıklar bulmakken mevcutta kullanılan ve halk tarafından benimsenmiş kelimeleri ölü eklerle öztürkçe adı altında ortaya koymalarıdır.¹⁴⁹

Dili sadeleştirmenin amacı yabancı dillerin etkisinden kurtulmaktır. Yabancı kavramların Türkçe karşılığının bulunup kullanılmasıdır. Böylece Türkçe bilim ve kültür dili olacaktır. Bu noktada önemli olan halk tarafından kabul edilmiş ve kullanılan dile uygun olmasıdır. Çünkü canlı dil halkın kullandığı dildir. Dile yerleşen ve karşılığı bulunmayan kelimeler dilden atılamaz. Atılması gereken kelimeler yabancı asıllı olan ve karşılığı bulunan kelimelerdir. Kelimelerin menşei de halkı ilgilendiren bir konu değildir. Halk için önemli olan kelimenin anlamı ve kullanılışıdır. Bu noktada malzemenin aslı değil kullanılış şekli önem kazanmaktadır. Yani kelimenin kökü yerli de olsa anlaşılmıyorsa o kelime suni anlamına gelmektedir. Sadeleşme de canlı dile göre yapılmalıdır.¹⁵⁰

Milleti yozlaştırmak isteyenler ilk olarak dil konusuna girer ve yozlaşan dil şahıslar arasında iletişimi azalttığı gibi dayanışmayı da azaltır. Böylece şahısların dayanışma gücü de ortadan kalkmış olur. Böyle zamanlardan ilk önce komünistler istifade etmektedir. Zaten bu tür durumları oluşturmak isteyenler de yine onlardır. Dilin

¹⁴⁸ A. Turan Alkan, “Dilde, Fikirde, İşte Birlik”, *Pusat*, 9, Şubat 1977, 32.

¹⁴⁹ Faruk K. Timurtaş, “Dilde Uydurmacılık”, *Millî Işık*, 2, Haziran 1967, 14; Faruk K. Timurtaş, “Dil Meselesi”, *Millî Eğitim ve Kültür*, 2 (8), Eylül 1980, 37-38.

¹⁵⁰ Faruk K. Timurtaş, “Dil Meselesi”, 42-43.

sadeleşmesi ile yozlaşma olması farklı şeylerdir. Yozlaşan dil nedeniyle nesiller arası kopuşlar oluşmaktadır. Sadeleşme ise muhakkak gereklidir ancak aniden değil zamana yayılmış bir şekilde ve kendiliğinden gerçekleşmelidir.¹⁵¹

Aslında dil konusu Türkiye için yeni bir mesele değildir. Tanzimat'tan beri devam eden dilde sadeleşme çalışmaları iyi sonuçlar vermiş, Türkçe yalın bir hale gelmiştir. Türk milliyetçileri zaten bu tür çalışmalarla ortaya çıkmıştır. Fakat geçmişin Arapça ve Farsça kelimeleri dilden çıkarılırken çeyrek yüzyıldan beri Fransızca ve İngilizceden Türkçeye kelime girişi hızlanmıştır. Bunu yapanların çoğu, geçmişte olduğu gibi bilinçli bir şekilde yabancı kelimeleri Türkçeye sokmamaktadır. Geçmişte edebiyat dili olarak Arapça ve Farsça kelimeler Türkçeye girerken yakın zamanda milli şuur eksikliği, züppelik ya da çevrelerinin etkisiyle Batı dillerinin kelimeleri Türkçeye girmektedir. Küçük de olsa bir zümre, kökü yabancı olsa da yüzyıllardan beri kullanılarak Türkçeleşmiş kelimeleri tasfiye ederek yeni kök üretmeye ya da Batı dillerinden kökleri kullanarak yani bilerek Batı dillerindeki kelimeleri Türkçeye sokmaktadır. Bu işlerle uğraşanlar Öztürkçecilerdir. Dünyanın hiçbir yerinden sadece kendi dilinden üretilen kelimelerle konuşan bir millet yoktur. Milletler tarih boyunca birbirleriyle olan ilişkileri soncunda kelime alışverişinde de bulunmuşlardır. Öztürkçecilerin maksadı dili başkalaştırarak kültürel devamlılığı bozmaktır.¹⁵²

Dil ne kadar saf ise o kadar millidir yaklaşımı ilk bakışta doğru gibi gözükse de aslında yanlış bir durumdur. İnsan topluluklarının en gelişmiş merhalesi millettir. Kültür ve dil bahsinde saf kalabilenler ilkel durumda kalanlardır. Milletler geçmişten beri farklı milletlerle temas halinde olduklarından kültürel ve dil açısından kelime alışverişleri oldukça yoğundur ve bu bir zenginliktir. Dilin saf olmasıyla milli olması ters orantılıdır. Avrupa'daki en zengin ve milli üç dil Fransızca, Almanca ve İngilizce aynı kökten gelip, birbirleriyle kelime alışverişinde bulunsalar da milliliklerinden bir şey kaybetmezler. Aksine bu durum o dillerin gelişmişliğini göstermektedir. Bu durum şahsiyet sahibi iki insanın fikir ve duygu alışverişine benzer. Her ikisi de şahsiyet sahibi olduğu için kendilerinden bir şey kaybetmezler aksine birbirlerine yeni bilgiler verip yeni ufuklar açarlar. Milletler için de durum aynıdır. Fakat taraflardan birisi gelişmiş diğeri geri

¹⁵¹ H. Fethi Gözler, "Dil Bilmecesi", 47.

¹⁵² Nejdete Sançar, "Yabancı Kelime Meselesi", *Toprak*, 7(75), Şubat 1961, 10-11.

kalmış olursa geri kalmış gelişmişin etkisi altına girerek taklit yoluna gitmeye başlayacaktır.¹⁵³

Türk dilinin sadeleşmesi milliyetçi bir hareketti ve milliyetçiler tarafından yapılmıştı. Ancak son yıllardaki Öztürkçecilikteki aşırı hareket Sançar tarafından “*Moskof*” oyunu olarak nitelendirilmektedir. Adının Öztürkçecilik olması bu meseleyi bilmeyen bazı kimseleri özellikle gençleri kandırabilmektedir. Ancak konu hakkında biraz bilgisi olanlar durumu fark edebilmektedir. Zaten bu hareketin içinde ve hatta başında kızıklar bulunmaktadır. Öztürkçecilik Türkler için faydalı olsa komünistler bu işi benimsemezdi. Bu bile önemli bir göstergedir. Öztürkçecilikle yeni anlamsız kelimelerle dilin bulandırılması geçmişle bağların koparılması, en yakın maziyi bile anlayamama sorununa neden olacaktır. Böylece toplum yönlendirilmeye açılmıştır demektir. Öztürkçeciler aynı zamanda doğru kelimelere yani Arapça ve Farsçadan dilimize giren ve Türkçeleşen kelimelere de karşıdırlar. Bu karşıtlığın sebeplerinden biri de esir Türklerle kullanılan ortak kelimelerden uzaklaşmaya çalışmak olabilir.¹⁵⁴

Osman Turan’a göre uydurmacıların halka inme iddiaları samimi değildir. Çünkü mücadele ettikleri kelimeler büyük oranda halkın benimseyip kullandığı kelimelerdir. Yeni üretilen kelimeler ise sadece halka değil aynı zamanda okullarda öğretilen yeni nesle de yabancı kalmıştır. Yeni nesillerin Türkçe ve kültürde yetersiz olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Hatta bu durum gazetelerde de sıklıkla şikayet konusu olmaktadır. Asıl önemli nokta ise en büyük yakınmaların yetersiz dil meselesinden kendini kurtaran yeni nesil aydınlarından gelmesidir. Turan’a göre yazı ve edebiyat dilini halkın kullandığı dil seviyesine indirmek milli kültürü yıkmaktan başka bir anlam taşımamaktadır. Çünkü milletlerin ve medeniyetlerin idealleri aydınları halkın değil, halkı aydınların seviyesine yaklaştırmaktır.¹⁵⁵

Necmettin Hacıeminoğlu ise sadeleşmeye öztürkçeciliğe kadar genişletildiği için karşı çıkmaktadır. Hacıeminoğlu’na göre Türkiye’de hemen her kurum ve herkes dil yıkımına bir şekilde katkı sağlamaktadır. Dildeki yıkımın baş gerekçesi de sadeleşmedir. Sadeleşme adı altında girişilen faaliyetler nedeniyle kimin ne düşündüğü anlaşılamaz duruma gelmiş, ifade yeteneği silinir olmuştur. Bu yüzden sadeleşme işine

¹⁵³ Ayhan Tuğcuğil, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama-Dil”, *Töre*, 99, Ağustos 1979, 34-35.

¹⁵⁴ Yalçın Öztürk, “Necdet Sançar’ın Çeşitli Konulardaki Fikirleri”, *Orkun*, Yıl: 1, Sayı: 9, Ekim 1962, 22-23.

¹⁵⁵ Osman Turan, “Türk Dilinin Müdafaası”, 14.

son verilmeli, dil rahat bırakılarak kendi yolunu bulması sağlanmalıdır. Çünkü sadeleşme diye yola çıkılıp uydurmacılığa uzanan sürecin yolu açılmaktadır. Öte yandan kimlerin sadeleştirme yapacağı da tartışma konusudur. Bu sadeleşme neye ve kime göre yapılacak sorusu her zaman zihinleri meşgul edecektir. Bazı düşünürlerin de sadeleştirme gereklidir ancak bunun yolu yanlıştır, uydurmacılıktan uzak durulmalıdır manasındaki sözleri de uydurmacılık kadar tehlikelidir. Hacıeminoğlu'na göre sadeleşme devri 1918'de kapanmıştır. Çünkü 1918 öncesinde edebiyatta halkın anlamadığı kelimeler kullanılmaktadır. 1918 sonrasında bu kelimeler dışarıda bırakılarak halkın anladığı kelimeler kullanılmaya başladı. Bundan sonra ise doğal süreç işlemeli okurun anlamayacağı kelimeler dışarıda bırakılarak yine halkın kullandığı anlaşılır kelimeler yazına girecektir. Aksi halde her müdahale Türkçeyi daha da çıkmaza sokacaktır.¹⁵⁶

Özleşme veya sadeleşme adı altında yapılan tasfiye sadece dilden kelimelerin eksilmesi değil, aynı zamanda bir kavramın, anlayışın da ortadan kalkması manasını taşımaktadır. Türkçe bir kelime dilden atılarak yerine uydurma bir kelime konduğunda atılan kelime üzerinde yüzyıllarca biriken anlam ve incelik de ortadan kalkmaktadır. Öte yandan o kelimedenden üremiş birçok kelime ve kavram da yok edilmiş olmaktadır. Sadece uydurma kelimeler değil Öztürkçe kelimeler de bu fakirleşmeye hizmet etmektedir. “*Meselâ iptidai bir insan için cidâl, mücadele, cihâd, mücâhede, harp ve muharebe arasında fark yoktur ve hepsi umumi olarak savaş kelimesiyle karşılanır*”. Yine de uydurma kelimelerin tutunamamasında onları uyduranlar tarafından bile benimsenmemesi önemli bir göstergedir. Uydurmacılığın başlamasından beri geçen sürede bazı ölü diller bile diriltilebilirdi.¹⁵⁷

Türk dilindeki sadeleşmenin sınırı ve kuralları ne olmalıdır sorusuna bir ölçü oluşturabilmek adına Atsız beş maddede cevap vermektedir:

“a) Terimlerde Türk kök ve ekleriyle kelime türetmek,

b) Yazı dilinde Türkçe kelimeleri tercih etmek,

c) Türkçe olmayıp da kullanmaya mecbur olduğumuz kelimelerden Türk fonetiğine uygun olanları seçmek,

¹⁵⁶ Necmettin Hacıeminoğlu, “Sâdeleşme Devri Kapanmıştır”, *Devlet*, 1(4), 28 Nisan 1969, 12.

¹⁵⁷ Osman Turan, “Türk Dilinin Müdafaası”, 14.

ç) *Lüzum yokken yabancı kelime kullanmaktan şiddetle kaçınmak,*

d) *Kelime türetir veya tercih ederken Türk dili zevkini kollamak”.*¹⁵⁸

Yalçın İzbul ise bu yaklaşımı bir adım daha ileri taşımakta, dilin propaganda malzemesi haline getirilmesine dikkat çekmektedir. İzbul’a göre de özleştirmecilerin yaptıkları iş aslında tasfiyeciliktir. Sözde yabancı köklerden türetilmiş kelimeler Türkçeden atılırken yerine bulunan kelimeler aslında ideolojik propaganda kimliği taşımaktadır. Mesela Milli Mücadele kavramına karşılık Ulusal Savaşım üretilmiştir. Türk Dil Kurumu sözlüğünde bu iki kavramın aynı anlamı barındırdığı ifade edilmektedir. Oysa kelimeler bir geçmişleri olması nedeniyle yaşanan hadiselerin sorumluluğunu da üzerinde taşımaktadır. Milli Mücadele bir milletin istilacılara karşı verdiği ölüm kalım savaşını yani bir kurtuluş savaşını ifade ederken, Ulusal Savaşım ise solcuların terminolojisinde proletaryanın burjuva sınıfına karşı vereceği savaşın adıdır. Bu da her iki kavramın anlam bakımından birbirinden ne kadar uzak olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu yaklaşım özleştirme adı altında milliyetçi bir kültür unsurunu dilden ve zihinden kaldırarak yerine Marksist bir unsur yerleştirmektedir.¹⁵⁹

Türk dili ve kültürü, Türklüğün ve Türk milliyetçiliğinin bekası için asgari şarttır. Bunlar olmazsa Türklük adına hiçbir mesele çözülemez. Bu nedenle Türk dili ve kültürünün geliştirilmesi konusu katı kurallara bağlanmalıdır. Bu noktada Uluçay güncel siyasi olaylara da gönderme yaparak dil ve kültür konularına gerekli önem verilmedikten sonra Türk devletinin istikbaline inanıyoruz demek, 6. Filo evine dön demek, Amerikalıları istemediğimizi bağırarak boş bir söylemdir. Eğitimde Amerikalıların dilini kullandıktan sonra Amerikalı elçinin arabasını yaksak ne çıkar, sorusunu sormaktadır.¹⁶⁰

Dil konusunda Türkçüler, 1944’te yaşanan yargılamaların ardından İnönü yönetimi ile aralarının açılmasından ve Öztürkçenin sol aydınlar tarafından benimsenerek bir şifre gibi kullanılmasından sonra dilde tasfiyeciliği bırakarak daha muhafazakâr bir dil görüşüne sahip olmuştur. Keza dil konusu sadece milliyetçilerin üzerinde durduğu bir mesele olmamalı, aynı zamanda komünizm karşıtlığı açısından

¹⁵⁸ “Çeşitli Konular Üzerine Atsız’ın Görüşleri”, *Orkun*, Yıl: 1, Sayı: 2, Mart 1962, 17.

¹⁵⁹ Yalçın İzbul, “Milli Kültür Mücadelemizde Dil”, *Millî Eğitim ve Kültür*, 2 (8), Eylül 1980, 89.

¹⁶⁰ Uluçay, “‘Türk Devletinin İstikbaline İnanmak Lazım’ Fakat...” *Devlet*, 1, Nisan 1969, 6.

İslamcı ve muhafazakârları da milliyetçilerle aynı noktaya getiren, böylece birleştiren ana maddelerden biri olarak düşünölmelidir.¹⁶¹

Tarık Buğra'nın dil konusunda aydınları hedef alan eleştirileri ise daha serttir ve dilin bozulmaya başladığı dönemle kıyaslandığında mevcut aydınlara aydın dahi sayılamayacağını ileri sürmektedir. Cumhuriyet Dönemi'nde Öztürkçeciler tarafından bir medeniyet dilinin ortadan kaldırılmaya çalışıldığını ileri sürmektedir. Bunun ilk adımları da Servet-i Fünun ile Tevfik Fikretler, Cenab Şahabettinlerle başlamıştır. Ancak onlar en azından eser veren isimlerdir. Oysa 1960'ların Öztürkçecileri değil eser sahibi olmak kitap bile karıştırmayan cinstendir. Her nasılsa belli kurumlarda bu kimseler tutmuş, liyakatten uzak, dil namına bilgisiz ve cüretkâr kişilerdir. Öztürkçecilerle Servet-i Fünun, Edebiyat-ı Cedide taraftarları kıyaslandığında onlar bunlardan çok daha saygı değer kimseler olmaktadır. Bugünkü bir de eleştiri getirildiği zaman doğrudan Atatürk paravanının arkasına saklanmaktadır. Yaptıkları yanlışlar koca bir geçmişi unutturmak, maziye yok etmek, kütüphanemizi yakmaktır.¹⁶²

Doğudan ve Batıdan milli dili melezleştirici etkiler sürekli Türkçeye girmektedir. Süleyman Aksoyalp, Selçuklu ve Osmanlı devirlerinde Türkçeye giren ve dili melezleştiren etkileri tarihe mal olduğundan konunun dışında bırakmaktadır. Ayrıca bu kelimeler gitgide önemini kaybetmekte ve günlük yaşamın dışına çıkmaktadırlar. Çağdaş Türkçe ise sürekli olarak İngilizce ve Fransızcanın etkisi altında kalmaktadır. Yani Doğru kökenli yabancı etkilerden uzaklaşırken Batı kökenliler dile hâkim olmaya başlamaktadır. Toplum, Batı kökenli tesirlere o kadar alışmıştır ki çoğu kelimenin yabancı menşeli olduğu akla dahi gelmemektedir. Türkçe karşılığı varken yabancı kelimeler kullanılmamalıdır. Mesela ekonomi yerine iktisat, komisyon yerine encümen, sekreter yerine kâtip, sosyal yerine içtimai, büro yerine daire kullanılmalıdır. Bunlardan iktisat, kâtip, encümen de Türkçe kökenli olmamasına rağmen zamanla Türkçeleşmiştir. Bu tür kelimeler nesiller arası kopuşu engellemek adına kullanılmalıdır. Ayrıca bu kelimelere edebiyata ve tarihte ataların kullandığı kelimeler, ecdat yadigârı olarak bakılmalıdır. Bunların yerine yenilerini kullanmak dili daha da melezleştirecektir.¹⁶³ Yine dil meselesinde bir sorun da aynı anlama gelen parti, fırka ve ayırım gibi üç

¹⁶¹ Ayvazoğlu, *Tanrıdağı'ndan Hıra Dağı'na*, 225.

¹⁶² Tarık Buğra, "Kıralık Katiller", *Devlet*, 2, 14 Nisan 1969, 2.

¹⁶³ Süleyman Aksoyalp, "Millî Dil Şuuru", *Millî Yol*, 1(7), 6 Mart 1962, 2.

kelimenin varlığı o dilin zenginliğini değil karışıklığını göstermektedir. Bu yüzden milli dil şuuru ile hareket edilmeli ve zorunlu olmadıkça yabancı kökenli kelimeler konuşurken ya da yazarken tercih edilmemelidir.¹⁶⁴

Hacıeminoğlu'na göre 1960 sonrasında Türk dili için yeni bir umut belirmiştir. Hükümetin yeni bir akademi kurarak dil konusunu da içine alacak şekilde yapılacağını ifade etmesi son derece önemli bir gelişme olarak karşılanmaktadır. Çünkü 27 Mayıs'tan sonra her alanda işin uzmanları ve bilim insanları kurumların başına geçirilmiş veya kurumlara danışman olmuştur. Sadece dil alanında bu yönde bir gelişme olmamıştır. Eğer yeni akademi kurulup dil bölümü de açılırsa ülkedeki dil karmaşası ortadan kalkacaktır.¹⁶⁵ Ancak bu tür bir akademi kurulması isteği ve düşüncesi gerçekleştirilememiştir. Zira Timurtaş 1979 yılı sonunda hala Dil Akademisinin kurularak Türkçenin bozuk durumunun düzeltilmesi gerektiğini, medeni ülkelerde dil meselesinin dil akademileri tarafından yoluna konduğunu, Türkiye'nin de buna şiddetle ihtiyaç duyduğunu dile getirmektedir.¹⁶⁶

Milliyetçilerin dile müdahale edilmesinden yakınmalarının yanı sıra kimin müdahale edeceği meselesine dair görüşleri de eleştirel bir mahiyettedir. Mesela 19 Mayıs 1962 tarihinde İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Türk Dili Kurumunun düzenlediği "Dilde Özleşmenin Sınırları Ne Olmalıdır?" konulu toplantıda dil bilimci ya da edebiyatçı üç isim bulunmakta gerisinin bu işlerle ilgisi bulunmayan kimselerin olması dikkat çekmektedir. Toplantıda belirlenen konunun aksine isim verilmeden bir mizahçının dilde sınırları yıkılım konuşmasının etkili olduğu ve diğer katılımcılarla birlikte komünizm propagandası yaptığı ileri sürülmektedir. Resmi bir tatil ve bayram gününün seçilmesi, üniversite öğrencilerinin üniversitede bulunmadığı bir zamanın belirlenmesi de ilginç bulunmaktadır. Dil Kurumunun dili bahane ederek düzeni bozma görevi mi vardır diye sitem edilmektedir.¹⁶⁷

TDK 1960'tan 1980'e uzanan süreçte milliyetçilerin sürekli hedefinde olmuştur. Hacıeminoğlu'na göre TDK Atatürk Dönemi'nde kurulduğunda faydalı işler görürken Atatürk sonrası dönemde her gün biraz daha geriye gitmiştir. Daha bilimsel, daha ciddi ve daha mesleki bir kimlik kazanacak yerde bilimsellikten uzaklaşmış, ciddiyetini

¹⁶⁴ Süleyman Aksoyalp, "Millî Dil Şuuru", 2; *Orkun*, 2(14), Mart 1963, 4.

¹⁶⁵ Necmettin Hacıeminoğlu, "Akademi ve Dil Meselesi", *Türk Kültürü*, 67, Mayıs 1968, 437-438.

¹⁶⁶ Faruk K. Timurtaş, "Dil Akademisi", *Türk Kültürü*, XVIII (205-206), Kasım-Aralık 1979, 5-6.

¹⁶⁷ *Mili Yol*, 1(17), 25 Mayıs 1962, 10.

kaybetmiş ve siyasi bir mahiyet kazanmıştır. Atatürk'ün hedeflerinden uzaklaşarak Türk dilini bozan ve anarşi haline getiren uydurmacılığı ön plana getirmiştir. Bunu sadece kendi kurumu içerisinde tutmayarak siyasi baskılarla Milli Eğitime, TRT'ye ve diğer kamu kurumlarına da yapmaktadır. Diğer taraftan TDK çatısı altında bulunan dil bilginleri çeşitli sebeplerle bu kurumdan uzaklaştırılmıştır. Türkçenin çıkmaza sokulması bu şekilde sağlamıştır. Dilin bir anarşi halini almasında asıl ve ilk sorumlu TDK'dır.¹⁶⁸ TDK bir kamu kurumu olmayıp Atatürk'ün iyi niyetlerle kurduğu bir dernek olmasına rağmen resmî kurumların kullanacağı Türkçeyi belirlemekte, okullarda kullanılması gereken kelimeleri telkin edebilmektedir.¹⁶⁹

Dilde devrimciler TDK'da öbeklenmiş ve Türk milliyetçisi olan Türkçecileri de dışlamışlardır. Yani TDK'dan bahsetmek aynı zamanda dil devrimcilerinden başka bir tabirle Öztürkçecilerden bahsetmektir. Bu grubun Türkçenin öz sesi ya da Türkçeyi halkın dili olarak belirleme iddiaları asılsızdır. Zira gramatik yapıda küçük veya büyük ünlü uyumu istatistiki bir durumdur. Halk dili konusu ise halk şairlerinin dahi kullandıkları kelimeleri tasfiye edenlerin amacı olmasa gerektir. Asıl mesele Öztürkçeciliktir. Burada bir yanıltma söz konusudur. Saf bir dilin ilkel bir dil olacağı bir kenara bırakılsa dahi Öztürkçe olarak üretilen birçok kök veya ek aslında Türkçe değildir. Buradaki emel maksat Türkiye'yi Türk-İslam kültür dairesinden çıkararak Batı kültür dairesine sokmaktır. Latin ve Yunan kökünden bolca kelime üretilmekte ya da Türkçesiymiş gibi dile sokulmaktadır.¹⁷⁰ Milliyetçi düşüncenin önde gelen isimlerinden İbrahim Kafesoğlu da milliyetçilerin genel olarak TDK hakkındaki görüşlerine katılmakta, Atatürk zamanında son derece olumlu işler yaparken Atatürk'ten sonra TDK'nın Türkçeyi köksüzleştirmeye çalışan belli bir grubun eline geçen bir kurum olarak değerlendirmektedir.¹⁷¹

Faruk K. Timurtaş, TDK'nın 12 Temmuz 1932 tarihinde kurulmasının Dil Bayramı olarak kutlanmasının gereksiz olduğunu, bu günün ancak milli matem günü olarak anılabileceğini söylemektedir. Timurtaş'a göre Atatürk'ün hayırlı işler yapmak

¹⁶⁸ Necmettin Hacıeminoğlu, "Akademi ve Dil Meselesi", 436-437.

¹⁶⁹ Erol Güngör, *Sosyal Meseleler ve Aydınlar* (7. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2011, 396.

¹⁷⁰ Ayhan Tuğcugil, "Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama-Dil III", *Töre*, 101, Ekim 1979, 17-20.

¹⁷¹ İbrahim Kafesoğlu, *Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri*, 88-89.

için kurduğu TDK Atatürk'ün koyduğu programa uymayarak Türkçeyi özleşme adı altında uydurmacılığa götüren zararlı bir kuruluş durumuna gelmiştir.¹⁷²

Türkçenin ilerlemesi için sürekli çalışmak, toplumsal gerçeklikleri göz önünde bulundurmak, geçmişle şimdi ve şimdiyle gelecek arasındaki bağları yıkmadan Türkçe lehine sürekli gelişim gösterilmesi gerekmektedir. Akıllıca bir Türkçe siyaseti güdülmesine ihtiyaç vardır. Türkçeye geçmişte girmiş ve kullanılmış, irfana yerleşmiş kelimelere dokunmamak gerekmektedir. Eski kavramları bırakıp yerine yine yabancı kökten gelen rapor, direktör, komisyon, operatör gibi kelimeleri sokmak dili zenginleştirmez aksine daha da melezleştirir. Bu tür kelimeleri özleştirmek de sorun olabilmektedir. Zira öncekiler oturmuş olduğundan değiştirmek çok zordur. Öte yandan kök bakımından yabancı olsa da millileşmiş kelimeler terk edilmemelidir. Mesela hâkim, vali, kaymakam gibi kelimelerin yerine yargıç, ilbay, ilçebay gibi zorlama kelimeler milliyetçileri üzmektedir. Aynı zamanda Türkçecilere saldıran muhafazakâr ve melezcilere fırsat vermektedir. Yine konuşma esnasında seçilen kelime ve kavramların anlamını bilmek gerekmektedir. Aksi takdirde kargaşaya sebep olunabilmektedir. Türkçeye girmiş yabancı kelimelerin Türkçe karşılığı varsa bunlar tercih edilmelidir. Yabancı dillerden girmiş ancak Türkçe karşılığı olmayan ya da alışıldığı için bırakılamayan kelimeler Türkçeye uygun kullanılmalıdır. Mesela pılan, pirogram, gıram gibi kelimelerde söylendiği şekliyle yazılması daha yerinde olacaktır.¹⁷³

Türkçenin durumu ve geliştirilmeye çalışılması sadece Türkiye'nin siyasi sınırlarını ilgilendiren bir mesele değildir. Mesela Kutluk Alp Gökbörü dilde Türkçülüğü Turancılık çerçevesi içinde tanımlamaktadır. Buna göre dilde Türkçülük bütün Türklerin lehçe, ağız ve şive birliği içerisinde olması demektir. Turan'a uzanan süreçte en önemli unsur kültürdür ve kültürün kapısını da dil açmaktadır. Bu nedenle dilde birlik en önemli unsur haline gelmektedir. Bütün Türklerde dilde birlik sağlanırken Anadolu lehçesi ve İstanbul ağzı esas alınmalıdır. Dilde birlik sağlanırken bütün lehçelerden de kelimeler derlenmelidir. Yabancı kelimeler Türkçeden temizlenmeli ve ortak bir sözlük hazırlanmalıdır. Eğer çağdaş bilim, kültür ve sanat

¹⁷² Faruk K. Timurtaş, "Dil Bayramı ve Gerçekler", *Türk Kültürü*, V (60), Ekim 1967, 881.

¹⁷³ Süleyman Aksoyalp, "Türkçe'nin Gelişmesi", *Orkun*, 1(7), Ağustos 1962, 21-22.

terimlerini karşılayamayan kelimeler yoksa yeniden üretilmelidir. Bütün Türkler için Öztürkçe kılavuzu gibi kılavuzlar hazırlanmalıdır.¹⁷⁴

Kafesoğlu'na göre Türkçe hem tarihi üç bin beş yüz yıl geçmişe dayanan büyük bir kültür dilidir hem de yayıldığı coğrafya nedeniyle bir kültür dilidir. Bu bakımdan Dalmaçya kıyılarından Çin Seddi'ne kadar uzanan coğrafya aynı zamanda Türklerin yurduudur. Türkçenin yaygın bir dil olması onu hem geliştirmiş hem de kültürel fütühatın yolunu açmıştır. 20. yüzyılın baskıya ve iktisada dayanan yayılmacı dillerinden farkı da budur. Türkçe gönülleri fethederek coğrafyaların yurtlaşmasını sağlamıştır.¹⁷⁵ Kafesoğlu'nun dil üzerinden bu yaklaşımı sonraki yıllarda Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar Türk yurdu söyleminin zeminini de oluşturacaktır.

Milliyetçilerin dil konusuna yaklaşımı bazen yine milliyetçiler tarafından eleştirilmektedir. Mesela Yalçın İzbul milliyetçilerin dil meselesinde dilin muhafaza edilmesinden başka bir faaliyette bulunmadıklarının altını çizerek daha aksiyoner bir tavır içinde olmaları gerektiğini işaret etmektedir. Türkoloji ve tarih dışındaki alanların solculara teslim edildiği vurgusu dikkat çekmektedir. Her bilim dalında özleştirme adı altında yapılan tahrife karşı çıkmak için milliyetçi bilim insanlarının sağlam kavramlar üretmesi lazımdır. Öte yandan Dil Akademisi meselesi sürüncemede bırakılmayarak ciddi adımlar atılmalıdır. Nihayetinde milliyetçiler dili muhafaza etmek kadar radikal çözüm önerileri de getirmelidir. Dili tahribattan korumak için kullanılacak yöntem ise tahribatın girdiği yerden dışarı çıkarılmasıdır. Yani eğitim-öğretim kurumları, radyo, televizyon, basın gibi haberleşme araçları mücadele alanı olacaktır.¹⁷⁶

Daha sonraki yıllarda Yağmur Tunalı da milliyetçileri dil konusunda eleştirmektedir. Tunalı'ya göre dil konusu etrafında kültür alanında dönüşüm 1970'lerin ikinci yarısında oldukça önemli bir meseledir. Solcuların bu konudaki tavrı oldukça net ve programları iki aşamalıdır: Önce Arapça ve Farsça kökenli kelimeler atılmalı, ardından yeni sözcükler türetilmelidir. Solda bu yaklaşım tepeden tırnağa kadar bütün kademelerde vardı ve herkes bu anlayışa iştirak etmektedir. Milliyetçilerde ise sadece belli sayıda düşünür bu konular üzerinde durup, dilin savunmasını yapmaktadır. Ülkücü

¹⁷⁴ Kutluk Alp Gökbörü, "Dilde Türkçülük", *Orkun*, 1 (9), Ekim 1962, 37.

¹⁷⁵ İbrahim Kafesoğlu, *Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri*, 93-94.

¹⁷⁶ Yalçın İzbul, "Milli Kültür Mücadelemizde Dil", 90.

kitle dil bahislerinden haberdar olmadığı gibi bu savunmayı yapan büyüklerini dahi tanımamaktadır.¹⁷⁷

Milliyetçilerin Türkçe bahislerinde daha çok yabancı kelimelerin kullanımı ve sadeleşme üzerinde durmaları dikkat çekmektedir. Türkçenin gramatik yapısı ya da dil felsefesi üzerinde durulmamış, bu konuya ilişkin doyurucu metinler ortaya konmamıştır. Milliyetçiler her ne kadar milletin geçmişten bağının kopmaması, kültürü canlı tutması adına dilin önemini sürekli vurgulasa da getirilen eleştiriler kelime tercihi, sadeleşme üzerinde odaklanmaktadır. Dil konusu da kültürde olduğu gibi Türkiye'nin yüzünü döndüğü tarafın etkisinde kalması olarak görülmekte, yozlaşmaya karşı mevcudun korunmasına yoğunlaşmaktadır.

1.1.4. Milletin Yaşadığı Coğrafya Olarak Vatan

Vatan kavramı, Türk milliyetçileri için milleti oluşturan ana unsurlardan biridir. 1960'lı ve 1970'li yıllar boyunca milliyetçilerin vatan kavramına yükledikleri anlamda temel referans İsmail Hami Danişmend'in yaklaşımları olmuştur. Danişmend'e göre vatan kuru bir toprak parçası değildir. Toprak, vatan mefhumunun bir unsurundan ibarettir. Toprağın vatan olmasında o beldenin verimliliği, güzelliği hatta insan haklarını sağlayan yer olması gibi siyasi veya sosyal meseleler de etkili değildir; *“Toprağın vatanlaşması için mukaddesatla, maneviyatla, tarihle ve ataların kemikleriyle yuğrulmuş olması lazımdır”*. Vatan, ferdi o toprağa bağlayan birçok manevi bağın oluşturduğu bir mecmuadır. Bu noktadan hareketle vatan sevgisi de tanrısını, atasını, insanlık haklarını, namusunu, dinini tek bir mefhum içinde sevmekten ibarettir.¹⁷⁸

Vatan sadece hatıralar ve maneviyatla mukaddes bir toprağa dönüşmemekte aynı zamanda milletin oluşum sürecini de doğrudan etkilemektedir. Kavimler yerleşik yaşama geçtikten sonra millet olmuştur ve dünya bu milletler arasında bölünmüştür. İnsanların çeşitli özellikleri ve farklı yerlerde yerleşmeleri bir bakıma farklı milletlerin ortaya çıkmasının sebebidir. İnsan toplulukları toprağa yerleştikçe toprak vatan, topluluklar millet olmuştur. Ancak her toprak vatan olamaz. Kemal Vehbi Gül, Tevfik Fikret'in *“milletim nev'i beşerdir, vatanım ruy-i zemin”* sözleri sapıkça sözler olarak

¹⁷⁷ A. Yağmur Tunalı, *Kavga Günleri 1968-1980* (2. Baskı), Bilge Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2014, 215-216.

¹⁷⁸ İsmail Hami Danişmend, “Vatan Meselesi”, *Serdengeçti*, 9 (21), Mart 1956, 4; aynı yazı 1959'da Vatan Mefhumu başlığıyla Türk Yurdu dergisinde de yayımlanmıştır İsmail Hami Danişmend, “Vatan Mefhumu”, *Türk Yurdu*, 1 (276), Ağustos 1959, 33-34.

değerlendirilmektedir. Yine Gül'e göre milletleri bir ad altında birleştirmek ve dünya devleti kurmak fikri boş ve hayalden de öte bir fikirdir. Birçok milleti içerisinde barından imparatorluklar Fransız İhtilali'nin körüklediği milliyetçilik ateşiyle dağılmış ve gerçek milli camialar doğmuştur. Osmanlı da önce Osmanlıcılık ve ardından Panislamcılığı hayata geçirmeye çalışmış fakat başarısız olmuştur. Bu da hayali millet olmayacağı gibi hayali bir vatanın da olamayacağının göstergesidir. Vatan maddi bir durumun ötesinde önceki nesillerin can vermesi ve kanlarını akıtmasıyla maddilikten ruhiliğe geçilmesiyle oluşabilmektedir. Ayrıca vatan sadece Türkler için değil bütün milletler için aziz bilinen topraktır.¹⁷⁹

Türkiye'de milli olmayan bir eğitim anlayışı uygulandığı için toplumun hepsine olmasa da bir bölümüne insanın karnının doyduğu yer onun vatanıdır yaklaşımı öğretilmiştir. Şerif Kantar'a göre bu görüş tamamen maddi temellere dayanan sapık ve acayip bir görüştür. Bu görüş bir grup salon sosyetesinin düşüncesi olabileceken en ücra köylere kadar yayılabilmektedir. Bu söz materyalist felsefenin bir ifadesidir. Maddeci görüş hem kapitalizmin hem de komünizmin hammaddesidir. Böylece kapitalist Batı ve komünist Doğu için karlı bir durum söz konusu olmaktadır. Oysa vatan hem maddi hem de manevi değerlerin yoğrulmasıyla meydana gelen bir gerçektir. İnsanların üstünde doğup büyüdüğü, acı tatlı tecrübeler edindiği, karnını doyurduğu ve öldüğünde gömüldüğü yer olduğu gibi milletlerin doğup üzerinde yaşadığı, gelişip güçlendiği, kültürlerini yetiştirip medeniyet kurdukları yerdir. Vatanın manevi yönünü atalar, uğruna dökülen kanlar ve verilen mücadeleler ifade etmektedir. İnsanların vatanlarını sevmesinde içten gelen ve mantık kurallarını aşan bazı durumlar vardır. Herkes için vatan sevgisinin farklı bir sebebi olabilir. Vatan sevgisi için tam ve toparlayıcı bir gerekçe ortaya konamasa da *“İnsanlar vatanlarını maddi ve manevi acı ve zevklerini bir tabiat ve ruh alemi olarak gözler önüne serdiği için severler”*. Vatan nesillerin sürekli sonraki nesle bıraktığı emanettir. Emaneti devralan neslin vazifesi ise ona ihanet etmemektir.¹⁸⁰

Türklerde vatan önce kendi yaşadığı ev ve kabile şeklinde algılanmış, bu anlayış zaman içerisinde bütün yurda taşınmıştır. Bunda en önemli nokta ataların bu toprakla

¹⁷⁹ Kemal Vehbi Gül, “Vatan Üzerine”, *Orkun*, 1 (12), 15 Ocak 1963, 7.

¹⁸⁰ Şerif Kantar, “Vatanseverlik Üstüne”, *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 7-8, Ekim-Kasım 1975, 5.

birleşmesi, ruhlarının bu diyarlarda dolaşmasıdır.¹⁸¹ İslam'ın Türkler tarafından benimsenmesiyle birlikte farklı bir anlayışa geçilmemiş aksine Gök Tanrı inancı İslam'la birlikte daha sağlam temellere dayanan ve daha kutsal bir surette Allah inancına dönüşmüştür. Bundan sonra Anadolu'nun fethi gelmiş ve eski Türk barklarının yerlerini artık türbeler almaya başlamış, ataların can verdiği yerler Türklerin vatanı olmuştur. Toprağı vatanlaştıran ecdadın akıttığı kan, verdiği mücadele ve hatıralar olmasının yanı sıra ortaya koyduğu eserlerdir. Mesela Dede Efendi'nin bir bestesi, Hafız Post'un terkibi gibi bir ses ya da Baki'nin Kanuni mersiyesi, Süleymaniye gibi bir kubbe olduğu gibi bir levha, eski bir kumaş, bir çoban kavalı da vatan parçasıdır. Danişmend'e göre; "*Vatan topraklaştınca millet vatansızlaşır*".¹⁸²

Türk milliyetçileri için vatanın neresi olduğu sorusu akla gelmektedir. Bu konuda milliyetçiler iki kısma ayrılmaktadır: Birincisi vatanın üzerinde yaşanan yer olduğunu düşünerek Türkiye'yi esas alanlar. İkincisi ise milliyetçilik, düşünce ve Türkoloji sahasında isim yapmış ve daha kalabalık bir grubun görüşü olan Türklerin tarih boyunca üzerinde yaşadığı ve yaşamaya devam ettikleri topraklardır. Bu fark Türk tarihinin başka milletlerde görülmeyen özelliğinden kaynaklanmaktadır.¹⁸³ Anadolucu yönü ağır basan milliyetçiler vatanın neresi olduğu konusunda daha itidalli davranmaktadır. Mesela Kemal Vehbi Gül'e göre gerçek vatan son vatandır ve bu vatan var olmak ya da yok olmanın sınırını oluşturan son savunma hattıdır. Vatan hiçbir şekilde daraltılamaz. Vatan terk edilemez. Çünkü vatanı terk etmek demek milletin intihar etmesi demektir. Bu noktadan hareketle gerçek vatan Anadolu'dur.¹⁸⁴ Nejdîet Sançar ise meseleye daha kapsayıcı bir şekilde ve tarih perspektifinden bakmaktadır. Türklerin iki anavatan vardır. Birincisi Doğu'da Mete'nin kurduğu ve Timurluların yıkılışına kadar güçlü bir şekilde devam eden devletin hükmettiği vatandır. İkincisi Horasan'da Selçukoğullarının kurduğu, Osmanlı ile devam eden hâlihazırda Türkiye Cumhuriyeti olan devletin hükmettiği vatandır. Bugün dahi bir Doğu Türkistanlının ikinci vatanı Türkiye, bir Türkiye Türkünün ikinci vatanı ise Türkistan'dır.¹⁸⁵ Bu bakımdan dış Türklerin baskı, sömürü ve eziyet altından kurtulup yaşayabilecekleri ikinci vatan Türkiye'dir. Ancak Türkiye'deki solcuların düşüncesi Türklerin

¹⁸¹ Niyazi Özdemir, "Vatan Sevgisi", *Millî Hareket*, 15, Ekim 1967, 6.

¹⁸² Danişmend, "Vatan Meselesi", 4-5; Gül, "Vatan Üzerine", 8.

¹⁸³ Nejdîet Sançar, "Vatan Anlayışımız", *Orkun*, 1 (6), Temmuz 1962, 2.

¹⁸⁴ Kemal Vehbi, "Gerçek Vatan", *Orkun*, 2 (13), Şubat 1963, 19.

¹⁸⁵ Sançar, "Vatan Anlayışımız", 2.

komünistlere esir olması ve esir olanların esaretinin devam etmesidir. Dış Türklerin Türkiye'ye yani ikinci vatanlarına gelmeleri hoş karşılanmamaktadır. Türkiye'de de aydınlar bu durumu artık görmeli ve solculara sempatiyle bakmamalıdır. Zira Türklerin yaşayacakları üçüncü bir vatan yoktur.¹⁸⁶

Milliyetçi düşünceye göre vatan meselesinde bir başka konu devletlerin siyasi sınırlarıyla vatanın sınırlarının örtüşmemesidir. Türk milletinin tarifinde özellikle resmi tarihçiler vatanı en önemli unsurlardan biri saymakta ve kullanmaktadır. Yine bu kimselere göre ülke ve vatan aynı anlama gelmektedir. Bu durum duygusallıktır ve gerçeklerin üzerini örtmektir. Bu yaklaşıma göre vatan sadece siyasi sınırlarla örtüşen Türkiye'dir. Vatan birliğini millet tarifi içerisinde gösterenler bazı hususları göz ardı etmektedirler. Mesela Türkler milli teşekkülünü sağladıktan sonra doğdukları yerde kalmayarak dünyanın farklı yerlerine göç etmişler ancak doğdukları yerdekilerle ortak vasıflarını kaybetmemişlerdir. Türkler Batı Türklerinden ibaret sayılsa bile ortak vatan küçülmemiştir. Kaybedilen her toprakta milletin bir bölümü yaşamaya devam etmiştir. Bu durumda kaybedilen topraklarda kalanların Türk sayılmaması gerekmektedir ki bu mümkün değildir. Ayrıca savaşlardan sonra sınırlar değişse de insanların şuurları değişmemektedir. *“Siyasetçilerin imzaları, ne kadar güçlü olursa olsun, insanlara yeni milliyet veremez; sadece yeni bir tâbiyet verebilir”*.¹⁸⁷ Bir milletin kendi ülkesi dışındaki vatanının parçaları başka devletlerin sınırları içinde kalmaktadır. Vatanlarının bir kısmının bağımsız olmadığını söylemek devletlerin işine gelmediğinden vatan siyasi sınırlara indirgenebilmektedir. Öte yandan başka bir devletin hâkimiyet sahası içindeki toprağı vatan olarak benimsemek devletlerarasında sorun teşkil edebilecek bir durumdur. Bu nedenle devletler savaş dönemlerinde ülkelerinden ayrı kalmış vatanlarını dile getirebilmektedir.¹⁸⁸

Milliyetçiler için vatan sevgisi insanlık vasıflarının en büyüklerinden biri ve sevgilerin en güzelidir. Tanrı bu meziyeti Türk soyundan esirgememiştir. Türkler vatan sevgisi konusunda dünya milletlerinin birincisidir. Tarih bunun en büyük tanığıdır. Bir toprak parçası uğrunda can verildiği zaman vatan olabilir. Hiçbir milletin tarihinde

¹⁸⁶ Işık Temizoğlu, “Üçüncü Vatan”, *Toprak*, 49, Mayıs 1966, 16-17.

¹⁸⁷ Bilge Erdem, “Üstün Irk Nazariyesi En Çok Almanların Hoşuna Gittiği İçin Onlar Tarafından Benimsenmiştir”, *Devlet*, 354, 16 Ağustos 1976, 4.

¹⁸⁸ Bilge Erdem, “Türk Milleti’indeki Vatan Sevgisinin Büyüklüğü Yabancıları Bile Hayrete Düşürür”, *Devlet*, 353, 9 Ağustos 1976, 4.

Türkler kadar vatan uğruna can veren evlatları yoktur. Türkiye’yi Türkler için ebedi vatan yapan şehitleridir. Türkler bu şüura yeni kavuşmamış, çok eski zamanlardan beri sahiptir.¹⁸⁹ Oysa Türk milletinin hâlihazırdaki vatanı “*zavallı*” durumdadır. Madencilik ve ormancılıktaki yanlış uygulamalar Türkiye’yi çirkinleştirmiştir. Toprağın kullanımı da yine yüzyıllar öncesinin bozuk sisteminin devamı niteliğindedir. Toprak sosyal adalete uygun bir şekilde bölüşülmemiştir. Birçok arazi boş durmakta ve verimsizleşmektedir. Öte yandan vatanın gerçek tapuları olan sanat eserleri bakımsızlıktan yıkılmaya başlamıştır. Ecdadın sanat eserlerinden yakın gelecekte iz kalmaması ihtimali yüksek görülmektedir. Bu eserlerin kimler tarafından, ne zaman, ne için ve nasıl yapıldığından hemen hiç kimsenin haberi dahi yoktur. Vatan hak edenin toprağı olduğuna göre bu eserleri meydana getirenler tanınmalı ve eserleri korunmalıdır.¹⁹⁰

Vatan üzerindeki ata yadigarlarının korumasının yanı sıra vatanın yükselmesi de sağlanmalı, vatan sevgisinin bir motivasyon aracı olarak kullanılması dikkat çekmektedir. Ailenin fertleri ailesine nasıl daha iyi bir hayat yaşatmak, mutluluğunu arttırmak isterse milletin fertlerinin de vatanının yükselmesi, daha iyi bir yaşam sürdürmesi için bazı sorumlulukları bulunmaktadır. Türk milleti lafı bırakıp milletlerin mücadelesine sahne olan dünyada daha fazla çalışması gerekmektedir. Türkler geçmişlerinde en yükseğe ulaşabilmişti. Bunu vatan uğruna çalışarak başarmışlardı. Bugün de Türk vatanının yükselmesi için vatan uğrunda yılmadan, usanmadan çalışması gerekmektedir. Zira vatan çalışanların omuzlarında yükselecektir.¹⁹¹

Türklerde vatan sevgisinin yüksek olmasında vatanı ve hürriyeti için her zaman mücadele halinde olması ana etken olarak görülmektedir. Özellikle ezeli düşman Rusların Türkiye’ye sınırdaş olması ve Deli Petro’dan beri devam eden Türklere yaşam hakkı tanımama politikası Türklerde vatan için mücadele şuurunu her zaman canlı tutmuştur.¹⁹² 1960-1980 sürecinde solcularla mücadele eden gençler de vatan ve millet mücadelesi verdiği perspektifinden değerlendirilmektedir. Anadolu’nun çeşitli şehirlerinden büyük şehirlere okumak için gelen gençler okuma hakkını bir kenara

¹⁸⁹ Nejdet Sançar, “Türklerde Vatan Sevgisi”, *Kopuz*, 1 (4), Temmuz 1956, 3.

¹⁹⁰ Kemal Vehbi, “Gerçek Vatan”, 20.

¹⁹¹ Hızırбек Gayretullah, “Vatan, Gayretli İnsanların Omuzlarında Yükselir”, *Toprak*, 18, Haziran 1963, 15.

¹⁹² Hayrani Ilgar, “Vatan ve Hürriyet Ülküsü”, *Büyük Türkeli*, 1 (10), 25 Aralık 1962, 11.

bırakarak vatan savunması yapmaktadır. Türkün tarihi düşmanları Rus ve Çin sevdalılılarıyla parasız ve aç bir şekilde vatan sevgisine dayanılarak mücadele verilmektedir. Bu gençlerin mücadeleleri Çanakkale'deki mücadeleden daha zor görülmektedir. Çünkü Çanakkale'dekiler askerdiler ve karşılarındaki düşmanın kim olduğu belliydi. Şimdiki mücadelede ise gençlerin karşılarındakiler sinsidir ve onları her an arkasından vurabilme kapasitesine sahiptir. Mücadelenin şiddetlenmesi zaferin yakın olduğuna işaret etmektedir yaklaşımıyla milliyetçi gençlere moral verilmeye çalışılmaktadır.¹⁹³ Atalarla aynı düşman karşısında mücadele vermeyi vurgulayarak ve bunu yurt savunması şeklinde yorumlayarak atalara layık olma ve özdeşlik kurma amacı taşımaktadır.

Vatan sevgisi, vatani koruma arzusu ve bu uğurda göze alınan büyük fedakârlıklar milliyetçilikte olduğu gibi İslam'da da görülmektedir yaklaşımı Türklüğün İslam'la tahkim edilmesi noktasında dikkat çeken özelliklerden biridir. Vatan sevgisi Kuran'da birçok ayette zikredildiği gibi hadislerde de çokça bulunduğu altı çizilmektedir. Mesela Nisa Suresinde vatandan çıkarılmakla öldürülmek birbirine eş tutulmaktadır. Keza Haşr Suresi 9. Ayette “*Onlardan önce yurt ve iman edinmiş olan kimseler kendilerine hicret eden kimselere sevgi besler*” denmektedir. Vatan olmayınca ırz, namus, din, can ve diğer bütün mukaddesler yitirilmiş demektir. Türk tarihinde bu durumun örnekleri vardır. Vatan elden çıktığında dini vecibeler yerine getirilememiş, ırzına ve dinine saldırılmıştır. Bu nedenle vatan için ölmek de millet ve din için ölmek anlamına gelmektedir. Vatan uğrunda ölen bir Müslüman aynı zamanda milleti, namusu ve dini uğrunda da öldü için Allah katında en büyük mertebeye yani şehitlikle müjdelanmaktadır. Bu noktada her kim malı uğrunda ölürse şehittir hadisi bulunmaktadır.¹⁹⁴ 1960'ların sonunda başlayarak 1970'ler boyunca neredeyse bir iç savaş halini alan silahlı mücadele ortamından özellikle milliyetçi/ülkücü gençlerin ölümü göze almalarında bu ve buna benzer yaklaşımların yadsınamaz psikolojik etkisi bulunmaktadır.

Vatanseverlik noktasında milliyetçi yayınların birçoğunda ayet ve hadislerle vatan sevgisinin dinen de önemsendiği ve hatta kutsandığının ifade edilmesi dikkat çeken bir husus olmuştur. Mesela Sad Suresi 46. Ayette; “*çünkü biz onları katıksız bir*

¹⁹³ Nejdet Sançar, “Vatan Bekçiliği Yapan Genç Türkçülere”, *Ötüken*, 84, Aralık 1970, 4.

¹⁹⁴ Osman Aydın, “İslamda Vatan ve Millet Sevgisi”, *Yiğit Köylüm*, 1 (4), Aralık 1976, 2, 19.

hasletle –ki bu dâima yurtlarını hâtırlamaları ve onun için çalışmalarıdır- hâlis insanlar yaptık” ifadesi¹⁹⁵ veya Bakara Suresi 190. Ayette; “Size savaş açanlara karşı Allah yolunda siz de döğüşün” ifadesindeki kastın vatana yani milletin maddiyatına karşı olan bir harekete aynı şekilde cevap verilmesi şeklinde yorumlanması örneklerden bazılarıdır.¹⁹⁶ Keza bazı hadisler de vatan savunması ve vatan sevgisiyle ilişkilendirilmektedir. Mesela “Hepiniz size verilen görevlerin ve emanetlerin bekçisisiniz. Onları iyi yapmaktan ve korumaktan sorumlusunuz” hadisi vatanın gelecek nesillerin emaneti şeklinde yorumlanmasından hareketle vatanla ilişkilendirilmektedir. Yine “Bir gün ve bir gece sınırda nöbet tutmak, gündüzleri oruç tutmaktan ve geceleri ibadet etmekten daha hayırlıdır. Böyle nöbet tutan bir kimse görev başında ölürse yapmakta olduğu amelin sevabı ve rızkı devam eder. Kabir fitnesinden kurtulur”¹⁹⁷ hadisi emanetin korunması ve vatanın savunulmasını işaret etmektedir.

Vatan sevgisi ve vatanın korunması için İslami vurgular yapılsa da milliyetçiler bazı İslamcıları vatan anlayışları üzerinden eleştirilmektedir. Zira bazı ümmetçiler vatan kavramını coğrafya ve topraktan bağımsız, soyut bir kavram olarak düşünmektedir. Oysa vatan, birlik ve beraberliğe dayalı milletin yaşadığı topraktır. Milletin hayatı vatanında özgür bir şekilde yaşamasıyla devam edebilir. Coğrafyanın ve toprağın içinde bulunmadığı bir vatan anlayışı milli birliği koruyamaz. Ümmetçiler tarafından Müslümanların kardeş olduğu ve Müslümanların yaşadıkları yerlerin vatan kabul edildiği söylene de esaret altındaki Müslüman Azerbaycan’ın, Türkistan’ın kurtulması için hiçbir şey yapılmamıştır. Bunun yanı sıra Türklerin soydaşlarını kurtarmak istemesine de engel olmaktadır. Yavuz Yücel’e göre zaten siyasi ümmetçilerin vatan anlayışı Marksistlerin vatan anlayışına benzemektedir. Marksistler için vatan bütün emekçilerin/proleterin yaşadığı yer, siyasi ümmetçiler için Müslümanların yaşadığı yerdir denerek bir benzerlik kurulmaktadır.¹⁹⁸

Vatan meselesi vatandaşın kim olduğu konusunu da beraberinde gündeme getirmektedir. Aslında 1930’ların ve 1940’ların tartışma konusu olan vatandaşlık mevzuu 1970’lerde Galip Erdem tarafından Bilge Erdem imzasıyla yayımladığı yazılarda tekrar canlanmıştır. Erdem bir milletin ferdi olmakla vatandaşı olmanın farklı

¹⁹⁵ Gül, “Vatan Üzerine”, 9.

¹⁹⁶ Kantar, “Vatanseverlik Üstüne”, 11.

¹⁹⁷ Kantar, “Vatanseverlik Üstüne”, 11.

¹⁹⁸ Gökçeoğlu Yavuz Yücel, “İslâmda Kardeşlik, Vatan ve Millet Anlayışı”, *Ötüken*, 88, Nisan 1971, 5-6.

durumlar olduğunu dile getirmektedir. Dünyada tüm insanlar bir ülkenin vatandaşdır. Vatansızlık ise istisnai bir durumdur. Milletle uyruk arasında bazı münasebetler olsa da bütün insanlar vatandaşı olduğu devletin milletinden değildir.¹⁹⁹ “*Milli birliklerini tamamlamış bağımsız milletler, kendi adlarını taşıyan devletlerin uyruğudurlar*”. Bu tür milletler için uyruğun birliği tarif unsurlarından biridir. Mesela bütün Japonlar Japon devletinin uyruğudur. Ayrıca Japonya’nın Japonlardan başka uyruğu yoktur. Başka bir ülkenin uyruğunu almış kimseler sayıca çok az olacağı için bu açıklamanın dışında tutulmuştur. Sömürgeci devletler için de bu durum bir ortak vasıftır. Mesela Belçikalılık vatandaşlıkla tarif edilemez. Zira Belçikalıların Kongo’dan vatandaşları vardır. Öte yandan bir devletin bütün vatandaşları da aynı milletten değildir. Özellikle sömürge ülkelerinde bu durum oldukça açık bir şekilde görülmektedir. Bazı milletler ise farklı ülkelerin vatandaşları durumundadır. Mesela Yahudiler farklı farklı ülkelerin vatandaşlarıdır. Bir milletin göz ardı edilemeyecek bir kısmı başka bir ülkenin uyruğu ise uyrukluk birliği o milletin tarif unsurları içerisinde bulunamaz. Türk milleti uyrukluk birliğiyle tarif edilebilir mi sorusu akla gelmektedir. Bu durumda Türk milleti, Türk devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan kişiler sonucu çıkmaktadır. Bu da Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan herkes Türk’tür ve Türkiye Cumhuriyeti dışında Türk yoktur manasına gelmektedir. Ancak Türkiye’deki herkes özellikle Ermeni, Rum ve Yahudi vatandaşların kendilerini Türk saymadıkları bilinen bir gerçektir. Eğer saysaydılar Ermeni ve Rumların Kurtuluş Savaşı Dönemi’nde, Yahudilerin ise İsrail’in kuruluşu sürecinden Türk milletinden ayrı hareketleri gündeme gelmezdi. Keza devlet de azınlık hakları vererek bu grupları Türk saymadığını ortaya koymaktadır. İkinci noktada ise mesela Kıbrıs Türkleri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı değildirler ama kendilerini Türk sayarlar. Yine Balkanlarda farklı devletlerin vatandaşları kendilerini Türk saymaktadır. Bu gerekçeler göz önünde bulundurularak ülke devlete, yurt millete bağlıdır denebilir. Yani “*devletin hâkimiyet sahasına ülke, milletin yaşadığı topraklara vatan denir*”. Ülke sınırları belliyken vatanın mutlaka siyasi bir sınırı yoktur. Bu nedenle ülke ve vatan çoğunlukla aynı anlamda kullanılmaktadır: “*“Millet’ tariflerinde*

¹⁹⁹ Bilge Erdem, “Ülke Birliğinin Türk Milleti Yönünden Ortak Bir Unsur Sayılması Mümkün Değildir”, *Devlet*, 351, 26 Temmuz 1976, 4.

*adı geçen ‘vatan birliği’ mücerret bir mefhumdan ziyade, aynı zamanda siyasi sınırları da bilinen ‘ülke’yi işaret eder”.*²⁰⁰

Vatan, milleti tanımlarken sayılan unsurlardan biri olup büyük bir çoğunluk tarafından bu unsur millet tanımında görülse de Türk milliyetçiliği düşüncesinin Galip Erdem ve Dündar Taşer gibi iki önemli ismi vatanın millet tanımında bulunmasını zorunlu görmez. Erdem’e göre vatan, zaman içerisinde değişebilen bir coğrafyadır. Vatan, millet gibi hareketli değildir ve olduğu yerde kalmaktadır. Tarih bunun örnekleriyle doludur. Bir millet çeşitli sebeplerle vatanını kaybetmiş ve eski vatani şimdi başka milletlerin vatani olmuş olabilir. Her millet vatanına kendi damgasını vurur ve vatanını yaşanmışlıklarla maddi alandan manevi alana taşırlar²⁰¹. Taşer’e göre ise önemli olan vatan değil devlet ve onun sembolü olan bayraktır. Türk, devletin egemen olduğu ve bayrağının dalgalandığı yerde yaşayabilmektedir. Türk idareci ve efendi bir millet olduğu için devletin olmadığı yerde yaşayamamaktadır²⁰². Yani vatan devletin hükümleri olduğu coğrafyadır.

1.1.5. Milleti Ayakta Tutan Müessese Olarak Devlet

Türk milliyetçiliğine göre Türk milleti için devlet kavramı önemine istinaden hayatın sürekli içinde bulunan bir kavramdır. Bu nedenle Türkçede devlet kavramı sadece bir hukuk terimi olarak kullanılmayıp birçok manayı bünyesinde barındırmaktadır. Mesela bahtı açık olanlar için “devlet kuşu başına konmuş” tabiri, ebeveynlerin çocuklarının rahat ettiğini görmesi için “ne devlet” tabiri, kıymetli insanların uğurlanmasında “devletle” tabiri, yüksek mevkilerden uzaklaşmış bir kimse için “devlet düşkünü” tabiri, kıymet verilen bir kimsenin evi için “devlethane” tabiri kullanılmaktadır. Ancak bunların dışında ve üstünde bir de hukuk kavramı olarak devlet vardır ki Türk için sadece milletin tanınması, hukuku, adaleti sağlamasından çok daha fazla bir mana barındırır.²⁰³ Bu anlamıyla Türklerde devlet, tarih boyunca insan unsurunun teşkilat, disiplin ve yüksek idare kabiliyetini ifade etmektedir. Devleti kudretli kılan ise ona duyulan saygı ve sevgiden kaynaklanmaktadır. Zira idarenin zayıf

²⁰⁰ Bilge Erdem, “Vatandaşımız Olan Herkes Türk’tür Kelimesinin İçtimai Yönden Bir Değeri Yoktur”, *Devlet*, 352, 2 Ağustos 1976, 4.

²⁰¹ Erdem, “Türk Milleti’indeki Vatan Sevgisinin Büyüklüğü Yabancıları Bile Hayrete Düşürür”, 4.

²⁰² Ziya Nur Aksun, *Dündar Taşer’in Büyük Tükiyesi (Osmanlı Devlet Anlayışı)* (15. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2019, 155.

²⁰³ Ahmet Kabaklı, “Devlet”, *Devlet*, 1, 7 Nisan 1969, 2.

olduğu ve felaketlerin yaşandığı dönemlerde dahi millet nezdinde devlete duyulan saygı ve sevgiden bir şey kaybedilmemektedir. Bu durum zengin bir tarihi geleneğe sahip olmanın sonucudur. Türk milletçilerinin devlete bakışı da Türk milletinin bakışı gibidir.²⁰⁴ Bu yaklaşım Türk milliyetçilerinin aslında Türk milletinin anlayış ve duyuşlarını belli bir sistematığa kavuşturarak ifade etme, yani milletin sesi olma anlamını taşımaktadır. Zengin tarihi tecrübenin yanı sıra 1970’li yıllarda Türkiye Cumhuriyeti Türk milletinin son ve bağımsız tek devletidir. Bu nedenle Türk milletinin devletini canından çok sevmesi ve ona önem vermesi sıklıkla dile getirilmektedir. Çünkü devletin yıkılması Türk milletinin kaybolması demektir. Yakın geçmişte bunu destekleyen birçok örnek gerçekleşmiştir. Mesela Balkanlardan ya da Orta Doğu’dan Türk devletinin çekilmesiyle birlikte Türk milleti de çekilmiştir. Keza Kıbrıs’ta Türk devleti olmayınca Türkler göç etmek durumunda kalmışlardır.²⁰⁵ Devlete önem yükleyen bir diğer özelliği ise bütün Türk dünyasının bağımsız olma hevesinin ilk adımını Türkiye Cumhuriyeti’nin oluşturmasıdır. Eğer Türkiye yıkılırsa bu heves ve istek de yıkılacaktır.²⁰⁶

Türk milliyetçileri için fert ve aileden önce millet gelmektedir. Bu fert ve ailenin önemsiz olduğunu göstermemektedir. Millet söz konusu olduğunda en önemli aidiyetlerin bile geri planda kaldığını göstermesi bakımından önemli bir ifadedir. Milletin ayakta kalabilmesi ve özgürlüğünü sağlayabilmesi için ise en önemli müessese devlettir. Bu nedenle devlet Türk milletçileri için her şeyin üstündedir. Devletin kutsallığı da yine buradan kaynaklanmaktadır. Burhanettin Özbilici’ye göre sadece milliyetçilerin değil bütün Türklerin devlet hakkında bu şekilde düşünmesi gerekmektedir.²⁰⁷

Milliyetçilerin devlet anlayışlarını diğer düşünce hareketlerindeki devlet anlayışıyla karşılaştırmaları dikkat çekmektedir. Bu bakımdan Necati Gültekin solcuların devleti kıskançlık ve kin üzerine, liberallerin ise bencillik ve kişisel menfaatler üzerine kurduğunu dile getirmektedir. Milliyetçi anlayışta ise devlet “*bir babanın çocuklarına karşı kurduğu şefkate, adalete ve insanlığa dayanacaktır*” anlayışıyla devletin baba rolünü vurgulamaktadır. Bu anlayışı hayata geçirecek olan ise

²⁰⁴ Nuri Gürgür, “Millî Devlet İdeali”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 22, 15 Ocak 1977, 7.

²⁰⁵ Kabaklı, “Devlet”, 2.

²⁰⁶ Murat Çelik, “Millî Devlet-Güçlü İktidar”, *Devlet*, 90, 21 Aralık 1970, 6.

²⁰⁷ Burhanettin Özbilici, “Önce Türk Devleti”, *Bozkurt*, 52-53, Temmuz 1976, 2.

milliyetçi iktidardır. Bir babanın çocukları arasında ayırım yapmayacağı, çocuklarının hem maddi hem de manevi ihtiyaçlarını karşılayacağı gibi milliyetçi iktidar da vatandaşları bu gözle değerlendirip ona göre davranacaktır. Devlet karşısında hiçbir vatandaş diğerinden üstün olmayacaktır. Bir vatandaşın diğer vatandaşları istismar etmesine izin verilmeyecektir. Ayrıca bir baba çocuklarını nasıl aç ve açıkta bırakmayacaksa milliyetçi devlet anlayışında da devlet hiçbir vatandaşını aç ve açıkta bırakmayacak asgari geçim seviyesi ve hayat garantisine kavuşturacaktır. İş bulamayanlar, yoksullar ve düşkünler devletin himayesinde olacaktır.²⁰⁸ Milliyetçilere göre Türk milletinin devlete bakışı ve devletten beklediğini en iyi ifade eden söz devlet babadır. Özbilici, özellikle Osmanlı üzerinde durarak açları doyuran, çıplakları giydiren, fakirleri, zayıfları kollayan bir devlet resmi çizerek devletin koruyucu ve merhametli yönünü ön plana çıkarmaktadır.²⁰⁹

Devlet baba anlayışı İbrahim Kafesoğlu'na göre Türk aile yapısının sosyal yaşamda cemiyete aktarımı ve devlet düzenine yansımadır. Buna göre Türklerde milli devlet iki kuruma dayanır. Bu kurumlardan biri ordu diğeri ise ailedir. Yine Kafesoğlu'na göre en eski zamanlardan beri Türklerin aile yapısı eski Roma-Yunan, Çin, Slav toplumlarından farklı olarak sadece erkeğin hâkimiyetinde değildir. Ailede anne, baba ve çocuklar arasında aile reisliği mutlak otoriteyle değil, babalık hukukundan hareketle babadır. Kadının özgür olması, çocukların da özgür ve şahsiyetli yetişmesinde temel etken de bu durumdur. Aileden hür yetişen bireyler toplumun genelinde de aynı özelliği taşımaktadır ve toplum hürriyetçi, şahsiyetli olmaktadır. Aile içinde babanın kendi otoritesiyle hürriyet ortamını dengede tutması kendisine saygı duyulmasını, dayanışmayı ve işbirliğini sağlamaktadır. Aynı durum aileden taşmakta ve toplumun tümüne yayılmaktadır. Devletin zora dayanmayan otoritesi ailede babanın otoritesinin aynısıdır. Devlet baba fikri bu anlamda karşımıza çıkmaktadır.²¹⁰ Sosyal yardım, dayanışma, koruyup kollama görevlerinin formüle edildiği devlet baba anlayışı tarihten verilen örneklerle desteklenmekte, güncel örneklerle devamlılığı vurgulanmaktadır. Bilge Kağan'ın yüzyıllar öncesinden “*aç milleti doyurdum, çıplak milleti giydirdim, az milleti çok kıldım*” sözleri 1961 Anayasası'nın 48. maddesindeki

²⁰⁸ “MHP Genel Sekreteri Osman Albayrak: Parti Menfaatini Feda Edemeyenler Milliyetçilik Nutukları Ataktan Geri Kalmıyorlar”, *Devlet*, 306, 15 Eylül 1975, 12.

²⁰⁹ Burhanettin Özbilici, “Devlet Baba”, *Bozkurt*, 46, Mart 1976, 2, 14.

²¹⁰ İbrahim Kafesoğlu, “Milli Devlet”, *Türk Kültürü*, XIV (161), Mart 1976, 257-258.

“Herkes sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bu hakkı sağlamak için sosyal yardım teşkilatı kurmak ve kurdurmak devletin ödevlerindendir” ifadesiyle açıklanmaktadır. Bu durum devletin baba vazifesini üstlendiğinin açık göstergesi olarak ortaya konmaktadır. Bir babanın çocuklarına karşı görevleri olduğu gibi devletin de milletine karşı görevleri vardır. Sosyal yardım noktasında millet bir bütün olarak düşünülmeli, millet arasında ayırım yapılmamalıdır. Fakat Türkiye’deki uygulamada bir takım sorunlar görülmekte, toplumun tümü yerine bazı kesimler sosyal yardımlardan yararlandırılmaktadır. Oysa zengin-fakir, idare eden-edilen, güçlü-zayıf demeden gerektiği anda sosyal yardımdan faydalanmalarını sağlayan bir devlet mekanizmasına ihtiyaç vardır. Bu aynı zamanda Türk töresidir. Türk’ün toplumcu yanını yansıtmaktadır.²¹¹

Dündar Taşer ise devlete bakışta devlet baba anlayışının ötesine geçmekte, Tasavvuftaki “*fenâfi’llah*”²¹² anlayışını devlet fikrine uygulamaktadır. “*Fena fi’-d-evle ve’l-mille*” olarak adlandırılan bu anlayış devlet ve millet kavramında kendini eritme manasını taşımaktadır. Böylece Taşer’in devlet anlayışında her şeyden önce devleti düşünmek ve devlete adanmak gereklidir. Taşer Osmanlı tarihinden birçok misal vermekte, aynı neslin yani koşulsuz devlete bağlılığın, her hareketinde devletin ön planda tutulduğu ve aşk derecesinde devlete bağlı olan neslin yeniden dirilmesini istemektedir.²¹³

Milliyetçi düşüncede Türk milletinin devlete bağlı olduğu, devlete karşı tutum takınılmayacağı ileri sürülmektedir. Bu yaklaşımı Ahmet Kabaklı aşırı solun propaganda faaliyetleri çerçevesinde açıklamaktadır. Türkiye’deki aşırı solun amacı hükümetleri devirmeye çalışmayıp devleti yok etmeyi amaçlamaktadır. Hükümetteki Demirel’in gidip yerine İnönü’nün veya başka birinin gelmesinin bir anlamı olmadığı ortadadır. Aşırı sol, hür 35 milyon Türk’ün esir olan 100 milyon Türk’e katılmasını ve Çin ya da Sovyet sömürgesi olmasını amaçlamaktadır. Fakat hükümet aleyhtarı rolüne girerek Türkiye’deki muhalifleri yanlarına çekmeye çalışmaktadırlar. Eğer asıl niyetlerini ortaya koyarsalar destek bulamayacağını bildikleri için bu yöntemi kullanmaktadırlar.²¹⁴ Özellikle muhalifler aşırı solun kendini hükümet karşıtı göstererek kandırmaya çalıştığının bilincinde olmasa da devleti yönetenler durumun farkındadır.

²¹¹ Sinan Nacak, “Türklerde Devlet Baba Telakkisi”, *Bozkurt*, 17, Şubat 1974, 13.

²¹² Allah’a duyulan sosuz sevgi nedeniyle kendini Allah’ın varlığında eritmek

²¹³ Aksun, *Dündar Taşer’in Büyük Tükiyesi*, 156-157.

²¹⁴ Ahmet Kabaklı, “Kasıtları Devletimizdir”, *Devlet*, 1 (34), 24 Kasım 1969, 2.

Türkiye’de devlet yıkılmaya çalışılırken idarecilerin bu durum karşısında sessiz kalması kabul edilemez bir durum olarak görülmektedir. Zira milletin devlete olan güveni bu şekilde sarsılmaya çalışılmaktadır. Devletin yıpranmasına ve yıkılış sürecine girmesine nenden olan ise bölgeler arası dengesizlik ve sosyal adaletin sağlanamamasıdır. Komünist propaganda ve faaliyetlerde başarı kazanmalarının altında yatan neden de budur. Ortamın müsait olması anarşinin tırmandırılarak iç savaş hazırlıklarını hızlandırmakta ve devletin bölünüp yıkılmasıyla Türk milletinin yok edilmesinin yolu açılmaktadır.²¹⁵ Yani yöneticiler temel sorunlara çözüm üretmeyerek bu sürece göz yummaktadır.

Devleti yönetenlerin, devletin güvenliğini sağlamak bakımından bazı görevleri olduğu Faruk Başkurt tarafından hatırlatılan hususlardan biridir. Devletin güvenliği, bütünlüğü ve devamı için devletin makamlarını işgal eden kimseler Türk devletini yok etmek, kızıl emperyalizmin esiri yapmak isteyenlere karşı tarafsız olamaz. Demokrasi, meclis, parlamento Türk devletinin devamı için vardır ve bunlar birer araçtır. Bu araçlara halel gelmemesi için susanlar, tarafsız olduğunu söyleyenler asıl görevlerini yapmamaktadır.²¹⁶ Devleti yönetenlerin bir beka görevi de devlette birliği sağlayarak devletin devamlılığını sağlamaktır. Çünkü devlet milletin hakkını, hukukunu ve geleceğini korumakla yükümlü tek kuruluştur. Bu nedenle devlette birlik bu kuruluşun yaşaması ve görevini yerine getirebilmesi için en temel şarttır. Milletin fertleri arasında çıkan ihtilafları çözecek olan devlettir. Fakat devlette ikilik çıkarsa bu sorunu çözecek bir makam ya da kuruluş yoktur. Devlette birliği sağlayacak olan ise devletin makamlarında görev alan kimselerin meselelere şahsi mesele olarak yaklaşmamasıdır. Aksi takdirde devlet gemisini yürüten unsurlar birbirleriyle çelişkili bir duruma düşer ve bu gemi yürümez. Bu da devlette devamlılığın açık bir şekilde ifadesidir. Her makamı işgal eden kendine göre faaliyetler yürütmeye başladığında devletin devamlılığı ortadan kalkacaktır. Oysa Türk devletine ait kurumların faaliyetleri tarihi süreklilik içerisinde kanunlar, milli kültür ve törelerle saptanmıştır. Devletin makamlarını işgal edenler geçmişten gelen ve geleceğe devam eden bu kurumları kendine benzetmeye çalışmamalı, aksine kurumların tarihi akışı içindeki görevlerini yerine getirmeye

²¹⁵ “İdareciler Devletin Yıkılışına Seyirci Kalmaktadır”, *Genç Arkadaş*, 1 (10), 17 Aralık 1977, 11.

²¹⁶ Faruk Başkurt, “Türkiye Cumhuriyetinin Güvenliği, Bölünmezliği ve Devamlılığı İçin Görevli Olanlar Tarafsız Olamaz”, *Ötüken*, 136, Nisan 1975, 22.

hedeflemelidir.²¹⁷ Kurumların tarihi görevlerini yerine getirmeye çalışmak devlet adamlığı şuuru olarak da ifade edilebilmektedir. Bu şuur sadece devletin en üst makamlarındaki yöneticilerde değil devletin tüm kademelerinde olmalıdır. Hatta devletin devamlılığı şuuru yönetilenler de olmalıdır ki bu ifade bir anlam bulabilsin. Gerek devlet adamların gerekse yönetilende bu şuurun güçlü olduğu dönemlerde devletin kudreti artmaktadır.²¹⁸

Nejdet Sançar ise devlet adamının azınlıkları hoş tutabilmek için milli ülküden vaz geçilmemesi konusunda uyarılarda bulunmaktadır. Sançar'a göre yakın tarihte Osmanlı azınlıkları gücendirmemek için nasıl Osmanlılık fikrine kapıldıysa bugünkü Türkiye'de de Türkiye'nin onda biri oranındaki azınlıkların gücendirilmemesi için yine aynı anlayış devam ettirilmektedir. Devlet adamlarının bu tutumu son derece yanlıştır. Çağımız milliyetçilik çağıdır ve Türkiye'yi selamete ulaştırabilecek tek fikir milliyetçilik yani Türkçülüktür. Devlet adamlarının bu fikre dayanarak hareket etmesi gerekmektedir. Zira her toplumda kendinden olmayan ve milli şuuruları nedeniyle eritilemeyen unsurlar bulunmaktadır. Devlet adamının görevi onarı topluma zarar vermeyecek şekilde tutmaktır. Türk devlet adamları da bu yolu izlemelidir. Eğer bunu yapmayıp milli ülküye sırt çevirirlerse gaflet zamanla ihanete dönüşecektir. Devlet adamları denenmiş ve başarısız olunmuş yolları bırakmalı milliyetçi yola dönmelidir.²¹⁹

Milliyetçiler için hangi model ya da rejim olursa olsun devletler milli bir yapıdadır. Çünkü dünyada çağdaş bütün devletler kendilerini meydana getiren insan kitlesi bakımından mutlaka bir millete dayanmaktadır. Bu durum sadece milli devletler için değil sınıf ve din devletleri için de aynıdır. Mesela Sovyetler Birliği Anayasası'nda işçi sınıfına dayanan sosyal bir devlet olarak görünse de aslında Rus milletine dayanmaktadır ve Ruslar Sovyetler Birliği içinde diğer milletlerden üstün tutulmaktadır. Rus tarihi, Rus dili, Rus kültürü diğer milletlerin dil, tarih ve kültürüne tercih edilmektedir. Aynı durum din devletleri için de geçerlidir. Mesela Suudi Arabistan'da da durum aynıdır; Arap dili, Arap tarihi, Arap kültürü önemsenmektedir.²²⁰

²¹⁷ “Önce Devlette Birlik”, *Devlet*, 244, 8 Temmuz 1974, 1.

²¹⁸ Cezmi Bayram, “Devlet Adamlığı”, *Ocak*, 4 (40-41), Nisan-Mayıs 1971, 3-5.

²¹⁹ Nejdet Sançar, “Devlet Adamı ve Gaflet”, *Ötüken*, 34, Ekim 1966, 2-3.

²²⁰ Elif Bilge, “Her Millete Bir Devlet”, *Bozkurt*, 3, Aralık 1972, 6; Nuri Gürgür, “Mili Devlet Zarureti”, *Devlet*, 235, 6 Mayıs 1974, 2.

Dünyada açıkça telaffuz edilsin ya da edilmesin devletler belli bir millete dayanarak kurulmuştur ve öyle yaşamaktadır. Ancak devleti ortaya çıkaran millet midir, yoksa milleti meydana getiren devlet midir tartışması da gündeme gelmektedir. Galip Erdem devlet mi milleti, millet mi devleti yaratır meselesinde özellikle sömürge imparatorlukları devletin milleti yarattığı tezini savunmaktadır. Bu noktada İngilizler bir adım öndedir. Sömürgeciler, sömürgelerini devletsiz olduklarından millet saymamakta, sömürmeye devam etmektedir. Mesela Lord Acton'un devletin zamanla millet yaratabildiği ancak bir milli topluluğun devlet yaratması çağdaş medeniyete aykırıdır söylemi en dikkat çekenlerden biridir. Rudolf Rucker de aynı görüştedir ve “*Millet devletin sebebi değil sonucudur. Devlet milleti yaratır, millet devleti değil*” demektedir. Keza İspanyol Filozof Ortega Y Gasset de İspanyol milletin devletin gücüyle yaratıldığını savunmaktadır. Bu fikirlere kanıt olarak devlet olmadan bir İsviçre milletin düşünülmemeyeceği, İspanyollarla Portekiz'i ayıran tek şeyin devlet olduğu, ABD ve Kanada'nın farklı olmasındaki tek neden iki ayrı devlet olmaları, Pakistan devletin kurulmasıyla Pakistan milletin de ortaya çıktığı öne sürülmektedir. Bunun tersi olarak milletin devletten önce olduğunu öne sürenler de bulunmaktadır. Bu fikre delil olarak 1918'den önce bir Çek devletin olmadığını ama çek milletin bulunduğu, Sırp, Bulgarlar, Yunanlılar ve daha birçok millet asırlarca devletsiz yaşayıp daha sonra devlete kavuştuğu gösterilmektedir. Keza Bismark'tan önce de bir Alman milleti vardı. Özellikle Yahudiler 2500 yıl devletsiz yaşamış, daha sonra devlet kurmuşlardır. Erdem bu görüşlerin her ikisinin de doğru tarafının bulunduğunu dile getirerek meselenin özellikle milletin tarihi olmasıyla bağlantılı bir şekilde milletin millete farklılık gösterebildiğini ifade etmektedir.²²¹ Türk milliyetçileri için değişmeyen gerçek devletin millet için var olmasıdır. Bu noktada milliyetçilerin devlet anlayışı liberalist ve Marksist devlet anlayışından oldukça farklıdır. Devlet ne işçi ne de işveren devletidir. Devlet, milletin devletidir. Türk Devleti'nin varoluş sebebi Türk milletin yükselmesi, hem ekonomik hem de manevi olarak kalkınmasıdır. Türk Devleti bütün hareketlerinde bu amaca hizmet etmelidir.²²²

Milliyetçilerin yaklaşımına göre devletin kâğıt üstünde milliyetçi olduğunu ifade etmesi uygulamada milliyetçilik olmadığı zaman bir anlam ifade etmemektedir.

²²¹ Bilge Erdem, “Millet mi Devleti, Devlet mi Milleti Yaratır?”, *Devlet*, 342, 24 Mayıs 1976, 4.

²²² Karaca, “Milliyetçi-Toplumcu Doktrinin Esasları”, 7.

Devletin milli olabilmesi için öncelikle anayasanın, ardından da devlet kurumlarının milliyetçiliğe dayanması gerekmektedir. Anayasa'nın başlangıç kısmındaki “*Bütün fertlerini, kaderde, kıvançta ve tasada ortak bölünmez bir bütün halinde, millî şuur ve ülküler etrafında toplayan ve milletimizi, dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak millî birlik ruhu içinde daima yüceltmeyi amaç bilen Türk Milliyetçiliğinden hız ve ilham alarak*” ifadesinden milliyetçi olduğu görülmektedir. Ayrıca anayasanın 2. ve 3. maddelerinde Türkiye'nin milli demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti olarak gösterilmesi; Türkiye'nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğu ifadesi, resmi dilinin Türkçe olduğu vurgusu Türkiye'nin milliyetçi bir devlet olduğunu kanıtlamaktadır. Murat Çelik'e göre devleti oluşturan kurumlara bakıldığında ise yürütme organı olan hükümet, yasama organı olan Meclis milliyetçi bir düşünceden oldukça uzaktır. Yargı ise bazı aksak kararlar almakta, adalete güveni sarsan bazı faaliyetlerde bulunmaktadır. TRT ve Üniversiteler ise millilikten tamamen uzaktır. Yine Murat Çelik'e göre yasalarda milliyetçi ifadelerin kullanılması o devleti milli devlet yapmamaktadır. Aynı zamanda uygulamada da milliyetçilikten hareket edilmeli, kurumlar milliyetçiliğe dayanarak yapılandırılmadır. Bunu yapacak olan milliyetçi bir iktidardır.²²³ Acar Okan ise 1961 Anayasası'nın özek gördüğü kurumların milli devletin birliğine zarar vermesine dikkat çekmektedir. 1961 Anayasası'nı yapanlar ilercici, özgürlükçü bir anayasa yapmakla övünseler de pratikte bu anayasa bazı ciddi sorunlar doğurmuş, devletin birtakım kuruluşları özerk bir yapıya kavuşmuştur. Devletin yönetilmesi noktasında özerk kurumlar farklı görüşteki kimseler tarafından ele geçirilmek istenmekte veya ele geçirilmiş duruma gelince işleyiş aksamaktadır. Özellikle devletin iş görmesini engelleyerek anarşi çıkarmak isteyenler bu durumu kullanmakta, her kuruluşu bir kale olarak görüp ele geçirmeye çalışmaktadır. Türklerin tarihinde ve geleneğinde bu tür bir anlayış olmadığından ve pratikte ciddi mahsurları bulunduğundan devletin birliğini sağlamak adına Anayasa'da düzeltmeler yapmak zaruridir.²²⁴

Türkiye Cumhuriyeti milli bir devlet olduğuna göre milliyetçilerin sol ile mücadelesinde devlet anlayışlarındaki farklılık da ortaya konmalıdır. Kurt Karaca milli devleti üç unsura dayandırmaktadır. Bu unsurlar plüter/milli demokrasi, milli ekonomi

²²³ Çelik, “Millî Devlet-Güçlü İktidar”, 6.

²²⁴ Acar Okan, “Devlet'in Birliği”, *Devlet*, 417, 31 Ekim 1977, 5.

ve milli bağımsızlıktır. Aşırı sol yani komünizm bu üç unsuru reddetmektedir. Mesela milli ekonomi konusunda en az Amerika kadar emperyalist olduğunu göstermekte ancak bunu reddetmektedir. Acar Okan’a göre Doğu Avrupa ülkeleri Sovyetlerin vasalı konumuna getirilmiş, kukla hükümetlerle komünist şeflerin istekleri doğrultusunda yönetilen bu ülkeler aslında Rusya’nın sömürsü durumundadır. Rusya ne isterse ekonomide o yana ağırlık vermek zorundadırlar. Yine milli bağımsızlık komünist Rusya’nın hiçbir şekilde taviz vermediği, ulaşabildiği her yerde kendi hâkimiyetini kurmasıyla reddettiğini açıkça gösterdiği bir durumdur. Söylemde milletlerin bağımsız olmasını desteklediği ileri sürülse de fiiliyatta bunun tam tersi bir durum söz konusudur. Mesela Orta Asya’daki Türkler Rusların esiri durumundadır. Afrika veya başka yerlerdeki bağımsızlık hareketlerine ise kendine hareket alanı açabilmek ve Batı emperyalizmini baltalamak adına destek vermektedir. Milli/plüter demokrasiye ise aykırılığı tek sınıfa yani işçi sınıfına dayanan ve tek partili demokrasi anlayışından kaynaklanmaktadır. Oysa demokrasi en az iki partili ve bu partilerin eşit şartlarda mücadele ettiği sistemlere denmektedir. Demokrasilerle halk özgür iradesiyle hükümeti oluşturacak partiyi seçebilmektedir. Komünizmde böyle bir durum söz konusu değildir. Tek bir parti ve partinin şefleri vardır. Millet gerçeği reddedilmekte ve sınıf anlayışıyla hareket edilmektedir.²²⁵

Milliyetçilere göre Türk Devleti’nin milletler arası mücadelenin devam ettiği dünyada güçlü olabilmesi için milli olmasının şart olduğu ileri sürülmektedir. Hatta devlet veya hükümet, ülküsü ve milli eğitimindeki millilik oranı kadar kuvvetli olabilmektedir. Yani eğitimdeki millilik devletin yaşama şansını belirleyen temel husustur. Vatandaşın verdiği oylarla iktidara gelmek muktedir olma anlamı taşımaz. Eğer bir iktidar millete dayanmıyorsa muktedir olamayacaktır. Bu nedenle eğitim vasıtasıyla vatandaşın ruhu milli duygularla donatılmalı, ona milli bir hedef gösterilmeli ve manevi yönü güçlendirilmelidir. Aksi takdirde sadece maddi kalkınmayla, vatandaşın cebine para girmesi veya karnının doyması milleti birleştirip tek vücut haline getirmeyeceği gibi güçlü ve millete güvenen bir iktidarı da oluşturamayacaktır.²²⁶ Devletin yaşaması ve güçlenmesi için manevi cephenin tahkim edilmesi sıklıkla dile getirilmektedir. Türkiye’de siyasetçiler biraz aşırı solun propagandalarına kapılarak

²²⁵ Kurt Karaca, “Aşırı Sol Milli Devlet Fikrine Aykırıdır”, *Devlet*, 94, 18 Ocak 1971, 6-7.

²²⁶ Mehmet Adiloğlu, “Devletin Güçlü Olması Millî Olmasına Bağlıdır”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 1, Nisan 1975, 8.

biraz da halkın geçim sıkıntısını oy almak için kullandıklarından milletin bütün sıkıntılarını ekonomiye bağlamaktadırlar. Elbette geçim sıkıntısı, az gelişmişlik, hayat pahalılığı gibi konular küçümsenecek meseleler değildir. Ancak her türlü olumsuz durumu ekonomiye indirmek hem bilimsel zihniyete aykırıdır hem de maddeci bir görüşün ifadesidir. Özellikle partililer Marksist görüşleri her fırsatta eleştirirken bilgisizlik yüzünden her konuyu alt yapı-üst yapı nazariyelerine getirerek Marksist görüşle meseleleri açıklamaya çalışmaktadırlar. Oysa milletlerin varlığı sadece ekonomiyle açıklanamaz. Sadece zengin vatandaşlara sahip olmakla güçlü bir devlet olunamaz. Devlet ekonominin yanı sıra güçlü bir maneviyatla yaşayabilir ve büyük devlet olabilir.²²⁷

Nejdet Sançar'a göre Türkiye'nin halihazırda zayıf bir durumda olması Türkiye'nin küçük devlet olduğunu göstermez. Çünkü bir devletin büyük ya da küçük olduğuna karar verilirken hükmün verildiği ana bakılmamalıdır. Sançar için devleti büyük yapan özellik tarihte oynadığı rol ve o devleti kuran milletin bu konudaki yeteneğidir. Bir devlet teknik ve ekonomik açıdan ileri olabilir. Aynı zamanda devletin sahibi olan millet de mutluluk içerisinde yaşayabilir. Ne kadar ileri olursa olsun eğer bu devlet dünya tarihinde önemli roller oynamamışsa büyük devlet sayılamaz. Mesela Avrupa'da Hollanda, İsviçre, Belçika gibi devletler buna örnektir. Ekonomileri, teknik durumları ileri ve milletleri refah içerisinde bulunsa da büyük devlet değillerdir. Tam aksi Türkiye ise teknik seviyesi geri, ekonomisi bozuk, medeniyet seviyesi düşük olsa dahi büyük bir devlettir. Çünkü bu devlet tarihte birinci derecede rol oynamış bir devlettir. Zaten bugün Türkiye'nin içerisinde bulunduğu olumsuz şartlar da geçicidir ve bir gün geçmişte olduğu gibi bu alanlarda da ileriye gidecektir.²²⁸ Büyük devlet fikrini en fazla savunan Dündar Taşer de Sançar gibi tarihten örnekler vererek Türk milletinin devlet kurmakta mahir bir millet olduğunu ileri sürmektedir. Taşer'e göre Osmanlı 1820'lere kadar büyük ve kudretli bir devletken Osmanlı'dan sonra Türkiye küçük bir Balkan devleti mertebesine düşmüştür. Bu Türk milletinin kabul edebileceği bir durum değildir. Türk milleti büyük bir millettir ve büyük devlet kurma potansiyelini her zaman taşımaktadır. Taşer'e göre tarihte yapılan bir iş yeniden yapılabilir.²²⁹

²²⁷ "Devleti Yaşatma Mücadelesi", *Devlet*, 200, 3 Eylül 1972, 1.

²²⁸ Nejdet Sançar, "Türkiye Büyük Devlettir", *Orkun*, 3 (25), Şubat 1964, 5.

²²⁹ Aksun, *Dündar Taşer'in Büyük Türkiye'si*, 142.

Taşer Türkiye'nin büyük devlet olması için bir yol haritası da çizmektedir. Taşer'e göre Türkiye'ye yeniden büyük devlet olma yolunu açacak olan Türkiye'nin tarihi ve jeopolitik gücünün reel politik tarafından akılcıca kullanılmasıdır. Dış politikadaki tespiti Rusya'nın tarih boyunca Türklük aleyhinde genişlediği ve Avrupa'yla anlaşmaya vardıkça Türk topraklarını paylaştıklarıdır. Türkiye Avrupa'yla anlaşığında ise Türk toprakları korunabilmiştir. Bu durumdan Türkiye'nin istikrarlı ve sağlam bir devlet olması Amerika için iktisadi ve siyasi bir ihtiyaçtır sonucu çıkmaktadır. Hem Amerika'yla hem de Batı'yla ittifakın devam etmesi Türkiye'nin siyasi ve milli güvenliği için önemlidir. Bu durum bütün Türk hükümetleri tarafından göz önünde bulundurulmuştur. Türklük ülküsü ve jeopolitik Türkiye ile Rusya'yı karşı karşıya getirmiştir. Öte yandan iktisadi gelişme çizgisinin sonucu olarak da Türkiye Amerika'yla karşı karşıya gelmek durumunda kalmıştır. Sanayileşen Türkiye'nin yakın çevresini yani Ortadoğu'yu pazar olarak görmesi doğal bir durumdur. Ortadoğu Amerika'nın nüfuz alanıdır. Bu konuyu Türk Dışişlerinin halletmesi gerekmektedir. Amerikan Dışişlerinin Türkiye'ye önerdiği İslam Paketi'nin (Türkiye, Suudi Arabistan, Bahreyn, Kuveyt) bu çerçevede değerlendirmek yerinde olacaktır. Türkiye'nin teokratik devletlerle işbirliği yapmayı reddetmesi üzerine nihayetsiz kalan bu girişim aslında Amerika'nın Ortadoğu'yu Türkiye'ye bırakmaya hazır olduğunun göstergesidir. Türkiye bu tür fırsatları elinden kaçırmamalıdır.²³⁰

İbrahim Kafesoğlu ise Türkiye'de devletin başarıya ulaşması yani büyük devlet olması için doğrudan doğruya Türk milliyetçiliğinin ilkelerine bağlanması gerektiğini ileri sürmektedir. Dil, din, ahlak, güzel sanatlar, iktisat ve diğer alanlarda Türk kültürü geliştirilmelidir. Başka bir deyişle manevi yönler kültür üzerinden her alana sirayet etmeli, insanı ve toplumu hareketlendirmelidir. Böylece Türkiye'de otorite sarsılmayacak, toplum anarşiye düşmeyecek ve çağdaş medeniyete ulaşma hızı yavaşlamadan devam edecektir.²³¹

Üstüne konuşulan, fikir yürütülen, yapısı, fonksiyonları, görevleri açıklanmaya çalışılan Türk Devleti'nin yani Türkiye'nin ne zaman, nerede, kimler tarafından kurulduğu da milliyetçiler tarafından irdelenen meselelerden birisi olmuştur. Türkiye'nin kuruluşu milliyetçiler için tarihle ilgili bir durumdur ve tarihe bakış açısı

²³⁰ Nevzat Kösoğlu, *Dündar Taşer* (3. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2015, 103-104.

²³¹ İbrahim Kafesoğlu, "Devlet Siyasetimizde Milliyetçilik", *Türk Kültürü*, IV (39), Ocak 1966, 212.

devletin kuruluşunun saptanmasını da belirlemektedir. Türkiye'nin ne zaman kuruldu sorusu sorulduğunda Nihal Atsız diğer isimlerden bir adım öne çıkmakta, Türk tarihine getirdiği yorumlar çerçevesinde meseleyi ortaya koymaktadır. Türklerin tarihte çok devlet kurduğu yaygın fakat yanlış bir kabuldür. Çok devlet kurmak aynı zamanda bu devletlerin devamlılığının olmadığını göstermekte ve kısa sürede yıkılması anlamını taşımaktadır. Gerçekte ise Türk tarihinde devlet olarak adlandırılan yapılar aslında hanedanlardan ibarettir. Bu bakımdan Türklerin otuz asırlık tarihlerinde iki devleti vardır. Anayurtlar dışındaki devletler bu hesaba katılmamaktadır. İlk Türk devleti en eski devirlerde Türkistan'da kurulan ve yakın zamanda yıkılan Türkistan'daki Türk devletidir. İkinci devlet ise 11. yüzyılda Yakındoğu'da kurulan ve halihazırda Türkiye Cumhuriyeti olarak devam eden devlettir. Türkçüler Türk tarihine kendi pencerelerinden bakmalı, başkalarının tarih yaklaşımını benimsememelidir.²³² Türkiye Devleti'nin ne zaman kurulduğuna dair bilgiler okul kitaplarında dahi yoktur. Bazıları özellikle Anadoluocular her ne kadar Malazgirt Savaşı'nı Türkiye'nin kuruluş tarihi olarak kabul etse de bu yanlış bir yaklaşımdır. Çünkü devlet çoktan kurulmuş ve Malazgirt Savaşı'nda başka bir kuvvetle mücadele etmiştir.²³³ Türkiye 1040 yılında Gazneliler devletiyle yapılan Dandanekan Savaşı sonrasında Horasan'da kurulmuştur. Şark tarihçilerinin alışkanlığı olduğu üzere kurucu sülaleye ithafen bu devlete Selçuklu dense de aslında devlet Türkiye'dir. Ancak tarihin akışı içinde Türkiye kurulduğu topraklarda kalmamış, devlet merkezi batıya göçmüş ve Horasan'ı kaybetmiştir. Tarihi devamlılık içinde Osmanlı hanedanı devletin başına geçmiş en son ise Cumhuriyet idaresi devleti yönetmektedir.²³⁴

Devletin devamlılığı konusunda Cevdet Gökaltıp da Atsız'ın fikirlerini desteklemekte ve meseleyi devletler hukuku açısından temellendirmeye çalışmaktadır. Devlet tabiri herkesin kendi aklında oluştuğu ölçülerde kullanılmamalı hukuk biliminin çizdiği çerçeve içerisinde kullanılmalıdır. Yani devlet kavramı devletler hukukuna göre tanımlanmalıdır. Bu da devleti dört unsura dayandırmaktadır. Bu unsurlar toprak (vatan), ahali (millet), hükümet (iktidar) ve istiklalden oluşmaktadır. Bu unsurlardan hareketle Türk tarihi incelediğinde Türklerin çok sayıda devlet kurduğu düşüncesi doğru değildir. Çünkü ahali ve toprak iki coğrafyada, Türkistan ve Anadolu'da aynı

²³² Nihal Atsız, "Devletimizin Kuruluşu", *Serdengeçti*, 6 (15-16), Mayıs-Haziran 1952, 9.

²³³ Atsız, "Devletimizin Kuruluşunu Sağlayan Savaş", *Kopuz*, 1 (3), Haziran 1956, 4.

²³⁴ Atsız, "Devletimizin Kuruluşu", 9.

kalmış, devleti yöneten hanedanlar değişmiştir. Yani tarihte Türklerin iki devleti olmuştur. Birincisi Hun hanedanıyla Orta Asya’da kurulan ve Çin ve Rusya’nın 1000’lerin sonunda yıktıkları devlet; ikincisi Anadolu’da Selçuklular tarafından kurulan ve hala yaşayan Türk devletidir. Tarihte çok fazla devlet kurduğu düşüncesinden hareketle bunu bir gurur meselesi yapanlar yanılmaktadır. Asıl şeref ve gurur kaynağı fazla devlet kurmak değil kurduğu devleti ne kadar uzun yaşatabildiğidir.²³⁵

Cumhurbaşkanlığı forsunda 16 yıldızın tarihte kurulan 16 Türk devletini temsil etmesi Atsız’a göre devlet fikrinin yanlış telakkisinden kaynaklanmaktadır ve bir iddiadan ibarettir. Bu iddia tarih bilginleri ve kültür taşıyıcıları tarafından incelenmemiş, tartışılmamıştır. Oysa bir kurultayla bu meselenin etraflica tartışılması gereklidir. 16 devlet kurmak ilk bakışta güzel bir özellik gibi görünse de meseleye ters açıdan bakınca bu aynı zamanda 16 devletin sürekli olmayıp yıkılması anlamını da taşımaktadır ki bu yaklaşım doğru değildir. Ayrıca 16 devlet içinde Türk olmayan Samanlılar Türk sayılırken Akkoyunlu, Karakoyunlu, Safevi, Mısır Kölemenleri ve Cengiz Devleti gibi büyük Türk devletleri sayılmamaktadır. Atsız’a göre bu yaklaşım tamamen yanlıştır.²³⁶

Türk Devleti’nin uzun soluklu olması anlayışı bu uzun süreçte birtakım değişiklik ve dönüşümlerin devleti nasıl etkilediği meselesini ortaya çıkarmaktadır. Nevzat Kösoğlu iki tarihi dönemeç üzerinde odaklanarak devlet hayatındaki dönüşümleri açıklamaya çalışmaktadır. Kösoğlu’na göre Türk Devleti İslam öncesi dönemden getirdiği milli özellikleri İslamlaşma süreciyle kaybetmemiş, aksine devlet ve alt müesseselerini güçlendirerek Selçuklulara, oradan da Osmanlılara taşıyarak birçok milletin idare edilebildiği büyük bir imparatorluğu oluşturmuştur. Eski Türk devlet anlayışını kaybetmeden yüzyıllar boyunca İslami ve milli özelliklerini taşıyarak kendine özgü yapısıyla devam ettirmiştir. Bozulmadan devam eden bu müesseseler tamamen toplumsal ihtiyaçlardan doğmuştur ve suni ya da dışarıdan eklemlenmiş değildir. Devletteki sağlamlığın kaynağı da budur.²³⁷ Bu noktada Kösoğlu 1960-1980 sürecinde Türk milliyetçiliğinin temel argümanlarından Türk-İslam sentezine hem

²³⁵ Cevdet Gökalp, “İlmi ve Milli Çıkarlarımızın Işığında Milli ‘Devlet’ Anlayışımız Ne Olmalıdır”, *Devlet*, 1 (8), 26 Mayıs 1969, 6-7; Cevdet Gökalp, “‘Devlet’ Deyimi ve Bu Deyimin Türk Tarihine Tatbiki”, *Önasya*, 49, Eylül 1969, 12-13; Cevdet Gökalp, “Türk Tarihinin Zaman Yer ve Devlet Sayısı Bakımından Sınırlandırılması”, *Töre*, 5 (21), Şubat 1973, 18-21.

²³⁶ Atsız, “16 Devlet Masalı ve Uydurma Bayraklar”, 3.

²³⁷ Nevzat Kösoğlu, “Devlet Bünyemizin Tarihi Seyri”, *Ocak*, 3 (32), Ağustos 1970, 5-6.

gönderme yapmakta hem de bu fikre tarihten kanıt göstermektedir.²³⁸ Yine Kösoğlu'na göre Tanzimat Dönemi'ne yaklaşırken devlet bünyesinde gevşemeler, bozulmalar meydana gelmiştir. Tanzimat ve Cumhuriyet dönemlerinde devlet bünyesinde yapılan değişiklikler İslam öncesi dönemden İslami döneme geçerken yaşananların tam zıddı yöndedir. Toplumsal ihtiyaçlardan doğan dertlere çare üreten müesseseler yerine Batı'nın mutlak üstünlüğünü kabul eden bir zihniyetle Batı müesseseleri Türk devletine eklenmeye çalışılmıştır. Bazen milli müesseselerle Batı müesseseleri aynı anda varlığını sürdürmüş, bazen eski müessese tamamen ortadan kaldırılarak yerine Batı'dan alınan müesseseler konmuştur. Bu yapılırken kültürel özelliklere dikkat edilmemiş, müessesenin Türk devlet düzeni ve toplumuna ne kadar uyum sağlayabileceği göz önünde bulundurulmamıştır. Bu bakımdan Tanzimat Dönemi ile Cumhuriyet Dönemi bir süreklilik göstermektedir. Kösoğlu'na göre sonuçta İslami ve milli olan her şeyden uzak durulmaya çalışılmıştır. Bu noktada en büyük eksik dışarıdan alınan devlet müesseseleri ve hukuktur. Belli bir devlet geleneği ve hukuk anlayışı olan ve bu anlayışı yüzyıllar boyu devam ettiren bir toplumda dışarıdan getirilenlerin uygulanması ortaya çıkacak sorunların görülmesini engellemektedir. Zira Türk devlet müesseseleri ve hukuku toplumun ihtiyaçlarından doğmuş, oldukça uzun süre uygulanmış ve belli bir gelenek oluşturmuştur. Dışarıdan alınan müesseseler devlet ve hukuk geleneği olmayan milletlerde kısa sürede etkili sonuçlar verse de Türk toplumu için aynı sonucu beklemek söz konusu değildir. Getirilen müesseseler ve hukuk anlayışı dejenere olmaya mahkûm kalmaktadır²³⁹ yaklaşımıyla milli devlet geleneğinden kopuş vurgulanmaktadır.

Millete hizmet için var olan ve müesseseleri toplumsal ihtiyaçlara dayanan devlet; *“insanlar arasında adâleti tesis etmek ve kendisini teşkilâtlandıran milletin târihi misyonunu gerçekleştirmek amacına yönelmiş, içtimâî-târihi bir müessesedir”*.²⁴⁰ Bu nedenle devletin rejimi konusu önemli bir mesele değildir. Çünkü devletler ve milletler zaman içerisinde rejimlerini değiştirebilmektedir. Tarih rejim değişikliği

²³⁸ Aynı yaklaşımla Mustafa Küçük devleti İslam inancına göre yorumlamakta, Din-i Mübin'in, Müslümanların cemiyeti içerisinde en kutsal, en gerekli kuruluş olarak devleti kabul ettiğini ileri sürmektedir. İslam için din ve devlet aynı anlamı taşımaktadır. İslam'dan önce dünya üzerinde devlet müessesesini en güzel ve olgun bir şekilde kuran ve uygulayan Türklerdir. Türklerin İslam öncesinde de devlet anlayışında cihada yakın bir anlam bulunmaktadır. Türkler cihanşümul bir düzene bağlı olduklarından hedefleri de Türk cihan hâkimiyeti ülküsüdür; Çelebi Mustafa Küçük, “Devlet-i Ebed Müddet Ülküsü”, *Ülkü Ocağı*, 1, 6 Haziran 1979, 11.

²³⁹ Nevzat Kösoğlu, “Devlet Bünyemizin Tarihi Seyri”, 6-7.

²⁴⁰ Nevzat Kösoğlu, “Devlet: Devletin Teorik Yapısı ve Fonksiyonları Hakkında Deneme 2”, *Ocak*, 7 (10), Nisan 1974, 23.

örnekleriyle doludur. Bu noktada önemli olan rejim değil devletin ve milli benliğin korunabilmesidir. Rejimin amacı devletin ve milletin devamlılığını sağlamaktır.²⁴¹ Milletin geleceğini garanti altına almayan hiçbir rejim değerli değildir. Sistemler ya da rejimler milli devletin bütünlüğünü sağlayabildiği ölçüde kabul edilebilir. 1960'tan beri sürekli devam eden demokratik rejim tartışmaları, 12 Mart'tan sonra ise iyice meydana çıkan demokratik rejimin devam edip etmeyeceği yaklaşımları bu noktadan hareketle değerlendirilmelidir.²⁴² Demokratik rejim tartışmalarında Behzat Tunç milli demokrasi fikrini ileri sürmektedir. Bu anlayışa göre milli devlet ideolojik açıdan ferdiyetçiliğe karşıdır. Devletin yapısı açısından da bu gereklidir. Fert millete katıldıkça bu şuur içerisinde erir ve onun bir parçası olur. Milli demokrasi ise milli devletin doğal sonucudur. Yine demokrasi milli devlet için amaç değil bir araçtır. Milli demokraside milletin sosyal sınıfları ve bu sınıfların menfaatleri ortak milli menfaatler doğrultusunda birleştirilir. Milli demokrasi üretim unsurlarını genel üretim amacıyla birleştireceği ve kontrol edeceği için rekabeti de belirli sınırlar içinde kabul eder. Milli demokraside hak ve hürriyetler, vazifeden ve milli menfaatten daha önemli değildir. Milli demokrasi, milliyetçilerin iktidarında uygulanabilecek bir sistemdir. Emek ve sermayeyi barıştıracak olan sola açık sosyal demokrasi değil, emek ve sermayeyi milli hedefler ve milli menfaatler etrafında toplayacak “*nasyonal demokrasi*” gerçekleştirebilir. Sosyal demokrasi ne emeğe ne de sermayeye yaranabilir. Bu durum sınıf çatışmasından beslenen komünizme davetiye çıkarmak anlamına gelmektedir. Komünizmin antitezi sosyal demokrasi değil, milli demokrasidir.²⁴³

Türk milliyetçileri milletin varlığını sürdürebilmesi için devletin en önemli kurum olduğundan hareketle devletin devamını hayati saymaktadır. Tarihten beri milleti yaşatan tarihi süreklilik içindeki devlet olmuştur. Devletin önemi ya da kutsallığı bu düşünceden kaynaklanmaktadır. Bu yüzden uygulanacak sistem veya rejim öncelikli meseleler arasında yer almamaktadır.

1.1.6. Milletin Manevi Cephesi Olarak Din

Milliyetçi düşüncede din, milliyetçilerin tamamı tarafından olmasa bile büyük çoğunluğu tarafından milleti oluşturan temel unsurlardan biri olarak görülmektedir.

²⁴¹ Burak Kaynak, “Totaliter Devlet”, *Büyük Türkeli*, 1 (2), 25 Nisan 1962, 13.

²⁴² “Milli Devlet ve Demokratik Rejim Tartışmaları”, *Töre*, 7, Aralık 1971, 4.

²⁴³ Behzat Tunç, “Milli Devlet ve Milli Demokrasi”, *Ötüken*, 138, Haziran 1975, 7.

1960'lı yıllarda din özel adıyla İslam ve milliyetçilik Soğuk Savaş Dönemi koşullarında komünizm tehlikesi karşısında dayanılması gereken iki önemli kavram olarak belirmiştir. Bu da milliyeti İslam'a, milliyetçileri İslamcılara, İslamcıları ise milliyetçilere yaklaştırmış ve bu anlayışın genelleşmesini sağlamıştır.

Milliyetçi düşüncede maneviyatın maddeden daha önemli görülmesi, manevi alanın doldurulmasında dine büyük önem atfetmektedir. Mesela Hikmet Tanyu'nun inancın kuvvetine dair yaklaşımları milliyetçi zihniyetin dine temel yaklaşımı ortaya koyması bakımından dikkat çekmektedir. Tanyu, inancı ve imanı toplumun manevi tarafının kuvveti olarak tanımlamaktadır. Bu inanç elbette İslam inancıdır. Toplumun ahlakını, vicdanını, merhametini ve sevgisini besleyen temel kaynak bu inançtır. İnsanın ve toplumun manevi cephesi maddi yönlerden daha önemli olarak ortaya konmaktadır. Mesela Milli Mücadele'de maddi yönden üstün düşman kuvvetlerine karşı başarının sağlanabilmesi inancın, imanın önemini göstermektedir.²⁴⁴

İnançlar sosyal hayatın en önemli bileşenlerinden biridir. Birçok bilim insanı bir toplumda dinin yok olmayacağını, bir din kaldırılrsa da onun yerini başka bir din ya da hurafeler alacağını ifade etmektedir. Çünkü tarih boyunca hiçbir toplum inançsız yaşayamamıştır ve hatta inançlar toplumsal yaşamı şekillendiren asıl unsurlardır. Türkiye'de ise İslam toplumsal yaşamı şekillendirmekte, iyiliği, ahlakı, erdemi, feragati ve birliği öğretmektedir. İslam'ın yerine başka bir dinin ya da din maskesi altında hurafelerin geçmesi sahte din bezirgânlarının Türkiye'yi yıkması veya Moskova, Pekin gibi komünist merkezlere bağlaması demektir.²⁴⁵

İsmail Hakkı Yılanlıoğlu milliyetçiliğinin esasını milletin el ele vererek kuvvetlenmesi ve bir kardeşlik içerisinde huzur ve refaha kavuşarak yükselme olmasına dayandırmaktadır. Bu birlik ve kardeşliğin ortaya çıkmasını sağlayan iki ana unsur vardır: Türklük ve Müslümanlık şuuru. Zira asırlardır Türklük İslam'ı, İslam da Türklüğü tamamlamış ve kuvvetlendirmiştir. *“Birini ötekinden ayırmak veya ötekini berikinden geri bırakmak benliğimizi çırılçıplak soymak olacaktır”*. Bir milletin toplumsal hayatında ne sadece din ne de sadece milliyet istenen birliği vücuda getirebilir.²⁴⁶ Milli şahsiyeti oluşturan değerler din, dil ve sanattır. Dinini yani

²⁴⁴ Hikmet Tanyu, “İmanın İnancın Kudreti”, *Ayşe*, 1(5), Mayıs 1969, 4-5.

²⁴⁵ Nahit Dinçer, “Millî Kültürde Dinin Yeri ve Millî Şahsiyet”, *Töre*, 4 (16), Eylül 1972, 22.

²⁴⁶ İsmail Hakkı Yılanlıoğlu, “Görüşümüz”, *Orkun*, 3(27), 15 Mayıs 1964, 3.

İslamiyet’i kaybeden bir Türk’ün milli meselelere bakışında bir yumuşama olur ve kendisini eritmek isteyen güçlere karşı direnç gösteremez. Dinini kaybeden zaman içerisinde milliyetini, ırkını ve dilini kaybeder. Bulgarlar, Avarlar, Peçenekler bu şekilde milli kimliklerini kaybetmiştir. Türkler İslam’la Türklüğünü muhafaza etmektedir. Mesela Hristiyanlaşan Türkler bulundukları topluma karışmış ve milli kimliklerini kaybetmişlerdir.²⁴⁷ Türk kimliğinin oluşmasında bu nedenle İslam önemli bir etken olarak görülmektedir.

Enver Tuncalp’ın dini yönleri vurguladığı milliyetçilik anlayışında Türk olmayı şeref, Müslüman olmayı bahtiyarlık sayması dikkat çekmektedir. Bu yüzden Türk ve Müslüman bir kişi dünyanın en bahtiyar insanıdır. Türk milliyetçisi Türklükle ve Müslümanlıkla iftihar eder. *“Türklüğün ve dinin kuvvetlenmesine ömrümüzün sonuna kadar çalışacağız. Türklüğün ve dinin ihyasını ve saadetini kendi selamet ve bahtiyarlığımızdan tutarız. Bu yüksek gayeye hizmet etmekten büyük haz duyarız”*. Türk milliyetçileri milli tarih ve gelenekleriyle övünür, geçmişlerini hürmet ve rahmetle anar.²⁴⁸ 1960’ların henüz başında Türklük ve Müslümanlığın eşit derecede vurgulanması Türk milliyetçiliğinin 1940’lı yılların ikinci yarısından itibaren ve 1950’li yıllarda bu terkibe kavuştuğunu göstermektedir.

Din, toplumu bir arada tutan temel harçların başında gelmektedir. Bu bağlamda Kemal Vehbi Gül fertleri bir arada tutarak millet haline getiren bağların ne Grotius’un söylediği gibi sosyal iştah, ne Hobbes’un söylediği gibi korku, ne Locke’un söylediği gibi mülkiyeti koruma endişesi, ne de Rousseau’nun söylediği gibi toplumsal sözleşme olduğunu ifade etmektedir. Milleti oluşturan dil, din, kan, sevinç, keder, ülkü, bayrak gibi karışık ve yerine göre dozajı değişen bağlar vardır. Sosyal dayanışma ve yardımlaşma ithal teorilerle değil, bir milletin kendi milli ve dini değerlerinin içerisinde mana bulmaktadır. Zenginle fakir arasındaki dengeyi adil bir şekilde sağlayan zekât müessesesi kaldırılıp yerine herhangi bir insani yardım programı konmayınca milli dayanışma yara almaktadır. Kendi milli ve dini özelliklerimizi unutarak, kendimizi küçümseyerek, büyüklerimizi hakir görerek Batıya öykündüğümüzden beri yardımlaşma ve dayanışmayı unuttuk. Türk milleti birbirine destek olmak yerine köstek olmaya başlamıştır. İslam’ın özünden uzaklaştığı, kardeşlik ve sevgi yitirildiği,

²⁴⁷ Dinçer, “Millî Kültürde Dinin Yeri ve Millî Şahsiyet”, 18.

²⁴⁸ Enver Tuncalp, “Türk Milliyetçiliğinin Alfabeti”, *Toprak*, 73, Aralık 1960, 15-17

ekonomik açıdan bağımsız olunmadığından sosyal kenetlenme meydana gelmemektedir. Sosyal dayanışmanın sağlanmasına öncelikle dini kurumların iyileştirilmesiyle başlanmalıdır. Milli şuuru da bütün kapsamıyla güçlendirerek kökleştirmek gerekmektedir. Sosyal dayanışmanın manevi iklimi sağlanmalıdır. Sosyal dayanışmaya zarar verecek hareketlerden sakınılmalıdır.²⁴⁹ Bu noktada İslam'ın sosyal dayanışmacı özelliği ön plana çıkarılmakta, kültürel olarak süregelen özellikleri yaşatılarak toplumdaki işlevselliği sürdürülmek istemektedir.

İslam'ın sosyal dengeyi ve toplumda huzurun sağlanması bakımından önemli bir görev üstlendiği sıklıkla dile getirilen bir konudur. Temel dayanak mülkün Allah'ın olduğudur. Mülkü kullananlar ya da zenginler bu bilinçle hareket etmelidir. İslam'ın koyduğu ölçüler çerçevesinde davranarak zenginliğin toplumun faydasına kullanılması gerektiği milliyetçilerin vurguladığı bir husustur. Ayrıca servet yine İslam referans alınarak toplumsal dayanışma ve huzurun oluşturulabilmesi için özellikle Türkiye'nin 1970'li yıllardaki ekonomik ve sosyal sorunlarına çözümler üretilmeye çalışılmaktadır. Servetin sadece belli çevrelerde dönüp dolaşmasının doğru olmadığı, karaborsanın kesinlikle yasak olduğu, israfın her çeşidinin haram olduğu, stokçuluğun doğru olmadığı, servetin kaynağının ne olduğu ve helal olması gerektiği, faizin her çeşidinin haram olduğu gibi konular irdelenerek İslam tarihinden bu konuları içeren örnekler verilerek toplumsal huzurun sağlanması adına İslam model olarak ortaya konmaktadır.²⁵⁰

Ali Batman da dini toplumların huzur ve istikrar bulmalarındaki ana unsur olarak değerlendirmektedir. Toplumun sınıflara bölünmesi, katmanlara ayrılmasını engelleyecek ve bu sınıflar arasında çatışmanın önüne geçecek kaynaştırıcı dindir. Din, işverenle işçiyi, köylüyle şehirliyi, esnafla memuru yani bütün toplumu fertlerin ortak değeri olduğu için kaynaştıracaktır. Bu da toplumsal huzuru getirecek ve istikrarı sağlayacaktır. İslam dini özellikle iktisadi anlayışıyla toplumdaki çatışmayı önleyici bir mahiyettedir. Devlet içinde insanları birleştiren kavramın adalet olduğu düşünüldüğünde İslam'ın adalete verdiği önem öne çıkmaktadır. Servet dağılımındaki

²⁴⁹ Kemal Vehbi Gül, "İçtimai Dayanışma Neden Yok?", *Büyük Türkeli*, 1(10), 25 Aralık 1962, 22.

²⁵⁰ Osman Nuri Küçükibrahimoğlu, "İçtimai Huzur v Muvazenenin Dini Esasları", *Ülkücü Kadro*, 6,1 Mart 1977, 9.

adalet de toplumda çatışma çıkmasının önüne geçmeyi hedeflemektedir.²⁵¹ Batman, İslam'ın adalet ve servet dağılımı anlayışını modern dünyaya ve 1970'ler Türkiye'sine uyarlamaktadır. İslam'ın zenginden alıp fakire verme yaklaşımı orta sınıfı genişletmeye dönük bir yaklaşım olarak tanımlanmaktadır. Orta sınıfın büyümesi demek sınıf farkının ortadan kalkarak toplumda kaynaşmanın sağlanması anlamını taşımaktadır.

Muhafazakar yönü ağır basan Büyük Türkiye'ye “*Hasret*” dergisi sosyal dayanışma ve düzeni ahlaka, ahlakı da İslam ahlakına dayandırarak meseleye açıklık getirmeye çalışmaktadır. İslam, inancın ve ahlakın temel kaynağıdır. Zaten iman kavramıyla kastedilen de Allah'a ve İslam'a imandır. Sözde inançlı olup bu inancın gereklerini yerine getirmeyenler İslam'a en büyük zarar verenlerdir. İslami kaynağa dayanan ahlak hayatın bütün alanlarını kuşatmalı, insanların hareketlerinde en küçük detayları bile şekillendirmelidir. Mesela işçi, memur, tüccar veya herhangi bir iş kolunda çalışan bir kişi üslerinden korktuğu veya çekindiği için değil, İslam ahlakının gereğini yerine getirmek bakımından işini en iyi şekilde yapmalıdır. Yine aynı yaklaşım çerçevesinde Türk milliyetçilerinin ahlakının temel kaynağı olarak İslam işaret edilmektedir.²⁵²

Sosyal yaşamda aranan huzur ve dinginliğin sağlanmasında eğitime önemli bir yer düşmektedir. Bireylerin terbiyeli, ahlaklı, birbirlerinin haklarına saygı göstermesi bu şekilde sağlanabilir. Bu noktada İslam'ın değer ve ölçüleri ahlaklı, saygılı, terbiyeli, hakka ve hukuka özen gösteren kısacası toplumsal yaşamın düzgün bir şekilde ilerleyebilmesi adına topluma fayda sağlamaktadır. Aydınların eğitim sisteminde İslam'ın önemine dikkat etmeleri toplumsal yaşamın gelişmesi konusunda faydalar sağlayacaktır. İnsanda Allah korkusu olacağından cemiyet hayatında insanların hem birbirleriyle hem de cemiyetle olan ilişkileri düzene girecek, hırsızlık, yolsuzluk, kötü alışkanlıklar ortadan kalkacaktır.²⁵³ Görüldüğü üzere İslam'ın Türk sosyal yaşamına ve ahlak düzenine önemli katkıları öne çıkarılmakta, dinin sosyal bir organizma olan millet için önemi ve gerekliliği vurgulanmaktadır.

Dinin sosyal adaleti sağlaması, yaşamı düzenlemesi, haksızlıkları gidermesi şeklindeki yaklaşımlar İslam ile sosyalizm arasında bağlantılar kurulmasına sebebiyet

²⁵¹ Ali Batman, “Din'in Toplum Hayatındaki Yeri ve Önemi”, *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 2 (26), 15 Temmuz 1977, 16.

²⁵² “Önce İman ve Ahlâk”, *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 2(25), 15 Mayıs 1977, 3.

²⁵³ M. Şevki Özmen, “İslâm Dini ve Eğitim”, *Orkun*, 2(18), 15 Temmuz 1963, 21.

vermiştir. Hatta İslam sosyalizmi kavramları kullanılmaya başlamıştır. Milliyetçiler bu yaklaşımdan son derece rahatsızdır. Buna göre İslam ve sosyalizmi yan yana getirmeye çalışanlar İslam'ın yüceliğinden faydalanarak materyalist felsefeye hizmet etme yöntemidir. Bu nedenle İslam sosyalizmi diye bir akım uydurulmuştur. İlginç olan tarafı ise bazı Müslümanların bu durumu kabul edip savunmasıdır. Oysa İslam ve sosyalizm iki farklı kutuptur. Bu kutupları birleştirmek istemenin hiçbir bilimsel tarafı yoktur. İslam mütefekkirleri değil sosyalist düşünürler bu kavramı ortaya atmıştır. Amaçları Sovyet sömürüsü altındaki Müslümanlara karşı sömürü politikalarını devam ettirmektir. Çünkü sosyalistler girmek istedikleri ülke ve topluma göre kabuk değiştirmekte, yöntem geliştirmektedir. Milli sosyalizm, İslam sosyalizmi gibi kavramlar bu düşüncenin bir yansımasıdır. Zira sosyalizm dini bir afyon olarak görmektedir ve ilkel bir güdü olarak tanımlamaktadır. Bu anlayışla sosyalizmin İslam ile bağdaşması mümkün değildir. Diğer taraftan sosyal adaletin sosyalizm olarak görülmesi meselesi ileri sürülmektedir. Oysa sosyal adalet İslam'ın kendi için öz benliğinde vardır. Yani bu konuda sosyalizme ihtiyaç duymamaktadır.²⁵⁴ 20. yüzyılda milli fikirler sosyal adaleti sosyalizmde değil kendi kaynaklarında aramalıdır. Devam eden düzen sarsılmadan, aksaklıklar ve kötülükler iyileştirilerek modern şartların gerektirdiği şekilde bir sistem oluşturulmalıdır.²⁵⁵

Milliyetçiler açısından İslam da milliyetçiğe karşı değildir. Hz. Muhammedin *“Kişi kavmini sevmekle suçlandırılamaz”* hadisi bunu ispat etmektedir. Bir insanın annesini babasını sevmesi gibi içerisine doğduğu toplumu sevmesi ve benimsemesi, onun gelişmesini istemesi son derece doğaldır. İslam'la Türk milliyetçiliği birbirini tamamlamaktadır. Türk milliyetçiliği etnik-bölücü değil aksine sevgi üzerine kurulduğu için toparlayıcıdır. Milletini seven ve ona saygı duyan bir milliyetçiliğin İslam'la çelişmesi söz konusu olamaz. Türk milliyetçiliğinin en güzel ifadesi *“Tanrıdağı kadar Türk, Hıradağı kadar Müslümanız”* dır. Din duygusu Türk milletin değer duygularını, sosyal ilişkilerini, ahlak hayatını düzene sokmaktadır. Oysa Türkiye'deki Batıcı aydınlar sekülerizm bahanesiyle dindarları suçlamakta, yobaz ve softa gibi tabirleri onlara karşı kullanmaktadır. En seküler Batı toplumlarında bile dindarlaşma oranı

²⁵⁴ Hüseyin Özcan, “İslâm ve Sosyalizm”, *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 2 (27), 25 Ağustos 1977, 4.

²⁵⁵ Mehmet Eröz, “Din ve Sosyalizm”, *Devlet*, 213, 3 Aralık 1973, 6.

gittikçe yükselmektedir. Hatta özellikle Doğu Avrupa'daki komünist peyklerinde dahi dindarlık ortadan kaldırılamamıştır.²⁵⁶

Sevinç'e göre milliyetçi/ülkücülerin en sağlam dayanağı inançtır. İnanç, akıl ve bilimden daha öndedir. Akıl ve bilim inanca hizmet etmelidir. Ülkücüler ideallerine sınıksız bağlı kalmalı, inançlarından asla taviz vermemelidir. Türk düşmanları karşısında inançsız bir kitle bulmak için ülkücülerin ütopyalar kurduğunu, pembe hayallere inandıklarını söylemektedir. Türk tarihine bakıldığında hemen bütün büyük işlerin inançla yapıldığını, aklın pek önemsenmediği görülecektir.²⁵⁷ Milliyetçi-Toplumcu doktrin dine karşı değildir. Aksine Türk milli örf, adet ve geleneklerinin oluşmasında İslam dini önemli bir yer tutmaktadır. Zira Türklükle İslam iç içe geçmiştir ve kaynaşmıştır. Din ve vicdan hürriyeti garanti altına alınmalıdır. Hiç kimse inancına göre değerlendirilmemelidir. Milliyetçiler dini eğitime önem vermektedir ve milliyetçi din adamı yetişmesini önemsemektedir. Keza din işleriyle ilgili kurum özerk bir yapıda olmalıdır. Devlet ve din arasındaki ilişki de günün milli gerçeklerine göre düzenlenmelidir. Devlet, din kurumlarının koruyucusudur. Dinin sömürülmesine ise kesinlikle izin verilmemelidir. Din, büyük bir değerler sistemidir. Milliyetçiler dinsizliğe karşıdır. Milliyetçilerin dini görüşü, manevi yönünün de göstergesidir.²⁵⁸

Milliyetçi yayınlarda bu görüşlerle paralellik gösterecek şekilde dini eserler okuyuculara tavsiye edilmektedir. Mesela Tahsin Yaprak'ın "*Sesleniş-Dini Ahlaki Hitabeler*" kitabı tavsiye edilmektedir.²⁵⁹ Yine Milli Yol dergisi İslamcılığıyla bilinen Şevket Eygi'nin Yeni İstiklal dergisini "*mevkuf olmasına rağmen, sebatla ve celâdetle çıkarıyor. Okuyun ve okutun*" notuyla duyurmaktadır.²⁶⁰

Milliyetçilerin ilgi alanına din eğitimi de girmekte, aydın din adamının yetiştirilebilmesinin yanı sıra vatandaşın dinini okullarda öğrenmesi istenmektedir. Oysa din eğitimi, Türkiye'de Tanzimat Dönemi'nden itibaren ikili bir yapıda devam eden eğitim 3 Mart 1934 tarihli Tevhidi Tedrisat Kanunu'yla birleştirilmiştir. Ancak bu kanuna uygun olmayan bir şekilde din eğitimi zaman içerisinde milli eğitimin dışında bırakılmış, Türkiye dinsiz bir toplum haline getirilmeye çalışılmıştır. Yaşar Kutluay'a

²⁵⁶ Türkdoğan, "Türkiye'nin Kalkınma Yolu", 7.

²⁵⁷ Necdet Sevinç, *Ülkücüye Notlar* (2. Baskı), Dede Korkut Yayınları, İstanbul 1975. 73-74.

²⁵⁸ Karaca, "Milliyetçi-Toplumcu Doktrinin Esasları", 7.

²⁵⁹ *Milli Yol*, 1(48), 28 Aralık 1962, 14.

²⁶⁰ *Milli Yol*, 1(46), 14 Aralık 1962, 16.

göre Medreselerin yerine kurulan imam-hatip okullarının sayısı her geçen yıl azalmış ve nihayet 1939 yılında hiçbir imam-hatip okulu kalmamıştır. Keza İlahiyat Fakültesinin de her geçen yıl öğrenci sayısı düşmüş, 1933 yılında gerçekleştirilen Üniversite Reformu'ndan sonra fakültenin tekrar kurulması unutulmuştur. Ayrıca gerek İlahiyat Fakültesi gerekse imam-hatiplere giden öğrencilere mezun olduklarında iş verilmeyeceği propagandası sürekli yapılmış ve gençlerin bu okullara gitmesinin önü kesilmiştir. Yaşar Kutluay'a göre bu yapılanlar toplumun sistematik bir şekilde dinsizleştirilmesi çabalarıdır. Sosyolojik yaklaşımlarla doğanın boşluk kabul etmeyeceği kuralı geçerli olmuş ve din eğitimi alaylıların eline kalmıştır. Din eğitiminin olmadığı otuz yıllık sürecin etkileri 1970'lere kadar uzamıştır. Her ne kadar 1951 sonrasında imam-hatip okulları açılrsa da bu sefer de programlarında ciddi sıkıntılar bulunmaktadır. Asıl uzman kişilerin hazırladıkları raporlar Talim ve Terbiye Kurumu tarafından dikkate alınmadan depolarda bekletilmiştir. Öte yandan mezun sayıları oldukça sınırlı olduğu için sorunun hemen çözülmesi de beklenemezdi. Oysa Batılı medeni ülkelerde din eğitiminin ne durumda olduğu ortadadır. Batıda daha ilkokulda önce kreşlerde çocuklara din dersleri verilmeye başlayıp eğitimin her kademesinde devam etmektedir. Türkiye'den Batılı bu tür ülkelere giden Türk gençleri dini hayat karşısında şaşırmakta, kendilerini boşlukta hissetmektedirler.²⁶¹

Milliyetçilere göre DP hemen her işte olduğu gibi din eğitimi konusunda da samimi değildi. Zübeyir Koç, İslami/ümmeççi yayınlarda bu konuya değinilmemesini eleştirmektedir. Din adamı yetiştirmek için imam hatip okulları açılmasına gerek vardı ve açıldı. Ancak DP yeterli öğretmeni olmadığı halde sırf oy kaygısı güderek bu okulların sayısını birden 17'ye çıkarmıştır. Bu okullarda din adamı yetiştirecek öğretmen olmadığından mezun olan öğrenciler son derece vasat ve bilgisizdir. Oy kaygısı nedeniyle din adamı yetiştirme işi programsız ve düzensiz ilerlemiştir. Diğer okullarda okutulan din dersi de bundan farklı değildir. Ayrıca din adamlarının maaşları son derece sınırlıyken DP ileri gelenleri Avrupa'da dolaşmakta, sel gibi para harcamaktadır. Maddi konuda din adamlarına rahat yüzü göstermeyişleri de samimi olmadıklarının göstergesidir.²⁶²

²⁶¹ Yaşar Kutluay, "Okullarda Din Eğitimi ve İmam Hatip Okulları", *Devlet*, 3, 21 Nisan 1969, 8.

²⁶² Zübeyir Koç, "Din Noktasından İnkılap", *Toprak*, 69, 1 Ağustos 1961, 4- 17.

Din eğitimi konusunda gelişmiş Batı ülkeleri ve özellikle Amerika ile Türkiye sürekli kıyaslanmaktadır. Bu kıyaslamayı en fazla yapan isim Hikmet Tanyu olmuştur. Tanyu, hür ve demokratik ülkelerle Türkiye’de yapılan din eğitimini karşılaştırarak hür ve demokratik ülkelerin gerek okullaşma bağlamında gerek eğitim sisteminde gerekse sivil hayatta din eğitiminin Türkiye’den en az 10 kat fazla olduğunu ifade etmektedir. Aslında bu noktada mesele din eğitiminin ilerlemeye, gelişmeye, demokrasiye ve laikliğe engel olmadığını vurgulamaktır. Zira ABD ve Almanya gibi laik ülkelerde laik yöneticilerin kiliselerdeki ayinlere katılmaları bir sakınca doğurmamaktadır. Keza İsrail’i eğitim sisteminden derslerin içeriğine ve hatta ordusuna değinilerek dini ritüellerin ve düzenlemelerin dine göre yapılmasının dile getirildiği dikkat çekicidir. Komünist ülkeler hariç her ülkede din eğitime önem verilmektedir.²⁶³ Yine Tanyu, komünist Rusya ve Çin dışındaki hemen her ülkede din eğitiminin serbest bir şekilde yapıldığını, din adamlarına ya da din adamı yetiştiren kurumlara son derece hürmetkar davranıldığını ifade etmektedir. Aslında Tanyu’nun amacı demokrasi ve insan haklarının geliştiği Batıda dinin bir huzur kaynağı olarak görülmesini dile getirmesidir. Öte yandan toplumda bu tür kurumlara ve din eğitimi veren özel ya da resmi okullara duyulan saygı vurgulanmaktadır.²⁶⁴ Tanyu’nun temel yaklaşımı dinin ya da dindarlığın toplumu geriye götürmediği, demokrasinin ve insan haklarının gelişmesine engel olmadığıdır. Açık bir şekilde olmasa da Türkiye ile de bir kıyaslamadan söz edilebilir.

Milliyetçiler, Yüksek İslam Enstitüsünün bir binasının olmaması konusuna kadar eğilmeleri din eğitimi meselesini ne kadar önemsediklerini göstermesi bakımından önemlidir. Enstitünün bir okulun çatı katında bulunması yedi yaşındaki bir çocuğun yirmi beş yaşındaki abisini himaye altına alması olarak görülmekte ve zengin kimselerden, zengin “*hacı beylerden*” enstitüye bir bina yapılması sitemkâr bir tavırla istenerek boş lafla Müslümanlık olmayacağı dile getirilmektedir.²⁶⁵

Ali Cabar ise din eğitimi noktasında Türkiye’de laikliğin yanlış anlaşıldığının altını çizmektedir. Laiklik, din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması olarak ortaya konmuş, din devlet işlerine karışmazken devlet din işlerine karışmıştır. Okullarda yeni nesiller bu nedenle dinini öğrenememektedir. Dersleri veren öğretmenler inançlı

²⁶³ Hikmet Tanyu, “Büyük Devletlerde Din Eğitimi”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 18, 15 Eylül 1976, 9.

²⁶⁴ Hikmet Tanyu, “Tarihten Bugüne Din Eğitimi”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 17, 15 Ağustos 1976, 8.

²⁶⁵ Halil Su, “Yüksek İslâm Enstitüsü Binası”, *Mili Yol*, 1(17), 25 Mayıs 1962, 11.

Müslümanlar değil, materyalist fikirli kimselerdir. Orta öğretimde din dersleri seçmeli ve haftada bir saattir. Oysa Batı ülkelerinde din dersleri haftada en az beş saattir. Türkiye’de dinden bu kadar uzak durulması yanlış laikliğin bir yansımasıdır. Cabar bu noktadan hareketle Türkiye’de yaşanan sorunların temel nedenini Türk-İslam Sentezi’nin uygulanmamasına bağlamaktadır.²⁶⁶ Türkiye’nin yakın geçmişinde din müessesesi ciddi bir şekilde sarsılmıştır. Okullarda okutulan kültür derslerinde dinin milliyet şuurunun oluşumunda hiçbir etkisi olmadığı ispat edilmeye çalışılmıştır. Dinin bu şekilde sarsılması sadece bilimsel ve teknik ilerlemeye engel olmamış, manevi alanda, kültürde ve sanatta, en önemlisi ise ahlakta gelişmeyi engellemiştir. Okullardan din derslerinin kaldırılması ve materyalist bir eğitim anlayışının benimsenmesi toplumu ahlaktan uzaklaştırmıştır. Aslında Türklük ve milli kültür İslam ile o kadar iç içe geçmiştir ki bir Türk aydınının yetişmesi için genel bir din bilgisinin olması gerekmektedir. Çünkü bu kültürün unsurları İslam ile kaynaşmış durumdadır.²⁶⁷

Osman Turan, Türkiye’de sadece örneği komünist dünyada görülen bir kültür ihtilaliyle Türk milletinin milli ve insani mukaddesatlardan uzaklaştırılmaya çalışıldığını dile getirmektedir. Bu yaklaşım İlahiyat Fakültesi konusunda yeniden gündeme gelmiştir. Aslında daha İlahiyat Fakültesi kurulma aşamasındayken bile bazı materyalistler tarafından Fakültenin önü kesilmeye çalışılmıştır. Zaman içerisinde de Fakültenin mürteci bir kuruma dönüştüğü yönünde propaganda yapılarak bu kurumların kapatılması için uğraşıldığı bilinmektedir. Oysa bu kurum bilimsel bir kurumdur ve Batının İslam araştırmalarında ne derece ileri gittiği bilinirken Türkiye’nin bundan geri kalması kabul edilemez. Yine Turan’a göre laikliğe aykırı olduğu iddiası da boştur. Zira laiklik dinsizi koruduğu kadar inançlı insanların hakkını da savunmaktadır. İlahiyat Fakültesi’nin kapatılmak istendiği yönündeki haberler materyalist zihniyetin kendini ifadesinden başka bir şey değildir.²⁶⁸

Din eğitimi konusunda imam hatip okulları da milliyetçilerin üzerinde durduğu bir mesele olmuş, ciddi bir imam hatip savunusu ortaya konmuştur. İmam hatiplere dönük olumsuz görüş veya tasarılar eleştirilere tabi tutulmuştur. Mesela 8. Milli Eğitim Şurasında orta öğretim kısmından imam hatip okullarının kaldırılmasını öneren bir

²⁶⁶ Ali Cabar, “Türkiye’de Din Eğitimi”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 2(27), 25 Ağustos 1977, 6.

²⁶⁷ Ali Güney, “Okullarımızda Din ve Ahlâk Derslerinin Durumu”, *Devlet*, 380, 14 Şubat 1977, 5.

²⁶⁸ Osman Turan, “İlahiyat Fakültesi Kapatılacakmış!”, *Devlet*, 1(9), 2 Haziran 1969, 12.

rapor nedeniyle Süleyman Sabri Aytemiz Türkiye’de laiklik perdesi arkasından sistemli bir din aleyhtarlığı yapıldığını ileri sürmektedir. Toplumun dinden uzaklaştırılmasının Türkiye’nin yakın çevresi incelendiğinde komünizm için nasıl bir hedef haline getirildiğini göstermesi bakımından dikkatlerin çekilmesi gereken asıl meseledir. Kültür emperyalizmi karşısında, özellikle Türkiye’nin bir kültür buhranı yaşadığı dönemde din eğitiminden uzaklaşmak, yeni nesillerin manevi cephesini zayıf bırakmak Türk milletinin geleceğini tehlikeye atmakdır.²⁶⁹

Türkiye’de bir İslam üniversitesi kurulmasına dönük talepler de ileri sürülmüştür. Tüm İslam ülkeleri göz önüne alındığında sadece Kahire’de Ezher adında bir İslam üniversitesi vardır. Bağdat’ta bir külliye, Pakistan’da ise İslami eğitimler veren kolejler bulunmaktadır. Türkiye’de imam-hatipler, İslam Enstitüsü ve İlahiyat Fakültesi bulunmasına rağmen bunların hiçbirisi İslam konusunda uzmanlaşmayı sağlayacak okullar değildir. İmam-hatipler isminden de anlaşıldığı gibi imam ve hatip yetiştirmekte ve yükseköğrenime devam edememektedirler. Çünkü 19 tane imam-hatip bulunurken sadece bir tane İslam Enstitüsü bulunmakta ve her yıl 105 öğrenci kabul etmektedir. İslam Enstitüsü ise kuruluş amacı imam-hatiplere öğretmen yetiştirmektir. Buradan mezun olanların başka sahalarda iş yaparken hangi sıfatı alacakları ise belli değildir. Ayrıca İslam Enstitüsü bir ihtisas okulu değildir. İlahiyat Fakültesi ise İslami eğitim veren bir ihtisas okulu değildir. Bu okulda din âlimi yetişmesi mümkün gözükmemektedir. Bu okulların yetersiz olması nedeniyle uzun yıllar İslam’ın bayraktarlığını yapmış Türkiye’nin bir İslam Üniversitesine ihtiyacı vardır. Zübeyir Koç, bir isim tavsiyesinde de bulunarak İstanbul’da Fatih üniversitesi adıyla bir İslam üniversitesi açılmasını önermektedir. Böyle bir üniversite ile hem açıkta kalan imam-hatipliler buraya kabul edilerek yükseköğrenim hakkına sahip olacak ve din alanında uzmanlaşacaktır hem de Türkiye’nin İslam ülkeleri arasındaki yeri kuvvetlenecektir. Her yıl Ezher Üniversitesine akın eden binlerce öğrenci Türkiye’ye gelecek ve döviz için önemli bir kaynak olacaklardır.²⁷⁰

Necmettin Hacıeminoğlu din eğitiminin milliyetçiler için daha genel anlamda ise Türk toplumu için önemini Türklerin İslam’a derin bağlılığına dayandırmaktadır. Bunun

²⁶⁹ Süleyman Sabri Aytemiz, “Türkiye’de Din Eğitimi ve İmam-Hatip Okulları”, *Devlet*, 75, 7 Eylül 1970, 5.

²⁷⁰ Zübeyir Koç, “İslam Üniversitesi”, *Toprak*, 73, Aralık 1960, 10.

yanı sıra dini eğitime yıllarca izin verilmemesinden kaynaklanan bir reaksiyonun geliştirmesiyle dini eğitime önemli bir rağbet olmasını açıklamaya çalışmaktadır. İmam hatip okullarını ihtiyaçtan fazla olmasına rağmen halkın hala bu yönde taleplerinin olmasını bu tepkiye bağlamaktadır. Öte yandan siyasetçilerin dini eğitim konusundaki yaklaşımları da halk tarafından gerçekçi bulunmamakta hatta inandırıcı kabul edilmemektedir. Bu nedenle de toplumda bir tepki oluşmaktadır.²⁷¹

Milliyetçilere göre Türkiye’de ideal din eğitimi ancak milliyetçi bir iktidar zamanında gerçekleşebilecektir. Milliyetçi eğitim anlayışında Türkiye’nin ihtiyaçları doğrultusunda imam hatip okulları, Yüksek İslam Enstitüsü ve ilahiyat fakülteleri yeterli sayıda açılmalıdır. Bu okullarda imanlı, ahlaklı, aydın ve uyanık din adamları yetiştirilecektir. Bu okullarda Arap hayranlığının oluşmasına izin verilmeyecektir. Milli şuur ve milliyet duygusu her şeyin üstünde tutulacaktır. Arapların Türklerden daha sağlam Müslüman olduğu gibi fikirlere yer verilmeyecektir. Müslümanlığı koruyan, sonrasında da dünyaya yayanın Türkler olduğu öğretilenecektir. Yüksek dereceli okullarda ise din bilginler, din felsefecileri ve düşünürleri yetiştirilecektir. Din alanında akademik uzmanlaşmak için yabancı Ezher Medresesi veya diğer yabancı üniversitelere gidilmeyecek İslam üzerine araştırmaların merkezi Türkiye yapılacaktır. Bu aynı zamanda emperyalist Batı ülkelerinin çıkardığı ve Türkiye’de de bazen görülen mezhepçilik oyunlarının önüne geçmeyi sağlayacaktır. Bu okullarda yetişenler mezhepçilik ve tarikatçılık gibi İslam’da yeri olamayan bazı yapıların önüne kendiliğinden geçecektir. Orta öğretimler için ders kitapları da bu aydınlar tarafından hazırlanacak, dersler bu okullarda yetişmiş yeterlik düzeyi yüksek hocalar tarafından verilecektir.²⁷²

Ahmet Arvasi ise din eğitiminin kaynakları üzerinde durmakta, Türk tarihinde önemli eserler vermiş alimlerin eserlerine yönlendirilmesi gerektiğini savunmaktadır. Türkçeye çevrilen birçok dini mahiyetteki eserin kimler tarafından yazıldığı ve hangi amaca hizmet ettiği bilinmemektedir. Bu tür zararlı yayınlar masonların eserleri olabilmektedir. Mesela Araplar arasında revaç bulmaya başlayan Seyit Kutup gibi

²⁷¹ Necmettin Hacıeminoğlu, “Dini Öğretim”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 13, 15 Nisan 1976, 6.

²⁷² Hacıeminoğlu, “Dini Öğretim”, 6.

isimlerin dahi bu tür isimlerin en saflarından biri olduğu, İhvan-ül Müslimin gibi örgütlerin masonların kontrolü altında bulunduğu bilinmektedir.²⁷³

Milliyetçiler, dine karşı bir olumsuz tavır sergilendiğini ileri sürerek, bu düşüncenin gerekçelerini de ortaya koymaya çalışmaktadır. İlk olarak dini konularda yeterli bilgi birikimine sahip olmayan aydın zümre en temel sorundur. Bu nedenle din meselesi bazı zabıta olayları olunca gazete köşelerinde temas edilen bir konu olarak kalmaktadır. Öte yandan Türk insanının geri kalması bir alışkanlık olarak sürekli İslam dinine bağlanmaktadır. Cahil, yobaz ya da saf insanları devletin eğitmesi, toplumun bilgilendirmesi gerekirken dine suç bulmak yanlış bir tutumdur. Bu tür yanlışlıkların ortadan kalkması için ise din alanında uzman kimselerin meseleye el atması gerekmektedir.²⁷⁴

Hayrani Ilgar'a göre toplumda dine karşı olumsuz tutumun gerekçelerinden birisi de solcuların din aleyhindeki propagandasıdır. Solcular, Türkiye'de bir irtica hareketi ve tehlikesi olmadığı halde küçük olayları sürekli gündemde tutmaya çalışmaktadır. Solcular imam hatip okullarının açılmasına da karşıdırlar. İmam hatipler aydın din adamı yetiştirip mürtecilerle ve yobazlarla mücadelede en önemli kesimi oluşturacaktır. Ilgar'a göre solcuların maksadı, yobazlar ve gericiler değil dinin kendisidir. Dünyada Sovyetlerden başka bir memlekette din yasak değildir. Türkiye'deki solcular da Sovyetleri örnek almakta, bu nedenle dine karşı çıkmaktadır.²⁷⁵ Mehmet Eröz ise sosyalizm için dinin bir uydurma ve insanları kandırma aracı olarak görülmesine dikkat çekmektedir. Sosyalizmin dine bu yaklaşımı bilimsel gerçeklerin de aksi yönündedir. Çünkü din, gerek sosyoloji gerekse sosyal antropolojinin ortaya koyduğu gibi en ilkel toplumlarda dahi görülen bir durumdur. Yani din insanlık tarihi kadar eski bir hadisedir ve sosyal tabakalarla, sınıflarla ya da burjuvaziyle alakalı değildir. Sosyalizmin uygulama alanı olarak Sovyetlerin din meselesinde takındığı tavır da durumu açıklaması bakımından önemli bir örnektir.²⁷⁶ Marksistler dine milletin ve milliyetçiliğin temel unsurlarından birisi olduğu için karşı çıkmaktadır. Nasıl dil birliği bir milleti meydana

²⁷³ S. Ahmet Arvasi, "Dinimiz İslâmiyet 2", *Ülkücü Kadro*, 10, 1 Mayıs 1977, 7.

²⁷⁴ N. Hacıeminoğlu, "Din Bilmecesi", *Millî Hareket*, 44, Mart 1970, 6-7.

²⁷⁵ Hayrani Ilgar, "Din Düşmanlığı", *Millî Yol*, 1 (26), 27 Temmuz 1962, 11.

²⁷⁶ Eröz, "Din ve Sosyalizm", 6.

getiren temel unsurlardansa din birliği de aynı işlevi üstlenmektedir. Millet düşmanı olan Marksizm de bu durumun doğal bir sonucu olarak dine karşıdır.²⁷⁷

Rıfki Akın, Marksistlerin İslam'a düşman olmasını temelde iki nedene dayandırmaktadır. Öncelikle İslam'da zekât müessesinin bulunması Müslümanlar arasında dayanışmayı sağladığından fakirliğin önünü kesmesi önemli bir nedendir. Sefalet olmayınca Marksizm de anlamını yitirecektir. Diğer sebep ise Marks'ın Yahudi kanı taşımasıdır. Kuran'da Yahudilerin fitne çıkarmaya çalışan bir millet olduğuna dair birçok ayet bulunmaktadır. Marks da soyunun amacına hizmet etmekte, yazılarıyla her yerde fitne çıkarmaya çalışmaktadır. İslam'ın fitne karşısında olması yine düşmanlıklarının sebeplerinden biridir. Öte yandan İslam'ın bilime karşı olduğu da yine Marksistler tarafından uydurulan bir yalandır. Tam aksi İslam'ın bilimi ne kadar önemseydiği ve teşvik ettiği sayısız Hadis ile sabittir.²⁷⁸ Akın'ın bu yaklaşımları Marksizmin din anlayışını derinlemesine incelemekten uzaktır. Toplumda yaygın bilgilerin tekrarı ve savunma refleksinden başka anlam taşımamaktadır.

Din, milliyetçilerin solun karşısında konumlanmasında önemli faktörlerden biri olmuştur. “*Allahsız komünist*” söyleminin arka planında Marks'tan başlayarak diğer solcu düşünürlere uzanan solun dine yaklaşımı bolca referans verilen bir meseledir. Din, komünizmin kurucusu Marks ve takipçileri için toplumu uyutan bir afyon olarak görülmektedir. Din aynı zamanda üst yapının konusudur ve insanların mutluluğa ulaşmasını engelleyen araçlardan birisidir. Marks'ın bu nazari görüşleri Sovyetler Dönemi'nde uygulamaya da geçmiştir. Mesela 1917'de Lenin ve Stalin tüm dinlerin ibadetlerini özgür bir şekilde yerine getirebileceğini söylerken bu tutum şartların da olgunlaşmasıyla birlikte değişmiş, ibadethaneler kapatılmış, din adamları ortadan kaldırılmıştır. 1950'lerin ortasında dahi dinin afyon olarak görülmesi fikri Sovyetlerde kabul görmekte ve Sovyet yöneticileri tarafından bu fikre uygun politikalar uygulanmaktadır.²⁷⁹

Erol Güngör ise dine karşı takınılan olumsuz tavırları iki madde de incelemektedir. İlk olarak dini değerlerin bazen objektif bilgi denen şeylere aykırı olmasıdır. Dini dogmaların bilime uymadığını söyleyenler büyük bir keşif yaptığını

²⁷⁷ Rıfki Akın, “Marksistlerin Din hakkındaki Görüşleri”, *Devlet*, 9(424), 13 Aralık 1977, 6.

²⁷⁸ Rıfki Akın, “Marksistlerin Din Hakkındaki Görüşleri”, 6.

²⁷⁹ Mehmet Işıkkaya, “Din'e Karşı Marks”, *Devlet*, 9(419), 14 Kasım 1977, 6.

sanmaktadır. Yapılan hata dini bilimsel bir teori gibi ele almaktır. Oysa “*din bir ahlâk sistemidir, tabiatın kör kuvvetlerine değil de sosyal kıymetlere öncelik verir*”. Bu nedenle din biyolojik ilerlemeden değil Adem ve Havva’nın “istiaresinden” bahseder. Yani din insan organizmasının oluşumunu değil insanın görev ve sorumluluklarını bildirir. Bu bağlamda insanın tek anne ve babadan türemesi evrensel eşitlik ve kardeşlik prensibini ortaya koymaktadır.²⁸⁰ Dine karşı takınılan olumsuz tavrın ikinci kaynağı reformcu denen ve kendilerini insanlara akıl hocası olarak gönderilmiş sanan insanların bilgisizliğidir. Bu tür insanlar genelde geri kalmış ülkelerde olduğundan Türkiye’de de bolca rastlanmaktadır. Reformcular dini hayata katılmayan ancak değişimi dışarıdan yapmaya çalışan kimselerdir. Türkiye’de demokrasinin gelişmesiyle birlikte dini hayata pek müdahale edemeseler de müdahale etmek için fırsat kollamaktadırlar.²⁸¹

Din konusu Türkçüler, milliyetçiler arasında tartışılan ve hatta birbirlerine sırt dönmelerine neden olan konulardan birisi ve hatta birincisidir. Türkçü olarak adlandırılan ve Atsız çevresinde bulunan grup din konusuna yaklaşımın milliyetçileri ayırmasından şikâyetçidir. Dikici, din konusuna yaklaşım kişilerin yetiştirme tarzının bir ürünü olduğunu ileri sürmektedir. Bazı milliyetçiler dinin Türklükten önce geldiğini, hiç değilse aynı düzeyde olması gerektiğini ileri sürmekte, dini daha çok öne çıkarmaya çalışmaktadır. Oysa hiçbir Türkçü dine sırt dönmekte, İslam’ın Türklerin dini olduğunu kabul etmektedir. Türkçülerin İslam hakkında olumsuz görüşleri bulunmamaktadır. Hatta Türklük zayıfladığında İslam’ın sarsılmayacağını kimse iddia edemez. Diğer Müslüman devletlerin hali bilinmektedir. Bu tür anlaşmazlıklar nedeniyle milliyetçilerin ayrı düşmesinin zamanı geçmiştir. Kalkınma, ilerleme Türklük şuuru etrafında olacaktır. Başkalarından alınan fikirler Türklere hiçbir fayda sağlamayacaktır.²⁸² Bu fikirlerin Atsız’ın “*Ötüken*” dergisinde ifade edilmesi dikkat çekmektedir.

Yine Türklüğün mü yoksa Müslümanlığın mı daha önce geldiği tartışması milliyetçiler tarafından gereksiz bulunan ve kötü maksatlara hizmet eden bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir. Çünkü Türklük ve Müslümanlık aynı kategorinin soruları değildir. Birisi milliyet diğeri inancı ifade etmektedir. Türkler hem Türk hem de

²⁸⁰ Erol Güngör, “Din Meselesi III”, *Töre*, 5 (31), Aralık 1973, 11-12.

²⁸¹ Erol Güngör, “Din Meselesi III”, 12.

²⁸² Kenan Dikici, “Türkçülük ve Din”, *Ötüken*, 51, Mart 1968, 13.

Müslümandır. Bunlar birbirlerine engel teşkil eden durumlar değildir. Yine bazı kötü niyetlilerin Türklük mü daha kıymetli yoksa İslam mı soruları fitne çıkarmak için sorulan sorulardır. Irk olarak Türk ırkı diğer ırklardan daha değerli, din olarak İslam diğer dinlerden daha değerlidir. Müslümanlıkla Türklük kıyaslanacak kavramlar değildir²⁸³. Cezmi Bayram ise milliyet ve İslam birbirine zıt mıdır tartışmasını suni bir tartışma olarak görmektedir. Milliyetçi, Müslüman Türk çocukları farklı fikirlerin ve grupların insanlarıymış gibi karşı karşıya gelmektedir. Oysa bu gençler aynı fikrin insanlarıdır. Bu ayrılığın altında bilgi eksikliği ve yanlışlığı, gençlere rehber olma iddiasındaki bazı kimselerin nefsi tutumları bulunmaktadır. Oysa Türklük ve İslam bin yıldan beri iç içe geçmiş, Türk denince Müslüman, Müslüman denince Türk akla gelir bir duruma gelmiştir. Bu birliktelik zorla da değil gönüllü olarak kurulmuştur.²⁸⁴

Din veya dini gruplara yaklaşımlar milliyetçiler arasında sorunlar yaşanmasına neden olabilse de 1960-1980 sürecinde milliyetçiliğin İslami bir görünüme kavuşmasını engellememiştir. Bu dönem Türklük ve İslam'ın eşit şekilde vurgulandığı Türk-İslam Sentezi fikrinin milliyetçi düşünceye hakim olduğu dönemdir. Türk İslam Sentezi; İslamcı, Türkçü ve Memleketçi akımların bir birleşimidir ve İslam'ı sosyopolitik alandan çıkaran resmi ideolojiyi restore etmeye dönük ancak daha çok sola karşı oluşmuş bir fikirdir. *“Cumhuriyet devrinde, ırkçı Türkçülerin bir kısmı hariç, bütün milliyetçilerin böyle bir sentezin, daha doğrusu tarihte zaten gerçekleşmiş olan bu sentezi korumanın peşinde oldukları rahatlıkla söylenebilir”*.²⁸⁵ Türk-İslam Sentezi; Milliyetçiler Derneği, Aydınlar Ocağı, Fetih Cemiyeti, Muallimler Birliği gibi fikirleri birbirlerine yakın ve yakın ilişkiler içerisinde bulunan cemiyetler etrafında gündemde tutulmuştur. Ayvazoğlu, Türk-İslam Sentezinin bu dönemde İbrahim Kafesoğlu ve Muharrem Ergin tarafından ortaya atılmadığını, Cumhuriyet Dönemi'nde bir takım ırkçı milliyetçiler dışında, zaten tarihte olan bir durumun devamının sağlanmaya çalışıldığını dile getirmektedir.²⁸⁶

Türk-İslam Sentezi Türk'ün fitri ve kültürel özellikleriyle, Kuran'ın kaide ve prensiplerinin birleşmesi anlamına gelmektedir. Bu birleşimin yöntemi ise Kuran'ın

²⁸³ Mevlüt Uluğtekin Yılmaz, “Türküz Müslümanız!”, *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 2 (27), 25 Ağustos 1977, 5.

²⁸⁴ Cezmi Bayram, “Türklük ve Müslümanlık”, *Ocak*, 1(5), Mayıs 1968, 3-4.

²⁸⁵ Ayvazoğlu, *Tanrıdağı'ndan Hıra Dağı'na*, 153-154.

²⁸⁶ Ayvazoğlu, “Tanrıdağ'dan Hıra Dağına Uzun İnce Yollar”, 573-574.

hiçbir prensibinden taviz verilmeden Türk'ün fitri tarihi ve kültürel özelliklerinin İslam ile kaynaştırılmasıdır. Türk ve İslam et ile tırnak gibi, suyu oluşturan oksijen ve hidrojen gibi birbirine karışmıştır.²⁸⁷ Türklük ve İslam Türklerin Müslüman olmasından sonra sürekli birbiriyle anılan iki kavram olmuştur. Türk-İslam terkihi de Türklerin Müslümanlaşmasıyla birlikte başlamıştır. Türklerin İslam'ı benimsemesiyle birlikte bazı özelliklerini kaybettiğini ileri sürenler bulunmaktadır. Oysa durum tam tersi bir istikamette ilerlemiştir. Müslüman olan Türkler kimliklerini korurken, İslam'ı benimsemeyenler kimliklerini kaybetmiştir. Esir olsa dahi Müslüman Türkler Türklüklerini muhafaza edebilmiştir.²⁸⁸

Birol Akgün ve Şaban H. Çalış, aslında milliyetçiliğin doğduğu dönemde öncelikle dinle mücadele etmek durumunda olduğunu ileri sürmektedir. Mevcut yapıyı kırıp kendini kabul ettirebilmesi için bu gereklidir. Milliyetçiliğin mevcut din ile uzlaşması ve birliktelik kurması ise ilerleyen süreçlerde gerçekleşebilmektedir. Özellikle tarihsel materyalizmin yükselmesi bu birlikteliği kolaylaştırmıştır.²⁸⁹ Grigoriadis ise Yunan ve Türk milliyetçiliklerinde dinin konumunu incelediği çalışmasında Türk-İslam Sentezi'nin yeni bir durum olduğunu, Osmanlı Dönemi'ndeki İslamcılık ve Türkçülük fikirlerinden niteliksel bakımından farklar taşıdığını ileri sürmektedir.²⁹⁰ Ancak Gökhan Çetinsaya'nın yaklaşımı Türk-İslam Sentezi'nin anlaşılması bakımından daha elverişli görülmektedir. Zira Çetinsaya, Türk-İslam Sentezi'nin köklerini Osmanlı dönemindeki milliyetçili ve İslamcılık fikirlerinin ortaya çıkmasına kadar geri götürmektedir. Buna göre her iki fikir akımı ortaya çıktığı dönemde iç içe geçmiştir. Bu durumun istisnası aşırı milliyetçi-Turancılığın İslam'ı reddetmesi ve aşırı İslamcılığın milliyetçiliği reddetmesidir. Fakat bu aşırı kesimler kitleselleşememiş, belli dar çevrelerde kalmıştır. Yaygın fikir ise milliyetçi-İslamcı bir çizgiyi takip etmiştir. Kemalist Dönem bu fikri yapıyı baskılasa da siyasi liberalleşmenin yaşanmaya başladığı çok partili döneme geçişle birlikte tekrar kitleler

²⁸⁷ Coşkun Polat, "Türk-İslâm Sentezinin Temel Esprisi", *Bozkurt*, 48, Nisan 1976, 5.

²⁸⁸ Dilâver Cebeci, "Türk-İslâm Sentezi", *Türk Yurdu*, 8(349), Nisan 1987, 3.

²⁸⁹ Birol Akgün-Şaban H. Çalış, "Türk Milliyetçiliğinin Terkibinde İslamcı Doz", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), 4, Milliyetçilik, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 585.

²⁹⁰ İoannis N. Grigoriadis, *Kutsal Sentez: Yunan ve Türk Milliyetçiliğine Dini Aşılama*, Çev. İdil Çetin, Koç üniversitesi Yayınları, İstanbul 2014, 27.

üzerinde etkili olmuştur. Zaten bu dönemden sonra siyasi partilerin temsil ettikleri fikirler göz önüne alındığında bu durum gözlemlenebilmektedir.²⁹¹

İslam'ın Osmanlı İmparatorluğu'na başka bir değişle devlete uluslararası alanda başarı sağlayacak ahlaki ve ideolojik temel sağlayacağı fikri Namık Kemal'den beri savunulan fikirlerden biridir. Zira Namık Kemal, İslam'ın devleti geri bıraktığını düşünmüyor, aksine beceriksiz devlet adamları tarafından değiştirildi ve bozulduğu için sorunların yaşandığını dile getiriyordu.²⁹² Gökalp dinin toplumsal işlevi bağlamında Durkheimci bir görüşü savunuyordu. Yani din toplumsal dayanışmanın en önemli unsurlarından biri olarak görülmektedir. Türk milliyetçiliğinin İslam ile ilk sentezlenmesi de Gökalp'in yaklaşımlarıyla gerçekleşmiştir. Çünkü etnik, dilsel ve kabile bazında bölünmüş bir toplumu bir araya getirmek için dinin kapasitesini görmüştür.²⁹³ Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte dini müessese ve tutumlar yavaş yavaş silinmeye başlamıştır. Grigoriadis'in ifadesiyle çeşitli yasalar ve uygulamalarla birlikte İslam marjinalleştirilmeye çalışılmıştır. Ancak halk nezdinde bu girişim karşılık bulamamış, çeşitli tarikat veya gruplar yer altına çekilerek kendini muhafaza etmeyi başarmıştır. 1946'da çok partili hayata geçişle birlikte İslam kamusal alanda yeniden görülmeye başlamıştır.²⁹⁴ 1950'lere gelindiğinde değişim süreciyle birlikte dini motifler ön plana çıkmaya başlamış, ırki terimlerle ifade edilen Türklük ise geleneksel ve muhafazakâr çizgiye oturmuştur. Böylece milliyetçilikte Müslümanlaşma süreci başlamıştır.²⁹⁵

Özellikle 1940'lı ve 1950'li yıllarda Türkçü fikirlerle İslamcılığın birbirlerine yaklaşımlarında Necip Fazıl'ın “*Büyük Doğu*” dergisi ve Osman Yüksel'in “*Serdengçeti*” dergisi önemli bir yere sahiptir. Özellikle “*Serdengeçti*” dergisi Türkçülerle İslamcıları aynı sayıda buluşturabilme kabiliyetine sahiptir. Mesela 1952 Mayıs-Haziran'ında çıkan Serdengeçti'nin 15-16. sayısında Ali Fuat Başgil, Zeki Velidi Togan, Necip Fazıl, Nihal Atsız, Nurettin Topçu, Cevat Rifat Atilhan, Eşref Edip gibi

²⁹¹ Gökhan Çetinsaya, “Rethinking Nationalism and Islam: Some Preliminary Notes on the Roots of ‘Turkish-Islamic Synthesis’ in Modern Turkish Political Thought”, *The Muslim World*, LXXXIX (3-4), July-October 1999, 350-376.

²⁹² Grigoriadis, 83-84.

²⁹³ Grigoriadis, 87.

²⁹⁴ Grigoriadis, 99-101.

²⁹⁵ Mustafa Çalık, *MHP Hareketi: Kaynakları ve Gelişimi 1965-1980*, Cedit Neşriyat, Ankara 1995, 195.

isimlerin bir arada bulunmasının yanı sıra Serdengeçti Saidi Nursi ile yaptığı görüşmeyi de yazmıştır.²⁹⁶

1944 yargılamalarında Atsız'ın da tabiriyle milliyetçilik düşünceden harekete geçse de kitleselleşmeyi başaramamıştır. Bu Türkçü kuşaktan sonra siyasal ortamın toplumsal ve fikirsel hareketlere daha elverişli bir hal almasıyla, Çetinsaya'nın üzerinde durduğu “*orta katman aydınlar*”ın daha aktif olduğu görülmektedir. Bu dönemde Türklük ile İslam bir araya getirilmiş, İslam öncesi Türk tarihi kadar Müslüman Türk tarihi, özellikle Osmanlı tarihi önem kazanmıştır. Ahmet Kabaklı, Ergun Göze gibi isimler bu tür aydınlara örnektir. Geniş kitlelere ulaşabilen ve düşüncelerinde tutarlılık konusu çok da önemsenmeyen, kitleleri seferber edebilen orta katman aydınlardır. Dönemin başat konusu komünizme karşı devletin bekasıdır.²⁹⁷

Dini inançların 1960'lı ve 1970'li yıllarda yüksek olması sadece Türkiye'ye özgü bir durum değildir. Soğuk Savaş Dönemi'nde ABD'de sola karşı baskının artması aynı zamanda muhafazakârlaşma ve maneviyata ağırlık vermeyi beraberinde getirdi. Bu durum sadece Amerika'nın toplum yapısını değil aynı zamanda dış politikasını da etkilemiştir. Hür iyi adam ile şeytanlaşmış kötü adamın yani komünistin mücadelesi söz konusudur. Bu manevi savaş çağrısı ilk önce Truman tarafından Hristiyan dünyaya seslenilerek başlatılmıştır. Özellikle komünizm tehdidindeki Avrupa öncelikliydi. Bu yüzden Papalığı da içerisine alan bir mücadele cephesi oluşturulmuştur. Ancak Hristiyan dünyasının Komünizmin yayılmasını önlemek adına yetersiz olduğu görülmüş ve Müslüman din adamlarıyla da ilişki kurulması gerektiği ortaya çıkmıştır.²⁹⁸

1977 dolaylarında Necip Fazıl'ın İslamcı kesimden uzaklaşarak Ülkücülere yaklaşması ile birlikte Ülkücüler arasında İslami yönün arttığı, tasavvufa merak uyandığı görülmektedir. Necip Fazıl'ın eserleri Ülkücü gençlerin başucu eserleri olmaya başladı. Yine aynı dönemde İmam Gazali'nin de Ülkücülerin en çok okuduğu isimlerden birisi olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Elbette Ülkücülerin, Akıncıların

²⁹⁶ Ayvazoğlu, “Tanrıdağ’dan Hira Dağına Uzun İnce Yollar”, 567-568.

²⁹⁷ Y. Doğan Çetinkaya, “Orta Katman Aydınlar ve Türk Milliyetçiliğinin Kitleselleşmesi”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), 4, Milliyetçilik, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 101.

²⁹⁸ Cangül Örnek, *Türkiye’nin Soğuk Savaş Düşünce Hayatı: Antikomünizm ve Amerikan Etkisi*, Can Sanat Yayınları, İstanbul, 2015, 117-118.

sahasına girmesiyle birlikte İslamcılarda bir tedirginlik baş göstermiş, Ülkücüler için ırkçı, kavmiyetçi gibi söylemlerle propagandalar çoğalmıştır.²⁹⁹

Dönemin milliyetçi yayınlarında Türk-İslam Sentezi bolca işlenmektedir. Mesela “*Milli Hareket*” dergisi çıkarken Muammer Işın derginin amacını açıkladığı yazısında Kanuni Sultan Süleyman zamanına kadar Türklerin yükselişeyken bu tarihten itibaren gerilediğini, bunun sebebinin de milliyetçilik ve İslam’da tahriflerin, hurafelerin artması olarak göstermektedir. Işın’a göre Türkler Müslüman olmadan önce de Müslüman ruhludur. Bunu ahlak anlayışlarıyla sağlamaktadırlar. İslam’la buluştuktan sonra bu anlayış daha da kuvvetlenmiştir. Dünyaya yayılan Türk medeniyeti de milliyetçilik ve ahlakın güçlü olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak bu özellikler gevşemeye, zarar görmeye başladıktan sonra Türkler gerilemeye başlamıştır. Türkiye’nin geri kalmış ülkeler arasında olmasının temel nedeni de budur.³⁰⁰

“*Fedai*” dergisinde de aynı durum söz konusudur. İlk yazısında “*milliyetçiliğin ve mukaddesatın eğilmez müdafii*” olacağı söylenirken “*bu iki hasletin birbirinden ayrılmaz iki cevher olduğuna*” inanıldığı vurgulanmaktadır. Derginin yolu olarak “*Tanrı Dağı kadar Türk, Hıra Dağı kadar Müslüman*”dır. “*Fedai*” dergisi Türkçülük ile milliyetçiliği birbirinden ayrı değerlendirmemektedir: “*Bir Türk milliyetçisinin aynı zamanda Türkçü olmaması düşünülemez*”. Bu bakımdan Türkiye’nin dertleri kadar komünizm altında ezilen esir Türklerin davaları da savunulmalıdır. Çocuklara milli tarih şuuru, köklerin bilgisi verilmeli, tarihi bağlar canlı tutulmalıdır.³⁰¹

Veli Karaman, Türklerin Müslüman olma sürecinde milliyetçilerin temel yaklaşımlarını temellendirmeye çalışmaktadır. Birçok tarihçinin bu önemli olay karşısında farklı yorumları olsa da bunlar yanlış değil hepsinin doğruluk payı olduğunu savunmaktadır. Ancak daha çok maddi nedenlerle yani Arap-İslam toplumunun zenginliğiyle Türklerin Müslümanlaşması arasında bir bağlantı olmadığını ifade etmektedir. Karaman’a göre öncelikle Türklerin İslam’dan önceki Tanrı inançlarıyla İslam’ın Tanrı inancı birbirine benzemektedir. Türkler, bazı gök cisimlerine Tanrı gözüyle baksa da zaman içinde bu maddi görüntü bir ruha dönüşmüş, Tanrı’nın cismi kaybolarak yerini soyut bir ruh almıştır. İslam’ın Türkler arasında hızlıca yayılmasında

²⁹⁹ Hayati Bice, *Ülkücü Hareket Üzerine Notlar* (4. Baskı), Önder Yayıncılık, Ankara 2019, 52.

³⁰⁰ Muammer Işın, “Amaç”, *Milli Hareket*, 1, 1 Kasım 1966, 2.

³⁰¹ “Yolumuz”, *Fedai*, 1(1), Ağustos 1963, 2.

bu yaklaşım en temel özelliklerden birisidir.³⁰² Hikmet Tanyu ise Türklerin Budizm, Hristiyanlık, Musevilik gibi İslam'dan farklı dinleri tarih boyunca benimsediğini fakat İslam'ın dışındaki bu dinleri benimseyenlerin Türklüklerini kaybettiğini belirtmektedir. İslam ise Türklerin din anlayışıyla uyuşmakta, manevi cephesini doldurmaktadır. Cihanşümül bir mahiyete sahip olan İslam Türklerin manevi yönlerini güçlendirmiş, milli varlıklarını korumasını sağlamıştır. İslam'ın milliyetçiliği kabul etmediği görüşü ise son derece yanlıştır. Bu durum ayet ve hadislerle de sabittir. Müslüman topluluklar milletler şeklinde yaşamaktadır.³⁰³

Ahmet Arvasi de Türklük ile İslam'ın ne kadar örtüştüğünü ortaya koymaya çalışmaktadır. Arvasi, Türkler ve İslam bahsinde Türklerin öteden beri tek tanrı inançları bulunduğunu, İslam'ı kabul etmeleriyle birlikte bu geleneğin devam ettiğini dile getirmektedir. İslam Türklerin din anlayışına o kadar uygundur ki 10. yüzyılda İslamlaşmaya başlayan Türkler 11. yüzyılda İslam'ın kılıcı haline gelmiştir. 16. yüzyılda ise Türkler Hz. Peygamber'in vekili olmuştur. İslam'ı kabulünden itibaren Türkler İslam'ın en büyük hizmetkârı olmuştur. İslam Türk kültürüne uygun olduğu için Türkleri daha da güçlendirmiştir. İslamlaşmayan Türkler Türklüğünü kaybederken İslamlaşanlar Türklüklerini koruyabilmiştir. Arvasi bu yaklaşımla Türklüğün İslam'ı, İslam'ın da Türklüğü beslediğini ve kuvvetlendirdiğini ileri sürmektedir. Türk-İslam Ülküsünün temelini bu yaklaşım oluşturmaktadır.

1969 yılında Osman Turan'ın yayımladığı “*Türk Cihân Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*” başlıklı eseri Türk-İslam Sentezinin yaygınlaşması bağlamında önemli vazifeler görmüştür. İlk olarak bu çalışmayla ülkücülerin milliyetçilik anlayışlarındaki insani vurgunun arttığı görülmektedir. Yani başka milletlere yaşam hakkı tanımayan söylemlere sahip sert bir anlayıştan uzaklaşılarak Türk milliyetçiliğinin insanı boyutlarına yapılan vurgu geliştirilmiştir. Öte yandan nizam-ı âlem yani dünyaya düzen vermek kavramını milliyetçi literatüre sokmuştur. Böylece Türk milliyetçiliği dünyaya açılan, yeni bakış açısı geliştirebilen bir duruma getirilmek istenmiştir. Yine 1970'lerde Osmanlı kuruluş dönemi romantizminin baş göstermesiyle birlikte, bu yıllarda düzenli

³⁰² Veli Kahraman, “Türk'lerin Müslüman Oluşu”, *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 5, Ağustos 1975, 10.

³⁰³ Hikmet Tanyu, “Din ve Medeniyet”, *Toprak*, 23 (16-17), Nisan-Mayıs 1979, 3.

olarak Söğüt'e ziyaretler yapılmaktadır, Alperen isminin yaygınlaştığı dikkat çekmektedir. Ayvazoğlu Kürşat'ın yerini Alperenin aldığını vurgulamaktadır.³⁰⁴

Yine Türk İslam Sentezi denince akla gelen ilk isimlerden İbrahim Kafesoğlu, 1960'larda Türkçü görüşleri daha baskın bir düşünce yapısına sahipken 1970'lerde Türk-İslam sentezini savunan, Türklükle Müslümanlığın uyum içerisinde olduğunu benimseyen bir aşamaya geçmiştir.³⁰⁵

Türk İslam Sentezinin köklerinden biri de Dünder Taşer'in sohbetleridir. Taşer'in sohbetlerinde sıkça dile getirdiği "*İslam'ın zihinlerde meydana getirdiği inkılâp*"tır. Başka bir deyişle İslam'ın medeniyete katkısı, insanlığın ilerlemesine hizmettir. Özellikle Müslüman bilim insanlarının katkıları bu bağlamda ön plana çıkmaktadır. Mesela sıfırın bulunuşu ve matematiğe uygulanışı anlatısı meselenin anlaşılmasını sağlayacaktır. Yahudilerde ve Hristiyanlarda Tanrı tasavvuruna bir şekle sahiptir. Yahudilikte Yahudiler Tanrı Yahuva'nın çocukları; Hristiyanlıkta Teslis'te ise baba-oğul-kutsal ruh üçlemesi söz konusudur. Mantık, babanın oğula benzeyeceğini söylediğinden bu dinlerde Tanrı bir şekle bürünür. Ancak İslam inancında Tanrının bir şekli yoktur ve tasavvur edilemez. Bu da zihni tasavvurda hiçe karşılık gelmektedir. Hiçin zihindeki karşılığı da sıfırdır. Bu zihni yapı sıfırı keşfetmiştir. Sıfırı bulduktan sonra ezeli ve ebedi karşılığı olarak sonsuzu keşfetmiştir. Böylece Hint'ten alınan sıfır rakamı matematiğe uygulanmış, hesapta Roma rakamları geri plana itilmiştir. Soyut düşünmenin gelişmesi ile El-Câbir, Hârizmi gibi bilginler bilimin ilerlemesine hizmet etmişlerdir. Bu anlayışla Ülkücüler İslam'ı sadece bir iman unsuru olarak değil aynı zamanda medeniyetin önemli bir parçası olarak da savunmaktadırlar. Ülkü Ocaklarının gençlerle yürütülen seminer çalışmalarında bu tür anlatılar önemli bir yer tutmaktadır.³⁰⁶

Yine İslami vurguların milliyetçiler arasında artmasında Milliyetçilerle solcuların mücadeleleri taşlı sopalı kavgadan silahlı kavgaya geçince milliyetçilerin "*Milliyetçi Türkiye*", "*Başbuğ Türkeş*" gibi sloganları yerini "*Kanımız aksa da zafer İslamın*", "*Türklük gurur ve şuuru, İslâm ahlâk ve fazileti*" gibi söylemlere kaymıştır.³⁰⁷

³⁰⁴ Ayvazoğlu, *Tanrıdağı'ndan Hıra Dağı'na*, 157-158; Ayvazoğlu, "Tanrıdağı'dan Hıra Dağına Uzun İnce Yollar", 575.

³⁰⁵ Taşkın, *Milliyetçi Muhafazakâr Entelijansiya*, 142.

³⁰⁶ Erol Kılınç, *Damla Damla Yaşadıklarım* (2. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2012, 135-136.

³⁰⁷ Ahmet B. Karabacak, *Üç Hilâl'in Hikayesi*, 40.

Hayati Bice de Ülkücülerin 1977 yılından itibaren tasavvufî eğilimlerinin artmasında sıcak çatışma ortamının önemli bir yere sahip olduğunu belirtir. 1969'dan 1977'ye kadar çatışmalarda ölen Ülkücü sayısı 100'ü bulmazken sadece 1977 yılında ölenlerin sayısı 100'ü geçmiştir. Bu ortamda Ülkücüler manevi yöne önem vererek uğrunda ölünecek şeyin ne bir parti ne de parti lideri olduğunu, asıl önem arz edenin dava olduğunu kavrayarak Allah'a hizmet etmeyen bir davanın da ölüme değmeyeceğine inanmışlardır. Keza Ülkücüler arasında tasavvufun en fazla arttığı dönem 12 Eylül sonrasında yaşanan mahkûmiyetler olarak bilinmektedir. Cezaevlerinde birçok Ülkücü çeşitli tarikatlara bağlanmıştır.³⁰⁸

1970'lerin ikinci yarısında Ülkücü gençler arasında tırmanan olaylar sebebiyle ölümlerin yaşandığı dönemde maneviyata ağırlık verilmeye başlandı. 1970'lerin başında bırakılan milliyetçi toplumcu söylemin yerine gençleri heyecanlandıracak bir söylem gerekiyordu. Nizam-ı Alem söyleminin ön plana çıktığı görülmektedir. Aslında bu kavram Osmanlı'da kullanılmakta ve toplumsal düzen anlamını taşımaktayken 1970'lerin ikinci yarısında yeniden gündeme gelince dünyaya düzen verme anlamı yüklenmiştir. Namık Kemal Zeybek, eğitimci olarak bu anlam kaymasını düzeltmenin mümkün olmadığını söylemektedir.³⁰⁹

Türk İslam Sentezinin fikri arka planını tarih oluşturmaktadır. Tarih anlatıları, İslam'dan önceki Türk yaşayışıyla İslam'ın örtüştüğü ve bu birleşmenin Türkleri daha da güçlendirdiği yönündedir. Türkler tarihleri boyunca birçok dini benimsemiş ancak İslam dışındaki dinlerin hiçbirinde karar kılmamıştır. Türklerin İslam'ı seçmesinde birçok sebep vardır ve bunlardan birisi de Türklerin asker bir millet olması ile İslam'ın askerlik, vatan sevgisi, şeref, namus, iyilik, hak ve eşitlik gibi hasletleri önemsemesi örtüşmektedir. İslam'ı benimsedikten sonra İslam'ın koruyuculuğunu üstlenmiş, girdikleri bütün savaşlarda ya şehit ya gazi anlayışıyla hareket etmişlerdir. Zaten kendinde bulunan kahramanlık, azim, şeref gibi duygular İslam'la ilahi bir adıma taşınmıştır. İslam'ın iki büyük kaynağı olan Kuran ve Hadislerde askerliğin üstün taraflarıyla cihatla, şehitlikle, savaşla ilgili çok sayıda bilgi, emir ve öğütler vardır. Askerlerin durumu, savaş esnasında yapılması gerekenler, askerlerin konumu gibi

³⁰⁸ Hayati Bice, *Ülkücü Hareket Üzerine Notlar*, 53.

³⁰⁹ Namık Kemal Zeybek, *İnançlar, Ülküler, İlkeler, Görüşler ile Gerçekler Dünyasında Siyaset Yolu*, Doğan Kitap, İstanbul 2014, 136.

konularda ayrıntılı bilgiler verilmekte askeri öğretimi bir ibadet gibi kabul etmektedir. Hikmet Tanyu, bu konu ile ilgili ayetlerle ve hadislerle söylediklerini desteklemektedir. Vatan ve özgürlük sevgisiyle dolu Türkler İslam dışındaki hiçbir dinde olmayan askeri ve askerliği yüceltme anlayışıyla tamamen örtüşmüş böylece tarih boyunca yenilmez ordular meydana getirmiştir. Türk askerine Mehmetçik denmesi ve ordunun cephede tekbirlerle savaşması Türklerin İslam'ı askeri bakımdan da ne kadar benimsediğini göstermektedir.³¹⁰

Erol Güngör, Taşer'in tarih fikrini aktarmakta, askerlik ve ordu millet olma düşüncesinden bahsederken İslam'ı kabul etmeden önceki Türklerin de öldüklerinde cennete gideceklerini düşündüğünü, bu düşüncenin İslam ile tamamen uyuştüğunu vurgulamakta ve insanlık tarihinde bu kadar uygun bir terkip görülmüş müdür diye sormaktadır.³¹¹

Türkler İslam'ı benimsemeden önce de üstün meziyetleri bulunan bir millettir. Türklerin sağlam bir bünyesi olduğundan diğer milletlere kıyasla çabuk ve sağlam bir şekilde örgütlenebilmekteydi. Bağımsızlık sevgisi ve cihangirlik anlayışı Türklerin en belirgin özelliklerindendir. İslam Türklerin ruhuna tamamen uygun bir inanç sistemine sahiptir. Aklı ön planda tutan ve cihangirliğe önem veren bir dindir. Bu yüzden Türkler diğer milletler gibi İslam'a kılıç zoruyla girmemiş, gönüllü bir şekilde benimsemiştir. Bunda en büyük neden İslam'la Türklüğün örtüşmesidir. Böylece İslam'ın bayraktarlığını yapmak da Türklere düşmüştür.³¹²

Türk Devleti'nin hem içeriden hem de dışarıdan birçok uğraşa rağmen, bazen sallansa da hala yerinde kalabilmesinin nedeni kökü Orta Asya'ya dayanan Türk töresi ve bu töreye tam manasıyla itaattir. İslam'ın Türkler tarafından kabulüyle Türk töresinin manevi kısımları daha da kuvvetlenmiştir. Türk-İslam töresi devletin başında unvanı fark etmeksizin her kim olursa olsun onunda üzerindedir. Devlet, töreye uydukça meşrulaşmaktadır. Çünkü Türk-İslam töresi iyilik, dürüstlük, adalet kavramları üzerinde oturmaktadır. Bu kavramlara karşı gelenlere ise uygulanacak ceza kesindir.³¹³

³¹⁰ Hikmet Tanyu, "İslâmiyet ve Askerlik", *Orkun*, 1, Şubat 1962, 10- 11.

³¹¹ Güngör, *Türk Kültürü ve Milliyetçilik*, 152.

³¹² Rasim Hancıoğlu, Müslümanlık ve Türkler", *Orkun*, 2(13), Şubat 1963, 16.

³¹³ E. Işınsu Okçu, "Devlet Düzeni", *Devlet*, 1, 7 Nisan 1969, 2.

1969 Adana Kongresi sonrasında MHP içerisinde Türkçü grubun kopuş süreci başlamıştır. 1973 yılında yapılan kongrede kullanılan “İslam Ahlak ve Faziletinin Temsilcileriyiz”, “Tanrı Dağı kadar Türk Hıra Dağı kadar Müslümanız” sloganları İslami hassasiyetleri göstermektedir. Yine Türkeş’in Şubat 1977 yılında Başbakan Yardımcısı olarak Ülkü-Bir’in Beşinci Olağan Kongresinde Kuran’ın okullarda ders olarak okutulmasını dile getirmesi önemlidir. Ayrıca Türkeş’in Hac ibadetini yaparken çekilmiş fotoğrafları basında dolaşmaya başlamıştır. Necip Fazıl’ın da yine 1977 sonrasında MHP’ye açıkça destek vermesi MHP’yi muhafazakâr kesimle daha da bütünleştirmiştir.³¹⁴

Milliyetçiliğin siyasi alandaki temsilci MHP kadrolarında 1970’li yıllarda öne çıkan isimlere dikkat edildiğinde Türk-İslam Sentezinin partiyi de şekillendirdiği görülecektir. 1970’lerin MHP’sinde Agâh Oktay Güner, Sadi Somuncuoğlu, Nevzat Kösoğlu, Cengiz Gökçek gibi isimler sentezci olarak bilinmektedir. Bu isimleri öne çıkaran Türk-İslam Sentezi olmuştur.³¹⁵ Özellikle Kösoğlu Türk milliyetçiliğini bir kültür meselesi ve mensubiyet şuuru olarak görmektedir. Milli kültürün başlangıç noktası ona göre Kur’an’dır.³¹⁶ Kurnaz’a göre de Kösoğlu’nu milliyetçilik içerisinde farklı kılan husus “Kur’an’ı hareket noktası olarak almasıdır”. Kösoğlu’nun milliyetçiliğindeki çerçeveyi Kuran belirlemektedir. Gerek bireysel olarak insan gerekse topluluk olarak millet imanının çizdiği çerçeve içerisinde yaşayarak, imanın emrettiği ölçüyü davranışlarına yansıtarak şahsiyet kazanabilmektedir.³¹⁷

Vahit Gedikoğlu’na göre Fethi Gemuhluoğlu da Türk-İslam sentezini çok iyi bilen bir isimdir. Türk’e ve İslam’a hizmet edecek neslin peşindedir. Bütün ömrü bu sentezi yapacak kadroyu aramakla, bulup yetiştirmekle geçmiştir. En büyük ideali Türk-İslam töresine göre bir nesil yetiştirmektir. Çünkü bu nesil Türkiye’yi kurtaracaktır.³¹⁸

İmam Hatiplilerin Sesi-Hasret dergisi Ağustos 1975 itibari ile yayın hayatına girmiş, Nisan 1979’a kadar aylık olarak 40 sayı yayımlayabilmiştir. Hasret, ilk çıkmaya

³¹⁴ Hayati Bice, *Ülkücü Hareket Üzerine Notlar*, 36-38.

³¹⁵ Cemal Anadol, *Alparslan Türkeş, MHP ve Bozkurtlar: Olaylar, Belgeler, Hatıralar*, Kamer Yayınları, İstanbul 1995, 26.

³¹⁶ Nuri Gürgür, “Nevzat Kösoğlu: Ülkücü Bir Aydının Siyasi Portresi”, *Nevzat Kösoğlu Armağanı*, Haz.: Ayşe Melek Kösoğlu Özyetkin, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2019, 114.

³¹⁷ Cemal Kurnaz, “Mistik Milliyetçi: Nevzat Kösoğlu”, *Nevzat Kösoğlu Armağanı*, Haz.: Ayşe Melek Kösoğlu Özyetkin, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2019, 212.

³¹⁸ Vahit Gedikoğlu, “Fethi Ağabey (Fethi Gemuhluoğlu 1922-1977)”, *Türk Yurdu*, Devre: 7, 8(9) (355), Ekim 1987, 9.

başladığı dönemde imam hatip mezunlarının dergisi iken zamanla Ülkü Ocaklarının kontrolüne girmiştir. İslami düşüncelerin ağır bastığı dergi Ülkücüler Türk-İslam sentezine ısındırılmış, bu çizgiye yaklaştırmıştır. “*Kanımız aksa da zafer İslam’ın*” sloganının sahibi Hasret dergisidir.³¹⁹

MHP’de 1970’lerde İslamcı söylemin ön plana çıkmasında çatışma ortamının geniş destek ihtiyacı ve MSP ile aynı tabandan beslenme çabasının bir ürünü olduğu söylenebilir.³²⁰ İsmail Hakkı Yılanlıoğlu Türklük ve İslam için şu tabiri kullanmaktadır: “*Türkler İslâmlıktan önce demirdiler, İslâm onlunca çelikleştiler*”³²¹. Nejdet Sançar, Ramazan aylarında oruç tutar, kendisini ziyaret eden gençlere de Türklük ile İslamlığın “*et ve tırnak*” gibi birbirinden ayıramayacak kutsal değerler olduğunu anlatmaktadır.³²² Tahsin Demiray, Ragıp Gümüşpala döneminde Adalet Partisi içerisinde Ziya Gökalp’in İttihat ve Terakki içerisindeki rolünü üstlenmeye çalışmış; fikirleri, idealleri, düşünceleri ile toplumu şekillendirmeyi amaçlamıştır. Boğaz’da bulunan köşkündeki cami ve bozkurt heykellerinden huzur ve gurur duyması, bu heykelleri başkalarına gösterirken hissettiği memnuniyet dikkat çekmektedir. Türk-İslam Sentezini ifade eden “*Tanrı Dağı ile Hira Dağı bizim evde birleştiler*” sözü yine Demiray’a aittir.³²³ Hayati Bice, Türkeş’in Dokuz Işık eserinde ahlakçılık bölümünün ilk metinden sonraki baskılara doğru genişlemesi ve İslami vurgunun artmasını (ilk halinde sadece Türk ahlakından bahsedilmektedir) hatta bir süre sonra tamamen İslam ahlakı vurgusunun bölümü domine etmesini, işin başında konunun ihmal edilmesi ya da başka bir gerekçeye değil döneminin sıkı laiklik anlayışına bağlamaktadır.³²⁴ CKMP’nin 30 Temmuz 1967 tarihli İstanbul İl Kongresi’nde kongre salonun duvarlara astığı flamalarda “*Tanrı dağı kadar Türk, Hira dağı kadar Müslümanız*”, “*Geri kalmış değil, geri bırakılmışız, ileriye gideceğiz*” ve “*Türkiye aç hürlerin, tok esirlerin memleketi olamaz*” sloganları yazılıdır.³²⁵ “*Türklük gurur ve şuuru, İslam ahlak ve fazileti*” söylemi 1968’den beri ülkücülerin metinlerinde karşımıza çıkmaktadır. Ekim 1968’de

³¹⁹ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 175.

³²⁰ Kemal Can, “Ülkücü Hareketin İdeolojisi”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce*, Cilt: 4 Milliyetçilik, 3. Basılı, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 675.

³²¹ Necmeddin Sefercioğlu, *Tanıdığım Ünlü Türkçüler* (Genişletilmiş 2. Baskı), Altınordu Yayınları, Ankara 2017, 101.

³²² Necmettin Sefercioğlu, *Çiftçioğlu Nejdet Sançar Hayatı ve Eserleri*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları, Ankara, 2006, 8; Sefercioğlu, *Tanıdığım Ünlü Türkçüler*, 97.

³²³ Mehmet Turgut, *Siyasetten Portreler* (2. Baskı), Doğan Kitap, İstanbul 2001, 120.

³²⁴ Hayati Bice, *Ülkücü Hareket Üzerine Notlar*, 69.

³²⁵ “C.K.M.P İstanbul İl Kongresi”, *Milli Hareket*, 14, 2 Eylül 1967, 13.

Bornova’da öğrenci yurdu müdürünü protesto eden metinde, MHP Genel Başkan Yardımcısı İsmail Hakkı Yılanlıoğlu’nun Kayseri’de 5 Ocak 1969’da yaptığı konuşma metninde, 6. Filoyu protesto eylemlerine katılan Milliyetçiler Birliği’nin 10 Şubat 1969’da yayımladıkları metinde, 3 Mayıs 1969’da 3 Mayıs Türkçülük gününde yayımlanan metinde geçmektedir.³²⁶ Bu ifadeler 1960’ların ikinci yarısından başlayarak 1970’li yıllar boyunca kullanılmış, milliyetçilikle İslam’ı birbirine eşitleyerek Türk İslam Sentezi çerçevesindeki forma sokmuştur.

Ülkücülerin İslamcı bir çizgiye yaklaşmasını İslamcı kesim içten içe endişe ile karşılasa da bu endişesini dışarı yansıtmayarak gençlerin ülkücülüğe yaklaşmasını engelleme stratejisini uyguladı. Türkçü kesim ise ülkücülerin milliyetçilikten koparak İslamcı bir çizgi benimsediğini, ümmetçi olduklarını ileri sürmektedir. Nihat Çetinkaya Türkeş’e İslamcı çizgiye kaymanın gerekçesini sorduğunda 1971 yılından sonra dış etkilere engel olunamadığı cevabını almıştır. Yani 1969 sonrasında Türk-İslam Sentezi adı altında ABD’nin Yeşil Kuşak ya da daha sonra ılımlı İslam olarak anılan projesinin parçası olduğu ileri sürülmektedir. Yine MHP Yozgat Senatörü Servet Bora’da aynı görüştedir. Ülkücülerin tarikatlara taşınması Yeşil Kuşak projesinin sonucu olarak değerlendirilmektedir.³²⁷

Yağmur Tunalı’nın 12 Eylül Öncesi milliyetçilik-İslam ilişkisine dair yorumu önemlidir. Milliyetçilerin 1970’lerden itibaren dindarlaşması ya da bir adım ilerisi olarak dinci bir hale gelmesinde Erbakan’ın Milli Görüş hareketinin büyük bir etkisi olmuştur. Erbakan aslında yeni bir hareket ortaya koymaktan ziyade neredeyse yeni bir din anlayışıyla ortaya atılmış ve oldukça da katı bir tutum göstermiştir. Milliyetçiler kültürel ve sanatsal açıdan zaten zayıf durumdaydı. İdeolojik sanılan hareket ise Tunalı’ya göre aslında inanç üzerine kuruluydu. Manevi alandaki yetersizlik ve boşluk Erbakan’ın dini söylemiyle doldurulmaya başladı. Meselenin asıl söylem ürettiğini nokta din olunca da buna pek itiraz edilemedi. Böylece milliyetçilerin birçoğu Erbakan’ın hareketine katılmaya başladı. Katılmayanlar ise dönüşmeye başlamıştır.³²⁸

³²⁶ Hayati Bice, *Ülkücü Hareket Üzerine Notlar*, 87-89.

³²⁷ Hayati Bice, *Ülkücü Hareket Üzerine Notlar*, 54-55.

³²⁸ A. Yağmur Tunalı, *Kavga Günleri 1968-1980*, 239-242.

1.2. MİLLETİ GELECEĞE TAŞIYACAK UNSURLAR

1.2.1. Milletin Muhafazası İçin Milli Birlik

Birlik konusu milliyetçiler arasında hem milli birlik hem de milliyetçiler arasında birlik şeklinde ortaya konmaktadır. Milliyetçilerin sıklıkla zikrettiği temel kavram sevgidir. Fertlerin birbirini ve cemiyetini sevmesi anahtar kelime gibi kullanılmaktadır. Milletin yükselmesi ve milleti yükseltecek meselelerin çözülmesi şahısların birlik ve beraberlik zihniyetinde olmasıyla mümkündür. Birliğin birinci şartı şahısların birbirlerini sevmesidir. Zaten Türk milliyetçiliği iddiasında olan birinin milletin her ferdini sevmesi gerekir. Türk milliyetçileri Türklüğün faydasına çalışan herkesi kardeş gibi sevmekte, Türklerin iyiliğinden sevinç, kötülüğünden üzüntü duymaktadır. Türk ve Müslüman olan herkesin düşüncesi bu yöndedir.³²⁹

Milli birliği sevgiye dayandıran önemli isimlerden biri de Galip Erdem'dir. Erdem'e göre Türk milletin düşmanları sayıca çok olduğu gibi aynı zamanda da kuvvetlidir. Türk milleti bu gerçeği çoğu zaman hesaba katmamaktadır. Türk milletin varlığının başlıca şartı milli birlik ve beraberliktir. Türk milleti son yıllarda birbirine düşman zümrelere ayrılmıştır. Çekişmeler yerini sopalı, silahlı kavgalara bırakmıştır. Bu durumun demokrasinin kaçınılmaz bir sonucu olarak görülmesi mümkün değildir. Elbette demokrasinin hürriyet ve diğer değerli kavramları milletin yükselmesi ve ilerlemesine bağlı olarak saygıya değer görülmektedir. Fakat ayrılmaya neden olduğu anda bütün saygınlığını yitirecektir. Fikri ayrılıkların düşmanlığa dönüşerek milli birliğe zarar vermesine izin verilemez. Bütün hakların üstünde Türk milletin kıyamete kadar hayatta kalması ülküsü bulunmaktadır. Bir millet kendi içinde kavga etmeye başladığında hangi tarafın haklı olduğunun dahi bir önem kalmamaktadır. Kavga, sınır boylarında, vatanının düşmanlarına karşı verilmelidir. Bir milletin bütün mensupları aynı şekilde düşünmek zorunda değildir. Ancak düşünce farklılıkları en fazla münakaşa edilebilir. Hiç kimse kendisinden farklı bir görüşe sahip kişilerin yaşama hakkına tehdit oluşturamaz. Ancak bu noktada milletin varlığına kastedenler bu yaklaşımın dışında tutulmalıdır. Milleti sevdiğini söyleyenler birbirlerini sevmeye de mecburdur. Aksi halde bu sevgi boş bir lafın ötesine geçemez. Birbirini sevmek yazılması kolay, uygulaması zor bir iştir. Kavganın devam etmemesi, milli birlik ve beraberliğin

³²⁹ Orkun, "Milliyetçilik ve Sevgi", *Orkun*, 1(12), 15 Ocak 1963, 1.

sağlanması Türk milleti için bir varlık meselesidir. Sosyologlar bir milletin fertlerinin birbirini sevdiği zaman dış düşmana karşı daha uyanık olduğunu ortaya koymaktadırlar. Birbirlerini sevmediklerinde ise tehlikeyi görme kabiliyetlerini yitirmekte, bu da mücadele oranını düşürmektedir. Yine sosyologlara göre mensupları birbirlerini seven milletler farklı milletlerden hiç hoşlanmamaktadır ve bu durum milletin lehinedir. Savaş zamanlarında milli şuurun kuvvetli olmasının sebebi budur. Fakat milletin ferleri birbirini sevmiyorsa başka milletleri sevmeye başlamakta, onlarla yakınlık kurarak etkisi altına girmektedir.³³⁰

İsmail Hakkı Yılanlıoğlu'na göre de milli birlik için ön şart her milliyetçinin hataları ve sevaplarıyla milletin fertlerini sevmesidir. Hatalı kimselerin ıslah edilerek topluma kazandırılması gerekmektedir. Bu bağlamda milliyetçilerin itici, kırıcı bir yapıda olmaması lazımdır. Aksi takdirde bu olumsuz kanaatler yerleştiği zaman milli birliğin oluşması imkânsız hale gelecektir. Türk toplumunda kendinden olmayan, kendi fikrine katılmayan kişilere karşı takınılan tavır ayrıştırıcı ve milli birliğe zarar veren bir duruma gelmiştir. Bu tür olumsuz yönler bırakılarak millet sevgisinden hareket edilmelidir.³³¹ Milli davalarda başarı kazanmanın en temel şartı şüphesiz milli birliktir. Milli birliğin olmadığı, toplumun birbiriyle kaynaşmadığı yerde başarı ihtimali son derece zordur. Milli davalar karşısında milli birlik iki aşamalı bir şekilde gerçekleşir. İlk aşama bireylerin tek tek ve farkında olmadan davaya katıldıkları pasif dönemdir. Bu, kendiliğinden gelişmektedir. Belli bir olgunluğa ulaştıktan sonra aktif döneme geçilmektedir. Bu notada bireyler bilinçli ve istekli olarak davaya ortak olmaktadır. Ortak bilinç oluşunca milli birlik de oluşmuştur demektir.³³²

Yirminci yüzyılda Batıda devlet adamları milleti oluşturan dil, din, örf, adalet gibi kavramlarla uğraşmayı bir kenara bırakarak bu unsurları milleti bir araya getiren unsurlar olarak kabul etmişlerdir. Böylece enerjilerini bu işlerle uğraşmak yerine milletlerinin ilerlemesi ve hatta insaniyetin gelişmesine adanmışlardır. Oysa durum Türkiye'de tam ters bir yöndedir. Devlet adamları, milleti oluşturan unsurları dama taşı gibi sağa sola çekmekte, milletin kıymetli vaktini heba etmektedir³³³. Kemal Fedai

³³⁰ Galip Erdem, "Milli Birlik Şartı", *Devlet*, 1 (1), 7 Nisan 1969, 5; Galip Erdem, *Ülkücünün Çilesi* (5. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2012, 167-169.

³³¹ İsmail Hakkı Yılanlıoğlu, "Milli Birlik", *Orkun*, 3 (29), 1 Ağustos 1964, 42.

³³² H. Şinasi Çoruh, "Ulusal Dâvalar Karşısında Ulusal Birlik", *Millî Hareket*, 8, Mart 1967, 12.

³³³ Cengiz Uluçay, "Türk Siyasetinde İcraatlar ve Neticeler", *Devlet*, 1(8), 26 Mayıs 1969, 12.

Coşkuner ise Türkiye’de milli birliğin bozulmasını aşırı particilik ve partizanlığa bağlamaktadır. Aslında her partinin vatan sevgisi ve menfaatini her şeyden üstün tutulması gerektiğini mensuplarına öğretmesi lazımken menfaatçi politikacılar yüzünden partizanlık aşılanmaktadır. Aşırı particilik şehirlerden kasabalara hatta köylere kadar yayılmıştır. Vatandaş alışveriş yaptığı esnafı, oturduğu kahveyi ve hatta gittiği camiyi bile partisine göre seçmektedir. Bu derece partizanlık, çatışma ve kavgayı da getirmiş, milli birliği bozmuştur.³³⁴

Toplumun sınıfsal temelde bölünmesi milliyetçiler için birliği bozan bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir ve bu yaklaşımla mücadele edilmelidir. Milliyetçiler milleti Cumhuriyet’in kuruluş dönemlerindeki imtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kitle olarak değerlendirmektedir. Milliyetçilerin istediği düzende işçi ve işverenin değil topyekûn Türk milletinin esas alınması, sınıf mücadelesi ve sınıfların birbirlerini sömürmesine izin verilmeyerek sosyal ve siyasi yapı milli devlet esas alınarak düzenlenmesidir. Zira sınıf anlayışı ve sınıflar arası mücadele milleti bölecek, milli bütünlüğü ortadan kaldıracaktır.³³⁵

Erol Güngör’ün milli birliğin sağlanmasında takip edilmesi gereken yönetime dair yaklaşımı dikkat çekmektedir. Güngör’e göre milliyetçilerin asıl hedefi halka dayanan bir rejim kurarak Türkiye’yi modern bir milli devlet konumuna getirmektir. Milliyetçi siyasi hareket halka dayanmalı, milli birlik ve kaynaşmanın önünde engel teşkil eden her türlü azınlık sultasını ortadan kaldırmalıdır. Bu mücadelede birtakım engeller demokrasinin başarıya götürmeyeceği kanaatini uyandırarak milliyetçileri hayal kırıklığına uğratabilir. Ancak yine de hiçbir şekilde otoriterlik/diktatörlük yoluna başvurulmamalıdır.³³⁶

Hikmet Ertez de milli birlik meselesini solun sınıf çatışması yaklaşımı noktasından hareketle korumacı bir mahiyette değerlendirmektedir. Buna göre sosyal zümreler arasında (sınıf tabiri yerine zümre tabiri milliyetçiler tarafından yaygın bir şekilde kullanılmaktadır) ekonomik anlaşmazlıkların uzlaşma yoluyla çözülmesi gerekmektedir. Çünkü zümreler arasında çatışma çıkması milli varlığın bekasına zarar verecektir. Ertez’e göre solcular sınıflar arasındaki çatışmayı kaçınılmaz olarak

³³⁴ Kemal Fedai Coşkuner, “Millî Birlik Ruhu”, *Fedai*, 4 (37), Aralık 1966, 3.

³³⁵ Necdet Sevinç, *Ülkücüye Notlar*, 63.

³³⁶ Güngör, *Türk Kültürü ve Milliyetçilik*, 60.

değerlendirmekte ve hatta bu çatışmayı çıkararak milleti birbirine düşürmek istemektedirler. Aslında solcuların amaçlarına varmak için Türkiye’de kargaşa çıkarmak ve milli birliği bozmak istedikleri ortadır. Solcuların toplumu emekten yana olan zinde kuvvetler ve emekten yana olmayan sınıf olarak ikiye bölmesi daha önce Yugoslavya’da uygulanan bir sistemi Türkiye’de uygulama girişimi olarak görülmektedir. Yugoslav komünist Milovan Djilas’ın “Yeni Sınıf” eserinden hareketle sosyal adaletin emekçi sınıfların yönetime gelmesiyle sağlanacağına inanılmaktadır fakat bu sistem Yugoslavya’da dahi tutmamıştır. Çünkü yönetimde bulunan dar bir kadro her türlü ayrıcalığa sahipken emekten yana zinde kuvvetler dahi sefaletle terk edilmiştir. Oysa hür Batı meseleyi uzlaşma yoluyla, milli birliklerine zarar vermeden çözebilmiştir. Türkiye’nin Batı’nın sosyal gelişim çizgisini takip etmediğine dair eleştirilere ise Ertez tarafından demokrasi ve karma ekonomi vasıtasıyla ve kalkınma ülküsüyle bu yolun kat edileceği cevabını vermektedir. Zira milli birlik ruhu ve uzlaşma zihniyetiyle halledilemeyecek hiçbir zorluk yoktur. Türk milliyetçilerinin anlayışı da bu şekildedir. Asıl amaç sınıflar arası çatışma üzerinden Türkiye’nin milli birliğinin sarsılarak açık hedef haline gelmesini önlemektir.³³⁷

Milli birliğin sağlanması bakımından milliyetçilerin sürekli dile getirdiği biz bize benzeriz yaklaşımı da farklı gruplar tarafından ciddi eleştirilere tabi tutulmaktadır. Kabaklı, olumsuz bir mana yüklenerek daha çok dalga geçilmek için kullanılan “*biz bize benzeriz*” tabirinin milliyetçilik bakımından son derece önemli bir ifade şekli olduğunu ileri sürmektedir. Bir milletin karakterini ortaya koyan, onu diğer milletlerden ayıran özellikleridir. Bir durum, bir hareket karşısında aldığı tavır, kendini ifade etme şeklidir. Bu düşünceden sanata, giyim kuşamdan müziğe kadar geniş bir yelpazeye yayılan bir durumdur. Kopyacılık, taklitçilik milletin kendine has unsurlarını ortadan kaldırmaya neden olmakta, hatta milletleşme özelliği kaybolarak bir halk kütlesi haline gelmektedir.³³⁸ Biz bize benzeriz yaklaşımı toplumu bir yığın olmaktan çıkarıp benzeşen özellikler üzerinden ortaklık kurarak millet haline girmektedir.

Millet ve halk kavramları da milli birliğin oluşturulması açısından son derece önemli kavramlardır. Kamuoyunda Türk milleti ve Türk halkı kavramlarının birbirine karıştırılması veya bilerek millet yerine halk tabirinin kullanılması nedeniyle Sançar

³³⁷ Hikmet Ertez, “Milliyetçiler ve Milli Birlik”, *Toprak*, 9 (33), Eylül 1964, 7-8.

³³⁸ Ahmet Kabaklı, “Benzemek”, *Milli Hareket*, 9, Nisan 1967, 7.

millet ve halk arasındaki ayrımı ortaya koymaya çalışmaktadır. Millet şuurlu bir insan topluluğu halk ise bir yığındır. Tarihin en eski dönemlerinden beri Türkler bir milleti ifade etmektedir. Özellikle 20. yüzyılda komünizmin etkisiyle millet kavramı dejenere edilmeye çalışılmaktadır. Bunda maksat milli şuura sahip toplulukları bir yığın haline getirerek rahat bir şekilde yutma hedefi vardır. Bu bakımdan millet yerine halk tabirini bilerek kullanmak bir amaca hizmet etmektedir. Bilmeyerek kullananlar ise uyarılmalı Türklerin bir millet olduğu ifade edilmelidir.³³⁹

Milli birlik söylemlerinde tarihin referans alınarak Türklerin tarihte büyük zaferler kazandığı dönemlerde milli birliğin, bütünleşmenin en üstte olduğu dönemler olarak tanımlanması dikkat çeken bir husustur. Ancak son yüz yıl içerisinde birliği bozacak bazı olaylar olmuş, bazı fikirler ortaya çıkmış ve Türk milletinin varlığını tehdit etmeye başlamıştır. Tarihteki gibi güçlü olmak için milliyetçilerin birleşerek maddi âlemde boğulan, hayvansal içgüdüleriyle hareket eden, manevi âlemi tanımayan ideolojilerle mücadele etmesi gerekmektedir. Türk milletinin varlığı bu tür fikirlerin yok olmasına, milletin tek ülkü etrafında birleşmesine bağlıdır.³⁴⁰

Milli birliği gerçekleştirmek için tek yol milliyetçiliktir. İnsanları birbirlerine bağlayan farklı toplumsal ve siyasi kuruluşlar, mesleki ya da sanat dernekleri, spor kulüpleri gibi insanlar için faydalı olan birçok kuruluş vardır. Ancak bütün bu fikir ve oluşumlar içinde millete seslenen sadece milliyetçiliktir. Milliyetçilik dışında hiçbir fikir, dava, inançta birleştirici güç yoktur. Aksine dağıtan, parçalayan fikir ve yapılarıdır. Bunlar toplumun bazı kısımlarını karşı karşıya getirebilmektedir. Mesela Türk milliyetçiliği Türk'ü sevmek, nerede olursa olsun, hangi sosyal veya siyasi mevkide bulunursa bulunsun, nasıl düşünürse düşünsün Türklük sevgisinin içindedir. Bütün Türkleri bu sevgi çevresinde toplamayı amaç edindiği için Türk milliyetçiliği Türkler için birleştirici fikirdir. Milliyetçilikten başka bir fikir, inanç ya da kuruluş bu denli birleştirici olamamaktadır. Mesela siyasi partiler siyasi ihtirasa kapılınca partililer birbirlerine karşı düşman gözüyle bakmaktadır. Hemşeri dernekleri bölgeciliği ön plana çıkarmaktadır. Meslek kuruluşları elbette faydalıdır ancak sadece kendi meslekleriyle

³³⁹ Nejdet Sançar, "Türk Milleti mi, Türk Halkı mı?", 9, Nisan 1967, 8.

³⁴⁰ Sakin Öner, "Bekamız İçin Birleşmeliyiz", *Milli Hareket*, 4, 15 Aralık 1966, 19.

ilgili sorunları veya konuları önemsemektedir. Spor kulüpleri de toplumun parçalara bölünüp birbirine düşmanlık etmesine neden olabilmektedir.³⁴¹

Refet Köroğlu'ye göre Türk milletini muasır medeniyet seviyesine çıkaracak, çözülmeyen sorunları çözecek, büyük engelleri aşartacak yüce bir soya mensup olmanın hazzını verecek tek ülkü milliyetçiliktir. Particilik ya da sonu izm ile biten fikirler aynı soydan gelen insanları birleştirmek yerine milli birliği bozmuştur. Bir şahsa duyulan sevgi etrafında toplanan birlik ise faydadan çok zarar getirmektedir. Keza farklı milletlerden gelen ama aynı dine mensup insanların da bir birlik oluşturması mümkün değildir. Türk milletini birleştirecek, yükseltecek mazisindeki gibi şanlı bir konuma getirecek tek ülkü milliyetçiliktir: *“Zira, dini Allaha karşı yapılması icab eden mukaddes bir vazife olarak yaptığımız, Türklük şuuruna sahip olduğumuz, milli adet ve ananelerimize sımsıkı sarıldığımız müddetce payidar olmuş ve yükselmişizdir”*.³⁴²

Milliyetçilerin, milli birliğin Türk milliyetçiliği fikriyle kurulacağını savunmasına rağmen milliyetçilerin kendi arasındaki birliğin ne düzeyde olduğu sorunu dikkat çekmektedir. 1960 sonrasında milliyetçi yayınlarda milliyetçilerin birlik olması, ortak hareket etmesi sık sık dile getirilmiştir. Mesela Sami Bolak, henüz 1962 yılı gibi erken bir tarihte solcuların birlik oluşturduklarını, milliyetçilere karşı yıldırma faaliyetleri yürüttüklerini ifade ederek milliyetçilerin birleşmesini istemektedir. Bolak'a göre milliyetçilerin sayısı az değildir fakat bireysel kaldıkları zaman ne kadar çok olursa olsun bu sayılar işe yaramayacaktır. Bu nedenle milliyetçilerin birleşerek birlikte hareket etmeleri gerekmektedir. Reaksiyoner bir yaklaşım benimseyen Bolak milliyetçilerin hedefine ulaşabilmesi için karşısındakilerin ezilmesi gerektiğini ifade etmektedir.³⁴³ Bolak'ın meseleye yaklaşım şekli milliyetçilerin genel olarak benimsediği bir söylemdir. 1970'lerin ortasında ise siyasi kaygılarla bu yaklaşım çok daha yaygın bir hale gelmiştir. Öyle ki MHP Lideri Türkeş 1974 yılında Ecevit iktidarı ve çıkarılan afla artan olaylardan sonra solcuların milliyetçilere doğrudan saldırmaya başladığını, bu nedenle milliyetçilerin birleşmesi gerektiğini vurgulayan demeçler

³⁴¹ Nejdet Sançar, “Birleştirici Tek Güç Milliyetçilik”, *Milli Hareket*, 2, 15 Kasım 1966, 9.

³⁴² Refet Köroğlu, “Türk Milletini Birleştirecek Tek Ülkü Türkçülük'tür”, *Milli Yol*, 1(48), 28 Aralık 1962, 11.

³⁴³ Hasan Sami Bolak, “Milliyetçiler Birleşiniz”, *Toprak*, 8 (7), Temmuz 1962, 15.

vermeye başlamıştır.³⁴⁴ Hatta 1976 yılında Muharrem Ergin “Milliyetçiler Korkmayınız Birleşiniz” başlığını taşıyan kitabını yayımlamıştır.³⁴⁵

Siyasi gelişmelerin neticesi olarak milliyetçilerin birleşmesi yönünde yapılan telkinler ve hatta kurulan I. ve II. Milliyetçi Cephe Hükümetlerinin dışında fikri açıdan Erol Güngör meseleye daha farklı bir pencereden bakmaktadır. Güngör’e göre Türkiye’de siyasi ittifaklar dolayısıyla milliyetçilerin birleşmesi konusu yeniden gündeme gelmiştir. Ancak Türk milliyetçiliği hareketi içinde ortaya çıkan hizipler ve milliyetçi düşünürlerin ortak bir çalışma programı üzerinde buluşması çok daha farklı şartların gelişmesine bağlıdır. Bunun için hangi konularda birbirlerinden ayrıldıklarını ve hangi meselelerde aynı fikirde olduklarını tespit etmek gerekmektedir.³⁴⁶

Milliyetçilerin birleşmesi noktasında Erol Güngör özellikle 1970’lerin ortasından itibaren sağdaki partilerin milliyetçiliği vurgulayarak bir araya gelmesini realist bulmaz. Bu bir araya gelme gerçekleşse dahi fayda sağlamayacaktır. Çünkü Güngör’e göre milliyetçilik doktrin ve dogmatik bir sisteme dayanmadığından fikri planda bir bütünleşme olduğu takdirde yeni problemlere karşı gösterebileceği esneklik ortadan kalkacaktır. Milliyetçilik halka dayandığı için milli iradeye olabildiğince serbestlik tanır. Fikir özgürlüğüne olanak tanımayan bir milliyetçilik düşünülemez. Milliyetçilik anlayışındaki nüans farkları, bu farkları ifade eden şahıslar ya da gruplar milliyetçiliğin bir zaafı değil, aksine gücüdür. Milliyetçilerin bir araya gelerek birleşmesi mümkün olsa dahi bu birliğin devam etmesi mümkün değildir. Bu sosyal hayatın doğasına aykırıdır.³⁴⁷

Güngör milliyetçileri üç gruba ayırmaktadır. Bütün gruplar Gökalp’in ortaya koyduğu fikirler üzerinde şekillense de Cumhuriyet Dönemi’nde inkılapları yapan grup şoven bir yorumdan otarşı ve despotizme kadar gitmiştir. Bu kadronun dışında kalanlar ise Türkçüler ve Anadolucular olarak iki gruba ayrılmıştır. Türkçü grubun başında Rıza Nur bulunmuştur. İktidarla yaşadığı anlaşmazlıklar ve iktidarın daha kozmopolit bir görüşü benimsemesi nedeniyle radikal bir anlayışları vardır. Rıza Nur’un iktidarla

³⁴⁴ “Türkeş: Milliyetçi G  leri Birlik Olmaya Davet Ediyorum”, *Devlet*, 262, 11 Kasım 1974, 12.

³⁴⁵ Muharrem Ergin, *Milliyetçiler Korkmayınız Birleşiniz*, Ekonomik ve Sosyal Yayıncılık, Ankara 1976.

³⁴⁶ Erol Güngör, *Dünden Bugünden Tarih-Kültür-Milliyetçilik* (6. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 1993, 152.

³⁴⁷ Mustafa Kök, “Erol Güngör’de Milliyetçilik ve ‘Milliyetçiler Arasında Birlik’ Meselesi”, *Türk Yurdu*, 29 (264), Ağustos 2009, 72; Erol Güngör, *Dünden Bugünden Tarih-Kültür-Milliyetçilik*, 160-161.

mesafeli olması takipçi Türkçülere de sirayet etmiştir. Bu mücadele iktidar tarafından ırkçı-Turancı olarak tanımlanmalarına, eziyetler çekmelerine neden olsa da ayakta kalmayı başarmışlardır.³⁴⁸

Anadolucularla Türkçülerin ayrıldıkları temel nokta tarih görüşleridir. Türkçüler inkılapçılar gibi İslam'ın kabul edilmesinden Cumhuriyetin kurulduğu zamana kadarki süreci göz ardı etmektedir. Türkçüler bu dönemde Arap ve Fars kültürünün Türk kültürüne zarar verdiği görüşünden hareket etmektedir. İnkılapçılar ise Türk milletini Batı'nın bir parçası olarak göstermeye çalıştığından çelişkili tezler ileri sürmektedir. Anadolucular ise uzak geçmişin Orta Asya'ya uzandığını kabul etmekle birlikte Oğuz Türklerinin Anadolu'ya yerleştiğini, bunun farklı bir kültür oluşturduğunu ileri sürmektedir. Güngör de Anadolucu yaklaşımların daha gerçekçi olduğunu ifade etmektedir. Bir diğer ayrım ise Türkçüler Tek Parti Dönemi'nde muhalif bir pozisyondayken Anadolucular başka bir parti olmadığından CHP içerisinde yer almışlardır. 1945 sonrasında çok partili dönem başladığında ise Türkçüler birçok dernek kurarak ortaya çıkarken Anadoluculuk görünürlüğünü kaybetmiştir. Çok partili dönem Türkçüler için birleşme çabalarıyla geçmiştir. Milliyetçi düşünürleri kendilerine lider olarak belirlemişlerdir. Bu noktada Güngör milliyetçi gençlerin liderlerini kendilerinin belirlemesini, yani düşünürlerin kitleleri etrafından toplayamamasının altını çizmektedir: *“Bu da milliyetçi hareketin şahıslara bağlı değil, köklü bir sosyal hareket olduğuna başka bir delil teşkil eder”*. Yine çok partili döneme geçilmesiyle birlikte Anadoluculuğun kaybolmasıyla oluşan boşluk milliyetçi gençler tarafından dinle doldurulmuştur. Birleşme, inkılâpçıların milleti kendi istediği kalıplara sokmanın yerine milletin takip ettiği istikameti güçlendirmeye yardımcı olacak bir anlayışa sahip olan tarafları bir araya getirmektir. Bu noktada Türk kültürü temel alınmaktadır. İslam da kültürün önemli bir parçası olarak görülmektedir. Kurulan dernekler siyasi bir maksat gütmemiştir. Bu durum neyin amaçlandığını havada bırakmakta, siyasi ayağı olmayan bir faaliyetin nereye varmak istediği sorununu ortaya çıkarmaktadır.³⁴⁹

Güngör milliyetçilerin tam bir birlik içinde olmasının mümkün olmadığını dile getirdikten sonra başka bir anlamda birleşme olacağını işaret etmektedir. Türkiye'deki siyasi gelişmeler bu duruma ışık tutmaktadır. Milliyetçilik üzerinde ne kadar fikir

³⁴⁸ Erol Güngör, *Dünden Bugünden Tarih-Kültür-Milliyetçilik*, 153-154.

³⁴⁹ Erol Güngör, *Dünden Bugünden Tarih-Kültür-Milliyetçilik*, 154-158.

yürütülürse yürütülsün ittifak edilen ana nokta Türkiye'nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir birlik olduğudur. Bu anlayış milliyetçilerin temel prensibidir. Bu yaklaşımla milliyetçiler millet yerine halk ve halklardan bahseden sosyalistlerden ayrılmaktadır. Bu nedenle onların karşısında birleşmiş bir kütle oluşturmaları son derece normal bir durumdur. Milliyetçileri birleştiren bir başka nokta mezhep ve bölge ayrılıklarını reddederek her türlü siyasi ayrılığı kendi çıkarları için basamak yapmak isteyenlere karşı birlikte hareket etmektir. Türk milletinin İslam dışında düşünülmemesi de milliyetçileri birleştiren bir noktadır. İslam, Türk kültürü içerisinde düşünüldüğünden laikliğe aykırı bir durum söz konusu olamayacaktır. Türk tarihinin bütünlüğü yaklaşımı da milliyetçileri birleştiren noktalardandır. Milliyetçilik birlik prensibine dayanmaktadır. Milliyetçiler de ülkelerinde birliği kurmaya ve yaşatmaya çalışan kişilerdir. Bu ortak nokta ve bölücülere karşı ortak hareket nedeniyle milliyetçilerin birlikte hareket etmesi tabiidir. Milliyetçiler bu temel noktalarda ortak hareket ettikten sonra ikinci veya üçüncü derecedeki konularda farklı düşüncelerini ifade edebilmelidir ve buna müsaade edilmelidir. Milliyetçilerin en büyük görevi milli birliğin fikri temellerini işlemek ve birlik şuurunu canlı tutmaktır.³⁵⁰

1.2.2. Milletin İstikameti İçin Milli Ülkü

Milliyetçiler milleti belli bir amaç etrafında kenetleyerek o amaca yönelmesi için milli ülkü kavramını sıklıkla gündeme getirmektedir. Temel amaç durgunluğu önlemek ve motivasyonu sağlamaktır. Huzur ve saadete ermenin tek yolu milli ülküye ulaşmaktır. Bu bağlamda ilerlemenin, saadete ermenin temel dinamiğinin ne olacağı sorusu akla gelmektedir. Faruk Kadri Timurtaş bu noktada milli ülkülerin milletleri ileriye götüren, geliştiren tılsımlı kuvvetler olduğunu ifade etmektedir. Milli ülkünün zayıflaması veya ortadan kalkması sonucunda ülkede gerileme görülmektedir. Tarih bunun örnekleriyle doludur. Türk milleti gerek İslam'dan önce gerekse İslami devirde büyük idealler peşindeyken dünya tarihinde önemli roller oynamış, milli ülküden uzaklaştığında zayıflamıştır.³⁵¹ Ülkü, insanı en iyi ve en doğru ümitler içinde yaşatan

³⁵⁰ Erol Güngör, *Dünden Bugünden Tarih-Kültür-Milliyetçilik*, 162-163.

³⁵¹ Faruk K. Timurtaş, "Millî Ülkülere Sahip Olmak", *Türk Kültürü*, II (16), Şubat 1964, 31.

devamlı düşüncelerdir. Ülküler bazen uzak bazen yakın zamanda fakat mutlaka insanın en değerli varlıklarından uğrunda vaz geçtiği dilekleridir.³⁵²

Milli ülkü, milletin ülküsüdür. Milletin ülküsü ise milletin büyük çoğunluğu tarafından kabul edilen ve takip edilen ülküdür. Genel anlamda Türk milletinin ülküsü Türk milletini yüceltmek, güçlendirmek, kıyamete kadar yaşamasını sağlamak olarak tarif edilir. Ancak yükseltmek, yüceltmek gibi kelimeler kesin bir manaya sahip değildir. Üstün olmak hangi sahada, ne kadar üstün olmak gibi soruların sorulmasına neden olmaktadır. Erdem'e göre Türkiye'de milliyetçilerin ülküsü çok değerlidir. Daha değerli olan ise *“milletin; zümrelerin anlayışına göre değişmeyen, mensuplarından bazılarının sapmalarını umursamıyan, hattâ devletçe benimsenen siyasetin şartlara ve zamana göre değişen çizgilerin dışında kalabilen, şahıs ve zümre tesirlerine kapalı bir ülküye bağlanmasıdır”*. Milletlerin ülküleri kendiliğinden ortaya çıkmaz. Milletler bu ülküyü sezmekte, şuuruna varmakta ancak anlayamamaktadır. Millette ülküyü benimseten seçkinlerdir. Ülkü milletin malı haline geldikten sonra ise ülkücülerin iradesini aşmaktadır.³⁵³

Ülküye ulaşmak sadece heyecan, vatanseverlik, samimiyet ve fedakarlıkla mümkün olmamaktadır. Bu hislerin bilgi, sistem ve düşünceyle yoğrulması, ideolojiyle birleşmesi gerekmektedir. Çünkü ideolojik bir temele sahip olmayan ideallerin gerçekleşmesi oldukça güçtür. İdeal ile ideoloji birbirlerine bağlı kavramlardır. Milli ideal yani ülkü de milliyetçilik ideolojisine dayanmaktadır. Milliyetçilik, mensup olunan milleti sevmek, yükseltmek, ileriye götürmek olduğu için milletin varmak istediği hedefleri de işaret etmektedir.³⁵⁴

Ülkünün toplum tarafından benimsenmesi için iki yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemlerden birincisi fikirden harekete doğru ilerleyen telkin yöntemidir. Telkin yönteminde nüfuz edilmek istenen kitle ya da insan pasif bir pozisyonudur. Telkin eden kimsenin yetenekleri ve davranışları ölçüsünde başarı sağlanabilmektedir. İkinci yöntem ise taklittir. Bu yöntemde hitap edilen topluluk ya da insan aktif durumdadır. Telkin yönteminin aksine hareketten düşünceye uzanan bir yol izlenmektedir. Ülkü sahibi kimseler gözlemlenerek taklit edilmekte, bilinçsizce yapılan taklit fikre sempati

³⁵² Tahsin Ünal, “Milliyet Ülküsü Allah'ın Emrin Uygundur ve İnsanlara Verilmiş Bir His, Bir Hassadır”, *Devlet*, 347, 28 Haziran 1976, 6.

³⁵³ Bilge Erdem, “Milletler ve Ülküleri”, *Devlet*, 332, 15 Mart 1976, 3.

³⁵⁴ Faruk K. Timurtaş, “Millî Ülkülere Sahip Olmak”, 31.

duyurmakta ve bu şekilde ölkü fikrine ulaşmaktadır.³⁵⁵ Bu noktada Atsız, gençlerin ve çocukların gördüklerini örnek aldıklarını vurgulayarak geçmişteki önemli olay veya kişilerin anılarak yeni nesillere geçmiştekiler gibi olmaları aşılanaabileceğini dile getirmektedir. Bu faaliyetin adı milletin ruhlandırılmasıdır. “*Ruhlandırmak bir millete geçmişteki büyüklüklerini, büyüklerini hatırlatmak; hatta bozgunlarını, uğradığı ihanetleri andırarak ibret almasını sağlamak ve hepsinden mühimi de yarın için büyük milli hedefler göstermekle sağlanır*”.³⁵⁶ Bu yöntemler dışında devlet yöneticilerinin ellerindeki imkânlarla televizyon, radyo, basın gibi araçlarla ölküyü aşılama yolları da bulunmaktadır.³⁵⁷

Ölkünün kitleselleşmesi, büyük kalabalıklara ulaşması için Alper Aksoy’a göre en etkili yol sanattır. Şiir, roman, hikâye, tiyatro, sinema gibi alanlar ölkünün topluma yayılmasında, insanları etrafında toplamasında küçümsenemeyecek etkileri bulunmaktadır. Mesela Kürşad’ı kimse görmedi ancak Atsız’ın eserlerinde, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu’nun şiirlerinde öyle anlatılmıştır ki insanlar görmenin de ötesine geçip Kürşad gibi düşünmeye, hissetmeye başlamıştır. Keza Sultan Alparslan’ı da gören yoktur ancak Mustafa Necati Sepetçioğlu’nun Kilit eserinde anlatılanlar okuyanlara cesareti, olgunluğu, azmi hepsinden önemlisi kendi ölküsünü aktarmasını sağlamıştır. Bu nedenle sanata gereken önem verilmeli, sanatçı yüce görülmelidir. Aslında Aksoy sanatın fikrin kitleselleştirilmesinde propaganda malzemesi olarak kullanılması üzerinde durmakta, milliyetçilerin ölkülerini yaymak için bu araçları önemsemesini ve kullanmasını tavsiye etmektedir.³⁵⁸

Milliyetçiler için toplumun ilerlemesinde teknik yani maddi ilerleme zorunlu olsa da milletlerin saadete ulaşması için ana etken değildir. Bir milleti asıl saadete götüren mana hareketleridir. Zira ölküsü olmayan millet sadece bir topluluktur. Bir milleti hem maddi hem de manevi alanda yükseltecek en büyük kuvvet milli ölküdür. Yakın geçmişin ve içinde bulunulan çağın saadete ulaşmış milletleri hep milli ölkülerini takip etmiş milletlerdir. Türkler de tarihte olduğu gibi bugün de yükselmek istiyorsa milli ölküye sarılmalıdır. Türklerin milli ölküsü “*Türklerin kendi yurtlarında hür, bağımsız ve her alanda dünyanın en yüksek milleti haline gelmek*”tir. Teknik ilerlemeyi her şeyin

³⁵⁵ Ata Oral, “Milli Ölkü Nasıl Aşılmalıdır”, *Bozkurt*, 12, Eylül 1973, 14.

³⁵⁶ Atsız, “Milletleri Ruhlandırmak”, *Ötüken*, 94, Ekim 1971, 2.

³⁵⁷ Ata Oral, “Milli Ölkü Nasıl Aşılmalıdır”, 14.

³⁵⁸ Alper Aksoy, “Ölkü ve Sanat”, *Devlet*, 364, 25 Ekim 1976, 8.

önünde tutanlar insanı makine olarak düşünmektedir. İnsanı hayvandan ayıran en büyük özelliği ise manevi cephesidir. Türkiye'nin sadece barajlar, su kanalları ve yollarla kalkınacağını düşünmek yanlıştır. Elbette bunlar da gereklidir ancak yeterli değildir.³⁵⁹

Atsız, milli ülküleri fedakârlık açısından değerlendirmekte, milletlerin yaşamasında temel şartlardan saymaktadır. Kişisel kazanca önem vermeyip toplumun faydasını isteyen her düşünce insanidir. Maddi kazanç beklemeden manevi kazançla yetinmek ise ülkü olur. Ülküler aynı zamanda büyüklük davasıdır. Başka bir deyişle büyümek isteyen milletlerin ülküsü vardır. Mesela Nepal, Panama, İsviçre gibi ülkelerin büyüklük amacı olamaz. Bu tür ülkelerin milli hedeflerinin son raddesi huzur ve refahtır. Ancak bu vasıflar ülkü sayılamaz. Çünkü milletleri heyecanlandırmaktan, uğrunda ölümü dahi göze almaktan uzaktır. Atsız'a göre ülküler savaşla elde edilir. Savaşlar kahramanlık ruhunu besleyen hadiselerdir. Böylece faziletli insanlar yetişebilmiştir. Uzun zaman savaşmayan milletlerde ahlaki bozulmalar görülmektedir. Mesela İsveç bu tür milletlere bir örnektir. Huzur ve refah konusunda Almanya ve Amerika'dan daha iyi durumda olan İsveç ahlaki çöküntü içerisindedir. Bazı bayramlarda İsveçli gençlerin yaptıkları, homoseksüel derneklerin yasal olarak tanınması, sağlıklı insanların bile suni döllemeyle çocuk sahibi olması ahlaki çöküntüyü gösteren misallerdir. Bir zamanların büyük devleti İsveç iki yüz yıldan beri savaşmadığı için manevi buhran geçirmektedir. Böyle giderse Estonya, Litvanya gibi yakın zamanda komünizmin pençesine düşecektir. Bu örnekler çoğaltılabilir. Milli ülküler milletleri yüzyıllar boyu ayakta tutan enerji kaynaklarıdır.³⁶⁰

Atsız'a göre ülküsü olan milletler fedakâr insanlarla doludur. Fedakâr insanların çokluğu insani meziyetlerin fazla olması anlamına gelmektedir. Türk milleti de ülküsü olan milletlerdendir. Tarih boyunca ülküsü arkasından koşmuştur. Birinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar da büyük devlet olarak kalmıştır. *“Bugün Türkler arasında mayalanmanın Kızıl Elma, Turancılık, Uluğ Türkistan veya Türkeli adlandırıldığını görüyoruz. Bunun mânası ‘büyüyüp birleşmek’ veya ‘birleşip büyümek istiyorum’ demektir. Fakat sadece yeteneği ve enerjisi olanlar büyüklük ülküsü ardından*

³⁵⁹ Orkun, “Ülkü ve Teknik”, *Orkun*, 1(11), 15 Aralık 1962, 1.

³⁶⁰ Atsız, “Büyüklük Ülküsü”, *Orkun*, 2(21), Ekim 1963, 1.

koşabilir".³⁶¹ Bu yeteneğin tarihten misaller verilerek birkaç kez Türk birliği sağlandığı iddiasıyla Türklerde bulunduğu milliyetçi düşünürlerin sıklıkla ifade ettiği bir anlayıştır.

Toplumun ilerlemesi, gelişmesi, refaha ermesi için ona inanç ve güç verecek temel kavram *ülkü* olarak tasavvur edilmektedir. Münir Tümtürk'ün *ülkü*yü insanın iradesini kuvvetlendiren ve beklentinin ötesine taşıyabilen en önemli özellik olarak tanımlaması dikkat çekmektedir. Sosyal hayatı şekillendiren ne ekonomi ne de teknolojidir. *Ülkü* olmadan sosyal hayat şekillenemeyecektir.³⁶² Manevi kuvvet kaynaklarıyla beslenen *ülkü*, gerçekten kopuk hayal ürünü değil; hayal ile gerçeğin kesiştiği noktadır. Bu bakımdan Malazgirt, Kosova, Mohaç, Sakarya savaşları hayal görünse de gerçekte bütünleşmiş *ülkü*lerdir.³⁶³

Hikmet Ertez de *ülkü*yü maddeci dünya görüşüyle maneviyatçıları karşılaştırarak açıklamaya çalışmaktadır. Toplumsal hayatı anlamak için maddecilerin ileri sürdüğü gibi maddi menfaatlerin çatışması üzerinde durmak yeterli değildir. Tarihte fedakârlık, kahramanlık, feragat gibi manevi davranışların ürünü birçok hadise bulunmaktadır. Bu tür olaylar toplumsal hayatta duygu ve düşüncelerin son derece önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. İnsanları bir araya toplayan ve toplum haline getiren maddi menfaatlerin yanı sıra bazı temel fikirler yani *ülkü*lerdir. Maddi menfaatler bünyeye, büyük fikirler ruha hitap etmektedir. Bu tür fikirler ise manevi varlığın temelini yani *şuuru* ve *sağduyuyu* oluşturur. Bir toplumun gelişmesi ve ilerlemesi için o toplumdaki şahsi ve zümrenin menfaatleriyle cemiyet *ülkü*sünün dengede olması gerekmektedir. Şahsi ve zümrevi menfaatler kontrolden çıktığında birleştirmekten ziyade çatışmaya neden olacaktır. Bu menfaat mücadelesi de toplumu zayıflatacaktır.³⁶⁴

Sançar için milli *ülkü*ler milli *şuurla* gelişebilmektedir. İnsan yaşamak için nasıl havaya ihtiyaç duyarsa milletler de yaşamak için milli *şuura* o denli ihtiyaç duymaktadır. Milli *şuuru* olan milletler milletin hayatı için tehlikeyi önceden sezebilir. Bu milletler içerisinde hainler barınamaz, cemiyetin içerisine düştüğü hastalıkları nihayete erdirir. Cemiyeti temiz tutacağından adaletsizlik, haksızlık, iltimas, rüşvet gibi sorunlar göze batmayacak derecede azalır. Ayrıca milli *şuuru* açık olan milletlerde devletliler insan haklarını çiğneyecek cesareti kendinde bulamaz. Keza şahsi ikbali için

³⁶¹ Atsız, "Büyüklik *Ülküsü*", 1, 22; Atsız, "Büyüklik *Ülküsü*", *Büyük Türkeli*, 1(2), 25 Nisan 1962, 9.

³⁶² Münir Tümtürk, "*Ülkü* ve *Ülkü Birliği*", *Orkun*, 1 (13), Şubat 1963, 17.

³⁶³ Remzi Tanırrer, "Milli *Ülkü*", *Ötüken*, 89, Mayıs 1971, 10.

³⁶⁴ Hikmet Ertez, "Milliyet *Ülküsü*nün Doğuşu", *Toprak*, 8(8) 5 Ağustos 1962, 7.

devlet otoritesi ya da toplumsal düzeni bozmaya çalışmaya kimse cesaret edemez. Milli şuura sahip milletlerde sadece büyük toplumsal meseleler ve milli davalar bulunur. Sançar milli şuurla bir tür ideal insan ya da toplum tarifi yapmaktadır.³⁶⁵

Yarınki büyük Türkiye’yi yaratacak olan ise baskıdan, zulümden yılmayan; fedakâr, feragatli Türk aydınıdır. Millet ve vatan aşkıyla yanan bu aydınlar yıllardır yarının Türkiye’sinin rüyasıyla yaşamaktadır. Yarınki Türkiye’de millet ve vatan menfaatinden başka menfaat tanınmayacak, milli varlığı tehdit edecek yerli veya yabancı hiçbir fikrin bulunmadığı, bir diktatör ya da diktatörler grubunun yönetmeyi göze alamayacağı bir Türkiye olmalıdır:

*“Öyle bir Türkiye ki: orada dalkavuklar, şarlatanlar, mevki ihtirasları, mideciler değil; milli şuur ve karakter sahibi, açık ve mert sözlü, fedakar ve ülkücü insanlar söz sahibidir. Bir Türkiye ki, içinde, milleti iki safa ayırıp birbirleriyle boğuşmaktan çekinmeyecek derecede korkunç hırsların esiri azgın politikacılar değil memlekete hizmet ateşi ile yanan gönüllerin sahibi siyasiler hâkimdir. Birtakım paravanların ardında sipere girip yaylın ateşi ile dört yanı sindirmeye çalışan sapıkların değil; bilginlerin, gerçek fikir ve sanat adamlarının, milli şuur sahibi aydınların ışıktutabilecekleri Türkiye...”*³⁶⁶

Bu Türkiye artık rüya olmanın ötesine geçmeli hayatın bir gerçeği olmalıdır.

Milliyetçiler için esas milli ülkü Turan’dır. Milli sınırlarla siyasi sınırların örtüştürülmesiyle birlikte bu ülkü gerçekleştirilecektir. Her millet kendi milli ülküsünü savunmakla kalmayıp bu yönde faaliyetler yürütürken Türkiye’de Turancılığın son derece olumsuz bir anlam ifade etmesi Türklük için büyük bir kayıptır. Zira Yunanistan ENOSİS için, Yahudiler Siyonizm için, Ruslar Panslavizm için çalışmaktadır. Bu üç fikrin temsilcileri Turancılığı olumsuz göstermeye çalışmakta ve başarılı da olmaktadır.³⁶⁷ Büyük ülkülerin kısa sürede sonuç verecek girişimler olmadığından hareketle Türklerin milli ülküsü olarak görülen Türk birliğinin Yahudilerin iki bin yıl sonra aynı topraklarda devlet kurarak bu devleti büyütme çalışmalarını örneği üzerinden açıklanmaya çalışılmaktadır. Büyük ülküler yüzyıllar boyunca nesillerden nesillere aktararak yaşatılan, şartların imkân verdiği zamanlarda gerçekleşen

³⁶⁵ Nejdet Sançar, “Milli Şuur”, *Toprak*, 67, 1 Haziran 1960, 5.

³⁶⁶ Nejdet Sançar, “Yarınki Türkiye İçin”, *Toprak*, 7(82), Eylül 1961, 5- 6

³⁶⁷ Şükrü Kayalar, “Beklediğimiz Başbuğ”, 12-13.

ölkülerdir.³⁶⁸ Hikmet Tanyu, Türkiye'nin 1974 yazında Kıbrıs'a müdahale etmesinin ve hareketin başarıyla sonuçlanmasının ardından milli ölkünün Kıbrıs meselesinde uygulandığını dile getirmektedir.³⁶⁹ Birçok milletin bu şekilde ölküleri vardır. Mesela Yunanların Megali İdea'sı, Yahudilerin Siyonizm'i veya Rusların Slav ırkçılığına dayanan komünizmi bu ölkülerden bazılarıdır. Türklerin milli ölküsü Turancılık da aynı ölçülerde milli bir ölküdür. Bu ölküyü savunanlara Musolini'nin kara gömleklileri veya Hitlerin S.A.'ları yakıştırmayı yapanlar ve Rus esareti altındaki Türkleri Türk'ten saymayanlar Ruslarla aynı fikri savunanlardır.³⁷⁰

Ölküler, savunucuları tarafından gerçekçi olduğu ileri sürülse de çoğunlukla hayali, romantik veya aşırı olmakla suçlanırlar. Hatta kendine milliyetçi diyen bazı kimseler bile bu suçlamalara katılarak ölkünün ayaklarının yere basmasını tavsiye etmektedirler. Ahmet Bican Ercilasun açıkça ifade etmese de Anadolucuların Turancılığı hayal ürünü olarak görmelerine işaret etmektedir. Oysa ölkülerin iki vasfı bulunmaktadır. Birincisi gerçeğe dayanmalarıdır. İkinci vasfı ise mevcut durumun üstüne çıkma, daha iyisini isteyerek bu yönde çaba sarf etmektir. Türk ölküsü bu vasıflara göre değerlendirildiğinde millete dayanması bakımından gerçekçi yönü ortaya konmaktadır. İkinci vasfı ise Turancılığı yani esir Türklerin bağımsızlıklarına kavuşturulması ve bütün Türklerin birleşmesidir. Türkiye'nin mevcut durumda tek bağımsız Türk Devleti olması ve gelişmemişlik sorunu durum tespiti bakımından gerçekleri ifade etmektedir. Türkiye sosyal ve ekonomik açıdan gelişmeli, ölküsünün ilk adımını atmalıdır. İkinci adımda ise soydaşlarını esaretten kurtarmalı ve birlik oluşturmalıdır. Bu noktadan hareketle romantizm de olumsuz anlamlara muhatap olmamalı, mevcut durumun aşılmasında idealist bir düşünce olarak görülmelidir. Bu yaklaşımın olumlu sonuçları yakın tarihte görülmüştür. Halide Edip'in, Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun, Ömer Seyfettin'in romantik eserleri Türk milletinin soydaşlarına ilgisini arttırmış, Türk dünyası gerçeğini milletin benimsemesini sağlamıştır.³⁷¹

Hasan Sami Bolak milliyetçilerin ölkü bahsinde nihai hedef olarak Turan'ı görmesinin ötesine geçerek Turan'ın da bir ara hedef olduğunu ifade etmektedir.

³⁶⁸ Mehmet Fikret Gökdemir, "İdeal ve Yarınki Türkiye", *Ocak*, 2 (14), Şubat 1969, 15.

³⁶⁹ Hikmet Tanyu, "Zaferimiz Milli Birlik ve Ölkünün Eseridir", *Devlet*, 247, 29 Temmuz 1974, 6.

³⁷⁰ Gökçeoğlu Yavuz Yücel, "Türk Birliği Ölküsüne Saldırıları", *Devlet*, 28, 13 Ekim 1969, 10; Yaşar Aksoy, "Millî Ölkü ve Savaşımız", *Türk Yolu*, 1 (2), 14 Şubat 1969, 13.

³⁷¹ Ahmet Bican Ercilasun, "Ölkülerin Romantizm'i", *Türk Yolu*, 1 (16), 26 Mayıs 1969, 15.

Bolak’a göre asıl hedef dünya hâkimiyetidir. Bu nedenle ülküye hazırlanırken ara hedefler üzerinde çalışılsa da ana hedef boş bırakılmamalı, ön hazırlıkları yapılmalıdır. Öncelikli hedef ise Türkiye’nin hem maddi hem de manevi olarak kalkındırılmasıdır. Ülküye ulaşmak için gerçekleri iyi tespit edip ona göre davranmak, sırası gelince yeni hamleyi yapmak gerekmektedir.³⁷²

Milliyetçiler milli ülkü konusunda Turancılığı esas alsa da farklı ülkülerden de bahsetmektedirler. Mesela Osman Turan mefkûre yani ülküyü daha çok ahlak ve sosyal dayanışma üzerinden tanımlamaktadır. Bu bağlamda tarihteki Türk devlet yöneticileri veya din adamlarının şahsi konforları yerine topluma hizmet edecek eserler ortaya koymaları, kendilerinden ziyade milleti düşündüklerini göstermektedir. Mesela Selçuklu sultanlarının ihtişamlı sarayları yoktur ancak tüccarlara hizmet etmek için muhteşem kervansaraylar yaptırmışlardır. Yine vakıf kültürü de bu anlayışın bir yansımasıdır. Osmanlı Döneminde de aynı yaklaşım bulunmakta, muhteşem camiler, medreseler, hamamlar yapılırken sultanlar basit bir saray olan Topkapı Sarayı’nda yaşamlarını gösteriştan uzak bir şekilde sürmüşlerdir. Bu zihniyet Türk’ün mefkûreci tarafını göstermektedir.³⁷³

Kalkınma, ilerleme, çağdaş medeniyet seviyesine çıkma ve ötesine geçme hedefleri de milliyetçiler tarafından sıklıkla ifade edilen ülküler arasındadır.³⁷⁴ Yine Özellikle nüfus kontrolü meselesinin Türkiye’nin gündemini oluşturduğu dönemde Türkiye nüfusunun yüz milyon olması isteği de ülkülerden birisidir. Murat Çetin’e göre Türk korkusu nedeniyle Türkiye nüfusunun çoğalmasının engellenmesi, sömürücü kuvvetlerin bu çabaları için ciddi miktarda harcama yapması geçmişteki gibi Türklerin yeniden dünyayı şekillendirecek güç olması endişesindendir.³⁷⁵

Ülkü Ocakları Derneği 7. Olağanüstü Kongresinde Konya şubesinin sunduğu tebliğde Türk ülküsüne esir Türklerin kurtarılmasının yanı sıra bir milyarlık İslam dünyasının da ekonomik ve kültürel birleşme sağlanarak nizamı alem uğrunda çalışan Türk insanına bırakılacağı ifade edilmektedir.³⁷⁶ Milliyetçiliğin İslamcılıkla

³⁷² Hasan Sami Bolak, “Nihai Hedef ve Ara Hedefler”, *Büyük Türkeli*, 10, Şubat 1969, 7.

³⁷³ Osman Turan, *Türkiye’de manevi Buhran Din ve Laiklik* (2. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2011, 138-140.

³⁷⁴ Turgut Haktanır, “Ülkümüz”, *Toprak*, (7) 79, Haziran 1961,19; Hikmet Ertez, “Kalkınma Ülküsü”, *Toprak*, 9 (31), Temmuz 1964, 7; Ertez, “Milliyet Ülküsünün Doğuşu”, 17.

³⁷⁵ Murat Çetin, “Ülkümüz Çoğalıp Büyümek, Dünyayı Bürümek”, *Ötüken*, 77, Mayıs 1970, 2.

³⁷⁶ “İdealist İnsanın Türk-İslam Davası”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 31, Nisan 1978, 6.

yakınlaşması sonucunda özellikle Ülkü Ocakları tarafından savunulan Türk milliyetçiliğinin Turan ülküsünün çerçevesinin genişlediği görülmektedir.

Mehmet Güneş Koryurt, Türk milletinin ülküsünün tarih içinde farklı zamanlarda değiştiğini ve bu değişimin doğal bir durum olduğunu ifade etmektedir. Zaten milletleri tarihten mevcuda getiren uzak ülküler belirleyip asırlarca onun takipçisi olmasıdır. Mesela Orta Asya’da kurulan Türk devletleri zamanında Çin’e karşı bağımsızlık savaşı verilmesi ülküdür. Osmanlı zamanında dünyayı Türk hakimiyetine almak, II. Viyana yenilgisinden sonra topraklarını korumak milli ülkü olmuştur. Milli Mücadele sırasında ise bağımsızlığı kazanmak ülküdür. Bağımsızlıktan sonra ise Atatürk Türk milletinin ülküsünü çağdaş medeniyetin üzerine çıkmak şeklinde tarif etmiştir. Buna göre Koryurt Atatürk’ü referans olarak Türk milletinin Atatürk’ün belirlediği ülkü doğrultusunda çalışması gerektiğini savunmaktadır.³⁷⁷ Koryurt’un temsil ettiği zihniyet ile Yavuz Yücel’in milliyetçi zihniyeti özellikle Atatürk’ün bazı görüşleri noktasında birbirini tutmamaktadır. Zira Yavuz Yücel ortaokul ders kitaplarında Atatürk’ün “yurtta barış, cihanda barış” sözünün Türk milletinin milli ülküsü olarak gösterilmesine itiraz etmektedir. Bu anlayış Türk milletinin uyuşmasına, düşmanın Türk topraklarına göz dikmişken buna barışla cevap verebileceği şeklinde anlaşılmasına neden olacağı kaygısı güdülmektedir. Mesela Yunanistan milli ülküsü Megali İdea’da Türk topraklarına göz dikmiş ve bu ülkeye ulaşma çabaları gösterirken Türkiye’nin barışçı bir tavır sergilemesi beklenemez. Esir Türklerin kurtarılması da barışçı yollarla gerçekleşemeyecek bir ülküdür. Zaten bir milli ülkü, milleti dinamik, zinde tutan ve uğruna mücadele verecek enerjiyi kendinde bulmasını sağlayan bir fikirdir. Bu nedenle de Atsız’ın da dile getirdiği gibi ülküler taarruzidir.³⁷⁸

1.2.3. Milli Ülkünün Takipçisi Olarak Lider

Milliyetçiler için lider güçlü bir karakter, itaat edilmesi gereken bir figürdür. Çünkü milletleri geleceğe taşıyan, güçlü bir duruma getiren liderleri/başbuğlarıdır. Bu noktada lider, konuşmasında binlerce kişinin fikirlerini ifade edebilen, beklentilerini gerçekleştirmek adına çalışan, yaptıklarıyla binlerce kişinin yapmak istediğini gerçekleştiren yani binlerce insandan bir şey sormadan, beklemeden, onlarla aynı duygu alemini paylaşan kimsedir. Lider gücünü, kuvvetini ve kudretini temsil ettiklerinden

³⁷⁷ Mehmet Güneş Koryurt, “Ulusal Ülkümüzün Tespiti ve Sonrası”, *Defne*, 3 (52), Nisan 1968, 18-19.

³⁷⁸ Gökçeoğlu Yavuz Yücel, “Ülkü Birliği mi, Uyku Birliği mi?”, *Ötüken*, 40, Nisan 1967, 14-15.

yani milletinden alan kimsedir. Lider, lazım geleni yapan, söylemesi gerekeni söyleyen ve bunlarla bütün vicdanlarda tasdik bulan kişidir.³⁷⁹

Ahmet Arvasi, liderin üretilen bir kişi olmadığını vurgulamaktadır. Lideri ortaya çıkaran ortam ve şartlardır. Liderin ortaya çıkabilmesi için mutlaka milli inanca, aşka, aksiyona ve karaktere sahip olması gerekir. Davasının samimi bir askeri olmaya rıza göstermeyen bir kimse lider olamaz. Lider kendisine makam arayan kişi de değildir. O makama layık olduğu düşünüldüğünden kendisine inananlar tarafından makama itilmektedir.³⁸⁰

Türk tarihi, liderin millet için önemini defalarca ispatlamıştır. Bir millet yaratıcı gücünü kullanmak istese, büyüme ateşi barındırsa da eğer lider ve onun kadrosu yoksa bu güç heba olup gitmek zorunda kalacaktır. Çünkü lider milletini zor zamanlarda idare edebilen, dar geçitlerden geçirebilen, mevcut enerjiyi bir noktada kanallize edebilen kişidir. Mesela Hz. Muhammed dağınık Arap kabilelerini bir araya toplamış, liderliğini benimsetmiş ve Arapların toparlanıp büyümesini sağlamıştır. George Washington, Bismark gibi isimler de bu tür liderlerdendir. Türklerin tarihi ise bu tür liderlerle doludur: Oğuz Kağan, Sultan Alparslan, Timur, Osman Bey, Fatih Sultan Mehmet, Atatürk hep Türklerin zor zamanlarında milleti kurtuluşa, refaha ulaştırmış, derleyip toplamış liderlerdir. Bugün de Türklere bir lider gerekmektedir. Tarihteki diğer liderlerin olduğu gibi bu liderin de 40 yaşının altında olması, yani liderliğine 40 yaşından önce başlaması öngörülmektedir. Çünkü tarihtekiler yapacaklarını 40 yaşından önce tamamlamışlardır.³⁸¹

Sadi Somuncuoğlu'nun lidere yaklaşımı Ülkücü Hareket tarafından savunulacak lider-teşkilat-doktrin anlayışının anlaşılması bakımından dikkat çekmektedir. Somuncuoğlu liderliği fikri liderlik ve hareketin lideri olmak üzere iki kısımda tanımlamaktadır. Fikri liderlik her fikir için geçerli bir durum değildir. Bazı fikirlerde fikri ortaya atan o fikirle anılmakta ve zaman içerisinde bu fikir değişebilmekte veya ortadan kalkabilmektedir. Milliyetçilik, özellikle de Türk milliyetçiliği fikri lider tarafından ortaya konmuş bir fikir değildir. Türk milliyetçiliği, Türk milletinin fikri olduğu için tek bir Türk kalsa dahi varlığını sürdürecektir. Birçok Türkçü düşünür Türk

³⁷⁹ Muhittin Koran, "Önder", *Millî Yol*, 1 (18), 1 Haziran 1962, 5.

³⁸⁰ S. Ahmet Arvasi, "Lider ve Kadro", *Ülkücü Kadro*, 1, 15 Aralık 1976, 7,

³⁸¹ Işın Hacıbekirler, "Milletler ve Başbuğlar", *Millî Hareket*, 10, 3 Mayıs 1967, 6-7.

milliyetçiliği fikrine katkılar sunmuştur ancak hiçbirisi lider değildir. Zaten fikri lider olduğundan fikir şahsın ismiyle birlikte anılmaya başlayacaktır. Fikir hareket haline dönüştürüldüğünde ise bir lider kaçınılmaz hale gelmektedir. Lider sadece tek kişi olarak düşünülmemelidir. Liderin kendi kadrosu da lideri temsil etmektedir. Bu nedenle bir harekette lider tektir ve hareketin takipçileri lidere itaat etmek zorundadır. Bu itaat sadece liderin kendisine değil aynı zamanda lideri temsil eden kadroya da yapılmalıdır. Türk milliyetçiliğinin lidere bakışı bu şekildedir. Çünkü bu anlayış bütünleşmeyi, kaynaşmayı ve liderin etrafından şekillenmeyi sağlayacaktır.³⁸² Türkiye halihazırda zor günlerden geçtiği için bir lidere ihtiyaç duymaktadır. Ancak bu, sihirli formüllere sahip bir liderin gelip her işi tek başına halletmesi anlamı taşımamaktadır. Bu noktada liderin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu da dağınık hatta birbirine zıt kuvvetleri bir araya getirerek belli bir hedefe sevk etme yetisini kullanmasıdır. Ancak lider bunu tek başına yapmamaktadır. Liderin etrafında dar çerçeveli bir kadrosu bulunmaktadır.³⁸³

Bir milletin geleceğinin hazırlanmasında yönetici sınıf ve önderler önemli bir yere sahiptir. Milli önder; dini, ilmi, ahlaki, milliyetçi ve tüm mükemmel yönleriyle kendini millete kabul ettirmiş kişidir. Türk milleti özellikle son zamanlarda mükemmel vasıflara sahip bir yönetici sınıfına sahip değildir. Halkın beklediği Türkçü şuura sahip bir idareci de milletin başına geçmemiştir. Bu nedenle bütün Türklerin ruhunda yaşayan büyük Türklük ideali yolunda bir gelişme yaşanmamaktadır. Bundan kaynaklı olarak çalışma hırsı azalmış, fikri gelişmeler durmuş, motivasyon düşmüştür. Türk milleti bir başbuğ beklemektedir. Türkler her zaman seçtikleri ve önder olarak tanıdıkları kişilere mutlak bir şekilde itaat etmişlerdir. Böylece bu kişilerin istekleri Türk milleti için bir Tanrı buyruğu gibi düşünülmektedir. Büyüklere saygı da bu durumun bir tezahürüdür. Bu anlayış Türklerin güçlü devletler kurmasına yardımcı olmuştur. Hükümdarlar Türklük bilinci ölçüsünde millete hizmet etmiş Türklük bilincinden uzaklaşanlar aynı zamanda önderlik vasfını da kaybetmiştir. Bahadıroğlu, bugün de önderlik vasfını taşıyan bir önder ortaya çıkmıştır diyerek isim vermeden Türkeş'i işaret etmekte ve milletin onun etrafında kenetlenmesi tavsiyesinde bulunmaktadır. Türk milleti olayları ve davranışları iyi gözlemleyerek karar vermelidir.³⁸⁴

³⁸² Sadi Somuncuoğlu, "Fikirde ve Harekette Liderlik", *Bozkurt*, 3, Aralık 1972, 3.

³⁸³ Selim A. Gökdemir, "Lider ve Kadroya Dair", *Ocak*, 3 (25), Ocak 1970, 3-4.

³⁸⁴ Bahadıroğlu, "Önder Meselesi", *Milli Hareket*, 19, Şubat 1968, 20.

Abdülhaluk Çay, İngiliz filozof Caryle'den alıntı yaparak bütün tarihin büyük adamların tarihi, toplumları harekete geçirenin büyük adamlar olduğunu söyleyerek lidere vurgu yapmaktadır. Türklerin tarihi de bir büyük adamlar tarihidir ve diğer milletlerden üstün yönü Türk tarihinin kahraman büyük adamlarla dolu olmasıdır. Bu büyük adamlar millete yol gösteren ruh gösteren liderlerdir. En eski Türk tarihinden yakın zamanlara kadar Türk milleti büyük adamların etrafında kenetlenerek kendini göstermiştir.³⁸⁵ Lider; “*Mete gibi, Kürşad gibi, Alpaslan gibi, Fatih gibi, Atatürk gibi, Türk ruhunu yeniden şahlandırma gücüne sahip olan ve bu ruhla fetihlere hazırlanan büyük kafadır, büyük kalptir ve büyük iman gücü ile nesillerin ruhunu yeniden dalgalandıran adamdır*”.³⁸⁶ Süleyman Sürmen, bu tanımlamayla birlikte Türkes’in adını açıkça ifade etmese de Türkiye’de yeni bir liderin doğduğunu dile getirmektedir. Öte yandan beklenen ya da ortaya çıktığı çeşitli vesilelerle dile getirilen liderin bir görevi de Türk milletinin milli ülküsü olan Turancılığı hayata geçirecek, bu yönde çalışmalar yapacak kişi ve kadrosu olarak tanımlanmasıdır.³⁸⁷ Türkiye’nin iç şartları öncelikli meseleler olsa da Türk milliyetçiliği bakımından dışa dönük hedeflerin de aksatılmadığı, her fırsatta dile getirildiği dikkat çeken hususlardan birisidir.

Milliyetçilerin liderlik konusunda temel referans kaynağı Türk tarihi olsa da zaman zaman İslam tarihinin de bu bağlamda devreye girdiği görülmektedir. Özellikle “*Büyük Türkiye’ye Hasret*” dergisi’nin 1975 yılında lider olarak Hz. Peygamber’i gösterdiği yazılar dikkat çekmektedir. Bütün insanlığın lideri/önderi olarak Hz. Peygamber ve İslam’dır yaklaşımı sergilenmektedir. Yazılardaki mahlas ismin “Medineli Mücahit” olması da dikkat çeken başka bir husustur.³⁸⁸ Keza aynı dergide “Büyük Önder” başlığı altında yine Hz. Peygamber’in liderlik özellikleri vurgulanmakta ve örnek gösterilmektedir.³⁸⁹ Bu durum 1970’lerin ikinci yarısında İslami dozun yükselmesinin tezahürleri olarak gözükmektedir.

Milliyetçi düşüncedeki liderin konumu ülkücülerin 12 Eylül öncesinde disiplinli bir yapıya sahip olmasında etkili olmuştur. Lider-doktrin-teşkilat anlayışının lider kısmında Dündar Taşer’in sohbetlerinde hem Osmanlı tarihinden verdiği örneklerle

³⁸⁵ Abdülhaluk Çay, *1960’lardan 2000’lere Türkçü Düşünce*, İleri Yayınları, İstanbul 2016, 40.

³⁸⁶ Süleyman Sürmen, “Lider Nasıl Olur”, *Millî Hareket*, 14, Eylül 1967, 17.

³⁸⁷ Şükrü Kayalar, “Beklediğimiz Başbuğ”, *Ötüken*, 46, Ekim 1967, 13.

³⁸⁸ Medineli Mücahit, “İnsanlara Büyük Örnek, Büyük Önder Hazreti Muhammed (S.A.V)”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 5, Ağustos 1975, 5.

³⁸⁹ Medin-li Mücahit, “Büyük Önder”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 66, Eylül 1975, 5.

devlet adamlarının üstlerine karşı saygı ve samimiyet göstermesi hem de İslam tarihinde Hz. Peygamber'in hayatı ve sahabelerin ona sadakati üzerinde durduğu konulardır. Bu durum sadece söylemde kalmayıp bizzat Taşer'in yaşamına da uyguladığı bir prensiptir. 1970'lerin çatışma ortamında ülkücüler sayıca az olsalar da sadakat ve lidere bağlılık sayesinde dağılmamışlar ve olduklarından daha güçlü görünmüşlerdir. Sıcak çatışmaların yaşandığı neredeyse bir iç savaştan söz edilebilecek bu ortamda lidere sadakat ve alınan kararlara yanlış dahi olsa uymanın, ikilik çıkarmamanın işlevsel olduğunu da belirtmek gerekir.³⁹⁰

1.2.4. Milletin Yetiştirilmesi İçin Milli ve Manevi Eğitim

Eğitim, şüphesiz yeni nesillerin yetiştirilmesinde, topluma faydalı bireylerin ortaya çıkmasında temeli oluşturmaktadır. 1960'tan 1980'e uzanan yirmi yıllık süreçte Türk milliyetçilerinin gelecek nesillerin yetiştirilmesi adına eğitimden bekledikleri Soğuk Savaş dünyasının da bölünmüş ideolojik ortamının etkisiyle daha çok maneviyata yönelmiştir. Maneviyat hem dini hem de milli mukaddesatla doldurulmalı, maddeci bireylerin ortaya çıkması engellenmelidir. Bu nedenle Türkiye'de görülen ahlak buhranını düzeltecek yol dini ve milliyetçi eğitimden geçmektedir. Ancak milliyetçiler Türk Milli Eğitim sisteminden ve bu sistemin uygulanış şekli rahatsızdır. Okullarda yeni nesillere ne dini bilgiler ne de milli hisler düzgün bir şekilde verilmektedir. Modern dünyada en alttan en üste kadar eğitimin her kademesinde din konusunda bir hürriyet bulunmakta, yeni nesiller inançlarını yaşayabilmekte ve bu yönde de eğitim almaktadır. Ahlak her dinin ortak paydasıdır ve din zaten ahlak üzerinden inşa edilir. Oysa Türkiye bu tür durumlardan uzaktır. Sadece aileler ahlak eğitimi verebilmektedir ki bu da oldukça sınırlıdır. Yeni nesillerin ahlaklı bir şekilde yetişmesi için zaman kaybetmeden okullarda dini ve milli yönler kuvvetlendirilmelidir.³⁹¹

Oğuz Özbek de kendi deneyimlerinden yola çıkarak Türkiye'nin eğitim sisteminin yanlışlıklarını dile getirmektedir. Özbek, kendi neslinin Cumhuriyet Dönemi'nde doğan ve yetişen ilk nesil olması nedeniyle şahit olduğu eğitimden bahsetmekte, sınıflarda sadece matematik, fizik, kimya yani dersler konuşulup hayata dair bir hazırlık olmadığından yakınmaktadır. Özellikle milli yönlerin okul sıralarında öğrenciye yani

³⁹⁰ Erol Kılınç, *Damla Damla Yaşadıklarım*, 132-134.

³⁹¹ Oğuz Çetinoğlu, "Ahlak Buhranı Meselesi", *Toprak*, 7(83), Ekim 1961, 11, 18.

yetişen vatandaşa verilmesi gerektiğini, yoksa okul çağlarından sonra özellikle büyük şehirlere giden kimselerin temas ettikleri muhitin fikirlerini değerlendirmeden benimseyeceğini ifade etmektedir. Dini eğitimin de yine eksik bulunduğunu, kendisinin ve neslinin Allahsız olarak büyüdüğünü, daha sonra içerisinde bulunduğu muhit sayesinde (Türk Kültür Ocağı) dinini, milliyetini öğrenip benimsediğini söylemektedir. Özbek, arkadaşlarından Köy Enstitülerine giderek bu muhitlerde Gorki gibi Rus yazarların eserlerinin etkinde kaldıkları için komünistliği benimseyenler olduğunu da aktarmaktadır. Türk vatandaşının rastgele bir fikre kapılmaktansa okullarda dini ve milli terbiyeden geçirilerek faydalı vatandaşlar yetiştirilmesi gerektiği ortadadır.³⁹² Aslında Özbek'in eğitimdeki milli yönün eksikliğiyle vurgulamak istediği dini nüansların kendine içerisinde daha fazla yer bulduğu muhafazakar yapıda bir milliyetçilik anlayışıdır. Zira 1930'lar Türkiye'si düşünüldüğünde eğitimde milli yönlerin zayıf olması düşünülemez.

Eğitimin toplumsal ve ferdi olmak üzere iki amaç ve fonksiyonu bulunmaktadır. Ferdi fonksiyonu, ferdin cemiyete iyi bir şekilde katılımını sağlamak, bütün yeteneklerini, kendisi ve cemiyeti için en yüksek ölçüde faydalı ve verimli şekilde gelişmesini sağlamaktır. Fert, gerektiği zaman topyekûn cemiyete etki edip istikamet verecek yeterliğe sahip, sağlıklı bir şahsiyet bularak meslek sahibi yapılmalıdır. Sosyal fonksiyonu ise cemiyetin sahip olduğu değerlerin korunmasını, gelişmesini ve nesilden nesile aktarılmasını; yani cemiyetin dirlik, düzen ve bekasını sağlamaktır.³⁹³ Ancak Türkiye'deki eğitim sistemi kendi hakkında düşünebilen bir sistem değildir. Türkiye'deki eğitim konusundaki meseleleri çözebilecek ve Türk'e özgü bir eğitim görüşü ortaya koyabilecek bir heyet ya da kuruluş bulunmamaktadır. Mevcut kuruluş veya heyetlerin herhangi bir kıymeti yoktur.³⁹⁴

Türkiye'de eğitim sisteminin bozuk olduğunu kabul etmeyen yoktur. Ancak çoğu kimse bu bozukluğun ne sebebini ne de mahiyetini düşünmektedir. Bazıları sadece şikâyet etmekte, bazıları ise göz önünde olan bozuklukları kökten değil geçici olarak düzeltmeye çalışmaktadır. Necmettin Hacıeminoğlu, Cumhuriyet Dönemi eğitim politikalarını incelerken 1923-38 sürecinde bazı hatalar yapılsa da en parlak dönemin bu

³⁹² Oğuz Özbek, "Bir Neslin Serencamı", *Toprak*, 7(85), Aralık 1961, 6- 7.

³⁹³ Ayvaz Gökdemir, "Eğitime Dair I", *Ocak*, 5 (3), Mayıs 1972, 12.

³⁹⁴ Ayvaz Gökdemir, "Eğitime Dair II", *Ocak*, 5 (4), Ağustos 1972, 20

dönem olduğunu vurgulamaktadır. Bu parlaklığın nedeni Milli Mücadele Dönemi'ndeki idealistlik, milliyetçilik, Türkçülük fikirlerinin etkisinin sürmesidir. Bir önceki dönemin milliyetçi düşünürlerinin fikirleri hayata geçirilmeye çalışılmış, ümmet anlayışından milliyet anlayışına geçildiğinden bu heyecan devam etmiştir. Yine vatan aşkının yanı sıra Batı tekniğine ulaşma gayreti de bu dönemin belirgin özelliklerindendir.³⁹⁵ Cezmi Bayram da Atatürk Dönemi hakkında Hacıeminoğlu ile aynı fikirleri paylaşmaktadır. Eğitim sistemindeki yabancılaşma noktasında Cumhuriyetin ilk yıllarının farklı bir yerde tutmaktadır. Bu yıllar her alanda olduğu gibi eğitim alanında da Türkçü bir görüşe dayanmaktadır. Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve düzenlenen toplantılar göz önüne alındığında bu düşüncesinin ispatlanacağını dile getirmektedir. Ancak zaman içinde Batıyı dahi anlayamayan, taklitçi kimselerin Cumhuriyet kadrolarına yerleşmesiyle birlikte eğitim sistemi de taklitçi bir hal almıştır. Böylece materyalist bir eğitim anlayışı hakim olmuştur.³⁹⁶

1923-1938 döneminde eğitim konusunda yapılan bazı hatalar da bulunmaktadır. Hacıeminoğlu'na göre bu hatalardan birisi Türk tarihini İslam öncesine efsanevi ve masalsı bir düzeyde götürüp Osmanlı'yı görmezden gelmektir. Bu anlayış gerçekçi ve ilmi bir milliyetçilik yerine romantik bir milliyetçiliğin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yine aynı dönemde yapılan hatalardan birisi sosyal ve siyasi alanda yapılan devrimlerin milli kültür sahasına da girerek 10. yüzyıla kadar uzanan Türk-İslam kültür birikimini reddetmesidir. Bu nedenle yeni yetişen nesiller Batı hayranı olmuş, kendi cetlerinden nefret eder hale gelmiştir. Bir diğer hata laik eğitim sistemi adı altında din eğitiminin ötelenmesidir. Bu yüzden cumhuriyet neslinin çoğu milliyetçi olduğu halde dine uzak durmaktadır. Başka bir kusur ise devrim rejimi yerleştirmeye çalışırken demokratik ve bilimsel bir yaklaşım yerine skolastiği benimsetmesidir. Özellikle aydın çevresi ve üniversite muhiti başını eğerek yaşasın devrim demek durumunda kalmış; yeni nesilleri yetiştiren de bu çevre olduğundan nesilden nesile devam etmiştir.³⁹⁷

1938-1950 arasında Türk milli eğitimi İnönü ve Hasan Ali Yücel'in elinde Atatürk Dönemi'nin milliyetçi anlayışını dışlamıştır. Atatürk Dönemi'nin kusurları devam etmekle birlikte bu sefer hümanizm ve materyalizm eğitimin ana omurgasını

³⁹⁵ Necmettin Hacıeminoğlu, "Millî Eğitimimizin Millî Olmayan Tarafları", *Millî Hareket*, 50, Eylül 1970, 14.

³⁹⁶ Cezmi Bayram, "Yine Milli Eğitim", *Ocak*, 1 (4), 1 Nisan 1968, 4

³⁹⁷ Hacıeminoğlu, "Millî Eğitimimizin Millî Olmayan Tarafları", 14-15.

oluşturmaya başlamıştır. 1950-1960 arasında ise sosyal ve ekonomik alanlarda yeni gelişmeler yaşanırken eğitim açısından hem kalite düşmüş hem de milli kültür ciddi yaralar almıştır. Devam eden sorunlara bir de laubalilik ve lakaytlık eklenmiştir. Öğretmene, bilgiye ve okula saygı azalmıştır. 1960 sonrasında ise tüm devam eden sorunlara bir de okula siyasetin girmesi eklenmiştir. En tehlikelisi ise aşırı sol eğitime girmiştir. 1961 Anayasası'nın sağladığı serbestlikle Marksist sol ortaya çıkmış öğretmen ve öğrencileri etkisi altına almıştır. Öğretmenler örgütlenmiş, öğrenciler ise sokaklara dökülmüştür. Bu durum milli eğitimin başından beri yanlış kurgulandığını göstermektedir. Çünkü eğer bozuk olmasaydı dağdaki çobanı kandıramayan sosyalizm bir profesörü, bir kurmay subayı bu kadar çabuk etkisi altına alamazdı.³⁹⁸

Türk milli eğitimindeki bozuk yapının nedenleri birçok düşünür tarafından incelenmeye çalışılmıştır. Mesela Ahmet Kabaklı Türkiye’de siyasi, sosyal, iktisadi ve diğer alanlarda yaşanan her değişim, inkılap, ihtilal, devrim ya da reformun eğitimi doğrudan etkilediğini dile getirmektedir. Her gelen yönetim bir öncekine özenerek yeni değişiklikler yapmıştır ve bu nedenle eğitim belli bir geleneğe kavuşamamıştır. Ayrıca Türkiye’nin uluslararası ilişkilerde yakınlaştığı ülkelerle eğitim anlaşmaları yapıp kendi sistemini ona ayarlamaya çalışması da sürekli değişikliklere neden olmuştur. Kabaklı bu tespitleri yaptıktan sonra çözüm için kendi geçmişini göz önünde bulundurup mazideki başarılı sistemleri modernize ederek kullanmayı tavsiye etmektedir.³⁹⁹

Mehmet Çağatay Özdemir ise eğitim sistemindeki bozukluğun arkasındaki temel nedeni siyasilerin önemser gibi gözükp önemli bütçeler ayırsa da Milli Eğitim’i işin ehli olmayan kimselere teslim etmesi ve her iktidar değişikliğinde sistemin baştan aşağı değiştirilmesine bağlamaktadır. Yapılması gereken; “*Türk milletinin ebedî bekâsını hedef alan*”, milliyetçi fikir sistemine dayanan bir sistem kurmaktır. Bu sistemde yöneticilerin kendi fikirlerine dayanan eğitim uygulamalarına son verilecektir. Milli Eğitim Bakanlığı ve eğitimle ilgili kuruluşlar meseleyi toptan kavrayan ana politikalar doğrultusunda faaliyet gösterecektir. Millet geleceğine karar verme yetkisi bir partinin bakanının elinde olmayacak, günlük siyasetle ilgisi olmayan işin ehli bir uzmanlar

³⁹⁸ Hacıeminoğlu, “Millî Eğitimimizin Millî Olmayan Tarafları”, 15-16.

³⁹⁹ Ahmet Kabaklı, “Eğitimde Reform”, *Ayşe*, 2 (21), Eylül 1970, 8-9.

heyetine bırakılacaktır. Bu uzmanlar heyetine seçileceklerin belirli yetenekleri olacaktır. Siyasi referanslar bu kurula girmek için geçerli olmayacaktır.⁴⁰⁰

Türkiye’de değişen iktidarların etkisiyle eğitimde uygulanan tutarsız ve kopuk eğitim metodu denemeleri ve uygulanan müfredat programları her dönemde birbirine düşman nesiller yetişmesine neden olmaktadır. Bu noktada yöneticilerin siyasetçilerin kuklası olması eğitime en büyük darbeyi indirmektedir. Her dönemin adamı olma noktasından hareket eden yöneticiler her gelenin dümen suyuna girmektedir. Yıllar yeni arayışların umuduyla geçip gitmektedir. Her gelen sorumlu yönetici yeni tedbirlere başvurmakta ve uygulamaya geçmekte ancak sonuç fiyasko olmaktadır. Gerek ilk ve orta öğretim gerekse yükseköğretimde alınan tedbirler kısa süre sonra yeni tedbirler alınmasını gerektirmektedir.⁴⁰¹

Eğitim işlerinin düzelmesi, belli bir sisteme oturması adına milliyetçilerin üzerinde en fazla durduğu nokta öze dönüş mahiyetindeki geçmişteki başarılı tecrübelerin modernize edilmesi yaklaşımıdır. Zira Milli Eğitim meselesinin temelinde köklerden kopuş vardır. Yüzyıllarca devlet yöneten ve bu geleneğe sahip bir milletin kendi öz kaynakları varken yabancı ülkelerden eğitim sistemi alamaya çalışması ve bu sistemin sürekli değişmesi Türkiye’de Milli Eğitimi zaafa uğratmaktadır. Geçmişe bakılarak günümüz şartlarına göre sentezler yapılmalı ve milletin kendi yapısına uygun sistemler geliştirilmelidir. Aksi durumda hâlihazırda olduğu gibi gençlere milli hedefler verilemediğinden yabancı güçler gençleri istedikleri istikamete çekebilmektedir. Bunun yanı sıra müfredatla ders içeriklerinin birbirini tutmaması, milli kültür yerine genel medeniyetin ansiklopedik bilgi olarak verilmeye çalışılması, Milli Eğitim Bakanlığı içinde dünyayı takip eden bir müessesenin bulunmamasından kaynaklanan çağı kaçırma hadisesi, eğitim politikalarının hükümetlere göre değişiklikler göstermesi ve yanlış laiklik anlayışından kaynaklanan yeteri kadar din bilgisi edinememe ve çocukların manevi buhrana düşmesi durumudur. Bu olumsuz durumları ortadan kaldırmak için öncelikle Türk tarihi incelenerek milli bir eğitim politikası ortaya konmalıdır. Milli Eğitim politikası Milli Savunma gibi sürekli olmalı, hükümetlere göre değişiklik göstermemelidir. Müfredat milli hedeflere göre ayarlanmalı, eğitimde dil birliği sağlanmalıdır. Din eğitimine önem verilmeli, yeni nesillerin maneviyatı

⁴⁰⁰ Mehmet Çağatay Özdemir, “Nizam, İktisadî Kalkınma ve Eğitim”, *Töre*, 10 (80), Ocak 1978, 22-23.

⁴⁰¹ Gökçe Oğuzeli, “Göstermelik Kültür Hizmetleri”, *Defne*, 85, Ocak 1971, 10.

güçlendirilmelidir.⁴⁰² Avrupa ülkelerinde mesela Almanya’da eğitim Alman Devleti’nin ve milletin devamını yine Alman olarak devamını sağlamaya çalışır. Olması gereken de budur. Ancak Türkiye’de sürekli farklı ülke ve toplumlarda uygulanan eğitim sistemleri denenmektedir. Aslında bu bir taklidin de ötesine geçememektedir. Oysa Türk kültürü ve medeniyeti esas alınarak Türk insan tipi yaratılmaya çalışılmalı, bu uğurda çaba sarf edilmelidir.⁴⁰³

Ahmet Arvasi için eğitimin vaz geçilmez karakteri milli olmasıdır. Milli eğitim, fertlerin doğumundan itibaren başlayan yaygın eğitimi devlet eliyle okullaşarak çağdaş ve milli karaktere büründürmektir. Eğitimin görevi ise kaba, olgunlaşmamış ve belli bir sistemi bulunmayan yaygın eğitimi çağdaş verilerin ışığında bir düzene koymak, geliştirmek ve milletin kendine yabancılaşmadan çağdaşlaşmasını sağlamaktır. Bunda öncelikle milletin kendi tarihi tecrübesi göz önünde bulundurularak metot ve teşkilat geliştirilmelidir. Fakat diğer milletlerin tecrübeleri de ihmal edilmemelidir. Milli eğitimde kaynak her zaman milli değerler olmalıdır. Böylece okullar Türk-İslam ülküsünün verildiği, Türk milletin bir bütün olarak görüldüğü, Türk devletinin her alanda güçlenmesi için nesillerin yetiştirildiği kurumlar olarak görülmelidir.⁴⁰⁴

Eğitimde köklere dönülerek başarılı tecrübelerin modernleştirilmesi yaklaşımı MHP tarafından da savunulmaktadır. MHP’nin 27-28 Ağustos 1973’te yapılan Genel İdare Kurulu toplantısından sonra yayımlanan bildiride, Türkiye’nin içinde bulunduğu sorunların temel kaynağı olarak milletin kendi tarihi gelişme çizgisi yerine yabancı modellerin benimsenmesi olarak gösterilmektedir. Bu durum ideal ve inanç boşluğuna neden olmaktadır. Böylece her geçen gün milli ve manevi değerlerden uzaklaşmaktadır. Eğitimin de milliyetçi idealist bir sistem yerine menfaatçi ferdiyetçi bir sisteme dayanması, ders kitaplarında milli tarihten, kültürden ve mesellerden çok yabancı tarih, kültür ve meselelerin yer alması sorunları derinleştirmekte ve hatta yeni nesilleri milli ülküden uzaklaştırmaktadır. Bu anlayış gençlerin bir kısmını ruhsuz,

⁴⁰² Cahit Baltacı, “Millî Eğitim Meselemiz”, *Ülkücü Kadro*, 2, 1 Ocak 1977, 10-11; Cezmi Bayram, “Millî Eğitim Meselemiz”, *Ocak*, 1 (3), 1 Mart 1968, 3, 11.

⁴⁰³ Orhan Cemal, “Eğitim Sistemimiz ve Gençlik Olayları II”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 2, Mayıs 1975, 4.

⁴⁰⁴ S. Ahmet Arvasî, “Milliyetçi Düzendeki Türk Millî Eğitimi”, *Millî Eğitim ve Kültür*, 1 (1), Aralık 1978, 6-7.

idealsiz, batının ve lüksün hayranı yaparken bir kısmını da komünist ajanları haline getirmiştir.⁴⁰⁵

Eğitim sistemindeki olumsuzluklara rağmen bazı milliyetçi düşünür veya yayın organlarının AP iktidarları dönemindeki Milli Eğitim’e dair söylem ya da programları olumlu karşıladığı görülmektedir. Mesela “*Millî Işık*” dergisi AP Hükümetinin Milli Eğitim Bakanı İlhami Ertem ile yaptığı röportajda ilk ve orta öğretimde milli kültür için yapılan çalışma var mıdır sorusuna “*Millî Işık*” dergisinin memnuniyetle karşıladığı cevaplar vermiştir. İlköğretimde bütün Türk vatandaşlarının milli amaçlara uygun bedensel, zihinsel ve ahlaki gelişimine hizmet eden eğitim verilmektedir. Bu eğitimle vatandaşlar bilgi ve davranış olarak Türk toplumunun sorunlarını kavrayacak ve yurttaşlık haklarını kullanacak seviyeye ulaşırlar. Orta öğretimde ise genel bilgilerin yanında milli kültür verilerek öğrencilerin milli varlığı koruyacak ve yükseltecek bir seviyeye gelmesi hedeflenmektedir.⁴⁰⁶ Yine aynı bağlamda Faruk K. Timurtaş, II. Demirel Hükümetinin (3 Kasım 1969-6 Mart 1970) programını⁴⁰⁷ eğitim, kültür ve üniversiteler bağlamında incelerken “*herşeyden önce şunu belirtmek gerekir ki programın bu bölümünde tamamiyle milliyetçi bir görüşle çağdaş durumu gözönünde tutan bir anlayışla yazılmıştır*” diyerek milliyetçiler tarafından benimsendiğini dile getirmektedir. Bu programla Milli Eğitim’de ciddi bir planlama ve reform yapılacağı umut edilmektedir. Ayrıca Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Kültür Bakanlığının kurulacağı haberleri son derece olumlu karşılanmıştır.⁴⁰⁸

Milli kültürün geliştirilip yeniden yayılması hem Milli Eğitim Bakanlığının hem de 1971 yılında kurulan yeni Kültür Bakanlığının en mühim işidir. Eğitimde milli kültür konusu çok daha önemlidir. Atsız’a göre toprak reformu beş veya on yılda halledilebilir, idaredeki kırtasiyecilik bir iki kanunla düzeltilir, uçak ve tank yapımı sabır ve çalışmayla başarılır, bütçe açığı sıkı tedbirlerle kapatılabilir. Fakat eğitim işi bu kadar kolay olmayacaktır. Çünkü bilgi ve tecrübe bu noktada ileri çıkmaktadır. Kurslar sayesinde öğretmenlerin eksikleri tamamlansa da milli eğitim kurslarla verilemez.

⁴⁰⁵ “MHP: Tarihimize Bağlı Milliyetçi Bir Nesil Yetiştirilmesi, Millî Varlığımızın Baş Şartıdır”: *Devlet*, 200, 3 Eylül 1973, 9.

⁴⁰⁶ “Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem’in Millî Işık’a Özel Beyanâtı”, *Millî Işık*, 23, Mart 1969, 8.

⁴⁰⁷ İrfan Neziroğlu, Tuncer Yılmaz (Haz.), *Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri*, Cilt: 4 (27 Ekim 1965-26 Mart 1971), Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2013, 2601-2604.

⁴⁰⁸ Faruk K. Timurtaş, “Hükümet Programında Eğitim, Kültür ve Gençlik”, *Millî Işık*, 34, Şubat 1970, 9.

Atsız'a göre bir öğretmen Lenin, Mao gibi solcu liderleri benimsemişse o öğretmen kaybedilmiştir. Atsız, solculuğu hastalığa benzeterek Türkiye'de birçok öğretmenin bu hastalığa tutulduğunu dile getirmektedir. Türklerin çıkarları yerine Çin'in ve Rus'un çıkarını bekleyen birinden Türk çocuğuna milli eğitim vermesi beklenemez. Basına yansıdığı kadarıyla bilinen Sıkı Yönetim Mahkemelerindekiler bu öğretmenlerin sadece küçük bir kısmıdır. Diğerleri ortam müsait olmadığı için kendini gizlemektedir. Zaman müsait olunca tekrar ortaya çıkıp fikirlerini anlatmaya başlayacaklardır. Bu nedenle eğitimde reformu gerçekleştirebilmek için binlerce öğretmeni feda etmek gerekmektedir. Ordu'nun yedi bin subayını, Harbiye'nin bin beş yüz öğrencisini askerlikten ayıran zihniyetin birkaç bin öğretmeni feda etmekten çekinmemelidir.⁴⁰⁹

1974 yılında kurulan CHP-MSP koalisyonu döneminde milliyetçi/ülkücü olarak bilinen öğretmenlerin görevlerinden uzaklaştırması, yerlerine genel af ile cezaevinden çıkan ve sicili temizlenen TÖS'lü, TÖB-DER'li öğretmenlerin getirilmesiyle milliyetçilerin tepkisi yükselmeye başlamıştır. Milliyetçiler, 18-19 Ocak 1975'te Ankara Atatürk Lisesi'nde yapılan Ülkü-Bir Kongresinde dertlerini “*Devlet*” dergisinden Osman Çakır'a anlatmaya çalışmışlar, Çakır da şikâyetlerini rapor şekline getirerek göndermelerini istemiştir. Gönderilen raporlar dönemin Ülkü-Bir Genel Sekreteri Cezmi Kırmıoğlu (Bayram) tarafından Milli Eğitim'de Haçlı Seferleri başlığı ile iki cilt halinde yayımlamıştır.⁴¹⁰

Erol Güngör ise milliyetçilerin genel olarak eğitime dair görüşlerinin dışına çıkmakta, meseleye daha derinlikli olarak bakmaktadır. Öncelikle Cumhuriyet Dönemi eğitimini 1950 yılına kadar geçen Tek Parti Dönemi ile sonrasını ayırarak tespitlerini yapmaktadır. 1950'ye kadar eğitim denince akla resmi okullarda yapılan eğitim gelmektedir. Ancak demokratik hayata geçişle birlikte basın hayatı, kurulan dernekler ve bu tür faaliyetler okulların önemini ikinci dereceye düşürmüştür. Yeni nesiller bilgi ve görgülerini okullardan ya da ailelerinden değil, daha çok okullara zıt olan araçlardan almaya başlamışlardır. Bu durum 1960 sonrası ideolojik temayüllerin esasını oluşturmaktadır. 1950 öncesinde öğrenciler dışarıdaki etkilerden uzakta tutularak inkılap rejiminin ideal saydığı insan tipine uygun yetiştirilmekteydi. Ancak 1950

⁴⁰⁹ Atsız, “Malazgird'in 900. Yıl Dönümü ve Milli Kültür”, 4.

⁴¹⁰ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 154; Cezmi Kırmıoğlu, *Milli Eğitimde Haçlı Seferleri 1-2*, Töre-Devlet Yayınevi, Ankara 1975.

sonrasında her fert farklı fikir cemiyetlerine devam etmeye başlamış, siyasi partilerle münasebet kurmuştur. Türkiye dışındaki fikir veya siyasi hareketler de gazete, sinema, tiyatro gibi araçlarla Türkiye'ye gelmiştir. Yurt dışına okumak için veya başka nedenlerle gidenlerin sayısında da sürekli artış olmuştur. Türk gençleri artık ekmek kavgası vermenin ötesinde bazı meselelerle de uğraşmaya başlamıştır. Ancak tüm bu emeklere rağmen Türkiye'de fikir hayatı son derece sönük kalmıştır. Tek parti döneminde fikir adamı yetiştirilmesi zaten belenmemektedir. Demokrasi zamanında ise kalkınma ile eğitim arasındaki ilişki yanlış anlaşıldığından bilim ve fikir adamı yetiştirecek yerde tüm çabalar okuma yazma bilen cahiller yetiştirmeye dönük olmuştur. Hala daha her köylüye okuma-yazma öğretildiğinde ya da liseye gitmiş herkesi üniversite mezunu edince cehaletten kurtulacağı sanılmaktadır. Bu düşünce yapısındaki toplumlarda fikri tartışmaların yerine ideolojik kavgaların alması kaçınılmazdır.⁴¹¹

Güngör, devletin eğitim sistemi nedeniyle ziyan ettiğini düşündüğü nesillere yine devletin kendisinin sahip çıktığını ifade etmektedir. Bu yaklaşımını “*eskiden fakirlerin babası olan devlet şimdi fikir fukarası münevverlerin babasıdır. Boş yere harcadığı gençleri ortada bırakmamak için onları kendi kanatları altına alır; hiçbir yerde iş bulamayanlar devlete kapılandıktan sonra hayatları garanti altındadır*” cümleleriyle ortaya koymaktadır. Devlette rekabet ve rekabet nedeniyle farklılaşma yoktur. İnsanların gelirleri arasındaki fark yetenek veya çalışmalarından değil hizmete giriş yılına bağlıdır. Memleketin en iyi işleyen zekâları ise özel sektördedir. En üstten en alta kadar herkes en yüksek kapasite ile çalışmak durumundadır. Aksi halde kuruluş iflas edecektir.⁴¹² Türkiye’de en başarılı insanların veya en verimli iş gücünün özel sektörde olduğunu söylerken kastedilen sadece büyük şirketler ya da bu şirketlerin idari kısımları değildir. Sanayi, ticaret, ziraat gibi alanlarda beyin gücü ortalaması diğer sektörlerin ortalamasının üzerindedir. Akademilerdeki durum bunun en belirgin örneğidir. Batı ülkelerinde üniversiteyi en iyi dereceyle bitirenler üniversitede çalışmaya başlar. İkinci derecede bitirenler devlet memuru olabilirler. Üçüncü derecede bitirenler ise kendi başlarının çaresine bakarlar. Türkiye’de ise durum tam tersidir. Akademik kariyer

⁴¹¹ Erol Güngör, “Tersine Dönen Eğitim Çarkı”, Töre, 37, Haziran 1974, 17-18.

⁴¹² Erol Güngör, “Tersine Dönen Eğitim Çarkı”, 18.

yapanlar genelde vasat olanlardır. Yüksek mevkilerdeki insanlar çoğunlukla tesadüfen okuyan insanlardır.⁴¹³

Milli Eğitim Bakanlığı Türkiye’yi kalkınma hedeflerine götürecek potansiyel gücü yetiştirecek “*İnsangücü Yetiştirme Bakanlığı*” olarak düşünülmelidir. Okullara bakıldığında insan gücünü yetiştirme noktasından ne kadar uzakta olduğu görülecektir. Her öğrenim basamağında milyonlarca çocuk eğitimden uzak kalmaktadır. Eğitim imkânları bakımından da bölgeler arasında ciddi farklar gözlemlenmektedir. Öte yandan okulla istihdam sorunu arasında doğrudan bir bağlantı kurulamamakta, ilkokullarda okuma yazma yarım yamalak öğretilmekte ve bazı gereksiz ansiklopedik bilgiler verilmektedir. Ortaöğretim ise gerçekçi bir hedefe yönltilenmemektedir. Okullar yapıcı ve yaratıcı insan yetiştirememektedir. Her yıl binlerce öğrenci sınıfta kaldığından hem ailelerine ve devlete masraf yapmakta hem de geç mezun olarak üretim sürecine geç katılmaktadırlar. Böylece iş gücü kaybı yaşanmaktadır. Ancak bunun sorumlusu öğrenci, öğretmen ya da aile değil doğrudan okuldur. Meseleye bütüncül bakılmadığından çözüm yolu da bulunamamakta, sadece bazı kısımları düzeltilmeye çalışılarak mesele halledilmeye çalışılmaktadır. Çözüm yolu ise hedefe uygun olarak yeniden yapılanma, yeni eğitim kurumları kurmaktır.⁴¹⁴

Milliyetçiler için esas Türk milletidir. Türkiye Cumhuriyeti ise Türk milletinin teşkilatlanmış halidir ve ulus devlettir. Bu nedenle Anayasa’nın başında, devlet niteliklerinin sayıldığı ikinci maddede, devletin dili, başkenti ve bütünlüğünün zikredildiği üçüncü maddede milli devlet olduğu açıkça ortaya konmaktadır. Bu noktadan hareketle Türk Devletinin ve onun Milli Eğitiminin yaslanacağı felsefe milliyetçi fikir sistemi olmalıdır. Türk milliyetçiliğinin amacı, Türk devletinin ve Türk Milli Eğitim’inin amacıyla özdeştir.⁴¹⁵ Bu anlayış çerçevesinde İskender Öksüz, Türk Milli Eğitiminin felsefesini dört şarta bağlamaktadır. İlk şart muhafazakarlık ve gelişmeciliktir. Milli Eğitim yeni nesillere Türk’ü Türk yapan değerleri öğretmeli, hissettirmeli ve kavratmalıdır. Bunun aksi milli devlet anlayışıyla bağdaşmamaktadır. İlk adım muhafazadır. Muhafaza edilecek olan Türk kültürüdür. İkinci adım ise muhafaza edilenin çağın şartlarına göre geliştirilmesidir. İkinci şart güçlülüktür. Yani

⁴¹³ Erol Güngör, “Tersine Dönen Eğitim Çarkı”, 19.

⁴¹⁴ “Eğitim Yapımız”, *Devlet*, 1(7), 19 Mayıs 1969, 12.

⁴¹⁵ İskender Öksüz, “Milliyetçi Eğitim Felsefesine Doğru”, *Töre*, 8(94), Mart 1979, 18.

Türk milleti mükemmelliyetçi, vasıfçı olmak zorundadır. Öksüz bunun elitizm olmadığının altını çizmektedir. Hangi meslek olursa olsun en tepeden en aşağıya işini en iyi şekilde yapan kişiler olmalıdır. Bunu sağlayacak olan ise eğitimidir. Üçüncü şart Turancılıktır. Milliyetçi eğitimle yeni nesillere Türk dünyasının tamamı tanıtılacak ve kavratılacaktır. Türk tarihinde hiçbir kopukluk yapılmayacak, tarihte olduğu gibi coğrafyada da bütünlük korunarak bu coğrafya üstündeki kültür, arada herhangi bir kopukluk olmadan öğretilecektir. Dördüncü şart ise milletin zaman boyutu ve ülkücülüktür. Bunda maksat Milli Eğitimin her Türk gencine, geçmişten geleceğe akan Türklük nehrinin bir damlası olduğu bilincini vermektir. Böylece insanlar sadece yarını, ertesi günü değil gelecek nesilleri, gelecek bin yılları düşünecektir. Geçmişin haşmetinden ders alarak geleceğe taşıyacaklardır.⁴¹⁶

Milliyetçi bir eğitim sisteminin kurulabilmesi adına “Devlet” dergisi tarafından hedefe dönük yeniden yapılandırılmış eğitim kurumları için bazı modeller ortaya atılmaktadır. Türkiye’nin kalkınmacı hedeflerine yönelik eğitim hem okul içi hem de iş başında verilmelidir. İlköğretim 3 yıl “Eğitim Yuvası”, 4 yıl “Yetiştirme Yuvası” olarak toplamda 7 yıl olmalıdır. Eğitim Yuvası 6-8 yaş arasındaki bütün çocuklar için zorunlu olmalıdır. Yetiştirme Yuvası ise öğretmen ihtiyacına göre ihtiyari olmalıdır. 5 yıllık “Yetiştirme Yurdu” adı verilecek ortaöğretim kurumu da temel bilimler ve teknik mesleki bilimler dallarına ayrılmalıdır. Böylece Yetiştirme Yuvası öğrenciyi Yetiştirme Yurduna, Yetiştirme Yurdu’nun ameli eğitim kısmı iş hayatına hazırlayacaktır. Temel bilimler kısmı ise öğrenciyi üst dereceli okullara hazırlayacaktır. İş başında eğitim “İş Yuvası” ve “İş Yurdu” diye iki kısma ayrılmalıdır. İş eğitimi bu amaçla kurulan iş yerlerinde yapılmalıdır. Bu kurumlar, kuruldukları çevrenin koşullarına uygun olmalı, üretici eğitim merkezleri şeklinde kuruldukları bölgede ileride kurulacak sanayi tesislerinin çekirdeğini oluşturacaktır.⁴¹⁷

Dündar Taşer de eğitim sisteminin yapılandırılması adına bazı fikirler ileri sürmektedir. Taşer, ilkokulların iki kısma ayrılması gerektiğini vurgulamaktadır ki bu aynı zamanda Milliyetçi Hareket’in de hedefi olarak ifade edilmektedir. Birinci kategori hayata erken atılan çocuklara yarı genel bilgi veren bir tarzda olmalıdır. İkinci kategori ise yükseköğrenime devam edecek öğrencilere bilgi verecek şekilde yapılandırılmalıdır.

⁴¹⁶ İskender Öksüz, “Milliyetçi Eğitim Felsefesine Doğru”, 20-21.

⁴¹⁷ “Eğitim Yapımız”, 12.

Ayrıca eğitim parasız ve herkese açık olmalıdır. Bu sadece adaletin tesisi değil aynı zamanda Türkiye'nin halini en çabuk şekilde düzeltecek yöntemdir. Yükseköğretim de iki kategoriye ayrılmalıdır; bilimsel araştırmalar için üniversiteler ve ülkenin ihtiyaç duyduğu uygulamacı zümreyi yetiştirmek için akademi seviyesinde yüksekokullar oluşturulmalıdır.⁴¹⁸

Ayvaz Gökdemir Türkiye'de Milli Eğitim'in üniversiteden başlayarak düzeltilmesi kanaatindedir. Ziya Gökalp ve Mümtaz Turhan'ın da savunduğu, II. Meşrutiyet Dönemi'nin meşhur Maarif Nazırlarından Emrullah Efendi'nin Tuğba Ağacı modelinin hala geçerli olduğunu ileri sürmektedir. Çünkü Üniversite bir memleketteki en yüksek bilimsel kurumdur. Başka bir deyişle ülkenin düşünen beyni üniversitedir. Üniversitenin eğitim sistemi üzerinde de düşünebilmesi gerekmektedir. Böylece fonksiyonel, bilimsel yeterlilik ve yöntemlerle ülkenin ve milletin her türlü meselesi halledilebilir.⁴¹⁹

Türkiye yanlış Batılılaşmanın olumsuz sonuçlarını eğitimde de görmektedir. Güngör, Mümtaz Turhan'a referansla Türkiye'de eğitim seferberliği adı altında girişilen okullaşma ve okur-yazar sayısını artırma faaliyetlerinin yanlış bir şekilde yapıldığını; okullaşmanın sanayileşmenin sonucu olarak arttığını, okur-yazar sayısının artırılmasıyla sanayileşme ve kalkınmanın hızlanmayacağını ileri sürmektedir. Zira okur-yazar, eğitilmiş nüfusun çoğalması bir sonucun çıktılarıdır. Türkiye bunun tam tersi bir istikamette faaliyet yürüterek hem enerjisini boşa harcamakta hem de yeni nesillere yetersiz eğitim verilerek yetenekleri köreltilmektedir. Elbette okuma-yazma sayılarının artması, eğitimin daha yaygın bir hale gelmesi herkesin isteyeceği bir durumdur fakat yanlış uygulamalar ve yanlış hareket noktaları faydadan çok zarara neden olmaktadır. Yükseköğrenim mezunları dahi ilkökul seviyesinde bilgi birikimine sahiptir ve Türkçeyi düzgün kullanamaz durumdadır. Bu da yaygınlaşma yerine kalitenin yükseltilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.⁴²⁰

Ayvaz Gökdemir de Mümtaz Turhan'a referansla okuma-yazma oranındaki artışın sadece istatistiklerle övünme anlamı taşıdığını; oysa milletin zaten kıt olan gelirlerinin boşa harcanmasından başka bir şey olmadığını dile getirmektedir. Enerjinin ve mali

⁴¹⁸ Dündar Taşer, "Milliyetçi Hareket 'Eğitim'", 15, *Devlet*, 14 Temmuz 1969, 12.

⁴¹⁹ Ayvaz Gökdemir, "Eğitime Dair II", 33.

⁴²⁰ Erol Güngör, "Türkiye'de Eğitim ve Milli Kültür", *Töre*, 6 (32), Ocak 1974, 15-17.

kaynakların II. Meşrutiyet Dönemi'nden beri sonuç vermeyen okuma-yazmayı yaygınlaştırma çabalarının yerine üretici, teşebbüs ve faaliyet sahibi insan yetiştirecek uyumlu bir sisteme geçilmelidir. Okuma-yazma bilen milyonlarca cahil yerine işinin ehli insanlar Türk toplumuna hakim olmalıdır.⁴²¹

Eğitimin vazgeçilmez bir parçası olan öğretmen yeni nesillerin yetiştirilmesinde sadece teorik bilgiyle yetinmemeli geleceğin Türkiye'sini oluşturacak öğrencilere teoride söylediklerini uygulamalı olarak da göstermelidir. Selahattin Ertürk bu noktada demokrasi kavramı ve uygulamasını örnek olarak göstermektedir. Türkiye'de yaşanan gelişmeler halkın daha kaliteli bir demokrasiye doğru istidadı olduğunu göstermektedir. Ancak sadece yöneticilerin seçimle belirlenmesi demokrasi için yeterli değildir. Demokratik yönetimlerde karar verenler eşit halklara sahiptir. Verilmiş kararlara, bu kararlar yürürlükte kaldıkça uymak gerekmektedir. Bu bağlamda düşünce ve ifade özgürlüğü teminat altına alınmalıdır. Öte yandan demokrasi sadece bir yönetim sistemi değil aynı zamanda bir hayat tarzıdır. Demokraside çoğunluğun verdiği karara göre hareket edilse de azınlığın haklarına da riayet gösterilmelidir. Çoğunluğun vereceği kararlar çoğunluğu oluşturan bireylerin anlayışlarına dayanmaktadır. Azınlıkta kalan aydınların verilecek kararlara etkisi bu noktada araçsallaşmaktadır. Yani daha iyi bir görüşe sahip olduğunu düşünen azınlıkta kalmış aydın görüşünü çoğunluğa dayatmak yerine, çoğunluğu aydınlatmak yoluyla verilecek kararların kalitesini yükseltmelidir. Kendimiz gibi düşünmeyenlerin hata yaptığını iddia etmekten sakınabilir miyiz, mevcut düşüncelerimizin yeni durumlara göre değişebileceğini kabul ediyor muyuz, farklı değerlere sahip kişileri eleştirmekten uzak durabiliyor muyuz gibi demokrasinin gereği soruları kendimize sormamız gerekmektedir. Toplumun demokrasinin ilerlemesi yolunda değişiminde genç nesillerin daha önce ve fazla sayıda fayda sağlayabileceği ortadadır. Öğretmenlere geleceğin demokratik vatandaşını yetiştirmekte önemli bir görev düşmektedir. Öğretmen sadece teorik anlatımlarla değil tecrübeyle bu durumu ortaya koymalıdır. Yani öğrenciler demokrasiyi yaşayarak öğrenmelidir.⁴²²

Öğretmenin rol model olması, öğrencilere sadece bilgi aktarımında bulunmak yerine yaşamıyla da örnek teşkil etmesi oldukça önemsenen bir meseledir. Galip

⁴²¹ Ayvaz Gökdemir, "Eğitime Dair II", 26-27.

⁴²² Selahattin Ertürk, "Demokrasi Seferberliğinde Öğretmene Düşen İş", *Orkun*, 1(5), Haziran 1962, 12-13.

Erdem’e göre Türkiye milli bir devlet olmasına rağmen eğitim sistemi milliyetçi bir anlayışa sahip değildir. Bazı ders kitaplarında övücü cümlelerin bulunması milliyetçilik anlamını taşımamaktadır. Bu bir kadro ve zihniyet meselesidir. Milliyetçiliği gericilik, ülkücülüğü “*enayilik*” olarak tanımlayan öğretmen kadrosunun Türk milletinin geleceğine hizmet etmesi düşünülemez. Milliyetçi bir eğitim sistemi Türk çocuklarına milletini, vatanını ve değerlerini sevdirecek ve buna inandıracaktır. Milliyetçi eğitim sistemiyle gençlere büyük hedefler gösterilecektir. Dünya hayatında en büyük değer inancılık olduğu benimsenilecektir. İnanmayanın inandırması mümkün olmadığından Milli Eğitim kadrolarının milliyetçilerden oluşması gerekmektedir. Türk çocukları böylece fedakârlığın hazzını duymayı, millete hizmetin güzelliklerini görmeyi öğretmenlerine bakarak öğrenecektir.⁴²³

Dündar Taşer ise eğitimin düzeltilmesi için öğretmenlerin şartlarının iyileştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bakımdan öğretmen atamalarında ciddi bir seçim yapılmalı, ahlak, karakter ve yetenek açısından en üstün olanlar öğretmen olabilmelidir. Öğretmenlerin yaşam şartları toplumun özeneceği bir hale gelmelidir. Ordu Yardımlaşma Kurumuna benzer yapılarla öğretmenlerin hem hali hem de geleceği teminat altına alınmalıdır. Okulların kadroları kadar lojmanları olmalıdır.⁴²⁴

Milletin devamını sağlamak için milli kültürü yeni nesillere aktarmada en önemli vazife öğretmene düşmektedir. Bu nedenle öğretmenin sorumluluğu oldukça ağır ve aynı oranda şerefli. Çünkü öğretmen cemiyeti yaşatmakla sorumludur. Öğretmen bu görevin bilincinde olmalı ve vazifesine inanmalıdır. İnsan inanmadığı bir şeye başkasını inandıramaz. Öğretmenin görevlerinden ilki mensubu bulunduğu milletten başka hiçbir millete sevgi beslememek olmalıdır. Ayrıca öğretmen milletin diline, dinine saygı göstermeli ve yükseltmeye çalışmalıdır. Milli kültür ve gelenek korunmaya çalışmalıdır. Öğretmenin yaşayışı milli ahlakı temsil etmelidir. Milli kültürü bozmaya dönük ve kökü dışarda her fikirle mücadele etmelidir. Öğretmenlik sadece birtakım bilgilerin aktarılmasından ibaret bir meslek değildir. Bu şartları taşımayanlar öğretmen olmaya layık değildir.⁴²⁵

⁴²³ Galip Erdem, “Milliyetçi Eğitim”, *Devlet*, 201, 10 Eylül 1973, 5.

⁴²⁴ Dündar Taşer, “Milliyetçi Hareket ‘Eğitim’”, 12.

⁴²⁵ Yusuf Ziya Gürel, “Millî Eğitim ve Öğretmen”, *Ocak*, 1 (2), 1 Şubat 1968, 7.

Ayvaz Gökdemir, öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin yetersizliğine neden olan bazı tespitlerde bulunmaktadır. Türkiye’de öğretmenlik, prestijli iş bulamayanların rağbet ettiği bir mesleğe dönüşmüş durumdadır. Oysa öğretmenlik ya iyi olmalı ya da hiç olmamalı şeklinde tanımlanabilecek bir meslektir. Türkiye, zengin insan potansiyeline rağmen bu potansiyeli kullanmamakta, boşa harcamaktadır. Ayrıca öğretmenlere devlet tarafından verilen değer ve maaşlar da son derece yetersizdir.⁴²⁶ Öte yandan Öğretmenler aydın kesim içinde nüfusu en kalabalık olan kısımdır. Kalite durumları, zihniyet ve dünya görüşleri bakımından diğer aydınlardan pek farklılaşmazlar. Yani öğretmenler bozuk eğitim çarkının bir ürünüdür.⁴²⁷ Bu nedenle Türkiye’de aşırı sol gençlerden sonra en fazla öğretmenler arasında yayılmıştır. Yıkıcı anarşik eylemlerin başında daha çok öğretmenler bulunmaktadır. Öğretmenlerin komünist olmadığını, sadece öğretmen teşekküllerinin başlarında bazı komünistlerin bulunduğunu ve bu kimselerin öğretmenleri yanlış yönlendirdiğini söylemek gerçeği yansıtmamaktadır. Öyle olsa bile büyük bir öğretmen kitlesi, nesilleri yetiştiren ve millete yol gösteren bu insanlar meslek kuruluşlarındaki birkaç kötü niyetli idareciyi fark edemeyecek kadar kültürsüz, fikirsiz ve milli şuurdan uzaktır. Bu da yine öğretmenlerin yetersiz olduğunu göstermektedir.⁴²⁸

Milliyetçi düşünür ve aydınların eğitim meselesinde en fazla üzerinde durdukları konu yükseköğretim ve üniversitelerdir. Zira üniversiteler sadece bir eğitim faaliyeti yürüten kurumlar olarak görülmemekte, siyasi faaliyetlerin canlı olduğu, gençlik hareketlerine ev sahipliği yapan kurumlar olarak da algılanmaktadır. Üniversitelerin veya üniversite gençliğinin hemen her sorunu gündeme taşınmaktadır. Bu sorunlardan biri Türkiye’de üniversitelerin Türkçe eğitim yapması konusudur. ODTÜ’nün İngilizce eğitimde ısrar etmesi milliyetçilerin eleştirilerine neden olmaktadır. 1969 yılı programında Türkçe eğitimin kararlaştırılmasına rağmen ODTÜ Rektörü Kemal Kurdaş’ın Başbakan Demirel’e bir mektup göndererek İngilizce eğitime izin verilmesini sağlaması eleştirilmektedir. Uluçay’a göre yabancı dilli bir kurumun Türkiye’yi temsil etmesi mümkün değildir. Çünkü Türkiye’de bilim dili Türkçedir. Öykündüğümüz Batı

⁴²⁶ Ayvaz Gökdemir, “Eğitime Dair II”, 29-30.

⁴²⁷ Ayvaz Gökdemir, “Eğitime Dair II”, 27.

⁴²⁸ Ayvaz Gökdemir, “Eğitime Dair II”, 29.

üniversiteleri başka dillerde eğitimle değil kendi dillerinde eğitimlerle başarıyı yakalamışlardır.⁴²⁹

Üniversitelere öğrenci alımlarında kadroların dar tutulması konusunu da milliyetçi camianın dikkat çektiği konulardan birisidir. Mesela 22 Ekim 1962’de Ankara Üniversitesinin giriş sınavlarında kontenjanın dar tutulması nedeniyle gösteri yapan yükseköğretim öğrenci adayları milliyetçi dergilerde haberlere taşınmaktadır. Bu tür sorunların kontenjan arttırarak daha fazla öğrenci almakla çözülebileceği dile getirilmekte ve aynı zamanda düşünen kafaların heba olmasının da önüne geçileceği ifade edilmektedir. “*Milli Yol*” dergisine göre yükseköğretimde kontenjanın sınırlı tutulması iki nedenden kaynaklanmaktadır: Birincisi üniversitedeki profesörlerin iş yükünün artmasını istememeleri ve üniversiteye yeni profesörlerin gelmesinin engellemesidir. İkinci neden ise komünist bir düşünce yapısına dayanarak yükseköğretimden ziyade ilköğretimin önemsemesidir. Ancak ilköğretim okuma yazma öğreten kurumlardır ve buradan mezun olanlar cahilliği henüz aşamamış kimseler olacaktır. Fakat yükseköğretim düşünmeyi, fikir geliştirmeyi öğreten kurumlardır.⁴³⁰

Türkiye’de üniversiteler 1933 ve 1960’ta iki kez reform geçirse de istenen seviyeye ulaşamamıştır. 1933 reformu önemli gelişmeler kaydetmişse de kısa zaman sonra tekrar yozlaşma baş göstermiştir. 1960 reformu da verimli yenilikler getirmesi bakımından ümit vermiştir. Ancak 115 Sayılı Kanun ile üniversitelerden uzaklaştırılan 147’lerden⁴³¹ bazılarının tekrar üniversitelere dönmesi yeşeren ümitlerin nihayetsiz kalmasına neden olmuştur. Bu kimseler üniversite zihniyetinden uzaktır ve her fakültede bilimsel çalışmaları sabote etmektedirler. Bilimsel bakımdan yirmi otuz yıl öncede kalan bu kimseler sokak siyasetini de üniversitelere sokmakta, solcu öğrencilere öncülük yapmaktadırlar. Bu tür insanların üniversiteden bir an önce uzaklaştırılarak bilimsel bir zihniyetin ortaya çıkarılması gerekmektedir.⁴³²

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural’ın 2 Mart 1967 tarihinde komünizm aleyhinde yayımladığı Emirnamesini⁴³³ Kurt “*Millî Hareket*” dergisinde yayımladığı mektubunda takdirle karşılamaktadır. Orgeneral Tural komünistlerin Türk

⁴²⁹ Uluçay, “‘Türk Devletinin İstikbaline İnanmak Lazım’ Fakat...”, 6-7.

⁴³⁰ *Milli Yol*, 1(39), 26 Ekim 1962, 3-4.

⁴³¹ 27 Mayıs darbesiyle üniversitelerden uzaklaştırılan 147 üniversite mensubu.

⁴³² Hakkı Alper, “Üniversitelerimizde İlim Zihniyeti”, *Devlet*, 2, 14 Nisan 1969, 6-7.

⁴³³ Emirname metni için Tercüman, 2 Mart 1967, 1.

milletini zevk ve eğlence tutkunu, ideali olmayan, egoist, dayanıksız bir millete dönüştürmek istediklerini dile getirmektedir. Ancak komünistlerin Türk milletini bu hale getirmesinde hangi yolları kullanacakları konusu önem arz etmektedir. Kurt'a göre bu noktada üniversiteler ön plana çıkmaktadır. Üniversitelerde sayısı son derece sınırlı kalan gerçek bilim insanlarının dışında genelde vasıfsız insanlar bulunmaktadır. Mümtaz Turhan ve Nurettin Topçu gibi bilim insanı ve düşünürlerin Türkiye'de üniversitelerin sembolik olduğu, yeniden yapılandırılması gerektiği Kurt'un da dikkatleri çektiği bir meseledir.⁴³⁴

Yine 1969 yılı yazına doğru üniversitelerde çıkan olayların ana kaynağı üniversite reformu ve tazminat tasarısının hayata geçirilememesidir. Özellikle Ankara Üniversitesi idari kadrosundaki istifalar olayları körüklemiştir. Hakan Alptigin bu olayların çıkmasında üniversite reformunun yapılamaması ve tazminat tasarısının hayata geçmemesinde iktidarın ciddiyetsiz davranışını ana neden olarak görmektedir. 1965 seçimlerinden sonra hükümet programı okunurken iktidarın üniversite reformunu yapacağı ve asistanların durumunu düzeltereği vaatleri dört yıl içerisinde ciddi bir şekilde görüşülmemiştir. Bu durum karşısında üniversite yöneticileri istifa ederek tepki göstermek istemişse de Cumhurbaşkanı rektör ve dekanlarla bizzat görüşerek meselenin halledilmesini sağlayacağını söylemiştir. İktidar ise Meclisin tatile gireceği son toplantıda alelacele ve üniversiteyi tatmin etmeyen bir tasarıyı kabul edip Cumhuriyet Senatosuna göndermiştir. Ancak tasarı Senatodan geçmediği için kabul edilmemiştir. Aslında doktoradan sonra doçentlik süresinin kısaltılarak taşrada açılan yeni üniversitelere akademisyen sağlayacak, asistanların çalışma sürelerini ayarlayacak ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan bir tasarının dikkate alınmadan bir zam tasarısı hazırlanarak Senatoya gönderilmesi meselenin iç yüzünü oluşturmaktadır. Bu durumun basına da yanlış aksettirilmesiyle üniversite mensupları halkın özünde itibarsızlaştırılmıştır. Öte yandan üniversitelerin kendisi de suçludur. Zira 1968 baharındaki öğrenci olaylarına kadar üniversitenin meseleleriyle ilgilenmemişler, öğrencilerin eylemleri karşısında faydalı mıdır yoksa zararlı mıdır diye düşünmeden apar topar bazı kararlar almaya çalışmışlardır. Keza tam gün çalışma konusuna da yanaşmamış daha çok dışarıya yaptıkları işlerden para kazanmaya çalışmışlardır. Üniversitelerin bir araya gelerek ortak bir tasarı hazırlamamaları ise diğer bir sorundur

⁴³⁴ Kurt, "Bir Mektup II", *Milli Hareket*, 10, 3 Mayıs 1967, 18-19.

ki iktidar bunu kullanmasını bilmiştir. Üniversitelerdeki bu sorun halledilmedikçe sol gruplar bu meseleyi bahane ederek boykot ve işgallere devam edecek ve milli servet boşuna harcanacaktır.⁴³⁵

Üniversite gençliği milli hassasiyetlerin yüksek olduğu bir reaksiyon merkezi durumundadır. Sıradan vatandaşlar hayat mücadelesi verirken üniversitedeki gençler aktüaliteyle, siyasi meselelerle, Türkiye ve dünyadaki gelişmelerle ilgilenebilmektedir. Üniversite gençliği milli haysiyete, ahlaka aykırı bir durumda kimseden emir almadan, kendiliğinden tepki göstermekte, sesini çıkarmaktadır. Yakın geçmişte bunun birçok örneği vardır. Mesela Razgrad Olayı⁴³⁶, Vagonli Hadisesi⁴³⁷, Mehmet Akif'in cenazesi, 4 Aralık 1945'te Tan matbaasının basılması, 1947'de Ankara Üniversitesi Rektörünün istifaya zorlanması, Fevzi Çakmak'ın cenazesi gibi gelişmeler bu türden hadiselerdir. Ancak son zamanlarda üniversite gençleri milli hassasiyetler noktasında reaksiyon gösterirken ne zaman ve kime karşı olacağını iyi hesap etmemektedirler. Milli şuurdan ziyade emirle hareket etme durumu söz konusu olmaktadır.⁴³⁸ Oysa milliyetçilerin üniversite gençlerinden beklentisi sadece milli şuurla hareket etmeleri, milletin faydasına çalışmaları, kimsenin emrine girmemeleridir.

Türkiye'de kanunlar daha çok Batı memleketlerinden tercüme edilerek alındığı için Muhittin Koran bu kanunların Türk yaşamıyla pek de ilgisi olmadığını ileri sürmektedir. Bu tür uygulamalar ancak sömürge topraklarında hâkim ülkenin kanunlarının gereçli olması şeklinde görülebilmektedir. Oysa Türkiye kendini sömürge durumuna düşürmüştür. Üniversiteler de benzer durumdadır ve gayrı millî iradenin temsilcisi durumundadır. En kısa zamanda üniversiteler modern Türk üniversitesi konumuna getirilmelidir.⁴³⁹ Böylece üniversiteler milli iradenin, milli şuurun, milli kültürün hâkim olduğu kurumlar olacaktır. Milletin kalbinde modern Türkiye'nin temelleri atılırken aydın ve gençlere gösterilecek istikamet Modern Türk üniversiteleridir.

⁴³⁵ Hakan Alptigin, "Son Üniversite Buhranı Üzerine", *Devlet*, 1(10), 9 Haziran 1969, 11.

⁴³⁶ Nisan 1933'te Bulgaristan'ın Razgrad şehrinde Türk mezarlığının tahrip edilmesi.

⁴³⁷ Şubat 1933'te Fransız demiryolu şirketinin Türkçe konuşan memura ceza kesmesi üzerine çıkan olaylar.

⁴³⁸ Mustafa Hacıömeroğlu, "Milli Reaksiyonlar ve Üniversite Gençliği", *Orkun*, 1(5), Haziran 1962, 5-6.

⁴³⁹ Muhittin Koran, "Modern Türk Üniversiteler", *Milli Yol*, 1(12), 13 Nisan 1962, 5.

Türk gençliği milli olmayan, asalet ve ülküden uzak bir eğitim sisteminden geçtiği için hem fiziken hem de ahlak bakımından bozulmuş durumdadır. Bu eğitim sistemiyle nesiller aşağılık duygusuna kapılarak yetiştirilmekte, yaratıcı yönleri budanmaktadır. Bu eğitim sistemi hayatın her sahasında yabancıların Türklere üstünlüğü üzerine kurgulanmış ve Türk nesillerine Türk oldukları için utanma duygusu vermeye çalışmaktadır. Bu sistemle sanki Türk toplumunu bozmak amaçlanmaktadır. Türk gençleri erkekler uzun saçlı, uzun tırnaklı, kadın kılıklı; kızları diskoteklerden çıkmayan mini etekli kimseler olmuştur. Fransız burjuva eğitim sistemi ve Amerikan eğitim sisteminin Türkiye'ye uygulanmasını sonucu bu olmuştur. Oysa Türk milleti Batılılaşamaz. En fazla Batının bilimsel yöntemlerinin seviyesine ulaşabilir. Hareket açısından esas bu nokta olmalıdır. Bu eğitim sistemi nedeniyle milli iktisat teorisyenleri, hukuku yabancı aktarmalardan kurtaracak milli hukukçular, sosyolog, pedagog ve diğer alanlarda uzmanlar yetiştirilememiştir. Kültür emperyalizmine dur diyebilen Türk gençliği de yine bu sistem yüzünden yetişmemektedir. Bu yüzden bu eğitim sistemini uygulayanlar artık bir kenara çekilerek Türk nesillerinin kendi öz varlığından getirdiği yaratıcı eğilimleri geliştirmesine izin vermelidir.⁴⁴⁰

Bir ülkenin ya da milletin bugünü ve yarını için temel umudu gençliktir. Bir devletin devamlılık konusunda temel dayanağı da gençliktir. Türkiye bu bilinçten uzaktır. Atatürk Dönemi'nden sonra hiçbir dönemde gençlik toplu olarak değerlendirilip belli bir düzen içinde teşkilatlı bir şekilde geliştirilmeye çalışılmamıştır. Türk gençliği, Türk milletinin gelecekteki umududur. Gençlik bugüne kadar gelişigüzel, kendi hallerine bırakılarak ihmal edilmiştir. Oysa ülke kalkınmasının en önemli unsurudurlar. Gençlik, zümrecilik ve kaba particilikle heba edilmektedir. Türkiye'de gençlik, toplam nüfusun içinde yüzde 40'ın üzerindedir. Türk gençliği diğer az gelişmiş milletlerin gençliğinden daha ileri düzeyde olmak durumundadır. Türk devletinin egemenliği, temel değerlerin korunması ve bunları bozmaya çalışanlarla mücadele için gerekli bilince ve heyecana her zaman sahip olmalıdır. Alparslan Türkeş nasıl bir gençlik istediklerini şu şekilde ifade etmektedir: *"Biz Türkiye'de fikir, ruh ve beden sağlığı, fikri hür, vicdanı hür, ezilmemesi ve ezmeğe hevesli olmayan yüksek bir iradeye sahip, devletin ve milletin geleceğini, sorumluluğunu taşımağa hazırlanan, nefesine güveni olan*

⁴⁴⁰ Niyazi Adıgüzel, "Gençliğin Durumu", *Milli Hareket*, 10, 3 Mayıs 1967, 9.

gençlik istiyoruz”.⁴⁴¹ Türk gençliği bu şuurla Türkiye’nin her alandaki meselesini çözmeye çalışacak, kalkınmasını, gelişmesini sağlayacaktır. Türk gençliğinin yetiştirilmesinde bilimsel düşünce ve plan ilkesinden hareket edilmelidir. Türk gençliği insan hak ve hürriyetlerini, toplum refahını, sosyal güvenliği sağlayacak bir devlet düzenine milliyetçi, maneviyatçı, laik, sosyal, hukuk devleti ülküsüne ve hürriyet, milliyet, ahlak, ilim, toplumculuk, gelişmecilik, halkçılık, köycülük ve endüstrileşme ilkelerine bağlanmakla varabilir. Üniversite gençliği tek bir ülkü etrafında toplanmalıdır. O fikir de milliyetçilik/Türkçülüktür.⁴⁴²

Bazı politikacıların üniversite gençlerinin siyasete bulaşmaması ve bu yönde teşvik edilmemesi yönündeki açıklamalar milliyetçiler tarafınsan hoş karşılanmamaktadır. Mesela Güven Partisi Lideri Turhan Feyzioğlu’nun siyasi partilerin Üniversite gençlerinin üzerinde elini çekmelidir yönündeki açıklamaları üzerine “*Devlet*” dergisi bu açıklamamanın üniversite gençlerinin AP, MP, GP, YTP gibi partilere itibar etmemesi nedeniyle kaynakladığını iddia etmektedir. Zira Feyzioğlu üniversitede görev yaparken ve CHP içerisinde güçlü bir konumdayken gençleri sürekli siyasete yönlendirirdi. Üniversite gençleri MHP, CHP ve İP’ye itibar ettiği için Feyzioğlu bu durumdan rahatsızdır. Ayrıca solcu partilerin üniversitede gençleri kazanmak için yürüttüğü faaliyetlere elbette milliyetçi bir parti olan MHP’de karşılık verecektir. Aksi takdirde üniversitelerde yenilgi kabul edilmiştir demektir.⁴⁴³ Öte yandan Ülkü Ocaklarının üniversitelerde kurulduğu göz önünde bulundurulduğunda üniversite gençliğinin milliyetçiler için önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Milliyetçilerin özellikle 1960’lı yıllarda üzerinde durdukları bir konu da İmam Hatip Okulları ve İlahiyat Fakültesidir. 5-15 Şubat 1962 tarihleri arasında düzenlenen 7. Maarif Şurasının İmam Hatip Okullarının orta kısımlarının kaldırılması yönünde karar alması ve bu kararı Milli Eğitim Bakanlığının 1962-1963 sezonundan itibaren yürürlüğe koyacağını ilan etmesi üzerine İmam Hatip Okulu, Yüksek İslam Enstitüsü, Talebe Yurtları Tesis ve Yaşatma Derneği ve Türkiye İmam Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti İdare Heyetleri ortak toplantı düzenleyerek bir bildiri yayımlamıştır. “*Millî Yol*” dergisi bu bildiriyi “*Önemli Bir Bildiri*” başlığı ile yayımlamıştır. Bildiride;

⁴⁴¹ Alparslan Türkeş, “Görüşlerimiz”, *Millî Hareket*, 16, 14 Kasım 1967, 10- 11.

⁴⁴² Alparslan Türkeş, “Görüşlerimiz”, 10-11.

⁴⁴³ Devlet, “Partiler ve Gençlik”, *Devlet*, 1(12), 23 Haziran 1969, 3.

Türkiye’de inandığını yaşayan, bilim ve ahlak yönünden donanımlı din adamı ihtiyacını karşılamak için faaliyet gösteren imam hatip okullarının orta kısmını kapatmak okulun tamamen kapatılmasına dönük ilk adım olarak görülmektedir. Toplumsal yaşamın her alanına giren din konusunda üç senede uzmanlaşamayacağı bir gerçekken orta kısımların kapatılması tamamen kötü niyetli bir girişim olarak değerlendirilmektedir. Hemen her alandaki gelişmeleri taklit edilen Türkiye’nin Batı medeniyetinde din eğitiminin daha ilkokuldan başladığını görmemezlikten gelmektedir. Batıyı kendilerine örnek alan yöneticilerin bu konudaki ters tutumu eleştirilmektedir.⁴⁴⁴

İmam Hatip Okullarının orta kısmının kaldırılmasına dönük görüşmelerin yapıldığı sırada Milli Yol açık tavrını imam hatiplerden yana koymakta ve Meclisteki milliyetçi milletvekillerine çağrıda bulunmaktadır. İmam Hatip Okullarından yetişenler dini cahillerin elinden alacak, yobazların tesirinden kurtaracaktır. Bu okullar aydın din adamı yetiştiren kurumlardır. İmam Hatipleri istemeyenler sahte ilericiler ve komünistlerdir. Memlekette ikilik çıkarmak işlerine gelmektedir.⁴⁴⁵ Milliyetçiler açısından bu tür tehlikelere ve yobazlığa karşı İmam Hatipler korunmalı ve geliştirilmelidir.

“*Millî Yol*” dergisinin gündemde tuttuğu İmam Hatiplerin kapatılması konusuna Devlet Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata’nın demeci açıklık getirmiş ve İmam Hatiplerin orta kısmının kapatılmasının söz konusu olmadığı, aksine geliştirilmesi gerektiği ifadeleri “*Yanlış Karardan Dönülüyor*” başlığı ile verilmiştir.⁴⁴⁶ Döneminin en önemli milliyetçi dergisi olması bakımından “*Millî Hareket*”in İmam Hatipleri sürekli savunması ve gündemde tutması Türk milliyetçiliğinin muhafazakâr yönünü göstermesi bakımından dikkat çeken hususlardan birisidir.

“*Orkun*” dergisinin “*Manevi Eğitim Davamız*” başlığıyla yaptığı ankete “*İslam*” dergisinin sahibi Kemaleddin Şenocak’ın verdiği cevaplar milliyetçilerle İslamcılar arasında manevi ve ahlaki eğitime bakış açıları arasındaki benzerliği göstermesi bakımından önemlidir. Şenocak’a göre Türkiye’de manevi ve ahlaki bir eğitimin varlığı bile tartışma konusudur. Yüksek İslam Enstitülerinin fakülte haline getirilmesini ise iki şarta bağlamaktadır. Öncelikle müfredatı İslam İlahiyatına uygun olmalıdır. İkinci şart

⁴⁴⁴ “Önemli Bir Bildiri”, *Milli Yol*, 1(24), 13 Temmuz 1962, 10-11.

⁴⁴⁵ *Milli Yol*, 1(22), 29 Haziran 1962, 10-11.

⁴⁴⁶ *Milli Yol*, 1(26), 27 Temmuz 1962, 2.

ise bu okul imam hatip mezunlarına açık tutulmalıdır. Okullarda İslam kaynak alınarak ahlak dersleri konmalıdır. Aynı ankete İlahiyat Fakültesi asistanlarından Dr. Esad Kılıçer ise manevi eğitim veren kurumların şimdikinden daha fazla eğitim yapmasını ve hocaların yaşamlarının öğrencilere örnek olmasını istemektedir. İslam Enstitüsünün İlahiyat Fakültesine dönüştürülmesini ise fonksiyonları farklı olduğundan doğru bulmamaktadır. Yine Kılıçer'e göre okullardaki din dersleri doyurucu değildir ve sadece teoride kalmaktadır. İşin pratik hale getirilmesi, öğrencilerin tecrübe etmesi gerekmektedir.⁴⁴⁷

Milliyetçilerin tamamı olmasa dahi büyük bir kesiminin İmam Hatip Okullarına bakışı son derece olumlu ve bu okulların gerekli olduğu yönündedir. Türkiye'de uzun zaman kapalı kalan ancak 1950 sonrasında faaliyete geçen İmam Hatip Liseleri, özellikle İmam Hatipli Ülkücüler tarafından Türkiye'deki Milli Eğitim sisteminde millilik vasfını en çok hak eden okullar olarak görülmektedir.⁴⁴⁸ Mehmet Adiloğlu'na göre bu okullarda yetişenler hem aydın denen yobazlara karşı hem de İslam'ı kullanan cahil takımına karşı kendini hissettirmeye başlamıştır. İddia edildiğinin aksine rejim düşmanı değil rejimin koruyucularıdır. 12 Mart döneminde tutuklanan öğrenciler arasında imam hatiplilerin olmaması da bu okulların neye hizmet ettiğini, rejimi yıkmak gibi gülünç bir iddianın yanlışlığını ortaya koymaktadır.⁴⁴⁹

⁴⁴⁷ "Manevi Eğitim Dâvamız", *Orkun*, 3(27), 15 Mayıs 1964, 16.

⁴⁴⁸ Mehmet Adiloğlu, "İmam-Hatip Liseleri: Milli ve Manevi Kültür Müesseseleri", *Hasret*, 4, Temmuz 1975, 11.

⁴⁴⁹ Mehmet Adiloğlu, "İmam-Hatip Liseleri: Milli ve Manevi Kültür Müesseseleri", 11.

İKİNCİ BÖLÜM

TURANCILIKTAN DIŞ TÜRKLERE

2.1. ESİR TÜRKLER DAVASI

Türk milliyetçiliği düşüncesinde, özellikle 1960-1980 sürecinde milliyetçi olarak tanımlanan gruba Anadolucu/memleketçi milliyetçilikten ve Atatürk milliyetçiliğinden ayıran Turancı vurgusudur. Bu durum incelediğimiz döneme özgü bir özellik olmayıp Türk milliyetçiliğinin ortaya çıkmasından beri milliyetçiliğin içinde bulunan bir düşüncedir. Ancak Turancılığı ortaya ilk ortaya atan Türk milliyetçileri olmamıştır. Turan kavramı 19. yüzyıla kadar coğrafi bir terim olarak kullanılmıştır. 19. yüzyılda Macarların Avrupa'daki diğer milletlerden ayrı bir dil ailesine mensup olması ve bu ayrıklık üzerine yapılan araştırmalarla kendilerini Orta Asya'ya dayandırmaları Turan ve Turancılık kavramlarını siyasi alana taşımıştır. 1830'larda yapılan dil çalışmaları 1890'lara ulaştığında Turancılık artık siyasi bir ideoloji haline gelmiştir. Turancılıktan maksat Ural-Altay ve Fin-Ugor dil ailesine mensup toplulukların hepsinin aynı etnik kökten geldiği ve Orta Asya'dan türediği anlayışıdır.⁴⁵⁰

Osmanlı Dönemi'nde Turancılık Türkoloji çalışmaları, Macar Turancıları ve Rusya'dan Osmanlı topraklarına göç eden Türk milliyetçisi/Turancı fikir adamlarının etkisiyle görülmeye başlamıştır. Türkoloji araştırmalarıyla özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Türkleri ile Orta Asya'daki Türkler arasında dil ve köken olarak birliktelik keşfedilerek ön plana çıkarılmaya başlamıştır. Diğer taraftan 1910'dan sonra Macar Turancılarıyla Osmanlı'daki Türkçüler arasında hem bireysel hem de cemiyetler bazında ciddi ilişkiler geliştirilmiş, ziyaretler yapılarak fikir alışverişinde bulunulmuştur.⁴⁵¹

Türkoloji çalışmaları bağlamında Ahmet Vefik Paşa ve özellikle Şemsettin Sami'nin dil konusundaki çalışmaları Türkçe'nin sadece Osmanlı coğrafyasında konuşulan bir dil olmadığını, farklı coğrafyalarda da aynı dili konuşan insanların bulunduğunu ortaya koymuştur. Bundan sonra Şemsettin Sami edebi dil olarak bütün Türklerin anlayabileceği bir Türkçenin oluşturulması gerektiğini ileri sürmüştür. Siyasi

⁴⁵⁰ Günay Göksu Özdoğan, "Dünyada ve Türkiye'de Turancılık", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce*, Cilt: 4 Milliyetçilik, 3. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 389-390.

⁴⁵¹ Özdoğan, "Dünyada ve Türkiye'de Turancılık", 393-394.

bir yaklaşıma sahip olmasa da Vurucu'nun ifadesiyle bu bir ön Turancılıktır.⁴⁵² 19. yüzyılda Macaristan'da coğrafi anlamını kaybederek siyasi bir mahiyete bürünen Turancılık İttihat ve Terakki iktidarı Dönemi'nde de Osmanlı'da teknik anlamın dışına çıkarak jeopolitik merkezli bir ideoloji halini almıştır.⁴⁵³

Macar Turancılığı ile Türk Turancılığı arasında ciddi bir fark bulunmaktadır ve bu fark Türk Turancılığının her aşamasında kendini muhafaza edecektir. Macar Turancılığından Turan kökenli kavimler birlik oluşturacak ve Türkler de bu birlik içinde yerini alacakken, Rusya'dan gelen Turancıların anlayışında Turan sadece Türklerin birliği anlamını taşımaktadır.⁴⁵⁴ Türk Turancılığı yani Türkler arasında birlik oluşturma düşüncesi ilk olarak Rusya Türklerinde ortaya atılmıştır. Hem Rusya Türklerinde gelişen burjuvazi hem de Panslavizm ve Rus şovenizmine bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Osmanlı Türkleri ise Türkoloji dışında Türkler arasında birlik fikrini Yusuf Akçura'nın Üç Tazı Siyaset makalesinden öğrenmiştir. Bu fikir Osmanlı için yeni olsa da Rusya Türkleri için yeni değildir ve üzerinde tartışılan bir meseledir.⁴⁵⁵

Macarların kullandığı geniş anlamdaki Türk, Macar, Fin, Moğol ve Tunguzların siyaset bakımından veya en azından kültür bakımından birleşmeleri fikrine Türk milliyetçileri hizmet etmemiştir.⁴⁵⁶ Cumhuriyet Dönemi'nin en önemli Turancısı olan Atsız'a göre de Turancılık bazen Türklerle akraba olan milletleri de içine alabilen bir düşüncedir. Ancak Türkiye'deki anlamı: *“tarihî mirasları da dâhil olduğu halde bütün Türkler'i tek devlet birleştirmek ülküsüdür ve her ülkü gibi nesillere bakan, kan ve can vergisi isteyen, gönüllere heyecan katan bir inançtır”*.⁴⁵⁷

Osmanlı Dönemi'nde özellikle 1916'ya kadar Turancılığın popülerleşmesinde en önemli isim Ziya Gökalp olmuştur. Gökalp'in edebi eserleri ve özellikle şiirleri Turancılığın yaygınlaşmasını sağlamıştır. Keza aynı dönemde kurulan Türk Derneği, Türk Yurdu Cemiyeti, Türk Ocağı gibi milliyetçi cemiyetler de Turancılığın öğretilmesinde ve yaygınlaştırılmasında önemli bir yere sahiptir⁴⁵⁸. Cumhuriyet

⁴⁵² İkbâl Vurucu, “Turancılık”, *Millî Mecmua*, 22, Eylül-Ekim 2021, 118.

⁴⁵³ İkbâl Vurucu, “Turancılık”, 108.

⁴⁵⁴ Günay Göksu Özdoğan, “Dünyada ve Türkiye’de Turancılık”, 394.

⁴⁵⁵ İkbâl Vurucu, “Turancılık”, 114-115.

⁴⁵⁶ İlteriş Metin, “Turancılık Suçlaması (II): Turancılık Nedir? Biz Turancı mıyız?”, *Devlet*, 169, 29 Ocak 1973, 12.

⁴⁵⁷ Atsız, *Turancılık, Millî Değerler ve Gençlik* (5. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2014, 15.

⁴⁵⁸ Günay Göksu Özdoğan, “Dünyada ve Türkiye’de Turancılık”, 395-397.

Dönemi'nde ise devlet ideolojisinden uzak tutulmuştur. Cumhuriyet Dönemi Turancılığı daha çok bir kısım sivil aydın tarafından dergi, kitap, broşür yayımlayarak devam ettirilmiştir. Turancılığı devam ettiren milliyetçiler Ziya Gökalp çizgisinde bir milliyetçiliği benimsemiş ve Turancılığı da söylemsel düzeyde tutmuştur.⁴⁵⁹ Devlet ideolojisinde Turancılığın kendine yer bulamamasında Rusya ile yapılan antlaşmalar ve Batı dünyasına yeniden eklemlenme sürecinde oluşabilecek irredentist algının önüne geçme önemli birer gerekçedir.⁴⁶⁰

Cumhuriyetin ilk yıllarında Turancılığın arka plana itilmesinde 1927 yılı önemli bir dönemeçtir. Zira 1927 yılı Mart ayında Türk Ocağı binasının temel atma töreninde dönemin Başbakanı İsmet İnönü'nün "... *Milliyet fikriyle biz bütün mesaimizi vatan hudutları dahilinde feyyaz bir istikamete teksif imkanı buluyoruz*" söylemi Türk Ocaklarının takip etmesi gereken ideolojik alanı da işaret etmektedir. Zaten kısa süre sonra Nisan ayında yapılan Türk Ocakları Dördüncü Kurultayında bütün Türklük yerine Türkiye sınırları ön plana çıkarılmıştır.⁴⁶¹ Keza yine Cumhuriyetin ilk yıllarında Dış Türklerin yayınlarına dış politikaya zarar verdiği gerekçesiyle yasak getirildiği olmuştur. Ayrıca Osmanlı Dönemi'nin Turancı aydınları yeni dönemde devlet kademelerinde görev aldıktan sonra devletin benimsediği ideolojiye uyum sağlamış ve Turancı yönlerini daha geri planda tutmuşlardır. Keza bu Turancıların Cumhuriyetin ilk yirmi yılı içinde ölmeleri nedeniyle de Turancılık fikri gelişim gösterememiştir.⁴⁶²

Devlet tarafından benimsenmeyen Turancılık 1930'lerden başlayarak 1940'lı yıllarda bazı Türkçü aydınların çıkardıkları Atsız Mecmua, Orkun, Türk Sazı, Kopuz, Ergenekon, Bozkurt, Gökbörü gibi dergilerle canlı tutulmuştur. II. Dünya Savaşı ortamında solcularla girilen polemikler ise Türkçü yayınların yaygınlaşmasında, yeni kitlelere ulaşarak genç nesilleri etki altında bırakmasında tesirli olmuştur.⁴⁶³

Turancılık konusunda Türk milliyetçilerinin temel ölçüsü Ziya Gökalp'in görüşleri olmuştur. Tek fark Oğuzculuğun ayrı bir ülkü olmaktan çıkarılması ve Turancılığın içine dahil edilmesidir. Böylece Türk milliyetçileri için Turancılık: "*Türkiye Cumhuriyetinin sınırları dışında yaşayan bütün Türkleri dil, edebiyat ve kültür*

⁴⁵⁹ İkbâl Vurucu, "Turancılık", 109.

⁴⁶⁰ Günay Göksu Özdoğan, "Dünyada ve Türkiye'de Turancılık", 398.

⁴⁶¹ İkbâl Vurucu, "Turancılık", 122.

⁴⁶² İkbâl Vurucu, "Turancılık", 133.

⁴⁶³ Günay Göksu Özdoğan, "Dünyada ve Türkiye'de Turancılık", 400.

*yönünden birleştirmek mânasına alınan, belki uzak ama kutsal bir ülkenin adıdır”.*⁴⁶⁴ Ziya Gökalp’in görüşlerinden mülhem Turancılıkta iki önemli vurgu bulunmaktadır: 1-Turancılık uzak bir ülküdür, 2-Ulaşılmak istenen amaç devlet, ülke veya siyaset değil; edebiyat ve kültür bakımından birleşmedir. Erdem’e göre bu yaklaşımla bir siyasetçinin ya da devlet yetkilisinin Turancılıkla suçlanması mümkün değildir. Çünkü dünya Türkleri arasında yakınlık kurulması, zaten mevcut olan bağların daha da kuvvetlendirilmesi Türk devletine hiçbir şey kaybettirmeyecek, aksine birçok şey kazandıracaktır.⁴⁶⁵

Atsız’a göre ise Turancılık Ziya Gökalp’in fikirleriyle doğmuş bir düşünce değildir. Turancılık yani bütün Türkleri birleştirme amacı milattan önce üçüncü yüzyıldan beri Türklerde olan bir düşüncedir. Türkler, iç huzuru sağladıktan sonra her zaman Türk birliği peşinde koşmuştur. İslamiyet ile bu fikir bir miktar değişmiş, İslamlığı koruma kaygısı Turancılığı bazen az veya çok ihmal ettirmiştir.⁴⁶⁶ Atsız’ın tarihte Türk birliğinin sağlandığına dayanan bu yaklaşımı Turancılık bahsinde hemen bütün milliyetçilerin tarihte olduğu gibi Türk birliğinin yeniden sağlanması söyleminin temel referanslarının başında gelmektedir. Ancak milliyetçiler yine Turancılık bahsinde Gökalp’i anmayı da ihmal etmemektedir. Yani Atsız’ın tarihte Türk birliğinin birkaç kez gerçekleştiği düşüncesiyle Gökalp’in Turancılık fikrinin yaygınlaştırılmasına yaptığı hizmet bir noktada kesiştirilmektedir.

Galip Erdem’in Turancılığın mevcut durumuna dair tanımı aslında 1960-1980 sürecinde Türk milliyetçilerinin perspektifinden Turancılığın ne anlama geldiğini özetler mahiyettedir: *“Türk milliyetçilerinin, çağımızın şartları ile sınırlanmış Turancılığı, daha çok, tutsak millettaşlarımıza duyulan bir ilginin ifadesidir. Turancılığın asıl icaplarını yerine getirmek imkânını bulamayınca ‘ilgi’ ile yetinmek zorunda kalmışlardır”.*⁴⁶⁷ 1960-1980 sürecinde Turancılık, Dış Türklere duyulan hasreti, Dış Türklerin yaşadığı esareti gündemde tutmaya çalışan bir mahiyete bürünmüştür. Geleceğe dönük yapılabilecek en güçlü yorum ise ileride atılacak adımlar için meseleyi canlı tutmak adına söylem üretmekten ibaret kalmıştır.

⁴⁶⁴ İleriş Metin, “Turancılık Suçlaması (II): Turancılık Nedir? Biz Turancı mıyız?”, 12.

⁴⁶⁵ İleriş Metin, “Turancılık Suçlaması (III): Türk Milliyetçileri Turancı mıdır? Elbette Turancıyız!”, *Devlet*, 170, 5 Şubat 1973, 12.

⁴⁶⁶ Atsız, *Turancılık, Milli Değerler ve Gençlik*, 21-22.

⁴⁶⁷ Galip Erdem, “Turancılık Suçlaması (IV): Elbette Turancı Olmaktan Suçluyuz!”, *Devlet*, 171, 12 Şubat 1973, 12.

Yine 1960-1980 sürecinde Dış Türkler kavramı Turancılıkta aynı anlamda kullanılmaktadır. Nejdet Sançar'ın tanımlaması bu benzerliği ortaya koymaktadır: *“Hürriyetine sahip olmıyan Türklerin küçük bir bölümü Balkanlarda, adalarda ve güney komşularımız olan Arap ülkelerinde; fakat asıl büyük kütle Türkiye'nin doğu sınırlarından başlayıp Japon denizine kadar uzanan Asya topraklarında yaşamaktadır. Bu esir soydaşlarımızın hepsine birden 'Dış Türkler' diyoruz”*.⁴⁶⁸

Nejdet Sançar'ın Dış Türklerin yanı sıra Turancılık tanımı da genel olarak milliyetçiler tarafından savunulan Turancılığı karşılamaktadır. Buna göre Turancılık, bir ülkünün adıdır ve bu ülke *“Türk soyunun Türk topraklarında bağımsız hür ve her yönden yükselmiş bir toplum haline gelerek yaşaması”* demektir.⁴⁶⁹ Yine Sançar'a göre Turancılık bir milletin mutluluğu anlamına geldiği için milli, hiçbir millet ya da topluluğa karşı olmadığı için de insani bir ülküdür. Bu yüzden Turancılık düşmanları hem Türklüğe hem de insanlığa düşmandır. Bu ülkünün ortadan kalkması için bütün Türklerin de yok edilmesi gerekmektedir. Mazisinde birkaç kez bu ülküyü gerçekleştirmiş Türklerin tekrar Turancılığı gerçekleştirmesi uzak değildir.⁴⁷⁰

Turancılığın milli ve insani bir fikir, bir ülke olduğu milliyetçiler tarafından sürekli tekrarlanan bir söylem olmuştur. Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu dünyadaki siyasi gelişmeler ve bağımsızlık hareketleri açısından Turancılığı irdelemektedir. Buna göre Fındıkoğlu, sömürgeciliğin bir zamanlar Batı Avrupa için bir övünç kaynağı, bir düşünce tarzı olduğunu ancak zamanla bu fikrin ve hareketin ne kadar yanlış olduğunu dünyanın geri kalanı tarafından geliştirilen itirazla ortaya konduğunu vurgulamaktadır. Çarlık Rusya da Avrupalı bir sömürgeciydi. Ancak 1917 sonrası durum değişmiş, Rusya'da meydana gelen devrimden sonra Slavist bir sömürgeci ideolojik bir sömürgeye dönüşmüştür. Böylece sadece Türkistan'ı sömüren bir sömürgeci olmaktan çıkıp Batı'ya da yönelmiş, 1945 sonrasında Avrupa'nın ortasına kadar ulaşmıştır. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Batı sömürgeciliği istemese de sömürgeleri bağımsızlık kazanırken bu durum Rus sömürüleri için geçerli olmamıştır. Aynı zamanda Batılılar Rus sömürgelerini de eleştirir olmuştur. Bir Batılı olarak Türkiye'nin de bu eleştiriye ortak olması ve hatta daha fazla ses çıkarması gerekmektedir. Zira bir

⁴⁶⁸ Nejdet Sançar, “Dış Türkler Meselesi”, *Türkeli*, 1, Mayıs 1968, 6.

⁴⁶⁹ Nejdet Sançar, “Turancılık Ülküsü”, *Orkun*, 1(5), Haziran 1962, 1.

⁴⁷⁰ Nejdet Sançar, “Turancılık Ülküsü”, 1.

İtalyan'ın Zambiya'ya ya da bir İspanyol'un Nijerya'ya bakmasından farklı bir gözle Türkiye Tüskistan'a bakmaktadır. Çünkü aynı soyun, aynı milletin fertleridirler. Bu yüzden esir Türklerin kurtuluşu ve bağımsız olarak yaşamları anlamına gelen Turancılık Türkiye tarafından daha fazla savunulmalıdır. Elbette bu Rusların Türkiye içerisindeki bilinçli ya da bilinçsiz ajanları tarafından tahrik edilmeye fırsat verilmeden yapılmalıdır.⁴⁷¹

Mustafa Kayabek de Turancılık ile esir Türklerin sömürölmekten kurtulmasına dikkat çekmektedir. Kayabek'e göre Turan olarak adlandırılan coğrafya Türk coğrafyası, yaşayan insanlar da Türk'tür. Yani Turancılık kimsenin toprağını değil kendi yurdunu istemektedir. Bu yurtlar işgaller altında yeraltı, yerüstü ve insan kaynakları bakımından sömürölmektedir. Afrika'nın, Vietnam'ın sömürölmesinden rahatsızlık duyanlar Türk'ün sömürölmesinden rahatsızlık duymamakta, sömüröden kurtulmasını isteyenleri maceracı olarak görmektedir. Türk kendi toprağını ekememekte, kendi madenini işleyememektedir. Türkiye Türkleri de Türkiye'nin dışında özellikle Avrupa ve Amerika'da yaşamaya başlamışlardır. Turancılığı macera olarak görenlerin önce bu gidişleri durdurması gerekmektedir. Bu dış göçler Türk dünyasına olmalı Türk'ün yeteneğinden, enerjisinden ya da bilgisinden yabancılar değil yine Türkler faydalanmalıdır. Türk'ün madenini, arazisini ya da enerji kaynaklarını başkaları değil yine Türkler kullanmalıdır.⁴⁷²

Galip Erdem ise İltiş Metin mahlasıyla kaleme aldığı yazısında 20. yüzyılda sömürge durumundaki toplumlar birer birer bağımsızlıklarını kazanmaya başladıklarını vurgulayarak özellikle Batılı emperyalistlerin sömürgelerinin neredeyse tamamen bağımsız olduğunu dile getirmektedir. Kültürel ve ekonomik bağımsızlıkları tam kazanılmasa da siyasi bağımsızlıkları bir gerçektir ve diğerlerinin de öncüsü olacaktır. Ancak Sovyetlerin esiri durumunda olan ve Batı sömürgelerinden çok daha eski bir tarihe ve millet olma şuuruına sahip Türkler bu bağımsızlık hareketlerinden mahrum kalmıştır. BM Anayasası ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin öngördüğü Self Determinasyon ilkesine en fazla uyum sağlayan da Türklerdir. Sovyetler bu noktada kendi hâkimiyetlerindeki Türklerin tam bağımsız olduğu iddiasındadır. En büyük dayanakları ise Sovyet Anayasası'nda Sovyetler Birliği'nin 15 Cumhuriyetten oluştuğu

⁴⁷¹ Z. Fahri Fındıkoğlu, "Müstemlecilik ve Bugünkü Rusya", *Büyük Türkeli*, 1 (2), 25 Nisan 1962, 6-7.

⁴⁷² Mustafa Kayabek, "Türkçölük ve Turancılık", *Milli Hareket*, 23, Haziran 1968, 16-17.

ifadesidir. Oysa Türk ile Rus birbirine hiç benzememektedir. Ayrıca bağımsızlığın göstergesi ayrı bir ordu, başka ülkelerle kimseden izin almadan ilişki kurabilmektir. Sovyetlerin hâkimiyetindeki hiçbir millet böyle bir durumda değildir.⁴⁷³

Hızır Bek Gayretullah özellikle Sovyet coğrafyasındaki esir milletlere dikkat çekmekte ve meselenin inanç boyutunu da dile getirmektedir. Gayretullah'a göre dünya, insan haklarından faydalanan, özgürlük ve refah içerisinde yaşayan hür milletler ile özgürlük, bağımsızlık, insan hakları, refah ve huzurdan yoksun köle halinde yaşayan esir milletler halinde bölünmüş durumdadır. Esir milletler çoğunlukla Asya ve Afrika'da yer almaktadır. Asya'da ki esir milletler Baltık'tan Çin Denizi'ne kadar uzanan geniş bir coğrafyayı kaplamaktadır. Litvanya, Estonya, Macaristan, İdil-Ural, Türkistan, Kırım, Kafkasya, Azerbaycan ve Tibet bu coğrafya içerisinde yer almaktadır. Milliyet ve din bakımından Azerbaycan, İdil-Ural, Türkistan, Kırım ve Kafkasya Müslüman Türklerden oluşmaktadır. Bunlar “*dünyaya insanlığı öğreten Türk cedlerinin mirasçıları*” olduğu halde esirdir. Afrika'nın durumu Asya'dan iyidir. Çünkü Birleşmiş Milletler Afrika esir milletleri ile ilgilenirken Asya ile ilgilenmemektedir. Çeşitli yasalarla esir milletlerin hür dünyaya kavuşacağı kararlaştırılmış ancak Asya için bir adım atılmamıştır.⁴⁷⁴ Bu durum sürekli gündeme getirilmekte, Batı tarafından Afrika milletlerinin özgürlüklerini kazanması için yaptıkların Asya milletleri için yapılmadığından şikayet edilmekte, bu yönde kamuoyu oluşturmaya çalışılmaktadır. Orhan İzzet Kök'e göre ise Dünya hürriyetler çağında yaşasa da bu hürriyet herkes için geçerli değildir. Dünyanın her tarafında birçok millet bağımsızlığına kavuşmuştur ya da kavuşma arifesindedir. Ancak Türkistan kimsenin aklına gelmemektedir. Büyük devletler esir milletlerin durumunu gündeme alırken Türkistan hep dışarıda bırakılmaktadır. Sovyet Rusya ve Çin tarafından sömürülen Türkistan Türkiye'nin dahi diplomasisinde yer bulamamaktadır.⁴⁷⁵

“Devlet” gazetesi Dış Türkler konusunda şahsi ifadelerin veya sivil kuruluşların girişimlerinin MHP'nin siyasi hayata başlamasıyla bir adım ötesine geçileceğini umut etmektedir. Dikkatler bağımsızlıklarını kazanan milletlere çekilmektedir. Yirminci yüzyıl milletlerin bağımsızlık mücadelesinin yaşandığı bir yüzyıl olmuştur ve Birleşmiş

⁴⁷³ İlteriş Metin, “Turancılık Suçlamaları (VII): Tutsak Türklerin bağımsızlığını İstemek Suç mudur?”, *Devlet*, 174, 5 Mart 1973, 12.

⁴⁷⁴ Hızır Bek Gayritullah, “Esir Milletler”, *Millî Yol*, 1(12), 13 Nisan 1962, 13

⁴⁷⁵ Orhan İzzet Kök, “Hür Dünya ve Türkistan”, *Orkun*, 1(5), Haziran 1962, 28.

Milletler de bu notadan hareket etmektedir. Dünyada henüz millet seviyesine ulaşamamış toplumlar dahi bağımsızlık talep etmekte, bu uğurda çaba göstermektedir. Yüzlerce yıldır bağımsız yaşayan Türk milletinin sadece bir kesimi bugün bağımsızdır. Türkiye’de esir Türklerin bağımsızlığını istemek özellikle siyasiler tarafından olumsuz görülmüş ve hatta suç olarak düşünülmüştür. Daha çok dernekler ve dergilerde Türkiye dışındaki Türklerin durumu dile getirilmeye çalışılmıştır. Bu dernekler veya dergiler ise hiçbir zaman devletten yardım görememişlerdir. Esir Türklerin bağımsızlıklarına kavuşması siyasi sahada bu yönde gayret gösterilmeden başarılacak bir iş değildir. MHP’nin kurulmasıyla birlikte bu konu artık siyasi olarak da seslendirilmeye başlanmıştır. Diğer partiler meselenin önemini kavrayıp gerçekten dış Türklerin bağımsızlığı için mücadele vermese de oy almak için bu konuyu mitinglerde, konuşmalarda, demeçlerde işlemeleri milliyetçiler adına önemli bir kazanımdır. Zira en düşük ihtimalle toplum nezdinde Dış Türkler konusu canlı kalacaktır.⁴⁷⁶

MHP Lideri Türkeş’e göre Türk milliyetçileri dünyanın neresinde Türk varsa onlarla ilgilenmeyi borç bilmektedir. Dış Türklerle ilgilenirken en önemli şart, Türkiye’nin durumu göz önünde bulundurularak Türkiye’yi zora sokmamaktır. Çünkü bütün Dış Türklerin kurtulması Türkiye’nin var olmasına bağlıdır. Dış Türklerin kurtulmasını istemek emperyalizm değildir. Emperyalizm yabancı bir toprağı işgal etmektir. Bu nedenle dış Türklerin bağımsızlıklarını istemek Türk milletinin meşru hakkıdır. Bu hak Birleşmiş Milletler tarafından da korunmaktadır.⁴⁷⁷

Türkeş’in Turancılık anlayışı BM Anayasası’nda yer alan Self Determinasyon maddesi çerçevesinde şekillenmiştir. Esir Türklerin bağımsızlığı belli bir yasal dayanak çerçevesinde ele alınmakta, tek bağımsız Türk devleti olan Türkiye riske atılmak istenmemektedir. Türkeş’in yaklaşımında Türk birliğinin aşamaları şu şekilde olmalıdır; öncelikle insanlık haklarından mahrum esir Türklerin yayın ve propaganda ile haklarını korunmalıdır. Diplomasi yoluyla her türlü yardım sağlanmaya çalışılmalı, imkânlar ölçüsünde kültür birliği kurarak bu bağlar güçlendirilmelidir. Esir Türk yurtlarının ayrı ayrı bağımsızlıklarını kazanmaları sağlanmalı, esaretten kurtularak Türkiye’ye gelenlere her türlü yardımda bulunulmalıdır.⁴⁷⁸ Turancılık, Türk milliyetçiliğinin

⁴⁷⁶ Devlet, “Düşmana Dikkat Edelim”, *Devlet*, 1(10), 9 Haziran 1969, 3.

⁴⁷⁷ Alparslan Türkeş, “Türkiye’nin Meseleleri ve Görüşlerimiz”, s. 7.

⁴⁷⁸ İkbâl Vurucu, “Turancılık”, 139-140.

kitleselleşmesinde önemli bir yer işgal eden Türkeş'in düşünce veya eylem dünyasında birinci derecede yer tutmamıştır. Ancak söylem olarak özellikle sola karşı esir Türkler vurgusuyla gündemde kalmıştır. Türkeş'in siyasete başlamadan önceki döneminde Dış Türkler ve Turancılık hayatında önemli bir yer tutarken bu durum MHP'nin kurulması, özellikle de 1970'li yıllarda oldukça geri planda kalmıştır. Bu dönemde Türkeş'in Dış Türkler konusunda Kıbrıs konusu ve Avrupa'da işçi olarak bulunan Türkler yer almıştır.⁴⁷⁹

Yine de Turancılık bağlamında Ülkücü milliyetçi yayınlarda Dış Türklerin durumu, kültürel birlik kurma hevesleri veya siyasi birliğe dönük isteklere ilişkin farklı tonlarda düşünceler ifade edilmiştir. Mesela Ayhan Tuğcugil mahlasıyla yazdığı makaleleriyle İskender Öksüz içinde yaşanan Soğuk Savaş ortamında savaşların ateşli silahlarla değil beyinlerde propaganda yoluyla yapıldığının altını çizerek bu Soğuk Savaş'ın Türkiye cephesini Ülkücülerin oluşturduğunu ifade etmektedir. Ülkücüler Turancılık yolunda savaş vermektedir. Bu savaşta kitaplar, dergiler, broşürler silah olarak kullanılmaktadır. İlk muharebe beyinlerdeki düşmanı yenmek, ilk zafer Türkçülerin iktidar olmasıdır. İkinci muharebe ise Türkiye'nin ekonomik, sosyal, teknik ve moral bakımından güçlenerek esir soydaşlarını kurtarmasıdır. Tarihte defalarca olduğu gibi Turan yeniden tesis edilecektir. Ancak bunu yaparken tek bağımsız Türk devleti olan Türkiye kesinlikle riske atılmayacaktır.⁴⁸⁰ Öksüz, bu yaklaşımıyla Ülkücülerin Turancı yönünü dile getirmekte, Turancılığın yol haritasını çizmektedir.

Türkeş, 31 Mart 1969'da ODTÜ'de verdiği konferansta Türkiye dışında yaşayan Türkler konusuna farklı bir pencereden baktığını, dış politika açısından meselenin değerlendirilmesi de gerektiğini ifade etmektedir. Hemen her ülke farklı ülkelerde kendi lehinde hareket etmesi için gruplar kurmaktadır. Bunun için ciddi masraflar yapmaktadırlar. Böylece siyasi, ekonomik ve kültürel açıdan yararlar sağlanmaktadır. Türkiye'nin bu tür sınır dışı faaliyetlerde masrafa girmeyeceğini çünkü farklı ülkelerde çeşitli sempati gruplarının gönüllü olarak Türkiye lehinde propaganda yapacağını ifade etmektedir. Milyonlarca Türk, Türkiye'nin dış politikasının başarılı olması için yardımcı olabilir.⁴⁸¹

⁴⁷⁹ İkbâl Vurucu, "Turancılık", 138-139.

⁴⁸⁰ Ayhan Tuğcugil, "Tûran'a Doğru", *Bozkurt*, 1, Ekim 1972, 8-9, 15.

⁴⁸¹ *Devlet*, 1, 7 Nisan 1969, 3-4.

Ahmet Kabaklı ise uluslararası dengeleri gözetererek esir Türklerin faydasına çalışmalar yapılabileceğini ileri sürmektedir. II. Abdülhamit'in Balkanlar'da takip ettiği Balkan milletlerinin birbirleriyle kavga etmekten isyan etmeye fırsat bulamama politikasını örnek göstererek Çin işgali altındaki Doğu Türkistan için Rusya ile Çin arasındaki çekişmeden faydalanarak en azından şimdilik Doğu Türkistan'ı bir tampon bölge haline getirme fikrini ortaya atmaktadır. Bu noktada Amerika'nın, Hindistan'ın, Afganistan'ın, İran'ın ve hatta Rusya'nın Türkiye'den yana olduğunu, bu durumun fırsata çevrilmesi gerektiğini dile getirmektedir. Türkiye bu noktada önemli bir yere sahiptir. Elbette Türkiye Doğu Türkistan'a silah yardımı yapmayacaktır ancak en azından Doğu Türkistan Türklerini cesaretlendirmesi gerekmektedir. Uluslararası zeminde Doğu Türkistan'ın hukukunu savunulmalı, Birleşmiş Milletler kurullarında gündeme taşınmalıdır. Bu tür faaliyetler Doğu Türkistanlılar için yeterli olacaktır. Böyle tarihi fırsatlar kaçırılmamalıdır.⁴⁸²

Türk Dünyası Ziyaeddin Babakurban'a göre üç kısma ayrılmaktadır. Birincisi Anadolu Türkleri yani Türkiye'dir. İkincisi Milli Misak dışında kalan Türkler yani Osmanlı'nın hükmettiği toprakları kaybetmesinden sonra o coğrafyada kalan Türklerdir. Bu Türkler o topraklarda azınlık durumuna düşmüşlerdir ve Türkiye'nin onlarla kültürel bağlarını sağlam tutması gerekmektedir. Türkiye eski topraklarını yeniden ilhak etmeyi düşünmediği gibi bu topraklarda azınlık durumunda yaşayan Türkler de siyasi bakımdan Türkiye'ye katılmanın peşinde değildir. Üçüncüsü ise Rus ve Çin işgali altında yaşayan Türklerdir. Bu Türklerin diğerlerinden din, dil, tarih ve gelenek bakımından hiçbir farkı yoktur. Hürriyetlerini kazanmak, bağımsız olarak yaşamak adına tüm dünyadan yardım beklemektedirler. Rus işgali altındaki diğer milletlerle kaderleri aynıdır ve biri bağımsız olmadan diğerinin olabileceği ihtimali yoktur. Bu bakımdan dayanışma içerisindedirler.⁴⁸³

Milliyetçiler, Türkiye'deki Türklerin huzur ve saadetini düşündüğü gibi Türkiye dışındaki Türklerin de saadeti ve hürriyetleriyle ilgilenmek durumunda olduklarını her fırsatta dile getirmektedir. Sıklıkla iddia edildiği gibi dış Türklerle kurulacak münasebet bir işgal hareketi, bir macera değildir. Zira Türkçüler her şeyden önce bütün milletlerin hür ve bağımsız yaşamasını istemektedir. Dünyanın her tarafında farklı milletlerin

⁴⁸² Ahmet Kabaklı, "Fırsat Bu Fırsat", *Millî Hareket*, 1(8), 10 Mart 1967, 5.

⁴⁸³ Ziyaeddin Babakurban, "Türk Dünyası ve Meseleleri", *Toprak*, 7(79), Haziran 1961, 14-16.

bağımsızlık hareketleri ve milliyetçilikleri sempatiyle karşılanırken esaret altındaki Türklerin durumu söz konusu edildiğinde Irkçılık ve Turancılık yaftaları vurulmaya başlamaktadır. Oysa milliyet şuuruna varmış her Türkün bu konuya eğilmesi milli bir görevdir.⁴⁸⁴

Nejdet Sançar'a göre Dış Türkler meselesi Türkiye Türk'ü için bir şeref meselesidir. Çünkü toplam Türk nüfusunun yaklaşık üçte ikisi esaret altındadır. Dünyanın hiçbir medeni milleti bu duruma izin vermezken Türklerin esir olması bir şeref ve haysiyet meselesi olarak görülmelidir. Dış Türkler Türkiye için ayrıca bir devlet emniyeti meselesidir. Sınırlarının etrafı dost olmayan ülkelerle çevrili yirmi beş, otuz milyonluk ülkeler güvende değildir. Türkiye de bu durumdadır. Ancak Türkistan'da bağımsızlığını kazanmış bir Türk devleti Türkiye için bir güvencedir. Aynı zamanda Dış Türkler meselesi bir insanlık meselesidir. Çağdaş dünyada geçerli olan prensip milletlerin kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmesidir. Afrika'nın modernleşmemiş kabileleri dahi bağımsızlığını kazanırken geçmişte yüzlerce yıl dünyaya hükmetmiş bir milletin torunları kendi topraklarında esir durumdadır.

Milliyetçilere göre Türkiye'de bazı kesimler özellikle kökü dışarıda olan fikirleri savunular, ayrı milli dava güdenler ve imparatorluk zamanından kalan bazı azınlıklar alttan alta Türk milletine kin duymaktadır ve Türkiye'yi ileri götürecek, bu millete saadet verecek düşüncelere karşı birlikte muhalefet etmektedirler. Muhalefet ettikleri fikirlerden biri Turancılıktır. Turancılık, Türk dünyasının bütünlüğü ve esir Türklerin bağımsızlığa kavuşması ülküsüdür. Türkler sadece Türkiye'dekilerden ibaret değildir ve Türkiye'nin iki katı da dışarıda bulunmaktadır. Esir olan Türklerin bağımsız olarak kendi ülkelerinde yaşamaları Türk dünyasının bütünlüğü için temel teşkil etmektedir ve bu durumun Türklük ya da insanlık bakımından istenmeyecek bir yönü yoktur. Dünyanın her yerinde en ilkel milletler bile bağımsızlığına kavuşurken büyük bir tarihin çağdaş çocukları Asya'da esir durumdadır. Her milletin bağımsızlığına, kendi devletine kavuşmasına Türkiye sempatiyle yaklaşırken Türkiye dışındaki Türklerin bağımsızlığı mücadelesine ses çıkarılmamaktadır. Bu Turancılık olarak görüldüğünden tehlikeli ve

⁴⁸⁴ İsmail Hakkı Gökhan, "Irak Türkleri", *Toprak*, 7(77), Nisan 1961, 1.

zararlı olarak düşünülmektedir. Düşmanların Türklüğe dayattığı bu fikirden kurtulmak gerekmektedir.⁴⁸⁵

Nejdet Sançar, suçlamalar karşısında Turancılığın Türkiye'ye zarar vermeyen bir fikir olduğunu sıklıkla işlemektedir. Turancılığa karşı mesafeli durulmasında Türkiye'nin ihmal edileceği kaygısını kırmak için Turancılığı tekrar tekrar tanımlamaktadır. Buna göre Türkiye Turancılığın dayanak noktası olduğu için Türkiye'yi ihmal etmek zaten mümkün değildir. Ziya Gökalp'in de ileri sürdüğü gibi öncelik Türkiye'dedir. Daha sonra diğer adımlar gelmektedir. Milli Mücadele Dönemi'nin "*Anadolu Mecmuasında*" Turancılık aleyhinde olan birçok yazarın dahi zamanla fikri değişmiş, Turancılığın Türkiye'yi ihmal eden bir düşünce olmadığını anladıklarında kendileri de Turancılığı savunmaya başlamıştır. Sançar; Mehmet Halit Bayrı, Mükrimin Halil Yinanç, Remzi Oğuz Arık gibi isimleri örnek olarak göstermektedir.⁴⁸⁶

Turancılık milliyetçiler için sürekli suçlamalara karşı savunulan bir konu olmuş, Türkiye'ye zarar vermeyecek bir fikir olduğu ispat edilmeye çalışılmıştır. Bu çaba içerisinde en radikal milliyetçilik fikrine sahip Türkçülerden İslamcı yönleri daha ağır basan muhafazakâr milliyetçilere kadar yelpazeyi genişletmek mümkündür. Mesela İslami hassasiyeti daha yüksek bir milliyetçiliği benimseyen Kemal Fedai Coşkun'er'in fikirleri örnek oluşturmaktadır. Coşkun'er'e göre Türkçülük ve Turancılık öteden beri bazı kimselerin sürekli sivri uçlu göstermeye, zararlı olduğunu ispat etmeye çalıştıkları bir fikir olagelmıştır. Bunu yapanların birincisi elbette komünistlerdir. İkincisi kökü dışarıda bulunan fikirlerdir. Üçüncüsü ise Türk'e kin güden bazı azınlıklardır. Bu üç grup birleşince azımsanamayacak bir güç karşımıza çıkmaktadır. Bunların temel propagandası Turancıların Türkiye'yi maceraya sürüklediği, Türkiye'yi uçuruma ittiğidir. Ancak hiçbir Turancı Türkiye'nin içinde bulunduğu olumsuz şartları görmezden gelerek at sırtında Kafkasları aşır Turanı fethetmeye gidecek değildir. Turancılar da elbette ilk önce Türkiye'nin iyileşmesi, güçlenmesi ve refahının artmasını istemektedir. Ancak bunu isterken gözünü aynı soydan geldiği kardeşlerine kapatmamaktadır. Esir durumdaki Türklerin iyiliğin, bağımsızlığını arzulamaktadır. Zaten esir Türkler bağımsız olsa Türkiye'nin doğusu endişeden uzaklaşacaktır. Bir

⁴⁸⁵ A. Okçuoğlu, "“Turancılık” Üzerine", *Orkun*, 1(2), Mart 1962, 18-19.

⁴⁸⁶ Nejdet Sançar, "Türkiyecilik ve Turancılık", *Orkun*, 1(11), 15 Aralık 1962, 23-24.

sonraki adım da bu bağımsız Türk devletlerinin konfederasyon şeklinde örgütlenmesidir. Fakat Türkiye henüz buna dahi hazırlanamamış, Dış Türkler sevimli mi yoksa sevilmemeli mi, tartışması yürütmektedir.⁴⁸⁷

Turancılık konusu bazen kalem kavgalarına neden olabilmektedir. Nejdî Sançar, Vâlâ Nurettin'in 27 Mart 1962 tarihli “*Büyük Zafer*” gazetesinde çıkan Turancılığın bir macera olduğunu söyleyen yazısına şöyle cevap vermektedir: Turancılığa ya yerli komünistler “*manevi vatanları*”na dokunduğu için saldırmaktadır ya da onların propagandasına aldanarak zararlı bir fikir olduğuna inanan “*çeyrek aydın*”lar saldırmaktadır. Vâlâ Nurettin'in Turancılığı ordulara dayanarak fetihler yapıp imparatorluklar kurmak şeklindeki yazısına Sançar, bu fikrin yeni bir fikir olmadığını, Vâlâ Nurettin'in Turancılığı bilmemesine imkân olmadığını söylemekte ve Turancılığın tüm dünya milletleri özgürlüğüne kavuşurken Türklerin hala esir olmasını ve hürriyetlerine kavuşturma çabası olduğunu vurgulamaktadır. Sançar'a göre bu hem insani hem de milli bir durumdur.⁴⁸⁸

Turancılığın romantizm olarak gösterilmesi noktasında Atsız'ın bu yaklaşıma bazı itirazları bulunmaktadır. Atsız'a göre milli ülkülerin şiir yönünde romantizm bulunsa da “... *ülkü, aslında gerçeklere dayanan, açık ve kesin amaçları olan bir duygular ve düşünceler sistemidir*”. Türkçü olarak bilinen bazı kimselerin Turancılık bahsinde konuya tereddütle yaklaşmaları Turancılığın ne olduğunu bilmeyenler üzerinde olumsuz etki bırakmaktadır. Atsız, Orhan Seyfi Orhon'un 2 Şubat 1968 tarihinde “*Son Havadis*” Gazetesi'nde “Turan Nedir?”⁴⁸⁹ başlığı ile yayımlanan yazısından hareketle Turancılık hakkında açıklamalar yapmaktadır. Buna göre Turancılık bir emperyalizm değildir. Emperyalizm, bir milletin başka milletleri hükmü altına alması anlamını taşımaktadır. Oysa Turancılık esir olan Türklerin kurtarılacak tek devlet haline getirilmesidir. Her millet, yabancı devletlerin hâkimiyetindeki soydaşlarını silahlı veya silahsız kurtarmaya çalışır. Bunun adı da emperyalizm değil irredantizmdir. Atsız'a göre bu makul bir davranıştır.⁴⁹⁰

⁴⁸⁷ Kemal Fedai Coşkun, “Turancılık Anlayışımız”, *Büyük Türkeli*, 1(3), 25 Mayıs 1962, 12.

⁴⁸⁸ Nejdî Sançar, “Vâlâ Nurettin'in Turancılık Konusundaki Yanlış Düşünceleri”, *Millî Yol*, 1(11), 6 Nisan 1962, 7.

⁴⁸⁹ Orhan Seyfi Orhon, “Turan Nedir?”, *Ziya Gökalp*, 1 (3-4), Ekim 1975-Ocak 1976, 536-537.

⁴⁹⁰ Atsız, Turancılık, Milli Değerler ve Gençlik, 20.

Milliyet gazetesinin Amerika muhabiri Altemur Kılıç bir yazısında Kırım Türklerinden bahsederek Turancılık yapılmasını ama Türk aydınlarının Vietnamlılar, Amerika'daki siyahiler, Çekoslovaklarla ilgilendiği kadar Kırım Türkleriyle ve Orta Asya Türkleriyle ilgilenmesi gerektiğini söylemesi üzerine Galip Erdem bu ilginin Türkiye'de Turancılık olduğu ve oldukça olumsuz bir anlam yüklendiğini dile getirmektedir. Hatta Turancılıktan daha ileri bir ifadeyle ırkçılık olarak görülmektedir. Erdem bir milletin kendi soydaşlarının kaderiyle, yaşamlarıyla ilgilenmesinin suç sayılamayacağı, Türk milletinin kendi soydaşlarıyla kültürel bağlarını korumasının da Turancılık olduğunu vurgulamaktadır.⁴⁹¹

Mustafa Kayabek de Türkiye'de Dış Türklere ilgi gösterilmemesini, gösterenlere de kötü gözle bakılıp ırkçı olarak değerlendirilmesini eleştirmektedir. Dünya'nın hiçbir milleti ülkesinin sınırlarının dışında yaşayan soydaşlarına ilgi duydu, sorunlarını çözmeye çalıştı ya da mutlu olmasını istedi diye suçlu sayılmazken Türkiye'de durumun bunun tam aksi bir yönde olması anlaşılabilir bir durum değildir. Türkiye'de sadece vatandaşlar bazında değil politikacılar arasında da dış Türklere ilgi son derece azdır. Daha dün birlikte yaşadığımız Kerkük, Kıbrıs, Batı Trakya başkasının malı, orada yaşayan Türkler de başka milletmiş gibi davranılmaktadır. Bu Türklerin hatta varlığından dahi haberdar değillerdir. Ancak Türkçüler Türk sevgisinden vazgeçmeyecek, Kerkük'ün, Azerbaycan'ın, Batı Trakya'nın, Kıbrıs'ın hürriyete kavuştuğunu, özgür yaşadığını görmek için mücadele edecektir.⁴⁹²

Mehmet Özdemir, milliyetçilerin ne zaman sınırları dışında kalmış ve esir haldeki soydaşlarından bahsetseler bazı kesimler tarafından Turancılıkla itham edildiklerini ve hayalcilikle suçlanarak dalga geçildiklerini vurgulamaktadır. Oysa aynı kimseler Afrika'daki ülkelerin bağımsızlıklarını alabildiğine desteklemektedir. Böylece insaniyetçi olmaktadır. Özdemir, "Vatan" gazetesinin Turancılık konusundaki yazılarını eleştirmektedir. Mesela 3 Haziran 1963 tarihli Vatan Gazetesi'nde "Turancılar Ne Hayaller Kuruyor?" başlığıyla yayımlanan yazıda bozuk Türkçe ve Almancasıyla birinin Turandaki ülkelerin bağımsızlık istediğini dile getirmesi dalga konusu yapılmaktadır. 4 Haziran tarihli "Vatan"da ise Afrika'daki bağımsızlık hareketleri emperyalizm sona erdi denerek desteklenmekte, insaniyetçilik yapıldığı

⁴⁹¹ Galip Erdem, "Turancılık Nedir?", *Devlet*, 1(12), 23 Haziran 1969, 5.

⁴⁹² Mustafa Kayabek, "Türk Sevgisi", *Millî Hareket*, 13, 1 Ağustos 1967, 21-22.

iddia edilmektedir. Batı emperyalizmini diline dolayanlar Rus emperyalizmini ağızlarına almamaktadır. Esir Türklere dönük düşünceler alaya alınmakta, küçümsenmektedir.⁴⁹³

Basının gündemini meşgul eden Vietnam sorunu ile esir Türklerin durumu arasında aydınların veya gazete yazarlarının farklı tutum sergilemesi, her iki toplumun da işgal altında olmasına rağmen Vietnam'ın sürekli zikredilirken Türklerin görmezlikten gelinmesi milliyetçilerin sürekli yakındığı bir konu olmuştur. Türkiye'de özellikle basında gerek başyazarlar gerek isimlerinin önünde unvanları bulunan akademisyenler Vietnam Savaşı konusunu sürekli gündemde tutmaktalar. Amerikan emperyalizminin bir yansıması olarak bu savaşı görmektedirler. Elbette Amerika'nın emperyalist olduğunu bilmeyen yoktur. Sançar'a göre bu ifadeleri kullanan daha sol tandanslı isimler Amerika'nın ekonomi temeline dayanan emperyalizmine savaş açarken, daha ağır olan Rus emperyalizmine ses çıkarmamakta, görmezden gelmektedirler. Azerbaycan'da, Kırım'da, Türkistan'da yaşananlar Komünist emperyalizmin en belirgin örnekleriyken susanlar, kendi soydaşlarını görmezden gelenler Amerikan emperyalizmi konusunda konuşurken emperyalizm karşısındaki samimiyetlerinin derecesi de ortaya çıkmaktadır⁴⁹⁴.

Nejdet Sançar'a göre vatanları istila altında bulunan Türkler tek bağımsız Türk devleti olan Türkiye'ye bir ağabey gibi bakmakta ve onlardan kardeşlik vazifelerini yerine getirmelerini beklemektedir. Ancak Türkiye'deki milli şurdan uzak “*çeyrek aydınlar*” Türklüğün her konusuna olduğu gibi dış Türkler konusuna da sırt dönmüş durumdadırlar. Bu durum özel bir görüşün ifadesi değil bir milli şuur eksikliğinin yansımasıdır. Bunlar Türkiye'deki milliyetçileri dahi milliyetçilik yaptığı için hapse attıracak, aleyhinde yazılar yazacak kadar milli şurdan uzaktır. Elbette dış Türkler meselesini görmezden gelmeleri de normal karşılanmalıdır. Ancak dış Türkler Türkiye'nin hepsini böyle düşünmemeli ve kendileri için çırpınan, her fırsatta haklı davalarını duyuran Türkçülerin de olduğunu bilmelidir.⁴⁹⁵ Burhanettin Özbilici de aynı fikirleri paylaşmaktadır:

⁴⁹³ Mehmet Özdemir, “Moskofçular Ne Hayaller Kuruyor?”, *Orkun*, 2(17), 15 Haziran 1963, 9, 23.

⁴⁹⁴ Nejdet Sançar, “Vietnam ve Tutsak Türk İlleri”, *Millî Hareket*, 1(7), 1 Şubat 1967, 6.

⁴⁹⁵ Nejdet Sançar, “Dış Türkler ve Türkiye”, *Büyük Türkeli*, 1(2), 25 Nisan 1962, 10.

“... Yetişkin kardeşin küçüklerinin öz yurtlarında tutsak edilişine, binbir işkence altında inletilmesine yiğitçe, fedakârca, Türk’çe başkaldırışıdır! Türkiye üzerinde yaşayan ağabeyin son hür devletinin hayatını tehlikeye atmadan Türkistan’daki, Azerbaycan, Kırım, Kerkük, İran, Kıbrıs, Batı Trakya’daki eli-kolu bağlı, her türlü varlığı ayaklar altına alınmış, alçakça katledilmekte olan küçük kardeşlerini unutmamak ve imkânlar nisbetinde yardım elini uzatmak düşüncesinden başka bir şey değildir Turancılık”.⁴⁹⁶

Atsız’a göre Turancılık ülküsü hemen bütün dünyada olumsuz karşılanmaktadır. Çünkü Türk milletinin yeniden birleşmesi bazı devletleri ortadan kaldıracak veya küçültecek, büyük ticaret ortaklarının çıkarlarına zarar verecektir. Bu nedenle Turancılık büyük bir direnişle karşılaşmaktadır. Bu direnişin propagandası Türkiye içinde de etkili olmaktadır. Türkiye içindeki muhalefet üç nedene dayanmaktadır. Atsız bu muhalefet içinde Turancılığın Rusya’yı yıkmasından korkan solcuları dikkate almadığını ifade etmektedir. Turancılığa muhalefet edenlerin ilk iddiası Turancılığın bir macera olduğu yönündedir. Bu fikrin dayanağı Enver Paşa’nın Birinci Dünya Savaşı sırasında Kafkas Cephesi’ndeki hareketinin başarısızlıkla sonuçlanmasıdır. Atsız bu noktada “Bir çiçekle yaz gelmeyeceği gibi bir başarısızlıkla bir düşüncenin yanlışlığına hükmetmek de sağlam bir mantığın eseri sayılamaz” cevabını vermektedir. Ayrıca Enver Paşa cesur bir asker fakat yetersiz bir komutandır. İttihatçılar sadece Turancı değil, aynı zamanda İslamcıdır. Nihayetinde Kafkas Cephesi Turancılık fikrinden değil müttefik Almanların üzerindeki yükün hafifletilmesi adına açılmıştır. “Her macera bir hata olmadığı gibi her ihtiyat da tedbirli bir davranış değildir”. Tarih yapılamaz denen şeylerin bir macera görülmesine karşın başarılarla doludur. Mesela Kristof Kolomb’un Hindistan’a ulaşmak için batıya gitmesi bir maceraydı. Mustafa Kemal Paşa’nın Samsun’a çıkıp Milli Mücadele’yi başlatması bir maceraydı. Hitler ve Napolyon’un maceraları başarısızlıkla bitti diye diğerlerinin değeri azalmaz.⁴⁹⁷ Turancılığa muhalif olanların bir kısmı da Türkiye dışında Türk yaşamadığını sananların cehaletinden kaynaklanmaktadır. Bir diğer muhalif grup ise Türk tarihini Malazgirt Savaşı ya da İznik’in Türkler tarafından alınmasıyla başlatan, Türk’ü de Anadolu’daki çeşitli milletlere en son eklenen ve ortaya yeni bir millet çıktığını ileri

⁴⁹⁶ Burhanettin Özbilici, “Turancılığın Zaferi”, Bozkurt, 51, Haziran 1976, s. 2.

⁴⁹⁷ Atsız, Turancılık, Milli Değerler ve Gençlik, 15-17.

sürenlerdir. Atsız bu şekilde düşünen Anadoluculara “*ruh hastası*” yakıştırmayı yapmaktadır.⁴⁹⁸

Galip Erdem’e göre eğer Türkiye’deki siyasetçiler ve devlet adamları Turancılığı Sovyetleri tahrik etme noktasından hareketle suç olarak görmekteyse bu görüş baştan sona yanlıştır. Zira Sovyetlerin Türkiye’nin kendi soydaşlarıyla ilgilenmeyeceğini düşünmeme imkânı yoktur. Türk siyasetçiler samimi olarak esir Türklerle ilgilenmese dahi ve hatta ceza kanununa Turancılık suçu eklense dahi Sovyetler buna inanmayacak, bir taktik sayacaktır. Yine Turancılığı suç olarak görenler esir Türklerin bağımsızlığa kavuşmasını gizli tutmak maksadıyla Sovyetleri tedirgin etmemek için bu şekilde davranıyorsa bu da bir hatadır. Çünkü varlığı bilinen bir gerçeği saklamanın bir manası yoktur. Sovyetleri tedirgin edecek çok daha önemli durumlar vardır. Mesela Türkiye’nin NATO üyeliği bunlardan biridir. Bir başka suçlama ise Turancılık yapıldığında Sovyetlerin doğrudan olmasa dahi dolaylı yollardan Türkiye’yi yıpratmak için çalışacağıdır. Sovyetler zaten Türkiye’yi yıpratmak için yıllardır çalışmaktadır. En son 12 Mart sürecinde ele geçirilen Rus yapımı silahlar, binlerce ruble para bunun en açık göstergelerinden biridir. Yine Sıkıyönetim Komutanlığının açıkladığı Türk Devleti’ne karşı dışarıda hazırlanmış komplo içinde Sovyetler bulunmaktadır. Ermenileri Türkiye üzerine saldırtan, Doğu Anadolu’da bağımsız devlet kurdurmak isteyen gene Sovyetlerdir. Aslında iyi komşuluk edebiyatı bir tarafa bırakılarak Turancılık politikası güdülse Sovyetler bu kadar pervasızca Türkiye’nin üzerine gelemeyecektir.⁴⁹⁹

Türkiye’nin Dış Türkler için bir politikasının bulunmaması, bu konunun siyasiler tarafından gündeme getirilmemesi milliyetçiler tarafından sıklıkla eleştirilmektedir. Sadece politika bağlamında değil Esir Milletler Haftası’nın dahi sadece dernekler tarafından gündeme getirilmesi Türk yöneticiler ve siyasetçiler tarafından Dış Türklerin görmezden gelindiğine işaret olarak nitelendirilmektedir.⁵⁰⁰

Dışişleri Bakanı Selim Sarper’e yurtdışındaki Türklerle neden ilgilenmediği sorulduğunda “*Yurtta sulh, cihanda sulh. Tehlikelerden uzak olalım*” diye cevap vermesi “*Millî Yol*” dergisi tarafından bazı Dışişleri yetkililerinin Türklük duygusundan

⁴⁹⁸ Atsız, Turancılık, Milli Değerler ve Gençlik, 18-19.

⁴⁹⁹ İlteriş Metin, “Turancılık Suçlamaları (VIII): Turancılık Ülküsü Türkiye’ye Zarar Verir mi?”, *Devlet*, 175, 12 Mart 1973, 12.

⁵⁰⁰ “80 Milyon Esir Türk Ne Zaman Azat Edilecek”, *Devlet*, 121, 26 Temmuz 1971, 4-5.

uzak, ruhsuz ve kozmopolit olduğu yorumunu yapmasına neden olmuştur. Diğer devletler sınırları dışında kalan soydaşlarıyla, hiç değilse onların sorunlarıyla ilgilenip dünyada bir kamuoyu oluşturmaya çalışırken bu tür Türk yetkililer Türk adına dahi tahammül edememektedir.⁵⁰¹

Galip Erdem, Dış Türklerle ilgilenilmesinin Sovyetler Birliği başta olmak üzere farklı ülkelerin Türkiye'ye bakış açısını değiştirmeyeceği kanaatindedir. Erdem'e göre bazı kimselerin ileri sürdüğü gibi esaret altındaki Türklerin bağımsızlıklarını istemek güçlü bir devletin düşmanlığını Türkiye üzerine çekmekten sakınmak anlamı taşımamaktadır. Zira modern dünyada bir milletin esir olan millettaşlarıyla, soydaşlarıyla ve dindaşlarıyla münasebet kurması ve onların bağımsız yaşamalarını istememesi hiçbir devlet tarafından düşünülemez. Bu bakımdan Türk Ceza Kanunu'na Turancılığın suç olarak eklenmesi halinde dahi Sovyetler bu fikre hiçbir zaman inanmayacaktır. Aksine kendi millettaşlarının bağımsızlığını istemediğini, onlarla hiçbir ilgisinin bulunmadığını ileri sürenler gülünç duruma düşmenin ötesine geçemeyecektir. Öte yandan Sovyetleri gücendirmemek başka bir deyişle Sovyetlerin Türkiye'ye saldırması için Turancılığı bir sebep olarak görmesi düşük ihtimaldir. Çünkü Turancılığa gelene kadar Sovyetlerin Türkiye'ye husumet gütmesi için çok daha önemli gerekçeler vardır. Bunlar Türkiye'nin Batıya yakınlığı ve NATO üyeliğidir. Ancak bu yakınlık Sovyetlerin Türkiye'ye hamle yapmasını engellemektedir. Yine Türkiye'de bazı kimselerin iddia ettiği gibi Turancılık yapıldığı takdirde Sovyetlerin açıktan olmasa dahi gizliden faaliyetlerde bulunarak Türkiye'de yıkıcı eylemler yapabileceğini ileri sürmeleri gerçeklerle örtüşmemektedir. Türkiye Turancı bir politika gütmese de Sovyetler yayılmak için her zaman gizli faaliyetlerine devam etmiştir. Bu yöndeki faaliyetleri yakın geçmişteki polis tahkikatları ve mahkemelerle ispat edilmiştir.⁵⁰²

Bazı siyasetçiler ise Dış Türklerin faydasına politikalar geliştirmek veya uygulamaları hayata geçirmek istemektedir. Mesela Erzurum Milletvekili Cevat Önder, 1963 yılı Basın-Yayın bütçesi görüşülürken Türkiye'nin etrafında bulunan ülkelerdeki Türklere seslenebilmek adına göçmen ve mülteci derneklerinden faydalanılarak Ankara radyosundan yayın yapılmasını, Kafkasya'daki Türklere seslenebilmek için de Erzurum radyosunun kullanılmasını istemektedir. Önder'in esir Türklerin ağzından dile getirdiği

⁵⁰¹ *Millî Yol*, 1(2), 2 Şubat 1962, 5.

⁵⁰² İleriş Metin, "Turancılık Ülküsü Türkiye'ye Zarar Verir mi?", *Devlet*, 175, 12 Mart 1973, 12.

“Bizi Rus zulmü değil, Türk’ün sükûtu öldürüyor” sözleri de dikkat çekmektedir.⁵⁰³ Ancak bu tür söylemlerin Turancılığa karşı olumsuz tavır karşısında son derece sınırlı olduğu gözlemlenmektedir.

Milliyetçiler Turancılık konusunda Türkiye Türklerinin bilinçsizliğini ve hatta bazı milliyetçilerin dahi Turancılığı olumsuz görmesini eleştirmektedirler. Nejdet Sançar’a göre Türkiye Türk’ü kendisi için son derece önemli bir konu olan Dış Türkler meselesinden habersizdir. Çünkü hükümet programlarında Dış Türkler hiçbir zaman yer almamıştır, aydın geçinenler hükümetler bu işe el atmadığından Dış Türkler konusunu dile getirmemiştir, halk ise kendine ışık tutacak bir aydın zümresi olmadığından bu konudan tamamen habersiz kalmıştır. Meselenin asıl acı tarafı Dış Türklerin unutturulması değil iftiralara dayanan propagandalarla maceracılık olarak gösterilmesidir.⁵⁰⁴

Galip Erdem ise Turan, Turancılık, Türk Birliği gibi kavramları kullanmanın milliyetçi bilinen kişiler tarafından dahi engellenmeye çalışılmasından yakınmaktadır. Bu kimseler tedbir amacıyla dikkatleri üzerlerine çekmemek için bu kavramlardan uzak durulmasını, Turancılığın henüz zamanının gelmediğini ifade etmektedirler. Ancak bu anlayış yeni nesillerin Turan idealinden uzaklaşmasına neden olacaktır. Türkiye’nin görmezden gelinerek Turancılığa odaklanmanın zararlı olduğunu iddia edenler ise Erdem’e göre yanılmaktadır. Zira esir Türklerin bağımsız olmasını istemek, insanca yaşamalarını arzulamak Türkiye’yi ihmal etme anlamı taşımamaktadır. Turancı zihniyetle yetişen bir devlet adamının önceliği elbette önce Türkiye olacaktır.⁵⁰⁵

Galip Erdem’den bir eleştiri de milliyetçilerin Turancılık konusundaki yetersizliğine getirilmektedir. Zira Türkiye’de Turancılık adına milliyetçiler önemli hiçbir adım atamamıştır. Erdem bu durumu: “*Dünya Türklüğünü dil, edebiyat ve kültür yönünden birleştirmek hedefine doğru uçamadık, koşamadık, hattâ yürüyemedik; emeklediğimiz bile şüphelidir*” şeklinde ifade etmektedir. Dünya Türklüğü hala birbirini anlıyorsa bu milliyetçilerin çalışmalarının bir sonucu değil Türkçenin olağanüstü yaşama gücü anlamını taşımaktadır. Sovyetler Birliği her Türk grubunu lehçesine göre bölüp farklı diller oluşturmaya çalışırken milliyetçiler bunun ne derece ileri gittiğini bile

⁵⁰³ *Millî Yol*, 1(1), 26 Ocak 1962, 2.

⁵⁰⁴ Nejdet Sançar, “Dış Türkler Meselesi”, 7.

⁵⁰⁵ Elif Bilge, “Turancılık Korkusu”, *Bozkurt*, 2, Kasım 1972, 6.

bilememiştir. Buna karşı da koyamamıştır. Bunun ötesinde Türk lehçelerini kaç milliyetçinin bildiği de şüphelidir. Bu lehçeler üniversitelerde öğretilmeliydi. Milliyetçiler arasından bu lehçeleri bilen ve araştırma yapan uzmanlar çıkmalıydı. Kültür konusunda da Türk milliyetçileri aynı durumdadır. Ortak kültür öğeleri bilinmeli, araştırma yapılmalı ve geliştirilmeliydi. Oysa Dış Türklere dair kültür öğeleri tesadüfen öğrenilmektedir.⁵⁰⁶

Turancılığa karşı düşüncenin yaygınlığı, siyasilerin ve aydınların umursamazlığı, milliyetçilerin dahi bu konudaki yetersizliği gibi olumsuz durumlara karşın Atsız bir milletin uyuşuk bir şekilde oturup bekleyemeyeceğini ifade etmektedir. Atsız'a göre millet günlük işlerle, sıradan gelişmelerle ayakta kalmaz. Milleti yaşatan şey ülküdür. Topluma hedef gösterildiğinde bencillikten fedakârlığa, sürü olmaktan millet olmaya geçer. Türklük için en kutsal hedef de Turancılıktır. Yine Atsız'a göre eskiden bir olduğumuz gibi yeniden bir olacağız. Bu yola adanmaktan daha kutlu bir şey olamaz. Ayrıca bizden zorla koparılanı geri almak adettir. Turancılık büyüklük düşüncesidir.⁵⁰⁷

Dış Türkler adına yapılan faaliyetlerden biri de Esir Milletler Haftası'nın kutlanmasıdır. Türkiye'de ilk defa Esir Milletler Haftası 1962 yılında Adana'da kutlanmıştır. Kutlama ilk kez yapıldığından kalabalık bir halk kitlesi katılmıştır. Toplantı saat 20.30'da Atatürk ve şehitlerin manevi huzurunda bir dakikalık saygı duruşu ile başlamıştır. İlk konuşmayı Abdulhamit Göçen yapmıştır. Bu toplantıda Türkistanlıların çoğunlukta olduğu görülmüştür. A. Seddar Çolpan konuşmasında Esir Milletler Haftası'nın önemini vurgulamıştır. Ahmet Türkeli esir milletler ve Türkistan hakkında konuşmuştur. Toplantıya davet edilen Tarsus gençlerinden Karcıoğlu Yaşar Ermen bir şiir okumuş, Sönmez Tarcan bir konuşma yapmıştır. Lütfullah Alçın Türkistan'ın Rus işgaline girmesinin sebepleri üzerine konuşmuş, Akif Okuyar ise Hokant muhtariyeti üzerinde durmuştur. Bayhan Alper Almanya'da faaliyetlerine devam eden Milli Birlik Komitesi hakkında bilgiler vermiştir. II. Dünya Savaşı sırasında Ruslara karşı subay olarak savaşan Atabey Kence Aydın savaş hatıralarını ve Rusların zulmünü anlatmıştır. Vahit Yasa, Çolpan'dan Güzel Fergana şiirini okumuştur.

⁵⁰⁶ İleriş Metin, "Turancılık Suçlaması (IV): Elbette Turancı Olmamaktan Suçluyuz!", *Devlet*, 171, 12 Şubat 1973, 12.

⁵⁰⁷ Atsız, *Turancılık, Milli Değerler ve Gençlik*, 17.

Bayhan Alper'in Ziyaettin Babakurban'ın TC Senato Başkanlığına Esir Milletler Haftasının Türkiye'de de kutlanması başvurusunun okunması sevinçle karşılanmıştır.⁵⁰⁸

1959 yılından itibaren her yıl Temmuz ayının üçüncü haftasının ABD Parlamentosu tarafından Esir Milletler Haftası olarak belirlemesiyle bütün dünyada bu tarihlerde etkinlikler düzenlenmektedir. 1970'lerde esir milletlerin sayısı azalmış, birçok sömürge bağımsızlığını kazanmıştır. Bu ortamda Ahmet Turan Alkan'ın Esir Milletler Haftası'nın ismini Esir Türkler Haftası olarak değiştirmek isteyenlerin bu teklifini haklı görmesi dikkat çekmektedir. Çünkü Türklerden başka büyük çoğunluğu esir olan başka millet kalmamıştır.⁵⁰⁹

Türk hükümetleri ve devletin Esir Milletler Haftası konusunda faaliyet yürütmemesi de milliyetçileri rahatsız eden bir durum olarak göze çarpmaktadır. 1970 yılı Esir Milletler Haftası'nın 11. yılı olmasına rağmen Türkiye'de resmi makamlar tarafından bu özel hafta için herhangi bir faaliyet gösterilmemektedir. Oysa birçok devlet bu haftanın önemini kabul ederek özel kanunlar çıkarmıştır. Bu durum Ümit Sinan Topçuoğlu tarafından eleştirilmektedir. Topçuoğlu'na göre Esir Milletler Haftasına en fazla sahip çıkması gereken millet Türklerdir. Çünkü 70 milyonluk bir Türk kitlesi Rus ve Çin emperyalizmi altında ve kendi topraklarında ezilmektedir. Türkiye'de sadece birkaç milliyetçi dernek bu hafta ile ilgili faaliyet yürütmektedir. Bu faaliyetler ise ne yazılı basında ne de TRT'de kendine yer bulabilmektedir. Türkiye ve Dünya kamuoyunda esir Türklerin varlığını duyurabilmek için en azından Türk Hükümeti'nin Esir Milletler Haftasını resmi olarak kabul etmesi gerekmektedir.⁵¹⁰

Milliyetçiler, Türkiye'deki Dış Türklerin çeşitli faaliyetlerine katılmakta ve bu faaliyetleri desteklemektedir. Mesela Ankara'da bağımsızlığa kavuşmasının 44. yılını kutlamak için düzenlenen yemekli toplantıya Nejdett Sançar, Fethi Tevetoğlu, Zeki Sofuoğlu ve Refet Körüklü katılarak Azerbaycan'ın kısa süre içerisinde yeniden bağımsızlığına kavuşacaklarına dair konuşmalar yapmışlardır.⁵¹¹

⁵⁰⁸ "Adana'da Esir Milletler Haftası Kutlandı", *Orkun*, 1(7), Ağustos 1962, 27; *Millî Yol*, 1(28), 10 Ağustos 1962, 14.

⁵⁰⁹ Ahmet Turan Alkan, "Esir Milletler haftası ve Turancılık Meselesi", *Pusat*, 1 (3), Temmuz 1976, 1.

⁵¹⁰ Ümit Sinan Topçuoğlu, "Esir Milletler haftası ve Dış Türklerin Kaderi", *Türkiye Ülkücü Gençlik*, 1 (1), Eylül 1970, 14-15, 26.

⁵¹¹ *Millî Yol*, 1(19), 8 Haziran 1962, 4.

Yine milliyetçi dergiler Dış Türklerin durumunu bildirmek, memleketlerini tanıtmak gibi maksatlarla sayfalarında köşeler ayırmıştır. Mesela “*Millî Yol*” 45. sayıdan itibaren Dış Türklerin haberlerinin yer alacağı “*Dış Türklerin Durumu*” köşesini Erhan Demirkutlu yönetiminde yayımlamaya başlamıştır. İlk olarak Azerbaycan hakkındaki haberler yayımlanmıştır. Özellikle Sovyetlerin Azerbaycan’da koyduğu yasaklar, Azerbaycan gençlerinin Komünist Partiye itibar göstermemesi, Komünist Parti vasıtasıyla Azerbaycan’ın Ruslaştırılmaya çalışılması gibi haberler ön plana çıkmaktadır.⁵¹² Keza “*Fedai*” dergisi de 13-14. sayısından itibaren “Dış Türkler” sayfası yayımlayarak Türk Dünyası’ndan haberler vermektedir.⁵¹³

2.1.1. Irak Türkleri

Dış Türkler açısından 1960-1980 sürecinde milliyetçiler en fazla Kerkük ve Kıbrıs üzerinde durmaktadırlar. Zira Ahmet Bican Ercilasun’un ifadesiyle: “*Türk Dünyası’nın yakın kapısıydı Kerkük*”⁵¹⁴ olarak görülmektedir. İsmail Hakkı Gökhan’a göre de esir Türkler içerisinde Türkiye’ye en bağlı ve şuurlu grup Irak Türkleridir. Atatürk’ün ölümünden beri ihmal edilen Dış Türkler meselesi olumsuz sonuçlarını yükseköğrenim gören gençler arasında göstermiştir. Irak’tan yükseköğretim için Türkiye’ye gelen Irak Türkleri Türkiye’deki gençler tarafından genelde Türk olarak görülmemekte ve Irak’ta Türk olmayacağı düşünülmektedir. Oysa Gökhan’a göre Irak Türk’ü gençler milli şuur bakımından Türkiye’deki yarı aydınlardan çok daha iyi durumdadır.⁵¹⁵ “*Irak Türkleri Yüksel Tahsil Gençliği*” imzasıyla çıkan yazıda 14 Temmuz 1959’da Kerkük’te cereyan eden olayların detayları verilmekte, Irak Türklerinin milli şuurunun canlı olduğu ortaya konmaya çalışılmaktadır. Irak Türklerinin Komünist Kürtler tarafından “*burası Kürdistan*” söylemleri ile 3 gün içerisinde 300 kişinin katledilmesi aktarılmaktadır. Aynı zamanda Irak merkezi yönetimi ve General Kasım’ın durumdan haberdar olmasına rağmen olaylara müdahale etmemesinden bahsedilmektedir. Türkiye’nin de devlet nezdinde bu olaylara ses çıkarmadığı fakat vatandaşların tepki gösterdiği dile getirilmektedir.⁵¹⁶

⁵¹² *Millî Yol*, 1(45), 7 Aralık 1962, 11.

⁵¹³ “Dış Türkler”, *Fedai*, 2 (13-14), Ağustos-Eylül 1964, 2.

⁵¹⁴ Ahmet B. Ercilasun, “Millî Egemenlik-Türk Dünyası-Sadi Somuncuoğlu”, Hakan Paksoy, Konuralp Ercilasun (Edt.), *Sadi Somuncuoğlu Anısına Millî Egemenlik ve Türkiye*, ss. 43-56, Panama Yayınları, Ankara 2023, s. 46.

⁵¹⁵ Gökhan, “Irak Türkleri”, 1, 27.

⁵¹⁶ “14 Temmuz 1959’da Yapılan Kerkük Katliamı”, *Millî Yol*, 1(25), 20 Temmuz 1962, 9-10.

14-16 Temmuz 1959'da Kerkük Türklerine karşı girişilen katliamdan sonra Türkler kendilerini savunmaya başlamış, katliama karışan ancak Kasım Hükümeti tarafından cezalandırma yerine olayların yatıştırılmasından sonra serbest bırakılan komünistler ve Kürtler Türkler tarafından ortadan kaldırılmaya başlamıştır. Kürtlerin Türklerin önde gelenlerini öldürmesiyle Türklerin sineceğini sanan hükümet bu yönde teşviklerde bulunmuş ancak planı tam tersi yönde işlemiş ve Kürtler ve komünistler ağır kayıplar vermiştir. Bunun üzerine Türkler Kerkük'te greve gitmiş ve belli şartlar koşarak istediklerinin gerçekleşmesiyle olayların duracağını açıklamışlardır. Bu şartlar Kerkük'teki Demokrat Kürdistan Partisi merkezinin kapatılması, 1959 yılında Kerkük katliamına katılanların asılması, 1942'den sonra demografik değişiklik için Kerkük'e göç eden Kürtlerin asıl yerlerine dönmesi, Türk bölgelerindeki okullarda Türkçe eğitim yapılması, Anayasada Türklerinin adının geçmesi, haberleşme sansürünün kaldırılması, Kerkük'ten uzaklaştırılan memurların yerlerine iade edilmesidir. Kasım hükümeti olayları yatıştırmak için bu şartların bazılarını uygulamaya koymuş görünmeye çalışsa da bir netice alınamamış, Baascıların başa geçmesiyle de Türklerin desteğini almak adına bu taleplerden bazılarına cevap verilmiştir. Ancak bu yeterli değildir ve Türkler taleplerini hayata geçirmek için mücadeleye devam edeceklerdir.⁵¹⁷

“*Millî Yol*” dergisi, 14 Temmuz 1959'dan itibaren Ruslar tarafından desteklenen Kürtlerin Türklere saldırdığını, silahlı çatışmalar yaşandığını, bir süre sürüncemede kalsa da olayların tekrar 9 Şubat 1962 tarihinde başladığını haber vererek Türkiye'de kendine büyük basın diyen solcu gazetelerin konu hakkında hiç haber yapmamasını eleştirmektedir. “*Millî Yol*” dergisi olaylar hakkındaki haberleri Kerkük'ten Türkiye'ye gelen Türklerden aldığını ifade etmektedir. Komünist bir Kürt'ün (Reşit) Türklere dönük saldırı hareketleri üzerine ve Türk önde gelenlerinden birinin (Selahattin) dükkânında vurulmasıyla birlikte olaylar tekrar başlamıştır. Irak makamları Selahattin'in cenazesini teslim etmeyip gömüleceği esnada vermesi üzerine kolluk kuvvetleriyle çatışma yaşanmıştır. Ertesi gün Türkler komünistlere saldırmış ve bazı ölümler meydana gelmiştir. Bundan sonra Türkler Irak hükümeti tarafından ülkenin farklı noktalarına sürülmüştür.⁵¹⁸

⁵¹⁷ “Kerkük Katliamından Sonra”, *Millî Hareket*, 13, 1 Ağustos 1967, 6.

⁵¹⁸ “Kerkükte Yine Türkler Öldürüldü”, *Millî Yol*, 1(5), 23 Şubat 1962, 8.

Çoğu Kerkük'te olmakla birlikte Irak'ta yarım milyondan fazla Türk yaşamaktadır. Diğer azınlıklardan farklı olarak uluslararası antlaşmalarla Irak Türklerinin kendi okullarında Türkçe eğitim yapılmasına izin verilmiştir ve bu hakkı Türk Hükümetleri de talep etme hakkına sahiptir. Ancak bu hakka ne Irak riayet etmekte ne de Türk Hükümetleri böyle bir talepte bulunmaktadır. Türklük bilincinden yoksun bazı devlet adamları neredeyse Irak'ta Türklerinin kökünün kazınmasını beklemektedirler. Ancak diğer coğrafyalardaki Türklerle kıyasla Kerkük Türkleri kendilerini daha iyi koruyabilmektedir.⁵¹⁹

14 Temmuz 1959'da başlayan olaylar gibi 9 Şubat'taki olaylarda da aynı yöntem kullanılmıştır. Önce yoklama amacıyla küçük girişimlerde bulunulmakta, ardından Türkiye'den tepki gelmeyince katliama dönüşme yöntemi izlenmektedir. 14 Temmuz 1959 olaylarına DP cılız bir tepki vermiştir. CHP ise olayla ilgili hiç ses çıkarmamıştır. 9 Şubat olaylarında ise ne iktidardan ne de muhalefetten ses çıkmaktadır. “*Millî Yol*” dergisi Hükümetin tepki vermemesi nedeniyle milletvekillerini kamuoyu oluşturmaya çağırılmaktadır.⁵²⁰

Milliyetçiler, Irak'taki olayların sorumlusu olarak Mustafa Barzani'yi sorumlu tutmaktadır. Mustafa Barzani'nin 1961 yazından itibaren Irak lideri General Kasım'ın kuvvetleri ile çarpıştığını, Irak'ın kuzeyinde bir Kürt devleti kurmaya çalışan Rusya'nın yetiştirdiği bir komünist olarak nitelendirilmektedir. Görünüşte istek Kürt devleti olsa da aslında bunun Rusya'nın uydusu olacağı dile getirilmektedir. Türklerin bölgedeki durumu ise devletin güvencesi olmadığından tehlikede görülmekte her an Türklerin haklarının korunması zarureti doğabilir uyarısında bulunmaktadır.⁵²¹

“*Millî Hareket*” dergisinde Irak'taki Türk bölgeleri ve bu bölgelerde yaşayan Türk nüfus hakkında bilgiler verilmektedir. Buna göre Telafer'de 100.000, Erbil'de 100.000, Altunköprü'de 15.000, Tuzhurmatı'da 40.000, Kerkük'te 300.000. Kerkük 1966, diğer yerleşimler ise 1957 nüfus sayımlarına dayanmaktadır.⁵²²

Milliyetçiler, Irak Devletinin lideri General Kasım yönetiminin Irak Türklerine baskı yaptığını dile getirmektedirler. General Kasım'ın bir demecinde Irak Türklerine

⁵¹⁹ “Kerkükte Yine Türkler Öldürüldü”, 9.

⁵²⁰ “Kerkükte Yine Türkler Öldürüldü”, 10-11.

⁵²¹ *Millî Yol*, 1(16), 11 Mayıs 1962, 14.

⁵²² “Irak'ta Türk Bölgeleri”, *Millî Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 9.

Türkmen diye hitap etmesi, yine Türkleri Moğol ve Tatar artıkları olarak tanımlaması ve bu kimseleri ezeceğini söylemesi baskıları gösterir hareketlerdir. Bundan sonra Türkiye'ye öğrenim için gelecek Türklere pasaport verilmemesi, ordu içerisinde bulunan Türk kökenli subayların ordudan atılması, Türk milliyetçisi olarak bilinen isimleri Irak'ın güneyine sürmesi, 150 civarında Türk öğretmeni Kerkük'ten uzaklaştırması, Türkiye'den Irak'a milliyetçi dergi götüren kişiyi tutuklanması gibi yıldırma politikaları izlemiştir.⁵²³

2.1.2. Kıbrıs Türkleri

Kerkük'ten sonra milliyetçi basında önemli bir yer tutan Türk yurtlarından biri de Kıbrıs olmuştur. Turancı edebiyatta Kıbrıs 1950'lerin ortasına kadar bahsedilen konulardan birisi değildir. 1950'lerde İngiltere'nin sömürgeci politikasını yumuşatmasıyla birlikte Kıbrıs'ta yaşanan gelişmeler Türkiye'nin ve milliyetçilerin ilgi alanına girmiştir. Yavru Vatan söylemine uzanacak Kıbrıs'ın Anadolu'nun doğal bir parçası olduğu yaklaşımı bu dönemin ürünüdür.⁵²⁴

Kıbrıs konusu 1960'lı yıllarda oldukça hassas bir dönemden geçtiği için ülke basınının da gündemindedir. Kıbrıs konusuna yaklaşım Türklerin Ada'da ne zamandan beri yaşadıklarıyla başlamaktadır. Türkler Kıbrıs'ta üç farklı dönem yaşamışlardır. Birinci dönem Osmanlı'nın Kıbrıs'ı fethinden 1878 yılında İngilizlerin eline geçtiği zamana kadar olan süreyi kapsar ki Türklerin en rahat yaşadıkları dönem bu dönemdir. İkinci dönem, Kıbrıs'ın İngiliz yönetiminde bulunduğu 1878-1960 dönemidir. Bu dönemde Kıbrıs Türkleri İngilizler tarafından baskı altında tutulmuş, mali yaptırımlarla adadan uzaklaştırılmaya çalışılmıştır. 1878-1960 döneminde Kıbrıs'ta ENOSİS faaliyetleri başlamış, Türklere karşı terör olayları gelişmiştir. Üçüncü dönem ise 1960'tan sonraki dönemdir ve bu dönemde Türklere karşı terör faaliyetleri devam etmektedir. Kıbrıs Türkleri yıllardır Rumların ve İngilizlerin baskılarına muhatap kalmış, şimdi de terör olayları karşısında hayatta kalmak için kendilerini savunmaya çalışmaktadır. Bu gelişmeler gizli saklı da değil bütün dünyanın gözü önünde cereyan

⁵²³ *Millî Yol*, 1(33), 14 Eylül 1962, 3.

⁵²⁴ Tanıl Bora, *Cereyanlar: Türkiye'de Siyasî İdeolojiler* (2. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul 2007, 247-248.

etmektedir. Ancak Kıbrıs Türkü'nün hürriyet inancı bitmemiştir ve bağımsızlık için mücadele etmeye devam edecektir.⁵²⁵

Milliyetçiler Kıbrıslı Türklerin Rumlarla mücadelesinin uzamasında Türkiye'nin pasif dış politikasının, sık sık değişen iktidarlardan kaynaklanan istikrarsızlığın, bazı politikacıların farklı fikirlere kapılarak Kıbrıs konusunu sümen altı etmesi gibi nedenler⁵²⁶ ileri sürülerek izlenen politikanın yanlışlığı vurgulanamaya çalışılmıştır. “*Millî Yol*” dergisi, Kıbrıs Devleti'nin kuruluşunun daha ikinci yılında Makarios'un ENOSİS hedeflerinden bahsetmeye başladığından ve EOKA örgütünün çalışmalarını övdüğünü ifade ederek Kıbrıs için tehlikenin kapıda olduğunu işaret etmektedir. Makarios'un Kıbrıs Devleti'nin bir istasyon olduğu, asıl hedefe ulaşmalarına az kaldığını vurgulaması da dikkat çekicidir.⁵²⁷ Milliyetçiler için Kıbrıs Meselesi Türkiye Türklerinin her zaman teyakkuz halinde kalmasını gerektiren bir mesele olarak görülmektedir. Şinasi Siber ise Kıbrıs Türklerinin ekonomik durumu, fakirlikleri ve resmi kurumlarda dışlanmasından bahsederek Türk nüfusun tasfiye edilmesini belirttikten sonra dikkatleri başka bir noktaya çekmektedir. Siber'e göre Rumların Türkler aleyhinde kışkırtılmasında en büyük etken Rum Ortodoks Kilisesinin faaliyetleridir. 1773'te Kıbrıs'ta bir Türk köyünün Rumlar tarafından gasp edilmesinden başlayarak Batı Anadolu'da Rum eşkıyaların halkı soymasında kilisenin etkisini, 19. yy.da Girit'ten Türklerin sürülmesinde Kilisenin çalışmalarını, Yunan donanmasının Fener Kilisesi tarafından ikmal edildiğini, Milli Mücadele sırasında bir papazın girişimleriyle Karadeniz'de Pontus devleti kurulmaya çalışıldığını sıralamaktadır⁵²⁸.

Ocak 1964'te Kıbrıs için toplanan Londra Konferansı sırasında Ahmet Karabacak'ın yaklaşımı milliyetçilerin Kıbrıs için tek devletli çözümden ziyade taksim tezini savunduklarının bir yansıması mahiyetindedir. Bu bakımdan Kıbrıs'ın tek bir anayasa etrafında toplanması, geçmişte Rumların ve Yunanlıların yaptıklarını ve mevcut durumda ENOSİS amaçları güden EOKA'nın hareketlerini nedeniyle milliyetçiler tarafından mümkün görülmemektedir. Kıbrıs Türkü'nün haklarının savunulacağı tek tez Dr. Fazıl Küçük 'ün de savunduğu gibi taksim tezidir. Hali hazırda Kıbrıs'a askeri hareket yapılmasına gerek yoksa da taksim tezinin reddedilmesinden

⁵²⁵ Zeki Yeğin, “Bitmeyen Kavga”, *Millî Hareket*, 10, 3 Mayıs 1967, 8-9.

⁵²⁶ Yeğin, “Bitmeyen Kavga”, 9.

⁵²⁷ *Millî Yol*, 1(31), 31 Ağustos 1962, 4.

⁵²⁸ Şinasi Siber, “Kıbrıs Meselesi ve Rum Ortodoks Kilisesi”, *Orkun*, 1(9), Ekim 1962, 34-35.

sonraki adım askeri harekettir.⁵²⁹ Askeri hareket yaklaşımı milliyetçilerin Kıbrıs için temel tezi olmuş, 1974 tarihine kadar da Kıbrıs konusu her gündeme geldiğinde tekrarlanmıştır.

Kıbrıs'ta Rumlar yeniden hareketlenmeye, silahlanmaya ve Türkleri yıldırma politikasına hız vermeye başlarken Türkiye'nin devlet düzeyinde ya da vatandaşlar düzeyinde konuya ilgi göstermediğinden yakınılmaktadır. Kıbrıs'taki gelişmelerin aktarıldığı yazıda kamuoyu oluşturulmaya çalışılmakta ve yakın zamanda ciddi olayların yaşanacağı, Türkiye'nin dikkatini bu alana yansıtması gerektiği vurgulanmaktadır.⁵³⁰

Kıbrıs mücadelesinin önemli isimlerinden Rauf Denktaş, Türkiye'nin Kıbrıs Meselesine kayıtsız kalamayacağını sıklıkla dile getirmektedir. Zira Denktaş Türkiye'de bazı kesimlerin 120 bin Türk için 32 milyonun feda edilemeyeceğini, Kıbrıs'ın geldiği son durumda Kıbrıs Türklerinin hataları olduğunu söylemlerine itiraz etmekte meselenin sadece Kıbrıs'la sınırlı kalmayacağı, bunun Megali İdea'nın ilk adımı olduğunu vurgulamaktadır. Denktaş'a göre Kıbrıs Türklerinin bağımsızlığı konusunda Kıbrıslılar anavatan Türkiye'ye bel bağlamakta, Türkiye'nin dış siyaseti ise Yunanistan dostluğunu önceleyerek Kıbrıs'ın durumunu görmezden gelmeye çalışmaktadır. Oysa Yunanistan ne hakka riayet etmekte ne de yasalara uymaktadır. Gizlice adayı silahlandırmakta, ENOSİS faaliyetlerini desteklemektedir. Oysa Türkiye Kıbrıs Türkü'nün kendini koruma çabası içerisinde olmasına rağmen yasaların dışına çıkmamak adına destek vermekten çekinmektedir. Vatandaşın yardım girişimleri ise Türk kamuoyunu kazanmak şeklinde olmalıdır. Megali İdea'nın açılmasını önlemek için önce Kıbrıs'ın savunulması ve self determinasyon prensibi gereğince Kıbrıs Türkü'nün bağımsızlığa kavuşması gerekmektedir.⁵³¹

Dursun Yıldırım'a göre Kıbrıs konusunda yoğun diplomatik temasta bulunarak Rumlara başarı hediye eden Türk yöneticilerin tek amacı Türkleri korumak değil barışı korumaktır. Kıbrıs olaylarından sonra sadece diplomatik girişimler Kıbrıs Türklerine hiçbir şey kazandırmamıştır. Aksine Rumlar başarılar elde etmiş, Kıbrıs'ın işgalinin yolunu açmıştır. Türk yöneticiler ise ABD ve Rusya'dan olur almadan soydaşlarının

⁵²⁹ Ahmet B. Karabacak, *Üç Hilâl'in Hikâyesi*, 135-137.

⁵³⁰ "Kıbrıs İşindeki Gerçek", *Millî Yol*, 1(11), 6 Nisan 1962, 8-10.

⁵³¹ Rauf Denktaş, "Kıbrıs Meselesi", *Millî Hareket*, 12, 1 Temmuz 1967, 22- 23.

hak ve hukuklarını korumak için adaya çıkamamaktadır. Yıldırım yazısında özellikle kökü dışarıda olan fikirlere dikkat çekmekte Masonluk üzerinden Demirel'i suçlamaktadır. Son olayların Türkiye'nin kendi silahlarını üretmesini, ağır sanayisini kurması gerektiğinin altını çizmektedir.⁵³²

Kıbrıs konusunda “*Millî Hareket*” dergisi Başbakan Süleyman Demirel'i pasif politika yürütmekle suçlamaktadır. Aynı yaklaşım CKMP'de de görülmektedir. CKMP bir bildiri yayımlayarak Kıbrıs'ta diplomatik sürecin sona erdiğini, Kıbrıs'ın hali hazırda işgal altına girdiğini, Yunan askerlerinin sayısı kadar Türk askeri adaya çıkıp Türklerin haklarını korumaya başladığında diplomasi kanalının yeniden açılacağı dile getirmektedir. CKMP Genel Başkanı Türkeş de Demirel hakkında Kıbrıs konusunda Türk milletinin haysiyetini kırdığı, Türkiye'nin durumunu daha kötü bir duruma soktuğu gerekçesiyle gensoru hazırlamış ve Millet Meclisine sunmuştur. Gensoruya cevabı Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil vermiştir. Türkeş'in araştırma yapılması isteği ve gensorusu AP'lilerin oylarıyla reddedilmiştir.⁵³³

Rauf Denktaş'ın Kıbrıs'a çıkıp Rumlar tarafından tutuklanması üzerine “*Millî Hareket*” dergisinde kaleme alınan yazıda yıllardır Türk hükümetlerinin Kıbrıs konusunda izledikleri yanlış politika dile getirilmektedir. Özellikle İnönü'nün Başbakan olduğu dönemde Kıbrıs'ta Türkler katledilirken Amerika'nın baskı yapmasıyla müdahalenin engellendiği söylemi bahane bulmaktan başka bir anlam taşımaz. Keza Londra ve Zürih Antlaşmaları Yunanistan'ın adayı istila etmek için bir atlama taşından ibaret zaman kazanma girişimleridir. Oysa bu antlaşmalar Türk yetkililer tarafından siyasi zafer olarak kamuoyuna duyurulmuştur. Yine bir Dışişleri Bakanı'nın Türkiye'nin Kıbrıs diye bir meselesi yoktur demesi de konuya nasıl bakıldığını göstermektedir. Birleşmiş Milletlerin olaya dahil olup haklının yanında olmasını beklemek boşunadır. Çünkü tarihi tecrübeler güçlü olanın haklı da olduğunu defalarca ispat etmiştir. Eğer Kıbrıs konusunda Hükümet Türklerin onurunu savunmazsa mitingler ve gösteriler yaşanacak hareketlerin sadece ilk aşaması olacaktır. Sonraki

⁵³² Dursun Yıldırım, “Yoğun ve Diplomatik Temaslar İçinde Türkiye'nin Kaybettikleri”, *Millî Hareket*, 17, 15 Aralık 1967, 9.

⁵³³ *Millî Hareket*, 17, 15 Aralık 1967, 3-4.

aşamada Türk milleti kendi onurunu düşünmeyen hükümeti görevden uzaklaştırmayı bilecektir.⁵³⁴

Yavuz Yücel, Türkiye’de idarecilerin Kıbrıs konusuna sadece nüfus konusundan baktığını dile getirmektedir. Yücel’e göre Türkiye’de Kıbrıs konusuna milliyetçiler dışında milli ülkü penceresinden bakan yoktur. Yine Kıbrıs’ın Türkiye’nin doğal bir parçası olduğu, askeri ve jeopolitik durumu bakımından öneminin büyük olduğunu kabul eden bir hükümet görülmemiştir. Sadece nüfus konusundan hareket edildiğinden ve Rumların nüfusu Türklerden daha fazla olduğu için söz hakkı Rumlara verilmiş olmaktadır. Bağımsız Kıbrıs konusu uzun süre gündemde tutulmakta ancak zaman içerisinde bu yaklaşım taksime ve daha sonra federal devlete dönüşmektedir. Oysa Rumlar ve Yunanistan ENOSİS görüşünden asla ödün vermemektedir. Bu Rumların ENOSİS’e ulaşmak için Türkiye’yi oyalamasından başka bir anlam taşımamaktadır. Türk idareciler ise meseleye bu pencereden bakmamaktadır. Oysa Türkiye Rumların Türklere saldırıldığı zamanlarda Londra ve Zürih Antlaşmalarına dayanarak açıklama yapmak yerine Kıbrıs’a çıkarma yapmalıdır. Yunanistan Kıbrıs’a NATO silahlarıyla donatılmış birliklerini yerleştirirken nasıl savaş sayılmıyorsa Türk kuvvetlerinin Türkleri korumak için adaya çıkmaları da savaş sayılamaz. Türkiye’de Kıbrıs meselesini geciktiren ve Kıbrıs Türklerinin felaketler yaşamasına sebep olan bizzat hükümettir. Hükümet, Millet Meclisinden her türlü yetkiyi almasına rağmen basında sürekli savaş söylemi kullanmakta ve Türkiye’yi itham ettirmeye çalışmaktadır. Kıbrıs’a Türkiye’nin müdahale etmesini isteyenleri de savaş isteyenler olarak yaftalamaktadır. Bu konuda sağcı ya da solcu farkı gözetilmemektedir. Eğer Türkiye Kıbrıs’a müdahale edecekse Hükümetin izlediği yol gibi her tarafı ayağı kaldırarak değil aniden yapılmalıdır. Ayrıca bu müdahale savaş da değildir. Yunanistan’ın asker yığması nasıl savaş değilse Türkiye’nin müdahalesi de savaş sayılmayacaktır.⁵³⁵

Türkeş partisinin kongresinde Kıbrıs konusundaki düşüncelerini Türkiye’nin güvenliği ve uzun süre Türk hâkimiyetinde kalan, böylece üzerinde Türklerin yaşadığı bir toprak parçası olması açısından değerlendirmektedir. Şöyle ki Kıbrıs Türkiye’ye 400, Yunanistan’a 700 mil uzaklıktadır. Türkiye’nin güvenliği için vazgeçilmez bir parçasıyken Yunanistan’ın güvenliğiyle Kıbrıs’ın herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır.

⁵³⁴ “Rauf Denктаş Tutuklandı”, *Millî Hareket*, 16, 14 Kasım 1967, 2.

⁵³⁵ Gökçeoğlu Yavuz Yücel, “Millî Ülküden Yoksun Olanlar”, *Millî Hareket*, 18, Ocak 1968, 11-12.

Ayrıca Kıbrıs tarihinde hiçbir zaman Yunan toprağı olmamıştır. Buna karşın 350 yıl Türk hâkimiyetinde kalmıştır ve Anadolu'daki Türklerin öz kardeşleri bu ada üzerinde yaşamaktadır. Kıbrıs sorunun çözümünde ise Türkeş'in görüşü kuvvete dayanarak fiili durum yaratılmalı ve sonrasında müzakere yapılmalıdır. Ancak bu şekilde Türkiye'nin menfaatlerine uyan bir anlaşmaya varılabilecektir. Zira şimdiye kadar yapılan diplomatik girişimler ve Yunanistan ile yapılan ikili görüşmeler herhangi bir sonuç vermemiştir.⁵³⁶

Ahmet Kayıhan ise Kıbrıs'ın Yunan ajanlarıyla dolu bir ülke haline dönüştüğüne dikkat çekmektedir. Zaten Yunan ordusunun büyük bir çoğunluğu ajanlardan oluşmaktadır. Kıbrıs'ta Yunan askeri kuvveti ayrıca 33.000 civarındadır. 1000 civarında da subay bulunmaktadır. Öte yandan EOKA militanları ve Sovyet kamplarında eğitilmiş AKEL⁵³⁷ militanları Türk'ün adada yok edilmesi için fırsat beklemekte ancak boş durmayarak propaganda ve sabotajlar yapmaktadırlar. Kayıhan'a göre Yunanistan'ın komşularıyla da çekişmesi bu sürede devam etmektedir. Bulgaristan, Yugoslavya ve Arnavutluk'la ilişkileri iyi değildir ve olacağı da benzememektedir. Bu ortamda beceriksiz siyasetçiler yüzünden Türkiye'nin menfaatleri zarar görmüş, Ada'daki soydaşlara yardım eli uzatılamamıştır. Gereksiz bir şekilde tekrar diplomatik yollar aranmaya çalışılmaktadır.⁵³⁸

Kıbrıs'ta yaşanan olaylara Yunanistan Hükümetinin işi sıkı tutarak yüklenmesine rağmen Türkiye'den ses çıkmamasını Kıbrıslı mücahitler Ankara'da sert bir bildiri yayımlayarak protesto etmiştir. Pankartlarla yaptıkları yürüyüş polis tarafından engellenmiştir. Protestonun sebebi her gün Kıbrıs'ta birkaç Türk'ün Rumlar tarafından vurularak öldürülmesidir. “*Millî Hareket*” dergisi böyle bir olay karşısında her ülkede bu tür protestolar anlayışla karşılanacakken Türkiye'de protestocular polisin sert müdahaleler yapmasını eleştiren yorumlar yapmaktadır. “*Millî Hareket*” dergisine göre ne Başbakan Kıbrıs ile ilgilenmekte ne de tatildeki Dışişleri Bakanı Çağlayangil mücahitlerin sesini duymaktadır. Partiler içerisinde de sadece CKMP Kıbrıs meselesini önemsemekte, seminerlerle, afişlerle Türk toplumuna duyurmaya çalışmaktadır.⁵³⁹

⁵³⁶ “Büyük Kongre”, 18.

⁵³⁷ Kıbrıs Cumhuriyetinde kurulan komünist görüşleri benimsemiş Emekçi Halkın İlerici Partisi.

⁵³⁸ Ahmet Kayıhan, “Kıbrıs'ın Kaderi ve Kaçırılan Büyük Fırsat”, *Millî Hareket*, 17, 15 Aralık 1967, 5-6.

⁵³⁹ *Millî Hareket*, 14, 2 Eylül 1967, 4.

Türkeş ile Kıbrıs için yapılan röportajda Türkeş, kendisinin Kıbrıs doğumlu olmasından ziyade Kıbrıs meselesine ilgi duymasını Türkiye'nin menfaatleri ve korunması bakımından önem verdiğini ifade etmektedir. Çünkü Kıbrıs, Türkiye'nin Akdeniz'e açılmasında Ege'de adaların Yunanlıların elinde olması nedeniyle sıkıştırıldığı bir ortamda, Akdeniz'e doğrudan bağlanma yolu olarak görülmelidir. Öte yandan Türkiye'nin savunulması bakımından Kıbrıs stratejik konumu nedeniyle önemli bir noktadır. Bir diğer konu ise Kıbrıs'ta yaşayan Türklerin Yunanlılar tarafından yok edilmesi tehlikesidir ki Türklerin Türkiye tarafından korunması zaruridir. Keza Etnik-i Eterya hayallerinin boşa çıkarılması için Kıbrıs'ta Türklerin başarılı olması, Kıbrıs'ta tutunması gerekmektedir.⁵⁴⁰

Türkeş'e göre Kıbrıs konusunda Türkiye lehine sonuca varabilmek için üç aşamalı bir strateji izlenmelidir. Birincisi propagandadır. Türkiye propaganda alanında oldukça zayıftır. Oysa Yunanistan dünya kamuoyunu propaganda faaliyetleriyle yanına çekmeye çalışmaktadır. Türkiye'nin bu bakımdan eli güçsüz kalmaktadır. İkincisi diplomasidir. Propaganda da olduğu gibi Türkiye diplomatik faaliyetlerde de oldukça pasif bir tavır sergilemekte, aktif Yunan diplomasisine karşılık verememektedir. Diplomatik bir heyet hazırlanmalı bu konuda ciddi çalışmalar yapılmalıdır. Hem diplomasi hem de propaganda bilimsel nitelikte olmalı, sonuçlar elde etmeye odaklanmalıdır. Üçüncüsü ise Kıbrıs'ta fili güç bulundurmaktır. Zira Yunanistan hâlihazırda Kıbrıs'ta 15 bin kişilik bir kuvvet bulundurmakta ve bu kuvveti NATO silahlarıyla teçhiz etmektedir. Türkiye'nin de en az 15 bin kişilik bir kuvvetle Kıbrıs'ta bulunması, caydırıcı güç olması gerekmektedir. Türkiye'nin Yunanistan'la görüşmesinin hiçbir faydası yoktur. Sadece Yunanistan zaman kazanmaya çalışmaktadır.⁵⁴¹ Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesini engelleyecek herhangi bir antlaşma maddesi yoktur. Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahale etmemesinin temel nedeni Türk hükümetlerinin acziyetidir. Bu da politikacıların ürettiği bahanelerle saklanmaya çalışılmaktadır.⁵⁴²

Tevetoğlu ise Kıbrıs konusunda Türkiye'de yükselen ABD karşıtlığını önleme yolunda yorumlarda bulunmaktadır. Kıbrıs'ın Türkiye için stratejik önemini görmezden gelerek Kıbrıs konusunun hür dünyayı ilgilendiren önemli bir mesele olduğunu dile

⁵⁴⁰ "Kıbrıs ve Türkeş", *Millî Hareket*, 10, 3 Mayıs 1967, 5.

⁵⁴¹ "Kıbrıs ve Türkeş", 5-6.

⁵⁴² "Kıbrıs ve Türkeş", 6.

getirmektedir. Bu bakımdan Kıbrıs'taki ENOSİS hareketini komünistlerin faaliyeti olarak değerlendirmektedir.⁵⁴³

Kıbrıs Barış Harekâtından sonra milliyetçiler bu durumun Turancılık olduğunu ve milliyetçilerin Turancılık noktasında ne kadar haklı olduğu vurgulanmaya başlamıştır. Milliyetçileri maceracılıkla, Türkiye'yi tehlikeye atmakla suçlayan kesimlerin Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında yayın organlarında “Kahraman Ordumuz” şeklinde başlıklar atarak Kıbrıs'a yapılan çıkarmanın haklı gerekçelerini ortaya koymaya çalışmaları “Devlet” gazetesi tarafından Turancılık olarak değerlendirilmektedir. Bu da Turancılığın boş bir macera olmadığını, Türk milletinin milli ülküsü olduğunu göstermektedir şeklinde yorumlanmakta ve Turancıların haklılığı savunulmaktadır.⁵⁴⁴

Milliyetçiler için Barış Harekâtı Turancılığın fiili sahaya geçmesidir. Milliyetçiler, yıllarca Turancılığın bir suç olarak kendilerine isnat edilmesine Barış Harekâtı üzerinden cevap vermektedirler. Milliyetçiler, Turancılığı fikri zeminde ileri sürerken sol görüşlü bir Başbakan tarafından askeri harekât yapılmasını kendi fikirlerinin bile ötesinde bir durum olarak tanımlamaktadır. Zira milliyetçilerin büyük çoğunluğu Turancılık bahsinde Dış Türklerle önce kültürel birlik kurulmalı ve ardından imkânlar dâhilinde siyasi yardımlar yapılmalı fikrini savunmaktadır. Askeri bir harekât milliyetçilerin Turancılığının dahi tasavvurundan öte bir harekettir⁵⁴⁵ şeklinde yorumlanmaktadır.

2.1.3. Balkan Türkleri

Kıbrıs meselesinin yanı sıra Yunanistan'ın İskeçe'de Müslüman halka Rumcayı hayatın her alanında zorunlu tutması ve bu yönde baskılar yapılması konusu gündeme getirilmekte ve Batı Trakya Türklerinin Türkiye'den yardım beklediği ifade edilmektedir. Ancak Türk Hükümetinin Yunanistan'ın yaptığı baskılara ses çıkarılmaması hem milliyetçiler tarafından hem de Batı Trakya Türkleri tarafından üzüntüyle karşılanmaktadır.⁵⁴⁶

⁵⁴³ Nizam Önen, “Fethi Tevetoğlu”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), 4, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 627.

⁵⁴⁴ “Turancılık Görüşüne Karşı Olanlar Kıbrıs Peşinde”, *Devlet*, 249, 12 Ağustos 1974, 5.

⁵⁴⁵ “Kıbrıs Müdahalesiyle Turancılık Fiili Safhasını Yaşadı”, *Devlet*, 254, 16 Eylül 1974, 12.

⁵⁴⁶ *Millî Yol*, 1(43), 23 Kasım 1962, 13.

Ahmet Kabaklı da Türkiye'nin Yunanistan'a karşı son derece müsamahakâr davrandığını ifade etmekte ve bu tutuma son verilmesini istemektedir. Kabaklı'ya göre Yunanistan'ın Türklere ve Türkiye'ye saldırması tabiatı gereğidir. Geçmişte Anadolu içlerine kadar girmiş, her türlü hakaret ve katliamı yapmışlardır. Milli Mücadele'den sonra dost elini uzattığımızda hemen elimize sarılmış ama dost olmamıştır. Bu sefer ilk fırsatta Kıbrıs, Ege Adaları ve Batı Trakya'daki Türkleri hedef tahtasına oturtmuşlardır. Son zamanlarda Yunan darbecileri Batı Trakya Türklerine Lozan'ın verdiği hakları uygulatmamakta, her türlü eziyet ve meşakkati yapmaktadırlar. Türkçe konuşmak, Türk'üm demek, Türk radyolarını dinlemek yasaktır. Türk'üm diyen karakollara alınıp işkenceye muhatap olmaktadır. İşkenceden ölen soydaşlar vardır. Özellikle Gümölcine ve İskeçe'de Türklerin iletişimi her yerle koparılmıştır. Türk okulları kapatılmakta, gözü açık öğretmenler de karakollara alınmaktadır. Türkiye Yunan hatırına Ayasofya'yı Cami yapmazken, Türk İstanbul'u yıkıp altından Yunan dehlizleri çıkarırken, Heybeliada Papaz Okulu Türk düşmanları yetiştirirken ve Rum liseleri, ortaokulları Yunan hayranları yetiştirirken Türkiye bunlara müsaade etmekte, karşılığında Yunanlılar Türklere işkence etmektedir. Türk'ün artık milli şuuru uyanmalı, Batı Trakya ve Kıbrıs Türkü'nün derdine derman olmalıdır.⁵⁴⁷

Emine Işınsoy, Yunanistan Başbakanı Papadopoulos'un bir gazetede Türkiye ile dost kalmaya çalıştıklarını vurgulayan demecine itiraz etmekte, Türklerin Yunanistan tarafından zulme maruz kaldıklarını dile getirmektedir. Işınsoy'a göre Batı Trakya Türkleri birçok insani haktan mahrumdur. Türkiye'deki Rumlar kadar hakka sahip değildir. Sürekli baskı ve yıldırma politikası uygulanmaktadır. Jandarma, diğer güvenlik güçleri sürekli Türklerin peşindedir ve uydurma bahanelerle Türkleri baskı altında tutmaktadır. Yunanistan'da Türk kelimesi ve ay yıldız yasaktır. Hatta kırmızı renge bile tahammülleri yoktur. Türklerin birçoğu yasak bölge olarak ilan edilen dağlarda yaşamakta ve insani şartlardan uzaktırlar. Okul tabelalarına kanunlar Türk yazılmasını uygun görürken gayri resmi olarak bu tabelalar indirilmekte ve Müslüman tabelası asılmaktadır. Türk toplumu farklı gruplara bölünerek birbirine düşürülmeye çalışılmaktadır. Türklere ait gayrimenkulleri satın almak isteyen Yunanlara düşük faizlerle kredi imkânları verilmektedir. Türkün Türk'e arsa, arazi satması ya da altın ticareti yapması yasaktır. Rum'un Türk'e gayrimenkul satması zaten yasaktır. Türklere

⁵⁴⁷ Ahmet Kabaklı, "Ey Millî Şuur Hazretleri", *Millî Hareket*, 12, 1 Temmuz 1967, 5.

yetersiz öğretmenler gönderilerek kültür seviyesi düşürülmeye çalışılmaktadır. Yükseköğrenim yapmak isteyen Türkler ise ya fakültelere kabul edilmez ya da kabul edilse de çeşitli sebeplerle mezun edilmezler. Orduda askerlik görevini ise sadece katırcı sınıfında yapabilmektedirler. Yani Yunanistan'ın Türkiye dostluğu yalandır.⁵⁴⁸

Hikmet Tanyu da Batı Trakya ve Yunanistan'da yaşayan Türklerin sorunlarını Türkiye'de yaşayan Rumlar ile karşılaştırarak ortaya koymaya çalışmaktadır. Tanyu'ya göre Yunanistan'da yaşayan ve Yunan tebaası olan Türkler tamamen esaret altında, insanlık hakları çiğnenerek, mahkûm insanlar gibi yaşamaktadır. Türkiye'deki Rumlar ise azami refahta, okul, yayımcılık, kültürel ve dini huşular, ticaret, ithalat, ihracat alanlarında oldukça rahat bir hayat sürmektedir. Türkiye'deki Rumlar mali, iktisadi veya kültürel alanlarda tamamen özgür bir şekilde yaşamaktadırlar. Oysa Yunanistan'daki Türkler Türk adını dahi kullanmamaktadır. Dini işleri de Yunan yönetimleri tarafından kısıtlanmaktadır. Türk öğretmenler ise tamamen ezilmektedir. Tüm bu gelişmeler Birleşmiş Milletler Anayasası ve Lozan Antlaşması'na aykırıdır. Medeni dünyanın hiçbir yerinde görülmeyecek şekilde Ortodoks Kilisesi devlet içinde devlet gibi hareket etmekte, Yunanistan hiçbir hukuki dayanağı olmadığı halde Ege Adalarını işgal ederek askeri üs kurmaktadır. Böylece Türkiye'yi çembere almakta, hareket alanını sınırlamaktadır.⁵⁴⁹

Batı Trakya'daki Türklerin sorunlarını gidermek için cemiyetler de devreye girmekte, Türk devlet yetkililerinden yardım istemektedir. Mesela Batı Trakya Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Haşim Özgen Başbakan Ferit Melen ile yaptığı görüşmede Yunanistan'da Türklerin Türk, Müslüman ve Pomak olarak farklı gruplara bölündüğünü, bu şekilde Türkler arasında çatışma çıkarılmak istendiğini dile getirmiştir. Ayrıca Türklerin Yunan eğitim sisteminde ilerlemesi istenmemekte, yükseköğretime geçmeleri engellenmeye çalışılmaktadır. Okullarda insanlık dışı baskı ve zulüm uygulanmaktadır. Türkiye'deki Rumlar son derece rahat yaşarken Yunanistan'daki Türkler zulme uğramaktadır. Bu nedenle Özgen Lozan Antlaşması'nın ihlal edildiğini dile getirerek Türk devlet yetkililerinin gerekli temaslarda bulunmasını istemektedir.⁵⁵⁰

⁵⁴⁸ Emine Işın, "Dostluk mu Dediniz?", *Devlet*, 3, 21 Nisan 1969, 2.

⁵⁴⁹ Tanyu, "Zaferimiz Millî Birlik ve Ülkünün Eseridir", 6.

⁵⁵⁰ "Lozan Anlaşması İhlâl Ediliyor", *Bozkurt*, 2, Kasım 1972, 7.

2.1.4. Türkistan Türkleri

ABD ve Avrupa’da yapıldığı kadar bile Türkiye’de esir Türkler için çalışma yapılmaması milliyetçiler tarafından eleştirilen konulardan birisi olmuştur. Dünyada medeniyet ilerledikçe esir milletler de hürriyetlerine kavuşmaktadır. Hür dünyanın esir milletlere desteği ile bu hürriyet kazanılmaktadır. Hür dünya destek vermese, o millete yardım etmese bağımsızlığını kazanması neredeyse mümkün olmayacaktır. Bu nedenle hür dünyanın faydaları görmezden gelinmemelidir. Afrika, Güney Asya gibi bölgelerde bu gerçekleşmiştir. Ancak Türkler hala komünist emperyalizminin esiri durumundadır. Son zamanlarda ABD’de esir Türklere karşı bir ilgi oluşmaya başlamıştır. Buna Türkistan’ı yeni tanımaları sebep olmuştur ancak hemen ilgilerini çekmiş ve sempatiyle bakmışlardır. Özellikle 1954 yılında Türkistanlıların Türkiye’ye göç etmesi ve İstanbul’da “*Readers Digest*” dergisi muhabirlerinin Türklerle yaptığı röportajların yedi farklı dile çevrilerek yayımlanması esir Türklerin tanınmasını sağlamıştır. Türklerin esaretten kurtulamamasındaki en büyük neden seslerini yeterince duyuramamalarıdır. Dünyada bir kamuoyu oluşturulduğunda hür dünya esir Türklerin yanında olacak ve bağımsızlıklarını kazanmaları için Türklere yardım edeceklerdir.⁵⁵¹

Neriman Öztürkmen Türkiye’deki Türklerin öz kardeşlerine sahip çıkmazken yabancıların sahip çıkmasını ne kadar bekleyebiliriz, sorusunun yerinde olacağını dile getirmektedir. Öyle ki Türkiye’de Türkistan’da kimlerin yaşadığı bile pek bilinmemektedir. Basında, Avrupa ve Amerika’da yapılan propagandaların etkisiyle diğer esir milletlerin, mesela Vietnam’ın veya Çekoslovakya’nın durumu anlatılırken esir Türklerden hiç bahsedilmemektedir. Özellikle solcular Batılı ülkelerin esareti altındakilerinin propagandasını yaparken Çin veya Rusya’nın esiri durumundaki Türkleri görmezden gelmektedirler.⁵⁵²

Bilal Hakim, Avrupa’da ve ABD’de yaşayan Türkler hakkında bilgiler vererek faaliyetleri üzerinde durmaktadır. Türkistan dışında yaşayan Türkistanlıların bir kısmı Amerika ve Almanya’da bulunmaktadır. Bunların kendi cemiyetleri de vardır. Gerek Amerika’nın Sesi radyosunda gerekse Alman radyosunda Türkçe yayınlar yapmakta, dergiler çıkarmaktadırlar. Melezleşmemek adına evliliklerini Türkiye’de yapmaktadırlar. Türkistanlıların toplu halde en fazla bulunduğu yer Arabistan’dır.

⁵⁵¹ Bilal Hakim, “Beklediklerimiz”, *Büyük Türkeli*, 1(3), 25 Mayıs 1962, 18-19.

⁵⁵² Neriman Öztürkmen, “Niçin Türkistan Değil de Vietnam”, *Devlet*, 2, 14 Nisan 1969, 11.

Burada ticaretle uğraşmaktadırlar ve ekonomik durumları iyidir. Hangi ülkeden Türkistan'a yardım toplamak için Arabistan'daki Türkistanlılara başvurulsa büyük yardımlar alırlar. Türkler bir arada yaşadıkları için evlilikler yine Türkler arasında yapılmaktadır. Pakistan ve Afganistan'da da Türkistanlılar bir arada yaşamaktadır ve Pakistan'da cemiyet kurmuşlardır. Arabistan'daki gibi Afganistan'da da bir arada yaşadıkları için yine Türkler kendi soydaşlarıyla evlenmektedir . Afganistan'daki Türkistanlıların çoğu Enver Paşa'nın yanında Ruslara karşı mücadele edenlerdir. İran'da bulunan Türkistanlılar ise belli bir öbekte toplanmıştır ancak nüfusları kalabalıktır. Türkiye'de ise iki tür Türkistanlı bulunmaktadır. Birisi eski devirlerde gelen Türkistanlılardır ki bunların durumu daha iyidir. Diğeri ise 1950'lerde Himalayaları aşıp gelenlerdir. Bunlar henüz durumlarını iyileştirememişlerdir. Daha çok Salihli, Niğde, Kayseri'de yaşamaktadırlar. Evlenme konusunda hiçbir sorun yaşamamaktadırlar.⁵⁵³

“*Millî Yol*” dergisi ise 13 Aralık tarihinin Türkistan İstiklal Günü olmasını Amerika bile onaylarken Türkiye'den hiç ses çıkmaması eleştirilmektedir. Türkiye'de sadece Türkistanlılar Yardımlaşma Derneği tarafından 16 Aralık'ta toplantı düzenlenecektir. Oysa Amerika ve Almanya'da oranın devlet adamları tarafından 13 Aralık'ta Türkistan İstiklal Günü kutlanacaktır.⁵⁵⁴

Oğuz Çetinoğlu, Türkiye'de hala 1944'ün kafasıyla, yani suçmuş gibi Dış Türkler konusuna bakan gazetecilerin bulunduğunu ancak yakın zamanda bu tür yaklaşımların biteceği kanaatinde olduğunu ifade etmektedir. 1940'lardan beri Dış Türkler konusunda Amerika ve Almanya sürekli sağduyulu davranıp meseleyi gündemde tutmaya çalışmış, hatta Amerika Senatosunda bir üye doğrudan Dış Türkleri konu alan bir söylevde bulunmuştur. Türkiye'de buna benze bir gelişme yaşandığında o kişi doğrudan suçlu sayılmakta, Türkiye'yi tehlikeye sürüklemekle itham edilebilmektedir.⁵⁵⁵

Türkiye'deki Dış Türklerin faaliyetleri de milliyetçi yayınlarda sık rastlanan haberlerdendir. Ege bölgesinde bulunan Türkistanlılar Manisa'nın Salihli ilçesinde Türkistan'ı tanıtmak, Türkistan'ın tarihi ve kültürü hakkında eserleri derlemek-yaymak, Türkistan el sanatlarını geliştirmek gibi amaçlarla Türkistanlılar Kültür ve Yardımlaşma

⁵⁵³ Bilal Hakim, “Türkistan Dışındaki Türkistanlılar”, *Büyük Türkeli*, 1(5), Temmuz 1962, 7.

⁵⁵⁴ *Millî Yol*, 1(46), 14 Aralık 1962, 11.

⁵⁵⁵ Oğuz Çetinoğlu, “Dış Türkler”, *Toprak*, 7(81), Ağustos 1961, 10-11.

Derneği kurulduğunu duyurmaktadır.⁵⁵⁶ Bazı haberlerde de Dış Türklerle yerlilerin yaşadığı anlaşmazlıklar eleştirel bir yaklaşımla aktarılmaktadır. Mesela Kayseri ili Develi ilçesi kırsalına yerleşen bazı Kazaklar devletin ilgisizliği ve halkın dışlaması yüzünden Amerika'ya göç etmeye karar vermişlerdir. “*Orkun*” dergisine verdikleri röportajda Kazak Türkleri daha önce de Amerika'ya gidebileceklerini ancak Türkiye'yi kendi vatanları olarak görmeleri nedeniyle kaldıklarını, Buna rağmen hiçbir şekilde değer verilmediğinden göç etme kararı aldıklarını ifade etmişlerdir.⁵⁵⁷

Dış Türklerin esaretten kurtulması bağlamında mevcut işgalcilerin yani Rus ve Çin yönetimlerinin iktidardan uzaklaşması ya da rejimlerini değiştirmesi Türklerin kurtulması için yeterli görülmemektedir. Hasan Oraltay, Tayvan lideri (Milliyetçi Çin) Çan Kay Şek'in bir konuşmasında Çin'in komünist işgalinden kurtarılıp hür dünyaya katılmasından sonra Tibet'e de hürriyet verileceği söylemini örnek bir hareket olarak değerlendirmektedir. Doğu Türkistan için de hürriyetin Çin'in komünistlerden kurtarılmasıyla mümkün olacağını düşünmektedir. Ancak bazı Doğu Türkistan'ın liderliğine soyunanların akıllıca hareket etmediği, Çan Kay Şek'in özgürlüğe kavuşmanın ardından diğer milletlerin özgürlük taleplerinin de anlayışla karşılanacağı söylemini politik olarak değerlendirmeden sert cevaplar vermelerini yersiz görmektedir. Oraltay'a göre Milliyetçi Çin ile Doğu Türkistan'ın komünist Çin'e karşı kader birliği yaparak omuz omuza mücadele etmeleri gerekmektedir.⁵⁵⁸

Ruhi Cebeci ise Milliyetçi Çin Büyükelçisi Shao Yu-Lin'in “*Yeni İstanbul*” gazetesinde “*1962'den 1963'e Geçerken*” başlıklı makalesinde antikomünistlerin birlikte hareket etmesi, komünizmin insanlığın en büyük sorunu olması yönündeki söylemlerini son derece olumlu karşılamaktadır. Cebeci'ye göre de komünizm düşmanları birlikte hareket etmeli, özgürlük uğrunda ne gerekiyorsa kendi milleti gibi diğer milletler için de istemelidir. Ancak Milliyetçi Çin Büyükelçisinin Doğu Türkistan'ın bağımsızlığı ile alakalı hiçbir şey söylememesi dikkat çekmektedir. Cebeci bu durumdan rahatsızlığını dile getirmekte, komünist idare yıkılıp milliyetçiler Çin'e egemen olduğunda Türklerin ne durumda olacağının merak konusu olduğunu dile

⁵⁵⁶ *Büyük Türkeli*, 1(6-7), 25 Eylül 1962, 21.

⁵⁵⁷ *Orkun*, 2(21), Ekim 1963, 31.

⁵⁵⁸ Hasan Oraltay, “Örnek Bir Hareket”, *Büyük Türkeli*, 1(5), Temmuz 1962, 11, 14

getirmektedir.⁵⁵⁹ Hemen her konuya değinen Shao Yu-Lin'in Türklerin bağımsızlıklarını gündeme getirmemesi Türk milliyetçileri tarafından şüpheyile karşılanmaktadır. Komünizm karşısında farklı milletlerin milliyetçilerinin ortak hareket etmesine dönük yaklaşımlara şüphe ile bakılmaktadır.

Baymirza Hayıt ise ABD'de yaşayan Beyaz Rusların Kızıl Ruslardan aslında pek bir farkı olmadığını, sadece yöneticilerin değişmesi gerektiğini ancak idare tarzı ve emperyalist yapının aynı kalması yönünde açıktan fikir beyan etmeseler de yaklaşımları aralarında pek bir fark olmadığını dile getirmektedir. Sovyetler Birliği sınırları içerisinde hâkim milletin Ruslar olduğu, Sovyet rejimi yıkılsa bile iş başına gelecek demokrat Ruslar toprak kaybına izin vermemeli ve en kötü ihtimalle federasyon şeklinde örgütlenmelidir. Zira Rusya ekonomik olarak da birbirine bağlı bir ülkedir. Öte yandan Boğazlar konusunda da Kızıl Ruslarla Beyaz Ruslar arasında bir görüş farkı yoktur. Yani her ihtimalde Rus emperyalizmi devam edecektir. Bu yüzden ABD'de yaşayan Türkler bağımsızlıkları için mücadele etmeli Beyaz Ruslara da güvenmemelidir.⁵⁶⁰

Hızır Bek Gayretullah ise Dış Türklerin sorunlarına farklı bir boyuttan bakmakta ve Sovyetlerin Sibiry'a da nükleer denemelerini farklı bir açıdan değerlendirip Çin'in Türkistan'ı Türklerden arındırmak adına fırsata çevirdiğini ifade etmektedir. Çin, Sibiryadaki denemelerden Doğu Türkistan'ın zarar görmesi nedeniyle bölgenin boşaltılmasını istemekte, bunu da radyo yayınlarıyla duyurmaktadır. Hızır Bek ise Türkistan'ın boşaltılması sonrasında bu bölgeye kimlerin yerleştirileceği sorusunu sormaktadır.⁵⁶¹ Aynı yaklaşım Ziyaeddin Babakurban'da da görülmektedir. Babakurban, Sovyetlerin Sibiry'a da nükleer bomba denemeleri yaptığı haberlerini Batı basınından takip ederek aktarmaktadır. Hollanda, İsveç, ABD, Hindistan, Japonya ve hatta Çin'in bu tür denemelerden duyduğu rahatsızlığı dile getirmektedir. Doğu Türkistan'ın bir kısmında da etkili olan bu denemeler insanlar üzerinde tesir etmiş bazılarında tedavisiz deri hastalıkları çıkmasına neden olmuştur. Ayrıca gıdaların ve suyun tüketilmesi ciddi tehlikeler barındırmaktadır.⁵⁶² Çin'in Doğu Türkistan'da

⁵⁵⁹ Ruhi Cebeci, "Bir Makalenin Düşündürdükleri", *Büyük Türkeli*, 1(10), 25 Aralık 1962, 14, 19.

⁵⁶⁰ Baymiraz Hayıt, "Bugünü Rusya Yerine Demokratik Rusya Kurulabilir mi?", *Millî Hareket*, 1(8), 10 Mart 1967, 6-7.

⁵⁶¹ Hızır Bek Gayretullah, "Ve Şimdi de Atom Külleri", *Toprak*, 7(85), Aralık 1961, 15.

⁵⁶² Ziyaeddin Babakurban, "Radyo-Aktivite ve Türkistan", *Toprak*, 7(85), Aralık 1961, 11.

Türkleri bölgeden çıkararak Çinlileri yerleştirmesi ve bu faaliyetlerini gerçekleştirirken Türk mimarisinin silinmesinden mezarlıkların boşaltılmasına, halkın toplu halde dağlara sürülmesinden Doğu Türkistan ile haberleşmenin kesilmesine kadar⁵⁶³ uzanan uygulamalarda bulunmuştur. Bu uygulamalar Doğu Türkistan’da Türklerin toplu halde yaşamasının da önüne geçmek istendiğini göstermektedir.

“*Millî Yol*” dergisi, Macarların 1956 Ekim’inde Sovyetlere karşı ayaklanıp bağımsızlık istemesini ve Sovyetlerin bu gösterileri şiddetle bastırılmasının hikâyesini anlatarak bir milletin bağımsızlık yolunda neler yapabileceğini vurgulamaktadır. Böylece Macar İhtilali bir örnek olarak gösterilmekte, Sovyetler atındaki milletlere örnek olarak sunulmaktadır.⁵⁶⁴ Milliyetçi yayınlarda 1956 yılındaki Macar ayaklanmasını vurgulaması ve Macarları desteklemesi komünizm karşısında ortak hareket etmenin bir yansıması olarak görülebilir.

Esir Türk yurtlarının isimlerinin mevcut duruma göre uyarlanması da milliyetçileri rahatsız eden hususlardan biridir. Mesela esir Türk topraklarının Rusya veya Çin olarak adlandırılması yanlıştır. Bu durum sadece yabancılarda değil Türkiye’de de göze çarpmaktadır. Okul kitaplarında, atlaslarda, çeşitli gazete ve dergilerde Azerbaycan, Kırım, İdil-Ural gibi yurtlara Rusya, Türkistan’a Sinkiang ya da Çin denmektedir. Hatta bu bölgelerden gelen Türklerin dahi Rusya ya da Çin’den geldiği söylenmektedir. Esir Türklerin yurtlarını kurtarmak için verilen mücadeleler böylece boşa çıkmakta, o topraklar Çin’in ya da Rusya’nın toprağı olarak lanse edilmektedir. Bu durum da Türkler emperyalist olarak mı görülecek? Başkalarının topraklarını işgal etmenin peşindeler mi? Bir coğrafyanın nasıl adlandırıldığı bu noktada oldukça önemlidir. Türklerin asırlardır ana yurdu olan diyarlar farklı isimlerle adlandırılmakta, farklı milletlerin öz toprakları olarak gösterilmeye çalışılırken bazı bilinçsiz kimseler de bu yanlış pekiştirmektedirler. Oysa Yunanlılar hala İstanbul’a Konstantinople demektedir. Milli davalarından asla vazgeçmemektedir. Yine sömürge durumunda bulunan ülkelerde mesela bir zamanlar Mısır veya Hindistan’a giden birisi İngiltere’ye gidiyorum demiyordu. Ancak bugün Azerbaycan’a ya da Kırım’a giden biri Rusya’ya gittiğini söylemektedir.⁵⁶⁵

⁵⁶³ “Türkistanda İmha”, *Millî Yol*, 1(2), 2 Şubat 1962, 13.

⁵⁶⁴ “Macar Şahlanması”, *Millî Yol*, 1(40), 2 Kasım 1962, 8-11.

⁵⁶⁵ Kurt, “Eski Türk Yurtları (Rusya) Değildir”, *Millî Hareket*, 1(7), 1 Şubat 1967, 15.

Mehmet Sadık Aran, Dünyada bütün milletlere, hatta Afrika'daki yamyamlara dahi hürriyetleri verilirken yüzlerce yıl hür yaşamış bir milletin evlatlarına haklarının verilmemesine, komünizm maskesi altındaki Rus emperyalizmi tarafından sömürülmesine değinmektedir. Dünya'da yüz milyonun üzerinde Türk bulunmakta ancak bunun altmış milyonu esaret altında yaşamaktadır. Ayrıca Türklerin üzerinde yaşadıkları topraklar başkasının malı da değil kendi öz topraklarıdır. Ancak Rus emperyalistler bu toprakları işgal etmiş, değerli madenleri, yer altı kaynaklarını sömürmüş, Türk aydınları öldürmüştür. Aren'e göre Türkler tarih boyunca hakka, hukuka riayet etmiş, güçlüyken daha hakkı gözetmiş ve edebiyatı hakkın gözetilmesi ile ilgili sözlerle doludur. Hakka riayet eden bu millet kendi hakkını istemektedir.⁵⁶⁶

II. Dünya savaşı sırasında Almanlarla birlikte olup Sovyetler karşı savaşan Türkistan gönüllü birliklerinin kurulmasında büyük rol üstlenen Kayyum Han'ın İstanbul'da bulunduğu sırada Türkistan ile ilgili verdiği bilgileri “*Millî Yol*” dergisi yayımlamıştır. Kayyum Han, Özbekistan'ın lideri Reşidov'un Sovyet taraftarı olduğunu, her fırsatta Sovyetleri övdüğünü, geri kalmış ülkeleri ileri gitmiş ülkelerin kurtarması gerektiğini savunmasını dile getirmiştir. Reşidov, aslında komünizmin iyi bir rejim olduğunu, Sovyetlerin uygulamada başarısızlık yaşadığını, Türkistan'da komünizmi yaygınlaştıramadığını, Türkistanlıları Rus toplumu içerisinde eritme girişimlerinin neticesiz kaldığı dile getirmektedir.⁵⁶⁷ Bu tür tartışmalar, her ne kadar Türk olsa da ideolojik farklılıklar ve meselelere farklı açılardan bakılması nedeniyle Türkistan'ın bağımsızlığı konusunda bazı anlaşmazlıkların yaşandığını göstermektedir.

Hasan Oraltay, milliyetçilerin sıklıkla tekrar ettiği Rusya ve Çin'in Türkistan'ı önce kendi aralarında ikiye, daha sonra ise kendi hakimiyet alanlarında birçok parçaya bölüp uydurma millet isimleri ve dillerle Ruslaştırmak ve Çinlileştirmek istediklerini ileri sürmektedir. Bu nedenle hür dünyadaki Türkistanlıların birleşmesi, birlikte hareket etmesi gerekmektedir. Rusya'nın ve Çin'in bölme çalışmalarını engellemek için Türkistan'ı parçalar halinde değil bütün halinde “*Ulu Türkistan*” olarak düşünmeli ve onun kurtuluşu için birlikte çalışılmalıdır.⁵⁶⁸ Birbirinden kopuk hareketler ve bölgecilik başarılı bir sonuç vermeyecektir. Bölgecilik noktasında Kara Buğra 1962 yılı Aralık ayı

⁵⁶⁶ Mehmet Sadık Aran, “Türklerin Hakkı Verilmelidir”, *Millî Hareket*, 1(7), 1 Şubat 1967, 14-15.

⁵⁶⁷ “Veli Kayyum Han'ın Dedikleri”, *Millî Yol*, 1(19), 8 Haziran 1962, 6- 7.

⁵⁶⁸ Hasan Oraltay, “Millî Dâvâ Her Şeyden Üstündür”, *Büyük Türkeli*, 1(2), 25 Nisan 1962, 8.

içerisinde düzenlenen Türkistan-Doğu Türk illeri Kongresinde edindiği intibaları anlatırken isminde Türkistan geçen birkaç tane dernek olduğunu ancak bu dernekler arasında bazı anlaşmazlıkların meydana geldiğini dile getirmektedir. Bazı Türkistanlılar kişisel hırsları yüzünden, bazıları ise bölgecilik yaparak bütünleşmiş bir Türkistan davasına zarar vermektedir. Oysa Türkistanlıların bölgecilikten uzaklaşarak bir bütün halinde hareket etmeleri gerekmektedir.⁵⁶⁹ Milliyetçilere göre nasıl Türkiye'nin milli birliğini sağlaması gerekiyorsa esir Türk yurtları da Türklük etrafında birlik sağlamalı ve birlikte mücadele etmelidir.

2.2. TÜRK LÜĞÜ KORUMAK VEYA KÜLTÜR BİRLİĞİ

Milliyetçilerin Turancılık konusundaki söylemlerinde vurgunun daha çok esir Türkler üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Milliyetçi söylemlerde bu durumun ortaya çıkmasında 1960'lı ve 1970'li yıllarda milliyetçilerin uzak hedeflerden ziyade güncel siyasete ısınmış olmaları önemli bir nedendir. Yine Galip Erdem'in mevcut şartlarda Dış Türklere yapılabilecek tek şeyin ilgi duymak olduğunu söylemesi de Turancılığın siyasi hedefleri adına şartların uygun olmadığının ifadesidir.⁵⁷⁰ Erdem için Türk Dünyası'nın çağdaş durumuyla ilgilenmekten kasıt bir teşkilat kurup faaliyet yürütmek değildir. Yapılan şey esir kardeşlerin düşünülüp, acılarını duymanın ötesine geçmemektedir.⁵⁷¹ Ancak Turancılık konusunda söylemlerin azalması meselenin kapandığı anlamına gelmemektedir. Zira önce kültür birliği ve Esir Türklerin milli kimliklerinin muhafazası istenirken ardından bağımsızlık ve tüm Türklerin birleşmesi talebi dile getirilmektedir. Yani mevcut şartlar bağımsızlığı sağlayamayacağından ileri bir zamana bırakılmıştır denebilir.

Türkiye'nin ve dünyanın şartları siyasi amaçlara izin vermediği düşüncesinden hareketle vurgu kültür ilişkilerine kaymıştır. Oğuz Özbek belki mevcut durumun da etkisiyle tüm Türkler arasında siyasi birliğin olamayacağını ifade etmektedir. Özbek'e göre Turancılık zaten Türk milliyetçiliğinin bir unsurudur. Ancak Turancılığı askeri ve siyasi manada anlamamak gerekir. Zira yüzyıllar önce Türkler dünyanın farklı coğrafyalarına dağılmış ve gittikleri yerlerde devlet kuracak kadar yoğun nüfuslara

⁵⁶⁹ Kara Buğra, "Türkistan-Doğu Türk illeri Kongresi Dolayısıyla", *Büyük Türkelî*, 1(10), 25 Aralık 1962, 15.

⁵⁷⁰ İleriş Metin, "Turancılık Suçlaması (IV): Elbette Turancı Olmamaktan Suçluyuz!", 12.

⁵⁷¹ İleriş Metin, "Turancılık Suçlaması (V): Tutsak Türklerle İlgilenmek Suç mudur?", *Devlet*, 172, 19 Şubat 1973, 12.

sahip olmuşlardır. Zaman içerisinde de birbirleriyle bağları koparak başkalaşmaya başlamışlardır. Ancak bu durum tek bağımsız Türk devleti Türkiye'nin onlarla ilgisini kesmesi anlamına gelmez. Araplara gösterilen ilgi dış Türklerden esirgenmemelidir. Dış Türklerle kültürel bağlar korunmalı ve hatta geliştirilmeye çalışılmalıdır. Ancak onları esaretten kurtarmak adına askeri ve siyasi faaliyetler Türkiye'nin aleyhinde olacaktır. Bağımsızlıklarını kazanıp bütün Türklerin birleşmesi de hoş bir hayaldir ancak realitede bu durumun gerçekleşmesi mümkün değildir. Bu yüzden bağımsızlığı kazanan Türk devletleri ile kültürel ilişkileri güçlü tutmak Türklük için çok daha faydalı olacaktır.⁵⁷²

Sami Kırda ise dikkatleri Türkiye'nin yakın çevresine çekmekte, Turancılık gibi büyük hedeflere yönelmeyi tehlikeli görmektedir. Asıl yapılması gereken Türkiye'nin komşusu olan ülkelerdeki Türkler ile kültür ilişkilerini sürdürmektir. Kırda'ya göre Türkiye iç meselelerle, ekonomik ve sosyal meseleleriyle uğraşırken Türkiye dışında yaşayan Türklerin sorunları gündemin dışında kalmakta, unutulmaktadır. Oysa çok kısa zaman önce ana vatandan ayrı kalan Irak Türkleri her zaman hatırlarda tutulmalı, bu soydaşlara nasıl yardım edilebilir sorusu her zaman sorulmalıdır. Türkiye dışında yaşayan ve azınlık konumundaki Türklerin yaşadığı ülkelerle kültür yoluyla sağlam dostluklar kurmak gerekmektedir. Böylece hem dünya barışına hizmet ederek ilgili bölgedeki anlaşmazlıkların önü kesilmiş olacaktır hem de anavatanından uzak olan Türkler korunacaktır. Türklerin kimsenin toprağında gözünün olmadığı hem dindaş Suriye ve Irak hem de NATO ortağı Yunanistan ile daha sağlam ilişkiler kurulabilecektir.⁵⁷³ Böylece Türkiye'nin ve komşularının ekonomik, sosyal ve siyasi yönlerden makul uluslararası ilişkiler çerçevesinde gelişmesi hızlanacaktır.

Türk birliği ülküsü, dünyadaki bütün Türklerin bir millet ve bir devlet şeklinde örgütlenmesi, bir bayrak altına toplanması ülküsüdür. Bu durum bazı kimselere ilk bakışta ütopya gibi gelebilir. Ancak unutulmamalıdır ki 1919 yılında Anadolu'da bağımsız bir Türk devleti kurmak da o dönemin şartlarına göre bir ütopyaydı. Her hakikat önce hayalle başlar. Türk birliği ülküsü yani Turancılık söz konusu olduğunda Rusya ya da sınırları içerisinde Türk yaşayan diğer devletlere saldırmak, o toprakları fethetmek diye algılanmaktadır. Oysa Türk birliğini isteyenler Türkiye'nin zarar görmemesi gerektiğini, Türkiye'nin korunması ve yükselmesi gerektiğini

⁵⁷² Oğuz Özbek, "İrk Meselesinin Bugünkü Durumu", *Toprak*, 7 (84), Kasım 1961, 10.

⁵⁷³ Sami Kırda, "Unuttuğumuz Bir Ödev", *Orkun*, 2(13), Şubat 1963, 2.

bilmektedirler. Onun için fırsat beklenecek, şartlar gözlenecektir. Türkes'e göre Türk birliğini isteyenlerin amacı her türlü insan hakkından mahrum bulunan ve işkenceyle yok edilmeye çalışılan esir Türklerin meşru zeminde propaganda yoluyla haklarını korumaktır. Diplomasi aracılığıyla esir Türklere her türlü yardım yapılmalıdır. İmkânlar dâhilinde kültür birliği kurulmalı ve kuvvetlendirilmelidir. Esir bulundukları ülkelerden gelen Türkler sıcak bir şekilde karşılanıp imkânlar dâhilinde her türlü yardım yapılmalıdır. Uzak amaç ise bağımsızlıklarını aldıktan sonra Türk devletleri arasında sağlam bir birlik oluşturarak Türk birliğini sağlamaktır. Bu amaçların Türkiye'ye hiçbir zararı yoktur. Aksine büyük faydaları vardır. Bu ülkü halka, özellikle de gençlere büyük heyecan verir ve kalkınmayı hızlandırır.⁵⁷⁴

Türkes'in aşamalı olarak gerçekleştirilebilecek bir ülkü olarak ifade ettiği Turancılığın en önemli aşaması kültür birliği olarak görülmektedir Kutluk Alp Gökbörü'ye göre kültür birliği ortak ruhu teşkil edeceğinden sonraki adımları atmanın da basamağı olacaktır. Siyasi birlik olmasa dahi ruh birliği yani kültür birliği sağlandığında Turan gerçekleşmiş sayılabilir.⁵⁷⁵ Ahmet Turan Alkan ise siyasi birlik meselesinin halihazırda milliyetçilerin veya Turancılığın konusu olmadığı fikrindedir. Öncelik Türklerin kendi izinin bulunduğu, kendisinin yaşadığı vatanlarına tekrar hakim olmasıdır. Yani kendi topraklarında esir durumdaki Türkler kurtulup kendi topraklarına hükmetmelidir. Siyasi birlik ise muayyen bir konudur ve zamanı geldiğinde konuşulmalıdır.⁵⁷⁶ Alkan'a göre Türk birliği anlamına gelen Turancılığın bu hedefine mevcut şartlarda varması mümkün olmadığından güncel uğraşı bu hedefe ulaşmak adına zemini hazırlamaktır. Bu bağlamda ilk olarak dil ve kültür birliği sağlanmalıdır. Eğer bu birlik sağlamazsa aynı millet olma özelliği yitirilecektir. Bunun için Türklerin yaşadığı ülkelerle kültürel anlaşmalar yapılmalı, o ülkede yaşayan Türk topluluklarının Türkçe eğitim görmesi sağlanmalıdır. Bu aşamadan sonra Türkler üzerinde kurulan baskı sona erdirilmeli, zorla yerinden edilen, sürgüne gönderilen Türklerin kendi yurtlarına geri dönmeleri sağlanmalıdır.⁵⁷⁷

Alkan'ın altını çizdiği dil ve kültür birliği, aslında kültür birliği ifadesinin odak noktasını işaret etmektedir. Zira Mehmet Eröz, Muallimler Birliğinin düzenlediği İkinci

⁵⁷⁴ Alparslan Türkes, "Türkçülük ve Türk Birliği", *Milli Hareket*, 3, 1 Aralık 1966, 19.

⁵⁷⁵ Kutluk Alp Gökbörü, "Dilde Türkçülük", 37.

⁵⁷⁶ Ahmet Turan Alkan, "Esir Milletler Haftası ve Turancılık Meselesi", 4.

⁵⁷⁷ Ahmet Turan Alkan, "Esir Milletler Haftası ve Turancılık Meselesi", 5.

Türk Dil Kongresinde Türkiye dışındaki özellikle Sovyet egemenliği altındaki Türklerin dil üzerinden kimliklerinden koparılmaya çalışıldıklarını ve Türkler arasındaki ilişkinin bitirilmesinin amaçlandığını ifade etmektedir. İsmail Gaspiralı'nın “*dilde, fikirde, işte birlik*” şiarıyla başlattığı “*Tercüman*” gazetesi yayını ve Cedidcilik Hareketi Türk Dünyası'nda ortak bir dil oluşturmaya başlamıştır. Ancak 1917'de Rusya'da komünistlerin devrimle iş başına gelmelerinden sonra milliyetler konusundaki tutumlarındaki değişiklik Türkistan Türklerinin bölünmesine, hem birbirleri arasındaki dili hem de Türkiye ile dil bağlantısını kaybedilmesine neden olmuştur. Önce Türkiye ile ortak alfabe kullanılması diye Azerbaycan'a Latin alfabesini getirmişler, Türkiye'nin 1928'de Latin alfabesine geçmesinden sonra ise Kiril alfabesi zorunlu tutulmuştur. Böylece yayınlar üzerinden ortak dil ortadan kaldırılmıştır. Yine Kırgız, Kazak, Türkmen, Özbek, Tatar gibi Türk kabilelerine ayrı sesler yükledikleri alfabeyi zorunlu tutmuşlar, yerel kavramları ön plana çıkarak dil birliğini bozmuşlardır. Hissi bakımdan bu Türkler Türklüklerini kaybetmemiştir. Mesela Türkiye'den giden heyetler her yerde Türkler tarafından sevinç ve heyecanla karşılanmıştır. Ancak Azerbaycan dahi Türkçe basılı yayın ve TRT yayınlarından bir şey anlayamadığını dile getirmektedir. Bu durum ise Türkiye'de dahi dilin ne kadar bozulduğu ortaya koymaktadır.⁵⁷⁸

Tahir Çağatay da Türkler arasındaki kopukluğun dil üzerinden gerçekleştirildiğinin altını çizmektedir. Talat Tekin'in “Pantürkizm Ülküsü ve Dilde Birlik İddiası” başlığıyla Türk Dili dergisinde yayımlanan yazısına getirdiği eleştiride Sovyetlerin Çarlık Rusya'dan daha sistematik bir şekilde Türkleri parçalamak için dil meselesini ele aldığını ifade etmektedir. Çarlık Dönemi'nde Türkler dört bölgeye bölünürken Sovyetler döneminde Türklerin birlik olmasından endişe edilerek her kabile ayrı milletmiş gibi örgütlendirilmiş ve Türkçenin şiveleri olan diller de bağımsız diller gibi kendi bölgelerine hapsedilmiştir. Böylece Türk ve Türkistan kavramları unutturularak Kazak, Kırgız, Türkmen, Özbek gibi millet isimleri üretilmiş; coğrafya ise Orta Asya olarak adlandırılmıştır.⁵⁷⁹

Ruhi Cebeci de dünyanın neresinde olursa olsun aynı milletin fertleri arasında iletişimi sağlayan ve milli kimliği muhafaza eden temel unsurun dil olduğunu vurgulamaktadır. Sadece Türkiye Cumhuriyeti bağımsız bir devlet olsa da Asya'da

⁵⁷⁸ Mehmet Eröz, “Dış Türklerde Dil Fâciâsı”, *Töre*, 8 (93), Şubat 1979, 32-35.

⁵⁷⁹ Tahir Çağatay, “Sovyet Sömürge Siyaseti ve Türk Dili”, *Töre*, 9 (79), Aralık 1977, 16-18.

yaşayan 60 milyon Türk bulunmaktadır. Bu Türklerin Türklüğünü koruyan, onların farklılaşmasını engelleyen Türkçedir.⁵⁸⁰ Bu kültürel bağ Türklerin hala yok olmadan ayakta kalabilmelerini sağlamıştır. Zira Türkiye’den bir heyetin Sovyetler Birliğine yaptığı geziye dair gazetelerde çıkan gezi notlarını değerlendiren Kurt Tarık, Sovyet işgali altındaki Türklerin manevi yönlerinin son derece sağlam olduğunu dile getirmektedir.⁵⁸¹ Bu da kültürel kuvvetin bir sonucudur.

İbrahim Kafesoğlu da Türkçe meselesini sadece Türkiye’yi değil bütün Türklük alemi ilgilendiren bir mesele olarak görmektedir. Çünkü bütün Türklerin dili Türkçedir ve Türklüklerini dillerine borçludur. Öte yandan Türkler arasındaki ilişkinin de temel aracı yine Türkçedir. Duygular ve düşünceler dil vasıtasıyla üretilmekte ve yayılmaktadır. Türk Dünyasının geleceği için, Türk milletinin birliği için uydurma bir dil değil tarihi şahsiyeti olan ve herkesin birbirini anladığı Türkçenin yaşatılması gerekmektedir.⁵⁸²

1960-1980 sürecinde milliyetçilerin Turancılıktan maksatları daha çok dil birliğine dayanan bir kültürel faaliyet alanı olarak kabul edilse de Cumhuriyet Dönemi’nin en önemli Turancısı Atsız bu yaygın görüşe itiraz etmektedir. Öncelikle Atsız, Türkçülük ve Turancılık kavramlarının yanlış kullanımları nedeniyle bu kavramları yeniden tanımlamaktadır. Buna göre: “*‘Türkçülük’, Türk ülkesi, yani Türklerin her alanda her millettten üstün olması düşüncesi; ‘Turancılık’ ise Türkçülüğün siyasî amacı, yani yeryüzündeki bütün Türklerin, geçmişte olduğu gibi, tek devlet halinde birleşmesidir*”. Atsız, kültür birliği yerine doğrudan siyasi birlikten bahsederek Turancılığı tarif etmektedir.⁵⁸³ Atsız’a göre Turancılığı Türkler arasında kültür birliği kurmak anlamında düşünmek boş ve yanlış bir yaklaşımdır. Çünkü kültür birliğinin ancak siyasi bir birlikten sonra ortaya çıkması sosyal bir kanundur. Türk düşmanı milletlerin hâkimiyeti altındaki Türkleri kültürel bakımdan birleştirme şansı yoktur. Yabancı millet buna izin vermeyecektir. Sovyetlerin yerel dilleri edebi dil haline getirdiği bir ortamda Türkiye Türk’ü ile kültürel bakımdan birleşmesine imkân yoktur.

⁵⁸⁰ Ruhi Cebeci, “Dil ve Millet”, *Türkeli*, 2, Haziran 1968, 25-26.

⁵⁸¹ Kurt Tarık, “Ah Tutsak Kardeş”, *Millî Hareket*, 16, 14 Kasım 1967, 19- 20.

⁵⁸² İbrahim Kafesoğlu, *Türk Milliyetçiliğinin Meseleleri*, 88.

⁵⁸³ Atsız, *Turancılık, Millî Değerler ve Gençlik*, 32.

Zaten böyle bir güç varsa ordular bu ülkeleri kurtarabilir. Kültür birliği ancak bundan sonra mümkün olabilir.⁵⁸⁴

Atsız, Turancılık için doğrudan siyasi birliği işaret etse de 1960-1980 dönemi milliyetçilerinin büyük çoğunluğu için Turancılık Ziya Gökalp'in işaret ettiği gibi aşamalı ve kültüre dayanan bir süreç olarak kabul edilmiştir. Güncel siyasi olayların içinde bulunulması, partileşme ve silahlı çatışma ortamının getirdiği günü kurtarma düşüncesi Turancılık gibi uzak bir ülkeye beklenen önemin verilmemesi, Turancılığın öncelikli bir konu olamamasına sebebiyet vermiştir.

⁵⁸⁴ Atsız, Turancılık, Milli Değerler ve Gençlik, 17-18.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİLLİYETÇİLERİN DİĞER FİKİR AKIMLARINA BAKIŞLARI

3.1.MİLLİYETÇİLERİN YAKIN GÖRDÜĞÜ FİKİRLER

Türk milliyetçiliği düşüncesinin 1960-1980 yılları arasındaki durumunun anlaşılabilmesi adına milliyetçilerin diğer fikir akımlarına yaklaşımları önemli bir konu olarak belirmektedir. Milliyetçiler, bazı fikirleri milliyetçi düşünceye yakın bulup Türklüğün mukadderatı için olumlu görse de bazı fikirleri Türklük ve Türkiye için son derece olumsuz bir bakışla değerlendirmektedir. Milliyetçilerin, yer yer eleştiriler de milliyetçi düşünceyle yakın gördükleri ilk görüş Atatürkçülük/Kemalizmdir. Milliyetçiler tarafından tercih edilen kavram Kemalizmden ziyade Atatürkçülük olmuştur. Atatürkçülük, milliyetçilere göre milliyetçilikle örtüşen bir fikir. Zira Atatürk, hem asker hem de devlet adamı olarak Türk milletinin kurtarıcısı ve koruyucusu olmuş, Türklük gururunu yükseltmiş Türk büyüklerinin başında gelmektedir. Ancak Atatürk'ün görüşleri olan Atatürkçülük, milliyetçilere göre özellikle sol görüşlüler tarafından istismar edilmekte, onun milliyetçi yönleri görmezden gelinmekte, devrimciliği veya ilericiliği, sosyalist veya Marksist devrim olarak lanse edilmeye çalışılmaktadır. Milliyetçilere göre asıl Atatürkçü milliyetçilerdir.

Türk milliyetçiliğinin 1960-1980 dönemde, yine birtakım eleştiriler getiriler de milliyetçiliğe yakın gördükleri diğer fikir akımı İslamcılıktır. İslamcılık ile milliyetçilik arasındaki ilişkiler Osmanlı Dönemi'ne kadar geri gitmektedir. Din başka bir ifade ile Türkler için İslam, milliyetçiler için milletin temel unsurlarından birisi olarak görülmektedir. Tek Parti Dönemi'nde devletin benimsediği laik/seküler milliyetçilik anlayışı haricinde İslam, Türk milliyetçiliğinin içerisinde her zaman görünür olmuştur. Özellikle Soğuk Savaş Dönemi'nin özel şartlarında sola karşı manevi yönü güçlendirmek adına İslam milliyetçiliğinin içinde oldukça etkin bir konum kazanmıştır. 1960 sonrasında da milliyetçiler arasında İslami söylemlerin arttığı görülmektedir. Öyle ki muhafazakâr/mukaddesatçı milliyetçilik anlayışı Türklük ile İslamı eşitlemiş, Türk-İslam Sentezi veya Türk-İslam Ülküsü olarak ifade eder olmuştur. Ancak İslamcılarının milliyet fikrini inkâr eden yaklaşımları milliyetçilerin eleştiri oklarını üzerine çekmiştir. Bunun yanı sıra cemiyetler bağlamında İslamcılar ile milliyetçiler mücadele etmek

durumunda kalmıştır. Gerek bir cemiyeti kontrol etmek gerekse siyasi sahada etkinliği arttırabilmek adına girişilen mücadele, fikri tartışmaları da beraberinde getirmiştir.

3.1.1. Atatürkçülük

Türk Milli Mücadelesi'nin lideri ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu olarak Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti tarihi boyunca bazen daha yoğun bazen daha seyrek olarak sürekli gündemde olmuştur. Bu gündemde oluş, bazı zamanlarda eleştiri ancak çoğunlukla anma ve hatırlama odaklıdır. Ayrıca Atatürk'ün tarihi şahsiyeti ve Türkiye için önemine istinaden farklı görüşlerin sıklıkla referans verdiği bir meşruiyet kaynağı olarak kullanılmak istenmiştir. 1960'lı ve 1970'li yıllar boyunca da Atatürk ve Atatürk'ün fikirlerinin ifade şekli olarak Atatürkçülük gündemi işgal etmiştir. Farklı siyasi kesimler sırtını Atatürk'e ve Atatürkçülüğe yaslayarak gerek söylemlerini gerekse eylemlerini haklı çıkarmaya, meşru göstermeye çalışmıştır. Bu noktada Atatürk'ün farklı zamanlarda, farklı nedenlerle söyledikleri zaman, mekan bağlamından koparılarak bazı kimseler tarafından kendilerine alet edilmekte, bir nevi sömürülmektedir. Bu tür davranışlarda sadece ideolojik gruplar değil, politikacılar ve art niyetli kimseler de bulunmaktadır.⁵⁸⁵

Farklı görüşlerdeki insanların Atatürk'ü kendi paralelinde kullanması Atatürk'ün tutarsızlığı ya da çelişkili tutumlarından kaynaklanmamaktadır. Atatürk'ün sözlerini, tutumlarını ve davranışlarını doğru değerlendirebilmek için onun kişiliğini, düşüncelerini, amacını, dönemin koşullarını iyi bilmek gerekir.⁵⁸⁶ Mesela hilafet ve saltanata karşı olduğu halde Milli Mücadele Dönemi'nde toplum üzerinde önemli etkileri bulunan ağa, şeyh ve eşrafı mücadelenin içine çekebilmek için bu fikrini açıkça ortaya koymamıştır. Yine Birinci Meclis'te asıl yapmak istediklerini zamanı geldikçe adım adım gerçekleştirmiş, yani temkinli adımlarla yoluna devam etmiştir.⁵⁸⁷ Yine Atatürk'ün bazı sözleri de ilk bakışta birbiriyle çelişiyor gibi gözükabilmektedir. Mesela bazı sözlerinde padişahı övmüş, bazılarında yermiştir. Bazı sözleriyle kapitalizmi övmüş, bazı sözleriyle de yermiştir. Bunun gibi birçok örnek ortaya konabilir. Bu nedenle sözün söylendiği, tutumun takınıldığı, davranışın ortaya konduğu durumu ve

⁵⁸⁵ Asım Aslan, *Sömürülen Atatürk ve Atatürkçülük* (23. Baskı) Şafak Matbaacılık, Ankara 1995, 6; Burhanettin Özbilici, "Aramızdan Ayrılışının 38. Yılında Atatürk ve Dünya Görüşü", *Bozkurt*, 61, Kasım 1976, 9.

⁵⁸⁶ Aslan, 30.

⁵⁸⁷ Aslan, 35-37.

şartları göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Aksi takdirde her fikri hareket Atatürk'te kendi için söylenmiş olumlu sözler bulacaktır.⁵⁸⁸

Milliyetçilere göre Atatürk'ün hemen her fikir hareketi tarafından kullanılmasında Türk aydınının yetersizliği önemli bir etkidir. Zira Atatürk öldükten sonra bir türlü olduğu gibi görülememiş ve anlaşılamamıştır. Atatürk'ün şanssızlığı dünya üzerindeki diğer liderlerden farklı olarak kendi aydını tarafından istismar edilen, kullanılan ve menfaat için her kalıba sokulmasıdır. Aslında sorun aydınların Atatürk'ü Türk milletinin bir ferdi olarak kabul etmemesi, Türk milletinin içinden çıktığına inanamamasıdır. Bu aydınlar Atatürk'ü hep gökten zembille inmiş biri olarak değerlendirdi. Kendilerini Atatürkçü olarak gören aydınlar kendi güçsüzlüklerinin kefaletini daima Atatürk'e yüklemişlerdir.⁵⁸⁹

Faruk Kadri Timurtaş, Atatürkçülük konusunda yaşanan karmaşa nedeniyle “Cumhuriyet” gazetesinin 1964 yılı Yunus Nadi Ödülü'nü Atatürkçülükten ne anlıyorsunuz konusuna ayırmasını yerinde bir girişim olarak değerlendirmektedir. Zira Atatürkçülük konusunda her fikir grubu kendi görüşlerini Atatürk üzerinden savunmaktadır ve Atatürkçülüğün aslında nasıl olması gerektiği gölgede kalmaktadır. Timurtaş'a göre Atatürkçülüğün ne olduğu konusunda aydınların ihmali büyük olmakla birlikte asıl eksik üniversitelerde inkılap tarihi derslerini veren hocalardadır. Bu dersi vermelerine, Atatürkçülük üzerinde ciddi araştırmalar bir yana ders notu dahi yayımlamamaktadır. Atatürk ve inkılapları hakkında ciddi ve doyurucu eserler ortaya koymak, Atatürk'ün görüşlerini herhangi bir tahrife uğratmadan tespit ederek bunlar üzerinde bilimsel çalışma yapmak konusunda geç kalınmıştır.⁵⁹⁰

“Orkun” dergisi, basında ve nutuklarda sürekli söylenen ve Atatürkçülüğün dayanakları olan Atatürk İlkeleri konusunda da bir karmaşa olduğuna dikkat çekmektedir. Zira herkes durduğu yere göre bu ilkeleri tanımlamaktadır. “Orkun” biraz da karikatürize ederek karmaşayı şu şekilde vurgulamaktadır: Atatürk İlkelerinden haberi olmayan bir yabancı bu konuyu anlamak için basına baksa kafası karışmanın ötesinde aklını kaçırarak derecede zıtlıkların bir arada olduğunu görecektir. Çünkü komünistlere göre Atatürk İlkeleri Türkiye'yi komünizmi kucağına itecek yol üzerinde

⁵⁸⁸ Aslan, 46-47.

⁵⁸⁹ “Türk Milleti ve Atatürk'e İhanet”, *Töre*, 3 (33), Kasım 1971, 3.

⁵⁹⁰ Faruk K. Timurtaş, “Atatürkçülük”, *Toprak*, 23, Kasım 1963, 7-8.

yürümektir. Aşırı particilere göre Türk toplumunu sömürmek için gerekli ortamın devamıdır. Menfaatleri bakımından şefliğe bağlı olanlar için bir avuç baskıcının milleti ezme sistemidir. Çeşitli makamlarda olan bazı kimseler için özel günlerde beylik sözler etmektir. Oysa Atatürk İlkeleri, Atatürk'ün yaşamı boyunca gerçekleştirmek istediği fikirler ve inançlardır.⁵⁹¹

Milliyetçilere göre Atatürkçülüğü milliyetçilikten ayrı bir fikir gibi gösterme çabaları her ne kadar 1961 Anayasası'ndan sonra yoğunlaşmıştır. Ancak bu tür girişimler daha önce, hatta Atatürk hayattayken başlamıştır. Hikmet Erez isim vermeden meşhur bir yazarın 1936 yılı yazında milliyetçilik, Atatürkçülüğün altında bir fikirdir diye yazabildiğini ifade etmektedir. Çin milliyetçiliğinin miskinliği, Japon milliyetçiliğinin saldırgan tutumu, Alman ve İtalyan milliyetçiliklerinin şovenliği söz konusu edilerek milliyetçilik olumsuz gösterilmeye çalışılmaktaydı. Bu fikirlere karşı Peyami Safa Türk milliyetçiliğinin Kemalizm'in özü olduğunu, savunmacı bir anlayışa sahip olduğunu vurgulamıştır. Daha 1936'da bu tür tartışmalar başlayarak gün geçtikçe dozunu arttırmıştır. Oysa Erez'e göre Kemalizm'in temeli milliyetçiliktir. Diğer ilkeler milliyetçilikle amaçlanan hedefe varmak için belirlenen bazı özelliklerdir.⁵⁹² Bu nedenle Atatürk ve Kemalizm isimleri bazen çelişkiye düşse de artık Türk milleti isimlere aldanmayarak ne denildiğini anlamaktadır. Bazı aydınlar Kemalizmi paravan olarak kullanarak sosyalizm ve hatta komünizm propagandasını onun arkasından yapmaktadır. Bazıları da Kemalizmi Batıcılık olarak göstermeye çalışmaktadır.⁵⁹³ Zira milliyetçilere göre Türk milleti Atatürkçülük ya da Kemalizmin milliyetçilikten, milli yönlerden uzak olmayacağını bilmektedir. Çünkü Atatürk'ün milli yönleri oldukça yüksek, Türk milletinin medeniyetin üstüne çıkmasını isteyecek kadar ülkücü olduğu herkesçe malumdur.

Milliyetçilere göre Atatürk'ün 1938'de ölümünden sonra hakkında birçok eser kaleme alınsa da asıl önemli yönleri yani askerliği ve fikri cephesi yeterince incelenmemiştir. Türk tarihinin en büyük komutanlarından biri ve Milli Mücadelenin başkomutanı araştırmacılar tarafından incelenmelidir. Yapılan araştırmalar milliyetçileri tatmin etmekten uzaktır. Öte yandan Atatürk'ü tam manasıyla anlayabilmek için fikri

⁵⁹¹ "Atatürk İlkeleri!", Orkun, 2 (18), 15 Temmuz 1963, 16.

⁵⁹² Hikmet Erez, "Atatürkçülük'te Prensip ve Metod", *Toprak*, 14, Şubat 1962, 9, 21.

⁵⁹³ M. Zeki Sofuoğlu, "Millî Ülkümüz", *Büyük Türkeli*, 1 (3), 25 Mayıs 1962, 7; Özbilici, "Aramızdan Ayırılışının 38. Yılında Atatürk ve Dünya Görüşü", 9.

cephesi yani milliyetçiliği ortaya konmalıdır. Milliyetçiler için Atatürk'ün fikri yönü milliyetçilik üzerine kuruludur. Bu iki vasfı ortaya konmadan tam bir Atatürk portresi çizilemez. Genç nesiller Atatürk'ün en önemli bu iki yönünü öğrenmelidir⁵⁹⁴. N. Göknyarak ise Türkiye'de daha çok kahraman ve devrimci Atatürk üzerinde durulduğu tespiti yapmaktadır. Oysa Göknyarak'a göre Atatürk'ün en önemli vasfı milliyetçiliğidir. Milliyetçilik hem toplumun iç ve dış haklarını savunmak hem de toplumu içe ve dışarıya karşı korumak demektir. Halihazırda Türk milliyetçiliğinin kavradığı hususlar Türk toplumunu refaha ulaştıracak iktisadi ve siyasi yolları tespit etmek, Türk tarihini ve kültürünü araştırarak gelecek nesillere aktarmak, Türklük düşmanlarıyla mücadele etmek, siyasi açıdan Türkiye dışındaki Türklerin haklarını korumak, Türklerin İslam'a hizmetlerini devam ettirmek ve aydın din adamı yetiştirmektir. Bu özelliklerin büyük çoğunluğu Atatürk tarafından yapılmaya başlanmış ancak ölümüyle tamamlanamamıştır. Atatürk'ün ölümünden sonra Türk toplumu kozmopolitleşmeye başlamıştır.⁵⁹⁵ Göknyarak'ın Türklerin İslam'a hizmetlerini devam ettirmek olarak ifade ettiği muhafazakar yapıdaki milliyetçilik anlayışı 1940'ların ortasından sonra belirginleşmeye başlamıştır. Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı çerçevesinde İslama hizmetin istenen hedefler arasında sayılması bir zorlama hatta çarpıtma olarak dahi değerlendirilebilir.

Atatürk zamanında Nazizm, Faşizm ve emperyalizm gibi fikir akımlarının Türk milliyetçiliğine benzetilmesi söz konusu değildir. Keza yine Türk milliyetçiliği gerici, tahrik edici ve ortadan kaldırılması gereken bir fikir olarak sayılamamıştır. İnsanlık ve medeniyet fikrine aykırı gösterilememiştir. Bu tür benzetme ya da yakıştırmalar Atatürk döneminden sonra başlamıştır.⁵⁹⁶ Milliyetçiler açısından Atatürkçülük ve milliyetçiliğin birbirine son derece yakın fikirler olarak değerlendirilmesi, 1960'lar Türkiye'sinde özellikle sol kesimler tarafından milliyetçiler için kullanılan gerici, ırkçı, faşist gibi kavramların aynı zamanda Atatürkçülüğü de itham ettiği anlamına gelmektedir.

Nejdet Sanaçar'a göre Atatürk fikir adamları gibi fikri eserler kaleme almadığı için hangi fikirleri benimseyip hangilerine karşı olduğu toplum tarafından pek bilinmemektedir. Atatürk'ün fikri yönünü genel hatlarıyla ortaya koyabilmek için

⁵⁹⁴ Nejdet Sanaçar, "Asker ve Milliyetçi Atatürk", *Toprak*, 72, Kasım 1960, 6-7.

⁵⁹⁵ N. Göknyarak, "Türk Milliyetçiliğinin Önderi: Mustafa Kemal Atatürk", *Büyük Türkeli*, 1 (6-7), 25 Eylül 1962, 14.

⁵⁹⁶ Muzaffer Özdağ, "Anlaşılmayan Atatürk", *Orkun*, 2 (16), Mayıs 1963, 18.

savunduğu ya da karşı olduğu görüşleri kendi sözlerine müracaat ederek tespit etmek gerekir. Atatürk'ün siyaset adamı olduğu, bazı sözleri siyasi nezaket gereği söylediği göz önünde bulundurulmalıdır. Zira siyasi nezaket için söylenen sözlerin fikri cephesini yansıtmayacağı ortadadır. Fikri yönünü gösterecek asıl sözleri ise siyasi mecburiyetin dışında söyledikleri ve hayatı boyunca tekrar ettikleridir. Yani devlet başkanı olarak değil milletin bir ferdi olarak söyledikleri fikri cephesinin yansımadır. Bu bakımdan Atatürk'ün Milli Mücadele yıllarından başlayarak hayatının sonuna kadar söyledikleri ve yaptıkları incelendiğinde milliyetçi olduğu ortaya çıkmaktadır. Türk tarihi ve Türk diliyle ilgili kurumlar kurup, kurultaylar toplaması da bunun en büyük kanıtıdır.⁵⁹⁷ Ayrıca Atatürk'ün milliyetçi olduğu Türk Tarih Kongresi, Afet İnan'ın yazdıkları ve Türk Dil Kongresinde sunulan bildiri ve raporlara, Maarif Vekâleti'nin 1931'de yayımladığı 4 ciltlik tarih kitabına bakılarak anlaşılabılır.⁵⁹⁸

Milliyetçiler, Atatürk söz konusu olduğunda Atatürk'ün milliyetçi taraflarını ön plana çıkarmaya ve bunu kanıtlarla desteklemeye çalışmaktadır. Mesela Mehmet Çapar'a göre Atatürk'ün siyasi cephesi gündeme geldiğinde en önemli vasfının milliyetçilik olduğu iddiasındadır. Diğer vasıfları milliyetçiliğin üstüne çıkamaz. Atatürk'ün bütün hayatı, hareketleri ve yaptıkları milliyetçilik eksenindedir. Milliyetçiliği çıkardığınızda geriye pek bir şey kalmaz. Anadolu'nun düşmandan temizlenmesi ve cumhuriyetin ilanı milliyetçiliğinin yansımalarıdır. Atatürk kendi döneminde milliyetçiliğin en büyük düşmanı olan komünizme doğal olarak karşıydı ancak bu durumu Sovyetlerle siyasi münasebetleri bozacak bir argüman olarak kullanmamıştır. Ancak yetişen nesillerin Türkçü bir fikirle yetişmesi için Türklüğü övücü söylemlerde bulunmuş, bazen tarih ve dil konularında zorlayıcı teoriler ortaya atmıştır. Temel amaç Türklük övücüyle nesillerin yetişmesini sağlamaktır.⁵⁹⁹

Türk milletinin hür ve müstakil yaşaması için savaşan, cumhuriyet idaresini kuran, milleti ve yurdu modern Avrupa seviyesine çıkarmak için devrimler yapan, dil ve geçmiş birliğini ciddi şekilde araştırmak için kurumlar kuran ve bu kurumlara servetinin büyük bir kısmını bağışlayan Atatürk'ün temel hareket noktası elbette milliyetçiliktir. Zaten Avrupalı araştırmacılar da Atatürk'ü milliyetçi yönleriyle ön plana çıkarmakta,

⁵⁹⁷ Nejdet Sançar, "Atatürk'ün Fikri Cephesi", *Önasya*, 3 (27), Kasım 1967, 3.

⁵⁹⁸ "Atatürk'ün Milliyetçilik Cephesi", *Orkun*, 2 (22), 30 Kasım 1963, 2-3.

⁵⁹⁹ Mehmet Çapar, "Atatürk ve Komünizm", *Türkiye Ülkücü Gençlik Dergisi*, 1 (5), Ocak 1971, 14; Hikmet Tanyu, *Atatürk ve Türk Milliyetçiliği* (2. Baskı), Töre Devlet Yayınları Ankara 1981, 7-8.

nasyonalist Atatürk olarak tanımlamaktadır.⁶⁰⁰ Zaten Atatürk'ün doğup yetiştiği topraklar Türkçülüğün de kök saldıgı Selanik ve çevresidir. Yine Atatürk'ü en fazla etkileyenler Plevne Kahramanı Gazi Osman Paşa, Namık Kemal ve Ziya Gökalp olmuştur. Ümmetten millete geçmeyi öğreten ve aynı zamanda fikirlerimin babası dediği Ziya Gökalp'in fikirlerini yeni Türkiye'de hayata geçirmiştir. Türklüğü bir bütün olarak düşündüğünü ise tarih ve dil çalışmaları ispatlar niteliktedir.⁶⁰¹

Muzaffer Özdağ ise Türk tarihindeki en büyük milliyetçi liderin Atatürk olduğunu söylemektedir. Özdağ'a göre Atatürk'ten öncekiler ya da sonrakiler arasında Atatürk kadar Türklük bilincine sahip bir lider çıkmamıştır. Atatürk içeriden ya da dışarıdan gelecek tehlikelere karşı milliyetçilerin ve cumhuriyetçilerin bir araya toplanmasını istemiştir. Kendi döneminde milliyetçilik uyanık ve canlıdır.⁶⁰² Kantar, Atatürk'ün milliyetçi vasıfları ortadayken bazı art niyetli kimselerim Atatürk'ü sosyalizme ve komünizme alet etmek istediklerinden yakınmaktadır. Oysa Atatürk bir sınıf değil, millet savaşı vermiş ve bu savaşı kazanmıştır. Atatürk değil solcu olmak maddeci dahi değildir. Çünkü istilacıların maddi silahlarına karşı o iman, irade ve zekayla galip gelmeyi bilmiştir. Türk öğün, çalış, güven vecizesi de yine aynı anlayışın başka bir şekilde ifade şeklidir.⁶⁰³

İlhan E. Darendelioğlu 1960'lı yılların hemen başında solcuların, Marksistlerin, komünistlerin kendilerini Atatürkçü olarak tanıtip Türk milliyetçilerine Atatürk ve inkılap düşmanı, mürteciler şeklinde iftira attıkları iddiasıyla Atatürk'ün milliyetçiliğini ortaya koymak amacıyla 34 ismin Atatürk hakkında farklı zamanlarda kaleme aldıkları yazıları bir araya getirerek “*Türk Milliyetçilerinin Kalemile Atatürk*”⁶⁰⁴ başlığıyla yayımlamıştır. Eserde yazısı bulunan isimler arasında Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Hüseyin Namık Orkun, Peyami Safa, Nihal Atsız, Nejdett Sançar gibi milliyetçi düşünürlerin yanı sıra Fevzi Çakmak, Hüseyin Hüsnü Emir Erkilet, Ali Fuat Başgil gibi isimler de bulunmaktadır. Eserde Atatürk'ün milliyetçiliği ve vatanseverliği işlenmekte, komünizm ve masonluğa karşı olduğu vurgulanmaya

⁶⁰⁰ Cemal Kantar, “Atatürk ve Türk Milliyetçiliği”, *Türk Yurdu*, 305-306, Kasım-Aralık 1964, 34.

⁶⁰¹ Mehmet Ateşoğlu, “Atatürk'ün Türkçülüğü”, *Türk Yurdu*, 290, Kasım 1960, 39-40; Faruk K. Timurtaş, “Atatürk”, *Toprak*, 72, Kasım 1960, 5.

⁶⁰² Özdağ, “Anlaşılmayan Atatürk”, 17.

⁶⁰³ Kantar, 34.

⁶⁰⁴ İlhan Egemen Darendelioğlu (haz.), *Türk Milliyetçilerinin Kalemile Atatürk*, Toprak Dergisi Yayınları İstanbul 1961.

çalışılmaktadır.⁶⁰⁵ Ancak Darendelioğlu'nun hazırladığı eser Milli Eğitim Bakanlığı tarafından sakıncalı kaydıyla kütüphanelerden toplatılmıştır. “*Toprak*” dergisinde bu eser için eğer Atatürk'ü solcu olarak gösterseydi kitabı toplatmak yerine satın alırlardı ifadeleriyle tepkisini ortaya koymaktadır. “*Bu memlekette hâlâ her devrin adamlarına itibar edilirse, bunca maarifçiler bir tarafa itilir, doktordan Maarif vekili yapılırsa işler de böyle ters yüz olur*”⁶⁰⁶ ifadeleriyle idari makamlardaki isimlerin yetersizlikleri de dile getirilmektedir.

Ülkücü Hareket de Atatürk'ün fikirlerinin takipçisi olduğunu sürekli gündeme getirmiş, milliyetçi-toplumcu görüş ya da Dokuz Işık doktrini ile Atatürk'ün fikirlerinin örtüştüğünü çeşitli yollardan ispat etmeye çalışmıştır. Mesela Gökay Mukyen, Atatürk'ün farklı tarihlerde söylenmiş sözlerini toplayarak Dokuz Işık'ın her maddesine uygun şekilde yerleştirmiştir; “*Biz doğrudan doğruya milliyetperveriz, ve Türk Milliyetçisiyiz. (1920)*” milliyetçilik maddesiyle, “*Milli birlik duygusunu mütemadiyen ve her türlü vasıta ve tedbirle besleyerek geliştirmek millî ülkümüzdür. (Ekim 1933)*” ülkücülük maddesiyle, “*Şahsımız için değil, fakat mensup olduğumuz millet için elbirliğiyle çalışalım, çalışmaların en yükseği budur. (1935)*” toplumculuk maddesiyle aynı anlamı ifade ettiğini ileri sürmüştür.⁶⁰⁷ Abdülhaluk Çay ise Türkçü-toplumcu görüş açısından Atatürk'ün fikirlerini değerlendirmekte ve her iki görüşün birebir örtüştüğünü ifade etmektedir. Çay'a göre Atatürk Türk soyunun üstünlüğünü bilmekte, Türk milletinin azmini tanımaktadır. Bu yüzden inkılaplarını Türk milletine dayandırmaktadır. Öte yandan gerek nutuklarında gerek diğer konuşmalarında kendisinin Türk milliyetçisi olduğunu açıkça ifade etmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında basılan paralar, PTT'nin bastırdığı pullar, yakınındakilere Bozkurt soyadını vermesi, Türkiyat Enstitüsünün armasına bozkurdun konması ve buna benzer birçok hareket Atatürk'ün Türkçülüğünün göstergeleridir. Onun bu ifadeleri bugünkü Türkçü-toplumcuların sloganları olmuştur. Atatürk'ün görüşlerini Anadoluculuğa, hümanizme, sosyalizme çekmeye çalışanlar yanılmaktadır. Bazı solcular ise onu burjuva devrimciliğiyle suçlamaktadır. Zira Atatürk'ün görüşleri kendi görüşlerine hizmet etmediğinden onu aşağılamaya çalışmaktadırlar. Çay'a göre Atatürk'ün asıl ve tek

⁶⁰⁵ Darendelioğlu, *Türk Milliyetçilerinin Kalemiyle Atatürk*, 7-8.

⁶⁰⁶ “Milliyetçi Atatürk”, *Toprak*, 23, Kasım 1963, 12.

⁶⁰⁷ Gökay Mukyen, “Dokuz Işık Açısından Atatürk”, *Bozkurt*, 2, Kasım 1972, 12-13.

takipçisi Türkçü-toplumcudur.⁶⁰⁸ Özellikle 1970’li yıllarda Ülkücüler Atatürk’ün Milli Mücadele yıllarında ve sonrasında yaptığı gibi millete Türklük şuurunu ve Türk milletine güven duygusunu aşıladığını dile getirmektedirler.⁶⁰⁹ Keza milliyetçilerin kalpak kullanması da yine Atatürk ve Milli Mücadele dönemine bir göndermedir.

Milliyetçi düşünürlerin Atatürk ve Atatürk’ün milliyetçilik anlayışındaki yaklaşımları kendi ileri sürdükleri ortak kökene dayanan, aynı kültür çevresini kapsayan, ortak dil ve vatani vurgulayan milliyetçilik anlayışını özdeşleştirme üzerine kuruludur. Ancak Atatürk’ün modernleşmeci bağlamda milliyetçi görüşleri benimsediği göz önünde bulundurulmamıştır. Bazı metinlerde Atatürk’ün Türk milletini ve devletini modern milletler ve devletler seviyesine çıkarmasına temas edilse de bu sadece Türk milletini yükseltmek açısından milliyetçiliğin bir tezahürü olarak görülmüştür. Oysa Ayhan Akman’ın Cumhuriyetin ilk dönemlerine ilişkin milliyetçilik yaklaşımı 1960’lı ve 1970’li yıllarda milliyetçilerin ifade ettiği Atatürk’ün milliyetçilik anlayışından tamamen farklıdır. Akman, etnik ve sivil olarak iki uçlu gösterilen milliyetçiliğe bir de üçüncü ucu yani modernist milliyetçilik kavramını eklemektedir. Modernist milliyetçilik kavramıyla daha çok cumhuriyetin ilk dönemlerinin radikal Batılılaşma hareketlerinin, etnik ya da resmi milliyetçilik gibi sadece maddi yönünü değil, modernist milliyetçilik Batıyı kül olarak benimseyip ideolojik hareket noktasına koymaktadır. Cumhuriyetin benimsediği milliyetçilik de modernisttir. Çünkü milli kimlik modernizme göre oluşturulmaya çalışılmıştır. Başka bir ifade ile ne etnik milliyetçilikteki gibi ortak etnisite arayışı olmuş ne de sivil milliyetçilikteki gibi parlamento ve temsil edilebilmenin önemi ciddiye alınmıştır. Asıl hedef medeniyet bazında dönüşmek, Batılaşmaktır.⁶¹⁰ Bu anlamda “*Kemalist Türk milliyetçiliğinde ulus-devlet ve ulusal kimlik öncelikle uygarlaşma projesinin bir gereği olarak benimsenir*”.⁶¹¹ Başka bir ifadeyle Kemalist fikirde “*modernleşme devleti kurtarmak ve bekasını sağlamak için gerekliydi. Milliyetçilik ise için modernleşmeyi gerçekleştirmek için kullanılan bir araçtı*”.⁶¹²

⁶⁰⁸ Çay, 1960’lardan 2000’lere Türkçü Düşünce, 41-42.

⁶⁰⁹ Dinç Yaylaher, “Atatürk Milliyetçiliği”, *Bozkurt*, 24, Eylül 1974, 11.

⁶¹⁰ Ayhan Akman, “Milliyetçilik Kuramında Etnik/Sivil Milliyetçilik Karşıtlığı”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), Cilt: 4 Milliyetçilik, İletişim Yayınları İstanbul 2008, 82-83.

⁶¹¹ Ayhan Akman, “Milliyetçilik Kuramında Etnik/Sivil Milliyetçilik Karşıtlığı”, 87.

⁶¹² Ayhan Akman, “Milliyetçilik Kuramında Etnik/Sivil Milliyetçilik Karşıtlığı”, 89.

İncelenmeye çalışılan 1960'lı ve 1970'li yıllarda Atatürk milliyetçiliği de yaygınlaşmaya başlayan bir kavram olmuştur. Kösoğlu'na göre Atatürk milliyetçiliği kavramı, Ecevit CHP'sinden ayrılmak zorunda kalan Turhan Feyzioğlu, Kemal Satır, Kasım Gülek gibi milliyetçi ve gelenekçilerin milliyetçiliğin MHP'nin tekelinde olduğu 1970'li yıllarda kurdukları Cumhuriyetçi Güven Partisine (CGP) siyasi sahada yer açmak için ortaya attıkları bir kavramdır. Daha sonra MHP'nin milliyetçiliğini beğenmeyen bazı entelektüeller ve askerler bu kavramı bolca kullanmışlardır⁶¹³. Siyasi sahada Atatürk milliyetçiliği Feyzioğlu'nun CGP'si ile yaygınlaşmıştır. Feyzioğlu, CHP içerisinde Ortanın Solu anlayışına milliyetçilik argümanı ile karşı çıkarak bir muhalefet hareketi başlatmıştır. 28 Nisan 1967'de yapılan CHP 4. Olağanüstü Kurultayında da muhalefet sindirilmiş ve yapılan değişikliklerle muhalefete disiplin yolu açılmıştır. 30 Nisan'da Feyzioğlu, senatör ve milletvekillerinden 48 kişilik bir grupla Güven Partisini kurmuştur. Bu grubun istifası dolayısıyla yayımadıkları mektup üç noktaya odaklanmaktadır. İlk olarak CHP'nin Atatürk'ün kurduğu çizgiden uzaklaşarak sol bir parti haline geldiği vurgulanmakta, partinin vazgeçilmez unsuru milliyetçilikten uzaklaşıldığının altını çizmektedir. İkinci konu antidemokratik ve baskıcı sol politikaların partiye hâkim olmasıdır. Üçüncü konu ise ekonomik ve toplumsal kalkınma hususlarında solcu içerikten vazgeçilerek sosyal adalet vurgusu yapılmasıdır.⁶¹⁴ Güven partisinin kuruluş aşamasında Atatürk milliyetçiliğine yaptığı vurgu dikkat çekmektedir. Öte yandan partinin ideolojik olarak dayandığı üç temel dayanaktan birisi milliyetçiliktir. Diğer iki dayanak yine milliyetçiliğin tamamlayıcı unsurları mahiyetinde laiklik ve medeniyetçiliktir.⁶¹⁵ İdeolojik dayanaklar da Atatürk'ün milliyetçilik yaklaşımına yakınlığı göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

Milliyetçilerin Atatürk'e ilişkin görüşleri arasında, özellikle 1960'ların hemen başında ırkçılık ifadelerinin siyasiler tarafından gündeme getirilmesi ve basın da bu konuyu gündeme taşıması farklı bir açılımı ortaya koymalarına neden olmuştur. ırkçılık ve faşistlikle suçlanan milliyetçilerin cevabı Atatürk'ün antropoloji çalışmaları yaptırmayı, kafatası ölçtürmesi gibi hadiseler üzerinden asıl bilimsel ırkçının Atatürk olduğu üzerinde yoğunlaşmıştır. Öncelikle ırkçılık tabirinin bazı siyasetçiler tarafından

⁶¹³ Osman Çakır, *Nevzat Kösoğlu ile Söyleşiler: Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikayesi* (2. Baskı), Ötüken Neşriyat İstanbul 2010, 201.

⁶¹⁴ Gökberk Yücel, "Cumhuriyetçi Güven Partisi ve Atatürk Milliyetçiliği", Mustafa Yiğit (Edt.), *Türkiye'de Siyasi Partiler ve Milliyetçilik*, ss. 315-338, Palet Yayınları, Konya 2021, s322.

⁶¹⁵ Gökberk Yücel, "Cumhuriyetçi Güven Partisi ve Atatürk Milliyetçiliği", 322.

sıklıkla kullanılması ve bir tür ithama dönüştürülmesi nedeniyle 1960'lı yılların ilk yarısındaki tek milliyetçi yayın sayılabilecek “*Millî Yol*” dergisi bu kavram üzerine eğilerek ne anlama geldiğini açıklamaya çalışmaktadır. “*Millî Yol*”a göre ırkçılık farklı manalarda kullanılmış bir kavramdır. Mesela bazıları kendi milletlerinden olmayanlara duydukları güvensizlik manasında kullanılmaktadır. Bazıları ise kendi milletin üstünlüğü anlamını yüklemektedir. Başka bir kısım ise kafatası gibi uzuvları ölçerek insanların milliyetini belirlemek için kullanmıştır. Türkiye’de milliyetçiliği kötülemek için ırkçılık diyenler bunun karşısına Atatürkçülüğü çıkarmaktadır. Ancak Atatürk döneminde kafatası ölçümleri yapılmış, 1960'lı yıllarda ırkçı olarak nitelendirilenler dahi Atatürk’ün yaptırdığı bu faaliyetleri aşırı bulmuştur. Irkçılığa yüklenen bir başka anlam ise başka ırktan kimselerin insan haklarına saldırısıdır. Bu manada ırkçılık Türkiye’de görülmemiştir. Türkler tarihlerinin her döneminde yabancılara hoşgörü ile yaklaşmışlardır. Irkçılığı bir de kendi atalarını ve soyunu mistik bir şekilde, aşk derecesinde sevmek olarak kullananlar vardır. Türkiye’de solcular milliyetçiliğe doğrudan saldıramadığından ırkçılık kavramının arkasına saklanarak saldırmaktadır. Fakat ırkçılığı hangi anlamda kullanıldıkları meçhuldür. Tek gaye milliyetçiliği kötü göstermek için genel olarak her şeye ırkçılık demeleridir.⁶¹⁶

Milliyetçiler, ırkçılık tartışmalarında asıl endişeye 26 Eylül tarihli Millet Meclisinin 101. birleşiminde Konya Milletvekili İrfan Baran’ın bir sorusuyla düşmüştür. Baran yaşanan şiddet olayları ve çekişmeler karşısında Hükümetin yetersiz kalmasının sebebini Başbakan İsmet İnönü’den sormuştur. İnönü bu sözlü soruya verdiği cevapta olayların görünür sebebi Yassıda mahkûmlarının ölüm yıl dönümü nedeniyle bazı kimselerin gösteri yapmak istemesidir. Ancak İnönü’ye göre asıl sebep Türkiye’de bazı kesimlerim imparatorluk modelindeki yönetime taraftar olmas, bazı kesimlerin ise ırkçı ve faşist fikirleri benimsemesi ve bunun yansımasıdır.⁶¹⁷ İnönü’nün yaptığı konuşmaya cevap olarak “*Millî Yol*” milliyetçiler açısından meseleyi değerlendiren bir yazı yayımlamıştır. “*Millî Yol*”a göre Türkiye’de ırkçılık olmadığından bu konu önemsiz görülebilir ancak bu konuda İnönü’nün “*sabıkası*” (1944 Irkçılık-Turancılık yargılamaları kast edilmektedir) olduğundan ciddiye almak gerekmektedir. İnönü’nün kanaatleri kesindir ve hiçbir değişiklik yapmamaktadır.

⁶¹⁶ “İrkçılık (!)”, *Millî Yol*, 1 (30), 24 Ağustos 1962, 11-12.

⁶¹⁷ *MMTD*, 7, 26.09.1962, 76-77.

1944'te mesele ırkçılık olmayıp sadece komünistlere gösterilen müsamahaya karşı gelenleri milliyetçiler ya da vatansever olarak adlandıramadığı için ırkçı ve Turancı tabirini kullanmıştır. Normal insanların kanaati değişirken İnönü'de hiçbir değişiklik olmamıştır. İnönü'nün yaptığı duygularla hareket etmektir ve çok önemli değildir. Ancak bazı kimseler ırkçı tabirini duygularından hareketle değil inanarak sarf etmektedir ve asıl önemli olan da budur. Irkçılık, birden çok anlam taşıyan bir tabir olarak kullanılmakta ve bu tabirle tanımlanan kimselere saldırı amacı taşımaktadır. Türk milliyetçilerine doğrudan çatamayanlar bu tabiri milliyetçiler için kullanarak saldırmaktadır. Ayrıca Türkiye'deki azınlıkları Türkler aleyhinde kışkırtmak için Türk ırkçılığından bahsedilmekte, hiçbir zaman yaşanmamış olayları yaşanmış gibi göstererek gündemde tutanlar ve ayrılık çıkarmak isteyenler bulunmaktadır. Irkçılık kavramını sürekli gündemde tutan bir grup da İnönücülerden oluşmaktadır. “*Millî Yol*”a göre ikinci bir yapıya sahip olan İnönü, Atatürk'ün son dönemlerinde Başbakanlıktan uzaklaştırılınca bu yaşananları unutmayacaktır. Antropolojik çalışmalar için kafatası ölçümleri Atatürk Dönemi'nde yapıldığından kendi taraftarlarınca sürekli gündemde tutulmakta ve Atatürk'e üstü kapalı eleştiri getirilmektedir. Atatürk zamanından başka Türkiye'de hiçbir zaman kafatası ölçümü yapılmamıştır ve böyle bir milliyetçilik anlayışı da yoktur.⁶¹⁸ Irkçılık kavramını en çok kullananlar ise komünistlerdir. Bu kavram sayesinde milliyetçiliği hafifletmek, komik bir hale getirmek istemektedirler. Bu da işgal edecekleri yerin tarihiyle, kültürüyle, milleti millet yapan hasletleriyle arasını açmayı hedeflemektedir. Böylece hazır lokma haline getireceklerdir. Bir de ırkçılığın komünistlikle aynı derece kötülük olduğunu yazanlar vardır ki bunlar bilerek ya da bilmeyerek komünizmi basitleştirmektedir.⁶¹⁹ Zira Irkçılık Türkiye için bir gerçek değildir. Komünizmi bu dereceye indirince insanlarda bıkkınlık, inanmazlık gözlemlenecektir. Öte yandan komünizm dışarıdan gelen bir tehlike, ırkçılık olsa bile kökü içerden olan bir düşüncedir.⁶²⁰

Irkçılık tartışmalarının gündemde olduğu 1962 sonbaharında, “*Millî Yol*” 41. sayısını Atatürk Özel Sayısı olarak yayımlayarak Atatürk hakkında soğukkanlı bir

⁶¹⁸ “İnönü ve Irkçılık”, *Millî Yol*, 1 (36), 5 Ekim 1962, 3-4.

⁶¹⁹ 26 Eylül 1962 tarihli Meclis konuşmasında İnönü de ırkçılıkla komünizmi aynı derecede tehlikeli saydığını ifade etmektedir *MMTD*, 7, 26.09.1962, 77.

⁶²⁰ “İnönü ve Irkçılık”, 5.

değerlendirme yapmayı amaçladığını iddia etmektedir.⁶²¹ Ancak Atatürk Özel Sayısı incelendiğinde soğukkanlı bir tahlilden ziyade Atatürk'ün milliyetçi olduğu tezi savunulmakta, farklı kesimlerin Atatürkçü görünmesine karşın reaksiyoner bir yaklaşım ortaya konmaktadır. Öte yandan bir siyasi gönderme de dikkati çekmektedir. 1962 yazından itibaren gündemde olan ırkçılık kavramına ilişkin söylemler nedeniyle zaten “*Millî Yol*”un birçok sayısında Atatürkçülüğü savunanların ırkçılık hakkında olumsuz görüşleri eleştirilmiştir. Bu sayıda da aynı yol izlenmekte Atatürkçülük fikrinde olanların ırkçılığı yermesinin gerçeklerin hilafına bir tutum olduğu dile getirilmektedir. Zira Atatürk Türk tarihinde bilimsel ırkçılığı dikkate alan, kafatası ölçtüren tek liderdir.⁶²²

Nejdet Sançar ise bir süredir gazete, dergi gibi süreli yayınlarda ve çeşitli konuşmalarda ırkçılıktan şikayet edilmesi üzerine komünistlerin ve onların fikirlerinden hareket edenlerin iddia ettiği gibi Türkiye’de bir ırkçılık ya da Turancılığın bulunmadığını, 1944’te olduğu gibi toplu hücumla geçilerek bir kamuoyu oluşturulmak istendiği ifade etmektedir. Sançar’a göre Türkiye’de kafatasçılık yoktur. Antropoloji ile uğraşlar sadece Atatürk Dönemi’nde olmuştur. Ayrıca Türkiye’de ırkçılık bulunsa ve bu bir suç sayılıyorsa bu suçtan hüküm giyenler olurdu. Türklerin ırkçılığı ve Turancılığı esir soydaşlarının bağımsızlığa kavuşmalarını istemekten, soylarıyla övünmekten ileri gelmektedir. Türkiye’de ırkçılık bahaneleriyle Türkiye’yi parçalayarak ortaya yeni milletler çıkarmak ve Türk milletini de Moskova’ya bağlamak isteyenlerin tertipleridir. Bu nedenle Türk milleti uyanık olmalıdır.⁶²³ Yine Sançar Atatürkçülerin milliyetçileri ırkçılıkla itham etmelerine başka bir yazısında şu şekilde karşılık vermektedir: Türkçülük bir milletin yüzyıllara bakan ülküsüken Atatürkçülük Atatürk’ün savunduğu fikirleri takip etmektir. Aslında Atatürk’ün de en fazla savunduğu fikir Türk milliyetçiliğidir. Kendilerine Atatürkçü diyenler en başta Atatürk’ün en çok savunduğu milliyetçiliği benimsemeleri ve savunmaları gerekmektedir. Belki de Atatürkçülüklerin samimiyetini ortaya koymak adına Atatürk gibi antropolojik milliyetçi olmaları gerekir.

⁶²¹ “Atatürk Sayımız Hakkında”, *Millî Yol*, 1 (41), 9 Kasım 1962, 3.

⁶²² “Atatürk Sayımız Hakkında”, 3.

⁶²³ Nejdet Sançar, “Alçakça İftira”, *Millî Yol*, 1 (36), 5 Ekim 1962, 5.

Oysa Atatürkçülüğü savunanlar hiçbir zaman kafatası ölçümü peşinde koşmayan Türkçülere kafatasçı demektedirler.⁶²⁴

Niyazi Çetin ise Atatürk Dönemi'ndeki uygulamaları ve söylemleri örnek göstererek asıl ırkçılığın Atatürk Dönemi'nde yapıldığını ispata çalışmaktadır. Çetin'e göre Atatürk'ün ırkçılığı iddialarını ispat için çoğu zaman Nutuk'un sonundaki "*Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur*" sözüne gönderme yapılsa da bu kadarla sınırlı değildir. Atatürk döneminde yapılan kanun ve idari işlerde çeşitli yansımalar görülmektedir. Mesela Harp Okuluna alınacak öğrenciler için gazetelerde çıkan ilanlarda "*Türk ırkından olmak*" ya da "*Öz Türk ırkından olmak*" ifadeleri yer almaktadır. Bu sadece askeri okullarla sınırlı tutulmamış Hemşire Okulu, Maden Teknik Okulu gibi kurumların alımlarında da aynı ilanlar çıkmıştır. İş, sadece ilanların çıkmasıyla kalmamakta, emniyet müdürlükleri vasıtasıyla da beyanlar araştırılmaktadır. Emniyetin beyanları araştıran memuriyeti 1944 duruşmalarına kadar mevcudiyetini korumuş, tutuklananların hem ırkçılıktan yargılanması hem de bu işlere bakan bir memur bulunmasına itiraz etmeleri üzerine bu kadro kaldırılmıştır. Yine Atatürk döneminde bol bol kafatası ölçülüp, istatistikler sürekli yayımlanmıştır. Atatürk'ün ölümünden sonra bu işler bırakılmıştır. O dönemde Atatürk'e yaranmak isteyen kafatası ölçenler Atatürk'ün ölümünden sonra ırkçılık aleyhinde konuşmaya başlamışlardır. Keza Atatürk devrinin Türk Dil Kurumu uzmanlarından Agop Dilaçar'ın Hatay'da yaptığı bir konuşmada "*Türkçülük ırkçı olmadığı için noksandı. Kemalizm ona ırkçılığı ilâve etmiştir*" cümleleri de bu yaranmanın bir göstergesidir.⁶²⁵ Çetin'e göre Atatürk'ün ırkçılığını gösteren durumlardan birisi de I. TBMM kürsüsünden "*Bu vesileyle muhterem milletime şunu tavsiye etmek isterim ki, başına geçireceği insanların kanındaki cevher-i asliyi tayin etmekten bir an fariğ olmasın*" sözleridir. Yine Mahmut Esat Bozkurt'a Atatürk'ün tavsiye ettiğini söylediği "*kanını taşıyandan başkasına inanma*" sözleri de ırkçılığı göstermektedir. Recep Peker'in İnkılap Dersleri Notları eserinde, Vasfi Reşit Seviğ'in Esas Teşkilat Hukuku eserinde, 1932'deki Birinci Tarih Kongresi tutanaklarında ırkçılıktan bolca bahsedilmektedir. Keza Atatürk Dönemi'ndeki marşların birçoğunda ırk ve kandan bahsedilmektedir. Mesela Onuncu Yıl Marşında "*Türkün, bütün başlardan üstün olan başlarız*", Harbiye Marşında

⁶²⁴ Nejdet Sançar, "Azgın Particiler ve Türkçülük", *Milli Yol*, 1 (40), 2 Kasım 1962. 5.

⁶²⁵ Niyazi Çetin, "Atatürk'ün Kendi Ağzından ırkçılık", *Milli Yol*, 1 (41), 9 Kasım 1962, 3-4

“Yıldırımlar yaratan bir ırkın ahfadıyız”, Yedek Subay Marşında “Türkün öz cevheri taşar temiz kanından”, Kuleli Marşında “Miras kalan asil kanla ceddinden” gibi mısralar çoğaltılabilir. Atatürk Dönemi’nde okutulan 4 ciltlik Tarih Ders Kitabı’nda da kafatası şekilleri verilmekte, detayları anlatılmakta, Türk ırkının kendini koruduğundan, Türk ırkının büyüklüğünden bahsedilmektedir.⁶²⁶ Niyazi Çetin’in Atatürk hakkındaki bu görüşleri, 1930’lu yıllardaki şartların göz ardı edilerek 1960’lı yıllarda Atatürkçülüğe sahip çıkmaya çalışan farklı fikir akımlarına karşı gösterilen bir reaksiyon olarak değerlendirilmelidir. Özellikle 27 Mayıs sonrasında solun Atatürkçülük kavramını sıklıkla kullanması bu reaksiyonun asıl tatikleyicisi olmuştur.

1960’ların ilk yarısında Atatürk Dönemi’ndeki antropolojik çalışmalar milliyetçiler için olumsuz bir durum olarak değerlendirilmez ve hatta bu yönler öne sürülerek Atatürk’e sahip çıkılırken 1960’ların ikinci yarısından itibaren ırkçılık kavramı olumsuz bir anlama kavuşmuş ve aktüel siyasetin de sıcaklığıyla CHP ve Atatürkçü/Kemalistlere karşı kullanılmaya başlamıştır. Mesela 1967 yılında Türkeş’e kafatasçılık suçlamaları yapılması üzerine, Oyrakoğlu bu tür konuların İsmet Paşa tarafından özellikle 27 Mayıs sonrasında yavaş yavaş ortaya atılmaya başlandığını dile getirmektedir. Amaç Türkeş’in itibarını zedelemek, altını oymaktır. Çünkü Türkeş iktidarın İsmet Paşa’ya devredilmesinin önündeki en büyük engeldir. İsmet Paşa Türkeş’i doğrudan karşısına alamadığından bu yönde bir taktik uygulamıştır. Ancak asıl kafatasçı Tek Parti Dönemi’nin ders kitaplarına dahi bakılırsa CHP’nin olduğu anlaşılacaktır. Antropolojiyi merkeze alan yaklaşımlar sonrasında eskimiş bazı teoriler ders olarak yeni nesillere okutulmuş, kafa ölçüleri hesaplanmıştır. Türkeş’in dahil olduğu Türkçü grupta ise böyle bir anlayış yoktur. Asıl kafatasçı bugün Kemalist geçinen CHP olmasına rağmen Türkeş ve Türkçülere iftira atılmaktadır.⁶²⁷

Milliyetçilerin Atatürk konusunda en fazla rahatsızlık duydukları mesele Atatürk’ün sol tarafından kullanılarak solcu fikirleri onun üzerinden meşrulaştırıp genişletmeye çalışmaları yaklaşımıdır. Oysa Atatürk Türk toplumuna yeni bir yön vermeye çalışmış, Türklüğü çağdaş dünyaya yöneltmiş bir aksiyon ve fikir adamı olmasına rağmen takipçileri Atatürk’ün fikirlerini geliştirememiştir. Aksine Atatürk sürekli istismar edilmeye çalışılmıştır. Bir kesim Atatürk’ü anlamak ve onun gösterdiği

⁶²⁶ Niyazi Çetin, “Atatürk’ün Kendi Ağzından Irkçılık”, 4-5.

⁶²⁷ G. Oyrakoğlu, “Kafatasçılık”, *Milli Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 21.

bilimsel, akıllı ön plana alan eleştirel anlayışın aksine bir Atatürk taassubuna kapılmıştır. Bu kimselere göre Atatürk'ün her şeyi doğrudur ve hiç hatası yoktur. Eleştirmek ve aksini iddia etmek vatana ihanettir. Diğer bir kesim ise Atatürk'ü sosyalist olarak göstermeye, Atatürk'ün fikirlerini çarpıtmaya çalışmaktadır. Aslında ikinciler birincilerin hazırladığı zemin üzerinden Atatürk'ün sosyalist olduğunu iddia ederek ve belli bir kesimi de buna inandırarak sosyalizmi yaygınlaştırmayı başarmıştır.⁶²⁸ Birçok uydurma ya da farklı dillerden çeviri sözler ona mal edilmiştir. 27 Mayıs'tan sonra özellikle Türkiye'de solu hakim kılmaya çalışanlar Atatürk istismarını en üst düzeye taşımışlardır. Sol yayınlarda Marks'tan, Engels'ten, Lenin'den veya Mao'dan alınan sözlerin altına Atatürk imzasının atıldığı dikkat çekmektedir. Bu taktik kullanılarak Atatürk'ün yaptıklarını ya da yazdıklarını inceleyerek Atatürkçülüğü öğrenmek yerine ona izafe edilen cümlelerle öğrenen gençler Atatürkçü olduğunu zannederek komünist yapılmak istenmiştir. Önemli ölçüde bu komünist propagandalar amacına da ulaşmıştır.⁶²⁹

Hikmet Erez'e göre Türkiye'de komünistlerin Atatürkçü görünmesinin altındaki sebep 1955 yılında Moskova'da toplanan yazarlar ve sanatçılar kongresinde her ülkenin önde gelen şahsiyetinin benimsenmesine karar verilmesidir. Türkiye'deki komünistler de bu bağlamda Atatürk'ü benimsemiş görünerek faaliyetlerine devam etmeye çalışmaktadır. Oysa Atatürk İlkeleri komünizmle asla bağdaşmamaktadır. Mesela Atatürk milliyetçidir. Komünizm ise milliyet düşmanıdır. İki kez çok partili hayata geçiş denemesi yapıp başarısız olsa da Atatürk cumhuriyetçidir. Komünizm ise proleterya diktatörlüğüne dayanan tek parti yönetimidir. Keza Atatürk halkçılığı "*imtiyazsız sınıfsız kaynaşmış bir kitle*" olarak düşünürken komünizm işçi sınıfını halk olarak tanımakta, diğer sınıfları burjuvanın kölesi olarak görmektedir. Devrimcilik de laiklik de devletçilik de yine farklı anlamlar taşımaktadır.⁶³⁰ Aslında Komünistler sadece Türkiye'de değil dünyanın her yerinde kavramları gerçek manalarında değil farklı manalarda, kendilerine özgü bir literatür geliştirerek kullanmaktadır. Bundaki

⁶²⁸ N. Hacıeminoğlu, "Milliyetçi Atatürk", *Töre*, 3 (33), Kasım 1971, 6-7.

⁶²⁹ Murat Şerefli, "Atatürk ve Atatürkçülük", *Töre*, 3 (33), Kasım 1971, 24. Zeki Sofuoğlu Atatürk'ün ve Kemalizm'in sola kaymasında 1944 yargılamalarının önemli bir yer işgal ettiğini dile getirmektedir. Türk milliyetçilerinin ırkçılık ve Turancılık etiketiyle suçlu olarak gösterilmesi yeni yetişen aydınların milliyet fikrine mesafeli olmasına, milli tarih ve mukaddesatı küçümsemelerine, sol fikirlerin gittikçe yayılmasına neden olmuştur; Zeki Sofuoğlu, "18 Yıl Sonra", *Orkun*, 1 (3-4), Nisan-Mayıs 1962, 3.

⁶³⁰ Hikmet Erez, "Atatürkçülük ve Komünizm", *Toprak*, 9 (13), Ocak 1963, 8.

amaçları suyu bulandırmak ve bulanık suda avlanmaktır. Irkçı, Turancı, faşist gibi kavramlar milliyetçi kavramıyla ifade edilmektedir. Keza Atatürkçülük de ilericilik, devrimcilik ve medeniyetçiliği ifade etmektedir. Yani Atatürkçülüğü milliyetçilikten farklı bir şeymiş gibi göstermeye çalışmaktadırlar. Atatürk'ün milliyetçilikten farklı ilkeleri olduğu doğru olsa da bu ilkeler milliyetçiliğin özellikleri olarak görülmelidir. Bu ilkeler Türk milletinin ilerlemesi, yükselmesi için ortaya atıldığından milliyetçiliğin kollarıdır. İlericilik ve medenilik Türk milliyetçiliğinin özelliklerindendir ve çağdaş medeniyetler seviyesine bu özelliklerle ulaşılacaktır. Komünistlerin anladığı anlamda ilericilik ve medenilik yani komünizm değildir. Komünistlere göre sadece kendileri ilerici ve medenidir.⁶³¹ İlericilik ve nedenilik gibi kavramları kendi anladıkları şekilde kullanarak bu kavramlara sahip çıkmaları bazı Atatürkçülerin sol kanatta yer almasına, Atatürk'ün fikirlerinin sol fikirler gibi ifade edilmesine neden olmaktadır. Yani komünistlerin propagandası kendileri açısından başarılı sonuçlar doğurabilmektedir.

Milliyetçilere göre solcular Atatürk'ün içinde bulunduğu olayları, Atatürk'ün gerçekleştirdiği faaliyetleri maddeci bir görüşle yaptığını ileri sürerek sol fikirlere zemin hazırlanmaktadırlar. Mesela Atatürk'ün önderlik ettiği Kurtuluş Savaşı solcuların hayal ettiği gibi “*komünist bir cemiyetin kuruluşuna başlangıç olabilecek cinsten bir milli kurtuluş hareketi*” değildir. Çünkü Atatürk bir sınıf devleti kurmak amacıyla değildir. Onun amacı bütün Türk milletini kurtarıp Türkiye Cumhuriyetini kurmaktır. “*İmtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kitleyiz*” ve “*birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için*” yaklaşımları Türk milletinin bir bütün olarak görüldüğü, sınıf ayrımının kabul edilmediğinin kanıtıdır. Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu milli şuurun güçlenmesi için atılan önemli adımlardır. Atatürk'ün her hareketi milli şuura dayanmakta, milli yönleri güçlendirmeye dönüktür. Son yıllarda bazı kimseler kasıtlı olarak Atatürk'ün bütünlükçü anlayışını tahrif edecek şekilde devrimcilik, halkçılık ve devletçilik ilkelerine farklı anlamlar yükleyerek belli bir sınıfı ön plana çıkarmaya çalışmakta ve Atatürk'e solcu, sosyalist ve hatta Marksist havası vermeye çalışmaktadırlar.⁶³²

⁶³¹ Hikmet Ertez, “Gerçek Atatürkçülük”, *Toprak*, 8 (11), 6 Kasım 1962, 4.

⁶³² Alpaslan Kılıç, “Etrafindakilere Rağmen Atatürk”, *Milli Yol*, 1 (41), 9 Kasım 1962, 11; Hikmet Erez, “Atatürk Üzerine Tartışmalar”, *Toprak*, 10 (37-38), Ocak-Şubat 1965, 10.

Dündar Taşer, solcuların Milli Kurtuluş Savaşı'nı solcu bir hareket olarak tanımlamalarının yanı sıra Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Atatürk'ün sosyalizmi bilmemesinden veya öğrenmeye vakit bulamadan ölmesinden dolayı burjuva inkılapçısı olduğunu ileri sürdüklerini dile getirmektedir. Onlara göre eğer Atatürk'ün ömrü vefa etseydi mutlaka sosyalist olacaktı ve böylece inkılapları daha ileri götürecekti. Oysa Atatürk'ün görüş ve fikirleri kendi yazdıklarıyla ve etrafındakilerinin aktardıklarıyla ortadadır. Solcuların Atatürk'ü kendilerine maske yapmaları korkaklıklarından kaynaklanmaktadır. Öte yandan CHP yöneticileri de Atatürk'ün mirasını yemekte ancak komünizmin en ilkel halinin reklamını yapmaktadırlar. Elbette bir insan sosyalist ya da komünist olabilir fakat hem komünist hem de Atatürkçü olamaz.⁶³³

Solun Atatürk İlkelerinin bazıları üzerinden solculuğa referans vermeleri de yine milliyetçi düşünürler tarafından çürütülmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda ilk akla gelen Atatürk ilkesi Devletçiliktir. Oysa Devletçilik sosyalist ülkelerdeki devletçilik değildir. Atatürk Devletçilik anlayışını ferdi teşebbüslerin sermaye azlığı nedeniyle başaramadıklarını tamamlamak için ortaya atmıştır. Bu pratik bir çözümden ibarettir. Yani Atatürk'ün iktisadi görüşü ne liberalizm ne de sosyalistlerin anladığı manada bir devletçiliktir. Zaten 1925 yılında İzmir Sergisi'nin açılışında dönemin İktisat Vekiline yaptırdığı konuşma da Devletçilik anlayışının açıklaması mahiyetindedir. Buna göre Türkiye'nin uyguladığı devletçilik 19. yüzyıldan beri sosyalist görüşlerin ileri sürdükleri fikirlerin tercümesi değildir. Türkiye'deki devletçilik Türkiye'nin ihtiyaçlarından doğmuştur ve Türkiye'ye has bir sistemdir. Türkiye'deki devletçilik ferdi teşebbüs ve şahsi faaliyetleri esas alır. Türkiye'nin ihtiyaçlarını karşılamak için asırlardır ferdi ve özel teşebbüsle yapılamamış şeyleri bir an evvel devlet eliyle yapmaktır.⁶³⁴

Sıklıkla iddia edildiği gibi Atatürk kolektivist de değildir. Kolektivist olması için ferdi mülkiyeti, özel teşebbüsü ortadan kaldırarak üretim ve dolaşımı devlet eline alması ve geliri de emeğe göre dağıtması gerekirdi. Atatürk'ün devletçilik anlayışı öne sürülmektedir. Ancak Atatürk'ün devletçilik anlayışı komünizm ve kolektivizmden

⁶³³ Dündar Taşer, "Solcular Atatürk'ü Değil Utanmazdılar", *Devlet*, 52, 30 Mart 1970, 12. Erdoğan Tokmakçioğlu Hasan Fahri takma adıyla Atatürk'ün farklı zamanlarda söylediği sosyalizm, komünizm, devletçilik, milliyetçilik, grev gibi konulardaki söylev, demeç ve yazılarını toplayarak Atatürk'ün bir antikomünist ve milliyetçi olduğunu ispat etmeye çalışmaktadır; Hasan Fahri, *Atatürk Bir Anti-komünistti*, Su Yayınları, İstanbul 1978.

⁶³⁴ M. Zeki Sofuoğlu, "Atatürk ve Devletçiliği", *Toprak*, 10 (43), Eylül 1965, 7-8.

oldukça farklı, şahsi teşebbüsü güçlendirmek için ya da onun yetmediği yerde devreye girmekte ve sınıf ayrımını reddetmektedir. Atatürk'ün devletçilik anlayışı liberalizm ve sosyalizm arasında bir yerde duran devlet sosyalizmi, diğer bir adıyla kürsü sosyalizmine daha yakındır. Bu görüş ferdi mülkiyet, özel teşebbüs, ücret sisteminde rekabeti ortadan kaldırmaya çalışmaz. Öte yandan iç ticareti devletleştirmeden, ihtiyaç duyuldukça ülkenin altyapısını iyileştirmeye ve farklı zümreler arasındaki gelir dağılımı çatışmalarını ortaya çıkmaması adına sosyal adaleti korumaya çalışır.⁶³⁵ Atatürk'ün devletçiliği bu yaklaşıma yakınken onu komünist ya da kolektivist göstermeye çalışmak gerçeği yansıtan bir anlayış değildir.

Atatürk'ün yaşamı incelendiğinde solculukla hiçbir ilgisi olmadığı ortaya çıkmaktadır. Hem Atatürkçü hem de devrimci olanların iddiaları bu nedenle Atatürk ile uyuşmamaktadır. Mesela toprak sahiplerinin sömürücü olduğu iddia edilmektedir. Atatürk'ün 9 tane çiftliği vardı. Bankaların devletleştirilmesi istenmektedir. Oysa Atatürk'ün kurdurduğu İş Bankası vardı. Madenlerin devletleştirilmesi istenmektedir. Atatürk'ün maden kömürü şirketi vardı. Türkiye'nin batı ittifakından çıkması istenmektedir. Yine Batı ile ilk anlaşmaları yapan Atatürk'tür. Doğuya özerklik verilmesi istenmektedir. Atatürk ise Kürtçülüğe müsaade edilmeyeceğini söylemektedir. Devrimciler işçi sınıfı hâkim olsun istemektedir. Atatürk ise sınıf kavgasını reddederek imtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir kütle fikrini savunmaktaydı. Devrimciler ayrıca tam bağımsız Türkiye sloganını kullanmakta, bütün üsler kapatılmasını istemekte, bütün ittifakların bozulmasını dile getirmekte yani tek başına bir Türkiye istediklerini ortaya koymaktadır. Sovyetlerin Türkiye'yi üsler yüzünden tehdit ettiği ortaya atılmaktadır. Ancak Sovyetler Türkiye'den üç il ve iki boğaz isterken Türkiye'de ne üs vardı ne de Türkiye Batı ittifakı içerisindeydi.⁶³⁶

Dündar Taşer, Atatürkçülük ve devrimcilik kavramlarının birlikte kullanılmasını yanlış bulmaktadır. Aslında Atatürk inkılaplarının devamını istemek devrimcilik değil muhafazakârlıktır. Atatürk devrim yapmıştır ve devrimcidir. Fakat Atatürkçü devrimci olamaz. Çünkü Atatürkçü, Atatürk'ün yaptıklarını değiştirmek istemeyip, yaptıklarını

⁶³⁵ Namık Zeki Aral, "Atatürk Sosyalist mi idi?", *Önasya*, 2 (17), Ocak 1967, 18-19.

⁶³⁶ Dündar Taşer, "Solcular ve Atatürkçülük", *Devlet*, 70, 31 Ağustos 1970, 12; Dündar Taşer, "Solcular ve Atatürk", *Devlet*, 13, 30 Haziran 1969, 12.

yaşatmak istiyor demektir. Değiştirmek isteyen Atatürk düşmanıdır. Yine de Atatürkçülük ve devrimcilik kelimeleri eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.⁶³⁷

12 Mart Muhtırası öncesinde milliyetçiler solcuların orduyu tahrik etme çabalarına dikkat çekmektedir. Milliyetçilere göre solcuların Atatürk'ü istismar etmelerindeki bir diğer sebep de orduyu kazanmak, kendi saflarına çekmektir. Sokakları karıştırıp orduyu sokağa dökme hevesleri içindedirler. Orduyla aynı safta gözükerek bu karışık ortamda Türkiye'nin başına geçmeye çalışmaktadırlar. Solcular için ordu sevgisi de Atatürk sevgisi de bir paravandan ibaret olarak değerlendirilmektedir.⁶³⁸

Milliyetçiler için Atatürk ve Atatürkçülük milliyetçilikten farklı bir anlam taşımamaktadır. Bunu da Atatürk Dönemi'ni Tek Parti Dönemi içinde ayrı bir yere koyarak ve genel olarak Atatürk Dönemi'nin politikalarını benimsediklerini ifade ederek göstermektedirler. Milliyetçilerin eleştirileri Atatürk sonrasına odaklanmaktadır. Solcuların Atatürk'ün arkasına saklanmasına da izin verilmemelidir. Atatürkçülük gerçek Atatürkçülerin yani milliyetçilerin benimseyip savunduğu bir fikir olarak ifade edilmelidir.

3.1.2. İslamcılık

Türk milliyetçiliği 19. yüzyılda ortaya çıktığında Osmanlı'daki cemaatçi yapıdan milli yapıya geçişte dinden uzak görülmesi doğal bir durumun ifadesidir. İmparatorluktan ulus devlet formuna geçerken Türk çağdaşlaşmasının benimsediği seküler/laik yapı İslamın ve İslamcılarının siyasi hayatta geri plana çekilmelerine neden olmuştur. Keza İslamcılığa olumsuz bakılmaktadır. 1940'ların ikinci yarısında iktidarın İslama ılımlı bakmaya başlaması ile milliyetçiler İslamın riskli durumdan çıktığına kanaat getirerek müttefik olmaya çalışacaktır. Çünkü topluma ulaşmada Türkiye gibi muhafazakâr/gelenekçi bir toplumda din işlevsel bir duruma sahiptir. Benzer durum İslamcılar için de söz konusudur. İslamcılar kendileri tam olarak açıktan ortaya koyamadıkları için milliyetçilerle dirsek teması halindedirler. Ortamın bu dayatması

⁶³⁷ Taşer, "Solcular ve Atatürkçülük", 12.

⁶³⁸ Necmettin Hacıeminoğlu, "Atatürk Devrimleri ve Demokrasi", *Milli Işık*, 4 (40), Ağustos 1970, 19-20; Dündar Taşer, "Solcular ve Atatürk", *Devlet*, 16, 21 Temmuz 1969, 12.

milliyetçileri İslamcılara, İslamcıları milliyetçilere yaklaştırmıştır.⁶³⁹ Ancak dönemin asıl güçlü fikri milliyetçi muhafazakârlıktır.⁶⁴⁰

Necdet Sevinç'e göre Türk milliyetçileri, milliyetçiliğin iki temelini oluşturan Türklük ve İslamiyet konularında asgari müşterekte bulunan diğer kuruluşlarla işbirliği yapmalıdır. Sevinç'in "*cephe birliği*" olarak adlandırdığı bu birlik, ilkelerden taviz vermek ya da bir süreliğine bunları unutmanın söz konusu olamayacağını, cephe birliğinin sağdaki kuruluşların kendi aralarında mücadele etmeyerek düşmana karşı ortak hareket etme anlamına geldiğini ifade etmektedir. Ülkücülerin kısa zamanda belirli hedeflere ulaşabilmesi için sağdaki diğer teşkilatlarla hareket birliği oluşturmalarını öğütlemektedir.⁶⁴¹ Sola karşı yapılamaya çalışılan bu cephe birliği her iki tarafı da birbirine yaklaştıracak, tabanlarda geçişlere neden olacaktır. Özellikle milliyetçiler arasında 1970'li yılların ikinci yarısında artan İslami söylemin artması ve bazı milliyetçilerin İslamcı bir çizgiye kaymasına bu birliktelik anlayışının önemli etkileri olmuştur.

Her ne kadar sola karşı İslamcılarla dayanışma talepleri olsa da İslamcılık veya daha sık kullanılan tabirle ümmetçilik anlayışı ve bu fikri savunanların milliyetçilik karşısındaki tutumları fikri tartışmalara hatta sürtüşmelere sebebiyet verecektir. Ortak cephe oluşturma yaklaşımı bazı milliyetçiler tarafından eleştirilmekte hatta milliyetçiliği miskinleştirdiği yönünde yorumlara neden olmaktadır. Mesela Sançar'a göre Türkiye'yi saadete erdirecek yol ne Batıcıların tutturduğu "*ümanizm*" ne de bir hırka bir lokma anlayışıdır. İkinci anlayış Türk dinamizmini ortadan kaldırıp Türklüğün geleceğini karartma anlayışıdır. Türklüğü yükseltecek tek yol, tarihte de görüldüğü gibi milli yoldur. Türkler ne zaman milli yol üzerinde durmuşlarsa yükselmişler, milli yoldan uzaklaştıkça tehlikelerle karşı karşıya kalmışlardır.⁶⁴²

Nejdet Sançar'a göre İttihad-ı İslâmcıların fikirleri hem bir hayaldir hem de Arapçılık propagandasıyla birbirine karışmış olduğundan Türkçülük için tehlike teşkil etmektedir. Temel fikirleri bütün Müslümanların kardeş olduğuna dayanarak İslam

⁶³⁹ Cemil Koçak, "Türk Milliyetçiliğinin İslâm'la Buluşması Büyük Doğu", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), 4 Milliyetçilik, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 609.

⁶⁴⁰ Yüksel Taşkın, "Anti-Komünizm ve Türk Milliyetçiliği: Endişe ve Pragmatizm", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce*, 4, Milliyetçilik (3. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 628.

⁶⁴¹ Necdet Sevinç, *Ülkücüye Notlar*, 68.

⁶⁴² Nejdet Sançar, "Tek Saadet Yolu", *Milli Yol*, 1(1), 26 Ocak 1962, 3.

dünyasını tek devlet gibi telakki etmektir. Müslümanların din kardeşi olduğu doğrudur ancak tek devlet haline gelmek gereksizdir. Her Müslüman devlet kendi milliyeti ile sınırlı kalmalıdır. Nasıl aynı anne babadan doğan çocuklar daha sonra kendi yuvalarında yaşıyor ve kardeşliklerine devam ediyorlarsa Müslüman devletler de aynı şekilde hareket etmelidir. Zira her milletin farklı yaşayış tarzı, farklı dilleri, farklı gelenekleri vardır. Bütün Müslümanları tek devlet haline getirmek bir hayaldir. Aynı zamanda Türkleri Arap potasında eritme riski taşımaktadır. Bu yüzden Türkler uyanık olmalıdır.⁶⁴³

Sançar, din perdesi altında milliyetçiliğe saldırılması konusu üzerinde önemle durmaktadır. Sançar'a göre Türkçülük düşmanları Türkçülüğe açıktan saldırmayıp farklı maskeler kullanmaktadır. Nasıl yabancı ideolojilerin amacına hizmet edenler sosyalizm maskesi kullanıyorsa din maskesi de aynı emeller için kullanışlı bir alet haline gelmiştir. Sosyalizm maskesi uyanık Türkler için bir sır olmaktan çıkmıştır. Din perdesi altındaki Türkçülük düşmanlığı ise gittikçe şiddetini artıran bir hal almıştır. Bu nedenle din perdesi altında yapılan Türkçülük düşmanlığı gerçek manasıyla ortaya konmalıdır.⁶⁴⁴ Sançar'a göre bir Türk ne kadar dindar olursa olsun Türklük ve Türkçülük düşmanı olması mümkün değildir. Çünkü Türkçülük ile din farklı konular olduğundan, başka bir ifadeyle birinin varlığı diğerinin varlığına engel teşkil etmediğinden bir dindarın Türkçülük düşmanı olması beklenemez. İbadetlerinde kusur etmeyen samimi Türkçülerin ve milli ülküye candan bağlı aşırı dindarların varlığı bunun en önemli kanıtıdır. Ancak sıkı bir şekilde dindar olarak görünen bazı kimselerin Türkçülüğe ısrarla düşmanlık etmeleri ve iftira atmaları bir gaflet olarak görülmemelidir.⁶⁴⁵ Bu anlayış gafletin ötesinde bilerek ve isteyerek milliyetçiliğe düşmanlıktır.

Sançar'a göre Türkçülüğün iki temel unsuru olan ırkçılık ve Turancılığın Türk toplumuna yabancılar tarafından sokulmuş fikirler olduğu iddiası önceden komünistlerin bir iftirasıdır. Ancak bir süreden beri bu noktada dincilerle komünistler birleşmektedir. Zira komünistler Türk ırkçılığının ve Turancılığın Almanlar tarafından Türklere öğretildiğini ileri sürerken dinciler Turancılığı bir Yahudi oyunu olarak görmekte ve Türkçülere iftira atmaktadırlar. Bu iftiranın en önemli kanıtı olarak da

⁶⁴³ Uytun, "Günün Çeşitli Meseleleri Hakkında Nejdet Sançar'ın Fikirleri", 17.

⁶⁴⁴ Nejdet Sançar, "Din Perdesi Arkasında Türkçülük Düşmanlığı", *Ötüken*, 66, Haziran 1969, 5.

⁶⁴⁵ Nejdet Sançar, "Din Perdesi Arkasında Türkçülük Düşmanlığı", 5.

Osmanlı'nın dağılma devrinde bir Yahudi'nin uydurma Türkçe bir adla Turancılık üzerine kitap yazması gösterilmektedir. Sançar'a göre bir Yahudi'nin İslam Peygamberi hakkında kitap yazması ve övgüyle bahsetmesi peygamberden şüphe edileceği anlamına gelmeyeceği gibi Turancılık üzerine yazılan kitap da Turancılığın bir Yahudi oyunu olduğunu göstermez. Türkçülük Türklerin kendi öz fikirleridir. Yüzyıllarca bilinçaltında yaşatılan bir duygunun şuurlu Türkler tarafından sistemleştirilmesiyle fikir haline gelmiştir. Sançar için “*Bundan şüphe etmek Allah'tan şüphe etmek kadar mânâsızdır*”. Türkçülere bu iftirayı atanlar Arapçılık yapmaktadır. Hatta Türkçülük fikrini sistemleştiren Gökâlîp'ı küçük düşürmek için Mason oyuncağı olarak göstermeye çalışmaktadırlar. Türk birliği fikrini ahmaklık olarak değerlendiren Arapçılar anadili Arapça olan Müslüman Milletler Birliği kurmak amacına hizmet etmektedir. Sançar, Türk birliği ahmakça bir fikir olarak adlandırılırken buna bir de Müslüman milletlerin katılmasıyla İslam birliği oluşturma çabasının ne mana ifade ettiği sorusunu eklemektedir.⁶⁴⁶

İslamcılar, antikomünizm bağlamında dinsizliği ciddi şekilde kullanmaktadır. Bunun bir ayağı da Kemalizm eleştirisinden kaynaklanmaktadır. Aşırı laikliğin komünizme yol açtığı iddia edilmektedir. Bu bakımdan komünizme uzanan süreçte Kemalizm de özellikle laiklik açısından bir yol açıcı olarak nitelendirilmektedir⁶⁴⁷. Bu eleştiri Kemalizm'le sınırlı kalmayacak Atatürk'ün şahsına kadar genişleyecektir. Öte yandan İslamcılar diğer milliyetçi Türk büyüklerine de dinsizlik üzerinden eleştiriler getirmekte, bu da milliyetçileri rahatsız etmektedir. Mesela Ziya Gökâlîp'ı Türkçü ve Turancı yönlerinden eleştirip bir başarı elde edemeyenler din yönünden zayıf hatta dinsiz olduğunu ileri sürmektedirler. Abdülhadi Toplu'ya göre bu konu zaman zaman gündeme getirilip cevap verildiğinde saldıranlar sessizleşmektedir. 1950'lerin başlarında da yine Gökâlîp dinsizlikle itham edilmiş ancak Toplu'nun bir yazısıyla susturulmuşlardır. Konunun yeniden gündeme taşınmasında onun yazılarının unutturulması da önemli bir rol oynamaktadır. Gökâlîp 1924'te öldükten uzun süre sonra eserleri basılmamış, genç nesiller bu yazılardan haberdar olamamıştır.⁶⁴⁸ Öte yandan Hikmet Tanyu'ya göre Gökâlîp'ın Müslümanlığı ve İslam'ın icaplarını yerine getirdiği herkes tarafından bilinmektedir. Tanyu bu noktada ayetler ve din adamlarının

⁶⁴⁶ Nejdet Sançar, “Din Perdesi Arkasında Türkçülük Düşmanlığı”, 5.

⁶⁴⁷ Örnek, *Türkiye'nin Soğuk Savaş Düşünce Hayatı: Antikomünizm ve Amerikan Etkisi*, 338.

⁶⁴⁸ Hikmet Tanyu, “Ziya Gökâlîp ve Din”, *Orkun*, 1(11), 15 Aralık 1962, 2-3.

söylemlerinden örnekler göstererek bir Müslümanın inancının sorgulanamayacağını dile getirmektedir. Gökalp'ı dinsizlikle suçlayanları ise farklı gruplar şeklinde değerlendirmektedir. Bu gruplar; Türkçülük ve Turancılığı dine aykırı sayan aşırı ümmetçiler, Gökalp'ın hurafe ve batıl inanışlara çatan yazılarını üzerine alınanlar, dini hars içerisinde açıklamasını eleştirenler, ezanın Türkçe okunması ve Kur'an'ın Türkçeye tercüme edilmesini istemesi nedeniyle suçlayanlar, yazılarında veya şiirlerindeki mısralarından yanlış anlamlar çıkaranlar, Dukheim sosyolojisini benimsediği için dinsiz sayanlar, kulaktan duyma bilgilere inananlar, aslında dinsiz olup Gökalp'ın fikirlerini tahrif ederek kendi lehlerinde kullanmak isteyenler, materyalist ve Marksistlerin kasten dinsizlikle suçlayarak komünizmin en büyük düşmanlarından birini saf dışı etmek isteyenlerden oluşmaktadır.⁶⁴⁹

İslamcıların Türklerin İslam'a hizmet etmesini inkar etmeleri veya önemsiz görmeleri milliyetçileri son derece rahatsız eden bir durumdur. Galip Erdem'e göre mevcut İslamcılar tarihi hakikatleri inkâr ederek Türk büyüklerinin Türklüğünü inkâr etmekte, Türklerin İslam içindeki yerini küçümsemektedir. Erdem bu noktada Türklerin İslam'a geçtikten sonra yaptıkları birçok hizmeti dile getirip İslamcıların bu anlayışlarının yanlış olduğunu ifade etmektedir.⁶⁵⁰

Milliyetçiler, İslamcıların sadece güncel olarak değil geçmişteki milliyetçilik aleyhinde yaptıkları yayınları da eleştirmektedir. Yavuz Yücel'in Babanzade Ahmet Naim'in "*İslamiyet Irkçılığı Menetmiştir*" kitabı üzerine yaptığı değerlendirme önemlidir. Yücel'in yazısında daha baştan milliyet fikrini reddetmenin bugünkü dünyayı algılamakla ne kadar uyum sağladığı ve o halde Allah insanları neden milletler şeklinde yarattı diye sorulmaktadır. Ahmet Naim çalışmasında Türkçüleri ikiye ayırmaktadır: Öztürkçüler ve Türkçü İslamcılar. Ahmet Naim'in Türkçülerin İslam âlemini bir kenara bırakıp Kamçatka Yarımadasındakiler kâfir mi, Sibiryâ'nın bilmem ne tundrasındakiler Hristiyan mı, bunlarla uğraşılması küfre götürür şeklindeki yorumu üzerine Yücel esir Türklerin Müslüman olduğu, zaten Müslümanların derdiyle uğraşıldığını dile getirmektedir. Ayrıca İslamcılar tarihten de bir haberdir. Turancılık denince akıllarına şamanlık, Sibiryâ stepleri gelmektedir ancak bir zamanlar Buhara, Kazan, Taşkent, Semerkant gibi yerler sadece İslam'ın değil bütün dünyanın en ileri

⁶⁴⁹ Hikmet Tanyu, "Ziya Gökalp ve Din", 2-3.

⁶⁵⁰ Galip Erdem, "Tarihimizi İnkâr Çabaları", *Devlet*, 217, 31 Aralık 1973, 5.

beldeleri olduğu akıllarına gelememektedir. Bir diğer konu Gündüzbey, Konurbey, Cengiz, Kubilay gibi isimlerin müşrik adları olduğu için çocuklara konmaması, bunların yerine Müslüman isimleri konması gerektiği meselesidir. Bu ve benzeri sebeplerden Yücel, Ahmet Naim'i cehalet ve tarih bilmemekle suçlamaktadır. İslam'ın bayraktarlığını yüzyıllarca Türkler yapmıştır ve İslam'ı korumuştur. Ayrıca Farsça isimlere de ses çıkarılmamaktadır. Yücel'e göre Ahmet Naim'in aslında yaptığı Arapçılıktır.⁶⁵¹

Galip Erdem ise Türkiye'deki İslamcılığı II. Meşrutiyet Dönemi'ne dayandırmakta, mevcut İslamcılığın II. Meşrutiyet Dönemi'ndeki İslamcılığın kötü bir kopyası olduğunu dile getirmektedir. Erdem'e göre ümmetçiler Türkiye'de şartlar uygun olmadığı için sosyalistler gibi faaliyetlerini açıktan gerçekleştirememektedirler. Hatta çoğunlukla dışa dönük faaliyetlerinde, yazıları veya sözlerinde milliyetçi olduklarını dahi ileri sürmektedirler. Erdem, İslamcılığın milliyetçilik düşmanlığını II. Meşrutiyet zamanına götürmekte, köklerini bu dönemde aramaktadır. İslamcıların milliyetçiliğe düşmanca bakışına rağmen milliyetçiler İslamcılığa düşmanca bakmamakta, hatta kucaklayıcı, ümmeti de milletin bir parçası olarak gören bir anlayış taşımaktadır. İslamcılar da iki kısımdan oluşmaktadır. Bir kesim milliyetçiliğin tamamen karşısında diğer kesim ise özellikle Osmanlı bünyesindeki Müslüman milletlerin ayrılması ve Milli Mücadele sonunda milliyetçiliği benimseyen kesimden oluşmaktadır.⁶⁵² Milliyetçiler için asıl eleştirilen kesim de millet fikrini tamamen reddeden İslamcılardır. Milliyet ve Türklük bilincine sahip dindarlar en radikal milliyetçiler tarafından dahi benimsenebilmektedir.

Galip Erdem'in İslamcıların kendilerini adlandırma konusundaki tespitleri de dikkat çekmektedir. İslamcılar Meşrutiyet Dönemi'ndeki gibi kendilerini İslamcı veya ümmetçi olarak adlandırmamaktadır. Daha çok milliyetçi, mukaddesatçı veya milli görüşçü tabirleri kullanılmaktadır. Özellikle İslamcıların milliyetçilik düşmanı kesimi milliyet kavramını Arapça din kardeşliği manasında kullanmaktadır. Bu kesim amansız bir kavmiyet ve kavmin gelişmiş versiyonu olan modern manadaki milliyet düşmanıdır. Ayrıca halkın çoğunlukla düşündüğü gibi İslamcılar cahil kimseler değildir. En az

⁶⁵¹ Gökçeoğlu A. Yavuz Yücel, "Türkçülük ve İslamiyet", *Orkun*, 3(26), Mart 1964, 20-21.

⁶⁵² Galip Erdem, "Milliyetçilik Düşmanlığının Kaynakları: 3 Meşrutiyet Yıllarının İslamcılığı", *Devlet*, 214, 10 Aralık 1973, 5.

solcular kadar okumuşlardır. Mühendisleri, avukatları, profesörleri, doçentleri bulunmaktadır. Bunların dışında örgütlü bir yapıdadırlar.⁶⁵³

Erdem'e göre II. Meşrutiyet Dönemi'nin İslamcıları gibi 1970'li yılların İslamcıları aynı fikri sabitlerden hareket etmektedir. Bu fikirlerin en belirginini İslam öncesi Türk tarihini inkâr etmek ve kötülemektir. İslamcıların bu noktada temel argümanı İslam öncesi Türklerin Müslüman olmamasıdır. Erdem, milliyetçiler ile İslamcılar arasındaki sorunun aslında İslamcıların bu yaklaşımlarından kaynaklandığını ifade etmektedir. Zira milliyetçiler İslam'ın yüceliği, Allah'ın birliği ve Peygamberin elçiliğini samimi bir şekilde kabul etmektedir. Oysa İslamcıların bir kısmı Türklüğe hakaret ederek milliyetçiliği kötülemeye çalışmaktadır.⁶⁵⁴ Rasim Hancıoğlu'nun Türklerin Müslüman olmadan önce de pek çok üstün meziyetleri bulunan bir millet olduğu şeklindeki yaklaşımı aslında Türklerin İslam ile kendini bulduğu, üstün bir millet olduğu fikirlerine cevap niteliği taşımaktadır. Türkler Müslüman olmadan önce de sağlam bir bünyeye sahipti. Bu bünyeye örtüşen ruh da İslamlaşmayla Türklerin bünyesine girmiştir. Bu noktada Türklerin milli özellikleriyle İslam dininin tamamen örtüştüğü, her ikisinin birbirini tamamladığı ileri sürülmektedir.⁶⁵⁵

Yine Erdem'e göre İslamcıların milliyetçiliğe olumsuz bakmasında Tek Parti Dönemi'nin milliyetçilik anlayışının daha seküler ve maddeci yönleri İslamcılar tarafından ön plana çıkarılarak tüm milliyetçilerin Tek Parti Dönemi'nin milliyetçilik anlayışını benimsediklerini varsaymalarında yatmaktadır. Oysa Tek parti Dönemi'nin milliyetçilik anlayışı kendinden önceki dönemden oldukça farklıdır. Zira Önceki dönemin milliyetçiliği dine saygılı bir tutum içerisindedir. Tek Parti Dönemi milliyetçiliği önceki dönemden sadece eski Türk tarihine dair bazı görüşler ve milliyetçilik konusunda bazı kelimeleri almaktan başka bir mirası üstlenmemiştir. 1940'lardan sonra ise milliyetçiler mukaddesat yönünü ortaya çıkarmak için Tek Parti Dönemi'nin milliyetçilik anlayışına ciddi eleştiriler getirmiştir. Erdem'e göre İnönü rejimine meydan okunması da bu perspektiften okunmalıdır.⁶⁵⁶ Erdem bu noktada milliyetçilerin İslam'a ne kadar duyarlı olduklarını vurgulayarak milliyetçilik açısından

⁶⁵³ Galip Erdem, "Zamanımızın İslamcılığı", *Devlet*, 215, 17 Aralık 1973, 5.

⁶⁵⁴ Galip Erdem, "Milliyetçilik Düşmanlığının Kaynakları: 5 Türk Tarihine Düşmanlık", *Devlet*, 216, 24 Aralık 1973, 5.

⁶⁵⁵ Rasim Hancıoğlu, "Müslümanlık ve Türkler", *Orkun*, 2 (13), Şubat 1963, 16.

⁶⁵⁶ Galip Erdem, "Zamanımızın İslamcılığı", 5.

hem zamanın ruhunu yansıtmakta hem de İslamcı eleştirileri boşa çıkarmaya çalışmaktadır.

Milliyetçiler arasında İslami hassasiyetin artması, bunun çeşitli yazılarda ve söylemlerde görülmeye başlamasıyla birlikte siyasi hayatta da gerilimli yansımaları ortaya çıkmıştır. Milli Görüş Hareketi ve Milli Selamet Partisi milliyetçiler tarafından eleştirilerin odağı olmuştur. “*Ötüken*” dergisinin yaklaşımı bu anlamda dikkat çekmektedir. *Ötüken* Dergisine göre Türk milliyetçilerinin MHP etrafında toplanmaya başlaması ve halkında MHP’ye teveccüh göstermesi dini bir para kazanma aracı olarak kullanan kimseleri rahatsız etmiştir. Türkeş’in *Türkiye’nin Meseleleri* başlığını taşıyan kitabının yayımlanmasının ardından din tüccarları Kuran’a karşı fikir yürütüldüğünü iddia etmişlerdir. *Ötüken*’e göre Türkiye’nin kalkınmasıyla ilgili fikirleri barındıran bu eserin dinle veya Kuran ile ne alakası olduğunu anlamak mümkün değildir. Din tüccarlarının rahatsız olmasındaki temel neden milletin milliyetçiliğe teveccüh göstermeye başlamasıdır.⁶⁵⁷

1970’lerin ikinci yarısında milliyetçiler arasında da İslami hassasiyetin artmasıyla bazı milliyetçi gençler İslami içeriğe sahip yayınlar yapmaya başlamıştır. Mesela Lütfü Şehsuvaroğlu’nun Türkeş ve Erbakan’ı kapak konusu yaparak çıkardığı dergi Türkeş tarafından eleştirilmiş ve kapatılmıştır. Bu tür gençlerin amacı Milli Nizamcılarını kendi saflarına çekmek olarak ifade edilse de buna izin verilmemiştir⁶⁵⁸. Türkeş’in konuşmalarının bile İslamcılarının söylemlerine yaklaştığı bir dönemde bu hamlesi İslamcılığa izin vermemesinden ziyade Erbakan’ın kapak konusu yapılmasıyla birlikte Ülkücü gençlerin Erbakan’ın safına kayması endişesi taşıması göz ardı edilmemelidir. Ülkücü Gençlik Derneği Genel Başkanı Hasan Çağlayan’ın Akıncıların, Ülkücülerin özkardeşleri olmasına rağmen solcuların tahriklerine gelerek oluşturmak istedikleri anti-faşist cepheye bilerek veya bilmeyerek katılmalarını eleştirmektedir. Çağlayan’a göre komünistler karşısında “*İlay-ı Kelimetullah*” için milliyetçiler mücadele verirken ve şehit düşerken ortada olmayanlar milliyetçileri dinsizlikle suçlamaktadır. Komünistlerin, kendileriyle mücadele eden milliyetçilere saldırması, küçük düşürmeye çalışması doğal karşılanabilecek bir durumken İslami hassasiyetlerini öne çıkaran gruba

⁶⁵⁷ “Din Tüccarlarının Son Marifetleri”, *Ötüken*, 70, Ekim 1969, 7.

⁶⁵⁸ Namık Kemal Zeybek, *Siyaset Yolu*, 136-137.

dahil bazı kimselerin de milliyetçileri hedef alması kabul edilemez bir durum olarak görülmektedir.⁶⁵⁹

Muhafazakâr ve İslami hassasiyeti daha yüksek olan milliyetçi dergiler ise milliyetçiler ile İslamcılar arasındaki gerilimi yatıştırmaya çalışan yayın politikaları takip etmektedir. Buna göre Kemal Fedai Coşkun, bazı İslamcıların milliyetçileri kurda tapanlar olarak görmesini eleştirmekte, bu tür insanları dinden geçinenler olarak vasıflandırmaktadır. Türklük ile İslam'ın iç içe geçmiş olması Coşkun'un temel hareket noktasını oluşturmaktadır. Bozkurt ise Türklüğün sembolü, alamet-i farikasıdır. Hemen her partinin bir hayvanı sembol olarak kullanması doğal bir durumdur. Milliyetçileri kurda tapan kimseler olarak yaftalayanlar AP'ye oy verince kırata mı tapmış oluyorlar, sorusunu sormaktadır. Nihayetinden temel hareket noktasını şu şekilde belirlemektedir: “*Biz Müslüman olduğumuz kadar Türküz, Türk olduğumuz kadar Müslümanız*”.⁶⁶⁰

Yine 1979 yılı Mart ayında İstanbul'da Fatih Camiinde çıkan bir olayda bir Ülkücünün yaralanması ve bir Akıncının ölmesi nedeniyle Milli Görüş Hareketi'nden bazı çevrelerin Ülkücüleri dinsiz faşist olarak suçlaması Ülkücüler arasında rahatsızlık yaratmıştır. “*Büyük Türkiye'ye Hasret*” dergisi, olayın Ülkücüler tarafından menfi bir hadise olarak görüldüğünü, teşkilatlar arası bir çekişme olmadığını ifade ederek daha yapıcı bir tavır sergilemektedir. Milli Görüşçülerin bazı kesimlerinin Ülkücüleri dinsiz ve faşist görmesini ise nifak tohumu olarak görmektedir. Bu olayın teşkilatların dışında menfi bir olay olarak yorumlanması istenmektedir.⁶⁶¹

İslamcıların Milliyetçileri zor duruma düşürmek için Tanrı ve Allah kelimeleri arasında kıyas yapmaları milliyetçilerin eleştirilerine neden olmaktadır. Tanrı ve Allah aynı kavramların Türkçesi ve Arapçasıdır. Son zamanlarda Tanrı kelimesini kullananlar bir takım kimseler tarafından kafirlikle, dinsizlikle suçlanmaktadır. Oysa Tanrı yaratıcı kavramının Türkçe adlandırılmasıdır. İslam'dan önce Türk inanındaki Tanrı anlamında değil, Allah yani yaratıcı anlamında kullanılmaktadır. Bu kavramı sadece belli bir kesim

⁶⁵⁹ Hasan Çağlayan, “Müslümanı Tekfir Etmenin Kafirlik Olacağını Bilen İnsanlar için Bazı Nasipsizlere Acımdan Başka Elden ne Gelir?”, *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 39, 14 Nisan 1979, 5.

⁶⁶⁰ Kemal Fedai Coşkun, “Müslüman Olduğum Kadar Türk'üm Türk Olduğum Kadar Müslüman'ım”, *Fedai*, 4 (53), Ocak 1970, 3-4.

⁶⁶¹ “Ülkücüleri Kâfir İlân Edenlere: Müslümanı Tekfir Etmek Cinayet Değil mi?”, *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 38, 8 Mart 1979, 7.

değil şehirli, kasabalı, köylüler de kullanmaktadır. Yine aynı mantıkla Arapçanın Türkçeden üstün olduğu ifade edilmektedir ki bu da doğru bir yaklaşım değildir. Allah herkesin Allah'ıdır ve insanları milletler şeklinde yaratmıştır. Türklük de bir gerçektir. Türkler hem de İslam'a yüzyıllarca en fazla hizmet etmiş millettir. Milliyetçileri kâfirlikle suçlayan ortaçağ kafalı kimseler komünizmle mücadele noktasında en fazla gayreti gösteren kesimi böyle hoyratça konuşarak dışlamakta, bozgunculuk çıkarmaya çalışmaktadır.⁶⁶²

Önce Türk müsün, Müslüman mı soruları da İslamcılar tarafından milliyetçiler üzerinde propaganda söylemleri olarak kullanılmaktadır. Emine Işınsu milliyetçiler seminerinde 5 numaralı komisyonda İslamiyet ve Türk milliyetçiliğine ait konuların tartışılmasında görev almış, komisyonda Prof. Dr. Sebahattin Zaim, Doç. Dr. Hikmet Tanyu, Doç. Dr. Yaşar Kutluay, Hayrettin Karaman gibi isimler de bulunmaktadır. Emine Işınsu'ya göre komisyonda özellikle son zamanların modası ve bir çeşit komünist taktiği olan “*önce Türk müsün yoksa Müslüman mı?*” ve “*denize düşen Hristiyan Türkü mü yoksa Arap Müslümanı mı kurtarırın?*” gibi sorulara muhatap olan kimselere kafaları karışmaması adına yardımcı olacak açıklamalar yapılmıştır. Işınsu bu konuya Türklerin İslam'ı kendi fikir dünyalarına ve yaşayışlara uydugu için kabul ettiklerini ifade etmektedir. Öte yandan İslam Türklüğü dışlamamakta aksine Türklüğün yaşamasına önemli katkılar sunmaktadır. Remzi Oğuz Arık'ı referans göstererek İslam'ı benimsemeyen ve Karadeniz'in kuzeyinden Avrupa'ya geçen Türklerin milli benliklerini kaybettiklerini savunmaktadır.⁶⁶³

1960-1980 sürecinde İslamcılara en sert eleştiriler Atsız ve Atsız'ın çevresinden yani “*Ötüken*” dergisinden gelmektedir. Öyle ki Deliorman Orta Anadolu'da küçük bir kasabaya uğradığında bir bakkal dükkânı olan Türkçüler derneğinin şubelerini de ziyaret edip derneğin şubelere gönderdiği Atsız'ın “*Ötüken*” dergisinin satılmadığını fark ederek meselenin aslını sorduğunda Ötüken'in mevcut olduğunu fakat isteyen olursa verdiklerini çünkü Atsız'ın son sayılarda Nurculuk ve İslam birliği konularını eleştirmesinden, eleştirilerin bazen İslam'ın kendisine yapılmasından Ötüken'in açıktan satılmadığı cevabını almıştır.⁶⁶⁴ Yavuz Yücel'in İslamcılığa dönük eleştirileri dikkat

⁶⁶² O. Y. Serdengeçti, “Allah Tanrı”, *Milli Hareket*, 13, 1 Ağustos 1967, 22- 23.

⁶⁶³ E. Işınsu Okçu, “Seminerden Notlar”, *Devlet*, 1(7), 19 Mayıs 1969, 2.

⁶⁶⁴ Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 362.

çekmektedir. Yücel, bazı mutaassıp ümmetçilerin bütün insanları kardeş saydığını dile getirerek bu görüşün hümanistler, komünistler ve insaniyet maskesi taşıyan Siyonistlerin görüşüyle aynı olduğunu vurgulamaktadır. Oysa İslam'da kardeşlik sadece Müslümanlar arasındadır. Bu kardeşlik anlayışı da kesin olmayıp sadece din kardeşliğidir. Öte yandan müminlerin sevgi ve merhametle bir bütün olarak hareket etmesi milliyet fikrine aykırı da değildir. Mesela Türkler İsrail-Filistin mücadelesinde Filistin'in, Pakistan-Hindistan çatışmasında Pakistan'ın yanında yer almaktadır. Yücel'e göre ümmetçiler İslam'da sömürgeci savaşın yeri olmadığı, bütün beşeriyetin tek ümmet olduğunu dile getirse de Modern dünyadaki blokların güncel sömürü anlayışının dar kalıbından çıkarıldığında İslam'ın fütihat anlayışı da bir tür sömürü olmaktadır. Buna her ne kadar İslami cihat ve Allah'ın emri dense de başka bir vatanın silah zoruyla alınması ve ora halkının esir edilmesinin ne anlam taşıdığını sormaktadır.⁶⁶⁵

İslamcılık konusu milliyetçiler arasında bazen anlaşmazlıkların çıktığı ve birbirinden kopmalara neden olduğu hassas bir alandır. 1960'lı yıllarda gündemi sıklıkla meşgul eden Nurculuk üzerinde yapılan tartışmalar bulunmaktadır. Aslında milliyetçilerin çoğunluğu Nurculuğa sempatiyle bakmaktadır. Özellikle İslami hassasiyeti daha yüksek milliyetçi yayınlarda Nurculuğu olumlayan yazılar görülmektedir. Mesela “*Fedai*” dergisi, siyasilerin, özellikle de CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'nün gericilik tehlikesi söylemlerine karşın Nurculuğu savunan bir yol izlemiştir. Tuncalp Nurculuğu “*akla ilme istinad ederek dini konuları inceleyen ve ikna ve ihtiyara hitab eden islâmi bir sistemdir. İrtica ile yakından, uzaktan bir alâkası yoktur*” şeklinde tanımlamaktadır. Ayrıca Nurculuğun bir tarikat olmadığı, dinde reform ile ilgisinin bulunmadığını, bir gruplaşmadan ziyade bir sistem ekol olduğunu ifade etmektedir.⁶⁶⁶

1960'ların başında en önemli milliyetçi yayın organı olan “*Millî Yol*” dergisinin Nurculuğa ilişkin yayınları hem gelecek yıllarda milliyetçiliğin eğileceği genel çizgiyi göstermesi hem de bu eğilime karşı geliştirilen tavrı göstermesi bakımından önemlidir. “*Millî Yol*” dergisi, Nurculuk meselesinin Türkiye'nin bir meselesi olduğunu ve artık görmezden gelinemeyeceği ifade ederek milliyetçilikle aralarında görüş farkları olmasına rağmen haksızlığa uğradıkları düşünülerek bu konu hakkında yazmayı

⁶⁶⁵ Gökçeoğlu Yavuz Yücel, “İslâmda Kardeşlik, Vatan ve Millet Anlayışı”, *Ötüken*, 88, Nisan 1971, 5.

⁶⁶⁶ Enver Tuncalp, “Nurculuk Dini Bir Öğretim Metodudur”, *Fedai*, 3(34), Eylül 1966, 9.

kendilerine görev saymaktadır. “*Millî Yol*” dergisine göre Nurcular mahkemelerce, emniyet tarafından ya da bulundukları bölgenin idari amirleri tarafından suçlu bulunarak tutuklanmakta ya da evlerinde aramalar yapılmaktadır. Ancak mahkemeler suç unsuru bulamadığından bu insanları aylarca gözaltında tuttukten sonra serbest bırakmak durumunda kalmıştır. İstinaf Mahkemesine giden davalar da yine Nurcular lehine sonuçlanmıştır. Bu durum Nurcuların birbirlerine daha da kenetlenmelerini, halk arasında daha da yayılmalarını sağlamaktadır. Böylece Hükümet baskıları daha da artmış ve bir kısır sarmal içerisine düşülmektedir. Diğer taraftan Nurculara tarafsız eleştirileri getirmek isteyenler, Nurcuların düşmüş oldukları bu durum sırasında eleştirilerini yapamamakta, yapanlar da zaten sıkıntılı süreçlerden geçen Nurcular tarafından iyi karşılanmamaktadır. Yani ortam fikri tartışma zemininin dışına çıkarılmış durumdadır. Nurculara karşı DP Dönemi’nde 37, 27 Mayıs sonrasında ise 99 dava açılmış ve beraatla sonuçlanmıştır. El konan kitaplar sahiplerine iade edilmiştir. Ancak yine de her tarafta Nurculara karşı arama ve el koyma hadiseleri devam etmektedir. Aydın’da bir Nurcu karakolda dövülerek öldürülmüş, Konya’da bazı Nurcular karakollarda dövülmüş ve hadiseler mahkemeye intikal etmiştir. Ancak hiçbir ceza almamışlardır. Urfa’da tutuklanan Nurcular ise gerek Urfa Cezaevi’nde gerekse nakledildikleri Ankara Cezaevi’nde diğer mahkûmlar tarafından iyi karşılanmış, Nurcular onları namaz kılmaya başlatmıştır. Bir suç unsuru da bulunamadığından Nurcular yine tahliye olmuştur. Bu da baskılar sonucunda yayılmalarının hızlandığını gösteren kanıtlardan birisidir.⁶⁶⁷

“*Millî Yol*” dergisinde yayımlanan Nurculukla ilgili bu yazının ardından okuyucular dergiye çok sayıda mektup göndererek tebriklerini iletmektedir. Ancak okuyucular Nurcuların bazı yanlışlarının da yazılması gerektiği ifade etmektedir. Dergi ise tarafsız davrandıklarını ancak yine de hataya düşmüşlerse okurların bu hataları bildirmesinden memnuniyet duyacaklarını ifade etmektedir.⁶⁶⁸

“*Millî Yol*” dergisine göre Nurculuğun halk arasında tutunmasının sebeplerinden biri de hükümetin onu sevmemesi ve baskı kurmasıdır. Halk sırf bu sebepten Nurculuğa olumlu bakmaktadır. Öte yandan Türkiye’de genelde dindar kesimler baskıya uğramaktadır. Halk arasında bu fikir çoğunlukla da kabul görmektedir. Nurculara

⁶⁶⁷ “Nurculuk Meselesi”, *Millî Yol*, 1(43), 23 Kasım 1962, 8-11.

⁶⁶⁸ “Nurculuk Meselesi: 2”, *Millî Yol*, 1(44), 30 Kasım 1962, 8.

yapılan baskı diğer dindarlar tarafından acıma duygusuna dönüşüp mağdur olanların yanında saf tutmalarına neden olmaktadır. Bazen Nurcular aleyhinde girişilen faaliyet Nurculuğu aşmakta tüm Müslümanlara da yönelmektedir. Böylece diğer dindar kesimler Nurculuğun önce baskıya uğradığını kendilerinin de uğrayacağını düşünmektedir.⁶⁶⁹ Yine Nurcuların fakir halk tabakalarından gelmeleri hızlı bir şekilde yayılmanın sebeplerinden biri olarak görülmektedir. “*Milli Yol*” dergisi bundan sonra Türkiye’nin çeşitli noktalarında Nurculara yapılan baskı, toplatılan kitapları ve mahkemelerin çıkardıkları zorlukları detaylı bir şekilde aktarmaktadır.⁶⁷⁰

Nurculuk hakkındaki önceki iki yazıda ismi kullanılmasa da son yazıda İsmet Rasin Tümtürk künyede adını vermektedir. Ayrıca yazı serisinin ilk iki yazısının 43 ve 44. sayılarda çıktığı dile getirilmektedir. Önceki yazıların isimsiz yayımlanmasında derginin geleneğine uyulduğu ancak bazı eleştirilerden sonra isim kullanılmaya başlandığı ifade edilmektedir. Tümtürk, üçüncü yazısında Nurculara ya da Nurculuğa karşı eleştirileri tartışmaktadır. İlk konu Nurcuların herhangi bir soru sorulduğunda altında bir mana arayarak alınan davranışlarıdır. Ancak alınganlık göstermekte hakları vardır. Zira sürekli aşağılanıp baskı altında tutulduklarından samimi olan kimselere dahi temkinli yaklaşmaktadırlar.⁶⁷¹ Yine Nurcular kendilerini Nurcu olmayan Müslümanlardan üstün görmekte, kendilerini halis Müslüman olarak değerlendirmektedir. Tümtürk’e göre baskılar karşısında yılmadıkları için bu konuda da haklılık payları vardır. Ancak yine de diğer Müslümanları üzen bir davranış şeklidir. Yine Nurcuların kendilerini İslam’ın önde gidenleri, mücahitler olarak görmesi ve diğer Müslümanlara pasif gözüyle bakmaları da Tümtürk tarafından yanlış bir durum olarak değerlendirilmektedir.⁶⁷² Bir diğer eleştiri noktası da tek bir kişiye bağlanma konusunda Nurcuların aşırılığa kaçmasıdır. Aşırılığa kaçılan bir diğer nokta da müsamahasız ve sert bir yapıya sahip olmalarıdır. Bu bazı durumlarda işe yarayan bir hareket tarzı olsa da genelleşmeye başlaması iyi neticeler vermemektedir. Tek kişiye bağlı olmak gibi tek kaynağa dayanmak da hatalardan birisidir. Bu durum Nurcuların bir kısmında görülmektedir. Saidi Nursi’nin yanılmazlığı, yanlışını bulacak insan olmadığı iddiasına dayanılarak tek doğru kaynağın “*Risale-i Nur*” olduğu öne sürülmektedir. Bazı Nurcular

⁶⁶⁹ “Nurculuk Meselesi: 2”, 8.

⁶⁷⁰ “Nurculuk Meselesi: 2”, 9-10.

⁶⁷¹ İsmet Tümtürk, “Nurculuk Meselesi: 3”, *Milli Yol*, 1(47), 21 Aralık 1962, 13.

⁶⁷² İsmet Tümtürk, “Nurculuk Meselesi: 3”, 13.

da dünya işleri ile ahret işleri arasında denge kuramamakta, birisi lehine aşırılık yapmaktadır. Milliyetçiler için asıl önemli nokta ise Nurcuların milliyeti önemsememeleri yani Türklük ve Müslümanlık arasındaki dengeyi oluşturmamalarıdır. Bazı Nurcular milliyeti çok az önemse de bazıları hiç dikkate almamaktadır. Tümtürk bu tespitlerin kendi görüşünü yansıtmadığını, çeşitli kimselerden topladığı eleştiriler olduğunu, kendi görüşlerini ise daha sonra yazacağını ifade etmektedir.⁶⁷³

“*Millî Yol*” dergisi, CKMP Kastamonu Milletvekili İsmail Hakkı Yılanlıoğlu’nun Meclis’e Nurculuk konusunu getirmesini memnuniyetle karşılamaktadır. Yılanlıoğlu Meclis’te Nurcuların sürekli takip edildiğini, haksız şekilde baskına uğratıldığını, kitaplarının toplatıldığını dile getirmektedir. Ancak verildikleri mahkemede ya da istinaf mahkemesinde berat etmektedirler. Buna rağmen suçları olmadığı halde baskı altında tutulmaya devam etmektedirler. Yine de sayıları her geçen gün artmaktadır. Eğer bu suç ise mücadele yöntemi de yanlıştır. Bu şekilde mücadele ile daha da genişlemektedirler. Yılanlıoğlu, İçişleri ve Adalet Bakanlıklarına konuyu sormuş böylece Nurculuk konusu ilk defa Meclis’e girmiştir.⁶⁷⁴ “*Millî Yol*” dergisine göre ise Yılanlıoğlu Nurcu değildir ancak haksızlık olduğu düşünerek konuyu güdeme taşımıştır. “*Millî Yol*” dergisi de tarafsız olduğunu ancak gerçeklerin gizlenerek değil ortada tartışılarak halledilebileceğini söylemektedir.⁶⁷⁵ Tümtürk, yazılarında temkinli davranmış, tarafsız olarak Türkiye’nin önemli bir meselesi olarak gördüğü Nurculuğu objektif bir şekilde açıklamaya çalıştığını sürekli vurgulamıştır.

Tümtürk ve “*Millî Yol*” dergisi tarafsız olarak meseleye eğildiğini söylese de Atsız derginin Türkçülüğe destek olmak yerine zarar verdiğini düşünmektedir. Özellikle Tümtürk’ün imzasız olarak yayımladığı Nurculuk hakkındaki bir dizi yazı Atsız’a göre Tümtürk’ün bu görüşü benimsemesinin bir sonucudur. Nurculuk üzerinden ortaya çıkan bu gerginlik sonrasında Atsız “*Millî Yol*”a açıkça cephe almış ve Tümtürk ile araları da açılmıştır. Bundan sonra Tümtürk, Türkçüler Derneğinden istifa etmiştir. Birkaç sayı yayımlandıktan sonra “*Millî Yol*” dergisi de kapanmıştır.⁶⁷⁶

⁶⁷³ İsmet Tümtürk, “Nurculuk Meselesi: 3”, 14.

⁶⁷⁴ *Millet Meclisi Tutanak Dergisi*, Dönem 1, cilt 9, Toplantı 2, Birleşim 4, 12.11.162, 93-94.

⁶⁷⁵ *Millî Yol*, 1(42), 16 Kasım 1962, 10-11.

⁶⁷⁶ Altan Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, Boğaziçi Yayınevi, İstanbul 1978, 332.

Atsız, Nurculuğu bir sayıklama olarak tanımlamaktadır. Saidi Nursi'yi ise Kürt milliyetçiliği yapan cahil biri olarak görmektedir. Atsız'ı asıl şaşırtan ise birçok doktor, mühendis, öğretmenin Nurcu olarak Saidi Nursi'nin kitaplarını okuması ve söylediklerine inanmasıdır.⁶⁷⁷

Nurculuğu destekleyen basın veya yayınlar da bazı milliyetçilerin eleştirisine hedef olmaktadır. Yavuz Yücel'e göre Ergün Göze ve "*Bab-ı Alide Sabah*" gazetesi Mısır'da Müslüman Kardeşleri desteklemekte ve bunların Türkiye'deki temsilcileri Nurcular olması dolayısıyla mukaddesatçı bir gazetede İslamcılık yapıldığını dile getirmektedir. Gerek Müslüman Kardeşler gerekse onların yolundaki diğer gruplar milliyet gerçeğini görmezden gelirken ve hatta milliyet fikrini mahkûm ederken Türkiye'de milliyetçilerin takip ettiği bir gazetede Müslüman Kardeşler ve Nurcuların savunulmasını kabul etmemektedir.⁶⁷⁸

Galip Erdem, Müslümanlık ile Türklüğün yıllarca birbirine rakip gösterilmesine karşı birliği savunmuş, her iki kavramın birbirine rakip olmadığını, arada farklar bulunsa da sol karşısında birlikte hareket etmeleri gerektiğini ifade etmiştir. Erdem'e göre milliyetçiler hakkında İslamcıların eleştirel söylemlerine yazıyla cevap verilmemiş, dost meclislerinde sessizce uyarılar yapılmıştır. Ancak 1969 yılında MTTB'nin Kayseri'de yapılan kongresinde İslamcıların dini siyasete alet ettikleri görülmüş, yıllarca komünizm karşısında direnen milliyetçiler komünist denerek darp edilmiş, cami cemaati milliyetçilere İslamcıların teşvikiyle saldırmıştır. Erdem'e göre Türklüğün olmadığı bir İslam düşünülemez. İslamcılar milliyet gerçeğini reddetmektedir. Milliyetçileri dinsiz olarak görmeye başlamıştır ve bunu siyasi sahaya aktarmaktadırlar. Bu olumsuzluklara rağmen Erdem, her şeye rağmen umudunu kaybetmediğini ve iki fikir arasında birlik kuramasa da en azından savaşı önlemeye çalışmaya devam edeceğini ifade etmektedir.⁶⁷⁹

Erdem'in bu yaklaşımı 1960-1980 sürecinde milliyetçilerin İslamcılarla olan ilişkilerinin bir özeti mahiyetindedir. Milliyetçilik içinde büyük çoğunluğu oluşturan muhafazakar-mukaddesatçı milliyetçiler İslamcılarla zaman zaman mücadele etmek, kendilerini savunmak zorunda kalsa da daha çok ortak noktalara vurgu yaparak özellikle

⁶⁷⁷ Atsız, "Nurculuk Denen Sayıklama", *Ötüken*, 109, Ocak 1973, 3-4.

⁶⁷⁸ Gökçeoğlu Yavuz Yücel, "Tarih Şuurundan Yoksun Olanlar", *Ötüken*, 27, Mart 1966, 7.

⁶⁷⁹ Galip Erdem, "Kont Bernadot Can Çekişiyor", *Devlet*, 1(6), 12 Mayıs 1969, 5.

sola karşı mücadele ortamında yeni bir cephe açmamaya özen göstermişlerdir. Türk-İslam sentezi/terkibinin düşünsel alt yapı olarak kullanıldığı bu süreçte İslamcılarla yakınlaşma veya eleştirileri tolere etme makul görülmektedir. Türkçü çizgideki milliyetçilik ise İslamcı eleştiriler noktasında geri adım atmamış, daha sert bir tutum sergilemiştir. Bu da bu grubun daha az rağbet edilir hale gelmesine neden olmuştur.

3.2.MİLLİYETÇİLİĞİN ÖTEKİLERİ

Milliyetçilerin öteki olarak gördükleri fikri yelpaze oldukça geniştir. Mason, Yahudi, aşırı Batıcılık, hümanizm, siyasi ümmetçilik, azınlık milliyetçiliği, sosyalizm ve en önemlisi komünizmdir. 1960’lardan sonra Kürtçülük de eklenmiştir. Bu fikirlerin birbiriyle iş birliği yaptığı veya birlerinin öncüsü olduğu da sıklıkla dile getirilmektedir. Mesela sosyalizmin komünizmin paravanı olarak kullanıldığı sürekli dile getirilmektedir. 1960 öncesinden tevarüs eden fikir ise Türkçülüğün en önde gelen düşmanları tarihi ve değişmez düşmanlar olan Ruslar ve Çinlilerdir yaklaşımıdır. Türkçülüğün diğer barışmaz düşmanları ise komünizm, Siyonizm, hümanizm gibi kökü dışarıda olan ve sadece Türklük için değil diğer milletlerin de felaket kaynağı olan fikirlerdir. Türkçülüğün diğer düşmanları da başka milletlere hayranlık, taklit, olumlu yönlerinin yanı sıra sırf Batılı diye ahlak, aile ve geleneklere aykırı şekilde benimsenen Batılılaşmadır.⁶⁸⁰

Yahudilikle komünizm bağlantısı da sık kurulan ilişkilerdendir. Necdet Sevinç’in Ülkücülerin hareketlerini planlı bir şekilde gerçekleştirmeleri amacıyla özet bilgiler sunmayı hedeflediği eserinin hemen başında “*Yahudi Marks’ın*” yalan söylediği ifade edilerek Marks’ın Yahudiliği ön plana çıkarılmaya çalışılmaktadır.⁶⁸¹ Necip Fazıl da II. Abdülhamit üzerine yazdıklarıyla sadece Cumhuriyet’e tepkisini ortaya koymakla yetinmez, aynı zamanda siyasallaşma sürecinde başka bir tepkiyle özdeşleşmesine salık verir ki bu da komünizmdir. Yahudiler için dünyada kapitalizmi bulan kişiler olduğunu ancak kapitalizm farklı toplumların eline geçince ona karşı komünizmi icad edenler olduklarını ifade eder.⁶⁸²

“*Fedai*” dergisi, ana mücadele odağının komünizm olduğunu ilan etmektedir ve komünizmi “*Allahsız, vatansız, soysuz beşeriyet düşmanı Moskova ajanları...*” olarak

⁶⁸⁰ H. Fehmi Poyrazoğlu, “Türklük ve İslâmiyet”, *Büyük Türkeli*, 1(8), 25 Ekim 1962, 11.

⁶⁸¹ Necdet Sevinç, *Ülkücüye Notlar*, 8-9.

⁶⁸² Nuray Mert, “Cumhuriyet Tarihini Yeniden Okumak”, 127.

tanımlamaktadır. Farmasonluk da komünizme eş tutulur ve kökü dışarıda olan İslam ve Türklük düşmanı bir fikir olarak tanımlanmaktadır.⁶⁸³ Cevat Rifat Atilhan, yüzyıllardan beri Türklüğün ve İslam'ın en büyük düşmanı olarak Yahudileri ve Farmasonları görmektedir. Dünyanın en verimli ve zengin arazilerin Müslümanların elinde olması ve Müslümanların liderinin de uzun zamandır Türkler olması dolayısıyla Yahudilerin ve Farmasonların hedefi yapmıştır. Fatih Sultan Mehmet zamanından beri Türkiye'yi yıkmak için uğraşmaktadırlar. Ortadoğu'da İsrail devletini kurmak için uğraştıkları bir dönemde hürriyet, müsavat, adalet gibi kavramlarla bazı kimseleri kandırarak hedeflerine ulaşmışlardır. Türk'e ve İslam'a bu denli düşman olan Farmasonlara karşı çıkan hiçbir kuvvet de yoktur.⁶⁸⁴

Milliyetçilere göre Türk milleti, tarihte görüldüğü günden beri kendisi için tehlikeli fikir ve eylemlerle mücadele etmiştir. Yakın zamana kadar bu tehlike yabancılardan gelmiştir. Mesela Orta Asya'da Çinlilerden daha sonra içeride azınlıklardan zarar görmüştür. Ancak son zamanlarda tehlikenin mahiyeti değişmiştir. Çünkü tehlike Türk kimliği taşıyanlardan gelmektedir. Bunların başında komünistler yer almakta, Siyonizm ve hümanizm bunu takip etmektedir. Bu tehlikeler vatansever, dine saygılı, Atatürkçü olarak gözükp en çok bu kavramları tahrip etmektedir. Üstün İnanç'a göre bu tehlikeyle mücadele, bu şekilde örtülü yapıldığı için, Türklük düşmanları kendilerini sakladıkları için oldukça zordur.⁶⁸⁵ İnanç, milli bünyeye yapılan hemen her kötülükte bir Yahudi parmağı olduğunu ileri sürmekte ve Yahudilerin en başarılı olduğu alanın da propaganda sahası olduğunu ifade etmektedir. Öyle ki Yahudiler, propagandayı istismar edecek derecede kullanmaktadır. Bu nedenle düşmanın silahı en az onun kullandığı kadar iyi kullanılmalıdır.⁶⁸⁶

Milliyatçılık düşmanlığı her toplumda az ya da çok bulunan bir gerçektir. Milliyetçilere göre Türkiye'de çok bulunmasının temel nedeni dünyayı kaplayan büyük bir imparatorluğun dağılmasından sonra Türkiye'de kalan azınlıklar yani “artıklardır”. Bunların yıllardır ortaya sürdükleri fikirler hep aynıdır. Temel argümanları milliyetçiliğin Türkiye'nin ilerlemesine engel olması, milliyetle övünmenin ilkelik olması, milli geleneklerin yaşamasını istemenin geri kafalılık olması söylemleridir.

⁶⁸³ “Yolumuz”, 2.

⁶⁸⁴ Cevat Rifat Atilhan, “Memleketimizi Tehdit Eden kurtlar”, *Fedai*, 1(1), Ağustos 1963, 3, 19.

⁶⁸⁵ Hayrani Ilgar, “İçimizdeki Düşman”, *Orkun*, 1(7), Ağustos 1962, 4.

⁶⁸⁶ Üstün İnanç, “Yahudiler ve Sinema”, *Milli Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 14.

Ancak bu tipler ilköğrenimi pazara çıkmış bir partinin üyesi olmakla övünebilmektedir. Bunlar, Batının bazı dini geleneklerini medeniyet diye yaymaya çalışmaktadır. Kendilerine fikir adamı diyen bu kimseler milli olanı yıkmaya çalışmaktadır. Ancak ne yaparlarsa yapsınlar Türkiye’den milliliği söküp çıkaramayacaklardır. Türkiye medeni dünyadaki hak ettiği ön saflara milli kaldıkça yükselecektir. Bu yüzden Türkiye’nin ilerlemesini, gelişmesi isteyenler milliyetçiler, Türkiye’nin geri kalmasını isteyenler milliyetçilik düşmanlarıdır.⁶⁸⁷

Nejdet Sançar’a göre hür bir vatanda bağımsız şekilde yaşayan bir millet için milliyetçiliğin olumsuz bir fikir olarak hatta millet ve devlet aleyhinde bir fikir olarak düşünülmesi sadece Türkiye’ye özgü bir durumdur. Durumun Türkiye için bu yönde olması tesadüfen değil, bilinçli ve planlı bir harekettir. Bu hareketin sahibi, *“atalarımızın bize bıraktığı en kötü miras olan ‘imparatorluk artıkları’dır”*. Azınlıklar, Türk’e kin duygularını nesilden nesile aktarmışlardır. Kendilerini asıllarından ayıran kuvvete yani Türk’e kin duyanlar kinlerini açıkça ifade etmeyip farklı yöntemler kullanmaktadırlar. Yöntemlerinin en verimlisi Türk’e ait ve Türklüğü yaşatan her şeye sinsice saldırmaktır. Milliyetçilik düşmanlığı da böylece ortaya çıkmaktadır. Milliyetçilik Türk dünyasında yayılmaya başlayınca azınlık saldırımları milliyetçilik üzerinde yoğunlaşmıştır. Komünizm öncesi dönemde sadece Türk’e kin duygusu ile hareket ederlerken komünizmle birlikte ve özellikle İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra birbirlerini desteklemeye başlamışlar ve iki fikir aynı safta birleşmiştir. Azınlıkların ve komünistlerin milliyetçilik karşıtı ortak propagandaları bazen başarılar kazanmış, devlet kademelerindeki *“çeyrek aydınlar”* vasıtasıyla milliyetçiliğin önüne *“geri zihniyet”* diye yeni bir engel çıkarmıştır. İki müttefik fikir ve ne yaptığını bilemeyen bir grup neredeyse aynı safta bulunarak milliyetçiliğin karşısına çıkmışlardır.⁶⁸⁸

Azınlık milliyetçiliği bağlamında Patrikhane’nin faaliyetleri de milliyetçilerin dikkatini çeken konular arasında yer almaktadır. İstanbul Patrikhanesi’nin Rodos’ta yaptığı toplantının zabıtlarının gizli olması, Moskova Patrikliği ile sıkı ilişkileri göz önünde bulundurulduğunda bu zabıtların devlet tarafından incelenmesi, milli güvenliğe aykırı hareket edilip edilmediğinin tespit edilmesi gerekmektedir. *“Millî Yol”* dergisine göre Patrikhane’nin mazisi göz önünde bulundurulduğunda II. Mahmut’tan beri

⁶⁸⁷ Nejdet Sançar, “Millînin Türkiye’deki Düşmanları”, *Büyük Türkeli*, 1(4), 25 Haziran 1962, 3.

⁶⁸⁸ Sançar, “Bizde Milliyetçilik Niçin Bir Ateşten Gömlektir?”, *Orkun*, 2 (21), Ekim 1963, 5.

bağımsızlık rüyaları gördükleri bilinmektedir. Mütareke Dönemi'nde ise ayrı bir devlet gibi hareket etmeye çalıştıkları hatırlatılmaktadır. 1955'te Münih'te çıkan “*Legea*” (Kanun) gazetesinde uluslararası örgütlerin Ayasofya'yı içine alan bir Bizans devleti kurulması gerektiğini haberleştirmesi ve 1958'de Patrik Athenagoras'ın Patrikhane'yi korumak için milis kuvvet oluşturma çabaları gündeme getirilmektedir.⁶⁸⁹ Tüm bu gelişme ve iddialar Patrikhane'nin eski heveslerinin peşinde olduğunu gösterdiğini kanıtlamak için milliyetçiler tarafından ortaya konmaktadır.

“*Millî Yol*” dergisi İstanbul Patrikhanesi'ni uyarmak istediğini ifade ettiği yazıda Patrikhane'nin ve Patrik Athenagoras'ın komünistlerle işbirliğini dile getirilmektedir. Patrik Athenagoras'ın daveti üzerine 24-31 Eylül 1961 tarihleri arasında Rodos'ta düzenlenen Dünya Ortodoksları Konferansına 8'i Demirperde gerisinden toplamda 14 kilise katılmıştır. Sovyetlerden hür dünyaya kaçarak kilise kuranlar ise konferansa çağrılmamış ve temsilcileri kabul edilmemiştir. Athenagoras komünistlerle iş görüşmek niyetindedir. Amacı Demirperde gerisinde din hürriyeti olduğunu göstermektir. Konferansta dini meselelerin konuşulması beklenirken bu yönde pek konuşulmamıştır. Bir papazın dinsizliğe karşı savaş verilmesi yönündeki fikirleri Sovyet güdümündeki papazlar tarafından sömürgeciliğe karşı savaş fikri öne sürülerek iptal edilmiştir. Yani dini bir konu siyasi bir konu karşısında etkisiz kılınmıştır. Diğer önemli konu ise Moskova Patriği'nin teklifi ile hür dünyadaki hür Ortodoks Kiliselerinin kapatılmasıdır. İstanbul Patriği de bu propagandanın aleti olmuştur. Bir zamanlar Bizans'ı ihya etmek için Çarlık Rusya ile işbirliği yapan Athenagoras şimdi de Komünist Rusya ile işbirliği yapmaktadır.⁶⁹⁰

Yine hümanizm bir oyalama ve uyuşturma taktiği olarak görülmekte ve milliyetçiliğe zarar veren fikirler arasında değerlendirilmektedir. Milliyetçiliğin dar bir çerçeveye sahip olduğunu söyleyenler bunun karşısına insaniyetçiliği çıkarmaktadırlar. Milliyetçilik, sadece kendi milletin bireylerini düşündüğü için sınırlı ve dar çerçeveli olarak adlandırılır. Oysa insaniyetçilere göre bütün insanlık sevilmelidir. Ancak Türkiye'nin içinde yaşadığı şartlar, her türlü imkândan yoksun oluşu, en basit hizmetlerden dahi yoksunken kendini kurtarmayı bırakıp başka milletleri, başka insanları düşünmesi bir masaldır, insaniyet masalı. Bu durum sadece Türklere özgü

⁶⁸⁹ “Patrikhane: Devlet İçinde Devlet mi?”, *Millî Yol*, 1(8), 16 Mart 1962, 8.

⁶⁹⁰ Elvir Românovalı, “Patrikhane ve Komünistler”, *Millî Yol*, 1(6), 2 Mart 1962, 10.

değildir, her millet kendini düşünür. İnsaniyetçilik bir masaldan ileriye gidebilseydi mutlu Baltık ülkeleri hala hayatta olur; Romanya, Bulgaristan, Macaristan devletleri tarihte kalmazdı. Kırım sadece bir coğrafya isminden ibaret kalmaz, Türkistan ve Kafkasya insanlık tarihinin en büyük zulmü altında ezilmezdi. İnsaniyetçiliği savunup milliyetçiliğin dar bir çerçeve olduğunu söyleyenler ya milliyetçiliği yıpratmak isteyen kızılılardır ya da hayatın gerçeklerini göremeyen milli şuurdan yoksun kimselerdir.⁶⁹¹ Hareket noktaları farklı olsa da her iki düşüncenin aynı yıkıcı etkiyi yaptığı düşünülmektedir.

Nejdet Sançar'a göre insaniyetçiler her zaman milliyetçilerin karşısındadır. Onlara göre milliyetçilik boş bir davadır. Ayrıca insanların yüzyıllardan beri çektikleri sıkıntıların ortadan kalkması için milliyetçiliğin yok olması gerekmektedir. İnsanları çektikleri sıkıntılardan kurtaracak tek düşünce insaniyetçiliktir. Ancak insaniyetçiler tek tür değildir. Bazıları insaniyetçiliği kalkan olarak kullanıp milliyetçiliği baltalayanlardan müteşekkildir. Bazıları moda olan fikirlere uyarak insaniyetçi olduğunu ifade edenlerden oluşmaktadır. Bu grup milliyetçilik düşmanlığı yapanların elinde bir maşa vazifesini görmektedir. Bazıları ise insaniyetçiliğin bütün dertlerin üstesinden geleceğini düşünen samimi insaniyetçilerdir. İnsaniyet fikrinin savunduğu gibi milliyetçilik ortadan kalktığı zaman sınırsız ihtiraslarla dolu devler dünyasında insanların başına nelerin gelebileceğini düşünmemektedirler. Devler dünyasında hayatta kalabilmek için hem maddi hem de manevi silahlarla donanmak gerekmektedir. Milliyetçilik manevi silahların en önemlisidir. İnsaniyetçiler insanları bu silahtan mahrum bırakma arzusundadır. İnsaniyet süslü salonlarda, tatlı şiirlerde, ziyafet masalarında değil Sibiry'a da buzlar arasında yaşayanlardan, milli varlığını korumaya çalışırken canından olanların çocuklarından öğrenilmelidir. İnsanlığa asıl insaniyeti öğretecek olan onlardır. Kendi milletinin büyük bir kısmı esaret altında olanlar için insaniyetçilik boş bir laftan ibarettir.⁶⁹²

3.2.1. Sosyalizm

Sosyalizm birçok milliyetçi düşünür tarafından bir fikir hareketi olarak kabul edilmekte fakat Avrupa ve Sovyet sosyalizmi şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Milliyetçilere göre aslında Avrupa'da olan sosyalizm doğal mecrasında, kendine has

⁶⁹¹ Nejdet Sançar, "‘Milliyetçiliğin Dar Çerçevesi’ Tekerlemesi", *Milli Yol*, Yıl: 1(3), 9 Şubat 1962, 4.

⁶⁹² Nejdet Sançar, "İnsaniyet Masalı", *Büyük Türkeli*, 1(9), 25 Kasım 1962, 6.

özellikleri bulunan bir düşünceyken, Sovyetlerin savunduğu ve Türkiye’de de işbirlikçileri bulunan sosyalizm komünizmin paravanı olarak nitelendirilmektedir.⁶⁹³ Milliyetçiler için bu yaklaşım 1960’lı ve 1970’li yıllar boyunca vaz geçilmez bir tanı olmuştur.

Milliyetçi perspektiften sosyalizm, 19. yüzyılda sosyal, siyasi ve ekonomik bir yeni düzen kurulması adına bilimsel olarak ortaya çıkmış bir fikirdir. Bütün üretim araçlarını ve serveti topluma mal etmek isteyen, ticari serbestliğe ve kişisel mülkiyete izin vermeyen, ücret karşılığında işçi çalışmasını kabul etmeyen bir görüş olarak tanımlanmaktadır. Bir nevi liberalizme tepki olarak ortaya çıkmıştır denebilir. Sadettin Aygen sosyalizmi kendi gelişim çizgisi içerisinde değil de Marks’tan önce ve sonra şeklinde değerlendirmektedir. Marks’tan önceki sosyalizm, sosyalist devrimin barış ve olgunlaşma yoluyla gerçekleşeceğini savunmaktadır. Şahsi mülkiyeti toptan reddetmez ve sosyalist devrim için zor kullanmayı kabul etmez. Ayrıca proleterya da iyi bakmaz. Normal bulmadığı sosyal yapının yavaş yavaş ve belli bir olgunluğa erilmesiyle gerçekleşeceğine inanır. Marks’ın sosyalizm anlayışı ise proleterya ve mücadeleci bir yapıdadır. Buna göre bütün tarih varlıklı sınıf ile yoksul sınıf arasındaki mücadelenin tarihidir. Yani sosyalizm proleteryanın hem hareket yöntemi hem de siyasi doktrini olarak değerlendirilmektedir. Marks’a göre işçi sınıfı ekonomik ve sosyal değişimleri takip ederken kapitalist sınıfı muhafaza etmeye çalışmakta ve sınıf mücadelesi buradan doğmaktadır. Sınıf mücadelesinin ilk hedefi de iktidarı ele geçirip proleter hükümeti kurmaktır. Böylece dünya proleter diktatörlüğüne ulaşılmalıdır. Marks; sosyalizm, mücadeleci proleterya ve sosyal gelişmeyi birleştirerek ortaya Marksizm’i yani komünizmi çıkarmıştır. Sosyalizm ve proleterya bambaşka şeylerken Marks bunları birleştirmiştir. Aygen’e göre bu bilgiler ışığında Türkiye’deki durum incelendiğinde sosyalizm değil bir komünist hareketin olduğu ortaya çıkmaktadır.⁶⁹⁴

Türkiye’deki sosyalistler, fikirlerinin komünizme karşı tampon hatta düşman olduğunu iddia etmektedirler. Oğuz Çetinoğlu’na göre gerçekten komünizmin karşısında yer alan sosyalizm de vardır ve bu sosyalizm hür dünyada bulunmaktadır. Çetinoğlu, Aygen gibi sosyalizmi hür dünya sosyalizmi ve Moskova sosyalizmi şeklinde iki gruba ayırmaktadır. Buna göre Batıdaki sosyalizm milliyetçidir, din

⁶⁹³ Mehmet Saadettin Aygen, “Sosyalizm ve Komünizm”, *Toprak*, 71, Ekim 1960, 7.

⁶⁹⁴ Mehmet Saadettin Aygen, “Sosyalizm ve Komünizm”, 7-8.

aleyhtarı değildir. Manevi değerler ve milli geleneklere saygı göstermektedir. İnsanı sadece ekonomik bir varlık olarak düşünemez ve ahlakidir. Milliyetçiliği aşırılıkla suçlamaz, dindarlara gerici ya da yobaz yaftası vurmaz. Bu tür sosyalistler maneviyatçı, gelenekçi ve tekâmülcüdür. Yine Çetinoğlu'na göre aslında Moskova sosyalizmi diye bir şey yoktur ancak Türkiye'deki solcular komünist oldukları için bu şekilde adlandırılması gerekmektedir. Moskova sosyalizmi Batıdaki tam tersi özelliklere sahiptir. Bu durumda Batı sosyalizmi komünizme düşmandır. Böylece rejim olarak Batı sosyalizmi benimsenebilir dense de Türkiye'de Batıdaki gibi büyük sanayiler ve büyük sanayi işçileri yoktur. Yani sosyalizmi benimseyecek bir zümre bulunmamaktadır. Bazı siyasetçiler ya da edebiyatçılar siyasi monotonluktan sıkıldıklarından sosyalizmi önermektedirler. Fakat Türkiye gerçekleri göz önünde bulundurulduğunda bu durum söz konusu olamamaktadır. Bu yüzden sosyalizm bir edebiyat modası olarak kalmak zorundadır. Çetinoğlu'na göre Sosyalizmi isteyen bir üçüncü grup daha vardır ve bu grup komünist olduklarını açıkça ifade edemeyenlerdir. Zamanla Türkiye'de büyük sanayi kurulup büyük sanayi işçileri ortaya çıksa dahi toplumsal dengeyi sağlayacak tek fikir sosyalizm değildir. Türkiye gerçeklerinden yola çıkılarak yeni sistemler geliştirilebilir.⁶⁹⁵

Eski bir sosyalist olan Aclan Sayılğan da Batıdaki sosyalizmin komünizmden farklı bir düşünce ve sistem olduğunu vurgulamaktadır. Çünkü Batı'da kapitalist ekonomik sistem vardır ve sosyalizm malzemesini işçi sınıfından sağlar. Milliyetçi, dindar hatta muhafazakâr bir yapıdadır. Uzlaştırmacı bir durumdadır. Türkiye'de ise sosyalizm ve komünizm arasında ayırım sosyolojiktir. Türkiye'de sosyalizm söylemiyle sadece komünizme hizmet edilmektedir.⁶⁹⁶

Komünizmle mücadele konusunda akla ilk gelen isimlerden biri olan Fethi Tevetoğlu ise “*Serсерiler ideali*” olarak tanımladığı komünizmi ve bu idealin takipçileri olan komünistlerin önemli özelliklerinden birinin anlayışları, zihniyetleri ve kavramları altüst etmek olduğunu vurgulamaktadır. Mesela demokrasi kavramını Doğu Almanya için kullanırlar. Sosyalizm de yozlaştırılan kavramlardan biridir. Sosyalizm farklı ülkelerde farklı uygulamaları bulunan bir fikirdir. Mesela Fransa'da idealist ve

⁶⁹⁵ Oğuz Çetinoğlu, “Bizde Sosyalizm”, *Toprak*, 7(77), Nisan 1961, 12-13.

⁶⁹⁶ “Aclan Sayılğan Komünizmi Anlatıyor”, Röportajı Yapan: Yavuz Bülent Bakiler, *Orkun*, 20, Eylül 1963, 7.

maneviyatçıdır. Sosyal konularda sosyal adaleti esas almaktadır. İngiltere’de ise pratik bir sosyalizm bulunmaktadır. Bir konuyu sosyal fayda açısından çözmeyi hedefler. Marks’ın temsil ettiği Alman sosyalizmi ise maddeci ve ihtilalcidir. Komünistlerin savundukları “*kızıl sosyalizm*” ise sadece maddeci ve ihtilalci olmakla kalmaz aynı zamanda emperyalisttir. Maddeci ve ihtilalci sosyalizm anlayışını dışarıda bırakmak şartıyla demokratik sosyalizmler yani barışçı, adaletçi, insancı özelliklerini muhafaza edenler İsveç, İngiltere gibi Batı ülkelerinde, Japonya’da gerçekleştirilmiştir. Tevetoğlu’na göre bu tür sosyalizmler demokrasinin sosyalleşip halka inmesi anlamına gelmektedir. Bu tür sosyalizmi isteyenler de komünizmin düşmanlarıdır. Bu tür sosyalistler komünistlerle hiçbir düzlemde bir araya gelmezler.⁶⁹⁷

Nejdet Sançar ise sosyalizm ve komünizm arasındaki ilişkiyi Türkiye açısından değerlendirirken bir adım daha ileri gitmekte ve Türkiye’de sosyalizmden bahsedilemeyeceğini vurgulamaktadır. Sançar’a göre normal şartlar altında sosyalizm bir fikirdir ve her fikir gibi tartışmaya açıktır. Ancak Türkiye’deki sosyalizm aslında sosyalizm değil komünizmin maske takılmış halidir. Dünyanın her tarafından bu tür sahte sosyalizmler Moskova ajanları tarafından propaganda malzemesi olarak kullanılmaktadır. Bunların amacı da Türkiye’yi Rusya’nın kölesi haline getirmektir.⁶⁹⁸ Sançar ile yapılan bir röportajda muhabirin Türkiye’de sosyalizmi savunan herkesin komünist mi olduğunu sorması üzerine Sançar, ortada herhangi bir delil olmasa dahi sicilli komünistlerin sosyalizme sarılması yeterlidir cevabını vermektedir. Zira Sançar’a göre sosyalizm Türkiye için faydalı olsa komünistler sosyalizmin de düşmanı olurdu. Çünkü komünistler her ülkede o ülkenin düzenin bozup kargaşa çıkarmak için çalışmaktadırlar.⁶⁹⁹

Yavuz Yücel ise sosyalistlerin Atatürkçüymüş gibi görünmeye çalıştıklarını dile getirmektedir. Yücel’e göre sosyalizmin birçok çeşidi vardır. Sovyetler bile kendini sosyalist olarak tanımlamaktadır. Türkiye’deki sosyalistlere gelince bunlar aynı zamanda Atatürkçü olduklarını iddia etmektedirler. Oysa Atatürk’ün kurduğu sistemle Türkiye’deki sosyalistlerin bir ilgisi yoktur. Zira Atatürk Türk milliyetçisidir ve sistemini milliyetçiliğe göre oluşturmuştur. Zaten komünizm hakkında da görüldüğü

⁶⁹⁷ Tevetoğlu, “Komünistlerin Maskesi”, *Orkun*, 3(26), Mart 1964, 6-7.

⁶⁹⁸ Öztürk, “Necdet Sançar’ın Çeşitli Konulardaki Fikirleri”, 22.

⁶⁹⁹ Öztürk, “Necdet Sançar’ın Çeşitli Konulardaki Fikirleri”, 22.

yerde ezilmesini söylemiştir. Yücel de diğer milliyetçiler gibi Türkiye’deki sosyalistlerin aslında komünizme hizmet ettiklerini vurgulamaktadır. Dikkat edildiğinde sosyalist geçinenlerin hemen hepsi tatbikata uğramış sicillilerdir. Eğer samimi sosyalistlerse komünizm aleyhinde konuşabilmeli, onu lanetleyebilmelilerdir. Böylece Sosyalizm paravanı arkasından komünizm faaliyetleri yürütmediklerini ispat etmelidirler.⁷⁰⁰

Yine Yücel’e göre önceden gizli saklı ifa edilen sosyalist fikirler 27 Mayıs’tan sonra Türkiye’de açıktan sosyalist rejime geçilmesi istekleri şeklinde ve yüksek sesle dile getirilmeye başlamıştır. Bunun gerekçesi işçinin emeğini sömüren patron ve köylünün köle gibi çalıştırılmasına neden olan ağalar olarak gösterilmektedir. Bu tür yaklaşımlar kasıtlı bir tavrın ifadesidir. Zira işçinin çalışma şartları özel teşebbüslerde devlet işçilerinden çok daha iyidir ve sendika hakları vardır. Aslında sosyalistlerin yapmak istediği özel sektörü ortadan kaldırarak devletçilik yapmaktır.⁷⁰¹ 1960’lı yılların önemli tartışma konularından biri olan ağalık düzeni konusu da Yücel’e göre abartılan bir konudur. Çünkü sosyalistlerin iddia ettikleri gibi Türkiye’de bir ağalar rejimi yoktur. Büyük çiftlikler ya da şeyhlere bağlı birkaç köy bulunmaktadır. Bu durumu Türkiye’nin geneline yaymak mümkün değildir. Ayrıca arazi kamulaşınca çiftçinin durumu daha iyi olmayacaktır. Bu tür sorunları çözecek olan sosyalizm değildir. Yücel’in bu sorunlara çözüm önerileri Ziraat Bankası’nın kredileri, tarım kooperatifleriyle koruma ve devlet bütçesinin planlı bir şekilde su, yol, okul gibi harcamalara ayrılması yönündedir.⁷⁰²

Türkiye’de sosyalizm 27 Mayıs’tan sonra serbestçe bahsedilen bir konu olsa da Oğuz Çetinoğlu toplumun geniş kesimlerinin sosyalizmi benimsememesini üç nedene bağlamaktadır. Öncelikle Türkiye sosyalizmi Rusya’dan öğrenmiştir. Yani aklı başında olan herkes bilmektedir ki Rusya’dan öğrenilen bu sosyalizm zamanla değişecek ve komünizme dönüşecektir. İkinci sebep kendisini sosyalist olarak tanıtanların ortak özelliği manevi değerleri inkâr ederek onlara saldırması, tarih ve gelenekleri görmezden gelmesidir. Türk milleti bu tür manevi değerlerine hakaret eden kimseleri ve fikirleri bağrına basmaz. Üçüncüsü ise sosyalizmi komünizm düşmanı olarak tanıtsalar da samimi değildir. Zira ilk fırsatta “*kızıl dünyalarına*” gitmektedirler. Bunlar da

⁷⁰⁰ Ahmet Yavuz Yücel, “Sosyalist Kalpazanlar”, *Orkun*, 20, Eylül 1963, 8.

⁷⁰¹ Ahmet Yavuz Yücel, “Sosyalizm Bizde Millete Refah Getirir mi?”, *Orkun*, 19, Ağustos 1963, 19.

⁷⁰² Ahmet Yavuz Yücel, “Sosyalizm Bizde Millete Refah Getirir mi?”, 19.

komünizm diyemedikleri için kendilerini sosyalist olarak tanıtanlardır.⁷⁰³ Çetinoğlu'nun bahsettiği üç neden de maneviyat ve mukaddesatla ilgilidir. Maddi, ekonomik ya da sistem bakımından bir gerekçe sunmamaktadır.

Mustafa Kahramanyol 12 Eylül Darbesi'nden önceki döneme dair değerlendirmelerde bulunurken Türkiye'de solun önünü Johnson'ın 1964'teki mektubundan sonra devletin yani dönemin Başbakan'ı İnönü'nün açtığını dile getirmektedir. Aynı dönem Türkiye'nin Sovyetler ile dış politikasında da yeni gelişmelerin yaşandığı yıllar olmuştur. Amerika'nın tavrına karşılık Türkiye'de kamuoyu oluşturacak bir sol rüzgâra gerek vardı. Bunun önünü de İnönü açmıştır. Oysa 1940'larda solun üzerine en fazla giden İnönü iken yeni dönemde yeni şartlara göre politika belirlemiştir. Ortanın Solu söylemini devam ettiren Ecevit olmuştur.⁷⁰⁴ CHP'nin sola yönelmesi ve Ortanın Solu politikası milliyetçiler tarafından komünizmin hamisi olmakla suçlanmasına neden olmuştur.

Yeni politikası nedeniyle CHP 12 Eylül öncesinde ideolojik bakımdan ortanın solu ya da sosyal demokrasi kısmını temsil etmektedir. Ancak Nevzat Kösoğlu'na göre Marksizm ve sosyal demokrasi arasındaki farkı değil sokaktaki vatandaş CHP üst yönetimi dahi bilmemektedir. Bilseler bile anlatmaları mümkün değildir. Bu yıllarda solda ideolojik bakımdan bir karmaşa yaşanmaktadır ve Marksistler gittikçe egemen duruma gelmektedir. Bu ortamda sosyal demokrasi söylemleri Marksizm'e giriş mahiyeti taşımaya başlamaktadır. Bir nevi örtü görevi görmüştür. Ecevit durumun farkında olsa da siyasi geleceğini bu çizgide gördüğü için tutumunu değiştirmemiştir.⁷⁰⁵

Kösoğlu'na göre Ecevit siyasi oportünisttir. Siyasi havayı önceden koklayabilen ve buna göre hareket hattını belirleyen önemli bir siyasi aktördür. İlk gençliğinde milliyetçi bir görüşe sahip olsa da 1960'lardan sonra sollun bir güç olabileceğini iyi gözlemleyerek Ortanın Solu programını kullanmıştır. Bu şekilde İnönü'yü de siyaset dışı bırakmayı başarmıştır. İnönü'nün solu dengeli kullanacağını bildiğinden kendi sola açık çek vermiş ve solu etrafında toplayabilmiştir. Kösoğlu'na göre Ecevit'in oportünist

⁷⁰³ Oğuz Çetinoğlu, "Bizde Sosyalizm", *Toprak*, 7(77), Nisan 1961, 12.

⁷⁰⁴ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 197-198.

⁷⁰⁵ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 321.

tarafının en belirgin örneği Güneş Motel olayıdır. Pazarlıkla aldığı 11 milletvekilini yurt sever olarak takdim edebilmiştir.⁷⁰⁶

Atsız ise Türkiye’ye komünizmin girmesinin sosyalizm ile önlenebileceğini tartışan aydınların gaflet içerisinde bulunduğunu ileri sürmektedir. İngiltere ve İskandinav ülkelerinde sosyalist partilerin komünizmin gelişmesine engel olduğunu iddia edenlere karşı İtalya ve Fransa’da sosyalist hükümetler bulunsa dahi komünist yapıların Sovyetlerden daha güçlü olduğunu söyleyerek cevap vermektedir. Macaristan, Polonya ve Bulgaristan’da kurulan halk cepheleri komünistlerle işbirliği içerisinde ve milliyetçiler yok edilerek komünistlerin iktidar olmaları sağlanmıştır. Türkiye’de “*yeni Yemlîhâlar*” sosyal adaletin bir sihirli değnek gibi sosyalizm tarafından sağlanacağını iddia etmektedir. Ancak İngiltere’de muhafazakârlar iktidardadır ve sosyal adalet sağlanmıştır. Amerika ve Finlandiya’da da sosyalistler iktidarda değildir. Ayrıca komünist ülkelerin hiçbirinde kalkınmadan da söz etmek mümkün değildir.⁷⁰⁷ Yine Atsız’a göre sosyalizm komünizmin önleyicisi değil öncüsüdür. Türkiye’de komünizm kanunen yasaklandığı için sosyalizm maskesi takmakta ve Atatürk örtüsünü kullanmaktadırlar. Rusya için ağızlarını açmayışları, Türkçüleri her fırsatta kötüler ve Köy Enstitülerini tekrar açmak için çabaları bunun göstergesidir. Atsız için insanların manevi yönünü unutup sadece mide ve cinselliklerini ön planda tutarak hayvan gibi düşünmek sosyal dava değil, hastalıktır. Yüzyıllardan beri devam eden sorunları birkaç ağanın tasfiyesi ve toprağı kolektif kullanma hayalleri, toplumu erkek ve kız çocukların aynı sınıfta okuyarak düzeleceğini sanmak gayri ciddi düşüncelerdir. Türkiye’nin kalkınması ancak program üretilip bu programların uygulanması ile gerçekleşebilir.⁷⁰⁸

Kemal Göksel ise sosyalizm konusuna oldukça farklı bir noktadan bakmaktadır. Göksel’e göre Türkiye’de Kemalizm sosyalizmin açığını kapattığından sosyalizme ihtiyaç yoktur. Zira Atatürk’e Kemalizm nedir, diye sorulduğunda “*Devlet sosyalizmi*” cevabını vermiştir. Bu nedenle sosyalizm maskesiyle komünistlik yapılmasına fırsat

⁷⁰⁶ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 200.

⁷⁰⁷ Atsız, “Bugünkü Yemlîhâlar”, *Millî Yol*, 1(9), 23 Mart 1962, 5, 13.

⁷⁰⁸ Atsız, “Bugünkü Yemlîhâlar”, 5, 13.

vermemek adına ve sosyalizmle ulaşılmak istenen amaçların Kemalizm içerisinde bulunması dolayısıyla sosyalizme gerek yoktur.⁷⁰⁹

Darendelioğlu, sosyalistlerin komünizme hizmet ettikleri fikrini Sovyetlerin tavrına göre değerlendirmekte ve kanıtlamaya çalışmaktadır. Türkiye’de kendilerine sosyalist ya da solcu diyen isimlerin Bizim Radyo tarafından ilerici, milliyetçi mukaddesatçı ya da sağ herhangi bir fikirdeki isimleri gerici, yobaz olarak nitelendirdiğini söylemektedir. Aynı taktiği Türkiye’deki solcular da kullanmaktadır. Sovyetlerin propaganda usulünü kullandıkları böylece ortaya çıkmaktadır. Bunun diğer bir kanıtı da Batı ülkelerinde yaşayan ve Sovyet işgalindeki Türk yurtlarından olan, Doç. Dr. Bulakbaşı, Veli Kayyum Han, Garip Sultan, Dr. Mustafa Ediğe Kırimal, Mehmet Emircan gibi isimlerin Türkiye’ye gelerek sohbet ve konferanslarında Sovyetlerin her türlü Türk milliyetçisini gerici ve yobaz olarak nitelendirdiklerini aktarmasıdır. Yine Darendelioğlu’na göre Bizim Radyo’da Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesinin bir beyannamesinin yayımlanması da Türkiye’de kendilerini sosyalist süsü ile saklayan komünistler ile Sovyetlerin ilişki içerisinde olduğu, talimatların Sovyetler Birliğinden alındığının göstergesidir.⁷¹⁰ Zeki Sofuoğlu ise son zamanlarda solcu olarak bilinenlerin eğlence yerlerinde sık görüldüklerini ve cömertçe para harcadıklarını vurgulayarak bu paraların kaynağı olarak Sovyetleri ima etmektedir.⁷¹¹

Sosyalizm ile İslam arasında kurulmaya çalışılan bağlar da milliyetçiler tarafından eleştirilen konulardan birisi olmuştur. Şakir Berki’ye göre İslam’a dair yazılar yazan bazı Batılı yazarlar İslam’daki zekât müessesesi ile servet noktasında eşitliği önelediğini ileri sürerek sosyalizmle yakınlığı olduğunu göstermeye çalışmakta ve İslam ile sosyalizm arasında kararsız kalanların zihnini karıştırmaktadırlar. Oysa İslam mirası farz saymaktadır. Sosyalistler ise mirasa hırsızlık gözüyle bakmaktadır. Bu noktadan hareketle İslam ile sosyalizm birbirinin zıddıdır. İslam mülkiyet hakkı tanımaktadır. Ayrıca başkasının mülkiyetine zarar vermek ya da onu çalmanın cezasını modern hukuktan çok daha şiddetli bir şekilde cezalandırmaktadır. Zekât müessesesi İslam’da bir yardım/muavenet vergisi mahiyetindedir. Bugünkü birçok modern ülkede yardım

⁷⁰⁹ Kemal Göksel, “Sosyalizm Edebiyatı”, *Toprak*, 72, Kasım 1960, 12.

⁷¹⁰ İlhan E. Darendelioğlu, “Moskof Radyosu ile Ağız Birliği Edenler”, *Mili Yol*, 1(25), 20 Temmuz 1962, 11.

⁷¹¹ M. Zeki Sofuoğlu, “Solcular Cür’eti Arttırıyorlar!”, *Büyük Türkeli*, 1(5), Temmuz 1962, 4.

vergisi uygulamasının bulunması o devletlerde mülkiyetin olmadığı anlamına gelmemektedir.⁷¹²

Milliyetçiler sosyalizm konusunda oldukça yüzeysel tanımlamalar yapmış ve bu tanımlamalar çerçevesinde eleştiriler getirebilmiştir. Odaklandıkları nokta ise komünizm için sosyalizmin hazırlık süreci fikridir. Milliyetçiler için sosyalizm sadece bir paravan anlamına gelmektedir. Asıl yapılmak istenen sosyalizm adı altında Türk toplumunun komünizme ısıdırılmasıdır.

3.2.2. Komünizm

Komünizm sadece milliyetçiler için değil Soğuk Savaş dönemi boyunca bütün sağ için en büyük tehlike olarak görülmektedir. Milliyetçi, muhafazakâr ve İslamcılar birbirine yakınlaştıran temel argüman komünizmin tehlike olarak görülmesidir. Zeki Sofuoğlu'nun ifadeleri yelpazenin sağında kalan fikirler açısından, özellikle de milliyetçililerin gözünden bir komünizm çerçevesi çizmektedir. Sofuoğlu'na göre komünizm tehlikesi Türkiye ile de sınırlı değildir. Komünizm dünya için bir tehlikedir. Çünkü komünizm millet ve milliyeti sadece reddetmekle kalmaz aynı zamanda onun en büyük düşmanıdır. Amacı sınıf şuuruna dayanan bir dünya devleti kurmaktır. Bu gayesine varmak için de her türlü yol mubah olarak görülür. Proleterya sınıfının dünyaya hâkim olması amacını da gizlemez. Bu amaca ulaşmak için milleti ayakta tutan aile, ahlak, hukuk, din, gelenek gibi bütün bağları dünyanın her yerinde baltalamaktadır ve millet fikrinin modası geçmiş bir fikir olarak propagandası yapılmaktadır. Komünistler Türkiye'de aynı amaca ulaşmak için farklı usuller kullanmaktadır. Türkiye'nin içinde bulunduğu şartları kendi amaçları için kullanılır hale getirmeye çalışmaktadırlar. Özellikle aydınlar komünistler için kullanılması önemli kişilerdir.⁷¹³

Muharrem Ergin'in komünizm tanımı, milliyetçilerin komünizm konusuna bakış açılarını oluşturması bakımından oldukça dikkat çekicidir. Ergin için komünizm;

“Yirminci asırda dünya, insanlık tarihinin en büyük felaketi ile karşı karşıya gelmek talihsizliğine uğramıştır. Bu felaket komünizmdir. Felsefeyi, doktrini, şahısları, zümreleri, şu veya bu memleketi bir yana bırakıp, komünizmi insanlığın kaderi bakımından mücerret olarak ele alırsak, onun cihan tarihinin karşılaştığı en

⁷¹² Şakir Berki, “İslamda Ferdi Mülkiyet”, *Toprak*, 7(83), Ekim 1961, 3.

⁷¹³ M. Zeki Sofuoğlu, “Gerçek Tehlikeyi Görelim”, *Orkun*, 1, Şubat 1962, 9.

*büyük bela, ihtiyar dünyanın başına musallat olan en büyük sosyal afet olduğunu görürüz. Bu alemşümül sosyal hastalık bütün beşer hayatını, bütün medeniyeti, bütün insanlık mirasını açıkça ve çok vahim bir şekilde tehdit etmektedir”.*⁷¹⁴

Nejdet Sançar ise dünyadaki mevcut durumdan örnekler vererek komünizm tehlikesinin boyutlarını göstermeye çalışmaktadır. Sançar’a göre Baltık ülkelerinin, Kırım’ın, Doğu Avrupa ve Balkan ülkelerinin, Macaristan’ın zor durumları ortadadır. Çin’de insanların açlığa mahkûm edilmesi bilinen bir gerçektir. Hür dünya her ne kadar komünizm tehlikesini fark ettiyse de bu ülkelerdeki kalabalık yığınlar tehlikenin farkında değildir. Türkiye ise bu tehlikeye daha fazla özen göstermek zorundadır. Hem coğrafi yakınlık hem de tarih bu tehlikeyi ortaya koymaktadır.⁷¹⁵

Komünizm tehlikesi Türkiye için yeni bir durum olmasa da 1960’tan sonra bu tehlikenin daha da arttığı ifade edilmektedir. Öyle ki artık yer altında ve gizli bile değildir. Sançar’a göre her fırsatı değerlendiren, Türkiye’yi Sovyetlerin bir peyki haline getirmek isteyen, yıkıcı faaliyetlerini devam ettiren komünistlerin yaptıkları anlaşılır bir durumken Türkiye’nin sesiz kalması anlaşılmasa da bir haldir. Gazetelerde komünist fikirler rahatlıkla yayılabilmekte, dergilerde sosyalizm maskesi arkasından komünist propaganda yapılmaktadır ve bunlara dur diyen yoktur. Türkiye İşçi Partisi mensupları, sendikacılar bu yönde konuşmalar yapmakta, demeçler vermektedir. Ne kurumlar ne de millet bu faaliyetler karşısında gür bir ses çıkarmamakta, herkes gaflet uykusuna yatmış gibi görünmektedir.⁷¹⁶ Komünizm tehlikesi karşısında toplumun bilinçsiz olması yaklaşımı sürekli gündemde tutulan bir konu olmuştur.

Komünizm tehlikesi ve düşmanlığı 1960’lar ve 1970’ler Türkiye’inde milliyetçiler için yeni bir durum değildir. Bu fikrin arkasında tarihi gelişmeler de bulunmaktadır. Bu noktada komünizmin Sovyetler Birliği’nin ideolojisini aştığı ve Ruslarla özdeşleştirildiği dikkati çekmektedir. Osmanlı Dönemi’nde başlayan Türk-Rus mücadelesi bolca referans verilen bir konudur. Mehmet Sadettin Aygen Atsız’ın 1950’li yıllarda Türk-Rus düşmanlığına ilişkin yayımladığı metinlere dayanarak Türkler ve Ruslar arasında üç asırda 15 savaş meydana geldiğini dile getirmektedir. Üç asrın 49 yılında Türkler Ruslarla yani Moskoflarla savaşmak zorunda kalmıştır. Anadolu’da

⁷¹⁴ Muharrem Ergin, *Türkiye’nin Bugünkü Meseleleri* (2. Baskı), Güryay Matbaacılık, İstanbul 1975, 85.

⁷¹⁵ Nejdet Sançar, “En Büyük Tehlike”, *Toprak*, 7(79), Haziran 1961, 3.

⁷¹⁶ Nejdet Sançar, “Tehlikenin Büyüğü”, *Mili Yol*, 1(35), 28 Eylül 1962, 5.

evinden moskofa şehit vermeyen aile yoktur. Bu şehitlerin sayısı 50 milyonu bulmaktadır. Moskof kinini Türklere tarih dayatmış, tarih oluşturmıştır. Komünizm düşmanlığı da buradan gelmektedir ve atalardan miras kalmıştır. Çünkü komünizm hem bütün dünyada hem de Türkiye’de bir iktisadi düzen, bir fikir olmaktan çıkmış moskofçuluk anlamını almıştır. Türkiye’yi moskof kölesi yapmak istediği için; din, ahlak, geleneklerimize düşman olduğu için komünizme düşmanız.⁷¹⁷ Özellikle Milli Mücadele sonrası Rusya’da komünist idare başa geçerek buna ideolojik bir yön de vermiştir. Türklerin yaşadıkları coğrafya bu düşmanın egemenliği altındadır. Tek bağımsız Türk devleti olan Türkiye de Rusya tarafından tehdit edilmektedir. Yani Türklerin tarihteki düşmanları hâlihazırda da düşmanlarıdır. En büyük tehlike ise çocuklarımıza milli düşmanların tanıtılmaması olur. Coğrafya bu gerçeği sürekli karşımıza çıkarmaktadır.⁷¹⁸ Milliyetçilerin Rus-komünist özdeşliğine dayanan bu yaklaşımı önceki dönemlerden devralınan bir fikri mirastır ve sadece milliyetçi düşünürlere özgü de değildir. ABD’nin II. Dünya Savaşı’ndan sonra Avrupa’da aydınlara karşı yaptığı kültür propagandası ve kamu diplomasisini Türkiye’ye uygulamamasının nedeni de budur. Çünkü Türkiye’de zaten Rus karşıtlığından mülhem bir Sovyet karşıtlığı vardı.⁷¹⁹

Aslında komünizmle mücadele Soğuk Savaş Dönemi’nde başlayan bir durum değildir. Türkiye’de antikomünizm düşüncesinin temelinde Kemalist sistemin getirdiği sınıf reddi ve Milli Mücadele yıllarında Komünist Partinin iktidar hevesi yatmaktadır. Ancak asıl yükseliş II. Dünya Savaşı sırasında Almanların Sovyetlere savaş açmasıyla yaşanmıştır. Ancak yine de bu kökler sistemli bir antikomünizmi ifade etmemektedir. Sistemli bir şekilde antikomünizmin geliştiği dönem Soğuk Savaş Dönemi’ne denk gelmektedir. Bu dönemde antikomünizm, sıcak çatışmaya dönen partiler arası mücadeleye rağmen hemen her partinin ortak noktası olmuştur. Hatta ulusal bir politika mahiyeti kazanmıştır.⁷²⁰ Türkiye’de antikomünizmin siyasi sahada görünür olmaya başladığı tarih 1930’ların ikinci yarısına denk gelmektedir. Gerek İslamcı, gerek

⁷¹⁷ Mehmet Sadettin Aygen, “Komünizme ve Komünistlere Niçin Düşmanız?”, *Toprak*, 7(79), Haziran 1961, 9.

⁷¹⁸ Hayrani Ilgar, “Milli Düşmanlarımız”, *Orkun*, 1(9), Ekim 1962, 29.

⁷¹⁹ Örnek, *Türkiye’nin Soğuk Savaş Düşünce Hayatı: Antikomünizm ve Amerikan Etkisi*, 182-183.

⁷²⁰ Örnek, *Türkiye’nin Soğuk Savaş Düşünce Hayatı: Antikomünizm ve Amerikan Etkisi*, 59-63, 64.

milliyetçi gerekse modernleşmeci olsun tüm bu fikirler antikomünizm üzerinde bir mutabakat sağlamaktadır.⁷²¹

Komünizm bir düşünce sistemi veya fikir hareketi olarak da görülmemekte tarihi düşmanın yani Rusya'nın yayılma hareketi olarak vasıflandırılmaktadır. Muzaffer Soysal'a göre komünizm, 1917'den itibaren Slav emperyalizminin yeni şekline denmektedir. Çalışma yöntemi ise kişinin bütün manevi değerlerle ilişkisinin kesilerek her söyleneni yapacak bir robot haline getirilmesi şeklindedir. Allah'ı inkar eden komünistlerin kendi düşünme ve karar verme yetileri de ellerinden alınmıştır. Sadece emredileni yapmakla yükümlüdürler. Dünyanın her yerine yayılmışlardır ve Sovyetler ne isterse onu yaparlar. Bir çeşit bitki gibi düşünme ve hissetme yetilerini kaybetmişlerdir. İyi ve kötü, doğru ve güzeli ayırt etme yetenekleri yoktur. Sadece emredilen ne ise sorgulamadan bu emri yerine getirmeye çalışırlar.⁷²²

İzmir Türk Ocağı Komünizmle Mücadele Kolunun imzasını taşıyan bildiride de komünizmin bir doktrin olmaktan çıktığı ve milli düşman Rusların resmi rejimi olduğu ilan edilmektedir. Komünizm insanlığa değil sadece Rus emperyalizmine hizmet etmektedir. Ahlak, aile, mukaddesat bilmeyen komünizmle mücadele etmek için Türk Ocağı'nın vatandaşları mücadeleye davet ettiği ifade edilmektedir. Yine bu bildiriye göre komünistler hür ülkelerde sosyalizm maskesi altına saklanarak faaliyetler yürütmektedirler. Faaliyetleri sosyalist partilerin kurulmasını sağlamak, halkı sınıflara bölmek, işçi ile işveren arasında ihtilaf çıkarmak, Türkiye için bir komünizm tehlikesi bulunmadığını ileri sürmek, milli davaların ve davranışların karşısında saf tutmaktır. Ayrıca edebiyat, sanat gibi kültür hareketlerinde normal gidişin dışına çıkarak bu alanları propaganda sahalara haline getirmek, halkın ilgi gösterdiği kişileri kendilerine bayrak haline getirerek onların fikirlerini kendi ideolojilerine hizmet edecek hale sokmak, Rus kültürüne olması gerekenden fazla ilgi göstermek, tüm sanat dallarında işçi ve fakirleri konu almak, din, ahlak, gelenek kurallarına isyan etmek temel özellikleridir.⁷²³

Komünizmin Rus yayılmacılığı olduğu fikri sürekli çeşitli örnekler verilerek açıklanmaya çalışılmaktadır. Sovyetlerin politikası da sömürgecilik, komünizm

⁷²¹ Örnek, *Türkiye'nin Soğuk Savaş Düşünce Hayatı: Antikomünizm ve Amerikan Etkisi*, 59.

⁷²² Muzaffer Soysal, "Komünizmle Mücadele", *Orkun*, 2(21), Ekim 1963, 23.

⁷²³ "İzmir Türk Ocağının Halka Açık Bildirisi", *Büyük Türkeli*, 1(6-7), 25 Eylül 1962, 20.

maskesiyle Ruslaştırma, parçalama ve iskân politikası şeklinde üç temele dayanmaktadır. Sovyetler sömürgeciliğini işgal ettiği toprakları bırakmayıp bu topraklara yerleşerek devam ettirmiştir. Estonya, Litvanya, Letonya, Romanya, Polonya, Macaristan, Arnavutluk, Bulgaristan Rusların sömürgesi durumundadır. Türkistan ise beş küçük bölgeye bölünerek etkisiz bir hale getirilmiştir. Türkiye sınırına yakın oturan Türkler ise başka yerlere sürülmüştür. Amaç Türklerin bir arada bulunmalarını engellemektir. Hala Sovyetler egemenliğinde esir Türk sayısı 30-35 milyonu bulmaktadır. Sovyetler ajanlar ya da bir ülkede elde ettikleri adamlarıyla propaganda faaliyeti yürütmektedir. İlk bakışta bu insanların kimler olduğunu anlamak imkânsızdır. Kendilerini iyi saklamakta, ortama uyum sağlayabilmektedirler. Propaganda yaptıkları ülkelere göre propagandanın türü ve içeriği değişebilmektedir. Mesela Arap ülkelerine Moskova Radyosu'nun yaptığı yayınların sonunda Kuran'dan ayetler eklenmekte ancak Rusya'daki yayınlarında dinin gericilik olduğu ifade edilmektedir.⁷²⁴

Aslında Türkiye'de sol daha çok komünizm olarak görülmüş ve iki noktadan hareketle olumsuzlanmaya çalışılmıştır. Solun tanımlandığı dayaklardan birincisi Allahsız, mülkiyet tanımayan, insanları köle yapan bir rejim olarak görülmesi, ikincisi ise Sovyet ideolojisi olarak tarihi düşmanın fikridir. Solculuk komünizm olarak görülüşünden mesele fikri bir tartışmanın dışına çıkarılıp komünistin vatan haini olduğundan hareketle kriminalize edilmiştir.⁷²⁵

Eski bir komünist olan Aclan Sayılğan ise Marksizmi Avrupalı bir ideoloji olarak kapitalizmden farklı görmemekte ve emperyalizmin farklı bir türü olarak değerlendirmektedir. Sayılğan'a göre Marksist ülkelerin birbirleriyle çekişmesi, birlik kuramamalarındaki temel neden ise milliyetçiliktir. İsyanlar, kopmalar ya da hâkimiyet kurma girişimleri milliyetçilikten kaynaklanmaktadır. Bu da aralarında tam bir birliktelik kurulmasını engellemektedir. Türkiye'deki Marksist gruplar için de aynı durum söz konusudur. Hatta en büyük ayrılık sebebi milliyetçilik denebilir. Bu tartışma 1920'lere kadar geri gitmektedir. Rusya'ya giden Türk gençleri burada komünizmi öğrendikten sonra geriye dönmüş, propaganda faaliyetleri yürütürken bir kısmı eski milliyetçi görüşlerinin etkisiyle daha milli bir tarafta yer alırken bir kısmı ise Rusya'nın

⁷²⁴ "Dr. Edige'nin Basın Toplantısı", *Büyük Türkeli*, 1(4), 25 Haziran 1962, 14.

⁷²⁵ Bora, "Türk Sağ: Siyasal Düşünce Tarihi Açısından Bir Çerçeve Denemesi", 15.

etkisi altında kalmaya devam etmiştir. Bu ayrılık ilerleyen yıllarda devam etmiş, sol içinde sürekli bir tartışma konusu olmuştur. Milliyetçi Marksistlere Kadro Hareketi bir örnektir.⁷²⁶

Yuluğ Tekin Kurat da Aclan Sayılğan gibi komünist ülkelerde de milliyetçilik olduğunu, milliyetçilik nedeniyle mücadeleye tutuştuklarını farklı bir açıdan ifade etmektedir. Kurat'a göre iki kutba bölünmüş dünyada Atlantik paktı yani NATO çevresinde bir araya gelen ülkeler milliyet fikrini tanımakta ve ona göre hareket etmektedir. Pakta katılan ülkeleri tek bir çatı altında ve tek bir millet gibi tasavvur etmez. Bu birliktelik Sovyetlerin yayılmasına karşı tedbir olması için kurulmuş ve askeri birliği ifade etmektedir. Mesela paktın en küçük ülkesi olan İzlanda karasularında balık avlayan İngilizlere karşı İzlandalı olma kimliği ön plana çıkmış ve İzlandalılar İngilizlere karşı haklarını savunmuştur. Keza paktın iki ülkesi Türkiye ve Yunanistan Kıbrıs konusunda defalarca savaşın eşiğine gelmiştir. Yani milli çıkarlar Atlantik Paktı'nın üzerindedir. Batı dünyası da milliyet fikrine önem vermektedir. Oysa Atlantik Paktı'nın karşısındaki Varşova Paktı'nda durum çok daha farklıdır. Pakt üyeleri Sovyetler tarafından tek tek yutulmaktadır ve Ruslar dışındaki diğer milletlerin hiçbir önemi yoktur. Milliyet fikrinin reddedildiği söylene de Uzak Doğu'da her ikisi de Marksist olsan Sovyetler ve Çin birbiriyle mücadeleye girebilmekte ve milliyet fikrine dayanarak hareket etmektedir.⁷²⁷

Milliyetçilere göre komünizmin kışkırttığı konulardan birisi de sınıf bilinci yaratmaktır. Milletler içerisinde sınıf bilinci yaratarak dünya milletlerinin birbirine düşman edilmesi amaçlanmaktadır. Komünizmin başından beri oynadığı oyunlardan birisi budur. Nejdett Sançar'a göre dünyanın her yerine yayılmış komünistler içerisinde bulunduğu toplumu iki sınıfa bölmek için en fazla edebiyatı araçsallaştırmaktadır. Edebiyatın her dalını kullanarak sanat perdesi altında bu çabalarını yürütmektedirler. Türkiye'de yine bu işi daha Cumhuriyet'in ilk yıllarında Rusya'dan dönünce başlatan Nazım Hikmet'tir. Daha sonrakiler aynı yöntemle bu yolu takip etmişler, edebiyat ve fikir dergisi türündeki dergilerle bu propagandayı yapmışlardır. Sançar, Köy Enstitülerine de dikkat çekmektedir. Ona göre Köy Enstitülerinde de aynı propaganda

⁷²⁶ Aclan Sayılğan, "Marksizm Üzerindeki Bir Kısım Aykırı Görüşler", *Milli Hareket*, 4, 15 Aralık 1966, 7.

⁷²⁷ Yuluğ Tekin Kurat, "Türkiye'de Milliyetçilik ve Tarih Eğitimi", 11.

yürütülmüş, zengin-fakir, köy-şehir gibi ikilikler çıkartılmaya çalışılmıştır. Sançar yine Köy Enstitüsü dergisine referans vererek fakirlerin zenginler karşısında ezildiği ya da köylünün şehirli karşısında küçük görüldüğü şiirlerden örnekler vermekte ve bu tür eserlerin ya bizzat komünizm propagandası yapanlar tarafından yazıldığını ya da teşvik edilerek öğrencilere yazdırıldığını ifade etmektedir.⁷²⁸

Sançar'a göre komünizmin ortadan kaldırmaya çalıştığı manevi değerlerden biri de ahlaktır. Ahlak, insanlığa karşı olan bütün davranış ve düşüncelere olduğu gibi komünizme de karşıdır. Bu yüzden komünistler önlerinde bir engel teşkil eden ahlakı ortadan kaldırmak istemektedirler. Toplumlardaki kurulu ahlak düzenini yıkmak isteyen komünistlerin elindeki en büyük silah yine edebiyattır. Şiirlerde, romanlar ve diğer türlerde komünistler ahlaksız kelimeler kullanarak hayâsız ve edepsiz metinler kaleme almaktadır. Bu tür örnekleri Köy Enstitülerinde okumuş olanların hatırlayacağı gibi Sançar yine Köy Enstitüleri dergisinden alıntılar yaparak iddialarını ispatlamaya çalışmaktadır.⁷²⁹ Sadettin Aygen ise Marks'tan beri diğer manevi değerler gibi ahlakın da bir burjuva özelliği olduğunu söyleyerek komünist ülkelerde ahlak namına bir değer bulunmadığını dile getirmektedir. Aygen yazısında ahlak konusunu kadınların komünist toplumlarda fuhşa sürüklendiği ve hatta zorlandığını, aile hayatı namına hiçbir belirtinin olmadığı ifade edilmektedir. Türkiye'de de komünist yazarların toplumu bozmak, milleti uçuruma sürüklemek için kadınlar üzerinde oyunlar oynadığını, onları ahlaksızlığa teşvik ettiği dile getirmektedir.⁷³⁰

Sançar komünizmin düşman olduğu kavramları incelediği seri makalelerinde askerlik ve ordunun da komünistler tarafından düşman görüldüğünü ifade etmektedir. Sançar'a göre komünistler bulunduğu her millet içinde askerlik aleyhtarı propagandalar yapmaktadır. Bunun sebebi işgal etmek istedikleri milletlerin koruyucu gücünü zayıflatmaktır. Bu yüzden sürekli olarak savaşı büyük bir felaket, askerliği de insanın insan öldürmesi için meşru bir araç olarak göstermektedir. Sançar'a göre Türkiye'de tanınmış solcuların II. Dünya Savaşı sırasında yazdıkları barış şiirlerinin, Barış Severler Cemiyetini kurmalarının ve Kore'ye asker gönderilmesine karşı çıkmalarının sebebi

⁷²⁸ A. Okçuoğlu, "Vatansever Köy Enstitüsü Mezunlarına Açık Mektup: III", *Milli Yol*, 1(9), 23 Mart 1962, 2.

⁷²⁹ A. Okçuoğlu, "Vatansever Köy Enstitüsü Mezunlarına Açık Mektup: IV", *Milli Yol*, 1(10), 30 Mart 1962, 12-13.

⁷³⁰ Mehmet Sadettin Aygen, "Komünistlerde Ahlak Telâkkisi", *Toprak*, 7(78), Mayıs 1961, 10-11.

budur. Asker karışıklığının en iyi sonucunu I. Dünya Savaşı'nın ardından Fransa'da almışlardır. Askerlik ruhundan uzaklaşan Fransa II. Dünya Savaşı'nda kısa sürede Almanların işgaline uğramıştır. Köy Enstitüleri dergisinde köy çocuklarını askerlikten soğutacak yazılar bulunması bu amaca hizmet etmektedir. Nüfus artışının düşük olmasını köydeki erkeklerin askerde bulunmasına bağlayan ya da askerden kaçmak için çeşitli bahaneler üretip ayağını trene ezdiren karakterler piyeslerde bulunmakta ve öğrencilerin zihinlerine asker ocağının kötü bir yer olduğu işlenmektedir.⁷³¹

Komünizmin insanlığı mutluluğa ulaştıracağı propagandası devam ederken aslında komünizmden büyük bir kaçış da söz konusudur. Sürekli cennet gibi anlatılan Sovyetler Birliği aslında içerisinde bulunan her milletin her sınıfından insanların yaşamak için hür dünyaya kaçmaya çalıştığı bir yapıdır. Bu kaçışlar II. Dünya Savaşı'ndan sonra artmıştır. Sovyetlerin ele geçirdiği Baltık milletleri başka ülkelerde sığıntı olarak yaşamayı tercih ederek göç etmişlerdir. Sadece Baltık ülkeleri değil Çekoslovakya'dan Macaristan'a, Yugoslavya'dan Romanya'ya kadar birçok ülkeden siyaset, sanat, bilim, spor ve diğer alanlardan binlerce insan hür dünyada sığıntı olmayı Sovyetler bünyesinde yaşamaya tercih etmiştir.⁷³²

Milliyetçiler komünizmi veya daha geniş anlamda solu bir düşünce olarak görmemekte, insanlığın başına gelmiş bir bela olarak vasıflandırmaktadır. Bu nedenle komünizmi ve komünistleri bir takım aşağılayıcı veya hastalık isimleriyle ifade etmektedir. Mesela Aygen komünizmi, insanlığın yakalandığı veba, kolera, sıtma, tifüs gibi salgın hastalıklara benzetmektedir. Karl Marks'ın ortaya çıkardığı bu mikrop Lenin ve Stalin tarafından Rusya'da yeniden üretilmiş sosyal bir hastalık olarak insanlığı zehirlemektedir.⁷³³ Müftüoğlu'nun yazısına verdiği “*Kızıl Kanser*” başlığı milliyetçilerin komünizm hakkındaki görüşlerini bir hastalığa benzetmeleri bakımından dikkat çekicidir.⁷³⁴ Yine Fethi Tevetoğlu için komünizm “*serseriler ideali*”dir.⁷³⁵

Milliyetçi yayınlarda 1962 yılı başında Türkiye'deki komünizm tehlikesi, Macaristan ya da Çekoslovakya'da komünistlerin idareyi ele almadan önceki bir yıla

⁷³¹ A. Okçuoğlu, “Vatansever Köy Enstitüsü Mezunlarına Açık Mektup: 5”, *Millî Yol*, 1(11), 6 Nisan 1962, 11.

⁷³² Nejdet Sançar, “Kızıl Cennetten Kaçanlar”, *Orkun*, 19, Ağustos 1963, 2.

⁷³³ Mehmet Sadettin Aygen, “Kızıl Hastalık”, *Toprak*, 7(76), Mart 1961, 10.

⁷³⁴ Atasoy Müftüoğlu, “Kızıl Kanser”, *Millî Yol*, 1(9), 17 Ağustos 1962, 15.

⁷³⁵ Tevetoğlu, “Komünistlerin Maskesi”, 6.

benzetilmekte, tehlikenin kapıda olduğu işaret edilmektedir. “*Millî Yol*” dergisine göre komünistler için en önemli safha komünistlere karşı duyulan nefreti ve korunma içgüdüsünü ortadan kaldırmaktır. Bu duygular ortadan kalktığında o bünye hastanmış demektir. Böylece komünizm bir fikir olarak sunulmaya başlansa da aslında bir fikir değil, Rus işgalidir. Şekli olarak o yerde bir hükümet var gözüke de aslında Sovyet Rusya oraya hâkimdir. Önce komünistlerin iktidar olduğu ülke Sovyet peyki olmakta, bunu Ruslaştırma safhası takip etmektedir. Kültür ve iktisat bakımından, kan bakımından, Ruslaştırmanın ardından “*imha*” safhası gelmektedir. Mesela Romanya, Macaristan gibi devletler peyk olma safhasında, Baltık ülkeleri imha safhasında, Kazakistan Ruslaştırma safhasında yine Başkurdistan da imha safhasındadır. Bu yüzden ilk safha en önemlisidir. Komünizme karşı umursamaz davranılmamalıdır. Türkiye’de kamuoyu komünizme karşı ciddi tepki göstermemekte, komünizmi diğer sosyal veya iktisadi fikirler gibi bir fikir olarak düşünmektedir.⁷³⁶ “*Millî Yol*” dergisi komünizmin yaygınlaşmasında kavramların karmaşık bir hale getirilmesi de oldukça önemli saymaktadır. Bir sonraki adım komünistlerin hedef saptırmasıdır. Mesela “*kahrolsun komünistlik ve gericilik*” sloganı zamanla “*kahrolsun gericilik!*” şekline bürünür. Böylece komünizm perdelenmiş olmaktadır. Sonraki aşamalarda komünistlerle dost olan kimselerin yüksek makamlara gelmesi, milleti bölmek, komünizme düşman olanlara ırkçı, gerici, faşist diye saldırmak gelmektedir. “*Millî Yol*” dergisine göre bu aşamaların hepsi Türkiye’de görülmektedir. Komünistler sadece Türkiye’de değil dünyanın her yerinde bu taktikleri kullanmaktadırlar.⁷³⁷ Bu taktikler hakkında Amerika ve Batı Almanya başta olmak üzere çeşitli milliyetçi yayınlarda bolca örnekler verilmektedir.

Milliyetçiler, komünistlerin propaganda faaliyetlerinden bahsederken sıklıkla 1955 yılında Moskova’da gerçekleştirilen Dünya Komünist Yazarları Kongresinde alınan 18 maddeden oluşan kararlardan bahsetmektedir. Komünizmin toplumlara benimsetilmesinde bu kararlara göre hareket edilerek ortamın yumuşatılması ve propaganda yapılmasının bu kararlar çerçevesinde olduğu iddia edilmektedir. Alpay Bahadıroğlu, bu 18 karara dair detaylar vermektedir. Buna göre her ülke için dünyadaki sosyalist ve komünist yazarların yardımı beklenmektedir. Tiyatro üzerinden propaganda

⁷³⁶ “*Millî Yol*”, *Millî Yol*, 1(1), 26 Ocak 1962, 4.

⁷³⁷ “*Millî Yol*”, 5.

yapılırken bazı tiyatrocular sahnelerden uzaklaştırılsa da bazı zenginler tarafından bu tür kimselere kendi tiyatrosunu kurmak için yardım yapılmaktadır. Yayıncılık faaliyetleri ile propaganda yapmak da on sekiz maddenin içerisinde yer almaktadır. Tercümelerin yine komünistlerden ya da komünizme meyilli kimselerden yapılması önerilmektedir. Dine karşı olduğu vurgusu sürekli yapılmalı ve mezhepler arası çatışma teşvik edilmelidir. Bu madde uyarınca Türkiye’de bir Alevi-Sünni çatışması sürekli solcular tarafından çıkarılmaya çalışılmaktadır. Diğer bir konu bulunduğu ülke tarafından benimsenmiş ve sevilen tarihi şahsiyetleri kötülemek yerine fikirlerini solculuk yönünden yorumlayıp ön plana çıkarmaya çalışmaktır. Türkiye’de solcuların Atatürkçülük maskesi kullanması bu bakımdan dikkate değerdir.⁷³⁸

Komünizmin yayılmak için bazı taktikler belirleyip kullanması milliyetçilerin bu taktikleri deşifre ederek Türk milletini uyarması ihtiyacını doğurmuştur. Komünistler toplumun manevi yapısını yıkmak için bazı kavramların anlamını değiştirerek kendilerince anlamlar yüklemektedirler. Başta anlamsız gibi görülen bu hareket zamanla yaygınlaştırılmakta ve toplumun kafası karıştırılmaktadır. Böylece kendi fikirlerine hizmet etmeyen ya da karşısında duran kavramlar kötülenmekte ya da bazı kavramlara farklı anlamlar yüklenerek kendilerine hizmet ettirilmektedir. Bu kavramların bazıları uluslararası ortak kavramlardır. Bazıları ise her millete özgü kavramlardır. Yıllardır Türkiye’de oynanan bu oyuna gericilik-ilericilik kavramları örnek olarak gösterilebilir. Geriye dönme ya da eskiyi isteme anlamına gelen gericilik daha çok siyasi manada kullanılmakta, ilerlemeye karşı olma anlamı taşımaktadır ve buna irtica denmektedir. Bu fikirde olanlara da mürteci denmektedir. Yani Türkiye’nin yükselmesi, ilerlemesini istememek anlamına gelmektedir. Sançar, komünistlerin kendi görüşlerinde olmayan herkesi mürtecilik/gericilikle itham ettiğinin altını çizmektedir. Bu görüşe göre milliyetçilik, dindarlık komünizmin karşısında olduğundan gericiliktir. Milli hayatın devamını sağlayan her türlü fikir, inançlar, gelenekler gericiliktir. İlericilik ise tam zıddı bir anlamda komünizmi yaymak manasında kullanılmaktadır.⁷³⁹

Sayılgan da Sançar’ın fikirlerini paylaşmaktadır. Zira komünizmin istila hedeflerinin karşısına çıkan her fikir gerici olarak adlandırılmaktadır. Komünizmin doğal olarak karşısında bulunması gereken milliyetçilik ve bunun Türk tarafı olan

⁷³⁸ Alpay Cenk Bahadıroğlu, “Onsekizinci Madde ve Bizimkiler”, *Millî Hareket*, 5, 31 Aralık 1966, 9.

⁷³⁹ Nejdet Sançar, “Bazı Manalar ve Kavramlar”, *Orkun*, 1(10), 15 Kasım 1962, 29-30.

Türkçülük gericilik olarak adlandırılmaktadır.⁷⁴⁰ Yine Sayılğan'a göre gerçekte milliyetçilik, komünistlerin tasavvur dahi edemeyecekleri kadar ilericidir. Aynı zamanda milliyetçiliğin içerisinde zaten var olan din de komünizm için önemli engellerden biridir. İslam, medeniyet ve ilerlemenin her zaman yanında olmuş bir dindir. Müslümanlığın gericilikle bir ilgisi yoktur. Sayılğan'a göre *“İslâmiyeti ayakta tutmak, komünizmi yarı yarıya yıkmak demektir”*.⁷⁴¹

Sayılğan'a göre komünizm, komünist olmayan ya da komünizmi yasaklayan ülkelerde bir mitoloji üretilip bunu kullanmaktadır ve bu bir taktiktir. Özellikle geri kalmış ülkelerde emperyalizm aleyhtarlığı, hürriyet taraftarlığı ve tolerans yollarını kullanmaktadır. Batıyı emperyalist olarak gösterirler ancak kendi emperyalizminden yani *“Moskofçuluktan”* hiç bahsetmezler ve asıl yaptıkları iş de komünizm maskesi altında Moskofçuluktur. Hürriyet konusunda da insanların hür bir şekilde düşüncelerini ifade etmesi savunulur ancak bu komünistlerin iktidarına kadardır. Bundan sonra en ağır baskılar uygulanmaya başlar. Tolerans konusu ise kendi propagandalarını rahatça yayabilmek için istenen bir haktır. Bunlar insanların komünist olmasındaki sebeplerdir. Bu sebepleri ortadan kaldıracak en büyük ideolojik güç ise milliyetçiliktir.⁷⁴²

Komünizmin yayılması adına Sovyetlerden para dâhil çeşitli yardımlar yapıldığı milliyetçi literatürde geniş yer tutmaktadır. 12 Mart öncesinde isimler gizlenerek komünistler lehine yazarlık yapılmaktadır. Ali Naili Erdem buna *“peçeli komünist yazarlık”* demektedir. Bu yöntemin yaygınlık kazandığı 12 Mart arifesinde Sovyetlerin bu iş için 80 milyon dolar gibi bir meblayı Türkiye'deki propaganda faaliyetlerine gönderdiği yönünde söylentiler bakanların kulağına kadar gitmektedir. Dernekler bu sürecin merkezleridir. 12 Mart öncesinde derneklere ve gençlik hareketlerine masum istekler noktasından bakan Nihat Erim 12 Mart Dönemi'nde bu tür dernekleri *“bunlar masum gençlik hareketleri değildir. Bunlar devletin kendisini istiyorlar”* düşüncesi ile kapatmış ya da siyasetten uzaklaştırmıştır. Kendisinin bu kanaate devletin arşivlerini inceleyerek vardığını dile getirmektedir.⁷⁴³

Milliyetçiler için en büyük tehlike olarak görülen komünizm ile mücadele de milliyetçilerin sürekli gündeminde olan bir meseledir. “Millî Yol” dergisi komünizmle

⁷⁴⁰ “Aclan Sayılğan Komünizmi Anlatıyor”, 6.

⁷⁴¹ “Aclan Sayılğan Komünizmi Anlatıyor”, 6-7.

⁷⁴² “Aclan Sayılğan Komünizmi Anlatıyor”, 5-6.

⁷⁴³ Ali Naili Erdem, *Siyasetin Yollarında*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2004, 198.

mücadelenin geçmişinden bahsederken Atatürk Dönemi'ne özel bir yer ayırmakta, mevcut durumu ise en tehlikeli zaman olarak değerlendirmektedir. Buna göre Türkiye'de komünistliğin üzerine en fazla gidilen dönem Atatürk Dönemi olmuştur. En fazla mahkûmiyet de bu dönemdedir. Atatürk Dönemi'ni takip eden İnönü Dönemi'nde komünist mahkûmiyetlerin ciddi oranda azaldığı görülmektedir. DP Dönemi'nde ise mahkûmiyetler artsa da Atatürk Dönemini yakalayamamıştır. Milli Birlik Komitesi ve sonrasında ise komünist faaliyetler serbest bir şekilde devam etmektedir.⁷⁴⁴

Her ülkede komünizmle farklı yöntemlerle mücadele edilmektedir. Milliyetçilere göre komünizmle mücadele yöntemlerinin bir araya toplanıp yazılı hale getirilmesi gerekmektedir. Çünkü dağınık mücadele faydadan çok zarar getirecektir. Soysal' a göre demokratik düzende komünizmle mücadelenin zor olacağı fikri yanlıştır. Aksine demokrasi, komünizmle mücadelede en kolay sonuç verecek sistemdir. Demokrasi bir özgürlük düzeni olduğundan özgürlüklere en çok karşı olan komünizm bu rejim içerisinde yaşayamayacaktır. Komünizmle mücadele eden demokratik ülkeler vatandaşlarının demokrasi ve özgürlüklere olan inancını arttırmaya çalışmaktadır. Ayrıca komünizmle mücadelede manevi değerler en önemli taraftır. Mesela 1956'da Macarlar milli geleneklerine, topraklarına, tarihlerine bağlı medeni bir millet gibi hareket etmeleriyle başarı kazanmışlardır. Tamamen kurtulamasalar da komünizmi yenmişlerdir.⁷⁴⁵

Mehmet Sadık Aygen ise komünizm karşısında hür dünyanın maddi bakımdan silahlandığını dile getirmektedir. Zira hür dünyayı güçsüz bulduğu anda komünistler dünyayı eline geçirecek ve toplumları köleleştirecektir. Maddi bakımdan silahlanan hür dünya kızıl materyalizm karşısında manevi bakımdan da silahlanmalıdır. Kızıl materyalizm kendilerinin iddia ettiği gibi gerçeği anlamaya çalışan bir yöntem, doğanın bilimsel açıklamasının bir sonucu ya da sosyal hareketlerin kuralları değil, Rus emperyalizminin büründüğü bir maskedir. Kızıl materyalizm kendini dinlerin yerine koymaya çalışan bir görüşe sahiptir ki bu aynı zamanda Allahsızlık anlamını taşımaktadır ve en zayıf yönü de buradır. Aygen'e göre bir gün bu zayıf tarafından mutlaka yıkılacaktır. Dini afyon olarak gören bu görüş karşısında hür dünya Allah

⁷⁴⁴ "Millî Yol", *Millî Yol*, 1(1), 26 Ocak 1962, 5-6.

⁷⁴⁵ Soysal, "Komünizmle Mücadele", 23.

fikrini benimsemiştir. Hür dünyanın Allah'ı tanıyan insanların Allahsızlara Allah'ı tanıtmaya yolunda birleşerek manevi seferberlik ilan etmeleri gerekmektedir.⁷⁴⁶

Nejdet Sançar ise Türkiye'de komünizm meselesinin ekmek ve su gibi temel ihtiyaç maddelerinden bile daha önemli bir duruma geldiğini, hayati bir mesele olduğunu dile getirmektedir. Yine Sançar'a göre komünizmle mücadelede asıl görev devlete düşmektedir. Bireysel ya da bir araya gelerek yapılan mücadelelerin de faydası olacaktır ancak asıl verim devlet eliyle yürütülen mücadelede elde edilecektir. Çünkü komünizm propagandası bir devlet tarafından yürütülmektedir. Nasıl düzenli bir orduyla çeteler başa çıkamazsa komünizmle mücadelede de devlet kuvvetlerine karşı yine devletin imkânlarıyla karşı çıkmak gerekmektedir. Bu işi de devleti yöneten ve sorumluluk makamlarını işgal eden, halkın temsilcisi siyasiler yürütmelidir. Sançar, çeşitli sebeplerden siyasilerin bu mücadelede aktif bir tutum içerisinde olmadıklarını belirtmektedir. Bazıları komünizmin devleti uçurumun kenarına getirdiğinin farkında değildir. Bazıları komünizm tehlikesinin farkındadır ancak parti çekişmeleri bu tür şahısların menfaatleri için daha uygun görülmektedir. Bazıları ise tehlikenin ne boyutlara ulaştığının farkındadır ancak bilinmeyen nedenlerle mücadeleye girişmemektedirler. Siyasiler her tarafa sosyalizm maskesi altında sızmaya çalışan komünizm hakkında her gün konuşmalar da tedbir almamaktadırlar.⁷⁴⁷

“Orkun” dergisi ise komünizmle mücadeleyi bir ölüm kalım savaşı olarak görmektedir. Zira insanlık ya komünizmle mücadele edip onu yok edecek ya da bu insanlık düşmanlarının kölesi olacaktır. Ancak komünizmle cepheden mücadele etmek neredeyse imkânsızdır. Çünkü dışarıdan saldırmamakta, Türkiye içinde elemanlarını dolaştırmaktadır. Bu zorluğuna rağmen komünizme Türkiye'yi vurması için bazı silahları yine Türkiye vermektedir. Komünistlerin ellerinden bu silahın alınması gerekmektedir. Bu da komünistlerin tasfiye edilmesi demektir. “Orkun” dergisine göre ilk adım komünistlerin büyük ya da küçük olsun işgal ettikleri makamlardan uzaklaştırılmasıdır. Bazı kimseler bu tutumun demokrasiye aykırı olduğunu iddia edecektir. Ancak demokrasi bir toplumda her isteyen her istediğini yapabilmesi anlamını taşımaz. Hele başka bir devlet adına casusluk edenlerin bulundukları

⁷⁴⁶ Mehmet Saadettin Aygen, “Kızıl Materyalizme Karşı Manevi Silahlanma”, *Toprak*, 67, 1 Haziran 1960, 8-9.

⁷⁴⁷ Nejdet Sançar, “Siyasilerimizi Saran Korkunç Gaflet”, *Millî Hareket*, 5, 31 Aralık 1966, 8.

mevkilerden uzaklaştırılması konusunda demokrasi bakımından da anlayışla karşılanacak bir husus olmalıdır. En büyük demokrat ülkelerden biri olan ABD'nin komünistlerle mücadelesi göz önünde bulundurulmalıdır.⁷⁴⁸

“*Millî Yol*” dergisi ise daha önce soruşturma geçirmiş ve Emniyette komünist propagandası yapmaktan dosyası bulunana, çeşitli kurumlarda huzursuzluk ve Milli Kütüphanedeki görevinden de solcu yayınlara makale yazmaktan çıkarılan bir kimsenin Milli Eğitim Bakanlığının arşivinde çalıştığını haber vermektedir. Bazı önemli belgelerin solcuların elinde dolaştığını iddia etmekte, bu bilgilerin Meclise kadar ulaştığını hatırlatmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nda bu tür köşe başlarını tutmuş komünistler karşısında dikkatli olunması ve araştırma yapılmasını istemektedir.⁷⁴⁹ Komünizmle mücadele konusunda sadece devlet memuru olan hâkimlerin yargılama yapmasının yetersiz olduğunu, jüri sistemi getirilerek vatandaşın da bu yargılamalarda söz hakkı olmasını teklif etmektedir. “*Millî Yol*” dergisine göre Türkleri aşağılayan komünistler aşağıladıkları Türkler tarafından suçlu ya da suçsuzsa tespit edilmeli, suçlu bulunursa hâkimler cezanın derecesini belirlemelidir.⁷⁵⁰

Kurt mahlasıyla kaleme alınan yazıda da komünizmi önleyecek asıl önemli faktörün adalet olduğu vurgulanmaktadır. Buna göre İnsanlar adaletle kendini güvende hisseder, rejime bağlılığını korur. Adaletsiz bir ortamda insanlar her türlü hezeyana sürüklenebilir. Bu yüzden adaleti tesis edebilecek vasıftaki insanların yönetici olması gerekmektedir. Çünkü bir milleti ileriye götürebilecek tek şey mümtaz yöneticilerin bir milleti idare etmesidir.⁷⁵¹

Zeki Sofuoğlu ise Türkiye’de komünizme karşı mücadelede aydınlar ve üniversitenin vurdumduymaz davrandığını, buna iş adamlarının da katıldığını dile getirmektedir. Oysa komünistlerin asıl hedefi mülkiyet sahipleri, mal varlığı olan kimseler, fabrikatör ve işadamlarıdır. Bu grupların komünizmle mücadele eden yayınlara hiçbir katkıları yoktur. Bir dergi veya gazetenin çıkış maliyetleri çok yüksek ve bu işlerle uğraşan insanların yeterli sermayesi bulunmamaktadır. İş adamlarının komünizmle mücadele eden yayınları desteklemesi gerekmektedir.⁷⁵² Kırıkkale Türk

⁷⁴⁸ “Komünist Tasfiye Meselesi”, *Orkun*, 2(18), 15 Temmuz 1963, 6.

⁷⁴⁹ “Maarif Bakanını İkaz Ediyoruz”, *Millî Yol*, 1(12), 13 Nisan 1962, 12.

⁷⁵⁰ “Komünistler İçin Millet Mahkemeleri Kurulsun”, *Millî Yol*, 1(4), 16 Şubat 1962, 1.

⁷⁵¹ Kurt, “Bir Mektup”, *Millî Hareket*, 9, Nisan 1967, 10.

⁷⁵² M. Zeki Sofuoğlu, “Bu Kayıtsızlığın Sonu Nereye Varır?”, *Orkun*, 1(7), Ağustos 1962, 5-6.

Ocağının 7 Temmuz 1962’de yapılan açılışında o günlerde “*Yeni İstanbul*” gazetesinde yazar olan Galip Erdem’in “*komünizm tehlikesi şehirlerde yaşayan aydın ve yarı aydın tabakadan gelir. Bunları uyaramıyor muyuz? Mesele kendiliğinden halledildi demektir*” söylemi dikkat çekmektedir.⁷⁵³

Komünizmle mücadele kapsamında bir sınıfın diğer bir sınıfa üstünlük kurmasını yasaklayan Anayasanın 141. ve 142. maddelerin kaldırılma taleplerine yönelik tartışmalar da milliyetçilerin fikir beyan ettikleri meselelerden birisidir. Basında ve toplumda 141. ve 142. maddeler aleyhinde ortaya atılan fikirlerin yersiz ve anlamsız olduğu dile getirilmektedir. Bu tür girişimlerin 141. Ve 142. maddeleri sulandırmak, imza kampanyaları ve basında çıkan yazılarla Adalet Bakanı Abdülhak Kemal Yürük baskı altına alınmak istenmektedir. Sofuoğlu’na göre ilgili yasalar İnsan Hakları Beyannamesi’ne de Birleşmiş Milletler Anayasası’na da aykırı değildir. Ayrıca yasalar sınıf esasına dayalı ayrıcalık elde etmek, yine bir sınıfı diğerine düşman etmek gibi durumları engellemeye matuftur. Maddelerin içeriği son derece açık ve toplumda kargaşa çıkarmanın engellendiği ortadadır. Hangi partiden olursa olsun Türkiye’nin ve Türk milletinin haklarını koruyan, ilerlemesini isteyen herkes milliyetçiler tarafından desteklenecektir.⁷⁵⁴ 141. ve 142. Maddeler bağlamında “*Orkun*” dergisi TİP’e özel bir yer ayırmaktadır. Zira “*Orkun*” dergisine göre TİP diğer siyasi partilerden farklı bir durumdadır. Partinin yöneticileri ve toplantılarında ifade edilen fikirler gerçek durumlarını ortaya koymaktadır. TİP’in yöneticilerinin çoğu sicilli komünistlerdir. Başka işleri yokmuş gibi Anayasa’nın komünizmi mahkûm eden 141. ve 142. maddelerini antidemokratik gerekçesiyle kaldırmak istemektedirler. Bundaki amaç “*vatan ve millet hainliğinin en azgın korkunç şekli olan*” komünizmin ülkenin her tarafında serbest bir şekilde gezinmesini sağlamaktır. Öte yandan TİP’in Karl Marks’ın ve kitabının okutulmasını istemesi de kim olduklarını göstermektedir. Türk milliyetçileri için Karl Marks komünizmi insanlığın başına bela ettiğinden menfur bir yaratıktır. Kitabı ise fikri ve ilmi bakımdan değersiz bir eserdir. Türk nesillerinin ondan alacağı hiçbir şey yoktur. Bu nedenlerden TİP vatanseverler tarafından dikkatle takip edilmeli, yıkıcı hareketlerinin gerçek amaçları ortaya çıkarılmalı ve yetkililer

⁷⁵³ *Millî Yol*, 1 (25), 20 Temmuz 1962, 11-12.

⁷⁵⁴ M. Zeki Sofuoğlu, “Anayasa Nizamı ve 141-142. Maddeler”, *Orkun*, Yıl: 2(13), Şubat 1963, 4.

uyarılmalıdır. Türk işçisini kendi amaçları doğrultusunda kullanmaya çalıştıkları için sendika yöneticileri dikkatli olmalıdır.⁷⁵⁵

Ziya Aydınoglu ise komünizmle mücadelede başka bir yöntemle dikkat çekmekte, gelişmişlik düzeyinin yükselmesiyle komünizmin ters orantılı olduğunu vurgulamaktadır. Aydınoglu'na göre milletler refah seviyesini arttırdıkça, huzur ve saadete kavuştukça, demokrasilerini geliştirdikçe komünizmden uzaklaşmaktadır. Bu yüzden komünistler milletlerin ilerlemesini, saadete erişmesini engellemek için sürekli meseleler çıkarmakta, gündemi farklı olaylarla işgal etmeye çalışmaktadır. Çünkü refah seviyesi yükselen, demokrasisi iyileşen milletler komünizmin bir cennet getireceği yalanını apaçık göreceklerdir. Dünyada son zamanda yaşanan gelişmeleri bu gözle okumak yerinde olacaktır. Asya, Afrika ve Güney Amerika'da meydana gelen iç savaşlar, sınır tecavüzleri, ihtilaller bunun yansımalarıdır. Mesela Çin ile Hindistan arasındaki gerginlik de buna örnektir. Hindistan dış politikada tarafsız bir tutumla her ülkeden kredi alarak yatırımlarını genişletmeye, refah seviyesini yükseltmeye çalışan bir ülkeyken Çin bu ilerlemeyi durdurmak adına Hindistan'ı sıkıştırmakta, sınır sorunları yaşatarak gündemini değiştirmeye çalışmaktadır.⁷⁵⁶

“*Millî Yol*” dergisi komünizmin öncelikli yayılma alanı olarak işçileri tercih ettiğinin altını çizmektedir. Başka ülkelerde komünistlerin işçilerin arasına sızdığını vurgulayarak Türkiye’de işçilerin komünizme karşı olduğu kadar “*moskofçuluğa*” da düşman olduğu tespitinde bulunmakta ve bu sebepten içlerinin rahat olduğunu söylemektedir. Ancak yine de işçilerin dikkatli olması gerekmektedir. Çünkü biraz yetenekli bir solcunun herhangi bir işçi kuruluşuna girip buranın yönetimini ele geçirerek işçiler adına konuştuğunu söyle ihtimali vardır. Bu yüzden işçilerin dikkatli olması, başlarına getirecekleri kimseyi iyice tanıması gerekmektedir.⁷⁵⁷

Komünizmle mücadele bağlamında Darendelioğlu ise solculuktan mahkûmiyet almış isimleri liste halinde “*Millî Hareket*” dergisinin 15. sayısından itibaren yayımlamaya başlamıştır. Yayımlanan her ismin karşısına ne kadar ceza aldığı parantez

⁷⁵⁵ *Orkun*, 1 (11), 15 Aralık 1962, 31.

⁷⁵⁶ Ziya Aydınoglu, “Artık Bu Taktiği Anlamalı”, *Orkun*, 1(12), 15 Ocak 1963, 24.

⁷⁵⁷ *Millî Yol*, 1(20), 15 Haziran 1962, 7.

içerisinde yazılmıştır.⁷⁵⁸ Böylece komünizmden ceza alanların isimleri toplum karşısında canlı tutulmaya çalışılmıştır.

Nejdet Sançar'a göre milliyetçilik, bir milleti bütün olarak düşünen ve onun saadetini isteyen bir fikir olduğu için bütün bağımsız insan toplulukları tarafından saygı duyulur ve bel bağlanır. Milliyetçilik düşmanı olanlar ise esareti altında başka milletler bulunan ülkelerdir. Çünkü esir olan milletler milliyetçilik sayesinde bağımsızlıklarını kazanacaklar, böylece hâkim güç sömürüsüne devam edemeyecektir. Bu yüzden Sovyet işgali altındaki memleketlerde en çok korkulan fikir milliyetçiliktir.⁷⁵⁹ Aynı mantıkla solun en çok milliyetçiliğe saldırma sebebi de yine aynı gerekçeye dayanmaktadır.

Namık Kemal Zeybek, Kemalettin Zeybek mahlasıyla kaleme aldığı yazısında solcuların sürekli ırkçılık ve Turancılık konusunda bu kavramların anlamını çarpıtarak Türkiye'nin felakete sürükleneceği propagandasını yaptıklarını dile getirmektedir. Irkçılık insanların kafatasını ölçmek, kan gruplarına göre sınıflandırmak olarak ifade edilmektedir. Turancılık ise kılıçlara dayanarak Urallara/Altaylara kadar gitmek olarak tanımlanmaktadır. Zeybek'e göre bunların gerçekte hiçbir ilgisi yoktur ve Türkiye'de bu tür gelişmeler hiçbir zaman görülmemiştir. Irkçılık bir milletin kendine güvenmesi, kendini motive etmesi ve ilerlemesi anlamını taşımaktadır. Her devlette bir zamanlar bu görülmüştür. Büyük devlet olmak için buna ihtiyaç vardır. Zeybek bu noktada ırkçılığı milliyetçilik olarak algılamaktadır. Turancılık ise Zeybek'e göre ülkü, hedeftir. Dünyada ABD, Rusya, İngiltere gibi büyük güçlerin karşısında kendilerine yaşam sahası bulabilmek adına Avrupa ülkeleri, Arap ülkeleri birleşmeye çalışmaktadır. Türkler de soydaşlarıyla elbette birleşmek isteyecektir. Aynı zamanda Orta Asta Türklerinin esirlikten kurtarılmasıdır. Zaten esaretten kurtarmak adına Türkiye Türkeli'ne yardım etmek zorundadır. Bu bir borçtur. Milli Mücadelede sırasında yapılan yardımları Türkiye unutsa da Tarih unutmayacaktır. Bu Turancılık kapsamında bile değerlendirilemez zira borçtur. Turancılıkta ise yol Türkiye, Oğuzlar ve tüm Türkler sırasını izlemelidir.⁷⁶⁰ Solcuların tahrif ettikleri kavramların aslında Türklüğün geleceği için hayati önem taşıdıkları ortaya konmaya çalışılmaktadır.

⁷⁵⁸ Darendelioğlu, "Solcular", *Millî Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 22-23.

⁷⁵⁹ Sançar, "Bizde Milliyetçilik Niçin Bir Ateşten Gömlektir?", 5-6.

⁷⁶⁰ Kemaleddin Zeybek, "Irkçılık-Turancılık", *Orkun*, 1(7), Ağustos 1962, 14-15.

Nevzat Kösoğlu, 1970’lerde Sovyetlerin yayılma politikasına karşılık Türkiye’nin Ülkücüler vasıtası ile bir milli mücadele verdiğini düşünmektedir. Sovyetler açıkça yayılmaya çalışmakta, dost hükümetler kurdurup işgallerde bulunmaktadır. Türkiye’de de bu yollar denenmiş, iç karışıklıklar, sokak hareketleriyle iç savaş çıkarılmaya çalışılmıştır. Ülkücüler devletin yetersiz kaldığı bu durumlarda devreye girerek mücadele etmiştir. Kösoğlu’na göre Türkeş’in vasfı da bu noktada ortaya çıkmaktadır ve 1970’lerde o mücadelenin verildiği dönemde Türk milletine tarihi görevini tamamlamıştır. Ondan başkası olsaydı bu iş başarılamazdı. Zira iyi bir komutandı ve yenen darbelerden sonra ayağa kalkmayı bilmekteydi.⁷⁶¹

Komünizmle mücadele noktasında Batı ile özellikle de Amerika ve NATO ile ilişkiler milliyetçi düşüncede üzerinde durulan konulardır. II. Dünya Savaşı’ndan sonra her ne kadar Sovyetler 1925 yılında imzalanan dostluk antlaşmasını yenilemeyerek Boğazların statüsünde değişiklik istediye ve Kars, Ardahan gibi doğu illerinin Sovyetlere verilmesini dillendirdiyse de ABD için Türkiye henüz odaklanılması gereken bir yer olarak göze çarpmamaktadır. Bu durumda Türkiye içeride de komünist tehlike olduğuna ilişkin argümanlar üretmeye başlamış ve Tan Olayı, sol görüşlü akademisyenlerin üniversitelerden atılması, 1951 yılı tevkifatı gibi durumlar yaşanmıştır. Truman Doktrini’ne kadar ABD’nin yaklaşımı daha mesafeliyken bundan sonra Türkiye’ye mali kaynak oluşturulması yolunda önemli bir mesafe kat edilmiş ve Türkiye Batı’ya tam angaje olmuştur.⁷⁶²

1960’ların hemen başlarında “*Millî Yol*” dergisi özellikle Amerika’yı komünizmle mücadelede örnek alarak gerek Amerikan makamları tarafından gerekse bilim insanlarının komünizmle mücadele için ortaya koydukları yaklaşımları çeviri yoluyla Türkiye’ye aktarmıştır. “*Millî Yol*” Chamberlain’dan yaptığı çeviride Avrupa’da II. Dünya Savaşı’ndan sonra bir nebze görünse de zamanla gücü azalan ve artık Avrupa hükümetlerine ortak olamayan komünizm ve sosyalizmin ülkeler bazında nasıl gerilediğini aktarmaktadır. Böylece sosyalizmin bir geleceğinin olmadığı ifade

⁷⁶¹ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 234-236.

⁷⁶² Örnek, *Türkiye’nin Soğuk Savaş Düşünce Hayatı: Antikomünizm ve Amerikan Etkisi*, 72-73.

edilmektedir. Komünist ülkelerin ise diktalarla yönetilen Kuzey Kore ve Küba gibi gelişmemiş ülkeler olduğu dile getirilmektedir.⁷⁶³

Welch'ten alınan metinde ise insanların neden komünist olduğu sorgulanırken ilk olarak “*gözü yıldızlarda olanlar*” kategorisi ortaya çıkmaktadır. Lise ya da üniversite çağlarındaki gençlerin yaşanan sıkıntılı hayat, sosyal adaletsizlik gibi konular karşısında çarenin komünizm olduğunu düşünmeleri ve bu yolda hareket etmeleri şeklinde tanımlanmaktadır. Diğer bir kategori “*yalnızlık acısı çekenler*”dir. İnsanların yalnızlık çekmekten kurtulmak adına kendini bir amaca bağlamaları anlamını taşımaktadır. Bir diğer madde “*gösteriş ve methedilme merakı*”dır. Kültür ve bilgi seviyesi düşük bir çevrede görece daha bilgili kimseler etraflarındaki topluluğu etkileyerek onların gözünde aydın konuma gelebilmektedir. Diğer maddeler kıskançlık, kin, ihtiras, çıkar peşinde koşmak ve çeşitli sebepler olarak açıklanmaktadır.⁷⁶⁴

“*Millî Yol*” dergisi bu tür çeviri yazıları bir yazı dizisiyle Türk kamuoyuna ulaştırmaktadır. Eylemlerde komünistlerin propaganda faaliyetleri üzerinde duran Eugene H. Methvin'in Amerikan Ordusu Harp Akademisi dergisi “*Military Review*”de yayımlanan “*Mob Violence*” yazısına sayfalarında yer vermektedir. “*Millî Yol*” dergisi yazıları olduğu gibi vermeyip Türkiye’de yaşanan benzer olayları aynı yazılar içinde harmanlayarak okuyucuya sunmakta, benzerlikler kuraktadır.⁷⁶⁵

Yine “*Millî Yol*” dergisi Amerikan Polis Teşkilatı'nın lideri J. Edgar Hoover'in “*Masters of Deceit*” isimli çalışmasından özetleyerek verdiği metinde Komünistin kim olduğu, çalışma şekilleri, merkezden çevreye doğru Komünist, onun dış katmanında işbirlikçiler ve daha dış katmanda sosyalist görüşlülerin olduğu aktarılmaktadır. Sosyalistlerin dışında ise fırsatçı grup bulunmaktadır. En son halka ise kandırılmışlardır. Komünistler Sovyetler adına çalışıp diğer grupları ihtiyaç halinde kullanmakta, propaganda aracı olarak görmektedir. Komünistlerin sayısı az olsa da etrafındaki bu çemberler sayesinde etkili faaliyetler yürütebilmektedir. Mesela masum dernek ya da sendikalarda %3'lük bir komünist kitle yönetimi ele geçirebilmektedir.⁷⁶⁶

⁷⁶³ W. H. Chamberlain, “Avrupa’dan Kovulan Sosyalizm”, (Çev. Ali Rıza Özer), *Millî Yol*, 1(3), 9 Şubat 1962, 5.

⁷⁶⁴ “İnsanlar Neden Komünist Olurlar”, *Millî Yol*, 1(24), 13 Temmuz 1962, 8-10.

⁷⁶⁵ “Nümayişlerde Kızılların Gizli Rolü”, *Millî Yol*, 1(27), 3 Ağustos 1962, 8-11.

⁷⁶⁶ “Kızıllar Sendika ve Derneklerin İdaresini Nasıl Ele Geçiriyorlar?”, *Millî Yol*, 1(9), 17 Ağustos 1962, 8-11.

“*Millî Yol*” yine J. Edgar Hoover’in Masters of Deceit isimli çalışmasından özetleyerek komünizm ve komünistler hakkında bilgi vermekte, mücadele yollarını işaret etmektedir. Hoover hakkında ise “30 yıldan beri komünistlere karşı mücadele eden dünyanın en büyük teşkilâtının başındadır. Bu konuda en geniş tecrübe ve bilgi kaynaklarına sahiptir. Onun yazıları bu konuda ana kaynak kıymetindedir. Yazık ki, yer azlığından ötürü, ancak özetliyerek verebiliyoruz. Her kelimesinin üzerinde dikkatle durularak okunmasını tavsiye ederiz” denmektedir. Yazıda ise komünistlerin yer altındaki durumu, saklanma yöntemleri, toplantıları gibi konularda bilgiler verilmektedir.⁷⁶⁷ Yine aynı eserden yapılan alıntılarla komünistlerin Sovyetler hesabına ne şekilde çalıştığı, casusluk ve sabotaj faaliyetleri yürüttüğü, çeşitli kurumlar ve orduya ne şekilde sızdığı ve sızmadaki amaçlarının ne olduğunu anlatılmaktadır.⁷⁶⁸

“*Millî Yol*” dergisi komünizmle mücadelede Amerika’yı örnek gösterdiği yazılardan bir kısmını da kurumlara ayırmıştır. Meclis Tahkikat Komisyonu, Emniyet ve Sadakat Komisyonu ve Federal Tahkikat Komisyonu hakkında bilgiler vermekte, çalışma yöntemlerini anlatarak örnek olayları okuyucusuna sunmaktadır.⁷⁶⁹

Yine “*Millî Yol*” dergisi komünizmle mücadele bağlamında Amerikan sağ hakkında bilgiler veren çeviriler yapmaktadır. Buna göre Amerika’da sağcılık her geçen gün büyümektedir. Bu hem sayı bakımından bir artış hem düşüncenin gücü açısından bir artıştır. Amerika’nın önemi ise “*hür dünyadaki en büyük maddî kuvveti temsil etmesinden ve hür dünyanın siyasetini tayin edecek durumda olmasından*” kaynaklanmaktadır. Amerika Yahudi taraftarlığı, beynelmilecilik ve insaniyetçilikle tanınsa da bu tamamını temsil etmemektedir. Amerika’nın milliyetçi tarafı da kuvvetlidir. Mesela MacCarthy bunlardan birdir. Güçlenen sağcılık iki açıdan öncekilerden farklıdır. İlk olarak fikri açıdan daha güçlüdür. İkincisi ise şahıslar düzeyinde kalmayarak halkın içinden bir hareket halindedir. John Birch Derneği, National Indignation Convention (NIC), Munitied Derneği ve bazı dini derneklerle komünizme karşı savaş vermektedirler. Ordu içerisinde de komünizme düşman milliyetçi subaylar bulunmaktadır. Hemen hepsinin ortak yönü komünistleri devlet yönetiminden uzaklaştırmak, dünya ölçeğinde komünizmi sona erdirmek, toplumda

⁷⁶⁷ “Komünistlerin Yer altı Çalışmaları”, *Millî Yol*, 1(30), 24 Ağustos 1962, 8-11.

⁷⁶⁸ “Casusluk ve Sabotaj”, *Mili Yol*, 1(35), 28 Eylül 1962, 8-10.

⁷⁶⁹ “Amerika’da Komünistliğe Karşı Kuvvetler: 1 Meclis Tahkikat Komisyonu”, *Millî Yol*, 1(36), 5 Ekim 1962, 8-10.

kendine güven duygusunu ortadan kaldırdığı için sosyal yardımları kesmek gibi fikirler vardır. “*Millî Yol*” dergisinde bu yöntemleri doğrudan Türkiye’ye uygulamanın doğru olmayacağı ancak dünyada komünizmle mücadelenin nasıl yürütüldüğünü görmek bakımından önemli olduğu ifade edilmektedir. Dünyanın farklı yerlerindeki sağ-sol mücadelesini anlatacaklarını haber vermektedir.⁷⁷⁰

W. H. Welch isimli “*Amerikalı sağcının*” incelemesinin özeti olarak verilen makalenin baş kısmında imzasız bir yazıda komünizm bir toplum hastalığı olarak ifade edilmektedir. İnsanlar hasta olunca doktora görünürken toplumlar hasta olduğunda toplumun çoğu üyesi neden oralı olmaz sorusu sorulmaktadır.⁷⁷¹

Sofuoğlu ise Amerikalı yazar Fred Schwarz’ın “*Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?*”⁷⁷² kitabını Türkçe yayımlayan Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğini yaptığı çalışmalar nedeniyle tebrik etmektedir. Bu tür uyarıcı eserler yayımlamasından dolayı tebriklerini iletmektedir. Sofuoğlu, kitabı tanıtırken Odalar Birliğinin vazife şuuru ile hareket ettiğini, aydınların sola meyilli olduğu bir dönemde bu tür bir hizmetin minnetle karşılanması gerektiğini dile getirmektedir.⁷⁷³

Amerikan yardımları meselesine dair tartışmalar da basında gündeme gelmiş, milliyetçiler de bu tartışmanın tarafı olmuştur. “*Millî Yol*” dergisinin verdiği habere göre Falih Rıfkı Atay ve Sabri Esat Siyavuşgil’in Türkiye’de milliyetçiler ki buna sağcılar ya da ırkçı-Turancılar demektirler, iktidara geldiğinde ABD’nin yardımları keseceğini ileri sürmektedirler. “*Millî Yol*” dergisi ise bunun tam tersi olacağını, yardımların artacağını iddia etmektedir. Ayrıca ABD’nin müttefiki olmakta en önemli şartın komünist düşmanı olmaktır ifadesi de dikkat çekmektedir. Türkiye’de de bu müttefik milliyetçilerdir. Bugün ekonomik sıkıntıların ve ABD yardımının az gelmesinde solculara müsamaha gösterilmesinin önemli bir etkisi vardır.⁷⁷⁴

Muharrem Ergin’e göre Amerika İkinci Dünya Savaşı’ndan itibaren yayılmaya çalışan komünizm karşısındaki en büyük engeldir. Eğer Amerika olmasaydı dünya

⁷⁷⁰ “Birleşik Amerika’da Sağcılık Hareketleri”, *Millî Yol*, 1(22), 29 Haziran 1962, 8-10.

⁷⁷¹ “İnsanlar Neden Komünist Olurlar”, 8.

⁷⁷² Fred Schwarz, *Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?*, Türkiye Ticaret Odaları Birliği, Ankara 1962.

⁷⁷³ M. Zeki Sofuoğlu, “Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?”, *Orkun*, 1(12), 15 Ocak 1963, 11.

⁷⁷⁴ *Millî Yol*, 1(3), 9 Şubat 1962, 6-7.

çoktan komünist işgaline uğramıştı. Doğuda hür dünyanın sınırlarını beklediği gibi Batıda da NATO örgütlenmesi üzerinden hür dünyayı korumaya çalışmaktadır. Yine Ergin Marshall Planı, Truman Doktrini ve diğer yardımlarla ABD'nin hür dünya devletlerini ayakta tutmaya çalıştığını ifade etmektedir. *“Hülâsa Amerikanın askeri ve iktisadî desteği ve yardımı bütün dünya için bu devrin komünizm karşısındaki temel karakterini teşkil eder”*. Yine NATO komünizmin karşısındaki en güçlü engel olarak değerlendirilmektedir.⁷⁷⁵

Muharrem Ergin komünizmle mücadelede en önemli aktör olarak gördüğü ABD'nin birtakım hataları bulunduğunu da dile getirmektedir. Ergin'e göre Amerika'nın farklı ülkelerde uyguladığı dış politika stratejileri Amerika'yı sevimsiz bir hale getirmekte, bunun da komünizmle mücadelenin en önemli gücü olan Amerika'ya karşı olumsuz tavırların takınılmasına neden olmaktadır. Amerika'nın diğer ülkelerdeki milliyetçiliklere karşı olumsuz tavrı da Ergin tarafından olumsuz karşılanan konulardan biridir. Zira komünizm karşısında en güçlü fikir milliyetçiliktir. Refah seviyesi milliyetçiliğin ardından gelmektedir. Amerika refah seviyesi bakımından diğer ülkelerden oldukça ileridir ve komünizmi bu şekilde engelleyebilir. Fakat diğer ülkeler refah seviyesi bakımından geri durumdadır. Amerika'nın bu ülkelerdeki milliyetçiliği frenlemek ya da olumsuz görmek yerine desteklemesi ve iş birliği yapması gerekmektedir.⁷⁷⁶

Komünizmle mücadele kapsamında NATO da oldukça önemli bir kuruluş olarak görülmektedir. Fethi Tevetoglu'nun görüşüne göre NATO, komünizmin dünya hâkimiyetine karşı dünya barışını korumaktadır. Atatürk'ün yurttta barış, dünyada barış sözünün NATO tarafından uygulanmaya konduğunu ileri sürmektedir. Türkiye'nin NATO'ya girmesini de hür ve demokrat milletler safını seçerek Türklerin ne kadar üstün bir millet olduğunu ispat ettiği şeklinde yorumlamaktadır.⁷⁷⁷ Nejdett Sançar ise N. Denizcioğlu mahlasıyla kaleme aldığı yazısında 20. yüzyıl şartlarında tarafsız olunamayacağını, komünizmin karşısında bulunan blokta yer almak gerektiğini dile getirmektedir. Sançar'a göre tarihte, eski yüzyıllarda tarafsız kalan ülkeler vardı. Hatta I. ve II. Dünya Savaşı sırasında da ülkeler tarafsız kalabiliyordu. Ancak II. Dünya

⁷⁷⁵ Muharrem Ergin, *Türkiye'nin Bugünkü Meseleleri*, 88-89.

⁷⁷⁶ Muharrem Ergin, *Türkiye'nin Bugünkü Meseleleri*, 90-92.

⁷⁷⁷ Önen, “Fethi Tevetoglu”, 626.

Savaşı'ndan sonra bir ülkenin tarafsız kalması mümkün değildir. Çünkü artık komünizm vardır ve tüm dünyayı istila etmek için elinden geleni yapmaktadır. Bu yüzden dünyada ya komünist taraftarları ya da hür dünya taraftarları vardır. Tarafsızım demek mümkün değildir ve bir gün komünizm tarafından yutulacağı anlamı taşımaktadır. Hatta tarafsızlık iddiasında ısrar edenler gafleti de geçerek komünizme hizmet etmeye başlamıştır, demektir. Hürriyetini devam ettirmek isteyen ülkelerin komünizme karşı birlikte hareket etmesi gerekmektedir.⁷⁷⁸

Komünizmle mücadele kapsamında ön plana çıkan Fethi Tevetoğlu'nun 1960 sonrası görüşleri önceki yıllardaki milliyetçilik görüşlerinden ve Kızılçelma idealinden farklılaşmıştır. Yeni dönemde antikomünizm vurgusu ve Amerikan dostluğu söylemi ön plana çıkmaktadır. Komünizm ya da sol eleştirisi kuramsal bir bakış açısından ziyade ahlak düşüklüğü, aşağılama ve hakaretler şeklindedir. Bir tür kriminalize etmektedir. Tevetoğlu'nun Amerikan dostluğuna bakışı ise komünist ve hür dünya arasındaki çekişmede hür dünyanın hamisi Amerika ile dostluk iyi ilişkiler geliştirilmesi, dayanışma halinde olunması şeklindedir.⁷⁷⁹

Tevetoğlu'nun NATO veya merkezi Tayvan'da bulunan Dünya Antikomünizm Ligi (WACL) ile ilişkileri komünizmle mücadele açısından dikkat çekmektedir. Amerika'da toplanacak NATO Parlamenterleri toplantısına Türkiye'den Fethi Tevetoğlu gönderilmek istenmemiş, yerine temelli senatörlerden Haydar Tunçkanat ve CHP'den Nüvit Yetkin'in gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Ancak NATO ısrarla Tevetoğlu'nun katılmasını istemektedir. Bunun üzerine Başkanlık Divanı yeniden toplanarak eski kararları değiştirmiştir.⁷⁸⁰

Yine Tevetoğlu, WACL'ın Ortadoğu temsilcisidir. Bu teşkilatın merkezi Milliyetçi Çin'in (Tayvan) başkenti Taypey'dedir ve 50 civarında ülkeden temsilcisi vardır. WACL her yıl farklı bir ülkede toplantılar düzenlemektedir. Tekin Erer üç defa Milliyetçi Çin'e, bir defa da Japonya'ya bu teşkilatın toplantısı için gittiğini söylemektedir. 1975 yılı Kasım ayında Tokyo'da düzenlenen toplantıya Türkiye'den kafilenin başkanı olarak Tevetoğlu, TBMM eski başkanı Sabit Osman Avcı, Hukuk Fakültesi Dekanı Prof. Dr. İlhan Akın, yine eski parlamento üyelerinden Prof. Mehmet

⁷⁷⁸ N. Denizcioğlu, "Bugünün Dünyasında Tarafsızlık Olabilir mi?", *Milli Yol*, 1(44), 30 Kasım 1962, 5.

⁷⁷⁹ Önen, "Fethi Tevetoğlu", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce*, 624-625.

⁷⁸⁰ *Milli Yol*, 1(32), 7 Eylül 1962, 2.

Yardımcı, Yılmaz Öztuna ve Tekin Erer katılmıştır. Erer, toplantı hakkında sadece toplantıya ülkesi olmayan bir millet olarak katılan Ukraynalıların Sovyetlerden yakınması ve 10-15 yıl içerisinde bu rejimin çökeceğini dile getirmelerinden başka detay vermemektedir.⁷⁸¹

Komünizm tehlikesine dikkat çekildiği günlerde Sovyet Hükümet Başkanı Kosigin'in 20 Aralık 1966'da Türkiye'yi ziyaret etmesi de basında geniş yer tutmuştur. Milliyetçiler bu konuya özel ilgi göstermiştir. Dostluk söylemlerinin hâkim olduğu açıklamalara atfen Ahmet Kabaklı yazısını bir uyarı niteliğinde kaleme almaktadır. Türklerle Rusların tarihi düşmanlar olduklarını, 300 yıldan beri Rusların Türklere saldırdıklarını ve çok büyük bir Türk kitlesini esareti altında bulundurdıklarını ifade etmektedir. Öte yandan Türkiye için Rusların oluşturduğu tehdit sadece Türkiye'yi ilgilendirmemekte, hür dünyayı da alakadar etmektedir. Çünkü Karadeniz'in bir Rus golü haline getirme çabaları, Ege üzerinden Akdeniz'e inerek sömürge imparatorluğu olma girişimleri Türkiye'yi aşan meselelerdir. Bu yüzen Türkiye'nin varlığı Rusya'nın gelişmesi için engeldir. Türkiye için de Rusya tehdidi bertaraf edilmeli, esir soydaşlar bağımsızlıklarına kavuşturulmalıdır.⁷⁸² Kabaklı'ya göre her ne kadar ticari ilişkiler geliştirilse, mal alım satımı yapılsa da kültürel dostluktan bahsedilmemelidir. Zira Ruslar gayri resmi yollarla Türkiye'de propaganda yapmak için ciddi harcamalarda bulunmakta ve Türkiye'den eleman devşirmektedir. İyi ilişkiler geliştirilse de tüm bu söylenenler göz önünde bulundurulmalıdır ve dostuz derken kafasının arkasındaki fikirler akıldan çıkarılmamalıdır⁷⁸³ ifadeleriyle Ruslara karşı her zaman temkinli olunması gerektiğini vurgulamaktadır.

“*Millî Hareket*” dergisi ise Kosigin'in Türkiye ziyareti sırasında MTTB'nin bulunduğu caddeye boydan boya “*Esir Türkler Kurtulacaktır. Mazimiz İstikbalimize Aynadır*” yazıları ve esir Türk cumhuriyetlerinin bayraklarını asmasını tebrik etmektedir. Ayrıca “*Millî Hareket*” dergisi Ruslarla ezeli düşmanlık yapılmak istenmediğini, Rusların Türk ülkelerindeki askeri varlıklarını çekmeleri durumunda iyi ilişkiler geliştirebileceğini de sayfalarına taşımaktadır.⁷⁸⁴ Kosigin'in Türkiye'ye gelmesi Ankara'da Gazi Lisesi öğrencileri tarafından da protesto edilmiştir. Okula yakın bir

⁷⁸¹ Tekin Erer, *Hayatımdan Esintiler*, Boğaziçi yayınları, İstanbul 1994, 93, 156.

⁷⁸² Ahmet Kabaklı, “Rus Rusdur Türk de Türk”, *Millî Hareket*, 5, 31 Aralık 1966, 5.

⁷⁸³ Ahmet Kabaklı, “Rus Rusdur Türk de Türk”, 5.

⁷⁸⁴ Kurt, “Millî Türk Talebe Birliğinin Asil ve Yiğit Gençlerine”, *Millî Hareket*, 5, 31 Aralık 1966, 13.

güzergâhtan geçtiği sırada Türk bayraklarıyla birlikte direklere asılan Sovyet bayrakları öğrenciler tarafından yakılmış ve konvoyla portakal, mandalina gibi meyveler atılmıştır. Bu eylemden sonra öğrencilere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından soruşturma açılmış biri Muhittin Çolak olmak üzere iki öğrenci okuldan uzaklaştırılmıştır.⁷⁸⁵

1960'lı ve 1970'li yılların sağ-sol bölünmesinde Türkiye'de yaşanan bazı toplumsal olaylara solcu gençlerin sahip çıkması sağcı ya da milliyetçi gençlerin o olaylardan uzaklaşmasına ve hatta karşısında yer almasına neden olabilmektedir. Mesela 1968 gençlik olayları Avrupa'da başlayıp Türkiye'ye de sirayet ettiğinde öğrenciler üniversitelerden birtakım isteklerde bulunmuştur. Dönemin milliyetçi yayıncılarından Osman Çakır, üniversiteleri yakından tanıyanların bu isteklerin çoğunu haklı bulacağını ifade etmektedir. Başlarda öğrenciler arasında sağcı-solcu ayrımı yoktur ve öğrenciler birlikte hareket etmektedir. Ancak bir süre sonra üniversitelerde düzenlenecek boykotlara karar vermek adına toplanan forumlarda daha çok solcuların kullandığı *“Halka dönük üniversite”*, *“NATO'ya hayır; Amerika defol”*, *“Gerçekten demokratik, tam bağımsız Türkiye”*, *“Yaşasın Türkiye halklarının kardeşliği”*, *“Kahrolsun faşizm”* gibi sloganlar yükselmeye başlamıştır. Türkiye gençliğinin solcular, sağcılar ve çaycılar diye nitelendirilen üç gruba ayrıldığı bu dönemde sağcı öğrenciler solcuların sloganlarının siyasi maksat taşıdığını dile getirmeye başlamışlardır. Aldıkları cevap *“Amerikan uşağı”* ve *“Faşist”* olmuştur. Böylece gençler arasında fikir mücadelesi yaşanmaya başlamış ve gruplaşmalar meydana gelmiştir. Solcular daha sonra Dev-Genç ismini alacak Fikir Kulüpleri Federasyonu ve Sosyal Demokrasi Dernekleri Federasyonu altında toplanmışlardır. Sağcılar ise Hür Düşünce Kulübü ve Ülkü Ocaklarında bir araya gelmişlerdir.⁷⁸⁶

Dönemin milliyetçi yayınlarında da aynı yaklaşım görülmektedir. Mesela *“Devlet”* gazetesine göre Türkiye'de yaşanmaya başlayan öğrenci olaylarının boykot ve işgallerin amaçları değişmeye başlamıştır. Başta öğrencilerin üniversitelerin iyileştirilmesi adına yaptıkları sanılan bu tür eylemler arkasındaki fikri ortaya çıkarmıştır. Öğrenci hareketleri iktidarı ve Türkiye'deki düzeni değiştirmek istiyor fikri kabul görmüştür. Yine *“Devlet”* gazetesine göre bu kadarla da yetinilmeyeceği, bir komünist ihtilalin altyapısının hazırlandığı ortadadır. Çünkü eylemlerdeki söylemler

⁷⁸⁵ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin* (2. Baskı), Kripto Yayınları, Ankara 2018, 38.

⁷⁸⁶ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 31-32.

komünist sloganlarına dönüşmüş ve üniversite, eğitim ya da bilimle hiçbir ilgisi kalmamıştır. Zaten eylemci grupların Çin ve Rusya'nın ismini geçirdiği yazıları, bildiri metinleri, bir takım öğrencilerin yatakhane ya da dolaplarından çıkan komünist liderlere ait fotoğraflar bu yaklaşımı doğrulamaktadır. Elbette eylemlere katılan herkes komünist değildir. Çoğunluğu daha iyi bir eğitim isteyen temiz gençlerdir. Ancak unutulmamalıdır ki toplu hareketlerin adını katılanlar değil, yönetenler koyarlar. Artık gençlik hareketleri masum öğrenci taleplerinin ötesine geçip ideolojik bir mahiyete bürünmektedir.⁷⁸⁷

Aynı dönemde Türkiye'de özellikle üniversitelerde milliyetçilerle solcuların saflarının belirlenmesinde ve tartışmaların ekonomik ve sosyal konulardan bağımsızlık tartışmalarına kaymasında Sovyetlerin 1968'de Çekoslovakya'yı işgal etmesine Türkiye'deki solcuların taraftar olması, karşı olanların da TİP'ten çıkarılması önemli bir dönüm noktasını oluşturmaktadır. Milliyetçilere göre bu tarihten sonra solcuların bağımsız Türkiye söylemlerinin hiçbir geçerliliği kalmamıştır.⁷⁸⁸

Yağmur Tunalı da 1968 sonrası süreci önemli bir kırılma olarak görmektedir. Tunalı'ya göre Türkiye'deki öğrenci olayları Rus yayılma ideolojisi haline gelen komünizmin gelişmesiyle paralellik göstermektedir. Rusya'nın Akdeniz politikası bağlamında Türkiye'nin kendi yanına çekilmesi gerekmektedir. Bunun için iki yol vardır ya ilhak ya da peyk devlet oluşturmak. Türkiye'ye karşı ikinci yöntem benimsenmiş ve Rusya'ya dost bir iktidar başa getirilmeye çalışılmıştır. Devlet komünizmle mücadele etse de her hareketin kendine benzeyen hareketlerle savuşturulması gerçeği ortadadır. Zaten komünizm sürekli büyümekte ve gelişmektedir. Bu ortamda devlet yapısının komünizmle mücadele etmesi imkânsızdır.⁷⁸⁹ Tunalı'nın bu değerlendirmesi aynı zamanda Ülkü Ocaklarının kurulmasındaki zemini de işaret etmektedir.

1968 olayları H. Osmanoğlu'na göre yanlış Batılılaşma sonucunda nesillerin milli ruhtan uzak bir şekilde yetişmesiyle yabancı ideolojilerin istismarına açık kalmalarının bir sonucudur. Gençlere yapılan propaganda ve üniversiteyi çalışmaz hale getirmek komünistlerin Türk milletini bir arada tutan Millet Meclisi, Ordu, mahkemeler gibi

⁷⁸⁷ Devlet, "Doğru Teşhis", *Devlet*, 3, 21 Nisan 1969, 3.

⁷⁸⁸ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 74-76.

⁷⁸⁹ A. Yağmur Tunalı, *Kavga Günleri 1968-1980*, s. 41.

üniversiteyi de yıpratmak, halkın güvenini kırıp bozgunculuk yaratması anlamını taşımaktadır. Önce Meclisten başladılar. Kısmen başarılı da oldular. Ordu ve mahkemelere ise pek dil uzatamadılar. Üniversitelerde ise önce masum istekler gibi görünen hak arayışları zaman içerisinde çığırından çıktı ve üniversiteler kullanılamaz hale geldi. Her yerde işgal ve boykotlarla üniversitelere hâkim olup hocaları ve idarecileri dahi okullara sokmazken, her türlü eşyaya zarar vermeye başladılar. Osmanoğlu'na göre gençlerin bu duruma gelmesi yakın geçmişe bakılarak yanlış Batılılaşmanın getirdiklerinde aranmalıdır. Milli olan her şeyin aşağılandığı, geçmişin yok sayıldığı, manevi dünyanın ve ahlakın zarar gördüğü, tarihten, kültürden uzak yetişen gençler üniversite çağına geldiğinde kendini sınırsız bir hürriyet içerisinde bulduğunu sanarak yıkıcı faaliyetlere başlamaktadırlar. Bunun çözümü nesillerin milli ruhla yetiştirilmesidir.⁷⁹⁰

Komünizm tehlikesi bağlamında 15-16 Haziran olayları da milliyetçiler açısından önemli bir hadise olarak görülmektedir. Zira 15-16 Haziran olayları 1970 yılı Haziran ayında Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunun 274 Sayılı İş Kanunu ve 275 Sayılı Sendikalar Kanunu'nda yapılan değişikliklerin onaylanmasıyla başlamıştır. Bu değişiklikler işçilerin sendika değiştirme olanağını kısıtlıyordu. Aslında temel amaç Türk-İş karşısında DİSK'in işçileri kendi bünyesinde ya da bağlı kuruluşlarda toplamasını önlemektir. DİSK de bu durumu protesto etmek için hemen her fabrikadan toplamda 75 bin civarında işçinin katıldığı bir miting düzenledi. Muhittin Çolak'a göre bu, DİSK'in meydan okuması ve işçileri nasıl harekete geçirerek ihtilal yapabileceğinin provasıydı.⁷⁹¹ Dev-Genç işçi kalabalığının yöneticisi konumunda olayları yönetmektedir. İşçi hareketi karşısında polis ve jandarma yetersiz kalınca sıkıyönetim ilan edilmiştir. Kadıköy'de yaşanan olaylarda iki işçi, bir polis, bir esnaf hayatını kaybetmiştir. Sıkıyönetim DİSK önde gelenlerini tutuklamış ve yargılamıştır. 16 Haziran'da ise Bursa, Ankara, İzmir gibi şehirlerde küçük çaplı olaylar yaşanmıştır. 15-16 Haziran olayları siyasi hayattaki her grubun sendikalar karşısında nasıl pozisyon alması gerektiği konusunu gündemlerine getirmiştir.⁷⁹² Milliyetçi kanatta özellikle 1970'li yıllarda Ülkücü sendikaların kurulup faaliyet yürütmesi ve hatta gençlik

⁷⁹⁰ H. Osmanoğlu, "Gençlik Meselesi", *Devlet*, 1(5), 5 Mayıs 1969, 10.

⁷⁹¹ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 133.

⁷⁹² Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 133-134.

örgütlerinden daha fazla sendikalara odaklanılmasında 15-16 Haziran olayları önemli bir parametredir.

1962 başlarında Köy Enstitülerinin yeniden açılması yönündeki girişimler de komünizm ve komünizmle mücadele bağlamında milliyetçilerin gündemini bir süre işgal etmiştir. Nejdett Sançar'a göre solcular ortamı uygun bulduklarından bu girişimlerini arttırmıştır. Yine Sançar'a göre Türk basınında önemli köşeleri tutmuş “*başta yerli kızıklar olmak üzere*” diğerr şerr kuvvetler birleşerek Köy Enstitüleri meselesini sürekli gündemde tutmaktadır. Bazı kimseler yazılanları okuyunca Köy Enstitüleri konusunu bir eğitim meselesi olarak görse de aslında bu konu bir eğitim meselesi değildir. Tek Parti Dönemi'nde Milli Eğitim Bakanlığına sızan küçük bir azınlığın girişimleriyle okullarda yaptıkları komünizm propagandasıdır. Enstitüleri canlandırmak demek, bu konuyu gündemde tutanların “*sicilli komünistler*” olduğuna bakıldığında, amaçlarının eğitim meselesi olmadığı ortaya çıkmaktadır.⁷⁹³

Sançar, Okçuoğlu imzasıyla bu tespiti yaptıktan sonra bir uyarıda da bulunmaktadır; Türkiye için komünist tehlike bulunmadığını sananlar uyumaya devam etsin. Eğlencesine düşkün olanlar ise diğerr memleket meselelerine olduğu gibi buna da sırt çevirebilirler. Şahsi çıkarları için partacilik yapanlar da bu konuyla ilgilenmeyebilir veya komünist oyunlarına alet olabilirler. Ancak bütün gücü ve vasıtaları ile Türklüğü korumaya çalışanlar uyanık olmak zorundalardır.⁷⁹⁴

“*Millî Yol*” dergisine göre 6-7 Ocak 1962 tarihinde Ankara Kültür Derneğinde Türk Devrim Ocakları tarafından yapılan Köy Enstitüleri açık oturumu hakkında basın doğru bilgiler vermemektedir. “*Millî Yol*” dergisi ise konuyu açıklığa kavuşturma iddiasındadır.⁷⁹⁵ İlk olarak toplantıda tarafsızlık söz konusu değildir. Enstitülerin açılmasını isteyenler çağırılmış ancak açılmasını istemeyenler davet edilmiş gibi gösterilmiştir. Basında ezici çoğunluğun açılmasını isteyenlerden oluştuğunu göstermek için bu şekilde davranılmıştır. Sayıların eşit olmadığı gibi konuşma fırsatı da bağımsız gözükken CHP taraftarlarına ve Enstitücülere verilmiş, açılmasını istemeyenlere bu hak çok sınırlı bir şekilde kullanılmıştır. “*Millî Yol*” dergisi hileli olarak gördüğü açık oturumda Enstitülerin açılmasını isteyenlerin iki noktadan hareket ettiğini ifade

⁷⁹³ A. Okçuoğlu, “Köy Enstitülerindeki Komünizm Propagandası Unutulmamalı!..”, *Millî Yol*, 1(1), 26 Ocak 1962, 11.

⁷⁹⁴ Okçuoğlu, “Köy Enstitülerindeki Komünizm Propagandası Unutulmamalı!..”, 11.

⁷⁹⁵ “Köy Enstitüleri: Ankara'daki Açık Oturum”, *Millî Yol*, 1(1), 26 Ocak 1962, 12.

etmektedir. Bunlar köy çocuklarının okutulması ve Atatürk İlkeleridir. Çocukların okumasına açılmasını istemeyenler karşıymış gibi konuşmalar yapıp köy sefaletinden bahsetmektedirler ancak asıl konuya girmemektedirler. Atatürk İlkelerini ve Atatürk'ün “*köylü milletin efendisidir*” sözünü paravan yapmaya çalışmaktadırlar. Enstitülerin açılmasını istemeyen grup ise iki noktadan hareket etmektedir; Enstitüler köyün ihtiyaç duyduğu öğretmeni yetiştirememiştir. Köyü kalkındıracak ülkücü öğretmenlerdi ve ilkokul öğretmen okullarını ülkücü öğretmen yetiştirecek konuma getirmek bu sorunu çözerdi. İkincisi ise Enstitülerde programlı bir şekilde komünist propaganda yapılmasıdır. Zira okulların sistemleri komünist propaganda için son derece uygundur. Yeniden açılırsa aynı komünist tehlike yeniden baş gösterecektir.⁷⁹⁶

“*Millî Yol*” dergisinin verdiği habere göre enstitü taraftarları açık oturumda fikirlerini ispatlayamamış, toplantıya katılan dinleyicilerin büyük kısmı milliyetçilerin tarafında yer almıştır. Toplantı esnasında başkanlık heyetinin tarafsız davranmamasından dolayı sıkça protesto edildiği dikkat çekmektedir. Toplantının ardından kalabalık kitlelerin milliyetçi konuşmacıların etrafını sarıp sohbet etmesi de aktarılmaktadır.⁷⁹⁷ Bu tür haberlerle Köy Enstitülerinin yeniden açılmaması için milliyetçi yayınlarda ciddi bir propaganda yürütüldüğü dikkat çekmektedir.

Köy Enstitüleri konulu açık oturumda Nejdet Sançar Köy Enstitülerinin gereksiz olduğunu asıl meselenin ülkücü öğretmen yetiştirmekte yattığını vurgulamaktadır. Sançar'a göre Köy Enstitüleri köylere öğretmen değil sıvacı, marangoz, nalbant gibi meslekleri yürütebilecek yani kol işçiliği yapılan mesleki eğitimler vermektedir. Sançar'a göre bunlar köy için elbette faydalıdır ancak öğretmenlik mesleğinden farklı işlerdir. Köy kalkınması ancak vatan ve millet sevgisi ile dolu ülkücü öğretmenler sayesinde yapılabilir. Bunun en güzel örneği Finlandiya'yı bataklık ülkesinden Ak Zambaklar Ülkesine dönüştüren ülkücü öğretmenlerdir. Ülkücü öğretmeni yetiştirecek kurumlar da ilk öğretmen okullarıdır.⁷⁹⁸

Enstitü taraftarlarının ilk öğretmen okullarının sadece teorik bilgiler verdiklerini oysa Enstitülerin uygulamalı olduğunu ileri sürmeleri üzerine Hikmet Tanyu Milli

⁷⁹⁶ “Köy Enstitüleri: Ankara'daki Açık Oturum”, 12-13.

⁷⁹⁷ “Köy Enstitüleri: Ankara'daki Açık Oturum”, 15.

⁷⁹⁸ “Köy Enstitüleri: Ankara'daki Açık Oturum”, 13-14.

Eğitim Bakanlığının yönetmeliğini okuyarak tarım, spor, müzik, arıcılık gibi alanlarda sadece teorik bilgiler olmadığını ispatlamaya çalışmıştır.⁷⁹⁹

Enstitülerin komünizm propagandası yaptıkları konusu üzerinde ise Ali Uygur ve Fethi Tevetoğlu durmuştur. Ali Uygur konuşmasında enstitülerin komünizm propagandası yaptığını belgelerle katılımcılara kanıtlamaya çalışmıştır. Mesela Hasanoğlu Köy Enstitüsünde 12 öğrencinin komünizm propagandası yaptığı ve diğer öğrencilere ideolojilerini benimsetmeye çalıştıklarını polisin tespit edip İçişleri Bakanlığının Milli Eğitim Bakanlığına bildirdiğini, dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in bu yazılara cevap vermediğini, 1949'da 1946'da yazılan yazının dosyada bulunmadığını yazdıklarını katılımcılara göstermiştir. 12 öğrencinin komünizm propagandasından yargılandığını, bunların tutuklu olması gerekirken serbest yargılandıklarını, bu ideolojiyi sicilli bir komünistin eşi olan öğretmen Asiye'den öğrendiklerini ancak Asiye öğretmen hakkında kovuşturma yapılmaması gibi konuları da aktarmıştır. Tevetoğlu ise CHP dönemi İçişleri Bakanlarından Şükrü Sökmensüer'in Mecliste yaptığı konuşmaları, enstitü dergilerinin mahiyeti ve ders kitaplarındaki vatan, millet, ahlak, din ve devlet gibi konuların aşağılanmasını dile getirmiştir.⁸⁰⁰

Köy Enstitüleri hakkındaki tartışmalar açık oturumlarla sınırlı kalmayarak dergi sayfalarına da taşınmıştır. Bu bağlamda en dikkat çeken isimlerden birisi Nejdet Sançar'dır. Gerek açık adıyla gerekse mahlas adlarla Köy Enstitülerinin komünizm propagandası yapan okullar olduğuna dair çok sayıda makale kaleme alarak kamuoyu oluşturmaya çalışmıştır. Sançar'a göre Köy Enstitüleri, bu okullarda toplanan gençlere tarımcılık, marangozluk, sıhhiyecilik, nalbantlık, demircilik gibi meslekler öğretmek isteyen yani *“on parmağında on marifet!”* insanlar yetiştirmeyi amaçlıyordu. Bu tür insanlar eski çağların ürünleridir. Modern dünya uzmanlaşmayı gerekli görmektedir. Hem Batılılaşmayı savunup hem de yüzyıllar gerisinin insanını yetiştirmeye çalışmak çarpıklığı göze çarpmaktadır. Bu eğitim sistemini istemek gericiliktir.⁸⁰¹

“Millî Yol” dergisi ise Köy Enstitülerinin eğitim sistemini Sovyetlerin eğitim sistemine benzetmektedir. Buna göre Tonguç, Köy Enstitüleri için *“iş içinde iş vasıtasıyla iş için eleman yetiştirilir”* emrini birçok kez tekrarlamıştır. Ancak elemanın

⁷⁹⁹ “Köy Enstitüleri: Ankara'daki Açık Oturum”, 14.

⁸⁰⁰ “Köy Enstitüleri: Ankara'daki Açık Oturum”, 14-15.

⁸⁰¹ Okçuoğlu, “Köy Enstitüleri Gericiliği”, 1(2), 2 Şubat 1962, 7.

yetiştirildiği ortam iş, vasıta iş ve gaye de iş olunca buradan öğretmen değil işçi çıkar yorumu yapılmaktadır. İşin içerisinde yetiştirme usulü vardır ancak bu daha iyi öğrenme, bilgiyi daha açık kavrama ve derinleştirme, biraz da el yeteneği kazanma şeklindedir. Köy Enstitüleri gibi okullarda sadece işçi yetiştirecek uygulamalar yapılamaz. Öte yandan işi kutsallaştırarak tapılacak bir hale getirmek farklı sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Yetiştirilen kişinin maneviyatı bu şekilde yok edilmektedir. İşin olumsuz tarafı ise bu sistem bilgisizlikten değil doğrudan Tonguç'un isteği ile uygulanmaktadır.⁸⁰²

Sançar'a göre ise Köy Enstitülerinde uygulanan sistem ile hiçbir zaman öğretmen yetiştirmek amaçlanmamış, her zaman çeşitli zanaatların ustaları yetiştirilmeye çalışılmıştır. Köy Enstitülerindeki sistem en ilkel sistemdir. Bu okullarda öğretilmeye çalışılan demircilik, dülgerlik, ebelik, ziraatçılık, nalbantlık gibi işlerin öğretmenlikle hiçbir ilgisi yoktur. Köylerde elbette bu işleri bilen kişilere ihtiyacı vardır ancak bu işleri tek bir kişinin yapabilmesi uzmanlaşan modern dünyaya da aykırı oldukça ilkel bir yaklaşımdır. Bu şartlarda dahi Köy Enstitülerinde pek çok öğretmen yetiştirmeyi başarmıştır. Bu durum da sistemin başarısı değil öğrencilerin çalışkan ve yetenekli olmasından kaynaklanmaktadır.⁸⁰³

Milliyetçiler açısından Köy Enstitülerinin eğitim sistemi komünizm bakımından oldukça önemli görülmektedir. Bu anlayışı yine Nejdett Sançar ortaya koymaktadır. Sançar'a göre Köy Enstitülerinin yeniden açılmasını isteyenler asıl maksatlarını gizleyerek Enstitülerin açılması için farklı sebepler ortaya koymaktadır. Bu sebeplerden biri de şehir çocuklarının köye gitmek istemeyeceği ancak köy çocuklarının köylerde çalışabileceklerdir. Sançar'a göre bu sebep çürüktür. Çünkü Öğretmen Okullarında okuyanlar sadece şehirli çocuklar değildir. Ayrıca idealist öğretmenlerin yetiştirdiği şehirli çocuklar köylerde gönüllü olarak hizmet görecektir. Diğer yandan Enstitülerden mezun olanların hepsi köylerde mi görev yapmaktadır, diye sorgulamaktadır. Mesela Ankara'da Köy Enstitüleri için yapılan tartışmada 40 civarında Enstitü mezunu vardı. Bu mezunlar şans eseri mi oradaydı yoksa Ankara'da mı çalışmaktadır? Yine Milli

⁸⁰² "Tonguç ve Fotoğraf Makinesi", *Milli Yol*, 1(12), 13 Nisan 1962, 14.

⁸⁰³ A. Okçuoğlu, "Vatansever Köy Enstitüsü Mezunlarına Açık Mektup: VI", *Milli Yol*, 1(14), 27 Nisan 1962, 5.

Eğitim Bakanlığında idari kadrolarda ne kadar Köy Enstitüsü mezunu vardır, diye sormaktadır.⁸⁰⁴

Sançar, Köy Enstitüsü mezunlarına Köy Enstitülerinin neden tekrar açılmasını istemediklerine dair açıklamalar yaptığı yazısında Enstitülerin yeniden açılmasını istemeyenlerin hemen hepsinin milliyetçi ve vatansever olduklarını söylemektedir. Bunların içinde önemli bilim ve fikir adamları bulunmaktadır. Milliyetçi bakış açısının önceliği de meselelere millet ve vatana menfaatleri penceresinden bakmaktır. Ayrıca milliyetçilerin bütün Enstitü mezunlarını komünistlikle suçlaması söz konusu değildir. Milliyetçilerin söylediği enstitülerde, dönemin Milli Eğitim Bakanlığında köşe başı tutmuş küçük bir zümrenin sistemli bir komünizm propagandası yaptığıdır. Bu propagandaya karşı çıkanlar da Köy Enstitülü öğrencilerdir. Tüm Enstitü mezunlarına komünist denilmesi ise yine Sançar’a göre komünistlerin yalan ve iftiralarıdır. Çünkü komünistler, komünist olmayan herkese iftira atmaktadır.⁸⁰⁵

Yine Sançar’a göre Köy Enstitüleri hakkında kesin bir karar vermek için tek çare duyguları bir kenara bırakarak somut gerçeğe odaklanmaktır. Bu okullardan mezun olduğunuz için oraları tutmaya ve övmeye gerek yoktur. Enstitüleri komünizm yuvası haline getirecek sistemli çalışmalar karşısına ilk olarak komünizmin ne olduğunu bilen öğrenciler dikilerek yayılmasını önlemiştir. Komünizmin o zamanlarda ne olduğunu anlayamayanlar şimdi dünyayı tanıdıklarından artık anlayacaklardır. Komünistlerin ilk propagandası kendilerine karşı durabilecek milliyetçilik, vatanseverlik, din, ahlak, mülkiyet, aile, fazilet, savaş, ordu gibi toplumu ayakta tutan kurumları çökertmektir. Buna ek olarak toplumu birbirine düşürmek de söylenebilir. Enstitülerde bu faaliyetler yürütülmüştür. Sançar’a göre komünistlerin din ve Tanrı düşmanlığı Türkiye’de Nazım Hikmet ile başlamış, sonrakiler onun yolundan gitmiştir. Enstitü dergileri Tanrı inancını rencide etmeye çalışan, Tanrı inancının gereksizliği ve ilkelliğini anlatan metinlerle doludur. Sançar bu noktada Köy Enstitüleri dergisinden referansla birçok örnek sıralamakta ve o günleri hatırlamayanlara dergilere tekrar bakmalarını önermektedir.⁸⁰⁶

⁸⁰⁴ A. Okçuoğlu, “Köy Enstitüsü Mezunları Hakkında”, *Milli Yol*, 1(4), 16 Şubat 1962, 5.

⁸⁰⁵ A. Okçuoğlu, “Vatansever Köy Enstitüsü Mezunlarına Açık Mektup: I”, *Milli Yol*, 1(7), 6 Mart 1962, 14.

⁸⁰⁶ A. Okçuoğlu, “Vatansever Köy Enstitüsü Mezunlarına Açık Mektup: II”, *Milli Yol*, 1(8), 16 Mart 1962, 12-13.

12 Mayıs 1962 tarihinde Ankara Türk Ocağı salonunda bu sefer milliyetçiler tarafından Köy Enstitüleri üzerine bir açık oturum düzenlenmek istenmiştir. Enstitülerin açılmasını istemeyenler için Nejdet Sançar, Dr. Fethi Tevetoğlu, Zeki Sofuoğlu, Cahit Okurer, Gökhan Evliyaoğlu, Ali Uygur ve Aclan Sayılğan çağırılmış ancak toplantıya Sançar, Tevetoğlu, Sofuoğlu, Evliyaoğlu katılmıştır. Enstitülerin açılmasını isteyenlerden ise Behçet Kemal, Rauf İnan, Hurrem Arman, Fakir Baykurt, Şükrü Koç, Engin Tonguc, Mehmet Ali Emiroğlu çağırılmış ancak hiçbiri katılmamıştır.⁸⁰⁷

Nejdet Sançar, Ahmet Tuğcu imzasıyla yine Köy Enstitüleri meselesine eğilmektedir. Sançar'a göre Köy Enstitüleri Türkiye'yi köylerden kalkındıracak bir eğitim meselesi olarak gösterilmektedir. Oysa Köy Enstitüleri sadece eğitimi ilgilendiren bir konu değildir aynı zamanda siyasi bir meseledir ve Türkiye'yi tehdit etmektedir. Enstitüler köylere fayda sağlamak amacıyla kurulsun da eğitime sızmış küçük bir azınlığın çabalarıyla "*kızıl fesat yuvaları*" haline geldiği müfettiş raporlarına dahi yansımıştır. Köy Enstitüleri köylünün muhtaç olduğu idealist/ülküci bir öğretmen yetiştirebilecek sisteme sahip değildir. Bu okullarda köylünün hayatını kolaylaştıracak duvar örme, at nallama, tahta kesme gibi kol işleri öğretilmektedir. Oysa öğretmen daha çok manevi alanda öğrenci yetiştirir. Buna rağmen yine de iyi öğretmenler kendi imkânlarıyla yetişmiştir. Ancak birtakım mezunlar ise dilekçe dahi yazamamaktadır.⁸⁰⁸ Yine Sançar'a göre Enstitüler şehirli köylü ikiliğine neden olmaktadır. İlköğretmen okullarında okuyanlara kol işleri üç yıl içerisinde öğretilir. Bu yüzden ayrı bir okula ihtiyaç yoktur. Köy Enstitüleri konusunda üzerinde en fazla durulması gereken husus siyasi faaliyet yürütme çabalarıdır. Bu durum hem Milli Eğitim müfettişlerinin raporlarına yansımış hem vatansever öğretmenlerin ifşaatlarına konu olmuştur. Ayrıca Enstitü dergileri kızıl ideolojinin edebiyat örnekleri ile doludur. Köy Enstitülerinin kapatılması konusunda DP'ye yüklenilse de asıl önemli adımlar CHP Dönemi'nde atılmıştır ve bu iş parti siyasetine malzeme edilecek bir iş değildir. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Reşat Şemseddin Sirer Enstitülerin iç yüzünü ortaya çıkaran teftişler yaptırmıştır. Vatanseverler bu vesileyle enstitülerin iç yüzünü öğrendiklerinden Köy Enstitüsü ismi geçtiğinde ürpermektedir. Öksüz, Enstitülerin yeniden açılmasını isteyenlerin sicilli komünistler olduklarını vurgulamaktadır. Bu nedenlerden Köy

⁸⁰⁷ *Milli Yol*, 1(18), 1 Haziran 1962, 3.

⁸⁰⁸ Ahmet Tuğcu, "Köy Enstitüleri Yine Sahnede", *Orkun*, 1, Şubat 1962, 12.

Enstitüleri konusu bir eğitim meselesi olmaktan çıkmış ve ideoloji, komünizm meselesi haline gelmiştir.⁸⁰⁹

Milliyetçiler için Batı kapitalizmi de Sovyet emperyalizmi gibi karşı durulması gereken bir emperyalizmdir. Ancak Kösoğlu'nun işaret ettiği gibi kapitalizmin komünizm karşısında milliyetçiler için çok daha arka planda kalmasının bazı nedenleri vardır. Öncelikle komünizme düşman olmak için fazla bilgiye gerek yoktur. Piyasadaki bilgiler ve zaten eskiden beri olan tavır buna yetmektedir. Ayrıca komünizm Rus yayılcılığı demektir. Fakat kapitalizmin sömürge sürecini hemen kavrayabilecek halk ya da aydın tipi bulunmamaktadır. Öte yandan kapitalizmle mücadele Cumhuriyet Dönemi'nde geriye itilmiş ve Rus yayılcılığına karşı ittifak kurulmuştur. Oysa Kösoğlu'na göre milliyetçiliğin hem düşünce hem de pratik bakımından sömürgecilğe kökten karşı olması gerekir. Bunun yanına sosyal adaletin sağlanması da eklenmelidir. Ancak milliyetçi camiada kapitalizme propaganda düzeyinde karşı olacak pek kimse bulunmamaktadır. Bu konudaki sloganlar zaten Marksistlere aittir ve bu nedenle milliyetçiler tarafından kullanılmamaktadır. Öte yandan Soğuk Savaş Dönemi'nde yoğun bir şekilde yaşanan propaganda savaşının etkisi ile bilimsel düşünceden ziyade keskin sloganlara ihtiyaç duyulmaktadır. Kösoğlu, milliyetçi çevreden kendi arkadaşları arasında dahi kapitalizmin sömürücülüğü, materyalist bir zihniyete sahip olmasından söz etti zaman arkadaşlarının endişe duysalar da bu konularda pek konuşmadıklarını dile getirmektedir.⁸¹⁰ Kösoğlu'nun bu tespiti dönemin ideolojik bölünmüşlük ortamında karşı olunan bir fikre veya düşünce sistemine rakip sahip çıkıyorsa o fikir veya düşünce sisteminden uzak durulduğunu göstermektedir.

1960-1980 sürecinde Türkiye'nin sosyal ve ekonomik yapısında yaşanan değişimler milliyetçilerin hayata dokunmayan hamasi söylemlerini boşa çıkarmaya başlamıştır. Bu nedenle solun propagandası karşısında milliyetçilerin oldukça zor durumlara düştüğü anlar olmuştur. Sol; sosyal adalet, fakirlik, sefalet, iktisadi durum gibi konularda faaliyetlerini yürütürken sağ, özellikle de milliyetçiler buna cevap vermekte yetersiz kalmaktadır. Ancak yine de sol hızlı bir yayılma gösterememekte, kitleleri kazanamamaktadır. Bunun en büyük nedeni komünizm kavramının devreye girmesidir. Her ne kadar solun fikirleri halk tarafından anlaşılrsa da komünizm kavramı

⁸⁰⁹ Ahmet Tuğcu, "Köy Enstitüleri Yine Sahnede", 12-13.

⁸¹⁰ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 119.

halkın bu gruba katılmasının önündeki en büyük engeli oluşturmaktadır.⁸¹¹ Milliyetçiler de sosyal adaletten yanadır, fakirlikten yakınmaktadır ancak bu konularda hiçbir birikimleri bulunmamaktadır. Ayrıca solcuların propaganda kabiliyeti çok daha yüksektir. Önceki yıllarda milliyetçi yayınlar yapan Nurettin Topçu, Atsız, Peyami Safa, Necip Fazıl gibi isimler ekonomik konularda pek yazı yazmamışlardır. Bu da hayata dokunan sosyal ve ekonomik konularda bir gelenek oluşturulamadığından bu tür yazılar milliyetçi literatürde pek görülmemektedir. Bu yıllarda gündemi sosyalistler belirlemektedir.⁸¹² Kaçmazoğlu'nun sol fikir hareketlerinin sağ fikir hareketlerine oranla fazla yer tutmasını ilgili dönemde Türkiye'de sol fikir akımlarının gündeme egemen olmasına bağlamaktadır. Sağ kendini tanımlamaya çalışırken sol bunun ötesine geçip gündemi belirlemiş, yeni fikirler solda odaklanmıştır⁸¹³.

1960'lar ve 70'lerde solcu düşünürlerin fikir üretimi konusunda sağcılardan daha verimli olması ve aydın tabirini kullanmaları dikkat çekicidir. Bu dönemde aydın solculuğa eşit bir kavram haline gelmiştir. Bu yüzden sağcı düşünürler daha çok münevver ya da fikir adamı kavramlarını tercih etmişlerdir. Öte yandan 1970'lerin önemli kuruluşlarından Aydınlar Ocağının ismi de aydın eşittir solcu yaklaşımına bir meydan okuma olarak görülebilir.⁸¹⁴

3.2.3. Kürtçülük

Milliyetçiler açısından Kürtçülük meselesi 1960'lı yılların başlarında Güneydoğu Anadolu'da sınır ihlalleri, kaçakçılık ve asker kaçırma gibi olayların yaşanması ve Kuzey Irak'ta özellikle de Kerkük civarında Kürtlerle Türklerin çatışmalara başlamasıyla gündeme gelmiştir. Ancak önceki yıllarda milliyetçi yayınlarda Kürtçülüğün Türkiye için tehlike arz edecek bir fikir olduğuna dikkatler çekilmiştir. Mesela 1949 yılında Osman Yüksel Serdengeçti Konya Cezaevi'nde bulunduğu sırada bazı Kürtlerle tanıştığını ve bu Kürtlerin birçok konuda cahil olmasına rağmen Kürtçülük konusunda son derece katı davrandıklarını dile getirmektedir. Kendilerini Türklerden ayrı görmekte, bağımsız olmayan bir milletin millet sayılamayacağını savunmaktadırlar. Serdengeçti'ye göre 1949 yılında Türk kamuoyu pek bilmeseydi de

⁸¹¹ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 121.

⁸¹² Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 120.

⁸¹³ H. Bayram Kaçmazoğlu, *27 Mayıs'tan 12 Mart'a Türkiye'de Siyasal Fikir Hareketleri* (3. Baskı), Doğu Kitabevi, İstanbul 2013, s. 11.

⁸¹⁴ Bora, "Türk Sağı: Siyasal Düşünce Tarihi Açısından Bir Çerçeve Denemesi", 16-17.

Suriye, Irak, İran ve Türkiye’de ciddi bir Kürtçülük hareketi olduğunu ifade etmektedir. Bu hareket Sovyetler tarafından desteklenmektedir. Yine Serdengeçti’ye göre Sovyetlerin yanı sıra bazı doğulu aydınlar da Kürtçüleri desteklemektedir. Bu aydınların hareket noktası er ya da geç Sovyetlerin Kürtleri kışkırtarak bağımsız bir devlet haline getireceğidir. Kendileri daha erken davranarak kurulacak Kürt devletini kendi kontrollerinde tutmak amacındadırlar. Serdengeçti Türkiye için tehlikeyi işaret etmektedir.⁸¹⁵

Yine 1951 yılında Fahrettin Kırzioğlu Kürtçülüğü bir tehlike olarak görerek 1856-1926 yılları arasında Rusların Kürtleri kışkırtmak amacıyla yaptıkları araştırmaları, bu araştırmalardan elde ettikleri bulguları çarpıtarak propaganda malzemesi haline getirdiklerine dair makalesini “*Orkun*” dergisinde yayımlayarak dikkatleri Kürtçülük konusuna çekmeye çalışmıştır.⁸¹⁶ “*Orkun*” dergisinin Kürtçülük hakkındaki yorumu ise Türkiye’deki tehlikeli akımların görmezden gelindiği âdeti gibi Kürtçülüğün de görmezden gelinmesi şeklinde olmuştur.⁸¹⁷

Nejdet Sançar Kürtçülüğün yeniden milliyetçilerin gündemine gelmesini 1960 sonrası oluşan serbest ortamın alabildiğine istismar edilmesine bağlamaktadır. Ancak kamuoyu meseleyi Kürtçülük olarak görmemekte, en azından basında bu şekilde ifade edilmeyerek “doğu sorunu” veya “Doğu Anadolu’nun kalkındırılması sorunu” olarak adlandırmaktadır. Sançar’a göre Kürtçüler Doğu Anadolu’nun geri kalmışlığını Sovyet destekli Kürtçülük fikirlerini gizlemek adına paravan olarak kullanmaktadır.⁸¹⁸

Milliyetçiler de 1960’ların başlarında genel kamuoyu gibi meseleye Doğu Sorunu olarak bakmış ve çıkan huzursuzlukları önlemek adına bir takım tedbirler için önerilerde bulunmuştur. İsmet Tümtürk, Türkiye’nin doğu sınırının güvenli olmaması, kaçakçılığın yüksek olması, hatta son zamanlarda bazı askerlerin aşiretler tarafından kaçırılarak Irak’a götürülmesini zikredip bu sınır ve sınır boyunun güvenliğini sağlayacak bir formülü ileri sürmektedir. Çözüm önerisi Kazak ve Kırgızların bu bölgeye yerleştirilmesidir. Tümtürk’e göre Türkiye’ye iltica edebilen Kazak ve

⁸¹⁵ “Kürtçülük”, *Serdengeçti*, 3 (8), Ekim 1949, 13.

⁸¹⁶ Kırzioğlu M. Fahrettin, “Moskofların ‘Kürtçülük’ Cereyanı Yaratma Gayreti”, *Orkun*, 35, 1 Haziran 1951, 10-14.

⁸¹⁷ Kırzioğlu, “Moskofların ‘Kürtçülük’ Cereyanı Yaratma Gayreti”, 10.

⁸¹⁸ Nejdet Sançar, “Doğu Anadolu Meselesi mi, Kürdistan Devleti Dâvâsı mı?”, *Ötüken*, 45, Eylül 1967, 8.

Kırgızlar çok daha zor bir coğrafyada tutunmayı bilmiş, küçükbaş hayvancılıktan anlayan çevik insanlardır. Bu coğrafya onlar için zor bile sayılmaz. Eğer sınır boylarına yerleştirilirse hem hayvancılık ilerlemeye başlar hem sınır güvenliği sağlanmış olur.⁸¹⁹

Tümtürk'ün bu önerisi kamuoyu tarafından olumsuz karşılanmıştır ve Tümtürk'ü eleştiren yazılar basında yer almıştır. Tümtürk bunun üzerine söylemlerinin “kızıllar” tarafından çarpıtıldığını, Rusya'ya savaş açarak Kazak, Kırgız mı getirmek istediklerini sorarak dalga geçtiklerini ancak aslında Tümtürk'ün söylediklerini anlamsız kılmak için propaganda yaptıkları yönünde açıklamalar yapmak durumunda kalmıştır.⁸²⁰ Öte yandan yine solcuların doğuda bir asayişsizlik olmadığını iddia etmeleri üzerine 1962 yılı içerisinde gazetelerde çıkan eşkıyalık ve kaçakçılık haberlerini alıntılarla söylediklerinin doğruluğunu ispatlamaya çalışmaktadır. Sınır boylarındaki yerleşim bulunmayan dağlık bölgelere çobanlık mesleğinde uzmanlaşmış Kazak ve Kırgızların yerleştirilerek asayişin sağlanacağını ileri sürmeye devam etmektedir.⁸²¹

“*Millî Yol*” dergisi kapak sayfasından verdiği Irak sınırı haberinin detaylarında “*koyu kızıl*” ve “*koyu Türk düşmanı*” Barzanilerin faaliyetlerinin son bulmasının aksine artarak devam ettiğini, Sovyet destekli bir Kürdistan kurulmaya çalışıldığını gündeme taşımaktadır. Türk basınının ise bu durum karşısında sessiz kalması eleştirilmektedir. Barzani'nin bayrağından hareketle Türkiye'nin güneydoğusuna göz diktiği dikkat çekmektedir. Aynı zamanda yine Güneydoğu Anadolu'da eşkıyalık artmış durumdadır. Keza İstanbul basınında bazı solcuların Kürtçe yayım yapan gazete ve dergiler kurmak istemesi, Kürtçe radyo yayınları talepleri, Kürtçe eğitim veren okulların açılmasını önermeleri hep aynı kaynaktan beslenmektedir. Yine “*Millî Yol*” dergisine göre tam bu sıralarda Irak uçaklarının Türk hava sahasını ihlal etmeleri bir nabız yoklama olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'deki İnönü yönetiminin basiretsizliği nedeniyle Irak sınırında sorunlar yaşanmakta, Irak uçakları sınır geçip karakolları vurmaktadır. Diplomasinin yumuşak tutumu yerine sert ve caydırıcı tavrı daha etkili olacaktır.⁸²²

“*Millî Yol*” dergisinin doğu sınırları ve Barzanicilik konusundaki yayınları milletvekillerinin de gündeminde yer almıştır. Derginin doğu sınırının Barzaniciler

⁸¹⁹ İsmet Tümtürk, “Doğunun Derdine Çare”, *Millî Yol*, 1(13), 20 Nisan 1962, 14.

⁸²⁰ İsmet Tümtürk, “Doğu Sınırı Meselemiz”, *Millî Yol*, 1(23), 6 Temmuz 1962, 8-9.

⁸²¹ İsmet Tümtürk, “Doğu Sınırı Meselemiz”, 8-10.

⁸²² “Irak Sınırından Tecavüz”, *Millî Yol*, 1(30), 24 Ağustos 1962, 3.

tarafından sürekli geçilmesi üzerine yayımladığı yazı⁸²³ nedeniyle Mecliste Van Milletvekili Muhlis Görentaş İçişleri Bakanına bu yazı için hangi işlemin yapıldığını sormuştur,⁸²⁴ Adalet Bakanı, Tümtürk'ün zararlı yayın yaptığı için mahkemeye verildiği cevabını vermiştir. Ayrıca İçişleri Bakanı S. Kurutluoğlu, doğu halkının hükümete karşı inancının bu yazı ile kırılmaya çalışıldığını dile getirmiştir.⁸²⁵ “*Millî Yol*” dergisi ayrıca Görentaş'ın okuduğunu anlamayan ya da Barzanici olduğundan bu tavra büründüğünü, kendini doğuda şeyh ve seyyit olarak tanıtırken Ankara'da barlardan çıkmadığını, doğuda çoğunlukla Kürtçe konuşup Barzanicilerle arasının iyi olduğunu yazmaktadır. Millî Yol, doğudaki bütün halka Türk değildir demediğini, bazılarının Barzanici olduğu ve sarp kayalık bölgelerde en iyi Kırgız ve Kazakların yaşayabileceğini böylece sınırın da güvence altına alınabileceğini yinelemektedir.⁸²⁶

Diyarbakır Milletvekili Recai İskenderoğlu da yine Millet Meclisinde “*Millî Yol*”un yayınlarını gündeme getirmiştir. İskenderoğlu'nun sağcı ve ırkçı olarak yayınlarla ilgili ne gibi önemler alındığına dair soru önergesi vermiş ve ardından ırkçılık üzerine bir konuşma yapıp milliyetçi dergileri itham etmiştir.⁸²⁷ Millî Yol bu konuşmaya karşılık verip İskenderoğlu'nun Barzanici olduğunu, milliyetçiliğe açıktan saldıramadığı için ırkçılık kavramını paravan olarak kullandığını vurgulamaktadır. “*Millî Yol*” dergisine göre milliyetçiliğin her türlüşünün bu milletvekilini rahatsız ettiği ortadır.⁸²⁸

Milliyetçiler, 1960'lı yıllar boyunca Kürtçülüğe dikkat çekmeye çalışmıştır. Ancak milliyetçilerin Kürtler ve Kürtçülük konusundaki düşünceleri bazı farklar göstermektedir. Meseleye Atsız ve çevresi daha keskin bir bakış açısıyla bakmaktadır. Aslında ilk dikkatleri çeken de Atsız ve ona yakın isimlerdir. Kürtçülüğün geçmişi ve mevcut durumu irdelenen konulardan birisidir. Atsız; İran, Irak ve Türkiye'deki Kürtlerin bir millet haline getirilerek Kürt devleti kurmak fikrinin yeni bir fikir olmadığını dile getirmektedir. Zira Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Kürtlerin bu yönde talepleri olmuş, cemiyetler kurmuşlar, dergiler yayımlamışlardır. Milli Mücadele'nin başarıyla sonuçlanmasından sonra ise bu tür talepler ortadan kaybolmuştur. Atsız'a göre

⁸²³ İsmet Tümtürk, “Doğunun Derdine Çare”, 14.

⁸²⁴ *MMTD*, 5, 85.

⁸²⁵ *MMTD*, 6, 445.

⁸²⁶ *Millî Yol*, 1(34), 21 Eylül 1962, 4-5.

⁸²⁷ *MMTD*, 5, 262.

⁸²⁸ “Mecliste Zehirli Bir Hücum”, *Millî Yol*, 1(35), 28 Eylül 1962, 3.

zaman içinde Kürtçülerin talepleri yeniden ortaya çıkmıştır. Amaçları Türkiye’de bağımsız bir Kürdistan kurmaktır. Bu fikri savunanların bir kısmı 27 Mayıs sonrasındaki MBK Hükümeti sırasında tutuklansa da delil yetersizliğinden ya da afla salıverilmiştir. Doğu Sorunu adı altında Kürtçülük davalarını sürdürmektedirler. Taleplerinin tamamını dile getiremeseler de Kürtçülük davalarının olduğuna dair yayınlar yapmaktadırlar. Bu yayınlarda Türkiye’nin doğusunun Kürt ülkesi olduğu, Kürtlerin de önemli bir millet olduğu propagandası bulunmaktadır.⁸²⁹

Atsız, yine bir örnek olay üzerinden Kürtçülüğün Türkiye için büyük bir tehlike olduğunu vurgulamaktadır. Malatya’nın bir köyünde Şaban isimli bir öğretmenin Atatürk büstünü parçalaması ve Türk bayrağını yırtması üzerine kaleme aldığı yazıda Atsız Kürtçülük üzerinde ciddiyetle durulması gerektiğini dile getirmektedir. Kürtçülük akımı Türkiye’de ileri seviyelere ulaşmış, idam talebiyle mahkemeye verilen Kürtçüler TBMM’ye girmiştir. Kürtçe dergiler yayımlanmaya başlamıştır. Kürtçüler Kürtlüklerini Türklük aleyhinde bir tavırla söylemekten çekinmez durumdadır. Bazıları ise öğrenci derneklerinde önemli pozisyonlara gelmişlerdir. Atsız, Cemal Gürsel’in MBK Başkanı olduğu dönemde Türkiye için komünizm ve Kürtçülüğün tehlike olduğunu söylemesi Atsız’a göre boşuna değildir. Zira bu kişiler doğu illerinin petrol kaynağı şehirlerinde oturmakta hem de yıllardır İngilizler, Amerikanlar ve Ruslar tarafından kışkırtılmaktadır. Atsız’a göre Şeyh Sait İsyanı İngiliz destekli Kürtçü bir ayaklanmadır. Said Kürdi Hareketi de İngiliz destekli Müslüman Kardeşler Derneği tarafından yönetilmektedir. Kürtleri destekleyen devletlerin amacı da insani bir durum değil maddi çıkar, nüfuz elde etme ve jeopolitiğe dayanır niteliktedir.⁸³⁰

Kürtçülük tartışmalarında asıl gerilim Atsız’ın Ötüken dergisinin 40. sayısında yayımlanan “Konuşmalar” başlıklı makalesinden sonra yaşanmıştır. Atsız bu yazısında sıklıkla tekrarlanan aksine Kürlerin Türk veya Turanlı olmadığını, İranlı olduklarını dile getirmektedir. Konuştıkları dil ve görünüşleri de İranlı olduklarını göstermektedir. Dillerindeki Türkçe kelimenin çok olması bu gerçeği değiştirmez. Çünkü dokuz yüz yıl Türk hâkimiyetinde yaşamışlardır⁸³¹. Kürtlerin kökenine dair bu görüş diğer milliyetçilerin Kürtleri Türk kökenli sayma yaklaşımına bir itirazdır. Ancak asıl gerilimi

⁸²⁹ Atsız, “‘Bağımsız Kürt Devleti’ Propagandası”, *Ötüken*, 45, Eylül 1967, 3.

⁸³⁰ Atsız, “Kürtler ve Komünistler”, *Ötüken*, 28, 30 Nisan 1966, 2.

⁸³¹ Atsız, “Konuşmalar”, *Ötüken*, 40, Nisan 1967, 4.

arttıran Atsız'ın Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın bir gezisinde bir köylünün Arap Türk ayrımı yapıldığına dair şikayetlerini dile getirmesi ve Sunay'ın Türkiye'deki herkesin Türk olduğunu, Türk olmayanın Türkiye'den gidebileceği söylemesini hatırlatmasıdır. Özellikle Sunay'ın sözünün ikinci kısmı üzerinde durarak kendilerini Türk hissetmeyenlerin, Türklüğü kabul etmeyenlerin Türkiye'yi terk etmesini istemektedir.⁸³²

Atsız'ın “*Konuşmalar*” başlıklı yazısı basında geniş yer tuttuğu gibi parlamentoda da gündeme gelmiştir. CHP İstanbul Milletvekili Reşit Ülker ve AP Diyarbakır Senatörü Selahattin Cizrelioğlu Atsız aleyhinde konuşmalar yapmışlardır. Atsız bu eleştirilere Ötüken'in Temmuz 1967 sayısında, Necdet Sançar da Ahmet Tuğcu mahlasıyla Ötüken'in Eylül 1967 sayısında cevap vermiştir.⁸³³

Atsız'ın “*Konuşmalar*” başlıklı yazısından sonra Atsız mahkemeye verilmiş ve 20 Eylül 1967'de ilk dava görülmüştür. Milliyetçi gençlerin yoğun ilgi gösterdiği bu davada yargıçların mahkemenin sükûnet içerisinde geçmesini istemleri üzerine Atsız'ın ilk duruşması kapalı olarak yapılmıştır. 20 Eylül tarihli ilk duruşmada dava karara bağlanmayıp 15 Kasım 1967'ye ertelenmiştir. Atsız ve Mustafa Kayabek, Anayasanın tanıdığı insan haklarını ırka dayalı fikirlerle ihlal etmek ve demokrasiyi ortadan kaldırmakla suçlanmaktadır.⁸³⁴

Atsız'ın Konuşmalar yazısından devam eden davası 5 Temmuz 1972'de İstanbul Toplu Basın Mahkemesinde karara bağlanmış, buna göre Atsız ve Mustafa Kayabek 15 aya mahkûm edilmiştir. Karar temyiz edilse de 17 Ekim 1972'de Yargıtay'da görülen davanın sonucu değişmemiştir.⁸³⁵

Atsız'ın cezaevine girmesinden sonra toplumun farklı kesimlerinden Atsız'ın affı için girişimler ve çeşitli protestolar görülmeye başlamıştır. Mesela Demokratik Parti Bingöl Senatörü Dr. Arif Hikmet Yurtsever, Çetin Altan'ın sağlık gerekçesiyle affedildiği gibi Atsız'ın da affedilmesi gerektiği hususunu gündeme getirmiştir.⁸³⁶

Atsız'ın cezaevine girmesinden sonra ilk protestoyu 20 Kasım 1973'te bir Alman Bilim Adamı Dr. Heinrich Georh Baum yapmış, onu 28 Kasım'da Diyarbakır Eğitim

⁸³² Atsız, “*Konuşmalar*”, 6.

⁸³³ Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi* (2. Baskı), Panama Yayınları, Ankara 2019, 207-208.

⁸³⁴ Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 209-210.

⁸³⁵ Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 241.

⁸³⁶ CSTD, 13, 226-228; Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 251-252.

Enstitüsünden Çağatay Ferid Kayhan izlemiştir. Yine 1974 başlarında Karadeniz Teknik Üniversitesinden 50 civarında öğretim üyesi Cumhurbaşkanı'na mektup yazmıştır. 10 Ocak 1974'te Atatürk Üniversitesinden 150 ismin imzaladığı bir dilekçe Cumhurbaşkanı'na gönderilmiştir. Atatürk Üniversitesi başta olmak üzere birçok üniversiteden gençler, Rize Baro Başkanı Osman Çalışkan, Ankara Gazeteciler Cemiyeti Beyhan Cenkçi gibi isimler çeşitli kampanyalar düzenlemiştir. Eskişehir Gazeteciler Cemiyeti, Ankara, Hacettepe ve İstanbul Üniversitelerinin kampanyalarını gazetelerde köşe yazıları takip etmiştir.⁸³⁷ Yürütülen kampanya ve Atsız'ın sağlık durumunun bozuk olduğuna ilişkin hastane raporlarının da etkisi ile Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk Atsız'ı 21 Ocak 1974'te affetmiştir. 22 Ocak'ta Atsız tahliye olmuştur.⁸³⁸

Atsız'ın Kürtlere yaklaşımı milliyetçilerin genel yaklaşımından farklıdır. Zira Atsız'a göre Kürtler Türk sayılmamalıdır. Vatandaşlık bazında Türk sayılsalar bile Kürtlerin bunu kabul etmediklerini ifade etmektedir. 1966 yılında Kürtçülükten yargılanıp berat eden bir Kürtçü tarafından 4 sayı çıkarılan “*Yeni Akış*”⁸³⁹ dergisi üzerinden bu ifadelerini ispatlamak istemektedir. Buna göre ilk iki sayıda doğunun ihmal edilmesi üzerinden propaganda yapıldığı konusu işlenmiştir. Bu işlenişte doğuya kasıtlı yardım edilmediği anlamı çıkmaktadır. Atsız'a göre ilk iki sayıdaki temkinli yazılar Hükümetin müsamahakâr davranması nedeniyle üçüncü sayıda asıl niyetlerini belli etmek için bir ön yoklamadır. Üçüncü sayıda asıl niyet belli edilmişlerdir ki, bu da Kürtçe yayın talebidir. Dördüncü sayıda ise Kürtçe şiirlerin dergide yayımlanmasının yanı sıra Kürtçe radyo yayını yapılmasını istemişlerdir. Makalelerde ise solcuların üslubu kullanılmakta, Türkiye'deki halklara eşitlik istenmektedir. Atsız, yazmadıkları ancak sağdan soldan Türkiye'de 11 milyon Kürt olduğunu, bunların içinde önemli kademelerde yetişmiş adamları olduğunu ve kendi devletlerini kurmak istediklerini duyduğunu da ifade etmektedir.⁸⁴⁰ Oysa Atsız, Türk devleti milliyetçi bir devlet görünümünde olsa da Kürtlere karşı bir husumet gütmemediğini, Kürtleri en yüksek makamlara kadar çıkardığını da belirtmektedir. Fakat üniversitelerde ayrı devleti kurmak isteyen Kürtlerin çoğalmasından sonra Kürt asıllılara karşı devletin daha

⁸³⁷ Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 253-261.

⁸³⁸ BCA, 30-11-1-0/397- 3- 19; Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 262.

⁸³⁹ Aylık Fikir Dergisi alt başlığı ile M. Ali Aslan tarafından Ankara'da çıkarılmıştır. İlk sayısı Ağustos 1966'da yayımlanmıştır; *Yeni Akış*, 1 (1), Ağustos 1966.

⁸⁴⁰ Atsız, “Konuşmalar”, 5.

dikkatli olması gerektiği konusunda uyarılarda bulunmaktadır. Atsız’a göre Kürtler önemli makamların başına getirmemelilerdir.⁸⁴¹

Milliyetçiler tarafından Türkiye’deki Kürtçülük hareketinin arkasında komünizmin bulunduğu sıklıkla dile getirilen bir konudur. Mustafa Gümüş’e göre komünistlerin yani Rusya’nın amacı bir ülkedeki kırımları tespit ederek bu noktalara odaklanmak ve ülkedeki birliği bozarak iç savaş çıkarmaktır. Böylece Sovyetler Birliği ya kendine yakın bir iktidarı başa geçirerek kendini bu ülkeye davet ettirmekte ya da birliği bozulan ülkeye doğrudan müdahale etmektedir. Türkiye’de de Kürtçülük ve mezhepçilik komünistler tarafından sürekli tahrik edilen iki konudur. Özellikle 12 Mart Dönemi’nde ele geçirilen belgelerde Türkiye’nin doğusunda Rusya’ya bağlı bir devlet kurulması için faaliyet yürütüldüğü açık bir şekilde ortaya çıkarılmıştır.⁸⁴²

Kürtçüler ile komünistlerin ortak çalıştığını “*Millî Hareket*” dergisi de ifade etmekte ve konuya siyasi kuruluşların araştırmaları penceresinden bakmaktadır. “*Millî Hareket*” polis tarafından ele geçirilen Kürtçülerin belgelerinde komünistlerin Kürtçülere özerklik vermek istediğinin görüldüğü iddia etmektedir. Üniversitelerde yürütülen faaliyetlerde ise komünist-Kürtçü işbirliğinin aynı odak tarafından yönetilmesine dikkat çekilmektedir. Nihai amaç Türkiye’yi komünistleştirip Türkiye’nin doğusunda bir Kürdistan kurmaktır.⁸⁴³ Yine “*Millî Hareket*” dergisine göre birçok dernek veya siyasi oluşum bilerek veya bilmeyerek Marksist Kürtçülere hizmet etmektedir. Kürtçü hareket TİP’in dışına kaymış ve TİP’i kontrol etmeye çalışmaktadır. Bir ara Birlik Partisini de kontrol etmek için uğraş vermiştir. Keza YTP için de aynı durum söz konusudur. Bölgecilik tehlikesi nedeniyle YTP kendini tasfiye etmek durumunda kalmıştır. “*Millî Hareket*” dergisi, Kürtçülük konusunda dış bağlantılara dikkat çekmekte, Irak’ta Kürtlerin özerklik kazanmasını Türkiye’deki hareketlerle birlikte değerlendirmektedir.⁸⁴⁴

“*Millî Işık*” dergisi Kürtçülük konusunda solcu yayınların Kürtçüleri sürekli tahrik ettiğini ve birlikte hareket etmeye çağırıldığını çeşitli solcu dergilerden alıntılarla aktarmaktadır.⁸⁴⁵ Yine Atsız, Kürtçülük konusundaki yazılarına cevap verenlerin ve

⁸⁴¹ Atsız, “Kürtler ve Komünistler”, 2-3.

⁸⁴² Mustafa Gümüş, “Kürtçülük Tehlikesi ve Tedbirler”, *Bozkurt*, 36, Eylül 1975, 2.

⁸⁴³ “Kürtçü Komünist İşbirliği”, *Millî Hareket*, 45, Nisan 1970, 3.

⁸⁴⁴ “Kürtçü Komünist İşbirliği”, 3.

⁸⁴⁵ “İşbirlikçi Solcularla Kürtçülerin Faaliyeti Dikkatten Kaçmamalı”, *Millî Işık*, 44, Aralık 1970, 3.

kendisine ithamlarda bulunanların komünistler ve Kürtçüler olduğunu söyleyerek iki grup arasında bağlantı kurmaktadır.⁸⁴⁶

TİP'in doğunun geri kalmışlığı gerekçesiyle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaptığı mitingler de komünist Kürtçü bağlantısını göstermesi bakımından değerlendirilmektedir. Zira Atsız'a göre Türkiye'nin batısında da kalkınmamış çok sayıda bölge bulunmaktadır. Ancak mitinglerin doğuya odaklanması ve mitingler sırasında Kürtçe şarkılar söylenip şiirler okunmasının farklı bir amacı vardır. Bu tür hareketler klasik komünist taktikleri olarak görülmektedir.⁸⁴⁷

“*Millî Hareket*” dergisi de Kürtçüler ile komünistlerin ortak hareket ettiğini TİP üzerinden açıklamaya çalışmaktadır. Doğuda TİP desteğiyle Kürtçülerin yaptığı mitinglerde gerekçe her ne kadar “*Ötüken*” dergisi ve Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda doğu illerinin bulunmadığı gerekçe gösterilse de asıl sebep Kürtçülük propagandasıdır. TİP her ne kadar işin içerisinde olmadığını iddia etse de hemen her yerde yapılan mitinglerin konuşmacıları TİP milletvekilleri ya da parti yöneticileridir. Konuşmalardaki temel vurgu bölge halkının Kürt olduğu, dilinin, dinin Türklerden farklılığı ve bu yüzden Türklerin Kürtleri sömürdüğü yönündedir. Türkler, emperyalist ve sömürücü olarak lanse edilerek halk galeyana getirilmeye, isyana sevk edilmeye çalışılmaktadır. “*Millî Hareket*” dergisi bu olayların baş sorumlusu olarak TİP'i işaret etmektedir.⁸⁴⁸

TİP, 3 Eylül 1967'de Diyarbakır'da yaptığı mitingde CKMP'yi hedef göstermiştir. “*Millî Hareket*” dergisinin haberine göre özbeöz Türk olan bu bölge insanı yılların verdiği cehalet ve Hükümetin yumuşak başlılığı yüzünden kötü niyetli kimseler tarafından kullanılmaya çalışılmaktadır. Yaşanan bu olay üzerine CKMP de bir bildiri yayımlamıştır. Bildiride CKMP'nin Türkiye sınırları içerisinde yaşayan Türk vatandaşlarını bölge, mezhep farkı olmadan Türk milleti saydığı ifade edilmektedir. CKMP diğer partiler ve komünistler tarafından ırkçılıkla suçlanmaktadır.⁸⁴⁹ Bildiride CKMP ile hiçbir ilgisi olmayan küçük bir derginin yazdıkları bahane edilerek CKMP'ye saldırıldığı ifade edilirken “*Ötüken*” dergisi ve Atsız'ın yazılarından bahsedilmektedir. Yine bildiride CKMP'nin, bölgecilik ya da mezhepçilik yapılması ve

⁸⁴⁶ ATISIZ, “Kızıl Kürtlerin Yaygarası”, *Ötüken*, 42, Haziran 1967, 2-3

⁸⁴⁷ ATISIZ, “Doğu Mitinglerinde Perde Arkası”, *Ötüken*, 47, Kasım 1967, 8-9.

⁸⁴⁸ *Millî Hareket*, 16, 14 Kasım 1967, 3-4.

⁸⁴⁹ *Millî Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 4.

doğu bölgesinin İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının dışında tutulması nedeniyle Hükümeti ciddi şekilde eleştirdiği vurgulanmaktadır. Diğer taraftan Doğu bölgesinin Türklüğü herkes tarafından bilinen bir gerçek olduğunun altı çizilmektedir. Tarihi eserler, şehirler bunun kanıtı durumundadır. TİP ve bazı komünist Kürtçülerin iftiraları Doğu halkına karşı CKMP'nin tutumunu değiştirmeyecektir.⁸⁵⁰

TİP'in CKMP'yi “*Ötüken*” dergisinde çıkan yazılar nedeniyle Doğu mitinglerinde hedef göstermesinden önce Atsız, “*Ötüken*”in Haziran 1967 sayısında imzasız olarak çıkan bir çerçeve yazıda dergide yayımlanan yazıların yazarlara ve dergiye ait olduğunu, bu yüzden başka kuruluşların fikirlerini yansıtmadığını dile getirilmektedir.⁸⁵¹ Bu açıklamayla Atsız milliyetçi kuruluşların, özellikle de CKMP ve Türkeş'in hedef gösterilmemesi için ön almaya çalışmıştır.

Mehmet Başbuğ ise Kürtçülüğün tahrik edilmesini sadece Sovyetlerin yayılmacı politikasına bağlamamakta, daha da geniş bir yelpazede incelemektedir. Buna göre İngilizler Ortadoğu petrolü için Kürtleri tahrik ederek Türkiye'yi bölmek istemektedir. Sovyetlerin amacı Ortadoğu ve sıcak denizler olduğundan Kürtleri Türkiye'den kopararak Türkiye'yi parçalamaktır. Fransa'nın yine Antep ve Urfa çevresinde emelleri vardır. İsrail kendi devletinin büyümesine çalışmakta, geleceğe dönük haritalarında dahi Türkiye'nin Güneydoğusu'nu bulundurmaktadır. Bu nedenle Kürtçülüğü destekleyip ayrılık çıkarmak istemektedir. Yunanistan'ın gayesi ise Megali İdea olduğundan Türkiye'yi zayıflatmak için Kürtçüleri desteklemektedir.⁸⁵²

Kürtçülerin Türkiye dışındaki faaliyetleri de milliyetçilerin dikkatle takip ettiği konulardandır. Kürtçülerin yurt dışında odaklandığı öbekler Moskova, Doğu Berlin, Münih, Paris ve Cenevre olarak ifade edilmektedir. Bazı istihbarat servislerinin ilgilerini çeken bu Kürtçülerin bir kısmı komünist bir kısmı ise anti-komünisttir. Fakat Kürtlük noktasında buluşarak sıklıkla görüşmektedirler.⁸⁵³

Atsız ve çevresindeki Türkçülüğü daha ağır basan milliyetçilerin aksine daha muhafazakâr milliyetçiler Kürtçülük ve Kürtler konusuna farklı bir pencereden bakmaktadır. Temel ayrım milliyetçiliği oluşturan çoğunluğun yani daha muhafazakâr

⁸⁵⁰ *Milli Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 4-5.

⁸⁵¹ Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 206-207

⁸⁵² Mehmet Başbuğ, “Doğudan Sesleniş”, *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 6, Eylül 1975, 9.

⁸⁵³ Sedat Okçuoğlu, “Kürtçülerin Yurt Dışı Faaliyetleri”, *Ötüken*, 47, Kasım 1967, 33.

ve mukaddesatçı milliyetçilerin Kürtleri Türk kökenli olarak görmeleridir. Bu görüşe göre uluslararası siyasi durum ve çıkar sağlama çabaları Türk ile Kürt arasındaki ayrılığa sebep olmaktadır. Bahattin Çokay'a göre parçala ve hükmet sözünün parçala kısmı Türkiye için artık fiiliyata geçmiş durumdadır. Türkiye'nin birçok yerinde tehlikeli oyunlar oynanmaktadır. Son zamanlar bu oyunların en tehlikelisi doğulu ve batılı ikiliği çıkarmaktır. Türkiye'nin doğusunda yaşayanların Türk olmadığı, bunların dilinin Kürtçe olduğu ve bu coğrafyada farklı halkların yaşadığı basında yer bulmaktadır. Bu tamamen Türkiye'de ayrılık çıkarmak amacıyla tertiplenmektedir. Bu durumun tek sebebi bu tür söylemlere müsamaha gösterilmesidir. Çokay'a göre tarihteki bütün Türk devletleri, devlet aleyhindeki girişimlere müsamaha gösterdiği için yıkılmıştır. Doğu Anadolu Türk'tür. Ona Kürt demek komünistlerin Türkiye'ye nifak sokmasıdır. Anadolu'da Kürt denen insanlar özbeöz Türk'tür. İhmal edilmişler ve onlara Kürt dendiği için kendilerini Kürt sanmaktadırlar. Türk oldukları etnolojik ve antropolojik olarak kanıtlanmıştır. Türk aydınları doğuya bilim götürmeli ve kendilerini tanımaları için onlara yardım etmelidir. Doğu Anadolu sadece iktisaden değil aynı zamanda kültür olarak da kalkındırılmalıdır.⁸⁵⁴

Muammer Işın da dikkati Türkiye'nin doğusuna çekmekte ve devletin yetersizliğini eleştirmektedir. Türkiye'nin doğusunda yaşanan fakirliği, köylerin ve kasabaların yolsuz, gıdasız, ilkel şartlar altında yaşadıklarını vurgulayıp bu dertleri ancak milliyetçi bir hükümetin ortadan kaldıracağını ifade ederken bölgedeki bazı insanların Kürt olarak tanıtılmasına karşı çıkmaktadır. Işın'a göre Türkler 1040'tan sonra Anadolu'ya yerleşmeye başladıktan sonra yüz on sene Arapça, ardından iki yüz sene de Farsçayı kabul etmişlerdi. Karamanoğulları zamanında Türkçe kabul edilse de doğuya pek sirayet edememiş ve oranın halkı bu üç dilin karışımı bir dil kullanmışlardır. Okullaşma ise 1960'ların ortasına kadar hala bu bölgeye ulaşmadığı için halk Türkçe bilmemektedir. Birinci Dünya Savaşı'nda Rusları durduran bu insanlardır. Bugün onlara Kürt denmesi düşmanca bir tavidir.⁸⁵⁵

Mehmet Eröz ise Kürtlerin kökenini dil ve kavim bağlamında irdelerken Kürt kavramıyla Kurmançların kastedildiğini ancak bu genel adlandırmanın içerisinde sadece Kurmançların bulunmadığını, birçok Türkmen aşiretinin bulunduğunu ifade

⁸⁵⁴ Bahattin Çokay, "Dikkat Zaruridir", *Millî Yol*, 1(46), 14 Aralık 1962, 5.

⁸⁵⁵ Ali Muammer Işın, "Milliyetçi Hükûmet Ne Yapar", *Millî Hareket*, 4, 15 Aralık 1966, 8.

etmektedir.⁸⁵⁶ Kurmanç ve Zazaların Türk olmasına rağmen çeşitli siyasi emeller uğruna farklı milletlermiş gibi gösterilmesine itiraz edilerek Türklüklerinin ispat edilmeye çalışılması milliyetçi yayımlarda önemli bir yer tutmaktadır. Çeşitli tarihi kaynaklar, benzerlikler gösterilerek Türklükleri ispat edilmek istenmektedir.⁸⁵⁷ Bu yaklaşımlar 12 Eylül sonrasında bile devam etmiş sadece milliyetçilerin değil devletin de Kürtçülük karşısındaki temel tutumu olmuştur.

Alpay Bahadıroğlu'na göre kökleri Oğuzların Bogdur ve Becan boylarına dayanan Kürtler Türklerden farklı bir unsurmuş gibi gösterilmeye çalışılmaktadır. Son zamanlarda organize bir şekilde çalışan Kürtçüler Türkiye'nin doğusu ve güneydoğusuna yönelmişlerdir. Bunların arkasında bağımsız bir Kürdistan kurma hayaliyle hareket eden Kuzey Irak'taki Molla Mustafa ve Komünist Rusya vardır. Rusların Mustafa'yı destekledikleri zaten bilinen bir gerçektir. Mustafa Barzani'nin Kürdistan haritalarında Sivas-Malatya hattına kadar genişleyen bölge Kürt toprakları olarak gösterilmektedir. Ayrıca son zamanlarda bir dergi üzerinde örgütlenerek propaganda faaliyetleri yürütmektedirler. Yazıda dergi adı zikredilmese de Türkiye'de Türk halkı, Kürt halkı ve diğer halklar denilerek ayrılık çıkarılmaya çalışılmaktadır. Sosyalist Kürt olduklarını ilan eden bu kimselerin yayınlarına dikkat edilmeli ve yasaklanmalıdır.⁸⁵⁸

Galip Erdem ise Kürtlük konusuna hem anayasal vatandaşlık açısından hem de bilimsel açıdan bakmaya çalışmaktadır. Erdem'e göre Türk devletine vatandaşlık bağıyla bağlı herkesin Türk olarak adlandırılması Anayasa'nın siyasi haklar ve ödevler kısmına girmektedir. Bu tabir sosyolojik bir anlam taşımaz. Çünkü milli devletlerin kurulmasıyla bir devlet içerisinde bulunan vatandaşlar aynı milletin fertleri olarak hukuk önünde görülmektedir. Ancak sosyolojik bakımdan millet devlet sınırlarını aşan bir gerçektir. Öte yandan yine ortak vatan temel alındığı için bir devlet içerisinde farklı kökenlerden gelen insanlar anayasal olarak o milletin bir parçası sayılmaktadır. Türkiye'de de bu durum biraz da yanlış olmakla beraber Hristiyan ve Yahudiler azınlık olarak görülmekte ancak Müslümanların hepsi Türk milleti olarak sayılmaktadır. Kürtler de Türk'tür. Kürtlerin Türklüğü sadece anayasal olarak değil aynı zamanda

⁸⁵⁶ Mehmet Eröz, "Kürtlerin Menşei ve Türkmenlerin Kürtleşmesi", *Millî Hareket*, 1(7), 1 Şubat 1967, 11-12.

⁸⁵⁷ "Kurmanç ve Zazalar Türktürler I", *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 7-8, Ekim-Kasım 1975, 9.

⁸⁵⁸ Alpay Ceng Bahadıroğlu, "Kürtçülük ve Bir Dergi", *Millî Hareket*, 2, 15 Kasım 1966, 16, 19.

Turan kökenli olmaları, soyları bakımından da bir gerçektir. Bilimsel olarak da bu gerçek ortaya konmaktadır. Türkiye'nin doğu ve güneydoğusunda yaşayan Kürtlerin geri kalmışlığı propagandası ise bazı meçhul olmayan çevreler tarafından kışkırtılmakta ve Türkiye'nin bütünlüğü hedef alınmaktadır. Bölgenin coğrafi şartlarının zorluğu nedeniyle yatırımlardan istenen verim sağlanamamıştır. Aksi takdirde bir Karadeniz şehrine yapılan yardım veya yatırım Doğu ve Güneydoğu şehirlerine yapılandan fazla değil hatta daha azdır.⁸⁵⁹

Kurt Tarık ise Kürtlere ayrımcılık yapıldığına dair iddiaları reddetmekte, herkesin eşit olduğunu vurgulamaktadır. Zira büyük Türklük Kürt, Azeri, Kazak, Laz ayrımı yapmadan herkesi kucaklayan bir anlayışa sahiptir. Kendilerine Kürt diyen ve Türkiye'nin doğu illerinde oturan insanlar Türktür ve kaderleri Türkiye'nin başka şehirlerinde yaşayanların kaderleriyle aynıdır. Bazı Kürtçü yayınlarda Kürtlerin sömürüldüğünü, büyük şehirlerde hamallık, ayakkabı boyacılığı, dilencilik yaptıkları söylenerek Türkiye'nin Kürtleri geri bıraktığını ve sömürdüğü ifade edilmektedir. Bu yalandır. Zira kendileri ya Türkiye'deki ya da Avrupa veya Amerika'da Üniversitelerde Türkiye'nin sağladığı imkânla okumuşlardır. Ayrıca Türkiye'de binlerce Kürt öğrenci, memur, subay, bürokrat ve siyasetçi vardır. Bu kadarı bile iddialarının ne derece yanlış olduğunu ortaya koymaya yetmektedir.⁸⁶⁰

Türkeş, 27 Nisan 1969'da İstanbul'da partisinin istişare toplantısında Kürtçülükle ilgili Ortadoğu'da çıkarı bulunan yabancılar tarafından kışkırtılan bir hareket yorumunu yapmıştır. Türkeş'e göre Kürt olarak adlandırılan doğudaki bazı vatandaşları Türk soyludur ve en ufak bir ayırım yapmak mümkün değildir. Kürtçe bir karma dildir ve farklılık sebebi sayılamaz. Kürtler Türklerle vatan, tarih, kültür ve kader birliği içerisinde. Kürtçülük yapmak ya da bunu kışkırtmak ihanettir.⁸⁶¹

Milliyetçilere göre Türk Devleti Kürtçülük konusunda yıllardır hatalı ve bu gruplara cesaret veren bir tutum içinde bulunmaktadır. Özellikle siyasi partiler oy kaygısıyla Kürtçülüğü görmezden gelmekte, bu tehlikeli meseleye bulaşmamaktadır. Ancak Mustafa Gümüş'e göre Türkiye'nin doğusu ile ilgili alınması gereken üç acil tedbir bulunmaktadır. Bu tedbirlerden ilki Doğu Anadolu bölgesi için eğitim

⁸⁵⁹ İleriş Metin, "Vatan Bütünlüğü ve Düşman Merkezler", *Devlet*, 232, Nisan 1974, 12.

⁸⁶⁰ Kurt Tarık, "Kürtler Özbeöz Türktürler", *Milli Hareket*, 17, 15 Aralık 1967, 22-23.

⁸⁶¹ *Devlet*, 1(5), 5 Mayıs 1969, 4.

planlamasıdır. Dil farklılığı ortadan kaldırılmalıdır. Doğu Anadolu’da yaşayan halka Türk olduğu şuuru verilmelidir. Bu mesele uzun sürecek olsa da yapılması şarttır. İkinci tedbir Doğu Anadolu’nun kalkındırılmasıdır. Bölgedeki işsizlik ortadan kaldırılmalı ilkel tarım yerini modern tarıma bırakılmalıdır. Üçüncü olarak devlet düşmanlarına fırsat verilmemeli, milleti bölmek isteyenler hakkında işlem yapılmalıdır. Kanunların yetersiz olduğu bahanesi bir kenara bırakılmalı, gerekiyorsa yeni kanunlar çıkarılmalıdır.⁸⁶²

Kürtçülük propagandasının yükseldiği 1960’ların ikinci yarısında Lazların da Türk olmadığına dönük söylemler dikkat çekecek hale gelmiştir. Özen Özkazanç bu durumu Türkiye’nin Sovyet tipi bir sosyalist rejime geçmesini isteyenlerin çabaları olarak görmektedir. Özkazanç’a göre “kızillar” ve yerli işbirlikçileri ortak hareket etmektedir. Öte yandan Batum-Bakü petrol kaynaklarının bir uzantısının da batıya doğru yani Doğu Karadeniz’e uzanması Sovyetlerin dikkatini çekmiştir. Lazların farklı bir millet oldukları iddia edilerek bu bölgenin Türkiye’den koparılması hedeflenmektedir. Oysa Lazlar bir Türk boyudur ve Orta Asya’dan Kafkaslar üzerinden geçerek Doğu Karadeniz’e yerleşmişlerdir. Konuştukları dilde ufak tefek farklılıklar varsa da kelime bazında incelendiğinde en eski Türkçeye ne kadar yakın oldukları görülecektir. Bir takım uydurmalar da Lazların Ermenilerle bağlantısını kurmaya, diğerleri ise Lazlara Rum asıllı demeye çalışmaktadır. Ermenilerin yaşadıkları coğrafyayla Lazların hiçbir zaman bir ilgisi olmamış, Rumlar ise Lozan Antlaşması gereği mübadeleye tabi tutulmuştur. Bu yöre insanı Türk’tür.⁸⁶³

Alevilerle Kürtler arasında kurulan ilişki ve Kürtçülerin Alevilere propagandası da milliyetçiler tarafından eleştirilen hususlardan birisidir. Niyazi Adıgüzel Kürt-Alevi bağlantısının kurulmasını bazı maksatlı grupların Türkiye’de karışıklık çıkarmasına hizmetten başka bir anlam ifade etmediğini dile getirmektedir. Aleviler; Tahtacı, Bektaşî, Çepni, Kızılbaş hangi gruptan olursa olsun özbeöz Türk’tür. Bazı aleviler Kürtçe konuşsa da Kürt değil, bilimsel çalışmaların kanıtladığı gibi Türk’türler. Alevilik ve Sünnilik Müslümanlığın birer kollarıdır. Yüzyıllar boyunca Anadolu’da yanlış bir idareyle hor görülmüşler ancak Cumhuriyet Dönemi’nde rahata erebilmişlerdir. Bunda Türkler içerisinde kardeş kavgası çıkarmak isteyen dış mihrakların tarih boyunca soktukları nifaklar etkili olmuştur. Bugün de gerek Rusya gerekse Amerika bu mezhep

⁸⁶² Gümüş, “Kürtçülük Tehlikesi ve Tedbirler”, 2, 6.

⁸⁶³ Özen Özkazanç, “Lâzların Menşei”, *Milli Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 8- 10.

farklılığını kaşımakta, Türkiye’de bir kardeş kavgası çıkarmaya çalışmaktadır. Unutulmamalıdır ki Vietnam’da ilk çatışmalar Budistlerle Katolikler arasında başlamıştır. Türkiye de mezhep noktasında hassas bir durumdadır. Bu noktaya dikkat edilmeli, Alevilerin de Müslüman olduğu unutulmamalıdır. Hatta Aleviler Türk töresini hiç bozulmadan yaşatmış Türklerdir. Siyasi partiler bağlamında oy kaygısıyla Alevilerden oy alabilmek için partiler yanlış politikalar yürütmekte, parti önde gelenlerinin Alevi olduğu söylentileri yaymaya çalışmakta, halk da buna inanarak benimsemektedir. Adıgüzel’ göre özellikle TİP bu noktada kışkırtıcılık yapmakta, Alevilerin hakkını savunur görünerek onları tahrik etmektedir. Birlik Partisi ise Alevi partisi olarak bilinmektedir ve kuruluş aşamasında Türkçülüğe vurgu yaparak ayrılıkçı bir hareket olmadığını ispat etmiştir. Fakat değişen yöneticileri Türkçülük yönünü azaltmış görülmektedir. Her ne olursa olsun Birlik Partisi bütünleştirici bir yapıda görülmekte ve olumlu bakılmaktadır.⁸⁶⁴

⁸⁶⁴ Niyazi Adıgüzel “Aleviler ve Partiler”, *Milli Hareket*, 1(8), 10 Mart 1967, 13.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MİLLİYETÇİ KURULUŞLAR

4.1. TÜRK OCAKLARI

Türk Ocakları Türkiye’deki en köklü milliyetçi dernek olarak 1912 yılında kurulmuştur. Mütareke Dönemi’nde İngiliz işgal kuvvetleri tarafından kapatılmış, Milli Mücadele’nin başarıyla sonuçlanmasından sonra tekrar faaliyete geçmiştir. 1931 yılında ise Atatürk tarafından kapatılmış ve çok partili döneme geçişten sonra 1949’da tekrar faaliyetlerine başlamıştır. Ancak Türk Ocakları eski gücüne bir daha ulaşamamıştır. 27 Mayıs Darbesi yapıldığında aynı zamanda DP milletvekili olan Türk Ocakları Genel Başkanı Osman Turan tutuklanarak Yassıada’ya gönderilmiştir. 13 Kasım’da 14’ler grubunun da tasfiye edilmesinden sonra MBK Türk Ocakları konusuna eğilmiştir. Yapılan kongre gergin bir ortamda geçmiştir. MBK Türk Ocağını baskı altında tutabilmek adına bir manga askeri kongreye göndermiştir. Kongrede bulunanlardan İdris Yamantürk kavgaya hazır olduklarını ve bu yüzden ceketlerini dahi çıkarıp beklediklerini ifade etmektedir. Nihayetinde kongrede Türk Ocağının kendi üyeleri başarılı olmuş, Necati Akder Türk Ocakları genel Başkanı seçilmiştir.⁸⁶⁵ Yamantürk, hiçbir zaman solcuların yönetime hâkim olmasına izin vermediklerini dile getirmektedir.⁸⁶⁶

27 Mayıs sonrasında Türk Ocağı içerisinde Genel Başkan Osman Turan DP Milletvekili olduğu için tutuklanmıştır. Ocak yönetiminin değiştirilmesinin ardından Ankara şubesi ile Genel Merkez ayrılığa düşmüştür. Zeki Sofuoğlu yönetimindeki Ankara şubesi mevcut Genel Başkan Osman Turan’ın tutuklu bulunması nedeniyle kongre yapılmasını haksızlık olarak değerlendirmiştir. Şube yapılan haksızlığı sindiremediğinden Genel Merkez bu ekibi tasfiye etmiştir.⁸⁶⁷

Türk Ocağı 27 Mayıs hareketiyle kapatılmaya çalışılsa da üyelerin çabaları özellikle Türk Ocaklarının eski Genel Başkanı Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Cemal Gürsel’in müdahalesiyle bu girişimler engellenmiştir. 14 Temmuz 1961’de Türk Ocakları Genel Başkanı Hamdullah Suphi Bey Devlet Başkanı Cemal Gürsel ile Türk

⁸⁶⁵ 60’lılardan *Vatan Kurtarma Hikâyeleri*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2014, 297.

⁸⁶⁶ İdris Yamantürk, *Türk Milletine Borcumu Var: Bir Cumhuriyet Çocuğunun Hayat Hikâyesi* (2. Baskı), Osman Çakır (Haz), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2017, 206.

⁸⁶⁷ Sefercioğlu, *Tamıdığım Ünlü Türkçüler*, 116-117.

Ocaklarına yardım edilmesi konusunda bir görüşme yapmıştır. Görüşmenin ardından Gürsel'e gazetecilerin Türk Ocakları binaları Türk Kültür Derneklerine devredilecek mi şeklinde sorularına Gürsel, “*Türk Ocağına ilişmeyin. Türk Ocakları bizim cemiyetimizin temellerindendir. Onlara ilişmek yok*” açıklamasını yapmıştır.⁸⁶⁸ 1970 yılında ise güvenlik güçleri Bakanlar Kurulu Kararı ile Türk Ocağını tarihi binasından çıkarmıştır. Bundan sonra çeşitli yerlerde tutunmaya çalışan Ocak sadece kâğıt üzerinde kalmış, kanuni sorumluluklarını yerine getirmiştir. Genel Kurullar ise sadece ayakta kalabilen üç şube tarafından yapılabilmektedir. Bir süre sonra bir daire kiralanıp yeniden faaliyete geçilmeye çalışılmıştır. Bu süreçte hükümet nezdinde eski tarihi Türk Ocağı binasının geri verilmesi girişimlerinde de bulunulmuştur. Ancak zaten hiçbir eşyası kalmayan Ocak soyulmuş, 12 Eylül darbesiyle de Ocak faaliyetleri tamamen durmuştur.⁸⁶⁹

MBK üyelerinden bir kısmı Türk Ocağını kendi görüşleri çerçevesinde yeniden şekillendirmek adına girişimlerde bulunsa da bazı MBK üyeleri Türk Ocağı ile iyi ilişkiler geliştirmiş, Ocağın faaliyetlerine katkı sağlamıştır. Mesela 1962 yılında Türk Ocağını ziyaret eden MBK eski üyelerinden Mehmet Özgüneş milliyetçiliğin ırkçılık-Turancılık gibi kavramlarla kötü tanıtılmaya çalışıldığını vurgulamakta ve bundan şikâyet etmektedir. Özgüneş'e göre milliyetçi kuruluşların desteklenmesi gerekmektedir.⁸⁷⁰

Türk Ocağı 27 Mayıs sonrasında da önceki dönemlerdeki gibi daha çok toplumu aydınlatma, konferanslar yoluyla halkı bilinçlendirme faaliyetleri yürütmeye çalışmıştır. Tarih, edebiyat, şiir, sağlık, sosyal yaşam ve diğer konuların yanı sıra ülke gündemine yeni giren kavramlar ve fikirler de Türk Ocağı kürsüsünden millete anlatılmak istenmiştir. Mesela 27 Mayıs sonrasında Türkiye gündeminde kendine yer bulan sosyalizmin kavramı bu kavramlardan biridir. Sosyalizmin de olduğu konusunda Aslında Batı demokrasilerinde sosyal adalet tabirlerinin Türkiye’de de uygulanmak istenmesi sosyalistler tarafından sosyalizm propagandası olarak kullanılmaktadır. Bu konuda Türk Ocakları’nın aydınlatıcı toplantıları Sofuoğlu tarafından övülmektedir.

⁸⁶⁸ *Milliyet*, 15 Temmuz 1961, 3.

⁸⁶⁹ Orhan Düzgüneş, “Üniversiteler ve Türk Ocakları”, *Türk Yurdu*, 8 (354), Eylül 1987, 2; *Türk Yurdu*, 8(347), Şubat 1987, 53.

⁸⁷⁰ *Millî Yol*, 1(3), 9 Şubat 1962, 3.

Gittikçe artan sol faaliyetler karşısında Türk Ocakları tanınmış milliyetçilere uyarıcı konferanslar verilmektedir.⁸⁷¹

27 Mayıs sonrasında Türk Ocağı şubeleri de faaliyetlerine kaldıkları yerden devam etmeye çalışmıştır. İstanbul Türk Ocağı 27 Mayıs sonrasında ilk olağan kongresini 30 Ekim 1960'da Saraçhanebaşı Park Salonu'nda yapmıştır. İdare heyeti şu şekilde belirlenmiştir: Başkan Muzaffer İrdem, Umumi Katip Aslan Topçubaşı, Muhasip Cengiz Hasdal, Üyeler Ayhan Onat, Alişan İnceoğlu, Muzaffer Ekimoğlu, Metin Alyanak.⁸⁷² İstanbul Türk Ocağı Resim Kolu Başkanı Abdullah Çizgen öncülüğünde 24 Kasım 1960 tarihinde Beyoğlu Olgunlaşma Enstitüsü galerisinde bir sergi açılmıştır. Sergide Türk büyükleri ve tarihi abideleri konusunda 41 adet tablo sergilenmiştir. Açılıшта İstanbul Şube Başkanı Muzaffer İrdem ve Hamdullah Suphi Bey birer konuşma yapmışlardır. 5 Aralık'a kadar sergiyi 500 bin kişi ziyaret etmiştir.⁸⁷³ İstanbul Türk Ocağı Spor ve Sergi Sarayı'nda yoğun katılımlı Mevlana günü düzenlemiştir.⁸⁷⁴

Yeniden faaliyetlere başlayan Ankara Türk Ocağının gençlik kolu yoğun mesaisi nedeniyle "*Millî Yol*" dergisi tarafından tebrik edilmektedir. Bu gayretin büyüklere örnek olması da dile getirilmektedir. 15 Aralık 1962'de Nejdett Sançar'ın "Milliyetçiliğimizde Dil" konulu konferansına çok sayıda kızın katılmasına dikkat çekilmektedir. Türk kızlarının milli meselelere ilgi göstermesi çok önemsenmektedir.⁸⁷⁵ 27 Mayıs sonrası Ankara'da üniversiteli gençler Türk Ocağının konferanslarını dinlemektedir. Konuşmaları beğenilen isimler Fethi Tevetoğlu ve Osman Turan'dır.⁸⁷⁶

Ankara Türk Ocağı yönetimi Abdulhadi Toplu, Cengiz Gökgöl, Kemal Kumkumoğlu, Kazım Bilge, O. Rasim Eyüboğlu, Enver Tunçalp ve Aziz Alpaut'tan oluşmaktadır.⁸⁷⁷ Türk Ocağı Ankara Şubesi gençlik kollarının düzenlediği konferanslarda 14 Aralık 1963'te Aclan Sayılğan "*Marksizm-Leninizm: Teori-Taktik-*

⁸⁷¹ Zeki Sofuoğlu, "Dr. Tevetoğlu'nun Konferansı Hakkında", *Büyük Türkeli*, 1 (2), 25 Nisan 1962, 12.

⁸⁷² "Türk Ocağı", *Toprak*, 72, Kasım 1960, 9.

⁸⁷³ *Toprak*, 7(74), Ocak 1961, 18.

⁸⁷⁴ *Toprak*, 7(74), Ocak 1961, 18.

⁸⁷⁵ *Millî Yol*, 1(47), 21 Aralık 1962, 4-5.

⁸⁷⁶ Namık Kemal Zeybek, *Siyaset Yolu*, 28.

⁸⁷⁷ *Toprak*, 7(75), Şubat 1961, 17.

Metod” ve 21 Aralık 1963’te Nejdet Sançar “*Türklüğün Meseleleri*” başlıklı konferanslar vermişlerdir.⁸⁷⁸

Ankara Türk Ocağı’nın gençlik kolları Ocak ayı programında 4 Ocak 1964 Müjgan Cumbur, “*Türk Kütüphaneciliğinin Tarihi Kökenleri ve Gelişim*”; 11 Ocak 1964 Faruk Sümer “*Anadolu’nun Türkleşmesi*”; 18 Ocak 1964 M. Zeki Sofuoğlu “*Atatürk’ün Millet, Milliyet ve Milli Hakimiyet Fikirleri*”; 25 Ocak 1964 şiir gecesi yapılacağı ilan edilmektedir.⁸⁷⁹ Diğer aylarda yapılan programlar da benzer konuları içermekte tarih, Türk büyükleri, dil, edebiyat, Türkiye’nin sosyal ve ekonomik sorunları gibi konular ön plana çıkmaktadır.

Ankara Türk Ocağı’nın 1964 yılı yıllık kongresi temelli senatörlerden Mehmet Özgüneş ile Nejdet Sançar arasındaki tartışmalar nedeniyle dikkat çekmektedir. Tartışılan konular eski ve yeni Ocak, Ankara Ocağı’nın çalışmaları ve milliyetçilik üzerinde yoğunlaşmaktadır. Tartışmalarda eleştiriler Özgüneş’den gelmiş, eleştirilere merkez yönetim kurulu üyesi olarak Sançar cevap vermiştir. Özgüneş’in iddiası eskiden ocakların birer “*içtimai mektep*” olduğu ancak mevcut ocakların bu tür faaliyetler yürütmediği yönündedir. Sançar ise Ankara şubesinin imkânı dâhilinde bu faaliyetleri yürüttüğü, kongredeki gençlerin Ankara Türk Ocağı’ndan yetiştirdiğini ve bunun da içtimai mektep vasfının devam ettiğini gösterdiğini dile getirmiştir. “*Türk Ocağı’nın mefkûresi milliyetçilik olduğuna göre, bundan başka hangi içtimai netice beklenmektedir?*”. Yine Özgüneş’in iyi çalışmadığı için Ocak resmi makamlar tarafından yardım görmüyor eleştirisine Sançar, aksine 1963 yılı faaliyetleri nedeniyle eski ocaklıların daha yavaş hareket edilmesi gerektiği yönünde tavsiyelerde bulunduğunu dile getirmektedir. Özgüneş’in çeşitli milliyetçilik anlayışları bulunduğu yönündeki iddiasına da Sançar “*Gerçek mânâsıyla bir tek milliyetçilik anlayışı vardır. Eğer bunun dışında başka milliyetçilikler varsa, onlar milliyetçiliği çürütmek için kundaklardır*” cevabını vermiştir. Mesele uzayınca Sançar’ın yönetim kurulundan milliyetçilik konusunda bir açık oturum yapılması ve Özgüneş’le bu oturuma katılmaları şeklindeki teklifiyle tartışma sona ermiştir.⁸⁸⁰ Bu kongrede Başkan Şahin Kasırga, Sekreter Mehmet Antal, Muhasip Özdemir Karaduman ve Yavuz Yücel

⁸⁷⁸ *Orkun*, 2(24), 25 Ocak 1964, 29.

⁸⁷⁹ *Orkun*, 2(24), 25 Ocak 1964, 30.

⁸⁸⁰ *Orkun*, 3 (25), Şubat 1964, 25-26.

seçilmişlerdir. İdare heyetinin diğer üyeleri Mehmet Uytum, Adem Yozgatlı, Rıdvan Erdoğan olmuştur. Ankara Türk Ocağı Gençlik Kolları Başkanlığına da Rıdvan Erdoğan getirilmiştir. Ocak aylık konferansların yanı sıra lise ve yüksekokul öğrencileri için çeşitli kurslar ve folklor faaliyetleri yürütecektir.⁸⁸¹

İzmir Türk Ocağı ise 27 Mayıs sonrasında Kemal F. Coşkun tarafından tekrar faaliyete geçirilmiştir ve büyük bir ilgi ile karşılanmıştır.⁸⁸² İzmir Türk Ocağı komünizme karşı mücadelesinden dolayı milliyetçi çevreler tarafından tebrik edilmektedir. Komünizmle mücadele kapsamında dört beyanname 20'şer bin basılarak dağıtılmış, konferanslar vermek üzere Galip Erdem İzmir'e davet edilmiş ve yoğun katılımlarla izlenmiştir. İzmir Türk Ocağının faaliyetleri diğer şubelere ve milliyetçi kuruluşlara örnek olarak gösterilmektedir.⁸⁸³ 1960 sonrasında Türk Ocakları şubeleri içinde en faal çalışan şube İzmir Türk Ocağı olmuştur. Bu şubeyi 1961 yılında tekrar canlandırıp aktif faaliyetleri yürüten Kemal Fedai Coşkun'dur. Ancak 1963 yılında Türk Ocağı Genel Merkez Yönetiminde yaşanan değişiklikler Coşkun'un Türk Ocağından istifa etmesine neden olmuştur. Coşkun, Dr. Fethi Erdem'in ismini vererek Merkez Yönetime masonların hakim olduğunu, kendisinin zor durumda bırakılmaya çalışıldığını, Hamdullah Suphi Tanrıöver ve yönetimiyle zihniyet farklarının bulunduğunu ifade ederek 1964 yılı Şubat ayında istifa etmiştir.⁸⁸⁴ Coşkun ayrıca Türk Ocağı'nın şube açmamasını merkez yönetimdeki 15 kişinin büyük çoğunluğunun mason olmasına bağlamaktadır. Coşkun'e göre eğer şubeleşme olursa Anadolu çocukları Ocaklarda aktif faaliyetler yürütecektir. Bu da merkez yönetimin huzurunu kaçıracaktır.⁸⁸⁵

Adana'da Türk Ocağı şubesi İsmail Hakkı Ergin'in başkanlığı ile açılmıştır. Açılışta Hamdullah Suphi Tanrıöver tarihin Türk milliyetçiliği için zengin bir kaynak olduğundan bahsetmiş; Osman Turan mazideki Türklerin başarılarından ve güncelde komünizmin yasak olmasına rağmen komünizm propagandası yapan dergi ve gazeteleri anlatmıştır.⁸⁸⁶ Adana Türk Ocağı konferansları her Pazar günü saat 10.00'da gerçekleştirilmektedir. Konferans konuları komünizm ve komünizmle mücadele

⁸⁸¹ *Orkun*, 3 (26), Mart 1964, 32.

⁸⁸² *Toprak*, 7 (83), Ekim 1961, 19.

⁸⁸³ *Millî Yol*, 1 (43), 23 Kasım 1962, 12.

⁸⁸⁴ Kemal Fedai Coşkun, "İzmir Türkocağı Başkanlığından İstifaya Niçin Mecbur Edildim?" Fedai, 3 (28) Şubat 1966, 5-6.

⁸⁸⁵ Kemal Fedai Coşkun, "İzmir Türkocağı Başkanlığından İstifaya Niçin Mecbur Edildim?", 7.

⁸⁸⁶ *Millî Yol*, 1 (20), 15 Haziran 1962, 10-11.

konularına odaklanmaktadır. Mesela 6 Ocak 1963 tarihli konferansta “*Komünistlerin Dediklerine İnanılabilir mi?*” başlıklı eser konuşulmuş, 13 Ocak 1963 tarihli konferansta komünizmle mücadele yolları tartışılmıştır. Sonraki haftanın konu ise yine komünizmle mücadele ile ilişki olarak Anayasa’nın 141. ve 142. maddeleri olarak ilan edilmiştir.⁸⁸⁷ Türk Ocaklarının konferansları gerek merkezde gerekse şubelerde daha çok komünizm ve komünizmle mücadele üzerine odaklanmaktadır.

Türk Ocakları’nın devletten yardım görmemesi ise milliyetçilerin eleştirdiği bir konu olmuştur. AP, Halkevlerine Genel Başkan Celal Ertuğ seçilince açık ve gizli ödenekten bu kuruluşa yardım yapmaya başlamıştır. Ancak bir süre sonra yapılan seçimlerde bu sefer solculardan Kadri Kaplan seçilmiştir. Suphi Karaman’ın da yönetim kurulu üyesi olduğu Halkevlerine hükümetin açık ve gizli yardımları devam etmektedir. Diğer taraftan Türk milliyetçiliğinin yuvası Türk Ocaklarına hükümet hiçbir şekilde yardım etmediği gibi binasını da elinden almak için her yolu denemektedir. Türk Ocaklarına karşı girişilen bu yıkıcı tutumun altında “*Devlet*” gazetesine göre ince siyaset hesapları yatmaktadır.⁸⁸⁸

Milliyetçi kuruluşların arttığı, milliyetçilerin sadece dernek seviyesinde kalmayıp siyasi parti olarak da örgütlendiği bir ortamda Fahri Fındıkoğlu, Türk Ocağı’na ihtiyaç duyulduğunu, faaliyetlerini sürdürmesi gerektiğini ifade etmektedir. Fındıkoğlu’na göre Türk Ocağı Türklüğün yarım asırlık kültür merkezidir. Türk Ocağı ve onun yayın organı “*Türk Yurdu*” dergisine gizli veya açık olarak aleyhtarlık gösterilmektedir. Türkiye’nin kurulmasında önemli faaliyetler yürütmüş ocak ve dergisi 1930’larda kapatılmış 1946 sonrasında yeniden kurulmuştur. Bu dernek ve yayın organı Türkçülüğün bayraktarıdır. Türkçülük ise Türkiye’nin bir numaralı meselesidir. Türkiye’yi saadete ulaştıracak fikir Türkçülüktür. Sosyal yaşam, ekonomi, dış politika, jeopolitik ve diğer politikalar Türkçülüğe göre ayarlanmalıdır. Çünkü Türkçülük önce Türkiye sonra bütün Türklüğün yaşamasını amaç edinmiş bir anlayıştır. Türklere tarih şuurunun verilmesi, tehlikenin gösterilmesi ve ona göre mevzi alınması ekonomiden de sosyal yaşamdan da daha önemlidir. Sovyetlerin Türkiye’nin Türkistan’la ilişkisini kesmek için ortaya attığı tarih görüşlerine karşı doğruları Türkolojinin yani Türkçülüğün ortaya koyması gerekmektedir. Keza Yunanistan’ın Kıbrıs’ı istila girişimleri ve bu konuda Avrupa’da

⁸⁸⁷ *Orkun*, 1 (12), 15 Ocak 1963, 28.

⁸⁸⁸ *Devlet*, 1 (13), 30 Haziran 1969, 4, 6.

propaganda yapmasına karşı çıkılmalı, karşı propaganda geliştirmesi gerekmektedir. Tüm bunlar için Türk Ocağı ve yayın organı Türk Yurdu'na her zamankinden daha fazla ihtiyaç vardır.⁸⁸⁹

Türk Ocağı üyeleri veya Ocağa devam edenler bakımından diğer milletçi kuruluşlardan daha kapsayıcı bir mahiyettedir. Çünkü Ocak partili farkı gözetmemekte, milliyetçi olarak bilinen önemli isimlere Ocak kürsüsünde konferans verdirmektedir. Bu aslında Türk Ocağının en köklü geleneklerinden biridir. 1960'ların sonlarına doğru CHP'den Tahsin Banguoğlu, AP'den Osman Yüksel Serdengeçti⁸⁹⁰ gibi farklı partilerden isimlerin Ocakta konuşabiliyor olması aynı geleneğin devam ettirilebildiğini göstermektedir.

Türk Ocağı tarihinde 24 Kasım 1970 tarihi önemli bir dönüm noktası olmuştur. Ülkücüler ile solcuların çatışması sırasında Harbiyeli bir tıp öğrencisinin ölmesi, polisin de Ülkücülerin ardına düşmesi Türk Ocağı binasının polis tarafından basılmasına neden olmuştur. Zira Genç Ülkücüler Teşkilatı ve Ülkü Ocağı tarihi Türk Ocağı binasında bulunmaktadır. Yani Türk Ocakları Türk milliyetçilerinin merkezi konumundadır.⁸⁹¹

Türk Ocağının 24 Kasım polis tarafından basılmasından sonra bina Ocaklıların elinden alınmıştır. Böylece Ocak faaliyetlerini durdurmuştur. Ocak bünyesinde yer alan, kültürel ve sanatsal faaliyetler yürüten Azerbaycan ve Kırım folklor ekipleri de böylece açıkta kalmıştır. “Töre” dergisi yöneticileri diğer yandan Türk Ülkücüler Teşkilatı'nın da yöneticileri olduğundan folklor ekiplerine mensup bazı kimseler Töre dergisine gidip gelmeye başlamış, zamanla bu ekipler Töre Müzik Folklor Eğitim Derneği (TÖMFED) adı altına toplanmıştır. Derneğin tüzüğünü Meriç Coşkun yazmıştır.⁸⁹²

Milliyetçiler, AP iktidarının hem kullanım hakkı Türk Ocaklarında olan binayı 24 Kasım'da arama bahanesiyle kapatmasını hem de milliyetçi gençlerin polis tarafından dövülmesini 27 Mayıs'ın zemini hazırlayan 1960 olaylarına uzanan süreçte Türk Milliyetçiler Derneğinin dönemin iktidarı DP tarafından kapatılması olayına benzetilmektedir. Türk Milliyetçiler Derneği DP'nin gençlik örgütü olmasa da

⁸⁸⁹ Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu, “Türklük ve Türkçülük Etrafında Tarih Görüşleri”, *Önasya*, 2 (17), Ocak 1967, 6-7, 22.

⁸⁹⁰ Ali Güngör, *Benim Kavgam*, TKM Yayınları, Ankara 2012, s. 29.

⁸⁹¹ Ali Güngör, *Benim Kavgam*, 32-33; Arif Ramazanoğlu, “Milliyetçi Gençlerle Bir Sohbet”, *Devlet*, 98, 15 Şubat 1971, 12; Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 77-79.

⁸⁹² Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 118-119.

milliyetçiler tarafından sağı temsil eden gençlik örgütü olarak değerlendirilmektedir. Türk Milliyetçiler Derneğinin kapatılmasıyla birlikte CHP muhalefetine ve gençlik örgütünün karşısına çıkabilecek DP gençlik örgütü olmadığından her türlü faaliyeti rahat bir şekilde yürütmüşlerdir. Eğer CHP taraftarı gençlerin karşısında milliyetçi ya da daha genel manada sağcı bir gençlik örgütü olsaydı yaşanan birçok olay hiç yaşanmayabilirdi. Milliyetçilere göre 1970 yılında DP zihniyetini bu sefer AP devam ettirmektedir. Türk Ocağının kendi malı olan binanın kullanım hakkı da yine aynı zihniyet tarafından milliyetçilerin elinden alınmaktadır.⁸⁹³

Nuri Gürgür Türk Ocağının işgal edilmesinden Başbakan Süleyman Demirel'i sorumlu tutmaktadır. Gürgür'e göre Türk Ocağı'nı polis tarafından basılması ve milliyetçilerin joplanması polisin yapabileceği bir iş değildir. Bu işi ya istihbarat ya da İçişleri Bakanlığı eliyle Başbakan Demirel yaptırmıştır ki ikinci ihtimal daha yüksektir. Gürgür'e göre bu işin arkasındaki zihniyet gençlerin Milliyetçi Hareket'e yakın olmalarından duyulan rahatsızlıktır. Bu rahatsızlık dış güçler, mesela Amerika için normaldir. Keza yurt içinde komünistlerin de milliyetçilerden rahatsızlık duyması normaldir. Ancak ideolojik kavga ortamında AP'nin rahatsız olması Gürgür açısından normal görülmemektedir. Başbakanın suni bir siyasi örgütlenme yaratarak kendilerine bağlamak istese de bu hayatın doğal akışına aykırıdır ve gerçekleşmesi mümkün değildir. Gerçekleşse dahi suni liderler ve suni örgütlerin Türkiye'ye bir hayrı dokunmayacaktır.⁸⁹⁴ Gürgür açıkça dile getirmese de bu ifadeleriyle AP'nin kendine bir gençlik örgütü oluşturmak istediğini, bunun için de milliyetçilerin hazır kadrolarından faydalanmaya çalıştığını ileri sürmektedir.

Türk Ocağı binasını kurtarmak için Ocaklılar birkaç toplantı düzenlemiş ve bu toplantılardan sonra hukuki yollara başvuru yapılması kararlaştırılmıştır. Böylece meşru zeminden ve kanunlardan ayrılmamak kabul edilmiştir. Arif Ramazanoğlu'na göre meşru zeminden uzaklaşan iktidar olmuştur. Zira komünistlere hoş görünmek için milliyetçilerin üzerine yürümekte, dikkatleri milliyetçilerin üzerine toplamaya çalışmaktadır.⁸⁹⁵

⁸⁹³ "Tarih Tekerrür mü Ediyor", *Devlet*, 87, 30 Kasım 1970, 12-11.

⁸⁹⁴ Nuri Gürgür, "İhanetin Böylesi", *Devlet*, 87, 30 Kasım 1970, s. 5.

⁸⁹⁵ Arif Ramazanoğlu, "Milliyetçi Gençlerle Bir Sohbet", s. 12.

Türk Ocağı, 1970'ler boyunca atıl kalmıştır. 5 Kasım 1975 yılında yapılan kongre ile Orhan Düzgüneş Türk Ocaklarının Genel Başkanı seçilmiştir. Bu dönemde Ocak tüzel kişiliğini devam ettirmek dışında başka bir faaliyet yürütmemiştir.⁸⁹⁶

4.2. MİLLİ TÜRK TALEBE BİRLİĞİ

Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) 1916 yılına kadar giden geçmişiyle Türkiye'nin en köklü öğrenci kuruluşudur. Kurulduğu tarihten kapatıldığı 1936'ya kadar milliyetçi bir idare çizgisini takip etmiştir. On yıl kapalı kaldıktan sonra 1946'da tekrar faaliyete geçmiş ve her kesimden öğrencinin içerisinde bulunduğu bir öğrenci derneği olarak faaliyetlerini yürütmüştür. 27 Mayıs Darbesi'nden sonra bir süre MTTB pasif kalsa da Mayıs 1961'te Faruk Narin'in Genel Başkan olmasından sonra toparlanma süreci başlamıştır. MTTB Genel Başkanlığına 1963'te Yüksel Çengel, 1965'te Rasim Cinisli, 1967'de ise İsmail Karaman seçilmiştir.⁸⁹⁷

1960'lı yılların başında ise sağ-sol keskinleşmesi MTTB içinde de kendini göstermiştir. 1960'larda öğrenciler iki yapıda örgütlenmektedir ve bu yapılar henüz erozyona uğramadığından toplum gözünde muteber baskı unsurlarıdır. Bunlardan birincisi Milli Türk Talebe Birliğidir. MTTB'yi oluşturan öğrenci derneklerine “dernek” denmektedir. Yıldız Derneği, Akademikler Derneği, Hukuk Fakültesi Derneği gibi dernekler kongrelerinde delege seçmektedir ve bu delegeler MTTB Genel Başkanı ve yönetim kurulunu seçecek kongreyi toplamaktadır. İkincisi ise öğrenci cemiyetleridir. Fakülte cemiyetleri bir araya gelerek Üniversite Birliklerini oluşturmaktadır. Bu birliklerin kongrelerinde seçilen delegeler ise Türkiye Milli Talebe Federasyonunun (TMTF) başkan ve yönetimini seçmektedir.⁸⁹⁸

27 Mayıs öncesinde ve sonrasında üniversiteye hâkim olan kesim solcu/devrimcilerdir.⁸⁹⁹ Bu ortamda solcu öğrenciler, milliyetçi ya da DP taraftarı olan öğrenciler için yobaz, kuyruk, düşük gibi ifadeler kullanmaktadırlar. Milliyetçi veya DP taraftarı öğrenciler arasında herhangi bir örgütlenme olmadığından mücadele edememektedirler. Ancak zaman içerisinde basında çıkan gençlerin katledildiği, kıyma makinelerinde çekildiği, yollara gömüldüğü yönündeki haberlerin yalan olduğunun

⁸⁹⁶ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 350.

⁸⁹⁷ M. Çağatay Okutan, *Bozkurt'tan Kur'an'a Millî Türk Talebe Birliği (MTTB) 1916-1980*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2004, 133.

⁸⁹⁸ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 77-78.

⁸⁹⁹ M. Çağatay Okutan, *Bozkurt'tan Kur'an'a Millî Türk Talebe Birliği (MTTB) 1916-1980*, 133-134.

anlaşılması ve üniversite çevrelerinde sol görüşlü öğrencilerin tavırlarından rahatsız olan öğrencilerin uzaklaşmasıyla sağ görüşlü öğrenciler arasında örgütlenme isteği yükselmiştir. Örgütlenme açısından öğrenci cemiyetlerinde hâkim olmak istenmiştir. Rasim Cinisli ve arkadaşları İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesindeki dernek ve cemiyetlerin ele geçirilmesi gerektiğini düşünmüşlerdir. Seçimlere hazırlık döneminde sağcılar Kadir Mısıroğlu, Ertuğrul Aslan, Eyüp Yardımcı, Hasan Kara, Erol Ergüneş gibi isimlerden oluşan Yıldırım Grubu ve Rasim Cinisli'nin arkadaşlarıyla oluşturduğu Hür Hukukçular Grubunu kurmuşlardır. Solcular ise Devrimci Hukukçular ve Çağdaş Hukukçular Gruplarıyla seçime katılmışlardır. Seçimlerde sol, *“Biz İslam platformu üzerinde yükselen Türk milliyetçileriyiz”* ifadesinin beyannameinde vurgulayan Yıldırım Grubunu hedef almıştır. Seçimlerde ise sol kaybedeceğini anlayınca kavga çıkarıp kongreyi iptal ettirmiş ancak yenilenen kongreyi sağcı öğrenciler kazanmıştır.⁹⁰⁰

Nevzat Kösoğlu, talebe cemiyeti seçimlerinde milliyetçiler arasında bir birlik olmadığından bahisle, muhtemelen 1961 yılında ikinci sınıfa geçtiğinde Rasim Cinisli, Mehmet Niyazi Özdemir, Abidin Sungur ve bazı arkadaşlarıyla grup kurma girişiminde bulunurlar. Hür Hukukçular ismini verdikleri grup ile faaliyet yürütmektedirler. Bu dönemde hemşericiliğin ön planda olmasından farklı şehirlerin gruplarını bir araya getirmeye çalışmaktadırlar. Hür Hukukçular Grubu ilk kez Hukuk Fakültesi Öğrenci Cemiyeti seçimlerini kazanarak CHP'ye yakın öğrenciler yerine mukaddesatçı milliyetçi öğrencilerin yönetime gelmesini sağlamıştır.⁹⁰¹

Ankara'da ise MTTB'de milliyetçilerin görünür olmaya başladığı tarihler 27 Mayıs hareketinden önceye kadar uzanmaktadır. Nuri Gürgür, Ankara Hukuk Fakültesinde öğrenci olduğu dönemde aynı zamanda Türk Ocağının gençlik kollarında da faaliyet yürütmektedir. Daha önce MTTB Genel Başkanı olan fakat isteği olmadığı halde yapılan olağanüstü kongreyle Genel Başkanlıktan uzaklaştırılan Vehbi Ünal da aynı çevre içerisinde. Ünal, yaşı büyük olmasına rağmen hala Hukuk Fakültesinde 3. sınıf öğrencisi olarak görülmektedir ve Hukuk Fakültesi Talebe Derneği'nin de başındadır. Tekrar aday olup Genel Başkanlığı kaybedince Hukuk Fakültesi Talebe Derneği Başkanlığı görevini Nuri Gürgür'e devretmiştir. Böylece Hukuk Fakültesi

⁹⁰⁰ Rasim Cinisli, *Bir Devrin Hafızası* (3. Baskı), Doğan Kitap, İstanbul 2017, 165-168.

⁹⁰¹ Osman Çakır, *Haturalar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 78-79.

Talebe Derneği Türk Ocaklı gençlerin yönetimine geçmiştir. Bundan sonra milliyetçilerin etkili bir faaliyet alanı olacak MTTB için yol açılmıştır.⁹⁰²

1961 yılında MTTB'nin Genel Kurulu İstanbul'da yapılmış, Ankara Hukuk delegeleri de bu toplantıya katılmıştır. Toplantıda İstanbul'daki bazı milliyetçi öğrencilerle Ankara'daki öğrenciler tanışma fırsatı bulmuştur. Mesela daha sonra MTTB Genel Başkanı olacak Rasim Cinisli ile Nuri Gürgür, İbrahim Metin gibi Ankara Hukuklu öğrenciler bu toplantıda tanışmıştır.⁹⁰³

Üniversitelerde milliyetçi gençlerin dernek ve cemiyetlerdeki faaliyetleri devam etmiş ve 1963'te İzmir'de gerçekleştirilen MTTB seçimlerinde milliyetçiler varlıklarını göstermiştir. İstanbul'dan Nevzat Kösoğlu ve arkadaşları kongrede ortak hareket etmek için Ankara'daki milliyetçi öğrencilerle bir araya gelmiş, destek istemiştir. Ankara'daki milliyetçiler İstanbul grubuyla ortak hareket etmiştir.⁹⁰⁴ Kongre İzmir'de sonuçlanmayınca İstanbul'da devam etmiş, kavga ve gürültülerin arasında devam eden kongre yine sonuçsuz kalmış ve nihayetinde yine sol grup bir şekilde MTTB Başkanlığını kazanmıştır. 1965 yılında Bursa'da yapılan seçimlerde ise Rasim Cinisli Genel Başkan seçilmiş ve böylece MTTB milliyetçilerin eline geçmiştir.⁹⁰⁵ Kongre bittikten sonra Bursa'dan İstanbul'a döndüklerinde önceki başkan Yüksel Çengel başkanlığı bırakmak istememiş, milliyetçi öğrenciler durumu valiye intikal ettirmiştir. Sonuç alınamayınca yeni yönetim tarafından binadan çıkarılmıştır. Yönetimi bırakmak istemeyen eski başkanın zorla binadan çıkarılmasından sonra MTTB merkezinde gece nöbetleri tutulmuştur.⁹⁰⁶

Rasim Cinisli'nin MTTB Başkanı olduğu döneme kadar Türkiye'de yabancı uyruklu Türkler sınavla üniversiteye alınmaktadır. Cinisli'nin konuyu dönemin İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ekrem Şerif Egeli'ye taşıması ile senato 500 kişilik bir kontenjan açmış ve sadece Türkçe sınavı ile üniversitede okuma olanağı tanımıştır. Böylece MTTB dış Türklerin de ikinci bir evi olmuş, MTTB ile irtibatlarını sürekli devam ettirmişlerdir.⁹⁰⁷ Cinisli, MTTB başkanırken en fazla katkıyı Mümtaz

⁹⁰² 60'lılardan Vatan Kurtarma Hikâyeleri, 290-291.

⁹⁰³ 60'lılardan Vatan Kurtarma Hikâyeleri, 301.

⁹⁰⁴ 60'lılardan Vatan Kurtarma Hikâyeleri, 104.

⁹⁰⁵ Rasim Cinisli, *Bir Devrin Hafızası*, 176-177.

⁹⁰⁶ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 111.

⁹⁰⁷ Rasim Cinisli, *Bir Devrin Hafızası*, 219-220.

Turhan'dan gördüklerini söylemektedir. Turhan bir tür gayri resmi danışman gibi çalışmıştır. Cinisli yönetimindeki MTTB faaliyetler hakkındaki birçok konuyu Turhan'a danışmış, Turhan da Cinisli ve ekibi için yol gösterici olmuştur.⁹⁰⁸

MTTB'nin 1965'te milliyetçilerin eline geçmesi basit bir yönetim değişikliğinin ötesinde anlamlar taşımaktadır. 27 Mayıs öncesinden 1965 yılına kadar öğrenci cemiyetleri ve dernekleri tamamen solun elindedir. 27 Mayıs sonrasında yine bu tür kuruluşlar MBK ile birlikte hareket etmektedir. 1965'te milliyetçilerin MTTB başkanlığını kazanması gençler arasında bir hareketlenmeye neden olmuş, taraftarları kadar rakipleri tarafından da MTTB dikkatle izlenmeye başlamıştır. Cinisli'nin tabiri ile MTTB'nin popüleritesi artmıştır.⁹⁰⁹

Cinisli, 1965-1966 döneminde MTTB içerisinde sağın her renginin bulunduğunu dile getirmektedir. Yeni dönemde başkan olmak için Alaaddin Koçak, İsmail Kahraman, Mustafa Ok ve Halis Akaydın faaliyet yürütmektedir. Cinisli'nin düşüncesi ise Mehmet Niyazi Özdemir'in başkan olmasıdır. Ancak Özdemir başkan olmak istememiştir. Cinisli'ye göre bu çalışmalar sırasında gençlikle en fazla CKMP lideri Türkeş ilgilenmektedir. İsmail Kahraman, yeni dönemde yönetimin başında olmak için Türkeş ile irtibat kurmuş ve Türkeş'i ikna etmiştir.⁹¹⁰

Cinisli'den sonraki dönemde Anadolu'nun üniversite olmayan birçok yerine MTTB şubesi açılmıştır. MTTB'nin Türk gençliğinin teşkilatı olarak düşünülmesi nedeniyle şubeleşme faaliyetleri hızlandırılmıştır. Cinisli bunu doğru bulmamaktadır. İsminden de anlaşılacağı gibi MTTB öğrencilerin birliğidir. Bu noktada derneğin kuruluş esaslarından saptığını dile getirmektedir. Yine kuruluş esaslarından sapılan başka bir nokta MTTB'nin rozetlerindeki bozkurdun kaldırılmasıdır.⁹¹¹

Rasim Cinisli'nin görev süresi dolunca Kasım 1966'da Kütahya'da MTTB Kongresi toplanmıştır. Yapılan kongrede MTTB Başkanını seçememiştir. İstanbul'daki oturumlarda da nihai sonuç çıkmıyacaktır. İşin uzamasının ardından Cinisli tarafsız davranma politikasına son vererek en fazla oy alan İsmail Kahraman'ın MTTB Genel Başkanı olmasını desteklemiştir. Kahraman döneminde MTTB içerisinde sağcı-solcu

⁹⁰⁸ Rasim Cinisli, *Bir Devrin Hafızası*, 252.

⁹⁰⁹ Rasim Cinisli, *Bir Devrin Hafızası*, 180-181.

⁹¹⁰ Rasim Cinisli, *Bir Devrin Hafızası*, 245.

⁹¹¹ Rasim Cinisli, *Bir Devrin Hafızası*, 250.

öğrencilerin çekişmesi yerine sağcı öğrencilerin kendi içlerinde çekişmeye başladığı dikkat çekmektedir. Bu mücadelenin tarafları Türkeşçiler ve Erbakancılardır. Kahraman Başkanlığındaki yönetimi Erbakancılar oluşturduğundan 1966 sonrasında MTTB içinde “İslami Gençlik” vurgusu ön plana çıkmıştır.⁹¹²

Kahraman bu dönemde milliyetçilerle birlikte hareket etmektedir. Gerçi henüz ayrışmalar da başlamamıştır. Ancak Kahraman İstanbul Teknik Üniversitesinden Necmettin Erbakan ve bazı kimselerin İskender Paşa diye bir cemaate devam ettiklerini, kendisinin de bu toplantılara katılma istediğini Nevzat Kösoğlu’na iletmiştir. Kösoğlu, zaten Erbakan’ın toplantılarını takip ettiğinden Kahraman’ın isteğini olumlu karşılamıştır. Bundan sonra İsmail Kahraman Erbakan’ın yanında yer almış, 1968’de Milli Gençlik Vakfını kurmuştur.⁹¹³

Milliyetçi gençler MTTB için İslamcı gençlerin yanı sıra AP’li gençlerle de mücadele etmektedir. Bu mücadele 1966-1967 yıllarında İzmir’de başlamıştır. Her ne kadar MTTB İzmir Temsilciliğini AP’li grup kazansa da solcular temsilciliği işgal etmiştir. Milliyetçiler solcuları temsilcilikten çıkarıp kendileri yerleşmiş daha sonra İstanbul’daki MTTB Merkezinden alınan yetki belgesiyle AP’li gençler polisle nezaretinde milliyetçileri İzmir şubesinde çıkarmıştır. Bu dönüşüm birkaç kez devam ettikten sonra solcular sinmiş mücadele AP’li gençlerle milliyetçilerin arasında devam etmiştir. MTTB Genel Başkanı yetki belgesini sürekli AP’li gençler adına, yetki belgesi verme hakkı bulunan Ankara şubesi başkanı ve ikinci başkan durumundaki Atilla Özer ise milliyetçiler adına düzenlemektedir. Yetki belgesindeki saat farkı bile önem arz etmektedir. İşin çok uzaması ve polisin de meşgul olması nedeni ile dönemin İçişleri Bakanı Faruk Sükan İstanbul’un atamasını esas almıştır ve milliyetçiler bu şekilde temsilcilikten uzaklaştırılmıştır.⁹¹⁴

1969 sonbaharında Bekir Berk tarafından İslami Hareket ve Türkeş başlıklı broşür yayımlanmış ve milliyetçilere ağır hakaretler edilmiştir. Aynı günlerde Mustafa Polat’ın çıkardığı İttihat Dergisi’nde ülkücülerin dinsiz olduklarını iddia eden ve hatta “*Türkeşin Piçleri*” şeklinde hakaretlerde bulunan yazılar yayımlanmaktadır. Mehmet Şevket Eygi ise Bugün Gazetesi’nde toplu namaz çağrılarında bulunmakta, AP’ye desteklerin devam

⁹¹² Rasim Cinisli, *Bir Devrin Hafızası*, 249.

⁹¹³ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 184.

⁹¹⁴ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 47-48.

etmesi ve MHP'ye olan eğilimlerin önünü kesmek için yazılar yayımlamaktadır. Kılınç'ın ifade ettiği bu siyasi faaliyetlerin yanı sıra bir de ideolojik alan vardı. İslami bakımdan yeterli olmayan bazı gençlerin kafasının karışmasında ve olumsuz yönde etkilenmesi sağlanmıştır. Öte yandan Kıbrıs, Çanakkale şehitleri, Sovyetlerin Türklere zulümleri, esir Türklerin kurtarılması gibi konularda birlikte hareket eden insanların arasında ikilik çıkmıştır. Bu olaylar tam da Kayseri'de düzenlenen ve milliyetçiler adına Mustafa Ok'un aday olduğu MTTB Kongresi öncesine denk gelmektedir. Kongrede milliyetçi-İslamcı ayrımı açıkça kendini belli etmiştir.⁹¹⁵

MTTB ile milliyetçilerin kesin olarak ayrıldığı hadise Nisan 1969'da Kayseri'de yapılan MTTB Kongresi olmuştur. Bu kongrede milliyetçiler ve muhafazakârlar grup olarak saflarını iyice belli etmişlerdir. Muhafazakâr grup milliyetçilere komünist diyerek yöre halkını saldırtmıştır. Çıkan olalar nedeniyle kongre Ağustos ayında İstanbul'da devam etmek üzere tatil edilmiştir. İstanbul'daki kongrede de iki grup arasında gerilimler yaşanmış, muhafazakâr grup Cihat namazları kılarak milliyetçilerin üzerine yürümüş, kongrede olaylar çıkmıştır. Kongre sonucunda muhafazakâr kanadın ve AP'nin desteklediği aday kazanmıştır. Bundan sonra milliyetçilerin MTTB ile ilişkileri tamamen kesilmiştir. Bu olaylardan sonra Dünder Taşer'in milliyetçilerin devlet destekli kuruluşları bırakarak kendi ocaklarına çekilip oralardan mücadeleye devam etmeleri yönünde telkinleri olmuş ve gençler de bu telkinlere uymuştur.⁹¹⁶

Milliyetçiler ile İslamcıların ayrışmasını Milliyetçiler Büyük Kurultayı da göstermektedir. Zira 10 Şubat 1967'de İstanbul'da MTTB öncülüğünde Birinci Milliyetçiler Büyük Kurultayı, 2 Şubat 1969'da da İkinci Milliyetçiler Büyük Kurultayı düzenlemiş ve bu sonuncu olmuştur. 1969'a kadar milliyetçi/mukaddesatçı ya da genel anlamıyla sağcı olduğunu söyleyenler birlikte hareket ederken bir süreden beri başlayan kırırdanmalar 1969 Nisan ayında Kayseri'de düzenlenen MTTB Kongresiyle fiilen başlamıştır. Sağcılar milliyetçi, ümmetçi ve menfaatçi (iktidar yanlısı) diye üç grup olarak adlandırılmaya başlamıştır.⁹¹⁷

Milliyetçilerin MTTB'den kopmaya başladığı dönemde sola karşı ortak hareket etme noktasında da milliyetçilerin gönülsüz davrandığı görülmeye başlamıştır. Mesela

⁹¹⁵ Erol Kılınç, *Damla Damla Yaşadıklarım*, 160-161.

⁹¹⁶ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 101-106; Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 184-185.

⁹¹⁷ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 36-37.

TİP'lilerin 1968'de AP'liler tarafından dövülmesinden sonra Ankara ve İstanbul'da sosyalistler uyanış mitingleri düzenlemiştir. “*Millî Hareket*” dergisi sosyalistlerin ilk kez farklı bir gruptan destek almadan bu mitingleri düzenleyebildiğini ifade etmektedir. Buna misilleme olarak İsmail Kahraman yönetimindeki MTTB'nin düzenlediği, kamyonlarla adam taşınan ve dönemin kuruyla en az yarım milyon harcanan Diriliş mitingi “*Millî Hareket*” tarafından küçümsenmektedir. “*Komünizmi Ezeceğiz*” sloganını yıllardır kullananların konuştuğu bu mitingin milliyetçiler tarafından olumlu tarafı birkaç milliyetçinin de konuşabilmesidir.⁹¹⁸ MTTB'nin sol karşıtı bu hareketine milliyetçilerin soğuk bakması MTTB ve ona hâkim olan görüşle aralarının açıldığını göstermektedir. MTTB İsmail Kahraman dönemiyle birlikte İslamcılarının elinde kalmış 12 Eylül'de kapatılana kadar başka bir grup MTTB'ye hakim olamamıştır.

4.3. TÜRKÇÜLER DERNEĞİ

27 Mayıs Darbesi'nden sonra milliyetçilerin teşkilatlanması konusu milliyetçiler tarafından sıklıkla değinilen bir konu olmuştur. Türkçüler Derneği, 1953'te kapatılan Türk Milliyetçiler Derneğinin hemen ardından düşünülmüşse de şartlar müsait olmadığından gerçekleştirilememiştir. Geçen bu zaman zarfında bazı teşebbüsler olmuşsa de istenen sonuç alınamamıştır. Özellikle genç Türkçüler bir dernek etrafında toplanma fikrinin takipçisi olmuşlardır. Şartlar ancak 1961 sonbaharında böyle bir dernek kurmak için uygun olmuş ve çalışmalar başlamıştır.⁹¹⁹ İlk sayısı 24 Ocak 1962'de yayımlanan ve 27 Mayıs sonrasında milliyetçilerin sesi durumundaki “*Millî Yol*” dergisinde milliyetçilerin teşkilatlanmasına dönük talepler gönderilmekte, makaleler yayımlanmaktadır. Mesela Süleyman Narmanlı komünizmin anayasal suç olmasından dolayı sosyalizm maskesi altında propaganda yürüttüğünü ve milletin maneviyatını, mukaddesatını çökertmeye çalıştığını ileri sürdüğü yazısında çarenin kültür seviyesini arttırmak, okuyan vatandaşların sayısını çoğaltmak olarak görmektedir. Ayrıca bir an önce milliyetçilerin birleşmesini, milliyetçi büyük bir teşkilat etrafında toplanılmasını gerekli görmektedir.⁹²⁰ İsmail Aksungur ise “*Millî Yol*”a gönderdiği mektupta solcuların faaliyetlerine hızla devam ettikleri, milliyetçileri tesir altında bırakmaya çalıştıkları bir ortamda milliyetçi büyüklerin ağırdan alması

⁹¹⁸ *Millî Hareket*, 20, Mart 1968, 4.

⁹¹⁹ “Türkçüler Derneği Nasıl Kuruldu”, *Millî Yol*, 1(34), 21 Eylül 1962, 8.

⁹²⁰ Süreyya Narmanlı, “Sol’a Karşı Birleşelim”, *Millî Yol*, 1(17), 25 Mayıs 1962, 5.

eleştirilmektedir. Bir an önce derneğin kurularak faaliyete geçmesi talep etmektedir.⁹²¹ Millî Yol dergisine çok sayıda mektup bulunmakta, dergi sayfalarının yetersizliği nedeniyle bu mektuplar yayımlanamamaktadır.

Gerek özel ziyaretlerde gerekse şahsi mektuplarda “*Millî Yol*”a sorulan ya da öneride bulunulan milliyetçi dernek açma konusuna cevap verilmekte ve bir dernek kurulması için çalışmalara başlandığı haber verilmektedir.⁹²² Dernek kurma faaliyetinden önce kurulacak teşkilatın mahiyeti konusu da milliyetçiler arasında tartışılan bir konu olmuştur. 27 Mayıs öncesinden siyasi bir oluşumdan uzak durularak dernekler şeklinde milliyetçi örgütler kurulmuştu. Ancak 27 Mayıs sonrasında kurulacak teşkilatın daha çok siyasi sahada olması yönünde fikirler ileri sürmekte, cemiyet kurma fikri pek benimsememektedirler. Yine de kurulan ilk örgüt cemiyet şeklinde olmuştur. Atsız ve Altan Deliorman’ın bir yıla yakın süren cemiyet kurma fikirleri harekete geçirilmiş ve cemiyetin tüzüğü İsmet Tümtürk’e hazırlatılarak “*Millî Yol*” idarehanesinde milliyetçilerin katılımlarıyla uzun süre tartışıldı.⁹²³ Derneğin nizamnamesinin hazırlanma sürecinde dünyadaki örnekler de incelenmektedir. Hızlı bir şekilde yayılmaktan ziyade tek merkezde toplanmanın önemsendiği duyurulmaktadır.⁹²⁴

Türkçüler Derneğinin hazırlanan tüzüğü Milli Yol’un 16. sayısından itibaren milliyetçilere izahlı bir şekilde parça parça sunulmuş ve geri dönüşler beklenerek eksik ya da hatalı görülen kısımların yeniden gözden geçirilmesi düşünülmüştür.⁹²⁵ “*Millî Yol*”, kuruluş aşamasındaki milliyetçi teşkilatın adının Türkçüler Derneği olduğunu duyurup dernek tüzüğünün tasarı halini yayımlayarak milliyetçi kamuoyunun görüşlerine sunmaktadır. Böylece tüzük hakkında görüş ve tekliflerin alınması hesap edilmiştir. Aylardır süren çalışmanın son hali olan tüzük tasarının danışma işinin son aşaması olduğu vurgulanmaktadır. Cevapların dergi adresine ya da Atsız’ın adresine gönderilmesi istenmektedir.⁹²⁶

Derneğin adı konusunda, derneğin her işinin sade, doğru, açık olması istenmekte; süslü, perdeli ya da yapmacık olmasından kaçınılmaktadır. Bu yüzden 1. maddede

⁹²¹ İsmail Aksungur, “Kimi, Neyi Neden Ne Zamana Kadar Bekleyeceğiz?”, *Millî Yol*, 1(9), 17 Ağustos 1962, 14.

⁹²² “Milliyetçiler Teşkilatlanıyor”, *Millî Yol*, 1(16), 11 Mayıs 1962, 3.

⁹²³ Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 309-310.

⁹²⁴ “Milliyetçiler Teşkilatlanıyor”, 3.

⁹²⁵ Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 312.

⁹²⁶ “Milliyetçiler Teşkilatlanıyor”, *Millî Yol*, 1(17), 25 Mayıs 1962, 8.

“Bütün Türkçüleri bir araya toplamak ve Türkçülüğe karşılıksız hizmet etmek üzere ‘Türkçüler Derneği’ adında bir ülkü derneği kuruldu...” denmektedir. Dernek toparlayıcı olarak düşünülmüş, değişik duygu ve inanç unsurlarına göre Türkçüleri ayırmadan en geniş manada bir araya getirmek istenmektedir. Dernek bir siyasi ya da kültür derneği değil ülkü derneğidir. Yani kültür dernekleri gibi sadece fikir ve bilgilerin işlenmesi ile yetinilmeyecek, daha hareketli bir şekilde bunların takibi de yapılacaktır.⁹²⁷

Taslak maddeler “*Millî Yol*” dergisinin 16. sayıdan 21. sayıya kadar yayımlanmıştır. Milliyetçilerim tüzük taslağı için yaptıkları geri dönüşlerde herhangi bir önemli değişiklik talebi olmadığı bildirilmekte ve İstanbul dışındakilere Türkçüler Derneğinin kurucuları arasında yer alamama haksızlığına uğratmamak adına taslağın paylaşıldığı ifade edilmektedir. Derneğin kuruluşuna katılmak isteyenlerin taleplerini dernek adına üç isim Atsız, Nejdî Sançar, İsmet Tümtürk tarafından istenmektedir.⁹²⁸

Dernek tüzüğü için hazırlanan taslağa gelen cevapların az bir kısmı dernek isminin daha yumuşak bir isim mesela Milliyetçiler Derneği olması istenmektedir. Tümtürk, ismin yumuşatılmasıyla Türklük düşmanlarının sayısı azalmayacaktır karşılığını vermektedir.⁹²⁹ Derneğin ismi konusunda Tümtürk’ün açıklamaları milliyetçiler tarafından tatmin edici bulunmamış, isim konusu gündemde kalmaya devam etmiştir. Dernek merkezi 1964 yılında Ankara’ya taşınıp Türkiye Milliyetçiler Birliği ismini alıncaya kadar çeşitli vesilelerle itiraz edilen bir konu olmuştur. Türkçülük kavramının sert bir kavram olduğu ve derneğe üye olmayanların Türk olmadığı şeklinde algılanmasına neden olduğu dile getirilmektedir. Bu yaklaşımı diğer görüşlere sahip kimselerin yanı sıra bazı milliyetçi isimlerin de paylaşmaktadır. Hayrani Ilgar, azınlıkların gücebedirilmemesi adına Türkçülük isminden vazgeçilmek istendiğini ileri sürerek eleştirilere cevap vermektedir.⁹³⁰ Atsız ise Türkçülük kavramına Türklerin kendine özgü fikirleri olduğu anlamını yükleyerek demokrasi, liberalizm, sosyalizm gibi fikirlerin dışarıdan geldiğini fakat Türkçülüğün Türklerin yerli fikri olduğunu savunmaktadır. Derneğin isminde Türkçülük olması bu bakımdan önemli

⁹²⁷ Milliyetçiler Teşkilatlanıyor”, *Millî Yol*, 1(17), 25 Mayıs 1962, 8.

⁹²⁸ “Türkçüler Derneği Tüzük Taslağı”, *Millî Yol*, 1(20), 15 Haziran 1962, 14-15.

⁹²⁹ İsmet Tümtürk, “Dernek Sayfası”, *Millî Yol*, 1(21), 22 Haziran 1962, 14.

⁹³⁰ Hayrani Ilgar, “Türkçüler Derneğinin Adı”, *Orkun*, 2 (21), Ekim 1963, 24.

görülmektedir.⁹³¹ Yine de kurucuların geri adım atmaması nedeniyle Türkçüler Derneği ismi 1964 yılına kadar kalabilmiştir.⁹³² Gelen cevapların büyük bir kısmı ise dini duygu ve faaliyetlere daha fazla yer verilmesi isteğidir. Tümtürk, kanunların dini faaliyet gösteren ya da dini bir isimle dernek kurulmasını yasaklamaktadır. Bu yüzden tekliflerin üzerinde düşünülmesine dahi gerek kalmıyor cevabını vermektedir.⁹³³

Türkçüler Derneği her ne kadar sadece İstanbul'daki milliyetçilerin kurucu olarak görülmesini istemeyip Türkiye'nin her yerinden kurucu olmak isteyenlerin kendilerini bildirmelerini talep etmişse de kuruluş aşamasında resmi evrak ve imza işlerinde yaşanacak zorluktan dolayı bundan vazgeçmiştir.⁹³⁴

Türkçüler Derneği başta 12 isimlik bir kurucular heyetine sahip olsa da daha sonra özel sebeplerden 3 kişi kurucular arasında ismen zikredilmemiş, böylece dernek resmîyetinde 9 kişi tarafından kurulmuştur. Dernek merkezi için Ankara ve İstanbul üzerinde durulmuş, İstanbul'un daha faydalı olacağı düşünülmüştür.⁹³⁵ Derneğin kuruluş tarihi için ise tarihi bir gün tercih edilmek istenmiştir. Önce 9 Eylül tarihi seçilerek İzmir'in kurtuluşuna gönderme yapılmak istenmiş, sonra 13 Eylül tarihi belirlenerek Sakarya Meydan Savaşı'nın kazıldığı günde karar kılınmıştır. Ancak 13 Eylül'e karar evrak işleri yetişmeyince 16 Eylül'de Türkçüler Derneği resmen kurulmuştur.⁹³⁶

Türkçüler Derneğinin tüzükte adı geçen kurucuları, Hüseyin Nihal Atsız, İsmet Rasin Tümtürk, Mehmet İzzettin Yolalan, Muzaffer Adli Eriş, Fahri Ersavaş, Necati Nâzım Bozkurt, Faik Tan, İsmail Hakkı Gökhan, Erk Yurtsever'dir.⁹³⁷ Türkçüler Derneğinin Başkanı Atsız'dır.⁹³⁸ Derneğin Başkan Yardımcılığına İzzettin Yolalan, Yazganlığa İsmail Gökhan, Saymanlığa Muzaffer Eriş seçilmiştir. Derneğin kuruluşundan 9 kişinin yanı sıra 3 kişi daha hazır bulunsa da bu 3 kişi kuruluş işlemlerinin ardından derneğe yemin töreninden sonra kabul edilmiştir. Böylece

⁹³¹ Atsız, "Türkçüler Derneği", *Millî Yol*, 1 (34), 21 Eylül 1962, 10.

⁹³² "Dernek Sayfası", *Millî Yol*, 1(25), 20 Temmuz 1962, 15.

⁹³³ İsmet Tümtürk, "Dernek Sayfası", 14.

⁹³⁴ Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 315.

⁹³⁵ "Türkçüler Derneği Nasıl Kuruldu", 8-9.

⁹³⁶ Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 316; "Türkçüler Derneği Nasıl Kuruldu", 9.

⁹³⁷ "Türkçüler Derneği Tüzüğü", *Millî Yol*, 1(34), 21 Eylül 1962, 14.

⁹³⁸ Deliorman, ülke çapında örgütlenme amacı olmayan, bir yardım derneği mahiyeti taşıyan 1950'lerde kurulan Türkçüler Derneğinin tam dernek sayılamayacağını vurgulayarak Atsız'ın başkanlık yaptığı tek derneğin Türkçüler Derneği olduğunu belirtmektedir; Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 316.

Türkçüler Derneğinin üye sayısı 12 olmuştur. Aynı toplantıda çok sayıda ocak kurma talebi varsa da şekil bakımında eksiklikler nedeniyle sadece Kayseri’de Nevzat Türkdene’ye ve Tarsus’ta Fikret Gürbüz’e izin verilmiştir.⁹³⁹ Derneğin kurucu isimleri arasında özel nedenlerde yer almayan üç kişi Altan Deliorman, Mustafa Kafalı ve İlhan Darendelioğlu’dur.⁹⁴⁰

Türkçüler Derneği amacını ve faaliyetlerini tüzüğünde şu şekilde izah etmektedir:

“1- Bütün Türkçüleri toplayıp Türklüğe karşılıksız hizmet etmek üzere, ‘Türkçüler Derneği’ adında bir ülkü derneği kuruldu. Merkezi İstanbul’dadır.

2-Türkçüler Derneğinin görevleri şunlardır:

a- Bütün Türkçüler arasında Türklük şuurunu işleyip, Türklük sevgisinin sonsuz derecede kuvvetlenmesine çalışmak.

b- Kendi üyelerini herşeyin üstünde Tanrıya, Türklüğe ve vatanına bağlı olan; Türkün tarihini, tarihi yurdunu, dilini, kültürünü, soyunu, ve milli mukaddesatını bilerek seven; milletine karşı her alanda görevini eksiksiz yapan, örnek Türkçüler olarak yetiştirmeye çalışmak.

c- Türk toplumu içinde hürriyetin korunması, gelişmesi ve kökleşmesi için çalışmak; her türlü haksızlıkla uğraşmayı vazife bilmek; milletin içindeki bütün şahısların ve zümrelerin birbirini sevmesi için elinden geleni yapmak.

ç- Türk kültür, ahlâk, zevk ve geleneklerine uygun çağdaş bir yaşayışın toplum içinde yayılmasına çalışmak.

d- Türk kültürüne ve milli menfaatlerine zarar verecek fikir ve davranışlara karşı savaşmayı ve Türkçülüğü her türlü sataşmaya karşı korumayı vazife saymak.

e- Toplum içinde dayanışmanın gelişmesi, sevgi ve acıma duygularının güçlenmesi için çalışıp her Türkün acısına ortak olmak.

f- Türklüğe ait her türlü bilginin toplanıp yayılmasını sağlamak.

g- Yurttaki bütün milliyetçi davranışlara destek olmak; Türklük için faydalı her teşebbüse yardım etmek; milliyetçiliğe faydalı bir iş için özel bir dernek veya iktisadi bir kurum gerektiğinde bunlara önyak olmak.

⁹³⁹ “Türkçüler Derneği Nasıl Kuruldu”, 9.

⁹⁴⁰ Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 322.

ğ- Türk milletinin eşsiz tarihi görevleri için üyeleri tam bir ülkü havası içinde her yönden hazırlamayı ve yetiştirmeyi baş görev saymak”.

3- Türkçüler Derneğinin hiçbir siyasi parti ile bağı yoktur. Üyeler istedikleri partide çalışabilir. 366

4- Türklüğe gönülden bağlı olan, ahlâkında pürüz bulunmayan, dernekteki birlik havasını bozmayacağına inanılan ve Türklü için karşılıksız çalışmak üzere derneğe başvuran 18 yaşını bitirmiş her Türk Derneğe üye olabilir. Kendi suçu olmaksızın yabancı dernek uyruğunda bulunan Türk soylu kimseler de Derneğe üye olabilir.

6- Derneğe girmesi uygun görülenler ‘Ben..., Türkçüler Derneğinin işlerinden doğrudan ayrılmayacağıma, aldığım görevi eksiksiz yapacağıma, karşılık beklemeden yalnız Türklük için çalışacağıma, her yerde her zaman Türklüğe elimden gelen hizmeti yapmaktan kaçınmayacağıma, Türkçüler arasında hiçbir sebeple ayrılık yaratmayacağıma, Tanrım, Türklüğüm ve şerefim üzerine and içerim’ yeminini ettikten sonra üye durumuna geçer.

13- Dernek üyeleri bağlı oldukları yönetim kurulundan izin almadan başka bir derneğe üye olamaz. Merkez yürütme kurulu bazı derneklere hiç gidilmeyeceği ya da bazı derneklere izin alınmadan gidilebilir şeklinde kararlar yayımlayabilmektedir’.⁹⁴¹

Türkçüler Derneği kurulduğunda merkez binası henüz tutulmamıştır. Yazışma adresi olarak Atsız’ın ev adresi kullanılmaktadır.⁹⁴² Türkçüler Derneğinin “Millî Yol” dergisi ile anlaşmazlığa düştükten sonra ilk merkezi Beyazıt’ta tutulmuştur. Atsız, Süleymaniye Kütüphanesi’nde çalıştığı için öğleleri derneğe gelip daha çok gençlerin katıldıkları birkaç saatlik sohbetler yapmaktadır. Bazen yaşlı milliyetçilerden de katılanlar olmaktadır. Asıl toplantılar cumartesi günleri yapılmaktadır. Beyazıt’taki merkezin kirası ağır gelmeye başladıktan sonra Beyoğlu’nda kirası daha düşük bir mekân bulunmuştur. Deliorman yeni merkeze kendisi hiç gitmediği gibi gidenin de pek olmadığını düşünmektedir. Derneğin kuruluş zamanındaki ilk heyecanlar zamanla kaybolmuştur. Türkiye genelinde de 15-20 pek aktif olmayan şube açılmıştır.⁹⁴³

⁹⁴¹ “Türkçüler Derneği Tüzüğü”, 11-14.

⁹⁴² *Millî Yol*, 1(34), 21 Eylül 1962, 14.

⁹⁴³ Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 335-336. Atsız’ın Milli Yol Dergisi ile yollarının ayrılmasındaki en büyük sebep Ercilasun’a göre 43. sayıdan itibaren Milli Yol’da Nurcuları olumlayan bir dizi yazının

İstanbul Liseleri Kültür Kolları ve Sanat Okulları Birliği başkan ve başkan yardımcılarının teşvikiyle Türkçüler Derneği'nin gençlik kolları kurma çalışmaları başlamıştır. Gerekli toplantılar yapılarak temaslar sağlanmış ve İstanbul dışındaki gençlerin de gençlik kollarına üye olmaları kararlaştırılmıştır. Gençlik kollarının üniversite ve lise şeklinde iki bölümden oluşması düşünülmüştür.⁹⁴⁴ Bu düşüncelerle Gençlik Kolu 22 Eylül 1962 günü faaliyete geçirilmiştir. Gençlik Kolu Başkanı Akkan Süver, İkinci Başkan Ali Acundaş, Yazman Engin Köklüçınar, Sayman Saim Alpagut, üyeler Halik Aydın, Onur İşçil ve Hızır Bek Gayretullah şeklinde belirlenmiştir. Ali Diktaş kurucular arasında olsa da Ankara'da öğrenimi devam ettiği için idari görev üstlenmemiştir.⁹⁴⁵

Türkçüler Derneği Gençlik Kolunun amacı şu şekilde ortaya konmaktadır:

“Madde 2 “Türkçülük ülküsünün gençler arasında işlenmesi, yayılması ve Türk gençliğinin bu ülkü uğrunda yetiştirilmesini sağlamak amacı ile çalışacağız”

*Madde 3 “Çağımızın fikir anlayışına göre çeşitli ideallerde gençlik yetiştirilmesinin yanı sıra, biz de, Türkçü, Mukaddesatçı, Vatansever, Ülkücü, ve asil bir Türk nesli meydana getireceğiz”.*⁹⁴⁶

Gençlik Kolunun, gençliğin gelenek, geçmiş, millet, milliyet ve Türk ırkına yakışır bir şekilde yetiştirileceği ifade edilmektedir. Öte yandan edebiyat, güzel sanatlar, iktisat, ziraat gibi alanlarda solcularla mücadele edileceği vurgulanmaktadır. Öğrenim kurumlarda faaliyet göstermeyi hedefleyen gençlik kolu kitaplık oluşturma, seminer ve konferans verme, yurt gezisi düzenleme, münazaralar yapma yoluyla faaliyetlerini sürdüreceğini açıklamaktadır.⁹⁴⁷

Türkçüler Derneğine üye olmak belli şartlara bağlanmıştır. Şartlar sağlandığında ise bir seramoniyle üyelik gerçekleştirilmektedir. Dernek ilk kurulduğunda kurucu dokuz kişi Türk bayrağı üstüne elleri koyarak şu yemini etmişlerdir: *“Ben..., Türkçüler Derneğinin işlerinden doğrudan ayrılmayacağıma, aldığım görevi eksiksiz yapacağıma,*

yayımlanmasıdır. Ercilasun, en büyük sebebin Nurculuk olduğuna ilişkin bir de kanıt sunmaktadır ki bu da Atsız'ın 16 Mart 1964'te Ötüken dergisinde “Nurculuk Denen Sayıklama” başlıklı bir yazı yayımlamasıdır; Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 185.

⁹⁴⁴ “Türkçüler Derneği İstanbul Gençlik Kolu Kurmak Üzere”, *Millî Yol*, 1 (24), 13 Temmuz 1962, 14.

⁹⁴⁵ “İstanbul Gençlik Kolu Kuruldu”, *Millî Yol*, 1 (35), 28 Eylül 1962, 13- 14.

⁹⁴⁶ “Türkçüler Derneği İstanbul Gençlik Kolu Çalışma Programı”, *Millî Yol*, 1(35), 28 Eylül 1962, 14.

⁹⁴⁷ “Türkçüler Derneği İstanbul Gençlik Kolu Çalışma Programı”, 14.

*karşılık beklemeden yalnız Türklük için çalışacağıma, her yerde her zaman Türklüğe elimden gelen hizmeti yapmaktan kaçınmayacağıma, Türkçüler arasında hiçbir sebeple ayrılık yaratmayacağıma, Tanrım, Türklüğüm ve şerefim üzerine and içerim”.*⁹⁴⁸ Aydil Erol da Türkçüler Derneğine bir öğleden sonra Bayrak ve Kur'an'a el basarak üye olduğunu, bu uygulamanın daha sonra kaldırıldığını söylemektedir.⁹⁴⁹ Muhittin Çolak da 1964 yılında Türkçüler Derneği Merkezinin Ankara'ya taşınıp Türkiye Milliyetçiler Birliği ismini aldıktan sonra derneğe üye olurken nüfus cüzdanındaki bilgileri, aile fertlerine dair bilgileri ve referansla derneğe üye adayı olmuştur. Başvurusundan bir buçuk ay sonra dernekten çağırılıp derneğe üyeliğinin kabul edildiği tarafına bildirilmiştir. Çolak daha sonra öğrendiğine göre kendisiyle birlikte 12 kişinin daha üye olmak istediğini ancak adaylık dönemlerinde derneğin soylarını, akrabalarını araştırıp ailesinde ya da soyunda Türk olmayan varsa üyelik kaydının yapılmadığını öğrenmiştir. Çolak ile birlikte başvuran 12 kişiden sadece beş kişi bu yüzden üye kaydedilmiştir.⁹⁵⁰

Türkçüler Derneği kurulduktan sonra hızlı bir şekilde şubeleşmesi ve üye sayısının yüksek olacağı beklenmektedir. Fakat dernek yönetiminin tutumu bu beklentinin gerçekleşmesini engellemiştir. Aslında şubeleşme konusu Atsız ve “*Millî Yol*” çevresi arasındaki anlaşmazlığında bir yansımasıdır. Zira İsmet Tümtürk, tarihten misaller vererek Türklerin birleşmediği, birbirlerinden ayrı davrandıkları dönemlerde mutlaka sıkıntılı süreçlere girdiklerini aktararak artık milliyetçilerin birleşmesi için bir dernek kurulduğunu, bu dernek etrafında toplanılması gerektiğini vurgulayan yazılarla derneğe üye olunmasını teşvik etmektedir.⁹⁵¹ Keza derneğin kurulmasının ardından bazı milliyetçilerin derneğe katılma konusunda tereddütlerini gidermeye çalışmakta, milliyetçileri bir merkeze toplama amacı taşıyan yazılar yayımlamaktadır.⁹⁵² Buna mukabil dernek başkanı Atsız'ın hem üye olmak isteyenleri hem de şube açma taleplerini sıkı bir şekilde incelediği, şubeyi açmak isteyenleri iyice tanımadan buna izin vermediği için şubeleşme oldukça yavaş ilerlemiştir.⁹⁵³

Atsız'ın milliyetçi faaliyetlerin geliştirilmesi bağlamında temkinli davranmasına Deliorman'ın Üsküdar Türkçüler Derneği Şubesi Başkanı olmasından sonra yaşananlar

⁹⁴⁸ “Türkçüler Derneği Nasıl Kuruldu”, *Millî Yol*, 1(34), 21 Eylül 1962, 8.

⁹⁴⁹ Polat, *Atsızlı Söyleşiler*, 165.

⁹⁵⁰ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 23-24.

⁹⁵¹ İsmet Tümtürk, “Birleşmemek Faciası”, *Millî Yol*, 1(34), 21 Eylül 1962, 15.

⁹⁵² İsmet Tümtürk, “Katılayım mı”, *Millî Yol*, 1(35), 28 Eylül 1962, 12.

⁹⁵³ Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 329.

da bir misal oluşturmaktadır. Deliorman bu görevi üstlendikten sonra Üsküdar Şubesine çekidüzen vermiş, sadece okullardaki gençlerle yetinmeyip esnaftan, halktan da destek sağlamayı amaçlayan faaliyetler düzenlemiştir. Genel başkan olarak Atsız bunlara katılmadığı gibi halka açılmayı da doğru bulmamıştır. Zira iyice tanımadıkları kimseleri aralarına katmak bazı sorunların çıkmasına neden olabilir göçrüşünü taşımaktadır.⁹⁵⁴

Atsız'ın şubelerden ve bazı üyelerden rahatsızlık duyması Türkiye Milliyetçiler Birliği döneminde de devam etmiştir. Altan Deliorman'ın "*Millî Yol*" dergisinin alacaklarını tahsil etmek için Anadolu'nun çeşitli şehirlerine gideceği bir sırada Türk Milliyetçiler Birliği Derneğinin şubelerini de ziyaret etme niyetinde olduğunu Atsız'a söylediğinde Atsız'ın "*ümmetçi ocaklar mı?*" kavramını kullanması dikkat çekmektedir.⁹⁵⁵ Yine Deliorman Türkiye Milliyetçiler Birliği döneminde ziyaret ettiği şubelerde gördüklerini rapor halinde getirerek bu raporun bir nüshasını Genel Başkan Nejdet Sançar'a, bir nüshasını da Atsız'a vermektedir. Atsız bu rapordan sonra; "*Bütün bu ocakları kapatmalı, diyordu. İsterse hiç şube olmasın. Yenilerini açarken de daha dikkatli davranmalı. Nedir bu?*" şeklinde tepki vermektedir.⁹⁵⁶ Atsız'ın bu anlayışı derneğin gelişmesini, şubeleşmesini engellemektedir.

Türkçüler Derneği'nin Anadolu'da kurulan ilk şubesi 23 Eylül 1962 tarihinde açılan Tarsus Ocağıdır. Kurucu Başkan Fikret Gürbüzer, Başkan Yardımcısı İhsan Erten, Yazgan Turgut Önen'dir.⁹⁵⁷ Anadolu'da kurulan ikinci şubesi Kayseri'dedir. Onu İzmir Ocağı takip etmiştir. İzmir Ocağının kurucuları içerisinde Hayrani Ilgar ve Ahmet Bican Ercilasun da bulunmaktadır.⁹⁵⁸ "*Orkun*" dergisinin haberine göre Türkçüler Derneği 1964 yılı Şubat ayı itibariyle 20 ilde ocak ve ocaklara bağlı odalar kurmuştur.⁹⁵⁹

Türkçüler Derneği bir süre sonra başarısız sayılmaya başlanmıştır. Neredeyse kâğıt üstünde var olan bir kuruluşa dönüşmüştür. Bu yüzden merkezin milliyetçi büyüklerin sayıca daha fazla olduğu Ankara'ya taşınması konusu gündeme gelmiştir. Diğer sebepler ise Ankara'nın İstanbul gibi geniş bir şehir olmamasından dolayı toplantı

⁹⁵⁴ Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 350.

⁹⁵⁵ Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 360.

⁹⁵⁶ Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 364.

⁹⁵⁷ *Millî Yol*, 1 (36), 5 Ekim 1962, 14.

⁹⁵⁸ *Millî Yol*, 1 (37), 12 Ekim 1962, 14.

⁹⁵⁹ *Orkun*, 3 (26), Mart 1964, 32.

imkânlarının daha elverişli olması, açılan şubelere yakınlığıdır. Ancak Ankara'nın siyasi merkez olması nedeniyle siyasilerin derneğe tasallut edeceği fikri de bir dezavantaj olarak düşünülmektedir. Öte yandan derneğin ismi de yeniden gözden geçirilmek istenmiştir. Türkçüler Derneği ismi bazen bir hizip gibi algılanabilmekte, bu yüzden Türk Milliyetçiler Derneği ismi daha kapsayıcı olarak tasavvur edilmektedir. Böylece teşkilatlanma daha hızlı bir şekilde yapılabilecektir. Bu konu daha önce de gündeme gelmiş ancak taviz sayılacağından vaz geçilmiştir. Tüm bu düşünceler Türkçüler Derneği'nin birçok mensubu tarafından müspet sayılmaktadır. En büyük sorun Genel Başkan Atsız'ın gücenebileceğiydir.⁹⁶⁰

Önceden şubelere genel başkan Atsız imzalıyla genel merkezin Ankara'ya naklini ve isim değişikliği yapılacağını bildiren telgraflar çekilmiş, delegelerin İstanbul'a gelmelerine gerek görülmediği haber verilmişti. Kurultay Atsız'ın evinde toplanmıştır. Merkez Ankara'ya nakledilmiş ve Ankara üyeleri arasından bir idare heyeti seçilmiştir.⁹⁶¹ 1964'te sonra Türkiye Milliyetçiler Birliği ismiyle faaliyetlerini yürütecek derneğin başkanı aynı zamanda Türk Ocakları Merkez Heyetinde de görev üstlenmiş olan Nejdett Sançar seçilmiştir.⁹⁶²

Türkiye Milliyetçiler Birliği, 28 Mart 1965 tarihinde olağanüstü bir kongre yaparak yasa gereği “derneği” tabirini ismine ekleyerek Türkiye Milliyetçiler Birliği Derneği olmuştur. Aynı kongrede Merkez Yönetim Kurulu genişletilerek 9 üyeden 15 üyeye çıkarılmıştır. Aynı zamanda bu kongrede Merkez Yönetim Kurulu içerisinde AP Samsun Senatörü Fethi Tevetoğlu, AP Kayseri Senatörü Hüsnü Dikeçligil, AP milletvekilleri İsmail Hakkı Yılanlıoğlu ile Mustafa Kemal Erkovan ve CHP milletvekili Celal Sungur gibi aktif politikacılar yer almıştır.⁹⁶³

Türk Milliyetçiler Birliği 27 Aralık 1966'da Ankara'da olağan kongresini düzenlemiş, Ali Arslan Durlanık'ın teklifi ile Atsız'a bağlılık telgrafi çekilmiştir. Telgrafta; “*Bugün toplanan Türkiye Milliyetçiler Birliği kurultayı, Türk milliyetçiliğinin büyük ve yılmaz, ilim, fikir ve ülkü adamı olan yüce şahsiyetinizde, Türkçülük dâvanıza geçmiş ve geçmekte bulunan hizmetleriniz dolayısıyla şükran ve bağlılık duygularının*

⁹⁶⁰ Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 351-352.

⁹⁶¹ Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, 356.

⁹⁶² Necmeddin Sefercioğlu, *Çiftçioğlu Nejdett Sançar Hayatı ve Eserleri*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları, Ankara 2006, 6-7; Sefercioğlu, *Tanıdığım Ünlü Türkçüler*, 94.

⁹⁶³ Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 196-197.

arzını ittifakla karar altına almıştır.” fadeleri kullanılmıştır. Kongrede Genel Başkan İsmail Hakkı Yılanlıoğlu, Genel Başkan Yardımcısı Refet Körüklü, Genel Yazman Sadi Somuncuoğlu, Genel Sayman Necati Uslu seçilmiştir.⁹⁶⁴

Türk Milliyetçiler Birliği Derneği’nin 1968 yılı Aralık ayında toplanan kurultayında hem derneğin yerinin hem de isminin değiştirilmesi yönünde karar alınmıştır. Böylece yeni genel merkez derneğin kurulduğu İstanbul’a taşınacaktır. Derneğin ismi de yine ilk kurulduğu zamanki Türkçüler Derneğine dönüştürülecektir. Dernek Merkez Yönetim Kurulu merkezin değişmesiyle birlikte değişmiş Atsız, Muzaffer Kayabek, İzzet Yolalan, Necmettin Menlioğlu, Niyazi Adıgüzel, Nevin Çelik, Abdurrahman Çelik, Nurettin Pakyürek ve Orhan Tuncer isimlerinden oluşmuştur. İdari taksimat ise Genel Başkan Atsız, Genel Başkan Yardımcısı İzzet Yolalan, Genel Yazman Niyazi Adıgüzel, Genel Sayman Nurettin Pakyürek şeklinde yapılmıştır.⁹⁶⁵

Atsız, Aralık 1968’den itibaren yeniden üstlendiği Türkçüler Derneği Genel Başkanlığı görevini 30 Ocak 1971 tarihinde Türkçüler Derneğinin Kadıköy Ocağında yapılan kurultayda sağlık sebeplerini ve derneğin gençleştirilmesini gerekçe göstererek bırakmıştır. Yeni Başkan Ahmet Kınık, İkinci Başkan Ali Kılıç, Genel Yazman Haluk Çay, Genel Sayman Yaşar Arısan olmuştur. Atsız, Muzaffer Eriş, Mustafa Kayabek gibi yaşlı Türkçüler haysiyet divanını oluşturmuştur.⁹⁶⁶ Dernek senelik kurultaylarını yapmanın ötesinde faaliyet gösteremez duruma gelmiştir. Atsız’ın 1972 yılında İsmail Hakkı Gökhan’a gönderdiği bir mektupta “*Türkçüler derneğinin hali de yürekler acısı. Adı var, kendi yok.*”⁹⁶⁷ ifadeleri derneğin durumu göstermektedir. Dernek 1974 yılında kendini feshedene kadar da sadece kâğıt üstünde kalmıştır.

Türkçüler Derneği kurulduğu günlerde Türkeş’in CKMP’sini ve sonraki adıyla MHP’yi desteklese de 1970’lerin başında MHP’nin daha muhafazakâr/İslami vurgusu yüksek milliyetçilik anlayışıyla Atsız’ın görüşleri çelişmeye başlamıştır. “*Ötüken*” dergisinde MHP’ye ve MHP’ye yakın gruplara dönük eleştiriler yapılmış, bazen “*Devlet*” gazetesinin bu eleştirilere cevap verdiği de görülmüştür. Türkçüler Derneği ile MHP arasındaki bağ 3 Temmuz 1972’de yapılan Türkçüler Derneği Kurultayı’nda Sadi Somuncuoğlu, İbrahim Metin, Mehmet Altınsoy, İsmail Hakkı Yılanlıoğlu, Galip

⁹⁶⁴ Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 205.

⁹⁶⁵ Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 214-215.

⁹⁶⁶ Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 227.

⁹⁶⁷ Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 235.

Erdem'in aidatlarını ödemedikleri gerekçesiyle kesin ihraç edilmeleriyle kopmuştur.⁹⁶⁸ Yine aynı kurultayda Türkçüler Derneği Başkanlığına Muzaffer Eriş, İkinci Başkanlığa Orhan Tuncer, Genel Yazmanlığa Abdülhaluk Çay ve Erdoğan Saruhanoglu seçilmiştir. Atsız bu kurultaya katılmamış ve ihraçları Galip Erdem'in kendine yazdığı mektuptan öğrenmiştir. “Devlet” gazetesi durumu haberleştirmiş ve böylece Atsız'ın tepkisini üzerlerine çekmişlerdir. Bundan sonra Ötügen'in Ülkü Ocaklarında okunmasının yasaklanması süreci başlayacaktır. Türkeş, daha sonra ayrılığın Atsız'ın Oku Dergisine verdiği cevap ve İslam hakkındaki bazı görüşlerinden kaynaklandığını ifade etse de asıl sebep 1972 yılındaki kurultaydaki ihraçlardır.⁹⁶⁹

Türkçüler Derneği 1960-1980 sürecinde Türk milliyetçiliği düşüncesinin Atsız ekolü kısmını oluşturmaktadır. MHP ve Ülkü Ocaklarıyla yaygın olarak algılanan İslami vurgusu yüksek milliyetçi-muhafazakar anlayıştan farklı bir yapıya sahiptir. Kurulduğu dönemden itibaren beklentileri karşılamaktan uzak kalmış, belli bir çevrede faaliyet yürütebilmiştir.

4.4. ÜNİVERSİTELİLER KÜLTÜR DERNEĞİ

Üniversiteliler Kültür Derneği (ÜKD) 1960 veya hemen öncesinde Sadi Somuncuoğlu, İbrahim Metin, Nuri Gürgür gibi isimlerin içerisinde yer aldığı bir grup tarafından Ankara'da kurulmuştur. Aynı dönemde Türk Ocağı açıksa da aktif değildir. Türk Ocağı için her ne kadar 27 Mayıs sonrasında mücadele verilse de bazı gençler artık Ocağa gitmemeye başlamış, yeni bir dernek kurulması için faaliyete geçmiştir. Bu gençlerin başında Nuri Gürgür bulunmaktadır. MBK'nin Türkiye'yi yönettiği bu dönemde kurulacak derneğin ve kurucuların Demokrat Partiyi çağrıştıracak isim veya kişilerden uzak olması gerekmektedir. Çünkü Demokrat Partiye yakınlık 27 Mayıs aleyhtarlığı olarak düşünülmektedir. Bu nedenle derneğin adı Üniversiteliler Kültür Kulübü (ÜKK) olarak düşünülmüştür.⁹⁷⁰ 27 Mayıs öncesinde Mart-Nisan 1960 sıralarında Türk Ocağı Gençlik Kolları Ocaklı büyükleriyle yaptıkları çeşitli toplantılarda haftalık bir milliyetçi dergi çıkarılmasının milliyetçiliğin yayılmasında etkili bir yöntem olacağı üzerinde durmaktadır. Bu dönemde Metin Toker'in “Akis” dergisinin siyasi ortamı nasıl etkilediği gözlemlenmiş, aynı yöntem kullanılmak

⁹⁶⁸ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 159.

⁹⁶⁹ Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 236-240.

⁹⁷⁰ 60'lılardan *Vatan Kurtarma Hikâyeleri*, 299.

istenmiştir. Bu dönemde Türk Ocağı yönetiminde Sadettin Bilgiç, Emin Bilgiç, Vehbi Ünal, Mehmet Turgut gibi Demokrat Partililer de bulunmaktadır. Bu isimler dönemin Demokrat Parti Ankara İl Başkanı Mehmet Akın ile temasa geçerek Mehmet Akın'ın aydınlar arasında Demokrat Partinin pek tutulmasına dayanarak Türk Ocaklıları bu yönde Demokrat Parti bünyesine katmak için çalışmalar yapmasına fırsat vermişlerdir. Bu şekilde milliyetçi bir haftalık dergi de çıkarılacaktır. 40 Türk Ocaklının isminin yer aldığı bir liste oluşturulmuştur. Ancak dergi çıkmamasına rağmen Sadettin Bilgiç, Emin Bilgiç ve Vehbi Ünal bu isimlere sormadan 40 kişinin Demokrat Partiye geçtiğini duyurmuşlar, radyo ve yazılı basın bu yönde haberler yapmıştır.⁹⁷¹ Bu nedenle ÜKK'nin kurucuları arasında Türk Ocağından Demokrat Partiye katılan 40 kişinin isminin bulunmamasına özen gösterilmiştir. Böylece ÜKK Yaşar Topçu, Oğuz Çetinoğlu, Solmaz Ayarslan, Abdurrahman Çelik kurucu heyette yer almıştır. Derneğin tüzüğüne de yine MBK idaresini şüphelendirmemek için fikri ve kültürel çalışmalar yapmak ifadesi konmuştur.⁹⁷²

Aynı dönemde faal olan diğer bir milliyetçi kuruluş ise MTTB'dir.⁹⁷³ Nevzat Kösoğlu, ÜKK ile 1960'ların başında MTTB için yürüttüğü faaliyetler sırasında Kulüp üyeleriyle temas kurduğu esnada tanışmış ve 1964'ten sonra Ankara'ya yerleşerek bu çevrede faaliyet yürütmüştür.⁹⁷⁴ Bu ifadeler milliyetçi kuruluşların ya da bu kuruluşlarda faaliyet gösteren üyelerin birbirleriyle iletişim halinde olduklarını göstermektedir.

ÜKK ve sonraki ismiyle ÜKD Vecihi Ögütçüoğlu isminin ön plana çıktığı bir kuruluştur. Ögütçüoğlu, 22 Şubat olayından sonra emekli edilen genç subayları sivil üniversitelilerle tanıştırmıştır. Sivil üniversitelilerin ekibi hem ÜKK'de faaliyet yürütmekte hem de Türk Ocağı içerisinde bulunmaktadırlar. ÜKK daha önce kurulsaydı da faal olmamıştır. Harbiye'den gelenlerle birleşerek yeniden bir toparlanma sürecine girmesi tasarlanmıştır. Önce Nuri Gürgür başkan olmuş, onu Naci Özcan ve sonrasında Acar Okan takip etmiştir.⁹⁷⁵ ÜKK'nin yapısı ve faaliyetleri üzerinde iki ismin yol

⁹⁷¹ 60'lılardan *Vatan Kurtarma Hikâyeleri*, 289-290.

⁹⁷² 60'lılardan *Vatan Kurtarma Hikâyeleri*, 299.

⁹⁷³ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 160-161.

⁹⁷⁴ Nuri Gürgür, "Nevzat Kösoğlu: Ülkücü Bir Aydının Siyasi Portresi", 116.

⁹⁷⁵ Acar Okan, *İsmi Lazım Değil: Hatırladıklarım-Kırkambar*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2015, 107-108.

göstericiliği dikkat çekmektedir. Okan'ın tabiri ile “*metodu kuran ve çalıştıran*” Vecihi Ögütçüoğlu, “*düşünce ve ideoloji öğretmeni*” Galip Erdem'dir.⁹⁷⁶

Vecihi Ögütçüoğlu, Atsız ve Türkeş tarafından yüzbaşılıktan istifa ettirilerek Orkun matbaası ve kitabevinin başına geçirilmiştir. Numan Esin ve Ahmet Er'in Harp Okulundan devresidir. İstifa etmiş olsa da Türkeş'e yakın subaylarla ilişkisi devam etmektedir.⁹⁷⁷ Ögütçüoğlu, ÜKK çevresinde toplanan gençleri “*hak dostluğu kavramı çevresinde bir cemaat haline getirmeyi*” tasarlamaktadır. Yassıada duruşmaları sırasında Türkeş'in emri ile Yassıada'daki milliyetçilerle iletişimi sağlamıştır.⁹⁷⁸

Ögütçüoğlu, ÜKK çevresindeki gençlere İslam'ı iyi öğrenmeye ve yaşamaya yönlendirmeye çalışmaktadır.⁹⁷⁹ Ögütçüoğlu'nun ÜKK mensuplarına tavsiyeleri daha çok ortak hareket etmek yönündedir. Birbirleriyle Hak dostu olduklarında fikri yakınlık beraberinde kendiliğinden gelecektir. Ortak hareket etmeyi öğrenmek gerekmektedir. Eğitimci, seçkin bir kadro oluşturmaları istenmektedir. Hareket noktası Türk-İslam terkihi olmalıdır.⁹⁸⁰ Zeybek, Ögütçüoğlu'nun o yıllarda sadece adını duyduklarını söylemektedir. Ön planda ise Galip Erdem gözükmektedir. Nuri Gürgür ise Kulübün asıl yürütücüsüdür.⁹⁸¹

ÜKD Vecihi Ögütçüoğlu öncülüğünde bir araya gelen gençler Allah'ın rızasını kazanmak, Allah dostu olmak ve manevi bir inkılap gerçekleştirmektir. ÜKK üyeleri tasavvufi içli dışlıdır, tasavvuf büyüklerine son derece saygılılardır ancak hiçbir tarikata bağlı değildirler. Öncüleri Ögütçüoğlu şeyhlik yapmak istese hiç kimsenin itiraz edemeyeceği bir durumda olmasına rağmen ısrarla şeyhlikten uzak durmuş, herhangi bir tarikata girmeye veya tarikat olmaya özendirmemiştir. Temel öğretisi “*Hak dostu olmak*”tır.⁹⁸²

ÜKD içerisinde Galip Erdem ise sohbetlerde ve konferanslarda milliyetçilik, Türk-İslam terkihi, mistisizm, Marksizm, sosyalizm, liberalizm gibi konularda

⁹⁷⁶ Okan, *İsmi Lazım Değil*, 111.

⁹⁷⁷ Okan, *İsmi Lazım Değil*, 106-107.

⁹⁷⁸ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 161.

⁹⁷⁹ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 163.

⁹⁸⁰ Okan, *İsmi Lazım Değil*, 111-112.

⁹⁸¹ Namık Kemal Zeybek, *Siyaset Yolu*, 31.

⁹⁸² Cemal Kurnaz, “Mistik Milliyetçi: Nevzat Kösoğlu”, 213.

konuşmalar yapmaktadır. Okan bu konuşmaları bir nevi ders vermek olarak adlandırmaktadır.⁹⁸³

Öğütçüoğlu'nun "*Hak dostluğu*" çevresinde bir cemaat oluşturulması, Kur'an mealinin okunması, vatan kurtarmaya niyetli olanların memur olmaması (üniversite bunun dışında tutulmaktadır), hiç olmazsa sabah namazının kılınması, Cuma için belli bir camiye birlikte gidilmesi gibi telkinleri ile ÜKD cemaatleşmeye başlasa da bir süre sonra bu telkinler yerine getirilememeye başlanmıştır. Mesela camide birlikte Cuma kılındıktan sonra yapılan Cuma tebriklerinde halkanın her seferinde genişlemesinin Kösoğlu'nu ürküttüğü dile getirilmektedir.⁹⁸⁴

ÜKK dışarı açık bir yapıya sahip değildir. Yani kadro hareketi olarak düşünülmüştür. Bir nevi cemaatleşmeye çalışılmış ancak bu başarısızdır. Zira ÜKK çevresi Öğütçüoğlu'na tabi olmamıştır. Kadro hareketi olmasının dışarıya yabancılaşma gibi bazı olumsuz yönleri de bu dönemde yaşanmıştır. ÜKK'nin bu bağlamda temel amacı Türkes'e bir kadro yetiştirmek olmuştur. Bunun için de kendilerini yetiştirme yoluna gitmişlerdir. Grubun başında ise Nuri Gürgür yer almaktadır.⁹⁸⁵

Sadi Somuncuoğlu ÜKK'nin kuruluşunda yer alsa da Nuri Gürgür ile bir anlaşmazlık nedeniyle ayrılmış, İbrahim Metin ve Halil Özyıldız ile daha sonra (Kültür Bilim Teknik Merkezini kurmuşlardır. Kösoğlu'na göre zaten bu isimlerin ÜKK içerisinde barınmaları zordu. Aslında ÜKK ve KÜBİTEM farklı gruplar olsa da MHP içerisinde birlikte faaliyet yürüttüklerinden aynı ekip gibi görülmektedir. KÜBİTEM Dünder Taşer'in bir organizasyonudur ve Taşer ÜKK'nin çalışma esaslarını da pek beğenmemektedir. Özellikle 1970'lerde sokak hareketlerinin başlamasıyla Taşer'in aksiyoner yönü belirginleşmiş, ÜKK için "*mollalar*" tabirini kullanmıştır. ÜKK'nin parti dışında kalması Taşer'in uzak duruşundan kaynaklanarak bazı kesimler tarafından CKMP/MHP'ye hainlikle suçlanmalarına neden olmuştur.⁹⁸⁶

Sadi Somuncuoğlu ve İbrahim Metin'in ÜKK'den ayrılması noktasında Öğütçüoğlu'nun istekleri olduğu da ileri sürülmektedir. 1965 yılında ÜKK için Vecihi

⁹⁸³ Acar Okan, *İsmi Lazım Değil*, 112.

⁹⁸⁴ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 165-166.

⁹⁸⁵ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 164-165.

⁹⁸⁶ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 170-172.

Öğütçüoğlu MİT'te bu oluşum hakkında olumsuz bir dosyanın bulunduğunu dile getirerek Gürgür'den yeni bir yapılanmaya gitmesini istemiştir. Kulübün herhangi bir hukuk dışı faaliyeti bulunmasa da olumsuz bu tutumu kırmak için klüp kendini feshetmiş ve Üniversiteliler Kültür Derneği (ÜKD) ismiyle yeniden kurulmuştur. Ayrıca Vecihioğlu ÜKK'nın kuruluşunda yer alan Sadi Somuncuoğlu ve İbrahim Metin'in de üye olmamasını istemiştir. Gürgür itiraz etse de kabul ettirememiş, ve bu iki isim dernek dışında kalmıştır. Gürgür, Sadi Somuncuoğlu ve İbrahim Metin'in dışarda bırakılmasına dair bir gerekçe vermemektedir.⁹⁸⁷

ÜKD'nin yayın organı “Ocak” dergisidir. “Ocak” 1968'den 1973'e kadar yayın hayatına devam etmiştir. Dergiyi önce Yüksek Öğretmen Okullu dernek üyeleri çıkarmaya başlamış, zamanla derneğin yayın organı olmuştur. 1973 yılında Türkeş'in emri ile dergi kapanmıştır.⁹⁸⁸ ÜKD “Ocak” dergisini yayımlamanın yanı sıra eğitim faaliyetleri yürütüp seminerler düzenlemektedir. Seminerlerin baş konuşmacısı Galip Erdem'dir.⁹⁸⁹

ÜKD'nin yaklaşık seksen kişilik bir kadrosu bulunmaktadır. Derneğin idarecileri ve çekirdek kadro yirmi kişidir. Derneğe devamlı gelenler kırk kişi civarındadır. Yaklaşık kırk kişilik bir grup da seminer ve toplantılar için arada bir gelmektedir. Derneğe sürekli devam edenler içerisinde Nuri Gürgür, Nevzat Kösoğlu, Nejdet Koçak, Şeref Yılmaz, Acar Okan, Sadi Somuncuoğlu, Osman Çakır, Naci Özcan, Ayvaz Gökdemir, Celal Er, Cezmi Bayram, N. Kemal Zeybek, Orhan Kavuncu, Osman Oktay gibi isimler ön plandadır.⁹⁹⁰

ÜKD'nin faaliyetleri; her hafta bir konunun araştırılıp dinleyicilere sunum şeklinde anlatılması, konusunda uzman kişilere seminer verdirilmesi ve gündeme göre kendi içlerinde fikir tartışmaları yapmalarıdır. Zeybek'in gördüğü ilk Kulüp başkanı 22 Şubat hadisesinden emekliye sevk edilmiş Teğmen Nazi Özcan'dır. Daha sonra Acar Okan başkan olmuştur. Kulübün yönetimde Ayvaz Gökdemir, Mehmet Aktaş, Çetin Akın, İlhan Gülsüm bulunmaktadır.⁹⁹¹

⁹⁸⁷ 60'lılardan Vatan Kurtarma Hikâyeleri, 325-326.

⁹⁸⁸ Acar Okan, *İsmi Lazım Değil*, 117.

⁹⁸⁹ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 169.

⁹⁹⁰ Acar Okan, *İsmi Lazım Değil*, 115.

⁹⁹¹ Namık Kemal Zeybek, *Siyaset Yolu*, 32.

Ankara’da ÜKD’nin faaliyet yürüttüğü dönemde İstanbul’da Ötüken Yayınevi bir milliyetçi kuruluş olarak baş göstermektedir. Yine İzmir’de Neci Kuşadalı, Adana’da Necdet Özkaya, Ayvaz Gökdemir’de öğretmen olarak görev yaptığı Kayseri’de ÜKD benzeri dernekler kurmuşlardır.⁹⁹²

ÜKD, Türkeş’in CKMP Genel Başkanı seçildiği dönemde Türkeş’i lider olarak görmektedir. Bu dönemde Türkeş ile birlikte mücadele edecek yetişmiş, kültürlü, maneviyatı sağlam bir kadro çıkarmak istemektedirler. Namık Kemal Zeybek ve Mahir Kocaoğlu 1965 seçimlerinde CKMP’ye katılarak partinin gençlik kolları faaliyetlerini yürütse de dernek mensupları derneğin aldığı kararlar çerçevesinde hareket etmektedir.⁹⁹³ Türkeş, ÜKD çevresiyle sürekli temas kurup, özellikle 1970’lerde toplantılar yaparak bu ekibin partiye katılmasını istemektedir. ÜKD ise kendini henüz hazır görmediğinden partiye katılmak konusunda ayak diremektedir.⁹⁹⁴

Kösoğlu, 1973 sonrasında ÜKD’nin MHP’ye katıldığını ancak nasıl Vecihi Ögütçüoğlu’na tam bağlanamamışlarsa Türkeş’e de tam anlamıyla bağlanamadıklarını ifade etmektedir. Kösoğlu’na göre bu durum MHP içerisinde ya da etrafında yer alan ancak farklı gerekçelerden kaynaklansa da düşüncelerini ifade edemeyen pek çok insanı kapsamaktadır. ÜKD çevresinin önemseydiği meziyet bilgisidir. Bilgili insan her konuda bilgili olmalı ve bunu yansıtmalıdır düşüncesi hâkimdir. Mesela Türkçeye hâkim olmalı, güzel konuşmalı, söylevleri etkili olmalıdır. Ancak Türkeş’te bu durumları gözlemleyemediklerinden tam bir inanma hali söz konusu değildir. ÜKD lider olarak görmek istediği kişide her alanda mükemmellik aradığını ifade etmektedir. Bu bağlamda Kösoğlu’nun daha sonraki değerlendirmelerine göre Türkeş’ten çok Enver Paşa kendi beklentileri açısından lider olarak ön plana çıkmaktadır.⁹⁹⁵

1970’lerin hemen başında Kösoğlu’nun Ankara’daki avukatlık bürosu yine ÜKD üyelerinin toplandığı bir merkez halindedir. Türkeş de özellikle pazar günleri bu toplantılara katılarak dernek büyüklerinin partiye dahil olmasını istemektedir. Böylece Acar Okan’dan başlamak üzere ÜKD üyeleri MHP’ye katılmışlardır. 1975 yılında

⁹⁹² Acar Okan, *İsmi Lazım Değil*, 116-117.

⁹⁹³ Nuri Gürgür, “Nevzat Kösoğlu: Ülkücü Bir Aydının Siyasi Portresi”, 117.

⁹⁹⁴ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 169.

⁹⁹⁵ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 219-220; *60’lılardan Vatan Kurtarma Hikâyeleri*, 56-57.

yapılan MHP Kurultayında ÜKD'nin ağabeyler dedikleri öncü isimlerinin tamamı MHP Genel İdari Kurul üyesi olmuşlardır.⁹⁹⁶

Acar Okan'ın Türkeş hakkında bazı tespitleri ÜKD mensuplarının MHP'ye görece geç bir tarihte katılmalarının sebebinin ortaya koymaktadır. Okan Türkeş için *“rahmetli doğrudan kendine bağlı olmayan ve sâdece kedisinin emriyle hareket etmeyen, inisiyatifli, şahsiyetli ve istiklâlli şahısları da, dernekleri de, dergileri de pek sevmezdi. Para kendisinde toplanacak, lâzım olduğunda o dağıtacak. Bütün organlar, kuruluşlar, dernekler, dergiler ve gazeteler elinin altında olacak”* değerlendirmesini yapmaktadır.⁹⁹⁷

Türkeş CKMP Genel Başkanı olduktan sonra ÜKD ve Türk Ocaklarındaki gençleri partide görmek istediğini söylese de gençler henüz hazır olmadıklarını, elit bir kadro yetiştirdiklerini söyleyerek durumu bir süre sürüncemede bırakmıştır. Ancak bir süre sonra kati emirle gençler MHP içerisinde görev üstlenmeye, parti yönetimine katılmaya başlamıştır.⁹⁹⁸ ÜKD 1973 yılında MHP'ye katılmış ve üyeler parti içerisinde aktif görevler almışlardır. ÜKD çevresi daha okumuş kimselerden olduğundan parti içerisinde hizmet edenler de genelde unvanı olan isimler olmaktadır. Bu ortamda partiyi ziyaret edenler çay getiren ya da yerleri süpüren kimselerin Dr., asistan vs. olduğunu öğrendiklerinde etki altında kalmaktadırlar.⁹⁹⁹

Türkeş her ne kadar milliyetçi tüm grupları MHP'de birleştirmek istese de ÜKD kökenlilerin istediği gibi emir altına girmemesinden rahatsız olmaya başlamıştır. 1975 yılında yapılan MHP Kongresinde ÜKD grubunun MHP yönetimine seçilmesiyle Türkeş durumdan daha da rahatsız olmuştur. MHP yönetim kurulunun Türkeş'in ikinci evliliğini yapmasına karşı çıkması ancak Türkeş'in bu karara uymaması üzerine yönetimin istifa etmiştir. Böylece dikkatler iyice ÜKD üzerinde toplamıştır. Türkeş, istifaları kabul etmeyip geri aldırsa da bu yaşananlar ÜKD'nin kapatılması yolunu açmıştır.¹⁰⁰⁰

Parti içerisinde ÜKD grubu ile Türkeş'in arası açılmaya başlayınca ve bu durumdan partililer ve ülkücüler haberdar olunca, “Başbuğün” hatalı olması mümkün

⁹⁹⁶ Nuri Gürgür, “Nevzat Kösoğlu: Ülkücü Bir Aydının Siyasi Portresi”, 119.

⁹⁹⁷ Acar Okan, *İsmi Lazım Değil*, 128.

⁹⁹⁸ Acar Okan, *İsmi Lazım Değil*, 144.

⁹⁹⁹ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 173.

¹⁰⁰⁰ Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 254-256.

olmayacağı da göz önünde bulundurularak ÜKD grubunu hain olarak yaftalamaya başlamışlardır. Hatta derneği basmak dahi düşünülmüştür. ÜKD grubunun da şevki kırılmıştır. Türkeş derneğin de derginin de kapatılmasını istemesinde bu gelişmeler önemli kilometre taşlarıdır.¹⁰⁰¹

ÜKD'nin kapanması için Türkeş'in ÜKD merkezi gibi çalışan Şerafettin Yılmaz'ın hukuk bürosunu arayarak Yılmaz'a derneğin faydalı işler yaptığını ancak artık dönemin siyaset dönemi olduğunu, milliyetçilerin tek yerde birleşmesi gerektiğini söylemi neden olmuştur. Bu konuşmadan sonra 1977 yılı içinde ÜKD yönetimi derneği kapatma kararı alarak Türkeş'e bildirmiştir.¹⁰⁰²

ÜKD'nin MHP ve Ülkü Ocaklarının kurulmasında üstlendiği görevleri Karabacak şu şekilde aktarmaktadır: Gençlerin CKMP çatısı altında hızlıca örgütlenebilmesindeki önemli nedenlerden biri Talat Aydemir'in iki darbe girişiminde de Harp Okulu öğrencilerini kullanması ve ikinci girişiminden sonra asılmasıyla birlikte öğrencilerin okullardan uzaklaştırıldıktan sonra CKMP'yi milliyetçi bir parti görerek bu partiye girip siyasi faaliyetlerde bulunmalarıdır. Türk gençliğinin en başarılı öğrencileri olan Harp Okulu öğrencileri üniversitelere girmiş ve aynı zamanda partililik faaliyetlerini sürdürmüştür. Karabacak, *“diyebilirim ki, yıllar sonra milyonlara varan ülkücü gençliğin mayası, Türk ordusunda millî şuurla yetişen o günkü genç arkadaşlardır”* değerlendirmesini yapmaktadır.¹⁰⁰³

Milliyetçi bir aydın hareketi olarak düşünülen ve bu yönde faaliyet yürütmeye gayret gösteren ÜKD hem dar bir çevreyle sınırlı kalması hem de milliyetçilerin tek bir yapı içerisinde birleştirme girişimleri sonucunda faaliyetlerini durdurmak zorunda kalmıştır.

4.5. KÜLTÜR BİLİM TEKNİK MERKEZİ

Üniversiteliler Kültür Derneği çatısı altında örgütlenerek faaliyet yürüten milliyetçiler 1965 yılında Vecihi Ögütçüoğlu'nun işaret ettiği şekilde yeniden yapılandırılırken Sadi Somuncuoğlu ve İbrahim Metin'in dernek dışında

¹⁰⁰¹ Acar Okan, *İsmi Lazım Değil*, 183-184; Osman Çakır, *Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikâyesi*, 256.

¹⁰⁰² *60'lılardan Vatan Kurtarma Hikâyeleri*, 400.

¹⁰⁰³ Ahmet B. Karabacak, *Üç Hilâl'in Hikayesi*, 21-22.

bırakılmasından sonra Kültür Bilim Teknik Merkezi (KÜBİTEM) kurulmuştur.¹⁰⁰⁴ Sadi Somuncuoğlu'nun CKMP Gençlik Kolları Başkanı olduğu bu dönemde derneğin siyasetten bağımsız olması gerektiğinden İskender Öksüz Başkanlık görevini üstlenmiştir. KÜBİTEM, üniversite öğretim üyeleri ve asistanlarından oluşan arkadaş grubuyla birlikte milliyetçilik konusunda eğitim vermek, konuşmalar yapmak için parti dışında faaliyet yürütecek bir dernek kurma fikrinin sonucu olarak doğmuştur. Derneğin ilk toplantısına yüzden fazla öğretim üyesi katılmıştır. Bu toplantıda KÜBİTEM'in Bilim Kurulu oluşturulmuş ve Başkanlığına Prof. Dr. Tarık Somer seçilmiştir.¹⁰⁰⁵

KÜBİTEM'in kuruluş sürecinde ve faaliyetlerinde Dünder Taşer'in katkıları dile getirilse de kuruluşunda yoktur. Daha sonra derneğe katılmış ancak gününün büyük bölümünü dernekte geçirmeye başlamıştır. KÜBİTEM akademisyenlerin devam ettiği bir dernek olduğundan ve siyasetten ayrı kalamaya çalıştığından toplantı günlerinde Dünder Taşer faaliyetlere katılmamakta, kendi odasında kalmaktadır.¹⁰⁰⁶ Taşer'in bu tutumu kendisi CKMP üyesi olduğu için dernekte siyaset dışı akademisyenlerin toplantılarına müdahil olmama anlamı taşımaktadır. Akademisyenlerin daha serbest bir ortamda toplantılarını yapabilmelerini sağlamak içindir.

KÜBİTEM milliyetçi akademisyenlerin fikir ürettiği, Türkiye'nin yapısıyla ilgili çalışmalar yaptığı bir kuruluştur. Mesela 1969'da MHP tek milletvekiliyle parlamentoda temsil edildiği halde KÜBİTEM bir heyet oluşturarak merkezi hükümetin yeniden yapılandırılması için bir program oluşturmuş, milliyetçi iktidar döneminde bu programın uygulanabilirliğini tartışmıştır.¹⁰⁰⁷ Heyet çalışmasını tam anlamıyla bitireme de bulunan girişim zihniyet dünyasını anlamak bakımından önemli ipuçları vermektedir.

KÜBİTEM'de gerçekleştirilen toplantılardan sonra konuşulan konular rapor haline getirilerek ülke yönetiminin çeşitli kademelerindeki isimlere ulaştırılmaktadır. Bu makamlara Cumhurbaşkanlığı da dahildir. Zira 1960 sonrasında üniversite mensuplarının itibarı yüksektir ve söyledikleri dikkate alınmaktadır. Sadi

¹⁰⁰⁴ 60'lılardan Vatan Kurtarma Hikâyeleri, 325-326.

¹⁰⁰⁵ İskender Öksüz, "Sadi: Türk Egemenliği Son Bulmasın Diye", Hakan Paksoy, Konuralp Ercilasun (Edt.), *Sadi Somuncuoğlu Anısına Millî Egemenlik ve Türkiye*, ss. 57-74, Panama Yayınları, Ankara 2023, 64-65.

¹⁰⁰⁶ İskender Öksüz, "Sadi: Türk Egemenliği Son Bulmasın Diye", 65-66.

¹⁰⁰⁷ 60'lılardan Vatan Kurtarma Hikâyeleri, 171.

Somuncuoğlu'nun İskender Öksüz'e aktardığına göre KÜBİTEM'den çıkan raporlar Cumhurbaşkanlığı Cevdet Sunay'a sunulmakta, Sunay da raporu ordu üst kademelerine göndermekte ve oradan da birliklere dağıtılıp okutulmaktadır.¹⁰⁰⁸

KÜBİTEM 24 Kasım 1970'te Türk Ocağı binasının polis tarafından basılmasından sonra milliyetçilerin merkezi durumuna gelmiştir. Zira Türk Ocağı binasına Hükümet tarafından el konması aynı binada kiracı olarak faaliyet gösteren Ülkü Ocağı ve Ülkücü Gençlik Teşkilatının da dışarıda kalmasına neden olmuştur. Milliyetçi gençler de KÜBİTEM'i kullanmaya başlamıştır.¹⁰⁰⁹ Keza daha önce çıkmaya başlasa da “Devlet” dergisi ve “Töre” dergisi KÜBİTEM'e taşınmıştır. Bir gençlik dergisi olarak yayımlanan “Bozkurt” da KÜBİTEM'de hazırlanmaktadır.¹⁰¹⁰

12 Mart Muhtırası sonrasında KÜBİTEM sıkıyönetim tarafından iki kez polis tarafından basılmıştır. İlkinde zararlı görülmeyle çalışmasına izin verilirken ikinci kez polis baskınından sonra KÜBİTEM kapatılmıştır. Dernekte bulunan Sadi Somuncuoğlu, Dündar Taşer gibi isimler gözaltına alınsa da aynı gün bırakılmıştır.¹⁰¹¹

4.6. TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

Milli Birlik Komitesi üyesi olan Türkeş, 27 Mayıs sonrasında milli yönü güçlü bir takım kuruluşlara ön ayak olmuştur. Bunlardan birisi Türkiye dışındaki Türklerle bilimsel bağlamda ilgilenmek adına Türk Kültürünü Araştırmalar Enstitüsünün ilk adımlarını atmasıdır. Bu derneğin ülke içerisinde bir benzeri olarak tasarlanan Türk Kültürü Derneği de yine Türkeş'in girişimleriyle kurdurulmuştu. Derneğin başkanlığına, daha sonra Türkeş'in dönürü olan, Şahap Homriç getirildi. Ancak 13 Kasım cuntasıyla Türkeş'in de içerisinde yer aldığı 14'ler yurt dışına çıkarılınca dernek el değiştirerek başına Behçet Kemal Çağlar getirildi.¹⁰¹²

TKAE kamu yararına çalışan bir dernek olarak 20 Ekim 1961'de Ankara'da kurulmuştur. TKAE'nin amacı Türk millerinin ortaya çıktığı zamandan beri ortaya koyduğu maddi ve manevi kültür ve medeniyet mirasını bilimsel yöntemlerle araştırmaktır. Bu amaçla Enstitü Türk dünyasının tarihi, lehçeleri, sanatı, folkloru,

¹⁰⁰⁸ İskender Öksüz, “Sadi: Türk Egemenliği Son Bulmasın Diye”, 66-67.

¹⁰⁰⁹ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 77-79.

¹⁰¹⁰ İskender Öksüz, “Sadi: Türk Egemenliği Son Bulmasın Diye”, 66.

¹⁰¹¹ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 77-79; İskender Öksüz, “Sadi: Türk Egemenliği Son Bulmasın Diye”, 69.

¹⁰¹² Ahmet Bican Ercilasun, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi*, 160.

sosyal ve dini meselelerini, coğrafyasını, ekonomisini ve jeopolitik durumunu incelemektedir. Diğer taraftan Elçin Enstitünün yıkıcı faaliyetlerle de mücadele ettiğini dil meselesi üzerinden açıklamaktadır. Buna göre dil nesiller arasında bağı kuran ve devamlılığı sağlayan, milleti millet yapan en önemli unsurlardan biridir. Eğer bir nesilde dahi dil suni müdahalelerle bozuluyorsa bu işin arkasında iyi niyet aranamaz. Bu nedenle devleti, milleti ve kültürü tahrip etmeye çalışan yıkıcı faaliyetleri önleme görevini de Enstitü benimsemiştir.¹⁰¹³

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Dışişleri Bakanlığı tarafından desteklenmektedir. Enstitü Başkanı Abidin İtil dünyanın her yerindeki Türk topluluklarının kültürünü, yaşam şekillerini bilimsel yöntemlerle tespit edip yakın zamanda çıkacak bir dergi ile duyuracaklarını ifade etmektedir. Yine bu konularda yapılmış çalışmaların broşürlerle duyurulması planlanmaktadır.¹⁰¹⁴ Kuruluşunda hükümetin de desteğini alan Türk Kültürünü Araştırma Derneğine Afet İnan da atanmıştır.¹⁰¹⁵

Enstitü faaliyetlerini “*Türk Kültürü*”, “*Türk Kültürü Araştırmaları*” ve “*Cultura Turcica*” isimli dergilerle yürütmektedir. Bunun dışında kitap yayını da yapmaktadır. Enstitü tüm bu yayınlarda Türklüğü ilgilendiren meseleleri konu edinmektedir. Yani bir Amerikan tarihi çalışmasında Türklükle ilgisi varsa yayımlanmaktadır.¹⁰¹⁶

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü’nün yayımladığı “*Türk Kültürü*” dergisinde özellikle Dış Türklere ilişkin yayınlar yapılmakta ve maksadın siyasi olmadığı, kültür ve bilimsel alanlarda kalındığı sıklıkla dile getirilmektedir. Öte yandan zamanla bu dergide derinleştirilen tezler sonraki yılların antikomünist entelektüellerine bilgi kaynağı olacaktır.¹⁰¹⁷

Enstitü, beş kişiden oluşan bir idare heyeti tarafından yönetilmektedir. On beşer kişiden oluşan bilim kurulu, genel kurul ve denetleme kurulu da Enstitünün

¹⁰¹³ Umay Günay, “Prof. Dr. Şükrü Elçin ile Mülakat: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü”, *Töre*, 8 (86), Temmuz 1978, 57.

¹⁰¹⁴ *Milli Yol*, 1(9), 17 Ağustos 1962, 13.

¹⁰¹⁵ *Büyük Türkeli*, 1(2), 25 Nisan 1962, 21.

¹⁰¹⁶ Günay, “Prof. Dr. Şükrü Elçin ile Mülakat: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü”, 57.

¹⁰¹⁷ Taşkın, *Milliyetçi Muhafazakâr Entelijansiya*, 139.

faaliyetlerinin yürütülmesinde görevler üstlenmektedir. Bilim kurulu bilimsel çalışmaları planlamaktadır. Enstitünün çoğu üyesi üniversite öğretim üyeleridir.¹⁰¹⁸

TKAE veya “*Türk Kültürü*” dergisi bazen eleştirilere muhatap kalabilmektedir. Mehmet Sadık Aren, kendisinin de kuruluşunda büyük emekler verdiği Türk Kültürü’nün Türklük için yaptığı yayınlarda ciddi yanlışlar yapılması nedeniyle ve dergideki huzursuzluktan dolayı dergiden çekildiğini ilan etmektedir ve derginin yayınlarını şiddetle eleştirmektedir. Eleştiri noktası hem bilgi yanlışlıkları hem de Türklüğün faydasına olmayacak konuların mesela Şah İsmail ile Yavuz Sultan Selim çekişmesi veya Uzun Hasan ile Fatih Sultan Mehmet arasındaki olumsuz gelişmeleri gündeme getirilmesidir. Bu tür konuların veya Türk tarihi ve kültürü hakkındaki yanlış bilgilerin Türklüğe zarar vereceği ifade edilmektedir.¹⁰¹⁹

TKAE ve “*Türk Kültürü*” dergisi özellikle Turancılık konusunda yapılan araştırmaların yayımlanmasıyla dikkat çekmektedir. Türk kültürüne ait varlıkların araştırılması, tanıtılması bu bağlamda oldukça önemli faaliyetlerdir.

4.7. ÜLKÜ OCAKLARI

Ülkü Ocakları, 1960’lı yılların ikinci yarısında, zamanın ruhuna uygun bir şekilde politize olmuş gençlerin milliyetçi kesimi tarafından, farklı zamanlarda farklı isimlerle kurulan derneklerden en yaygın ve bilinen dernektir. Dönemin Dernekler Kanunu’na uygun görünerek yasal prosedürleri aşması bağlamında CKMP veya MHP ile organik bağları bulunmasa da aslında bu partilerin gençlik örgütüdür. Özellikle 1970’li yılların çatışma ortamında aksiyoner tavrı ve siyasi dayanağı nedeniyle milliyetçiliğin temsil edildiği kuruluş haline gelmiştir.

1960’ların sonlarına doğru Türkiye’de siyasi yaklaşımlara göre ana hatlarıyla oluşturulan dört gruba ayrılacak gençlik örgütü bulunmaktadır. Solcu gençler Fikir Kulüpleri adı altında örgütlenmiş, 1969 sonrasında Devrimci Gençlik Federasyonuna (Dev-Genç) dönüşmüştür. Milliyetçiler üniversitelerde Ülkü Ocaklarını kurmuş 1969 sonrasında birleşerek Ülkü Ocakları Birliğini meydana getirmişlerdir. AP’ye yakın gençler Hür Düşünce Kulüplerinde, CHP’ye yakın gençler de Sosyal Demokrasi

¹⁰¹⁸ Günay, “Prof. Dr. Şükrü Elçin ile Mülakat: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü”, 58.

¹⁰¹⁹ Mehmet Sadık Aran, “Türk Kültürü’nün Yanlışları”, *Ötüken*, 22, 20 Ekim 1965, 5-6.

Derneklerinde örgütlenmişlerdir. Ancak siyasi yelpazenin iki kısmını temsil eden baskın gruplar Dev-Genç ve Ülkü Ocaklarıdır.¹⁰²⁰

Ülkü Ocakları üniversitelerde sol hegemonyanın olduğu dönemde dengeyi kurmak adına örgütlenmiştir. Ülkü Ocakları tarafından yapılan açıklamalar, yayımlanan bildiriler veya verilen demeçlerde üniversitelerde solcu öğrencilerin milliyetçi öğrencilere okuma hakkı tanımadığı, üniversitelere sokmadıkları, milliyetçi öğrencileri mağdur ettikleri sıklıkla vurgulanan bir husustur. Sol grupların bölücü ve yıkıcıları üniversitelere yerleştirmeye çalıştıkları, işçi ve köylüleri kışkırtmak istedikleri dile getirilmektedir.¹⁰²¹

Solun bu faaliyetleri ve üniversitelerdeki durum Ülkü Ocakları şeklinde örgütlenen milliyetçilerin aksiyoner tarafını ortaya koymaktadır. Zira Ülkü Ocaklı milliyetçiler Ülkücü olarak tanınacaktır ve kendilerini diğer milliyetçilerden farklı bir yere koyacaklardır. Bu bağlamda Ömer Seyfettin Manisalıgil imzasıyla kaleme alınan yazıda Ülkücüler, Tanzimat Dönemi'nden beri Türk toplumuna yabancılaşan aydınlara karşı toplumun yanında yer alan az sayıda genç ve aydının başarısız olsa da potansiyelini koruyarak zaman içinde üniversitedeki yozlaşmamış gençlerle irtibat kurmasından sonra ortaya çıkmış topluluk olarak ifade edilmektedir.¹⁰²² Necdet Sevinç ise ayrımı daha net bir şekilde ortaya koymaktadır. Buna göre bir şeye karşı olmak sadece karşı olunan şeyin tehlikesini savuşturmak anlamına gelmez. Aynı zamanda inanılan şey için de mücadele etmek gerekir. Bu bakımdan ülkücüler diğer milliyetçilerden ayrılmaktadır. Sevinç'e göre Ülkücü; *“Ve zaten ülkücüleri diğer milyonlarca milliyetçiden ayıran fark, inançları için azim ve imanla yürüttükleri savaştır. Yani ülkücü demek, Türk Milliyetçiliği fikrinin kavgasını yapan fethedilmesi imkansız adam demektir”*¹⁰²³. Yağmur Tunalı ise Ülkücülüğü 1960 yılının sonlarına doğru hemen her fikir ve partiye mensup kimseler tarafından kullanılan “biz de milliyetçiyiz” söylemine karşı milliyetçiler içerisinde kendi farklarını ortaya koymak isteyenlerin benimsediği bir isim olarak vurgulamaktadır; *“Biz, millet için çok özel bir plân ve programla, duyarak ve yaşayarak, her türlü çalışmayı yapma azmiyle vardık,*

¹⁰²⁰ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 65-66.

¹⁰²¹ Fatih Yaşlı, *Antikomünizm, Ülkücü Hareket, Türkes: Türkiye ve Soğuk Savaş* (4. Baskı), Yordam Kitap, İstanbul 2022, 210-211.

¹⁰²² Ömer Seyfettin Manisalıgil, “Devlete Evet, Düzene Hayır”, *Genç Arkadaş*, 1 (9), 5 Kasım 1977, 10.

¹⁰²³ Necdet Sevinç, *Ülkücüye Notlar*, s. 31.

*öyle hareketsiz gemi gibi limanda bekleyenlerden değildik. Bütün gücü ve hızıyla hedefine doğru yürütenlere ancak ‘milliyetçi’ diyebilirdik. Dolayısıyla bizi anlatan başka bir sıfat olmalıydı”.*¹⁰²⁴

Ülkü Ocaklarının kuruluş sürecinde CKMP Gençlik Kollarının çalışmaları öncü olmuştur. Alparslan Türkeş ve 14’lerden bazı arkadaşları 1965’te CKMP’ye katıldıktan sonra Türkeş başmüfettişliğe getirilmiş ve gençlik kollarını kurma görevi kendisine verilmiştir. Türkeş’in bu iş için tercih ettiği isim Namık Kemal Zeybek’tir. Zeybek çalışmalarına başlayıp gençlik kollarını kurduktan sonra Türkiye’nin her yerinden milliyetçi gençler katılım sağlamaya başlamıştır. Zeybek’in çalışmalarında ana unsuru Türk Ocağı, Üniversiteliler Kültür Kulübü ve Hukuk Fakültesinden arkadaşları oluşturmaktadır. Bunların dışında daha çok Türkeş ile bağlantılı olan ve 21 Mayıs hadisesi nedeniyle ordudan atılmış ancak üniversitelere sınavsız girme hakkı bulunan Harp Okulu öğrencileri bulunmaktadır. Disiplinli yapıları sebebiyle Gençlik Kollarının yapısını güçlendirme anlamında önemli katkıları olmuştur.¹⁰²⁵ Daha sonra Türkeş Genel Başkan seçilmiş ancak 1965 seçimlerinden beklediği başarıyı sağlayamamıştır. Bu durum üzerine kadro yetiştirilebilmesi için gençlik örgütlerine ağırlık verilmesini düşünmüştür. Bu fikri daha önce MBK döneminde de uygulamaya koymak istemiş fakat 14’ler grubu olarak tasfiyeye uğramışlardır.¹⁰²⁶ 1966-1967 sürecinde üniversitelerde Ülkü Ocakları kurulurken de dönemin CKMP Gençlik Kolları Başkanı Sadi Somuncuoğlu’nun önemli katkıları olmuştur.¹⁰²⁷

Ülkü Ocakları ilk olarak 1966 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde kulüp kurma, pano açma haklarından faydalanmak için kurulmuştur. Tüzükte kurucular olarak Atilla Özer, Sami Koçak, Ali Erdan Özcan ve Şerif Erayman isimleri gözükmektedir.¹⁰²⁸ Ankara Üniversitesi Ülkü Ocağı Tüzüğü’nde derneğin amacı şu şekilde ifade edilmiştir:

“Madde 3 Kanun, milli varlık ve menfaatler içinde:

a. öğrencilerde milliyetçi, toplumcu, ahlakçı ve Ülkücü duygu ve düşüncelerin kökleşmesine yardımcı olmak.

¹⁰²⁴ A. Yağmur Tunalı, *Kavga Günleri 1968-1980*, s. 74.

¹⁰²⁵ Namık Kemal Zeybek, *Siyaset Yolu*, 38-39.

¹⁰²⁶ Sanlı, *Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi’nden Milliyetçi Hareket Partisi’ne*, 414.

¹⁰²⁷ Ahmet B. Karabacak, *Üç Hilâl’in Hikayesi*, 48

¹⁰²⁸ Metin Turhan, *Ülkücü Ocakları 1960-1980*, Panama Yayıncılık Ankara 2016, 1

Milli birliğimizi kuvvetlendirecek ve yaşatacak eserlerin yurt çapında dağıtımı için çalışmak. Yüksek öğrenim gençliği arasında, samimiyet, dayanışma ve yardımlaşmağı sağlamak.

Her türlü zararlı ve bölücü faaliyetlerin karşısında bulunmak.

*b. Dernek hiçbir şekilde ve surette politikayla uğraşmaz”.*¹⁰²⁹

Hukuk Fakültesinin ardından 1968 yılında Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Veteriner Fakültesi, Eğitim Fakültesi, Tıp Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Fen Fakültesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, ODTÜ, Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi ve Ankara Yüksek Öğretmen Okulunda Ülkü Ocakları kurulmuştur.¹⁰³⁰

Ülkü Ocaklarının İstanbul ayağı fakülte bazında kuruluşlarla başlamıştır. Edebiyat Fakültesi Ülkü Ocağını Erol Kılınç, Sakin Öner, İbrahim Soylu ve diğer arkadaşları ile kurmuştur. Turan Türkdoğan Hukuk Fakültesi Ülkü Ocağını; Mehmet Şandır, İrfan Aslan, Selahattin Baysal ve arkadaşları Orman Fakültesi Ülkü Ocağını, Yaşar Aksoy İTÜ Ülkü Ocağını; Tevhit Akçelik, Mehmet Kılıç Kimya Fakültesi Ülkü Ocağını kurmuştur.¹⁰³¹

Üniversitelerde kurulan Ülkü Ocakları zaman içerisinde genişleyecek ve bir federasyon halini alacaktır. Komünizmi savunan gençlerin oluşturduğu Fikir Kulüpleri Federasyonunun karşısında Ülkü Ocakları Federasyonu yer almıştır.¹⁰³² Bundan sonra teşkilatın ismi Ülkü Ocakları Birliği olacaktır. İstanbul’da 26 Nisan 1969’da kurulan Ülkü Ocakları Birliği Başkanı olarak Osman Nuri Bahadır seçilmiştir. Bahadır’ın mezuniyetinden sonra Erol Kılınç Başkanlığa getirilmiştir. Aynı dönemde Niyazi Adıgüzel ve arkadaşları Türkeş’in bilgisi dışında birçok fakültede Ülkü Ocakları kurmuşlar ancak kendilerini kabul ettiremeyerek dışlanmışlardır.¹⁰³³ Kılınç’ın Ankara’da genel merkeze başvurup İstanbul’da yeniden bir düzenleme yapılmasını talep etmesi ve kendisinin başkanlıktan çekileceğini bildirmesi üzerine Sadi Somuncuoğlu ve

¹⁰²⁹ Metin Turhan, *Ülkücü Ocakları 1960-1980*, 1-2.

¹⁰³⁰ *Millî Hareket*, 23, Haziran 1968, 4; Metin Turhan, *Ülkücü Ocakları 1960-1980*, 1.

¹⁰³¹ Erol Kılınç, *Damla Damla Yaşadıklarım*, 156-157.

¹⁰³² Hasan Acar, *Türkiye’de Milliyetçi Hareket Düşüncesinin Gençlik Teşkilatlarına Etkisi: Ülkü Ocakları Örneği*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Bursa 2018, 84.

¹⁰³³ Erol Kılınç, *Damla Damla Yaşadıklarım*, 157; *Devlet*, 1 (5), 5 Mayıs 1969, 8.

Enis Öksüz İstanbul'a giderek değişimi gerçekleştirmişlerdir. Kılınç'tan sonra Ülkü Ocakları Birliği İstanbul Şubesinin başına Nihat Çetinkaya getirilmiştir.¹⁰³⁴

Ankara Ülkü Ocakları Birliği ise 15 Mayıs 1969 tarihinde kurulmuştur. Genel Başkanlığa Siyasal Bilgiler Fakültesinden Aytekin Yıldırım seçilmiştir. 12 Şubat 1970'de yapılan kongrede yeni Genel Başkan Ramiz Ogun olarak belirlenmiştir. İzmir Ülkü Ocakları Birliği ise Mart 1970'te kurulmuştur.¹⁰³⁵

Üniversitelerde Ülkü Ocaklarının kurulmaya başladığı yıllarda Ankara'da farklı isimlerle milliyetçi dernekler de kurulmaktadır. Salih Dilek, Ülkü Ocaklarının kurulmasından önce Ankara'da bir grup milliyetçi genin sol faaliyetlerle mücadele edebilmek için bir araya gelerek milliyetçi bir teşkilat kurmaya karar verdiklerini ifade etmektedir. Ancak milliyetçilik noktasında bazı anlaşmazlıklara düşüldüğü için bu girişim üç gruba ayrılarak sonuçlanmıştır. Böylece üç ayrı dernek kurulmuştur. Üç derneğin arasında ilk kurulan, daha sonra Genç Ülkücüler Teşkilatı (GÜT) başkanlığını da yürütecek olan Salih Dilek'in içinde bulunduğu İkinci Kuvayı Milliye Derneğidir. Derneğin kurucuları arasında Mehmet Özdemir, Yavuz Vural, Ali Küçükbaş, Ceyhan Altınyelek gibi isimler yer almaktadır. Bu dernek aynı zamanda aksiyoner faaliyetler yürütmekte, sokak olaylarına karışmaktadır. Diğer iki dernek ise Milliyetçi Türk Gençlik Teşkilatı ve Milliyetçi Gençler Derneğidir.¹⁰³⁶ Aynı dernekler için Muhittin Çolak ve Namık Kemal Zeybek ise farklı bilgiler vermektedir. 1968 yılı içerisinde Çolak'a göre GÜT bünyesinde milliyetçilerin birleşmesinden rahatsız olan bazı çevreler milliyetçi yapıda dernekler kurduğunu belirtmiştir. Bu derneklerden birisi Türkiye Milliyetçiler Gençlik Derneğidir. Derneğin amblemi cami ve bozkurtur. Dernekte Kutlay Doğan, Sırrı Yüksel Cebeci, Nihat Çetinkaya gibi isimler bulunmaktadır. Bu dernek GÜT üyelerinin derneğe sızması ve kongrede kazanarak GÜT'ye katılmasıyla ortadan kaldırılmıştır. Diğer dernek ise İkinci Kuvayı Milliye Derneğidir. Bu dernek ise yönetimi ele geçirilemediğinden zor kullanılarak kapatılmıştır.¹⁰³⁷ Zeybek'in ise verdiği tarih dışındaki diğer bilgiler Çolak'ı teyit etmektedir. Zeybek'e göre 1965'te CKMP Gençlik Kolları kurulup faaliyetlerine başladığında Ankara'da farklı milliyetçi

¹⁰³⁴ Erol Kılınç, *Damla Damla Yaşadıklarım*, 202-203; Metin Turhan, *Ülkücü Ocakları 1960-1980*, 21.

¹⁰³⁵ Metin Turhan, *Ülkücü Ocakları 1960-1980*, 21-22.

¹⁰³⁶ Salih Dilek, *Selam Şanlı Mazimize*, Panama Yayınları, Yay. Haz. Ahmet Yavuz Yetim, Ankara 2024, 67-69.

¹⁰³⁷ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, ss. 71-72.

derneklerin kurulduğu da görülmektedir. Bunlardan biri Yılmaz Yalçiner'in liderliğinde arka planda ise Necati Atalay'ın bulunduğu Milliyetçi Türk Gençlik Teşkilatıdır. Bu dernek dünyada kötülüğün kaynağı olarak Yahudileri görmekte ve Nazizm propagandası yapmaktadır. Ayrıca İslam Şeriatçılığı da bu fikrin yanına eklenmiştir. Zeybek, derneğe eleman sokarak derneği ele geçirmiş ve merkezini Ülkü Ocaklarının kuruluşunda kullanmıştır. Necati Atalay başka bir semtte de Milliyetçi Gençlik Derneği'ni kurduştur ve başkanı Ünsal Çakmaklı'dır. Bir diğer milliyetçi dernek ise İkinci Kuvayı Milliye Derneğidir.¹⁰³⁸ Kurulan farklı milliyetçi derneklerin Ülkü Ocakları bünyesinde toplanması sadece kuruluş aşamasındaki çalışmalar sırasında değil 12 Eylül darbesinin yapıldı siyasi faaliyetlere ara verilecek 1980'e kadar geçerli bir durumdur.

Üniversitelerde Ülkü Ocaklarının fakülteler bazında kurulduğu bu dönemde lise düzeyindeki gençler her ne kadar MTTB ile temsilcilikler düzeyinde ilişkide bulunsalar da kendi faaliyetlerini yürütecek bir dernek kurulmasına ihtiyaç duymuşlardır. Salih Dilek ve arkadaşları bu çabanın sonucunda GÜT'ü kurmuşlardır. GÜT 1967'de kurulsalar da kurucularının 18 yaşının altında olması nedeniyle resmîyet kazanamamış, 1968 yılının Ocak ayı beklenmiştir. 18 yaşından gün alan kurucular Salih Dilek, Sedat Abacı, Kanber Gündoğdu ve İbrahim Çıtak'tır. Muhittin Çolak, Cem Ersever, Hasan Basri Öngel, Bögüalp Hacıömeroğlu, Cengiz Şanlı, Koray Aracagök gibi isimler ise GÜT'ün kuruluşu sırasında faaliyet göstermiştir.¹⁰³⁹

Genç Ülkücüler Teşkilatı Derneği Tüzüğü'nde derneğin amacı şu şekilde ifade edilmektedir:

“a) Gençliğin Ülkücü, Milliyetçi bir ruhla yetişmesini sağlamak,

*b) Her türlü bölücü zararlı faaliyetlerle mücadele etmek”.*¹⁰⁴⁰

Lise düzeyinde kurulan GÜT'ün ismini Dündar Taşer tavsiye etmiştir. Zira Dilek ve arkadaşları toplumculuğu vurgulamak için Genç Köycüler Teşkilatı adını düşünmektedirler. Dündar, 27 Mayıs sonrasında Türkeş ile Ülkü Birliği adı altında dernekler kurmayı düşündüklerini ancak başaramadıklarını söylemiştir. Bu ismin Türkeş'in de hoşuna gideceğini eklemiştir. Ayrıca Atsız'ın ülkü kavramını kullanması,

¹⁰³⁸ Namık Kemal Zeybek, *Siyaset Yolu*, ss. 42-43.

¹⁰³⁹ Salih Dilek, *Selam Şanlı Mazimize*, 102-103.

¹⁰⁴⁰ Metin Turhan, *Ülkü Ocakları 1960-1980*, 125.

keza Dokuz Işık'ta ülkücülük ilkesinin bulunması bu ismin benimsenmesinde önemli olmuştur.¹⁰⁴¹

GÜT'ün nüvesini Ankara'da çeşitli liselerde örgütlenen ancak ağırlığını Atatürk ve Gazi Lisesinin oluşturduğu Türkiye Milliyetçiler Birliği Gençlik Kolları, MTTB Orta Öğretim Masası ve Muhittin Çolak'ın da faaliyetlerine katıldığı Vatansever Türkçüler Teşkilatı oluşturmuştur.¹⁰⁴² GÜT, büyük şehirlerdeki kenar semtlerde, lise bulunan il veya ilçelerde kurulmaktadır.¹⁰⁴³

Milliyetçi gençlerin GÜT içerisinde toplanmasında diğer milliyetçi kuruluşlara göre daha aksiyoner bir yapıya sahip olması oldukça önemli bir neden olmuştur. Mesela Muhittin Çolak Türkiye Milliyetçiler Derneği'nin gençlik kollarına 1965 yılında devam ederken daha çok konularında uzman kişilerden seminerler dinlediklerini ve tavsiye edilen kitapları okuduklarını aktarmaktadır. Atsız'ın Bozkurtların Ölümü ve Bozkurtlar Diriliyor eserleri, Arif Nihat Asya'nın şiirleri okunarak belli bir şura kavuşmuşlardır. En çok üzerinde durulan konular ise Selçuklu ve Osmanlı tarihidir.¹⁰⁴⁴ Osman Çakır ise 1969 yılında tarihi Türk Ocağına gelip gitmeye başlayan kalpaklı, postallı, parkalı gençlerden etkilendiğini; daha sonra bunların adının Genç Ülkücüler olduğunu öğrendiğini ve Türk Ocağına nispetle daha “hareketli ve canlı” olduklarını görünce Türk Ocağından Genç Ülkücüler Teşkilatına geçtiğini aktarmaktadır.¹⁰⁴⁵

GÜT'de ilk görev değişimi 1968 yılı sonbaharında olmuştur. Çolak'ın aktardıklarına göre GÜT 1968 yılı Ekim ayında yapılan Genel Kurultaya kadar AP ile yakın ilişkiler içerisinde olmuştur. Bu dönemde AP'de milliyetçi gençleri yanına çekmek istediği için AP Kars Milletvekili Cemal Ünal'ın Başkanı olduğu Türk Kültür Cemiyeti merkezinde GÜT'ye bir oda verilmiştir. Ankara'da komünizme karşı yürütülen faaliyetlerde de yine AP Genç Ülkücüleri kullanmaya çalışmaktadır. Çolak'ın bu duruma itiraz etmesi ve kurultayda Salih Dilek'in tarafsız ve partiler üstü kalma tezine karşı CKMP'nin gönüllü kuruluşu ve lider olarak da Türkes'i tanıdığı yönündeki tezleri galip gelmiş, Çolak'ın Genel Başkan seçilmesiyle birlikte Genç Ülkücüler CKMP'nin gönüllü bir kuruluşu olarak çalışmaya başlamıştır. Çolak'a göre bu kurultay

¹⁰⁴¹ Salih Dilek, *Selam Şanlı Mazimize*, 98-103; Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 32.

¹⁰⁴² Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, s. 41.

¹⁰⁴³ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 32.

¹⁰⁴⁴ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 24-25.

¹⁰⁴⁵ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 52.

tek demokratik kurultay olmuştur. Bundan sonra yapılan kurultaylarda başka aday çıkmamış, gösterilen tek adaylar seçilmiştir.¹⁰⁴⁶ Çolak'tan sonra 1969'da Hasan Basri Öngel, 1970'de ise Hanefi İlbeyi Genel Başkan seçilmiştir.¹⁰⁴⁷

1968'den 1969'a kadar geçen bir yılda 22 GÜT şubesinin sayısı 422'ye yükselmiş ve Anadolu'nun hemen her yerine yayılmıştır. Bu dönemde amaç zaten yayılmaktır. Bu durum aynı zamanda CKMP'nin de tanınırlığını arttırmış, daha muhafazakâr bir çizgide olan Anadolu halkı tarafından benimsenmiştir.¹⁰⁴⁸

GÜT 1971 yılında mahkeme kararı ile kapandıktan sonra Çankırı'da Türk Ülkücüler Teşkilatı kurulmuştur. "Türk" kavramı Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenen derneklerde kullanılacağından Türk kelimesi çıkarılarak Ülkücüler Teşkilatı ismi kullanılmaya devam etmiştir. 1973 yılına kadar 381 şube açmış teşkilat yine mahkeme kararı ile kapatılmıştır.¹⁰⁴⁹ Ülkücüler Teşkilatı henüz kapatılmadan önce alternatif oluşturması bakımından Kayseri'de 1972 Aralık'ında Büyük Ülkü Derneği (BÜD) kurulmuş ancak 1973 Haziran'ında Ülkücüler Teşkilatı kapatılana kadar faaliyete geçirilmemiştir. BÜD, Büyük Ülkü adında bir gazete çıkarmıştır. Gazete daha çok teşkilat içi faaliyetleri haberleştirmektedir.¹⁰⁵⁰

Bir kadro yetiştirmek hareketi olarak planlanan GÜT ve Büyük Ülkü Derneği Anadolu'nun her yerinde açılıp gençlerin katılımını sağlamaktadır. Üniversiteyi kazanan gençler buralarda Ülkü Ocaklarına katılmaktadır. Üniversite bitince de kendi meslek kuruluşlarına üye olmaktadır. Kadrolar bu şekilde yetiştirilmektedir.¹⁰⁵¹

Ülkü Ocakları Birliği de 12 Mart sürecinde kapatılmıştır. Bu süreçte faaliyetler Ülkücüler Derneği ve Büyük Ülkü Derneği üzerinden yürütülse de Ülkü Ocakları Derneği faaliyete geçirilerek ana yapı tekrar canlandırılmıştır. Ülkü Ocakları Derneği (ÜOD) 15 Eylül 1973'te Bursa'da kurulmuştur. 23 Aralık 1973 tarihinde Bursa'da yapılan kurultayda derneğin ismi Ülkü Ocakları Derneği ismini almıştır. Başkanlığa da

¹⁰⁴⁶ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 61-65.

¹⁰⁴⁷ Salih Dilek, *Selam Şanlı Mazimize*, 109-110.

¹⁰⁴⁸ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 67.

¹⁰⁴⁹ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 173-174; Namık Kemal Zeybek, *Siyaset Yolu*, 68.

¹⁰⁵⁰ Osman Çakır, *Adı Devlet Olsun*, 174; Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 68.

¹⁰⁵¹ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 205.

Muharrem Şemsek getirilmiştir. Merkez ise Bursa'dan Ankara'ya alınmıştır. Bundan sonra ülke çapında temsilcilikler açılmaya başlamıştır.¹⁰⁵²

Ülkü Ocakları aktif olduğu dönemde Kıbrıs Meselesinin gündem de olması nedeniyle Kıbrıs konusunda sürekli Devlet'in ve Ordu'nun yanında olduğu bildiriler yayımlamış, bu yönde Ülkü Ocaklı yöneticiler demeçler vermiştir. Ülkü Ocaklarının üzerinde durduğu bir diğer konu ise sola karşı verilen mücadelede Hükümetin kendilerine karşı olumsuz tavır içinde olduğu, polisin olaylara seyirci kaldığı iddialarıdır. Yine emperyalizm karşısında “*Türk İslam Ülküsü*”nü savunmak, okullara Kuran derslerinin konması gibi talepler de Ülkü Ocakları tarafından dillendirilmektedir.¹⁰⁵³

Ülkü Ocakları Genel Başkanının seçimi yazılı olmayan bir kurala bağlıdır. Genel Başkan üniversite 3. sınıftayken seçilmektedir. 4. sınıfa geçtiği zaman yeniden 3. sınıftaki bir ülkücü genel başkan olmaktadır. Bu süreçte eski başkanlardan ağabey statüsünde olanlarla istişareler yapılmaktadır. Ocak yönetimindekilerden ya da dışarıdan birisi genel başkanlığa getirilmek istendiğinde konu Türkeş'e danışılmaktadır. Türkeş'in onay verdiği isim Ülkü Ocakları Kongresinde seçilmektedir ve tek aday usulü uygulanmaktadır.¹⁰⁵⁴

Ülkü Ocaklarındaki yapı ise lider-teşkilat-doktrin usulüne göre yürütülmektedir. Milliyetçi teşkilatta disiplin tam bir askeri disiplin şeklinde olmalıdır. Her kademedeki başkanın liderin otoritesini temsil ettiği unutulmamalıdır. Böylece en alt birimden merkeze kadar tüm teşkilat başkanlarına sarsılmaz bir güvenle bağlanacak bu da merkezi otoriteyi güçlendirecektir.¹⁰⁵⁵ Teşkilat ise bu bağlamda en önemli unsurdur. Teşkilat ve lider doktrini uygulatmaktadır ve bu üçlünün tartışılmaz bir konumu vardır. Sevinç'in; “*Teşkilâtta demokrasi yok, merkezi otorite ve merkezi otoriteye mutlak itaat vardır. Lider ne diyorsa ne istiyorsa o olur. Lider ne yapıyorsa doğru olan odur...*” ifadeleri bu birlikteliği açıklar mahiyettedir.¹⁰⁵⁶

¹⁰⁵² Acar, *Türkiye’de Milliyetçi Hareket Düşüncesinin Gençlik Teşkilatlarına Etkisi: Ülkü Ocakları Örneği*, 89.

¹⁰⁵³ Acar, *Türkiye’de Milliyetçi Hareket Düşüncesinin Gençlik Teşkilatlarına Etkisi: Ülkü Ocakları Örneği*, 91-92.

¹⁰⁵⁴ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 273.

¹⁰⁵⁵ Necdet Sevinç, *Ülkücüye Notlar*, 26.

¹⁰⁵⁶ Necdet Sevinç, *Ülkücüye Notlar*, 22.

Ülkü Ocakları ve MHP Gençlik Kolları arasında da zaman zaman ihtilaflar baş gösterebilmekte, çekişmeler yaşanmaktadır. Özellikle 12 Mart sürecinde Ordu'nun sol üzerine ciddi bir şekilde gitmesiyle üniversitelerde bir durulma yaşanmış, Ülkücü öğrenciler de bu ortamda gençlik hareketlerinden sendikal hareketlere kaydırılmaya çalışılmıştır. Sendikal hareketlerde MHP Gençlik Kolları ve Ülkü Ocakları kadroları kısmen de olsa kendi kadrolarını sendikalarda hakim kılmak için mücadeleye girişmiştir. Bu mücadelelerde Genel Başkan Türkeş'in konuya müdahil olduğu, mücadeleye son vermeye çalıştığı da gözlemlenmiştir. Ayrıca Ülkücülerin sol ile mücadelesinin durulmasıyla kendi içlerinde fikri açıdan tartışmalar da yaşanmıştır.¹⁰⁵⁷ Ancak CHP-MSP Koalisyon Hükümetinin çıkardığı 1974 affı ile birçok solcu cezaevinden çıkıp üniversitelere dönünce sola karşı mücadele daha şiddetli bir hal almış ve Ülkücüler arasındaki tartışmalar sönümlenmiştir.

Ülkü Ocakları hazır bir teşkilat olarak diğer siyasi partiler tarafından da kullanılmak istenmiştir. Mesela Muhittin Çolak 1970 yılında AP'nin Hacı Ali Demirel üzerinden iletişim kurarak Salih Dilek ve Muhittin Çolak'ın Ülkü Ocakları tarzında bir gençlik örgütü kurmalarını istediklerinden bahsetmektedir. Önce Hacı Ali Demirel'in okulunu korumadan yola çıkarak bu yönde bir teklifleri olmuş; para, silah ve arabalar tahsis edileceğini, kendi okullarındaki öğrencileri eğiterek işe başlamalarını istediklerini iletmışlerdir.¹⁰⁵⁸

Ülkü Ocakları 1970'li yıllarda daha çok gençlere hitap etmesini aşarak ailelerine de ulaşma isteği, yani büyük kitlelere hitap etme çalışmaları Ülkü Ocaklarının Sosyal Faaliyetler Merkezini açmasına neden olmuştur.¹⁰⁵⁹ Yine gelişme-genişleme bağlamında 1970'lerde Ülkücüler diğer sağ siyasi kuruluşlarla dirsek teması kurmaya, sağda ortak bir cephe oluşturmaya çalışmaktadır. Bu ortamda Adalet Partisi, Güven Partisi gibi sağ partilerin parlamenterlerinin çocukları tercih edilmektedir. Başka araçlarla bu parlamenterlere ulaşmak zorken eğer çocuklarına ulaşılabilir ve meseleler anlatılırsa parlamenterin evinde Ülkü Ocakları konuşulmaya, Ülkücü yaklaşımın o evde gündem olmaya başlayacaktır. Nitekim bu yaklaşım işe yaramış ve bazı bakanlar, milletvekillerinin çocuklarıyla görüşülerek etkilenmiş, çocuklar ebeveynlerini etkilemiş

¹⁰⁵⁷ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 195-197.

¹⁰⁵⁸ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 127-128.

¹⁰⁵⁹ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 239-240.

ve ölkücü gençlerle görüşmeye başlamışlardır. Çolak, Enerji Bakanı ve Devlet Bakanı görevlerinde bulunmuş Refet Sezgin ile bu şekilde ilişki kurmuş ve ofisinde ziyaretindeyken gelen AP'li milletvekillerine sol tehlikeyi, komünistlerin boş durmadığını, ortak hareket etmeleri gerektiği yönünde görüşmelerde bulunmuştur.¹⁰⁶⁰ Aynı yöntemle Çolak, Zeliha Avcı ile kurduğu ilişki sayesinde AP'nin ikinci adamı konumundaki Sabit Osman Avcı ile de ilişki kurmuştur. Avcı, Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneğinin (TÖB-DER) Türkiye genelinde eylemler yapacağını, Ölkü Ocaklarının bu eylemlere karşı koymasını istemektedir. Ancak Muhittin Çolak AP'nin Ölkücülerin arkasında durmasını talep etmektedir. Süleyman Demirel Ölkücülerini öven bir mektup yazarak teminat verir. Böylece Ölkücüler TÖB-DER'e karşı Türkiye'nin her yerinde mücadele etmiştir. Çolak'ın bu noktada Süleyman Demirel'in “*bana milliyetçilerin suç işlediğini söyletemezsiniz*” söylemini bu mektuba referans vererek anımsatması dikkat çekmektedir.¹⁰⁶¹

Kendisi de Ölkü Ocaklı olan Yağmur Tunalı, Ölkü Ocakları mensuplarının profilleri incelendiğinde en belirgin özelliğın orta tabakanın çocukları olduklarını ifade etmektedir. Büyük şehirlerden, yerleşik ailelerden, zengin ve yüksek kültürlü çevrelerden gençler ocaklarda pek yer almamaktadır. Ocaklarda köy ve kasaba havası daha yaygındır ve “*Anadolu rengi hâkimdir*”.¹⁰⁶² Yine Tunalı Ölkücülerin yetiştiği ortamı tarif ederken bu ortamda herkesin okuması gereken eserler var mıydı sorusuna verdiği cevap “ ‘*evet*’ diyebilmek çok kolay değil” şeklindedir. Ölkücüler daha çok aksiyon içerisinde ve faaliyetler çevresinde yetişmektedir. Zaten ölkücünün belli hisleri olması gerekir; Türklüğe sevgi, komünizm karşıtlığı ve biraz da dindarlık. Ölkücüler özellikle 1970 sonrasında önceki nesillerin mesleki ya da genel kültür bilgisi seviyesinin altındadır. Şu ya da bu konuyu iyi bilirden ziyade “*ölkücüler, memleketi, milleti canından çok sever*” ifadesi kullanılmaktadır.¹⁰⁶³ Bunda en büyük sebep çatışma ortamında fiziki mücadelenin uzmanlaşmalara fırsat vermemesidir.

Ölkü Ocakları gençlik hareketlerine hakim olmaya başladıktan sonra özellikle 1970'lerde her şey büyümeye, büyütölmeye ve değeri artmaya başlamıştır. Ancak büyük bir güç olarak yansıyan bu görüntü aslında daralmayı ve sıradanlaşmayı da

¹⁰⁶⁰ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 275-276.

¹⁰⁶¹ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 303-306.

¹⁰⁶² A. Yağmur Tunalı, *Kavga Günleri 1968-1980*, 113.

¹⁰⁶³ A. Yağmur Tunalı, *Kavga Günleri 1968-1980*, 85.

beraberinde getirmiştir. Bu yapı aynı zamanda her türlü zihni faaliyeti de kontrol etmeye başlamıştır. Teşkilatla sorunun yaşandığı yer idarenin başında olanların fikrin, düşüncenin ve prensibin önüne geçmesi, yani şahısların fikirlerden önemli sayılmasıdır. Zaten ortam fiziki kavganın devam ettiği bir ortamdır ve bu ortamda şahıslar önem kazanmıştır. Kurallar şahıslara göre yorumlanır olmuştur. Yani iyi düşüneneler yerine iyi kavga edenler ya da öğle görünenler baş olmuştur. İyi düşüneneler ise bir şekilde gövdenin dışında kalmaya başlamıştır.¹⁰⁶⁴ Yağmur Tunalı'nın kendi deneyimlerinden yola çıkarak verdiği örnekler bu durumu açıklar niteliktedir. Tunalı ve Yüksek Öğretmen Okulundan edebiyata meraklı arkadaşları milliyetçilerin sanat yönünün eksik olduğunun da bilincinde olarak “*Ülkü Pınarı*” isinde bir deri çıkarmaya başlamıştır ve dergi tutmuştur. Ancak dönemin genel anlayışı tutan derginin genel merkez bünyesine alınmasıdır. Bunu üst kademe yöneticiler istemektedir. “*Ülkü Pınarı*” belli bir okuyucu kitlesine ulaşsa da Ülkü Ocaklarının kontrolüne girince batmıştır.¹⁰⁶⁵ Keza Tunalı ve arkadaşları uzun uğraşlar sonucu Çağlar Sanat Tiyatrosu’nu kurup, oyuncu yetiştirip sahneye koymaya başlamıştır. Bu tiyatro yine ülkücülerin oluşturduğu ancak isminde siyasi yönün vurgulanmadığı bir yapıda tasarlanmıştır. Sahneye koyduğu oyunlar milliyetçi oyunlardır. Mesela ilk oyun “*Kürşat*”, ikinci oyun Dış Türklerin Türkiye’ye göç etmesi sürecinde ve sonrasında yaşadıkları sorunları anlatan “*Bir Yabancı*” oyunudur. Milliyetçilerin tek tiyatrosunun ayakta kalması için salonun dolması gerekmektedir. Bu yüzden Ülkü Ocaklarından yardım istenmiştir. Dönemin Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu tiyatronun isminde ülkü, ülkücü ve benzer bir ifade olursa salonun doldurulmasına yardım edeceğini söylemiştir.¹⁰⁶⁶ Merkezde toplama, merkezle birleştirme çabası yine göze çarpmaktadır.

Genişleme ve merkezde birleşme arzusu gerek Ülkü Ocakları gerekse MHP açısından sorunları beraberinde getiren bir duruma sebebiyet vermiştir. Mesela Ahmet Karabacak, 1973 seçimleri öncesinde MHP’ye hiç tanımadıkları yeni isimlerin katıldığını, sağlıksız bir büyüme hareketi başladığını ifade etmektedir. Hatta bu konuda Galip Erdem ile fikir ayrılığına düştüklerini, kendisinin yapıyı sağlam tutarak mümkün olduğunu kadar hızlı büyümeye çalışmalarını gerektiğini savunurken, Erdem’in çok oya ihtiyaç duyulduğundan mümkün mertebe genişlemek gerektiğini savunduğunu ifade

¹⁰⁶⁴ A. Yağmur Tunalı, *Kavga Günleri 1968-1980*, 107

¹⁰⁶⁵ A. Yağmur Tunalı, *Kavga Günleri 1968-1980*, 167.

¹⁰⁶⁶ A. Yağmur Tunalı, *Kavga Günleri 1968-1980*, 196-198.

etmektedir.¹⁰⁶⁷ Bu yaklaşımın sonucunda MHP, 1977 seçimlerinden 16 milletvekili kazanmıştır ancak ülkücü gençler seçilen bazı isimleri ya da partinin üst kademelerine gelen bazı şahsiyetleri milliyetçi olarak görmemektedir. Hatta bazı gençler partiye karşı açık tavır almaktadır. Genel merkeze yakın isimler de yeni katılanları pek tutmasa da merkezin direktiflerine uymak durumunda olduklarından alttan gelen itiraz dalgasına göğüs gerekmektedir. Böylece ülkücü gençler arasında çekişmeler, restleşmeler ve gruplaşmalar oluşmaktadır.¹⁰⁶⁸

Hayati Bice ise meseleye farklı bir açıdan bakmakta, 1970'lerin sonlarına doğru fikri anlamda Parti-Ülkü Ocakları ayırımı olduğunun göze çarptığını ifade etmektedir. *Nizam-ı Alem, Hasret, Genç Arkadaş* gibi dergilerde partilerden bağımsız bir Müslüman dayanışması şeklinde fikirler ileri sürülmektedir. Bu durum MHP içerisindeki “*klasik Türk milliyetçisi, bürokratik milliyetçi isimleri*” rahatsız etmiştir. 12 Eylül yargılamalarında bu durum daha net bir şekilde ortaya çıkmış, bazı partililer, Ülkücülerle aynı eylemlerde bulunmaktan suçlanmasına şiddetle karşı çıkmışlardır.¹⁰⁶⁹

Ülkü Ocakları bağlamında 1960'ların sonu ve 1970'lerin başlarında önemli tartışmalardan birisi “Komando Kampları” meselesidir. Aksiyoner milliyetçiliği temsil eden Ülkü Ocaklarına bağlı kamplar CKMP yöneticilerinin teşvikiyle kurulmuştur. Kamplarda fikri ve bedeni eğitimler verilmektedir. Kamplarındaki eğitimin motivasyonu ise hem komünizmle hem de emperyalizmle mücadeledir.¹⁰⁷⁰ Bu amaçlarla ilk komando kampının Temmuz 1968'de İzmir'de, Ağustos ayında Ankara ve İstanbul'da açıldığı, zamanla Türkiye'nin her bölgesinde kurularak 45 adet kamp açıldığı dile getirilmektedir.¹⁰⁷¹ Bu genel kanının aksine ilk Komando Kampı'nın açılışını GÜT kurucularından Salih Dilek 1967 yılına tarihlendirmektedir. Bu kamp Ankara-Eskişehir yolunun 30. km'sinde Karayollarına ait bir alanda açılmıştır. Kıbrıs sorunun gündemde olduğu bir zamanda MTTB mensubu öğrencilerin gönüllü askerlik için başvuru yaptıktan sonra Kıbrıs'ta gerekirse savaşmak için fikri ve bedeni hazırlık yapmak amacıyla gençlik kampı kurulmuştur. Kampta kullanılacak alanın tahsis edilmesi için Karayolları Genel Müdürlüğüne, kampa katılanların kullanması için

¹⁰⁶⁷ Ahmet B. Karabacak, *Üç Hilâl'in Hikayesi*, 83.

¹⁰⁶⁸ Erol Kılınç, *Damla Damla Yaşadıklarım*, 284-285.

¹⁰⁶⁹ Hayati Bice, *Ülkücü Hareket Üzerine Notlar*, 32.

¹⁰⁷⁰ Ferit Salim Sanlı, *Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nden Milliyetçi Hareket Partisi'ne*, 417-418.

¹⁰⁷¹ Fatih Yaşlı, *Antikomünizm, Ülkücü Hareket, Türkiye: Türkiye ve Soğuk Savaş*, 213-214.

çadırların sağlanması adına da Kızılay'a resmi yazılarla başvuru yapılarak olumlu cevaplar alınmıştır. Kampın açılması gizli tutulmayarak kamuoyuna da duyurulmuştur. Kampta fiziki ve fikri eğitimler yapılmıştır. Kampın ismi Gençlik kampı olsa da basın ve kamuoyunun Komando Kampı ismini kullanmasının ardından bu kamplara Komando Kampı denmeye başlamış, milliyetçi gençler de bu ismi benimsemiştir. 1967'den sonra kurulan kamplar ise daha çok komünizmle mücadele kapsamında düşünülmüştür.¹⁰⁷²

Kampların açıldığı süreçte siyasetçiler ve basın meseleye eğilmiş, kamplarla CKMP'nin bağlantılı olduğu dile getirilmiştir. Özellikle CHP'li siyasetçiler kampları hıyanet şebekeleri, faşist kuruluşlar ve zorbalık hareketleri olarak değerlendirmektedir. CKMP'li siyasetçiler ve milliyetçi basın ise kampları savunmakta, komünizm karşısında milliyetçilerin meşru müdafaası olarak görülmesi gerektiğini ileri sürmektedir. Kampların CKMP ile bağlantısı olmadığı ise sürekli ifade edilen bir durumdur.¹⁰⁷³ Komando Kampları 12 Mart Muhtırası ile işlevini yitirse de komando kavramı Ülkücüleri tanımlamak için kullanılmaya devam etmiştir.¹⁰⁷⁴

Ülkü Ocaklarının kurulduğu dönemden başlayarak 12 Eylül 1980'ne kadar devam eden süreçte yaşanan fikri değişim, başka bir ifadeyle İslami unsurların ön plana çıkarılması da önemli meselelerinden birini oluşturmaktadır. 1960-1980 sürecinde milliyetçilerin genelinde görülen İslami vurgunun artması MHP ve Ülkü Ocakları özelinde daha da belirgin bir durumdur. CKMP, Türkeş ve arkadaşlarının yönetime gelmesinin ardından halkla temas edince Rıza Nur-Atsız çizgisindeki bir milliyetçilik anlayışıyla siyasi sahada başarı sağlayamayacağını fark ederek muhafazakârlaşmaya başlamıştır. Böylece 14'lerden bazı isimler partiden kopmuştur. Kopuşlardan sonra Osmanlı tarihi ve kültürünü ön plana çıkaran Dündar Taşer ve Ahmet Er gibi isimler muhafazakârlaşmada önemli roller üstlenmiştir.¹⁰⁷⁵

MHP 1973 seçimlerinde istediği sonucu alamasa da artık Türkiye'nin her tarafında tanınan ve ilgi çeken bir parti pozisyonuna girmiştir. MHP'nin yayılması partiye katılımları da beraberinde getirmiştir. Ancak ideolojik bakımdan hala bir netlik

¹⁰⁷² Salih Dilek, *Selam Şanlı Mazimize*, 87-89.

¹⁰⁷³ Şanlı, *Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nden Milliyetçi Hareket Partisi'ne*, 419-421; Fatih Yaşlı, *Antikomünizm, Ülkücü Hareket, Türkeş: Türkiye ve Soğuk Savaş*, 212.

¹⁰⁷⁴ Fatih Yaşlı, *Antikomünizm, Ülkücü Hareket, Türkeş: Türkiye ve Soğuk Savaş*, 215.

¹⁰⁷⁵ Ayvazoğlu, "Tanrıdağ'dan Hıra Dağına Uzun İnce Yollar", 574.

yoktur ve farklı bölgelerde farklı yorumlar ileri sürülmektedir. Bu ortamda Seyit Ahmet Arvasi'nin Fikirtepe Öğretmen Okuluna tayin olmasıyla birlikte İstanbul'daki milliyetçiler yakın ilişkiler geliştirmeye başlamıştır. MHP'nin yayın organı “*Hergün*” gazetesinde köşe yazmaya başlamıştır. Böylece İslam'ın Türklüğün ayrılmaz bir parçası olduğu pekiştirilmiştir. 1970'lerin çatışma ortamında milliyetçi gençlerin artık ne için savaştıklarını ifade etmeleri dikkat çekicidir. İdeolojik açıdan ortada bulunan hemen tek eser Türkeş'in küçük çaplı “*Dokuz Işık*”ıdır. Arvasi'nin başında bulunduğu bir kurul bu eseri genişleterek yeniden kaleme almış, Türkeş de yazılanları okuyup bazı noktalarda düzenlemeler yapmıştır. Daha sonra Arvasi üç cilt halinde “*Türk-İslam Ülküsü*” çalışmasını yayımlamıştır. Bu eser “*Dokuz Işık*”ın biraz daha geliştirilmiş bir versiyonudur.¹⁰⁷⁶

1975 sonrasında Ülkü Ocaklarında İslami söylem daha da belirgin bir hal almış, propaganda çalışmalarında temel vurgu İslam'a kaymıştır. Bu dönem, “*Kanımız aksa da zafer İslam'ındır*” sloganının yükseldiği, Necip Fazıl'ın MHP'ye girmesiyle hızlanan tarikatlaşma sürecinin Ülkücülerin otobüslerle Menzil'e taşındığı dönemdir. Ülkü Ocakları-Menzil Tarikatı ilişkilerinde Namık Kemal Zeybek'in çalışmaları önemlidir. Yağmur Tunalı'ya göre Ülkücüler bin yıllık Hanefi-Maturidi gelenekten Şafii-Eş'ari geleneğe kaymaya başlamıştır. Bu noktada Ahmet Yesevi söylemi ve İslam adına konuşma itirazların önünü zaten kesen önemli engellerdir. Tunalı, bu değişimi tarih bilmemeye, milliyetçilik iddiasındaki insanların geçmişlerinden haberdar olmamasına bağlamaktadır.¹⁰⁷⁷ Ali Güngör de Namık Kemal Zeybek başkanlığındaki Eğitimciler Grubu'nun kurulmasından sonra MHP ve Ülkü Ocaklarında ciddi bir kırılma yaşandığını, milliyetçi fikirlere tasavvuf ve tarikat düşüncelerinin eklemlendiğini dile getirmektedir.¹⁰⁷⁸

Namık Kemal Zeybek'in Menzil Tarikatıyla buluşması ve daha sonra tasavvufa yönelmesi, daha sonra kurulacak Eğitimciler Grubundaki faaliyetlerinin altyapısını oluşturması bakımından önem taşımaktadır. Zeybek, 1974 yılı Aralık ayında Torul kaymakamlığından Adıyaman ili Kahta ilçesi kaymakamlığına atanmasından sonra Kahta'da tasavvufu meşgul olan bazı kimseleri tanımasıyla birlikte Tasavvufa ilgi

¹⁰⁷⁶ Ahmet B. Karabacak, *Üç Hilâl'in Hikayesi*, 89-90.

¹⁰⁷⁷ A. Yağmur Tunalı, *Kavga Günleri 1968-1980*, 202-203.

¹⁰⁷⁸ Ali Güngör, *Benim Kavgam*, 49.

duymaya başlamıştır. Kahta'nın eski adı Menzil yeni adı Durak köyündeki tasavvuf ehli ailelerle de görüşmeye bu dönemde başlamıştır. 1975 sonunda ise Bursa'nın Keles ilçesine tayin edilmiş, bir süre sonra Keles'te Ülkü Ocağını kurmuştur. Burada eğitimci olarak, tasavvufun Türk inancındaki yerini anladığı için daha inançlı bir şekilde en çok anlattığı konu tasavvuf olmuştur. Bir süre sonra Bursa'da da bu anlatımlar devam etmiştir.¹⁰⁷⁹

1977 seçimlerinde Bursa'dan aday olup kazamayan Zeybek Ankara'ya Tarım Toprak Reformu Başkanlığına tayin edilmiştir. Bu süreçte Türkeş, Zeybek'e Ülkü Ocaklarının eğitim sorumluluğu görevini vermiş, 30 kişilik bir kadro oluşturmalarını istemiştir. Genel Merkez'in Zeybek'e Ramiz Ongun ve Türkmen Onur'u önermesinin yanı sıra Zeybek de Yılma Durak ve Sami Bal'ı kadroya dahil ederek beş kişilik bir seçim kurulu oluşturmuştur. Bu kurul otuz kişiyi seçmiştir. Eğitilen otuz kişi ülkenin dokuz bölgesine dağılacak ve onlar da gittikleri bölgede eğitim faaliyetleri yürütecektir.¹⁰⁸⁰ Muhittin Çolak'a göre Ramiz Ongun ve Türkmen Onur ekipçilik yaparak kendilerine yakın isimleri gruba aldırarak, daha tecrübeli isimlerden faydalanmak istememişlerdir. Zeybek de Ankara'da yeni olduğu için Genel Merkezin tavsiyelerine uymak durumunda kalmıştır.¹⁰⁸¹

Zeybek, 1977 yazından itibaren oluşturduğu kadro ile Ülkücü Hareket'in eğitim işlerini üzerine alırken izleyeceği yolu şu şekilde ortaya koymuştur.

“1.Ülkümüz: Türk milletini ahlakta, maneviyatta, bilimde, teknikte cihana öncü yapmak. (Tarihteki Türk Cihan Hâkimiyeti Ülküsü Kızılalma'nın uyarlanması.)

2.İdeolojimiz: Türk milletinin değerlerini; dilini, dinini, din anlayışını, kültürünü koruyarak çağdaş uygarlığın üstüne çıkarmayı amaçlayan Türk milliyetçiliği.

3.Doktrinimiz: 9 Işık.

*4.İktisadi Sistem Görüşümüz: Milliyetçi toplumculuk”.*¹⁰⁸²

Türkeş dördüncü maddeyi nasyonal sosyalizm süsü vererek aleyhlerinde kullanıldığını için kendisi yasaklamıştır. Diğer maddeleri kabul etmiştir. Türkeş'in

¹⁰⁷⁹ Namık Kemal Zeybek, *Siyaset Yolu*, 73, 77.

¹⁰⁸⁰ Namık Kemal Zeybek, *Siyaset Yolu*, 78-79; 60'lılardan *Vatan Kurtarma Hikâyeleri*, 252-253.

¹⁰⁸¹ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 363-365.

¹⁰⁸² Namık Kemal Zeybek, *Siyaset Yolu*, 80.

istediği ise eğitimlerde Ahmet Yesevi üzerinde durulması, gençlere Alperenler örneğinin gösterilmesidir. Ahmet Yesevi, İslam tasavvufu ile Türk töresini buluşturan, İslam'ı yaygınlaştıran simge isim olarak görülmektedir. Anadolu'nun ve Balkanların Türkleştirilmesinde Alperenlerin üstlendiği görev bilinen bir gerçektir. Ana eksenini oluşturan bu görüşler ışığında eğitimleri uzman isimler verecektir. Eğitim konusunda Namık Kemal Zeybek, Taha Akyol, Kamil Turan, Esat Güçhan, Enver Altaylı, Ömer Aksu gibi isimler öne çıkmaktadır.¹⁰⁸³

Eğitimciler, Ülkücü gençleri bilgi ve siyasi beceri bakımından yetiştirmek için seçilmiştir. Seçilen kişiler Ankara'da beş ay eğitim aldıktan sonra dokuz bölgeye dağılıp buralarda eğitimlerine devam edecektir. Maaşlarını da “*Hergün*” gazetesinin muhabiri sıfatıyla alacaklardır. Eğitim programı daha çok Zeybek'in kaleminden çıksa da yakınlarının görüşlerini de almıştır. Son merci ise Genel Başkan Türkeş'tir. Mesela tarih konusunda Zeybek Göktürkler Dönemi'ne geniş yer ayırmış ancak Türkeş bu kısmı kısaltarak son iki yüz yıllık dönemin genişletilmesini istemiştir. Bu program dâhilinde bütün Ülkücülerin okuması gereken kitaplar; Osman Turan'ın “*Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi*”, Ziya Nur Aksun'un “*Dündar Taşer'in Büyük Türkiyesi*”, İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun “*Türk'e Doğru*” eseri, Ahmet Hamdi Akseki'nin “*İslam Dini*” ve Alparslan Türkeş'in “*Dokuz Işık*” eserleridir. Ayrıca dönemin hâkim görüşleri için farklı kitapların içerisinde yer aldığı bir liste de bulunmaktadır. Eğitimde ağırlıklı olarak konuşanlar Ömer Aksu, Enver Altaylı ve Taha Akyol'dur. Bazen Nevzat Kösoğlu da konuşmalar yapmaktadır. Ayrıca Türkeş de sık sık konuşmaktadır. Zeybek, eğitim faaliyetleri çerçevesinde beşeri münasebetler, kitle psikolojisi, propaganda, hitabet ve tasavvuf derslerini vermektedir. Eğitim faaliyetlerinde Atsız'ın kitaplarının kullanılması, Galip Erdem gibi Türkeş'in ihtilafı olduğu bazı kimselerin ders vermesi bizzat Türkeş tarafından istenmemiştir.¹⁰⁸⁴

İslami vurguların iyice ön plana çıktığı, Alplık geleneğinin oluşturulmaya çalışıldığı bu dönemde Ülkücü Hareket'te tasavvufun milliyetçiliğin önüne geçmeye başladığı görülmektedir. Çolak ise Eğitimciler Grubunun hem teşkilatlardan sorumlu olması hem de eğitim faaliyetlerinde bulunmasını farklı kulvarlar olarak değerlendirmekte ve bu işi üstlenen Eğitimciler Grubunun tecrübesiz olmaları nedeniyle

¹⁰⁸³ Namık Kemal Zeybek, *Siyaset Yolu*, 80-81.

¹⁰⁸⁴ 60'lılardan *Vatan Kurtarma Hikâyeleri*, 253-254.

başarısızlıkla sonuçlandığını ifade etmektedir. MHP Hükümetten düşünce gümrüklerde çalışanlar Eğitimciler Grubuna alınmıştır. Ayrıca yan kuruluşlar da Eğitimcilerin kontrolüne verilmiştir ancak bu grup kuruluşlara hakim olamamış, çoğu yerde yan kuruluşlar Eğitimcileri yönlendirmiştir. Başarısızlığın temel nedeni kadronun yeterli beceriye sahip olmaması ve iki farklı kulvarın tek çatı altında birleştirilmesi olarak görülmektedir.¹⁰⁸⁵

12 Eylül öncesi milliyetçilerinin çatı örgütü olan ÜOD, dönemin Ankara Valisi Tekin Alp'in ÜOD'nin Dernekler Kanunu'na aykırı davranarak bir siyasi partiyi desteklediği gerekçesiyle 27 Nisan 1978'de Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunmasıyla kapanma sürecine girmiştir. Her ne kadar 3 Mayıs 1978'de Ankara 1. Asliye Ceza Mahkemesinden kapatılmamasına dair karar çıksa da Valiliğin Yargıtay'a başvurması üzerine dava yeniden görülmeye başlamıştır. Yargıtay, Ankara 1. Asliye Ceza Mahkemesinin kararını bozarak 22 Kasım 1978'de ÜOD Genel Başkanı Ali Batman'ın Dernekler Yasası'na aykırı bir şekilde MHP'yi desteklediği gerekçesiyle on ay hapis ve iki bin beş yüz lira para cezası kesilerek ÜOD kapatılmıştır. Genel Merkezin kapatılmasıyla birlikte diğer şubeler de otomatikman kapatılmış sayılmaktadır. Bülent Ecevit'in Başbakan olduğu bu dönemde kararın milliyetçiler tarafından siyasi bir karar olarak yorumlanması dikkat çekmektedir.¹⁰⁸⁶

Ülkücü Gençlik Derneği (ÜGD) 15 Haziran 1977'de Ülkücü Gençler Derneği ismiyle ÜOD'nin kapatılması ihtimaline karşın yedekte tutulmak üzere kurulmuş bir dernektir. Derneğin başkanı Türkeş'in isteğiyle ÜOD Genel Başkanlığından ayrılan Muhsin Yazıcıoğlu'dur. 17 Mayıs 1978 tarihinde ÜOD hakkında dava açıldıktan sonra 25 Mayıs 1978 tarihinde Ülkücü Gençler Derneği kurultayı toplanmış ve ismini Ülkücü Gençlik Derneği olarak değiştirmiştir. Genel Merkez Konya'dan Ankara'ya taşınmıştır. 4-5 Kasım 1978'de Ankara'da düzenlenen kurultayda Yazıcıoğlu Genel Başkanlık görevini Şefkat Çetin'e devretmiştir. Şefkat Çetin'den sonra bu görevi Hasan Çağlayan üstlense de 12 Eylül öncesi 19 ilde ilan edilen sıkıyönetim nedeniyle çalışmalarını

¹⁰⁸⁵ Muhittin Çolak, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin*, 367-369.

¹⁰⁸⁶ Metin Turhan, *Ülkü Ocakları 1960-1980*, 896; Hasan Acar, *Türkiye'de Milliyetçi Hareket Düşüncesinin Gençlik Teşkilatlarına Etkisi: Ülkü Ocakları Örneği*, 93-94.

sürdürememiştir. Bu şartlarda ÜGD Genel Merkezini tekrar Konya'ya taşımıştır. ÜGD 569 şube açabilmiştir.¹⁰⁸⁷

Ülkü Yolu Derneği (ÜYD) ÜGD ile aynı düşünceyle yani yedekte tutulmak üzere kurulmuş bir dernektir. ÜGD'nin kapatılması ihtimaline karşın Ulu Ülkü Derneği adıyla Nevşehir'de kurulan dernek 2 Mart 1980'de yapılan kurultayda Ülkü Yolu Derneği ismini almıştır. Bu isim Türkeş'in üçüncü yol söylemine dayanılarak benimsenmiştir. ÜYD'nin tek Genel Başkanı Yaşar Yıldırım'dır. Sıkıyönetim nedeniyle Genel Merkez Nevşehir'den Ankara'ya alınamamıştır.¹⁰⁸⁸

¹⁰⁸⁷ Metin Turhan, *Ülkü Ocakları 1960-1980*, 897; Hasan Acar, *Türkiye'de Milliyetçi Hareket Düşüncesinin Gençlik Teşkilatlarına Etkisi: Ülkü Ocakları Örneği*, 94.

¹⁰⁸⁸ Metin Turhan, *Ülkü Ocakları 1960-1980*, 1025; Hasan Acar, *Türkiye'de Milliyetçi Hareket Düşüncesinin Gençlik Teşkilatlarına Etkisi: Ülkü Ocakları Örneği*, 95-96.

SONUÇ

Türkiye’de 1960-1980 sürecinde milliyetçi düşünce daha çok kültürel bakımdan Batılılaşma, siyasi bakımdan sol ve komünizme reaksiyon göstermiş ve eleştiriler getirmiştir. Milliyetçiler açısından kültür; tarih, dil, din, edebiyat, folklor, sanat, mimari gibi bir milleti millet yapan tüm değerleri kapsayan çatı olarak görülmektedir. Bu nedenle kültür her şeyden sağlam tutulmalı, yozlaşmaması için ciddi bir şekilde korunmalıdır. Bu dönemde milliyetçiler, Tanzimat ile başlayan ve 1970’li yıllara kadar süren çağdaşlaşma hareketini bir bütün olarak görmüş ve bu hareketi yanlış Batılılaşma olarak değerlendirmiştir. Bu nedenle Türk’ü Türk yapan değerlere zarar verildiği, milleti yozlaştırdığı ve milletin kendine güvenini kaybettirerek Batıyı taklit emesine neden olduğu ileri sürülmüştür. Oysa milliyetçilerin nazarında Türk milleti tarihine bakarak ne kadar şanlı günleri geride bıraktığını, dünyaya nizam verdiğini hatırlamalıdır. Özgüvenin kaynağı tarihtedir. Keza milliyetçiler için dil konusunda da yanlış Batılılaşmanın etkileri görülmektedir. Dilde sadeleşme çalışmaları başlangıçta olumlu sonuçlar verirken, özellikle Batılılaşmanın en yüksek olduğu dönemlerde tasfiyeciliğe dönüşmüştür. Bu da milletin geçmişiyle olan bağlarının kopmasına neden olmuştur. Türk milliyetçileri bu anlayışa son vererek öze dönmeli, milleti kendi kökleriyle buluşturmalı ve buradan hareketle bir medeniyet davası ortaya koymalıdır. Milliyetçiler bu görüşleriyle muhafazakâr/korumacı yönlerini ön plana çıkarmaktadır.

İncelenen dönemde Türk milliyetçiliği düşüncesinin belirgin özelliklerinden biri de İslami vurgunun oldukça güçlü bir duruma olmasıdır. Aslında Türk milliyetçiliği içerisinde Atatürk Dönemi’ndeki seküler devlet milliyetçiliği dışarda bırakılırsa, İslami vurgu her zaman bulunmuştur. Ancak 1945’ten başlayarak İslami hassasiyet daha güçlü bir hale gelmiş, 1960’lardan sonra Türk ile Müslüman eşit düzeyde önemli kavramlar olarak görülmeye başlamıştır. Bunda şüphesiz komünizmin tehlike olarak görülmesi ve bu tehlikeye karşı en güçlü silahın dinle tahkim edilmiş bir milliyetçilik anlayışının olacağı düşüncesi önemli bir etkidir. Türklük ve İslam’ın birlikte ifade edilmesi milliyetçi düşünürler tarafından tarih araçsallaştırılarak temellendirilmiş, Türklerin en güçlü olduğu dönemler dine ve milliyetçiliğe en fazla önem verilen değerler olduğu anlatısıyla mevcut siyasi koşullara uygun düşünce zemini hazırlanmıştır. Milliyetçiliğin maddecilik karşısında maneviyata yüklediği önem İslam ile doldurulmuştur. Yine iç

savaşın eşiğine gelindiği, sokak çatışmalarıyla ölümlerin yaşandığı bir ortamda İslami yönlerin ağırlık kazanması da önemli bir nedendir. Düşünürler tarafından sürekli gündemde tutulan ve teşvik edilen bu birliktelik Türk-İslam Sentezi veya Türk-İslam Ülküsü olarak 1970’li yıllara damgasını vurmuştur. Öyle ki milliyetçi gençlerin sloganları dahi “Tanrı Türk’ü korusun”dan “Kanımız aksa da zafer İslam’ındır” söylemlerine geçmiştir.

Türk milliyetçiliğinin önemli bir yönü olan Turancılık ise incelenen periyotta 1960 öncesindeki dönem kadar gündemde tutulan bir konu olmamıştır. 1960’tan sonraki dönemde milliyetçi düşüncede uzak hedeflerin yerini yakın gelecek almış ve milliyetçilerin gündemini Türkiye’nin iç meseleleri daha çok meşgul etmiştir. Öte yandan sol ile girilen mücadele ile meşgul olduğu için bütün enerji bu noktada toplanmıştır. Dış Türklere dönük fikirlerde ise 1960’lı ve 1970’li yılların sıcak konusu olan Kıbrıs Meselesi önemli bir yer tutmaktadır. Yine Kıbrıs kadar önemli diğer bir konu Kerkük Türklerinin durumudur. Zira Kerkük Turan’a açılan kapı olarak değerlendirilmektedir. Türkiye dışındaki Türklerin büyük çoğunluğu Sovyetler Birliği egemenliğinde yaşamaktadır. Türkistan Türkleri olarak adlandırılan bu Türklerin bağımsızlıklarını kazanmaları için uluslararası kamuoyunda esir Türklerin de gündeme getirilmesi istenmiştir. Keza Balkanlarda, özellikle Yunanistan’da yaşayan Türklerin durumu da milliyetçi matbuatta sürekli gündemde tutulmuştur. İncelenen dönemdeki milliyetçilerin Dış Türklere karşı bu tutumu bir önceki kuşak ile arasındaki farkı göstermektedir. Önceki kuşağın milliyetçiliği aktüel siyasetle pek ilgilenmeyen, daha çok tarihe ya da uzak geleceğe seslenen bir yapıdadır. 1960 sonrası kuşak ise aktüel siyasetle iç içedir. MHP kanalıyla siyasi faaliyetlerde bulunması ve Türkiye’nin çeşitli sorunlarına politik tezlerle çözüm üretilmeye çalışılması Türkiye’yi öncelermelerine neden olmuştur. Ancak yine de Turan söylemi tamamen ortadan kalkmış değildir. Mevcut durumun Türkiye dışındaki Türklerle siyasi ya da askeri bağlar kurmasını engellemesi nedeniyle esir Türklerle kültürler ilişkilerin kurularak Türklüklerinin muhafaza edilmesine dönük faaliyetler yürütölmek istenmiştir. Bu bakımdan milliyetçi kuruluşlar Türkiye’ye gelen Dış Türklere yardım etmiş, dernek kurmalarında teşvikçi olmuş ya da kendi derneklerin içinde barınmalarına izin vermişlerdir.

Milliyetçilerin 1960 sonrası dönemde diğer fikir akımlarıyla ilişkileri ise iki kısma ayrılmaktadır. Atatürkçölük ve İslamcılık zaman zaman eleştirilse de milliyetçiler için

yakın görülen fikir hareketleridir. Atatürkçülük, milliyetçilik olarak görülmektedir. Farklı fikir akımlarının, özellikle sol fikirlerin Atatürkçülüğe sahip çıkması kabul edilememektedir. Milliyetçilere göre Atatürkçülük sürekli istismar edilmektedir. Hemen her fikir hareketi Atatürkçülüğün arkasına saklanarak kendisini dokunulmaz kılmaya çalışmaktadır. Bu noktada milliyetçiler Atatürk'ün milliyetçi yönlerini ön plana çıkararak Atatürk'ün milliyetçi olduğunu ispatlamaya çalışmaktadır. Hatta Atatürk'ün mevcut milliyetçilerden daha milliyetçi olduğu, antropoloji gibi bir bilimle dahi milliyetçilik yaptığı ifade edilebilmektedir. Öte yandan milliyetçiler Atatürk Dönemi'ni Atatürk'ten sonraki dönemlerden kesin çizgilerle ayırmakta ve bu dönemi benimsemektedirler. Milliyetçilere göre gerçek Atatürkçüler milliyetçilerdir.

Milliyetçilerin Türkiye için tehlike olarak gördüğü fikirler ise sosyalizm, komünizm ve Kürtçülüktür. Sosyalizm ve komünizm bir önceki kuşaktan milliyetçiler için de tehlike olarak görülmüş, dikkatler bu fikirler üzerinde yoğunlaşmıştır. Aslında sosyalizm, komünizm kadar tehlikeli görülmemektedir. Keza sosyalizmin makul tarafları bulunan bir fikir hareketi olduğu kabul edilmektedir. Ancak bu durum Avrupa'daki sosyalizm için geçerlidir. Sovyetler Birliğinde bulunan sosyalizm, komünizmin öncüsü, ilk adımı olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'deki sosyalizm de bunun aynısıdır. Milliyetçilere göre komünizm propagandasının olumsuz sonuçlar alacağı yerde sosyalizm perdesi altında komünist faaliyetler yürütülmektedir. Komünizm ise Türklüğün en büyük düşmanı olarak görülmektedir. Çünkü komünizm tarihi düşman Rusya'nın yayılma ideolojisinden başka bir şey değildir. Türklük için her olumsuz durumun altında komünizm aranmaktadır. Milliyetçilere göre bu iki olumsuz fikre 1960'larda bir de Kürtçülük eklenmiştir. 1960'ların daha ilk yıllarında sınır ihlalleri ve kaçakçılıkla dikkatlerin bu yöne kayması 1960'ların ortasında "Doğu Sorunu" söyleminden "Kürtçülük Sorunu"na genişlemiştir. Bunda özellikle Irak'taki Barzani aşiretinin faaliyetleri ve Rusya'dan destek alması, Türkiye'de de TİP'in Kürtçülerle birlikte mitingler yaparak siyasette yakınlık kurlmaları etkili olmuştur. Bu sorunun yakın gelecekte Türkiye'nin en önemli meselesi olacağı sürekli dile getirilmiştir. Dikkat çeken bir husus da Kürtlerin Türk ve Oğuz kökenli olduğu, Türkiye'de karışıklık çıkarmak isteyenlerin bu meseleyi kaşındığı söylemidir. Bu noktada milliyetçiler devletle aynı yaklaşıma sahiptir. Fark ise milliyetçilerin meseleyi daha yüksek sesle dile getirmeleridir.

1960'lı yıllarda milliyetçi gruplar ve kuruluşlar sürekli iç içe olsa da tek bir merkeze bağlı kalmayıp bağımsız hareket edebilmişlerdir. Bir milliyetçi kuruluşun üyesi diğer bir kuruluşa da üye olabilmekte, böylece farklı kuruluşları ayakta tutabilmektedirler. Ancak milliyetçiliğin partileşme sürecinden sonra özellikle Ülkü Ocakları'nın kurulmasıyla birlikte farklı milliyetçi grupların dağınık bir şekilde faaliyet yürütmesi MHP kanadından hoş görülmemiştir. Aynı yaklaşım milliyetçi dergiler için de geçerlidir. MHP veya Ülkü Ocakları'nın kontrolü dışındaki dergiler bir şekilde ya Ülkü Ocakları'nın kontrolüne girmiş ya da kapanmak durumunda kalmıştır. Milliyetçilerin tek çatı altında toplanmaya çalışıldığı asıl dönem 1975 ve sonrası olmuştur. Zaten bu tarihten sonra farklı bir milliyetçi kuruluş göze çarpmamaktadır. Milliyetçilik eşittir Ülkücülük anlayışı bu gelişmenin sonucudur. Tek bir merkezde birleşme çeşitliliği ortadan kaldırmış, milliyetçi düşüncenin büyük oranda tek tip haline gelmesine neden olmuştur.

KAYNAKÇA**ARŞİVLER**

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhurbaşkanlığı
Arşivi

RESMÎ YAYINLAR

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi

Millet Meclisi Tutanak Dergisi

DERGİLER

Bozkurt

Büyük Türkeli

Büyük Türkiye'ye Hasret

Defne

Devlet

Düşünen Adam

Fedai

Genç Arkadaş

Hasret

Milli Eğitim ve Kültür

Milli Hareket

Milli Işık

Milli Yol

Ocak

Orkun

Önasya

Ötüken

Toprak

Töre

Türk Kültürü

Türk Yolu

Türkiye Ülkücü Gençlik Dergisi

Ülkü Ocağı

Yiğit Köylüm

TELİF ESERLER ve HATIRALAR

60'lılardan Vatan Kurtarma Hikâyeleri, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2014.

Aksun, Ziya Nur, *Dündar Taşer'in Büyük Türkiye (Osmanlı Devlet Anlayışı)* (15. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2019.

Anadol, Cemal, *Alparslan Türkeş, MHP ve Bozkurtlar: Olaylar, Belgeler, Hatıralar*, Kamer Yayınları, İstanbul, 1995.

Aslan, Asım, *Sömürülen Atatürk ve Atatürkçülük* (23. Baskı), Şafak Matbaacılık, Ankara 1995.

Atsız, *Turancılık, Milli Değerler ve Gençlik* (5. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2014.

Ayvazoğlu, Beşir, *Tanrıdağı'ndan Hıra Dağına: Milliyetçilik ve Muhafazakârlık Üzerine Yazılar* (3. Baskı), Kapı Yayınları, İstanbul 2013.

Bice, Hayati, *Ülkücü Hareket Üzerine Notlar* (4. Baskı), Önder Yayıncılık, Ankara 2019.

Bora, Tanıl, *Cereyanlar: Türkiye'de Siyasî İdeolojiler* (2. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul 2007.

Cinisli, Rasim, *Bir Devrin Hafızası* (3. Baskı), Doğan Kitap, İstanbul 2017.

Çakır, Osman, *Adı Devlet Olsun-Devletli Yıllar: Türk Milliyetçiliği Tarihinde Haftalık Bir Gazetenin On Yıllık Hayat Hikâyesi (1969-1979)*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2022.

- Çakır, Osman, *Nevzat Kösoğlu ile Söyleşiler: Hatıralar Yahut Bir Vatan Kurtarma Hikayesi* (2. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2010.
- Çalık, Mustafa, *MHP Hareketi: Kaynakları ve Gelişimi 1965-1980*, Cedit Neşriyat, Ankara, 1995.
- Çay, Abdulhalûk, *1960'lerden 2000'lere Türkçü Düşünce*, İleri Yayınları, İstanbul 2016.
- Çolak, Muhittin, *Her Şey Milliyetçi Türkiye İçin* (2. Baskı), Kripto Yayınları, Ankara 2018.
- Darendelioğlu, İlhan Egemen (haz.), *Türk Milliyetçilerinin Kalemile Atatürk*, Toprak Dergisi Yayınları, İstanbul 1961.
- Deliorman, Altan, *Tanıdığım Atsız*, Boğaziçi Yayınevi, İstanbul, 1978.
- Dilek, Salih, *Selam Şanlı Mazimize*, Panama Yayınları, Yay. Haz. Ahmet Yavuz Yetim, Ankara 2024.
- Ercilasun, Ahmet Bican, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi* (2. Baskı), Panama Yayınları, Ankara 2019.
- Ercilasun, Ahmet Bican, *Atsız: Türkçülüğün Mistik Önderi* (2. Baskı), Panama Yayınları, Ankara, 2019.
- Erdem, Ali Naili, *Siyasetin Yollarında*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2004.
- Erdem, Galip, *Ülkücünün Çilesi* (5. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2012.
- Erer, Tekin, *Hayatımdan Esintiler*, Boğaziçi yayınları, İstanbul 1994.
- Ergin, Muharrem, *Milliyetçiler Korkmayınız Birleşiniz*, Ekonomik ve Sosyal Yayıncılık, Ankara 1976.
- Ergin, Muharrem, *Türkiye'nin Bugünkü Meseleleri* (2. Baskı), Güryay Matbaacılık, İstanbul 1975,
- Fahri, Hasan, *Atatürk Bir Anti-komünistti*, Su Yayınları, İstanbul 1978.
- Grigoriadis, Ioannis N., *Kutsal Sentez: Yunan ve Türk Milliyetçiliğine Dini Aşılamak*, Çev. İdil Çetin, Koç üniversitesi Yayınları, İstanbul 2014.
- Güngör, Ali, *Benim Kavgam*, TKM Yayınları, Ankara 2012.

- Güngör, Erol, *Dünden Bugünden Tarih-Kültür-Milliyetçilik* (6. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 1993.
- Güngör, Erol, *Kültür Değişimleri ve Milliyetçilik* (17. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2011.
- Güngör, Erol, *Sosyal Meseleler ve Aydınlar* (7. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2011.
- Güngör, Erol, *Türk Kültürü ve Milliyetçilik* (19. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2009.
- Kaçmazoğlu, H. Bayram, *27 Mayıs'tan 12 Mart'a Türkiye'de Siyasal Fikir Hareketleri* (3. Baskı), Doğu Kitabevi, İstanbul 2013.
- Karabacak, Ahmet B., *Üç Hilâl'in Hikayesi*, Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul 2011,
- Kılınç, Erol, *Damla Damla Yaşadıklarım* (2. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2012.
- Kırımoğlu, Cezmi, *Milli Eğitimde Haçlı Seferleri 1-2*, Töre-Devlet Yayınevi, Ankara 1975.
- Kösoğlu, Nevzat, *Dündar Taşer* (3. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2015.
- Neziroğlu, İrfan, Yılmaz, Tuncer (Haz.), *Hükümetler, Programları ve Genel Kurul Görüşmeleri*, Cilt: 4 (27 Ekim 1965-26 Mart 1971), Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2013.
- Okan, Acar, *İsmi Lazım Değil: Hatırladıklarım-Kırkambar*, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2015.
- Okutan, M. Çağatay, *Bozkurt'tan Kur'an'a Millî Türk Talebe Birliği (MTTB) 1916-1980*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2004.
- Örnek, Cangül, *Türkiye'nin Soğuk Savaş Düşünce Hayatı: Antikomünizm ve Amerikan Etkisi*, Can Sanat Yayınları, İstanbul 2015.
- Özkırımlı, Umut, *Milliyetçilik Kuramları Eleştirel Bir Bakış* (3. Baskı), Doğu Batı Yayınları, Ankara 2009.
- Schwarz, Fred, *Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?*, Türkiye Ticaret Odaları Birliği, Ankara 1962.
- Sefercioğlu, Necmeddin, *Çiftçioğlu Nejdettin Sançar Hayatı ve Eserleri*, Türk Ocakları Ankara Şubesi Yayınları, Ankara 2006.

- Sefercioğlu, Necmeddin, *Tanıdığım Ünlü Türkçüler* (Genişletilmiş 2. Baskı), Altınordu Yayınları, Ankara 2017.
- Sevinç, Necdet, *Ülkücüye Notlar* (2. Baskı), Dede Korkut Yayınları, İstanbul 1975.
- Taşkın, Yüksel, *Anti-Komünizmden Küreselleşme Karşıtlığına Milliyetçi Muhafazakar Entelijansiya* (4. Baskı), İletişim Yayınları, İstanbul 2019.
- Tunalı, A. Yağmur, *Kavga Günleri 1968-1980* (2. Baskı), Bilge Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul 2014.
- Turan, Osman, *Türkiye’de Manevi Buhran Din ve Laiklik* (2. Baskı), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2011.
- Turgut, Mehmet, *Siyasetten Portreler*, 2. Baskı, Doğan Kitap, İstanbul, 2001.
- Turhan, Metin, *Ülkücü Ocakları 1960-1980*, Panama Yayıncılık Ankara 2016.
- Türkeş, Alparslan, *Dokuz Işık* (4. Baskı), Sulhi Garan Matbaası KOLL. ŞTİ., İstanbul 1967.
- Yamantürk, İdris, *Türk Milletine Borcumu Var: Bir Cumhuriyet Çocuğunun Hayat Hikâyesi* (2. Baskı), Osman Çakır (Haz), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2017.
- Yaşlı, Fatih, *Antikomünizm, Ülkücü Hareket, Türkeş: Türkiye ve Soğuk Savaş* (4. Baskı), Yordam Kitap, İstanbul 2022.
- Zeybek, Namık Kemal, *İnançlar, Ülküler, İlkeler, Görüşler ile Gerçekler Dünyasında Siyaset Yolu*, Doğan Kitap, İstanbul 2014.

MAKALELER

- “14 Temmuz 1959’da Yapılan Kerkük Katliamı”, *Millî Yol*, 1(25), 20 Temmuz 1962, 9-10.
- “80 Milyon Esir Türk Ne Zaman Azat Edilecek”, *Devlet*, 121, 26 Temmuz 1971, 4-5.
- “Aclan Sayılğan Komünizmi Anlatıyor”, Röportajı Yapan: Yavuz Bülent Bakiler, *Orkun*, 20, Eylül 1963, 5-7.
- “Adana’da Esir Milletler Haftası Kutlandı”, *Orkun*, 1(7), Ağustos 1962, 27
- “Amerika’da Komünistliğe Karşı Kuvvetler: 1 Meclis Tahkikat Komisyonu”, *Millî Yol*, 1(36), 5 Ekim 1962, 8-10.

- “Atatürk İlkeleri!”, *Orkun*, 2 (18), 15 Temmuz 1963, 16.
- “Atatürk Sayımız Hakkında”, *Millî Yol*, 1 (41), 9 Kasım 1962, 3.
- “Atatürk’ün Milliyetçilik Cephesi”, *Orkun*, 2 (22), 30 Kasım 1963, 1-3.
- “Birleşik Amerika’da Sağcılık Hareketleri”, *Millî Yol*, 1(22), 29 Haziran 1962, 8-10.
- “Bu Yılki Ertuğrul Gazi İhtifali”, *Millî Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 10-11.
- “C.K.M.P İstanbul İl Kongresi”, *Millî Hareket*, 14, 2 Eylül 1967, 13.
- “Casusluk ve Sabotaj”, *Millî Yol*, 1(35), 28 Eylül 1962, 8-10.
- “Çeşitli Konular Üzerine Atsız’ın Görüşleri”, *Orkun*, 1 (2), Mart 1962, 16-17.
- “Devleti Yaşatma Mücadelesi”, *Devlet*, 200, 3 Eylül 1972, 1.
- “Dış Türkler”, *Fedaî*, 2 (13-14), Ağustos-Eylül 1964, 2.
- “Din Tüccarlarının Son Marifetleri”, *Ötüken*, 70, Ekim 1969, 7.
- “Dr. Edige’nin Basın Toplantısı”, *Büyük Türkeli*, 1(4), 25 Haziran 1962, 14.
- “Eğitim Yapımız”, *Devlet*, 1(7), 19 Mayıs 1969, 12.
- “Eski Harfler ve Türk Kültürü Meselesi”, *Ötüken*, 121, Ocak 1974, 15-16.
- “II. Abdülhamidin Ölümü”, *Orkun*, 1 (1), Şubat 1962, 28.
- “Irak Sınırından Tecavüz”, *Millî Yol*, 1(30), 24 Ağustos 1962, 3.
- “Irak’ta Türk Bölgeleri”, *Millî Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 9.
- “İrkçılık (!)”, *Millî Yol*, 1 (30), 24 Ağustos 1962, 11-12.
- “İdareciler Devletin Yıkılışına Seyirci Kalmaktadır”, *Genç Arkadaş*, 1 (10), 17 Aralık 1977, 11.
- “İdealist İnsanın Türk-İslam Davası”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 31, Nisan 1978, 6-7.
- “İnönü ve İrkçılık”, *Millî Yol*, 1 (36), 5 Ekim 1962, 3-6.
- “İnsanlar Neden Komünist Olurlar”, *Millî Yol*, 1(24), 13 Temmuz 1962, 8-10.
- “İstanbul Gençlik Kolu Kuruldu”, *Millî Yol*, 1(35), 28 Eylül 1962, 13-14.
- “İşbirlikçi Solcularla Kürtçülerin Faaliyeti Dikkatten Kaçmamalı”, *Millî Işık*, 44, Aralık 1970, 3.

- “İzmir Türk Ocağının Halka Açık Bildirisi”, *Büyük Türkeli*, 1(6-7), 25 Eylül 1962, 20.
- “Kerkük Katliamından Sonra”, *Millî Hareket*, 13, 1 Ağustos 1967, 6.
- “Kerkükte Yine Türkler Öldürüldü”, *Millî Yol*, 1(5), 23 Şubat 1962, 8-11.
- “Kıbrıs İşindeki Gerçek”, *Millî Yol*, 1(11), 6 Nisan 1962, 8-10.
- “Kıbrıs Müdahalesiyle Turancılık Fiili Safhasını Yaşadı”, *Devlet*, 254, 16 Eylül 1974, 12.
- “Kıbrıs ve Türkes”, *Millî Hareket*, 10, 3 Mayıs 1967, 5-6.
- “Kızıllar Sendika ve Derneklerin İdaresini Nasıl Ele Geçiriyorlar?”, *Millî Yol*, 1(9), 17 Ağustos 1962, 8-11.
- “Komünist Tasfiye Meselesi”, *Orkun*, 2(18), 15 Temmuz 1963, 6.
- “Komünistler İçin Millet Mahkemeleri Kurulsun”, *Millî Yol*, 1(4), 16 Şubat 1962, 1.
- “Komünistlerin Yer Altı Çalışmaları”, *Millî Yol*, 1(30), 24 Ağustos 1962, 8-11.
- “Köy Enstitüleri: Ankara’daki Açık Oturum”, *Millî Yol*, 1(1), 26 Ocak 1962, 12-15.
- “Kurmanç ve Zazalar Türktürler I”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 7-8, Ekim-Kasım 1975, 9.
- “Kültür Emperyalizmi”, *Hasret*, 3, Mart 1975, 1, 10.
- “Kürtçü Komünist İşbirliği”, *Millî Hareket*, 45, Nisan 1970, 3.
- “Kürtçülük”, *Serdengeçti*, 3 (8), Ekim 1949, 13.
- “Lozan Anlaşması İhlâl Ediliyor”, *Bozkurt*, 2, Kasım 1972, 7.
- “Maarif Bakanını İkaz Ediyoruz”, *Millî Yol*, 1(12), 13 Nisan 1962, 12.
- “Macar Şahlanması”, *Millî Yol*, 1(40), 2 Kasım 1962, 8-11.
- “Malazgirt ve Türk Tarih Kurumu”, *Devlet*, 127, 6 Eylül 1971, 2.
- “Mecliste Zehirli Bir Hücum”, *Millî Yol*, 1(35), 28 Eylül 1962, 3.
- “MHP Genel Sekreteri Osman Albayrak: Parti Menfaatini Feda Edemeyenler Milliyetçilik Nutukları Ataktan Geri Kalmıyorlar”, *Devlet*, 306, 15 Eylül 1975, 12.

- “MHP: Tarihimize Bağlı Milliyetçi Bir Nesil Yetiştirilmesi, Millî Varlığımızın Baş Şartıdır”, *Devlet*, 200, 3 Eylül 1973, 9.
- “Millî Devlet ve Demokratik Rejim Tartışmaları”, *Töre*, 7, Aralık 1971, 4
- “Millî Eğitim Bakanı İlhami Ertem’in Millî Işık’a Özel Beyanâtı”, *Millî Işık*, 23, Mart 1969, 8-9.
- “Milliyetçi Atatürk”, *Toprak*, 23, Kasım 1963, 12.
- “Milliyetçiler Teşkilatlanıyor”, *Millî Yol*, 1(16), 11 Mayıs 1962, 3.
- “Milliyetçiler Teşkilatlanıyor”, *Millî Yol*, 1(17), 25 Mayıs 1962, 8-9.
- “Nurculuk Meselesi: 2”, *Millî Yol*, 1(44), 30 Kasım 1962, 8
- “Nurculuk Meselesi”, *Millî Yol*, 1(43), 23 Kasım 1962, 8-11
- “Nümayişlerde Kızılıların Gizli Rolü”, *Millî Yol*, 1(27), 3 Ağustos 1962, 8-11.
- “Önce Devlette Birlik”, *Devlet*, 244, 8 Temmuz 1974, 1.
- “Önce İman ve Ahlâk”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 2 (25), 15 Mayıs 1977, 3.
- “Önemli Bir Bildiri”, *Millî Yol*, 1(24), 13 Temmuz 1962, 10-11.
- “Patrikhane: Devlet İçinde Devlet mi?”, *Millî Yol*, 1(8), 16 Mart 1962, 8.
- “Rauf Denктаş Tutuklandı”, *Millî Hareket*, 16, 14 Kasım 1967, 2.
- “Tarih Tekerrür mü Ediyor”, *Devlet*, 87, 30 Kasım 1970, 12-11.
- “Tonguç ve Fotoğraf Makinesi”, *Millî Yol*, 1(12), 13 Nisan 1962, 14-15.
- “Turancılık Görüşüne Karşı Olanlar Kıbrıs Peşinde”, *Devlet*, 249, 12 Ağustos 1974, 5.
- “Türk Milleti ve Atatürk’e İhanet”, *Töre*, 3 (33), Kasım 1971, 3.
- “Türk Ocağı”, *Toprak*, 72, Kasım 1960, 9.
- “Türk Tarihi ve Ülkücü Hareket”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 32, 18 Mayıs 1978, 12-13.
- “Türkçüler Derneği İstanbul Gençlik Kolu Çalışma Programı”, *Millî Yol*, 1(35), 28 Eylül 1962, 14.
- “Türkçüler Derneği İstanbul Gençlik Kolu Kurmak Üzere”, *Millî Yol*, 1(24), 13 Temmuz 1962, 14.

- “Türkçüler Derneği Nasıl Kuruldu”, *Millî Yol*, 1(34), 21 Eylül 1962, 8-9.
- “Türkçüler Derneği Tüzüğü”, *Millî Yol*, 1(34), 21 Eylül 1962, 11-14.
- “Türkçüler Derneği Tüzük Tasarısı”, *Millî Yol*, 1(18), 1 Haziran 1962, 13.
- “Türkçüler Derneği Tüzük Tasarısı”, *Millî Yol*, 1(19), 8 Haziran 1962, 14-15.
- “Türkçüler Derneği Tüzük Taslağı”, *Millî Yol*, 1(20), 15 Haziran 1962, 14-15.
- “Türkeş: Milliyetçi Güçleri Birlik Olmaya Davet Ediyorum”, *Devlet*, 262, 11 Kasım 1974, 12.
- “Türkistanda İmha”, *Millî Yol*, 1(2), 2 Şubat 1962, 13.
- “Ülkücüleri Kâfir İlân Edenlere: Müslümanı Tekfir Etmek Cinayet Değil mi?”, *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 38, 8 Mart 1979, 7.
- “Veli Kayyum Han'ın Dedikleri”, *Millî Yol*, 1(19), 8 Haziran 1962, 6- 7.
- “Yolumuz”, *Fedai*, 1(1), Ağustos 1963, 2.
- Adıgüzel Niyazi, “Aleviler ve Partiler”, *Millî Hareket*, 1(8), 10 Mart 1967, 13.
- Adıgüzel, Niyazi, “Gençliğin Durumu”, *Millî Hareket*, 10, 3 Mayıs 1967, 9.
- Adiloğlu, Mehmet, “Devletin Güçlü Olması Millî Olmasına Bağlıdır”, *Büyük Türkiye'ye Hasret*, 1, Nisan 1975, 1.
- Akar, Mehmet, “Türk Musikisini Sömüren Masonlar”, *Millî Hareket*, 1, 1 Kasım 1966, 17.
- Akgün Birol, Çalış, Şaban H., “Türk Milliyetçiliğinin Terkibinde İslamcı Doz”, *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), 4, Milliyetçilik, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 584-600.
- Akın, Rıfkı, “Marksistlerin Din hakkındaki Görüşleri”, *Devlet*, 9(424), 13 Aralık 1977, 6-7, 11.
- Akman, Ayhan, “Milliyetçilik Kuramında Etnik/Sivil Milliyetçilik Karşıtlığı”, *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), 4 Milliyetçilik, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 81-90.
- Aksoy, Alper, “Ülkü ve Sanat”, *Devlet*, 364, 25 Ekim 1976, 8.

- Aksoy, Yaşar, “Millî Ülkü ve Savaşımız”, *Türk Yolu*, 1 (2), 14 Şubat 1969, 13.
- Aksoyalp, Süleyman, “Millî Dil Şuuru”, *Millî Yol*, 1(7), 6 Mart 1962, 2.
- Aksoyalp, Süleyman, “Türkçe’nin Gelişmesi”, *Orkun*, 1(7), Ağustos 1962, 21-22.
- Aksungur, İsmail, “Kimi, Neyi Neden Ne Zamana Kadar Bekleyeceğiz?”, *Millî Yol*, 1(9), 17 Ağustos 1962, 14.
- Alkan, A. Turan, “Dilde, Fikirde, İşte Birlik”, *Pusat*, 9, Şubat 1977, 31-32.
- Alkan, Ahmet Turan, “Esir Milletler haftası ve Turancılık Meselesi”, *Pusat*, 1 (3), Temmuz 1976, 1-6.
- Alper, Hakkı, “Üniversitelerimizde İlim Zihniyeti”, *Devlet*, 2, 14 Nisan 1969, 6-7.
- Alptekin, Buğra, “Kültür ve Kültür Yozlaşması (1)”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 2 (24), 1 Nisan 1977, 14.
- Alptekin, Buğra, “Kültür ve Kültür Yozlaşması (2)”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 2 (25), 15 Mayıs 1977, 14.
- Alptigin, Hakan, “Son Üniversite Buhranı Üzerine”, *Devlet*, 1(10), 9 Haziran 1969, 11.
- Altaylı, Oğuzata, “Türk Sinemasına Uzanan Kirli Eller”, *Devlet*, 1 (1), 7 Nisan 1969, 10-11.
- Altaylı, Oğuzata, “Yeşilçam’ın Ayrık Otları”, *Devlet*, 1 (6), 12 Mayıs 1969, 11.
- Aral, Namık Zeki, “Atatürk Sosyalist mi idi?”, *Önasya*, 2 (17), Ocak 1967, 18-19.
- Aran, Mehmet Sadık, “Türklerin Hakkı Verilmelidir”, *Millî Hareket*, 1(7), 1 Şubat 1967, 14-15.
- Aran, Mehmet Sadık. “Türk Kültürü’nün Yanlışları”, *Ötüken*, 22, 20 Ekim 1965, 5-6.
- Arvasi, S. Ahmet “Lider ve Kadro”, *Ülkücü Kadro*, 1, 15 Aralık 1976, 7, 14.
- Arvasi, S. Ahmet, “Dinimiz İslâmiyet 2”, *Ülkücü Kadro*, 10, 1 Mayıs 1977, 7.
- Arvasi, S. Ahmet, “Dinimiz İslâmiyet 4”, *Ülkücü Kadro*, 12, 1 Haziran 1977, 7.
- Arvasî, S. Ahmet, “Milliyetçi Düzende Türk Millî Eğitimi”, *Millî Eğitim ve Kültür*, 1 (1), Aralık 1978, 3-22.
- Aslan, Orhan, “Mazimiz ve Halimiz”, *Ocak*, 1 (7), Temmuz 1968, 12.

Ateşoğlu, Mehmet, “Atatürk’ün Türkçülüğü”, *Türk Yurdu*, 290, Kasım 1960, 39-40.

Atilhan, Cevat Rifat, “Memleketimizi Tehdit Eden kurtlar”, *Fedaî*, 1(1), Ağustos 1963, 3, 19.

Atsız, ““Bağımsız Kürt Devleti’ Propagandası”, *Ötüken*, 45, Eylül 1967, 3.

Atsız, “16 Devlet Masalı ve Uydurma Bayraklar”, *Ötüken*, 65, Mayıs 1969, 3-5.

Atsız, “Bugünkü Yemlihâlar”, *Millî Yol*, 1(9), 23 Mart 1962, 5, 13.

Atsız, “Büyüklik Ülküsü”, 1, 22; Atsız, “Büyüklik Ülküsü”, *Büyük Türkeli*, 1(2), 25 Nisan 1962,

Atsız, “Devletimizin Kuruluşunu Sağlayan Savaş”, *Kopuz*, 1 (3), Haziran 1956,

Atsız, “Doğu Mitinglerinde Perde Arkası”, *Ötüken*, 47, Kasım 1967, 8-11.

Atsız, “Kızıl Kürtlerin Yaygarası”, *Ötüken*, 42, Haziran 1967, 2-4.

Atsız, “Konuşmalar”, *Ötüken*, 40, Nisan 1967, 2-10.

Atsız, “Kürtler ve Komünistler”, *Ötüken*, 28, 30 Nisan 1966, 2.

Atsız, “Malazgird’in 900. Yıl Dönümü ve Milli Kültür”, *Ötüken*, 92, Ağustos 1971

Atsız, “Milletleri Ruhlandırmak”, *Ötüken*, 94, Ekim 1971, 2.

Atsız, “Milli Kültürü Koruma Kanunu”, *Türk Yolu*, 1, 18, 9 Haziran 1969, 3-5.

Atsız, “Nurculuk Denen Sayıklama”, *Ötüken*, 109, Ocak 1973, 3-6.

Atsız, “Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır?”, *Çınaraltı*, 1, Ağustos 1941, 6-8.

Atsız, “Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır?”, *Devlet*, 33, 17 Kasım 1969, 9.

Atsız, “Türk Tarihinin Meseleleri”, *Devlet*, 41, 12 Ocak 1970, 11.

Atsız, “Türkçüler Derneği”, *Millî Yol*, 1(34), 21 Eylül 1962, 10.

Atsız, “Türkçülük”, *Orkun*, 2 (17), 15 Haziran 1963, 1.

Atsız, “Türkiye Tarihinin Meseleleri”, *Devlet*, 42, 19 Ocak 1970, 6-7

Atsız, Nihal, “Devletimizin Kuruluşu”, *Serdengeçti*, 6 (15-16), Mayıs-Haziran 1952, 9-11.

Atsız, Nihal, “Türk Tarihinin Mes’eleleri”, *Yeni Sabah*, 4 Aralık 1948, 2.

- Aydın, Osman, “İslamda Vatan ve Millet Sevgisi”, *Yiğit Köylüm*, 1 (4), Aralık 1976, 2.
- Aydinoğlu, Ziya, “Artık Bu Taktiği Anlamalı”, *Orkun*, 1(12), 15 Ocak 1963, 24.
- Aygen, Mehmet Saadettin, “Kızıl Materyalizme Karşı Manevi Silahlanma”, *Toprak*, 67, 1 Haziran 1960, 8-9.
- Aygen, Mehmet Saadettin, “Sosyalizm ve Komünizm”, *Toprak*, 71, Ekim 1960, 7-8.
- Aygen, Mehmet Sadettin, “Kızıl Hastalık”, *Toprak*, 7(76), Mart 1961, 10-11.
- Aygen, Mehmet Sadettin, “Komünistlerde Ahlak Telâkkisi”, *Toprak*, 7(78), Mayıs 1961, 10-11.
- Aygen, Mehmet Sadettin, “Komünizme ve Komünistlere Niçin Düşmanınız?”, *Toprak*, 7(79), Haziran 1961, 9.
- Aytemiz, Süleyman Sabri, “Türkiye’de Din Eğitimi ve İmam-Hatip Okulları”, *Devlet*, 75, 7 Eylül 1970, 5.
- Ayvazoğlu, Beşir, “Tanrıdağ’dan Hira Dağı’na Uzun ince Yollar”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), 4 Milliyetçilik, İletişim Yayınları İstanbul 2008, 541-578.
- Babakurban, Ziyaeddin, “Radyo-Aktivite ve Türkistan”, *Toprak*, 7(85), Aralık 1961, 11.
- Babakurban, Ziyaeddin, “Türk Dünyası ve Meseleleri”, *Toprak*, 7(79), Haziran 1961, 14-16.
- Bahadıroğlu, “Batı Özentisi ve Türk Gençliği”, *Millî Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 7.
- Bahadıroğlu, “Önder Meselesi”, *Millî Hareket*, 19, Şubat 1968, 20.
- Bahadıroğlu, Alpay Ceng, “Kürtçülük ve Bir Dergi”, *Millî Hareket*, 2, 15 Kasım 1966, 16, 19.
- Bahadıroğlu, Alpay Cenk, “Onsekizinci Madde ve Bizimkiler”, *Millî Hareket*, 5, 31 Aralık 1966, 16, 19.
- Baltacı, Cahit, “Milli Eğitim Meselemiz”, *Ülkücü Kadro*, 2, 1 Ocak 1977, 10-11.
- Başbuğ, Mehmet, “Doğudan Sesleniş”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 6, Eylül 1975, 9.

- Başkurt, Faruk, “Türkiye Cumhuriyetinin Güvenliği, Bölünmezliği ve Devamlılığı İçin Görevli Olanlar Tarafsız Olamaz”, *Ötüken*, 136, Nisan 1975, 22.
- Batman, Ali, “Din’in Toplum Hayatındaki Yeri ve Önemi”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 2 (26), 15 Temmuz 1977, 15-16.
- Bayram, Cezmi, “Devlet Adamlığı”, *Ocak*, 4 (40-41), Nisan-Mayıs 1971, 3-5.
- Bayram, Cezmi, “Millî Eğitim Meselemiz”, *Ocak*, 1 (3), 1 Mart 1968, 3, 11.
- Bayram, Cezmi, “Türklük ve Müslümanlık”, *Ocak*, 1 (5), Mayıs 1968, 3-4, 13.
- Bayram, Cezmi, “Yine Milli Eğitim”, *Ocak*, 1(4), 1 Nisan 1968, 3-4, 13.
- Bayram, Sadi, “Reform Kabinesi, Kültür Bakanlığı ve Türk Tarihi”, *Önasya*, 6 (67-68), Mart-Nisan 1971, 3.
- Berki, Şakir, “İslamda Ferdi Mülkiyet”, *Toprak*, 7(83), Ekim 1961, 3.
- Bilge, Elif, “Her Millete Bir Devlet”, *Bozkurt*, 3, Aralık 1972, 6.
- Bilge, Elif, “Turancılık Korkusu”, *Bozkurt*, 2, Kasım 1972, 6.
- Bilgiç, Emin, “Kültür Nedir Ne Değildir?”, *Millî Eğitim ve Kültür*, 1 (3), Haziran 1979, 300-307.
- Bolak, Hasan Sami, “Milliyetçiler Birleşiniz”, *Toprak*, 8 (7), Temmuz 1962, 15.
- Bolak, Hasan Sami, “Nihai Hedef ve Ara Hedefler”, *Büyük Türkeli*, 10, Şubat 1969, 7.
- Bolay, M. Süleyman, “Dil Eğitimi ve düşünce Hayatımıza Tesirleri”, *Millî Eğitim ve Kültür*, 2 (8), Eylül 1980, 79-86.
- Buğra, Tarık, “Kiralık Katiller”, *Devlet*, 2, 14 Nisan 1969, 2.
- Cabar, Ali, “Türkiye’de Din Eğitimi”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 2 (27), 25 Ağustos 1977, 6.
- Can, Kemal, “Ülkücü Hareketin İdeolojisi”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), 4 Milliyetçilik, İletişim Yayınları, İstanbul, 2008, ss. 663-685.
- Cebeci, Dilâver, “Türk-İslâm Sentezi”, *Türk Yurdu*, 8 (349), Nisan 1987, 3-4.
- Cebeci, Ruhi, “Bir Makalenin Düşündürdükleri”, *Büyük Türkeli*, 1(10), 25 Aralık 1962, 14, 19.

- Cebeci, Ruhi, “Dil ve Millet”, *Türkeli*, 2, Haziran 1968, 25-29.
- Cemal, Orhan, “Eğitim Sistemimiz ve Gençlik Olayları II”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 2, Mayıs 1975, 4-6.
- Chamberlain, W. H., “Avrupa’dan Kovulan Sosyalizm”, (Çev. Ali Rıza Özer), *Millî Yol*, 1(3), 9 Şubat 1962, 5.
- Civaoğlu, Yaşar, “Kültür Emperyalizmi ve Noel”, *Genç Arkadaş*, 1 (21), 15 Ocak 1976, 2.
- Coşkun, Kemal Fedai, “İzmir Türkocağı Başkanlığından İstifaya Niçin Mecbur Edildim?”, *Fedaî*, 3 (28) Şubat 1966, 4-7.
- Coşkun, Kemal Fedai, “Millî Birlik Ruhu”, *Fedaî*, 4 (37), Aralık 1966, 3.
- Coşkun, Kemal Fedai, “Müslüman Olduğum Kadar Türk’üm Türk Olduğum Kadar Müslüman’ım”, *Fedaî*, 4 (53), Ocak 1970, 3-4.
- Coşkun, Kemal Fedai, “Turancılık Anlayışımız”, *Büyük Türkeli*, 1(3), 25 Mayıs 1962, 12, 22.
- Çağatay, Tahir, “Sovyet Sömürge Siyaseti ve Türk Dili”, *Töre*, 9 (79), Aralık 1977, 16-20.
- Çağlayan, Hasan, “Müslümanı Tekfir Etmenin Kafırlik Olacağını Bilen İnsanlar için Bazı Nasipsizlere Acımdan Başka Elden ne Gelir?”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 39, 14 Nisan 1979, 5.
- Çalen, Mehmet Kaan, “Türkçü Tarih Görüşü ve Atsız’ın Türk Tarihi Tezi”, Ahmet Şimşek (Ed.), *Türk Tarihçiliğinde Tezler/Teoriler*, Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul 2020, 73-89.
- Çapar, Mehmet, “Atatürk ve Komünizm”, *Türkiye Ülkücü Gençlik Dergisi*, 1 (5), Ocak 1971, 14-16.
- Çelik, Murat, “Millî Devlet-Güçlü İktidar”, *Devlet*, 90, 21 Aralık 1970, 6-7.
- Çeliker, Murat, “Malazgirt Zaferi ve Türk Tarih Kurumu”, *Devlet*, 89, 14 Aralık 1970, 2.

- Çetin, Murat, “Ülkümüz Çoğalıp Büyümek, Dünyayı Bürümek”, *Ötüken*, 77, Mayıs 1970, 2.
- Çetin, Niyazi, “Atatürk’ün Kendi Ağzından Irkçılık”, *Millî Yol*, 1 (41), 9 Kasım 1962, 3-5.
- Çetinkaya, Y. Doğan, “Orta Katman Aydınlar ve Türk Milliyetçiliğinin Kitleselleşmesi”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), 4, Milliyetçilik, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 91-102.
- Çetinoğlu, Oğuz, “Ahlak Buhranı Meselesi”, *Toprak*, 7(83), Ekim 1961, 11, 18.
- Çetinoğlu, Oğuz, “Bizde Sosyalizm”, *Toprak*, 7(77), Nisan 1961, 12-13.
- Çetinoğlu, Oğuz, “Dış Türkler”, *Toprak*, 7(81), Ağustos 1961, 10-11.
- Çetinsaya, Gökhan, “Rethinking Nationalism and Islam: Some Preliminary Notes on the Roots of ‘Turkish-Islamic Synthesis’ in Modern Turkish Political Thought”, *The Muslim World*, LXXXIX(3-4), July-October 1999, 350-376.
- Çok’ay, Bahattin, “Dikkat Zaruridir”, *Millî Yol*, 1(46), 14 Aralık 1962, 5.
- Çoruh, H. Şinasi, “Ulusal Dâvalar Karşısında Ulusal Birlik”, *Millî Hareket*, 8, Mart 1967, 12.
- Danişmend, İsmail Hami, “Vatan Mefhumu”, *Türk Yurdu*, 1 (276), Ağustos 1959, 33-34.
- Danişmend, İsmail Hami, “Vatan Meselesi”, *Serdengeçti*, 9 (21), Mart 1956, 4-5.
- Darendelioğlu, “Solcular”, *Millî Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 22-23.
- Darendelioğlu, İlhan E., “Moskof Radyosu ile Ağız Birliği Edenler”, *Millî Yol*, 1(25), 20 Temmuz 1962, 11.
- Denizcioğlu, N., “Bugünün Dünyasında Tarafsızlık Olabilir mi?”, *Millî Yol*, 1(44), 30 Kasım 1962, 5.
- Denktaş, Rauf, “Kıbrıs Meselesi”, *Millî Hareket*, 12, 1 Temmuz 1967, 22- 23.
- Devlet, “Doğru Teşhis”, *Devlet*, 3, 21 Nisan 1969, 3.
- Devlet, “Düşmana Dikkat Edelim”, *Devlet*, 1(10), 9 Haziran 1969, 3.

- Devlet, “Partiler ve Gençlik”, *Devlet*, 1(12), 23 Haziran 1969, 3.
- Dikici, Kenan, “Türkçülük ve Din”, *Ötüken*, 51, Mart 1968, 13.
- Dinçer, Nahit, “Kültür Kavramı (Bölüm II) Manevî ve Milli Kültür”, *Töre*, 4 (15), Ağustos 1972, 24-29.
- Dinçer, Nahit, “Millî Kültürde Dinin Yeri ve Millî Şahsiyet”, *Töre*, 4 (16), Eylül 1972, 18-24.
- Düzgüneş, Orhan, “Üniversiteler ve Türk Ocakları”, *Türk Yurdu*, 8(354), Eylül 1987, 1-3.
- Emil, Birol, “Tarihimizin Dersleri”, *Töre*, 3 (30), Temmuz 1971, 19-26.
- Ercilasun, Ahmet B., “Atsız’ın Tarih Görüşü (1)”, *Devlet*, 223, 11 Şubat 1974, 6
- Ercilasun, Ahmet B., “Atsız’ın Tarih Görüşü (2)”, *Devlet*, 224, 18 Şubat, 1974, 6-7.
- Ercilasun, Ahmet B., “Millî Egemenlik-Türk Dünyası-Sadi Somuncuoğlu”, Hakan Paksoy, Konuralp Ercilasun (Edt.), *Sadi Somuncuoğlu Anısına Millî Egemenlik ve Türkiye*, ss. 43-56, Panama Yayınları, Ankara 2023.
- Ercilasun, Ahmet Bican, “Ülkelerin Romantizm’i”, *Türk Yolu*, 1 (16), 26 Mayıs 1969, 15.
- Erdem, Bilge, “Millet mi Devleti, Devlet mi Milleti Yaratır?”, *Devlet*, 342, 24 Mayıs 1976,
- Erdem, Bilge, “Milletler ve Ülkeleri”, *Devlet*, 332, 15 Mart 1976, 3.
- Erdem, Bilge, “Türk Milleti’indeki Vatan Sevgisinin Büyüklüğü Yabancıları Bile Hayrete Düşürür”, *Devlet*, 353, 9 Ağustos 1976, 4.
- Erdem, Bilge, “Ülke Birliğinin Türk Milleti Yönünden Ortak Bir Unsur Sayılması Mümkün Değildir”, *Devlet*, 351, 26 Temmuz 1976, 4.
- Erdem, Bilge, “Üstün Irk Nazariyesi En Çok Almanların Hoşuna Gittiği İçin Onlar Tarafından Benimsenmiştir”, *Devlet*, 354, 16 Ağustos 1976, 4.
- Erdem, Bilge, “Vatandaşımız Olan Herkes Türk’tür Kelimesinin İçtimai Yönden Bir Değeri Yoktur”, *Devlet*, 352, 2 Ağustos 1976, 4.
- Erdem, Galip, “Kont Bernadot Can Çekişiyor”, *Devlet*, 1(6), 12 Mayıs 1969, 5.

- Erdem, Galip, “Kültür Birliği”, *Orkun*, 1 (1), Şubat 1962, 19.
- Erdem, Galip, “Milli Birlik Şartı”, *Devlet*, 1 (1), 7 Nisan 1969, 5
- Erdem, Galip, “Milliyetçi Eğitim”, *Devlet*, 201, 10 Eylül 1973, 5.
- Erdem, Galip, “Milliyetçilik Düşmanlığının Kaynakları: 3 Meşrutiyet Yıllarının İslâmcılığı”, *Devlet*, 214, 10 Aralık 1973, 5.
- Erdem, Galip, “Milliyetçilik Düşmanlığının Kaynakları: 5 Türk Tarihine Düşmanlık”, *Devlet*, 216, 24 Aralık 1973, 5.
- Erdem, Galip, “Tarihimizi İnkâr Çabaları”, *Devlet*, 217, 31 Aralık 1973, 5.
- Erdem, Galip, “Turancılık Nedir?”, *Devlet*, 1(12), 23 Haziran 1969, 5.
- Erdem, Galip, “Zamanımızın İslamcılığı”, *Devlet*, 215, 17 Aralık 1973, 5.
- Erdoğan, S. Rıdvan, “Sanat Toplum Bağlantısı ve Günümüzdeki Sanat Hareketleri”, *Orkun*, 2 (17), 15 Haziran 1963, 7-8.
- Erez, Hikmet, “Atatürk Üzerine Tartışmalar”, *Toprak*, 10 (37-38), Ocak-Şubat 1965, 10.
- Erez, Hikmet, “Atatürkçülük ve Komünizm”, *Toprak*, 9 (13), Ocak 1963, 8.
- Erez, Hikmet, “Atatürkçülük’te Prensip ve Metod”, *Toprak*, 14, Şubat 1962, 9, 21.
- Erez, Hikmet, “Gerçek Atatürkçülük”, *Toprak*, 8 (11), 6 Kasım 1962, 4.
- Ergöz, Nuri, “Yurt Dışına İşçi İhracının Millî Kültürümüze Tesirleri”, *Töre*, 6 (33-34), Şubat-Mart 1974, 18-20.
- Eröz, Mehmet, “Dış Türklerde Dil Fâciâsı”, *Töre*, 8 (93), Şubat 1979, 32-35.
- Eröz, Mehmet, “Din ve Sosyalizm”, *Devlet*, 213, 3 Aralık 1973, 6-7, 10.
- Eröz, Mehmet, “Kürtlerin Menşei ve Türkmenlerin Kürtleşmesi”, *Millî Hareket*, 1(7), 1 Şubat 1967, 11-12.
- Ertez, Hikmet, “Kalkınma Ülküsü”, *Toprak*, 9 (31), Temmuz 1964, 7.
- Ertez, Hikmet, “Milliyet Ülküsünün Doğuşu”, *Toprak*, 8(8) 5 Ağustos 1962, 7, 17.
- Ertez, Hikmet, “Milliyetçiler ve Milli Birlik”, *Toprak*, 9 (33), Eylül 1964, 7-8.

- Ertürk, Selahattin, “Demokrasi Seferberliğinde Öğretmene Düşen İş”, *Orkun*, 1(5), Haziran 1962, 12-13.
- Fındıkoğlu, Z. Fahri, “Müstemlecilik ve Bugünkü Rusya”, *Büyük Türkeli*, 1 (2), 25 Nisan 1962, 6-7.
- Fındıkoğlu, Ziyaeddin Fahri, “Türklük ve Türkçülük Etrafında Tarih Görüşleri”, *Önasya*, 2 (17), Ocak 1967, 6-7, 22.
- Gayretullah, Hızır Bek, “Esir Milletler”, *Millî Yol*, 1(12), 13 Nisan 1962, 13.
- Gayretullah, Hızır Bek, “Ve Şimdi de Atom Külleri”, *Toprak*, 7(85), Aralık 1961, 15.
- Gayretullah, Hızır Bek, “Vatan, Gayretli İnsanların Omuzlarında Yükselir”, *Toprak*, 18, Haziran 1963, 15.
- Gedikoğlu, Vahit, “Fethi Ağabey (Fethi Gemuhluoğlu 1922-1977)”, *Türk Yurdu*, Devre: 7, 8(9) (355), Ekim 1987, 8-9.
- Gökalp, Cevdet, “‘Devlet’ Deyimi ve Bu Deyimin Türk Tarihine Tatbiki”, *Önasya*, 49, Eylül 1969, 12-13
- Gökalp, Cevdet, “İlmi ve Milli Çıkarlarımızın Işığında Milli ‘Devlet’ Anlayışımız Ne Olmalıdır”, *Devlet*, 1 (8), 26 Mayıs 1969, 6-7
- Gökalp, Cevdet, “Türk Tarihinin Zaman Yer ve Devlet Sayısı Bakımından Sınırlandırılması”, *Töre*, 5 (21), Şubat 1973, 18-21.
- Gök-Alp, Türkoğlu, “ Türk Tarihi Yeni Baştan Yazılmalıdır: 4 Târihimiz, Türkçü Bir Gözle, Yeniden Yazılmalıdır”, *Töre*, 10 (84), Mayıs 1978, 30-32.
- Gök-Alp, Türkoğlu, “Türk Tarihi Yeni Baştan Yazılmalıdır 3: Tarihimiz Sisteme Kavuşturulmalı ve Modern Tarih Anlayışına Uygun Olarak Yeni Baştan Yazılmalıdır”, *Töre*, 10 (83), Nisan 1978, 15-16.
- Gök-Alp, Türkoğlu, “Türk Tarihi Yeni Baştan Yazılmalıdır: 2 Türk Tarihini Dağınıklıktan Kurtarmak İçin”, *Töre*, 10 (82), Mart 1978, 8-11
- Gökalp, Türkoğlu, “Türk Tarihinin Meseleleri”, *Millî Eğitim ve Kültür*, (2. Baskı), 1, Eylül 1980, 49-52.

- Gökbayrak, N., “Türk Milliyetçiliğinin Önderi: Mustafa Kemal Atatürk”, *Büyük Türkeli*, 1 (6-7), 25 Eylül 1962, 14-15.
- Gökdemir, Ayvaz, “Eğitime Dair I”, *Ocak*, 5 (3), Mayıs 1972, 5-27.
- Gökdemir, Ayvaz, “Eğitime Dair II”, *Ocak*, 5 (4), Ağustos 1972, 19-35.
- Gökdemir, Mehmet Fikret, “İdeal ve Yarınki Türkiye”, *Ocak*, 2 (14), Şubat 1969, 5, 15.
- Gökdemir, Selim A., “Lider ve Kadroya Dair”, *Ocak*, 3 (25), Ocak 1970, 3-4.
- Gökhun, İsmail Hakkı, “Irak Türkleri”, *Toprak*, 7(77), Nisan 1961, 1, 27.
- Göksel, Kemal, “Sosyalizm Edebiyatı”, *Toprak*, 72, Kasım 1960, 12.
- Gözler, H. Fethi, “Dil Bilmecesi”, *Orkun*, 1 (9), Ekim 1962, 47.
- Gözler, H. Fethi, “Dil Bilmecesi”, *Orkun*, 1(9), Ekim 1962, 47.
- Gözler, H. Fethi, “Kültür Hercümerci ve Okullarımız”, *Ötüken*, 85, Ocak 1971, 9.
- Gül, Kemal Vehbi, “İçtimaî Dayanışma Neden Yok?”, *Büyük Türkeli*, 1(10), 25 Aralık 1962, 22.
- Gül, Kemal Vehbi, “Vatan Üzerine”, *Orkun*, 1 (12), 15 Ocak 1963, 7-9.
- Gümüş, Mustafa, “Kürtçülük Tehlikesi ve Tedbirler”, *Bozkurt*, 36, Eylül 1975, 2, 6.
- Günay, Umay, “Prof. Dr. Şükrü Elçin ile Mülakat: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü”, *Töre*, 8 (86), Temmuz 1978, 56-58.
- Güney, Ali, “Okullarımızda Din ve Ahlâk Derslerinin Durumu”, *Devlet*, 380, 14 Şubat 1977, 5.
- Güngör, Erol, “Batılılaşma ve Milli Kültür II”, *Töre*, 9, Şubat 1972, 5-13.
- Güngör, Erol, “Batılılaşma ve Türk Kültürü”, *Töre*, 8, Ocak 1972, 22-24.
- Güngör, Erol, “Cumhuriyet Devrinde Türkiye’nin Kültür Politikası”, *Töre*, 8 (94), Mart 1979, 2-11.
- Güngör, Erol, “Din Meselesi III”, *Töre*, 5 (31), Aralık 1973, 11-17.
- Güngör, Erol, “Halk Kültürü ve Münevver Kültürü”, *Töre*, 3 (30), Temmuz 1971, 5-11.
- Güngör, Erol, “Hangi Tarih?”, *Töre*, 9 (74), Temmuz 1977, 11-16.

- Güngör, Erol, “Tersine Dönen Eğitim Çarkı”, *Töre*, 37, Haziran 1974, 15-20.
- Güngör, Erol, “Türkiye’de Eğitim ve Milli Kültür”, *Töre*, 6 (32), Ocak 1974, 11-17.
- Gürel, Reşat, “Ülkücülük ve Tarih Şuuru”, *Bozkurt*, 57, Eylül 1976, 14.
- Gürel, Yusuf Ziya, “Millî Eğitim ve Öğretmen”, *Ocak*, 1 (2), 1 Şubat 1968, 7, 16.
- Gürgür, Nuri, “İhanetin Böylesi”, *Devlet*, 87, 30 Kasım 1970, s. 5.
- Gürgür, Nuri, “Mili Devlet Zarureti”, *Devlet*, 235, 6 Mayıs 1974, 2.
- Gürgür, Nuri, “Milli Devlet İdeali”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 22, 15 Ocak 1977, 7, 11.
- Gürgür, Nuri, “Nevzat Kösoğlu: Ülkücü Bir Aydının Siyasi Portresi”, *Nevzat Kösoğlu Armağanı*, Ayşe Melek Kösoğlu Özyetkin (Haz.), Ötüken Neşriyat, İstanbul 2019, 114-127.
- Hacaloğlu, Yücel, “II-Abdülhamid Han’ın Milliyetçiliği”, *Orkun*, 2 (22), Kasım 1963, 21.
- Hacıbekirler, Işın, “Milletler ve Başbuğlar”, *Milli Hareket*, 10, 3 Mayıs 1967, 6-7. Atsız, “Büyüklik Ülküsü”, *Orkun*, 2(21), Ekim 1963, 6-7.
- Hacıeminoğlu, N., “Din Bilmecesi”, *Milli Hareket*, 44, Mart 1970, 6-7.
- Hacıeminoğlu, N., “Milliyetçi Atatürk”, *Töre*, 3 (33), Kasım 1971, 5-9.
- Hacıeminoğlu, Necmettin, “Akademi ve Dil Meselesi”, *Türk Kültürü*, 67, Mayıs 1968, 436-438.
- Hacıeminoğlu, Necmettin, “Atatürk Devrimleri ve Demokrasi”, *Millî Işık*, 4 (40), Ağustos 1970, 19-20.
- Hacıeminoğlu, Necmettin, “Dinî Öğretim”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 13, 15 Nisan 1976, 6.
- Hacıeminoğlu, Necmettin, “Kültür Mandacıları”, *Töre*, 6 (36), Mayıs 1974, 11-17.
- Hacıeminoğlu, Necmettin, “Millî Eğitimimizin Millî Olmayan Tarafları”, *Milli Hareket*, 50, Eylül 1970, 14-17.
- Hacıeminoğlu, Necmettin, “Milliyetçiliğin Kültür Temelleri”, *Töre*, 4 (16), Eylül 1972,

- Hacıeminoğlu, Necmettin, “Sâdeleşme Devri Kapanmıştır”, *Devlet*, 1(4), 28 Nisan 1969, 12.
- Hacıeminoğlu, Necmettin, “Yabancı Kültür Meddahlığı”, *Töre*, 6, (37), Haziran 1974, 10-14.
- Hacıömeroğlu, Mustafa, “Milli Reaksiyonlar ve Üniversite Gençliği”, *Orkun*, 1(5), Haziran 1962, 5-6.
- Hakim, Bilal, “Beklediklerimiz”, *Büyük Türkeli*, 1(3), 25 Mayıs 1962, 18-19.
- Hakim, Bilal, “Türkistan Dışındaki Türkistanlılar”, *Büyük Türkeli*, 1(5), Temmuz 1962, 7.
- Haktanır, Turgut, “Ülkümüz”, *Toprak*, (7) 79, Haziran 1961, 19.
- Hancıoğlu, Rasim, “Müslümanlık ve Türkler”, *Orkun*, 2 (13), Şubat 1963, 16.
- Hancıoğlu, Rasim, “Müslümanlık ve Türkler”, *Orkun*, 2(13), Şubat 1963, 16.
- Hayıt, Baymirza, “Bugünü Rusya Yerine Demokratik Rusya Kurulabilir mi?”, *Millî Hareket*, 1(8), 10 Mart 1967, 6-7.
- İlgar, Hayrani, “Din Düşmanlığı”, *Millî Yol*, 1 (26), 27 Temmuz 1962, 11.
- İlgar, Hayrani, “İçimizdeki Düşman”, *Orkun*, 1(7), Ağustos 1962, 4.
- İlgar, Hayrani, “Milli Düşmanlarımız”, *Orkun*, 1(9), Ekim 1962, 5.
- İlgar, Hayrani, “Türkçü Görüşle Türk Kültürü”, *Ötüken*, 124, Nisan 1974, 6-7.
- İlgar, Hayrani, “Türkçüler Derneğinin Adı”, *Orkun*, 2(21), Ekim 1963, 24.
- İlgar, Hayrani, “Vatan ve Hürriyet Ülküsü”, *Büyük Türkeli*, 1 (10), 25 Aralık 1962, 11.
- İşıkkaya, Mehmet, “Din’e Karşı Marks”, *Devlet*, 9 (419), 14 Kasım 1977, 6.
- İşin, Muammer, “Amaç”, *Millî Hareket*, 1, 1 Kasım 1966, 2.
- İşinsu Okçu, E., “Devlet Düzeni”, *Devlet*, 1, 7 Nisan 1969, 2.
- İşinsu Okçu, E., “Seminerden Notlar”, *Devlet*, 1(7), 19 Mayıs 1969, 2.
- İşinsu, Emine, “Dostluk mu Dediniz?”, *Devlet*, 3, 21 Nisan 1969, 2.
- İmamoğlu, Yusuf, “Kültür ve Tiyatro”, *Millî Hareket*, 44, Mart 1970, 22-23.

- İnanç, Üstün, “Yahudiler ve Sinema”, *Millî Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 14.
- İzbul, Yalçın, “Kültürde Devrim Kültürde Tekâmül”, *Töre*, 10 (80), Ocak 1978, 4-6.
- İzbul, Yalçın, “Millî Kültür Mücadelemizde Dil”, *Millî Eğitim ve Kültür*, 2 (8), Eylül 1980, 87-91.
- Kabaklı, Ahmet, “Benzemek”, *Millî Hareket*, 9, Nisan 1967, 7.
- Kabaklı, Ahmet, “Devlet”, *Devlet*, 1, 7 Nisan 1969, 2
- Kabaklı, Ahmet, “Efes’teki Rezalet”, *Devlet*, 1 (6), 12 Mayıs 1969, 2.
- Kabaklı, Ahmet, “Eğitimde Reform”, *Ayşe*, 2 (21), Eylül 1970, 8-9.
- Kabaklı, Ahmet, “Ey Millî Şuur Hazretleri”, *Millî Hareket*, 12, 1 Temmuz 1967, 5.
- Kabaklı, Ahmet, “Fırsat Bu Fırsat”, *Millî Hareket*, 1(8), 10 Mart 1967, 5.
- Kabaklı, Ahmet, “İhtilal ve Tekâmül”, *Millî Hareket*, 6, 15 Ocak 1967, 6-7.
- Kabaklı, Ahmet, “Kasıtları Devletimizdir”, *Devlet*, 1 (34), 24 Kasım 1969, 2.
- Kabaklı, Ahmet, “Milliyetçilikte Dil ve Din”, *Millî Hareket*, 1, 1 Kasım 1966, 6-7.
- Kabaklı, Ahmet, “Rus Rusdur Türk de Türk”, *Millî Hareket*, 5, 31 Aralık 1966, 5.
- Kafesoğlu, İbrahim, “Devlet Siyasetimizde Milliyetçilik”, *Türk Kültürü*, IV (39), Ocak 1966, 209-212.
- Kafesoğlu, İbrahim, “Millî Devlet”, *Türk Kültürü*, XIV (161), Mart 1976, 256-258.
- Kafesoğlu, İbrahim, “Millî Tarih Şuuru”, *Türk Kültürü*, XVI (189), Temmuz 1978, 513-516.
- Kafesoğlu, İbrahim, “Tarihin Işığında Türk Milliyetçiliği”, *Önasya*, 2 (14), Ekim 1966, 4-5.
- Kahraman, Veli, “Türk’lerin Müslüman Oluşu”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 5, Ağustos 1975, 10.
- Kantar, Cemal, “Atatürk ve Türk Milliyetçiliği”, *Türk Yurdu*, 305-306, Kasım-Aralık 1964, 34.
- Kantar, Şerif, “Vatanseverlik Üstüne”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 7-8, Ekim-Kasım 1975, 5, 11.

- Kara Buğra, “Türkistan-Doğu Türk illeri Kongresi Dolayısıyla”, *Büyük Türkeli*, 1(10), 25 Aralık 1962, 15.
- Karaca, Kurt, “Aşırı Sol Milli Devlet Fikrine Aykırıdır”, *Devlet*, 94, 18 Ocak 1971, 6-7.
- Karaca, Kurt, “Milliyetçi-Toplumcu Doktrinin Esasları”, *Devlet*, 3, 21 Nisan 1969, 6-7, 11.
- Karamağaralı, Haluk, “Milli San’at Anlayışı ve Siyâseti”, *Töre*, 8 (86), Temmuz 1978, 10-12.
- Kayabek, Mustafa, “Türk Sevgisi”, *Millî Hareket*, 13, 1 Ağustos 1967, 21-22.
- Kayabek, Mustafa, “Türkçülük ve Turancılık”, *Millî Hareket*, 23, Haziran 1968, 16-17.
- Kayalar, Şükrü, “Beklediğimiz Başbuğ”, *Ötüken*, 46, Ekim 1967, 12-13.
- Kayıhan, Ahmet, “Kıbrıs’ın Kaderi ve Kaçırılan Büyük Fırsat”, *Millî Hareket*, 17, 15 Aralık 1967, 5-6.
- Kaynak, Burkey, “Totaliter Devlet”, *Büyük Türkeli*, 1 (2), 25 Nisan 1962, 13.
- Kemal Vehbi, “Gerçek Vatan”, *Orkun*, 2 (13), Şubat 1963, 19-21.
- Kılıç, Alpaslan, “Etrafindakilere Rağmen Atatürk”, *Millî Yol*, 1 (41), 9 Kasım 1962, 11.
- Kırdar, Sami, “Unuttuğumuz Bir Ödev”, *Orkun*, 2(13), Şubat 1963, 2.
- Kırımoğlu, “Türkiye Tarihi”, *Ocak*, 1 (4), Nisan 1968, 14-16.
- Kırzioğlu, M. Fahrettin, “Moskofların ‘Kürtçülük’ Cereyanı Yaratma Gayreti”, *Orkun*, 35, 1 Haziran 1951, 10-14.
- Koç, Zübeyir, “Din Noktasından İnkılap”, *Toprak*, 69, 1 Ağustos 1961, 4-17.
- Koç, Zübeyir, “İslam Üniversitesi”, *Toprak*, 73, Aralık 1960, 10.
- Koçak, Cemil, “Türk Milliyetçiliğinin İslâm’la Buluşması Büyük Doğu”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), 4 Milliyetçilik, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 601-613.
- Konar, Fahrettin Savaş, “Bugünkü Gençlik”, *Orkun*, 20, Eylül 1963, 10-11.
- Koran, Muhittin, “Modern Türk Üniversiteler”, *Millî Yol*, 1(12), 13 Nisan 1962, 5.
- Koran, Muhittin, “Önder”, *Millî Yol*, 1 (18), 1 Haziran 1962, 5.

- Koryurt, Mehmet Güneş, “Ulusal Ülkümüzün Tespiti ve Sonrası”, *Defne*, 3 (52), Nisan 1968, 18-19.
- Kök, Mustafa, “Erol Güngör’de Milliyetçilik ve ‘Milliyetçiler Arasında Birlik’ Meselesi”, *Türk Yurdu*, 29 (264), Ağustos 2009, 67-73.
- Kök, Orhan İzzet, “Hür Dünya ve Türkistan”, *Orkun*, 1(5), Haziran 1962, 28.
- Körüklü, Refet, “Türk Milletini Birleştirecek Tek Ülkü Türkçülük’tür”, *Millî Yol*, 1(48), 28 Aralık 1962, 11.
- Kösoğlu, Nevzat, “Devlet Bünyemizin Tarihi Seyri”, *Ocak*, 3 (32), Ağustos 1970, 5-9.
- Kösoğlu, Nevzat, “Devlet: Devletin Teorik Yapısı ve Fonksiyonları Hakkında Deneme 2”, *Ocak*, 7 (10), Nisan 1974, 20-33.
- Kuran, Ercümen, “Milli Kültürün Değeri”, *Türk Kültürü*, VI (69), Temmuz 1968, 1-2.
- Kurnaz, Cemal, “Mistik Milliyetçi: Nevzat Kösoğlu”, *Nevzat Kösoğlu Armağanı*, Haz.: Ayşe Melek Kösoğlu Özyetkin, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2019, 212-221.
- Kurt Tarık, “Ah Tutsak Kardeş”, *Millî Hareket*, 16, 14 Kasım 1967, 19- 20.
- Kurt Tarık, “Kürtler Özbeöz Türktürler”, *Millî Hareket*, 17, 15 Aralık 1967, 22-23.
- Kurt, “Bir Mektup II”, *Millî Hareket*, 10, 3 Mayıs 1967, 18-19, 23.
- Kurt, “Bir Mektup”, *Millî Hareket*, 9, Nisan 1967, 10.
- Kurt, “Eski Türk Yurtları (Rusya) Değildir”, *Millî Hareket*, 1(7), 1 Şubat 1967, 15.
- Kurt, “Milli Türk Talebe Birliğinin Asil ve Yiğit Gençlerine”, *Millî Hareket*, 5, 31 Aralık 1966, 13.
- Kutluay, Yaşar, “Okullarda Din Eğitimi ve İmam Hatip Okulları”, *Devlet*, 3, 21 Nisan 1969, 8.
- Küçük, Çelebi Mustafa, “Devlet-i Ebed Müddet Ülküsü”, *Ülkü Ocağı*, 1, 6 Haziran 1979, 11.
- Küçükibrahimoğlu, Osman Nuri, “İçtimai Huzur v Muvazenenin Dini Esasları”, *Ülkücü Kadro*, 6,1 Mart 1977, 9.

- Manisalıgil, Ömer Seyfettin, “Devlete Evet, Düzene Hayır”, *Genç Arkadaş*, 1 (9), 5 Kasım 1977, 10.
- Medineli Mücahit, “İnsanlara Büyük Örnek, Büyük Önder Hazreti Muhammed (S.A.V)”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 5, Ağustos 1975, 5.
- Medin-li Mücahit, “Büyük Önder”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 66, Eylül 1975, 5.
- Mert, Nuray, “Cumhuriyet Tarihini Yeniden Okumak”, *Doğu Batı*, 11 (47), Kasım-Aralık-Ocak 2008-2009, 123-138.
- Metin, İlteriş, “Turancılık Suçlamaları (VII): Tutsak Türklerin bağımsızlığını İstemek Suç mudur?”, *Devlet*, 174, 5 Mart 1973, 12.
- Metin, İlteriş, “Turancılık Suçlamaları (VIII): Turancılık Ülküsü Türkiye’ye Zarar Verir mi?”, *Devlet*, 175, 12 Mart 1973, 12.
- Metin, İlteriş, “Turancılık Suçlaması (II): Turancılık Nedir? Biz Turancı mıyız?”, *Devlet*, 169, 29 Ocak 1973, 12.
- Metin, İlteriş, “Turancılık Suçlaması (III): Türk Milliyetçileri Turancı mıdır? Elbette Turancıyız!”, *Devlet*, 170, 5 Şubat 1973, 12.
- Metin, İlteriş, “Turancılık Suçlaması (IV): Elbette Turancı Olmaktan Suçluyuz!”, *Devlet*, 171, 12 Şubat 1973, 12.
- Metin, İlteriş, “Turancılık Suçlaması (IV): Elbette Turancı Olmaktan Suçluyuz!”, *Devlet*, 171, 12 Şubat 1973, 12.
- Metin, İlteriş, “Turancılık Suçlaması (V): Tutsak Türklerle İlgilenmek Suç mudur?”, *Devlet*, 172, 19 Şubat 1973, 12.
- Metin, İlteriş, “Turancılık Ülküsü Türkiye’ye Zarar Verir mi?”, *Devlet*, 175, 12 Mart 1973, 12.
- Metin, İlteriş, “Vatan Bütünlüğü ve Düşman Merkezler”, *Devlet*, 232, Nisan 1974, 12.
- Mukyen, Gökay, “Dokuz Işık Açısından Atatürk”, *Bozkurt*, 2, Kasım 1972, 12-13.
- Müftüoğlu, Atasoy, “Kızıl Kanser”, *Millî Yol*, 1(9), 17 Ağustos 1962, 15.
- Nacak, Sinan, “Türklerde Devlet Baba Telakkisi”, *Bozkurt*, 17, Şubat 1974, 13.
- Narmanlı, Süreyya, “Sol’a Karşı Birleşelim”, *Millî Yol*, 1(17), 25 Mayıs 1962, 5.

Oğuzeli, Gökçe, “Göstermelik Kültür Hizmetleri”, *Defne*, 85, Ocak 1971, 10-11.

Okan, Acar, “Devlet’in Birliği”, *Devlet*, 417, 31 Ekim 1977, 5.

Okçuoğlu, “Köy Enstitüleri Gericiliği”, *Millî Yol*, 1(2), 2 Şubat 1962, 7

Okçuoğlu, A., “Vatansever Köy Enstitüsü Mezunlarına Açık Mektup: VI”, *Millî Yol*, 1(14), 27 Nisan 1962, 5.

Okçuoğlu, A., “‘Turancılık’ Üzerine”, *Orkun*, 1(2), Mart 1962, 18-19.

Okçuoğlu, A., “Komünist Ülkelerle Kültür Münasebetleri Meselesi”, *Ötüken*, 12, 15 Aralık 1964, 9.

Okçuoğlu, A., “Köy Enstitülerindeki Komünizm Propagandası Unutulmamalı!..”, *Millî Yol*, 1(1), 26 Ocak 1962, 11.

Okçuoğlu, A., “Köy Enstitüsü Mezunları Hakkında”, *Millî Yol*, 1(4), 16 Şubat 1962, 5.

Okçuoğlu, A., “Vatansever Köy Enstitüsü Mezunlarına Açık Mektup: III”, *Millî Yol*, 1(9), 23 Mart 1962, 2

Okçuoğlu, A., “Vatansever Köy Enstitüsü Mezunlarına Açık Mektup: 5”, *Millî Yol*, 1(11), 6 Nisan 1962, 11.

Okçuoğlu, A., “Vatansever Köy Enstitüsü Mezunlarına Açık Mektup: IV”, *Millî Yol*, 1(10), 30 Mart 1962, 12-13.

Okçuoğlu, A., “Vatansever Köy Enstitüsü Mezunlarına Açık Mektup: I”, *Millî Yol*, 1(7), 6 Mart 1962, 14.

Okçuoğlu, A., “Vatansever Köy Enstitüsü Mezunlarına Açık Mektup: II”, *Millî Yol*, 1(8), 16 Mart 1962, 12-13.

Okçuoğlu, Sedat, “Kürtçülerin Yurt Dışı Faaliyetleri”, *Ötüken*, 47, Kasım 1967, 33.

Onur, Osman, “Tarihte Oluş”, *Millî Hareket*, 31, Şubat 1969, 11.

Oral, Ata, “Millî Ülkü Nasıl Aşılanmalıdır”, *Bozkurt*, 12, Eylül 1973, 14.

Oral, Ünver, “Faydalanamadığımız Bir Hazine ve İhmal Edilen Milli Gösteri San’atımız: Karagöz”, *Millî Hareket*, 1 (7), 1 Şubat 1967, 22-23.

- Oraltay, Hasan, “Milli Dâvâ Her Şeyden Üstündür”, *Büyük Türkeli*, 1(2), 25 Nisan 1962, 8.
- Oraltay, Hasan, “Örnek Bir Hareket”, *Büyük Türkeli*, 1(5), Temmuz 1962, 11, 14
- Orhon, Orhan Seyfi, “Turan Nedir?”, *Ziya Gökalp*, 1 (3-4), Ekim 1975-Ocak 1976, 536-537.
- Orkun, “Milliyetçilik ve Sevgi”, *Orkun*, 1(12), 15 Ocak 1963, 1.
- Orkun, “Ülkü ve Teknik”, *Orkun*, 1(11), 15 Aralık 1962, 1.
- Osmanoğlu, H., “Gençlik Meselesi”, *Devlet*, 1(5), 5 Mayıs 1969, 10.
- Oyrafoğlu, G., “Kafatasçılık”, *Millî Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 20-22.
- Öksüz, İskender, “Milliyetçi Eğitim Felsefesine Doğru”, *Töre*, 8 (94), Mart 1979, 14-21.
- Öksüz, İskender, “Sadi: Türk Egemenliği Son Bulmasın Diye”, Hakan Paksoy, Konuralp Ercilasun (Edt.), *Sadi Somuncuoğlu Anısına Millî Egemenlik ve Türkiye*, Panama Yayınları, Ankara 2023, 57-74.
- Önen, Nizam, “Fethi Tevetoğlu”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), 4, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 622-627.
- Öner, Sakin, “Bekamız İçin Birleşmeliyiz”, *Millî Hareket*, 4, 15 Aralık 1966, 19.
- Özbek, Oğuz, “Bir Neslin Serencamı”, *Toprak*, 7(85), Aralık 1961, 6- 7.
- Özbek, Oğuz, “İrk Meselesinin Bugünkü Durumu”, *Toprak*, Yıl: 7, Sayı: 84, Kasım 1961, 9-10.
- Özbilici, Burhanettin, “Aramızdan Ayrılışının 38. Yılında Atatürk ve Dünya Görüşü”, *Bozkurt*, 61, Kasım 1976, 8-9.
- Özbilici, Burhanettin, “Devlet Baba”, *Bozkurt*, 46, Mart 1976, 2, 14.
- Özbilici, Burhanettin, “Önce Türk Devleti”, *Bozkurt*, 52-53, Temmuz 1976, 2, 7.
- Özbilici, Burhanettin, “Turancılığın Zaferi”, *Bozkurt*, 51, Haziran 1976, s. 2.
- Özcan, Hüseyin, “İslâm ve Sosyalizm”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 2 (27), 25 Ağustos 1977, 4.

- Özçamlı, Mirat, “Türkiye’de Yabancı Kültürü”, *Ötüken*, 49, Ocak 1968, 12-13.
- Özçelik, A. Selçuk, “Milli Tarihimize Değer Vermek Lâzımdır”, *Milli Işık*, 15, Temmuz 1968, 11.
- Özdağ, Muzaffer, “Anlaşılmayan Atatürk”, *Orkun*, 2 (16), Mayıs 1963, 16-19.
- Özdemir, Mehmet Çağatay, “Nizam, İktisadî Kalkınma ve Eğitim”, *Töre*, 10 (80), Ocak 1978, 18-23.
- Özdemir, Mehmet, “Moskofçular Ne Hayaller Kuruyor?”, *Orkun*, 2(17), 15 Haziran 1963, 9, 23.
- Özdemir, Niyazi, “Vatan Sevgisi”, *Millî Hareket*, 15, Ekim 1967, 6.
- Özdoğan, Günay Göksu, “Dünyada ve Türkiye’de Turancılık”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce* (3. Baskı), 4 Milliyetçilik, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 388-405.
- Özer, Nuri, “Kültürün Önemi”, *Genç Arkadaş*, 1 (11), 2 Şubat 1978, 10.
- Özkaya, Necdet, “Tarih Şuuru”, *Toprak*, 6, 1 Haziran 1962, 14.
- Özkazanç, Özen, “Lâzların Menşei”, *Millî Hareket*, 15, 15 Ekim 1967, 8- 10.
- Özmen, M. Şevki, “İslâm Dini ve Eğitim”, *Orkun*, 2 (18), 15 Temmuz 1963, 21.
- Öztürk, Yalçın, “Necdet Sançar’ın Çeşitli Konulardaki Fikirleri”, *Orkun*, Yıl: 1, Sayı: 9, Ekim 1962, ss. 21-23.
- Öztürkmen, Neriman, “Niçin Türkistan Değil de Vietnam”, *Devlet*, 2, 14 Nisan 1969, 11.
- Polat, Coşkun, “Türk-İslâm Sentezinin Temel Esprisi”, *Bozkurt*, 48, Nisan 1976, 5.
- Poyrazoğlu, H. Fehmi, “Türklük ve İslâmiyet”, *Büyük Türkeli*, 1(8), 25 Ekim 1962, 11.
- Ramazanoğlu, Arif, “Milliyetçi Gençlerle Bir Sohbet”, *Devlet*, 98, 15 Şubat 1971, 12.
- Românovalı, Elvir, “Patrikhane ve Komünistler”, *Millî Yol*, 1(6), 2 Mart 1962, 10.
- Sançar, Nejdet, “‘Milliyetçiliğin Dar Çerçevesi’ Tekerlemesi”, *Millî Yol*, Yıl: 1(3), 9 Şubat 1962, 4.
- Sançar, Nejdet, “Turancılık Ülküsü”, *Orkun*, 1(5), Haziran 1962, 1.

- Sançar, Nejdet, “Alçakça İftira”, *Millî Yol*, 1 (36), 5 Ekim 1962, 5.
- Sançar, Nejdet, “Asker ve Milliyetçi Atatürk”, *Toprak*, 72, Kasım 1960, 6-7.
- Sançar, Nejdet, “Atatürk’ün Fikri Cephesi”, *Önasya*, 3 (27), Kasım 1967, 3, 22.
- Sançar, Nejdet, “Azgın Particiler ve Türkçülük”, *Millî Yol*, 1 (40), 2 Kasım 1962, 5.
- Sançar, Nejdet, “Bazı Manalar ve Kavramlar”, *Orkun*, 1(10), 15 Kasım 1962, 29-30.
- Sançar, Nejdet, “Birleştirici Tek Güç Milliyetçilik”, *Millî Hareket*, 2, 15 Kasım 1966, 9-10.
- Sançar, Nejdet, “Bizde Milliyetçilik Niçin Bir Ateşten Gömlektir?”, *Orkun*, 2 (21), Ekim 1963, 5-6.
- Sançar, Nejdet, “Devlet Adamı ve Gaflet”, *Ötüken*, 34, Ekim 1966, 2-3.
- Sançar, Nejdet, “Dış Türkler Meselesi”, *Türkeli*, 1, Mayıs 1968, 6-8.
- Sançar, Nejdet, “Dış Türkler ve Türkiye”, *Büyük Türkeli*, 1(2), 25 Nisan 1962, 10.
- Sançar, Nejdet, “Din Perdesi Arkasında Türkçülük Düşmanlığı”, *Ötüken*, 66, Haziran 1969, 5.
- Sançar, Nejdet, “Doğu Anadolu Meselesi mi, Kürdistan Devleti Dâvâsı mı?”, *Ötüken*, 45, Eylül 1967, 8-9.
- Sançar, Nejdet, “En Büyük Tehlike”, *Toprak*, 7 (79), Haziran 1961, 3.
- Sançar, Nejdet, “İnsanîyet Masalı”, *Büyük Türkeli*, 1 (9), 25 Kasım 1962, 6.
- Sançar, Nejdet, “Kızıl Cennetten Kaçanlar”, *Orkun*, 19, Ağustos 1963, 2-3.
- Sançar, Nejdet, “Millî Geleneklerimiz”, *Fedaî*, 1 (1), Ağustos 1963, 5, 19.
- Sançar, Nejdet, “Millî Şuur”, *Toprak*, 67, 1 Haziran 1960, 5.
- Sançar, Nejdet, “Millînin Türkiye’deki Düşmanları”, *Büyük Türkeli*, 1(4), 25 Haziran 1962, 3.
- Sançar, Nejdet, “Milliyetçiliğimizin Meseleleri: Türk Tarihi Meselesi”, *Orkun*, 1 (2), Mart 1962, 2, 23.
- Sançar, Nejdet, “Siyasilerimizi Saran Korkunç Gaflet”, *Millî Hareket*, 5, 31 Aralık 1966, 8-9.

- Sançar, Nejdet, “Tarihte ve Günümüzde Türk ve Türklük”, *Ötüken*, 57, Eylül 1968, 1-2.
- Sançar, Nejdet, “Tehlikenin Büyüğü”, *Millî Yol*, 1(35), 28 Eylül 1962, 5.
- Sançar, Nejdet, “Tek Saadet Yolu”, *Millî Yol*, 1(1), 26 Ocak 1962, 3.
- Sançar, Nejdet, “Türk Milleti mi, Türk Halkı mı?”, *Millî Hareket*, 9, Nisan 1967, 8.
- Sançar, Nejdet, “Türk ve Kahramanlık”, *Orkun*, 1 (9), Ekim 1962, 5-7.
- Sançar, Nejdet, “Türkiye Büyük Devlettir”, *Orkun*, 3 (25), Şubat 1964, 5, 14.
- Sançar, Nejdet, “Türkiyecilik ve Turancılık”, *Orkun*, 1(11), 15 Aralık 1962, 23-24.
- Sançar, Nejdet, “Türklerde Vatan Sevgisi”, *Kopuz*, 1 (4), Temmuz 1956, 3.
- Sançar, Nejdet, “Vala Nurettin’in Turancılık Konusundaki Yanlış Düşünceleri”, *Millî Yol*, 1(11), 6 Nisan 1962, 7.
- Sançar, Nejdet, “Vatan Anlayışımız”, *Orkun*, 1 (6), Temmuz 1962, 2.
- Sançar, Nejdet, “Vatan Bekçiliği Yapan Genç Türkçülere”, *Ötüken*, 84, Aralık 1970, 4.
- Sançar, Nejdet, “Vietnam ve Tutsak Türk İlleri”, *Millî Hareket*, 1(7), 1 Şubat 1967, 6.
- Sançar, Nejdet, “Yabancı Kelime Meselesi”, *Toprak*, 7(75), Şubat 1961, 10-11.
- Sançar, Nejdet, “Yarınki Türkiye İçin”, *Toprak*, 7(82), Eylül 1961, 5- 6
- Sayılgan, Aclan, “Marksizm Üzerindeki Bir Kısım Aykırı Görüşler”, *Millî Hareket*, 4, 15 Aralık 1966, 7-8.
- Serdengeçti, O. Y., “Allah Tanrı”, *Millî Hareket*, 13, 1 Ağustos 1967, 22- 23.
- Siber, Şinasi, “Kıbrıs Meselesi ve Rum Ortodoks Kilisesi”, *Orkun*, 1(9), Ekim 1962, 34-35.
- Sofuoğlu, M. Zeki, “Anayasa Nizamı ve 141-142. Maddeler”, *Orkun*, Yıl: 2(13), Şubat 1963, 4.
- Sofuoğlu, M. Zeki, “Atatürk ve Devletçiliği”, *Toprak*, 10 (43), Eylül 1965, 7-8.
- Sofuoğlu, M. Zeki, “Bu Kayıtsızlığın Sonu Nereye Varır?”, *Orkun*, 1(7), Ağustos 1962, 5-6.
- Sofuoğlu, M. Zeki, “Gerçek Tehlikeyi Görelim”, *Orkun*, 1, Şubat 1962, 9.

- Sofuoğlu, M. Zeki, “Komünistlerin Söylediklerine İnanılabilir mi?”, *Orkun*, 1(12), 15 Ocak 1963, 11-12.
- Sofuoğlu, M. Zeki, “Millî Ülkümüz”, *Büyük Türkeli*, 1 (3), 25 Mayıs 1962, 7.
- Sofuoğlu, M. Zeki, “Solcular Cür’eti Arttırıyorlar!”, *Büyük Türkeli*, 1(5), Temmuz 1962, 4.
- Sofuoğlu, M. Zeki, “Şanlı Tarihin Sesine Kulak Verelim”, *Düşünen Adam*, 1 (27), 5 Temmuz 1961, 23.
- Sofuoğlu, Zeki, “18 Yıl Sonra”, *Orkun*, 1 (3-4), Nisan-Mayıs 1962, 2-3.
- Sofuoğlu, Zeki, “Dr. Tevetoğlu’nun Konferansı Hakkında”, *Büyük Türkeli*, 1(2), 25 Nisan 1962, 12.
- Somuncuoğlu, Sadi, “Fikirde ve Harekette Liderlik”, *Bozkurt*, 3, Aralık 1972, 3.
- Soysal, Muzaffer, “Komünizmle Mücadele”, *Orkun*, 2(21), Ekim 1963, 23.
- Su, Halil, “Yüksek İslâm Enstitüsü Binası”, *Millî Yol*, 1(17), 25 Mayıs 1962, 11.
- Sürmen, Süleyman, “Lider Nasıl Olur”, *Millî Hareket*, 14, Eylül 1967, 17.
- Şehsuvaroğlu, Lütfi, “Kültür ve Ülkü Birliği”, *Hasret*, 23, 15 Şubat 1977, 3.
- Şereflü, Murat, “Atatürk ve Atatürkçülük”, *Töre*, 3 (33), Kasım 1971, 24-26.
- Tanırer, Remzi, “Millî Ülkü”, *Ötüken*, 89, Mayıs 1971, 10.
- Tanyu, Hikmet, “Büyük Devletlerde Din Eğitimi”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 18, 15 Eylül 1976, 9.
- Tanyu, Hikmet, “Din ve Medeniyet”, *Toprak*, 23 (16-17), Nisan-Mayıs 1979, 3.
- Tanyu, Hikmet, “İmanın İnancın Kudreti”, *Ayşe*, 1 (5), Mayıs 1969, 4-5.
- Tanyu, Hikmet, “İslâmiyet ve Askerlik”, *Orkun*, 1, Şubat 1962, 10-11.
- Tanyu, Hikmet, “Tarihten Bugüne Din Eğitimi”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 17, 15 Ağustos 1976, 8.
- Tanyu, Hikmet, “Zaferimiz Millî Birlik ve Ülkünün Eseridir”, *Devlet*, 247, 29 Temmuz 1974, 6, 11.
- Tanyu, Hikmet, “Ziya Gökalp ve Din”, *Orkun*, 1(11), 15 Aralık 1962, 2-3, 21.

- Taşer, Dündar, “Milliyetçi Hareket ‘Eğitim’”, 15, *Devlet*, 14 Temmuz 1969, 12.
- Taşer, Dündar, “Solcular Atatürk’çü Değil Utanmazdırlar”, *Devlet*, 52, 30 Mart 1970, 12
- Taşer, Dündar, “Solcular ve Atatürk”, *Devlet*, 13, 30 Haziran 1969, 12.
- Taşer, Dündar, “Solcular ve Atatürk”, *Devlet*, 16, 21 Temmuz 1969, 12.
- Taşer, Dündar, “Solcular ve Atatürkçülük”, *Devlet*, 70, 31 Ağustos 1970, 12.
- Taşkın, Yüksel, “Anti-Komünizm ve Türk Milliyetçiliği: Endişe ve Pragmatizm”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce*(3. Baskı), 4, Milliyetçilik İletişim Yayınları, İstanbul 2008, 618-634.
- Temizoglu, Işık, “Üçüncü Vatan”, *Toprak*, 49, Mayıs 1966, 16-17.
- Tevetoğlu, “Komünistlerin Maskesi”, *Orkun*, 3(26), Mart 1964, 6-7.
- Timurtaş, Faruk K. “Dil Akademisi”, *Türk Kültürü*, XVIII (205-206), Kasım-Aralık 1979, 5-6.
- Timurtaş, Faruk K. “Dil Bayramı ve Gerçekler”, *Türk Kültürü*, V (60), Ekim 1967, 881-885.
- Timurtaş, Faruk K. “Dil Meselesi”, *Millî Eğitim ve Kültür*, 2 (8), Eylül 1980, 35-46.
- Timurtaş, Faruk K. “Dil ve Milliyet”, *Millî Hareket*, 35, Haziran 1969, 12.
- Timurtaş, Faruk K. “Dilde Uydurmacılık”, *Millî Işık*, 2, Haziran 1967, 14.
- Timurtaş, Faruk K., “Atatürk”, *Toprak*, 72, Kasım 1960, 5.
- Timurtaş, Faruk K., “Atatürkçülük”, *Toprak*, 23, Kasım 1963, 7-8.
- Timurtaş, Faruk K., “Hükûmet Programında Eğitim, Kültür ve Gençlik”, *Millî Işık*, 34, Şubat 1970, 8-9.
- Timurtaş, Faruk K., “Kültür Bağı ve Türklük Davası”, *Toprak*, 6 (63), Şubat 1960, 7.
- Timurtaş, Faruk K., “Millî Ülkülere Sahip Olmak”, *Türk Kültürü*, II (16), Şubat 1964, 31-32.
- Topçuoğlu, Ümit Sinan, “Esir Milletler haftası ve Dış Türklerin Kaderi”, *Türkiye Ülkücü Gençlik*, 1 (1), Eylül 1970, 14-15, 26.

- Tuğcu, Ahmet, “Köy Enstitüleri Yine Sahnede”, *Orkun*, 1, Şubat 1962, 12-13.
- Tuğcugil, Ayhan, “Tarih Neyin Mücadelesidir?”, *Töre*, 8 (67), Aralık 1976, 6-10.
- Tuğcugil, Ayhan, “Nazizm Faşizm ve Türkçülük”, *Devlet*, 1 (4), 28 Nisan 1969, 6-7, 11.
- Tuğcugil, Ayhan, “Tûran’a Doğru”, *Bozkurt*, 1, Ekim 1972, 8-9, 15.
- Tuğcugil, Ayhan, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama-Dil V”, *Töre*, 106, Mart 1980, 18-30.
- Tuğcugil, Ayhan, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama-Dil”, *Töre*, 99, Ağustos 1979, 25.-36.
- Tuğcugil, Ayhan, “Türk Milliyetçiliği Fikir Sistemi: Uygulama-Dil III”, *Töre*, 101, Ekim 1979, 16-22.
- Tuncalp, Enver, “Nurculuk Dini Bir Öğretim Metodudur”, *Fedaî*, 3(34), Eylül 1966, 9.
- Tuncalp, Enver, “Türk Milliyetçiliğinin Alfabeti”, *Toprak*, 73, Aralık 1960, 15-17.
- Tunç, Behzat, “Milli Devlet ve Milli Demokrasi”, *Ötüken*, 138, Haziran 1975, 7.
- Turan, Osman, “İlahiyat Fakültesi Kapatılacakmış!”, *Devlet*, 1(9), 2 Haziran 1969, 12.
- Turan, Osman, “Türk Dilinin Müdafaası”, *Millî Hareket*, 38, Eylül 1969, 14-15.
- Turan, Osman, “Türkçe İçin Gazâ”, *Devlet*, 1, 7 Nisan 1969, 12.
- Turan, Peyami, “Tarih ve Şeyhülislâmlık’a Bakış I”, *Ocak*, 1 (11), Kasım 1968, 11, 16.
- Tülkay, Hasan, “Neden Tarih Okuyoruz?..”, *Bozkurt*, 55, Ağustos 1976, 7.
- Tümtürk, İsmet, “Birleşmemek Faciası”, *Millî Yol*, 1(34), 21 Eylül 1962, 15.
- Tümtürk, İsmet, “Dernek Sayfası”, *Millî Yol*, 1(21), 22 Haziran 1962, 14.
- Tümtürk, İsmet, “Doğu Sınırı Meselemiz”, *Millî Yol*, 1(23), 6 Temmuz 1962, 8-10.
- Tümtürk, İsmet, “Doğunun Derdine Çare”, *Millî Yol*, 1(13), 20 Nisan 1962, 14.
- Tümtürk, İsmet, “Katılayım mı”, *Millî Yol*, 1(35), 28 Eylül 1962, 12.
- Tümtürk, İsmet, “Nurculuk Meselesi: 3”, *Millî Yol*, 1(47), 21 Aralık 1962, 13-14.
- Tümtürk, Münir, “Ülkü ve Ülkü Birliği”, *Orkun*, 1 (13), Şubat 1963, 17.

- Türkdoğan, Orhan, “Türkiye’nin Kalkınma Yolu”, *Devlet*, 1 (11), 16 Haziran 1969, 6-7.
- Türkeş, Alparslan, “Görüşlerimiz”, *Millî Hareket*, 16, 14 Kasım 1967, 10- 11.
- Türkeş, Alparslan, “Türkçülük ve Türk Birliği”, *Millî Hareket*, 3, 1 Aralık 1966, ss. 2, 19.
- Türkeş, Ceylan, “Türk Kültürünün Ölüm Kalım Savaşı”, *Orkun*, 2 (14), Mart 1963, 27.
- Uluçay, “‘Türk Devletinin İstikbaline İnanmak Lazım’ Fakat...” *Devlet*, 1, Nisan 1969, 6-7, 11.
- Uluçay, Cengiz, “Milli Kültür Hakkında”, *Devlet*, 19, 11 Ağustos 1969, 12.
- Uluçay, Cengiz, “Türk Siyasetinde İcraatlar ve Neticeler”, *Devlet*, 1(8), 26 Mayıs 1969, 12.
- Ünal, Tahsin, “Milliyet Ülküsü Allah’ın Emrin Uygunudur ve İnsanlara Verilmiş Bir His, Bir Hassadır”, *Devlet*, 347, 28 Haziran 1976, 6.
- Veziroğlu, İlter, “Milli Kültür Meselesi”, *Orkun*, 19, Ağustos 1963, 13.
- Vurucu, İkbâl, “Turancılık”, *Millî Mecmua*, 22, Eylül-Ekim 2021, 108-151.
- Yahnici, Şevket B., “Tarihimizde Büyük Fedakârlıklar”, *Bozkurt*, 12, Eylül 1973, 3.
- Yaylalılar, Dinç, “Atatürk Milliyetçiliği”, *Bozkurt*, 24, Eylül 1974, 11.
- Yazıcı, Nuri, “Milli Tarih Şuuru”, *Millî Eğitim ve Kültür*, 1 (3), Haziran 1979, 384-396.
- Yeğin, Zeki, “Bitmeyen Kavga”, *Millî Hareket*, 10, 3 Mayıs 1967, 8-9.
- Yetik, Zübeyir, “Millî Tarih Şuuru”, *Toprak*, 24, Aralık 1963, 16-17.
- Yılanlıoğlu, İsmail Hakkı, “Görüşümüz”, *Orkun*, 3(27), 15 Mayıs 1964, 3.
- Yılanlıoğlu, İsmail Hakkı, “Milli Birlik”, *Orkun*, 3 (29), 1 Ağustos 1964, 42.
- Yıldırım, Dursun, “Yoğun ve Diplomatik Temaslar İçinde Türkiye’nin Kaybettikleri”, *Millî Hareket*, 17, 15 Aralık 1967, 9.
- Yıldız, Hakkı Dursun, “Eğitimde Milli Kültür”, *Töre*, 4, Eylül 1971, 11-13.
- Yılmaz, Mevlüt Uluğtekin, “Türküz Müslümanız!”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 2 (27), 25 Ağustos 1977, 5.

- Yılmaz, Muammer, “Tarih ve İbret”, *Töre*, 12 (134), Temmuz 1982, 59-61.
- Yücel, Ahmet Yavuz, “Sosyalist Kalpazanlar”, *Orkun*, 20, Eylül 1963, 8.
- Yücel, Ahmet Yavuz, “Sosyalizm Bizde Millete Refah Getirir mi?”, *Orkun*, 19, Ağustos 1963, 19.
- Yücel, Gökberk, “Cumhuriyetçi Güven Partisi ve Atatürk Milliyetçiliği”, Mustafa Yiğit (Edt.), *Türkiye’de Siyasi Partiler ve Milliyetçilik*, Palet Yayınları Konya 2021, 315-338.
- Yücel, Gökçeoğlu A. Yavuz, “Türkçülük ve İslamiyet”, *Orkun*, 3(26), Mart 1964, 20-21.
- Yücel, Gökçeoğlu Yavuz, “İslâmda Kardeşlik, Vatan ve Millet Anlayışı”, *Ötüken*, 88, Nisan 1971, 5-6.
- Yücel, Gökçeoğlu Yavuz, “İslâmda Kardeşlik, Vatan ve Millet Anlayışı”, *Ötüken*, 88, Nisan 1971, 5.
- Yücel, Gökçeoğlu Yavuz, “Millî Ülküden Yoksun Olanlar”, *Millî Hareket*, 18, Ocak 1968, 11-13.
- Yücel, Gökçeoğlu Yavuz, “Tarih Şuurundan Yoksun Olanlar”, *Ötüken*, 27, Mart 1966, 7.
- Yücel, Gökçeoğlu Yavuz, “Türk Birliği Ülküsüne Saldıranlar”, *Devlet*, 28, 13 Ekim 1969, 10.
- Yücel, Gökçeoğlu Yavuz, “Ülkü Birliği mi, Uyku Birliği mi?”, *Ötüken*, 40, Nisan 1967, 14-15.
- Zeybek, Kemaleddin, “İrkçılık-Turancılık”, *Orkun*, 1(7), Ağustos 1962, 14-15.
- Zobi, Durdane, “Dilde Emperyalizm”, *Büyük Türkiye’ye Hasret*, 6, Eylül, 1975, 9.

TEZLER

- Acar, Hasan, *Türkiye’de Milliyetçi Hareket Düşüncesinin Gençlik Teşkilatlarına Etkisi: Ülkü Ocakları Örneği*, (Doktora), Uludağ Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa 2018.
- Ballı, Mehmet, *Matbuatımızda Türk Düşüncesi: Ötüken Dergisi (1964-1975)*, (Yüksek Lisans), Gazi Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2020.
- Duran, Murat, *Kuramsal ve Dönemsel Bağlamda Türk Milliyetçiliğinin Analizi*, (Doktora), Gazi Üniversitesi /Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2020.
- Eyidiker, Uğur, *1960-2000 Yılları Arasında Türk Milliyetçiliğinin Gelişimi*, (Yüksek Lisans), Trakya Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 2012.
- Özmeral, Sadi, *Türk Milliyetçiliği Tanımlamalarında Ötüken Dergisi Örneği*, (Yüksek Lisans), Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2017.
- Sanlı, Ferit Salim, *Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisinden Milliyetçi Hareket Partisine tarihsel süreç, ideoloji ve politika (1960-1969)*, (Doktora), Hacettepe Üniversitesi/Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Ankara 2017.
- Sekman, Nimet, *Türk Milliyetçiliği Düşüncesini Tanımlama ve Temellendirme Çalışmalarına Bir Örnek: Orkun Dergisi (1962–1965)*, (Yüksek Lisans), Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2019.
- Toprak, Eyüp, *Türkiye’de Milliyetçik Algısı (1960-1980)*, (Yüksek Lisans), Yüzüncü Yıl Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2016.
- Yıldız, Selim, *Milliyetçi Hareket Partisi Geleneğinde Türk Milliyetçiliği Düşüncesinin Geçirdiği Evreler*, (Doktora), Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi/Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tokat 2022.

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Yunus Emre Akbulut
Doğum Yeri ve Tarihi	
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Dokuz Eylül Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi	Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Programı
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce
İş Deneyimi	
Çalıştığı Kurumlar	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi
İletişim	
E-Posta Adresi	
Tarih	27.02.2025